

ZEMĚ se otepluje
Šumava vysušuje
Jaké jsou souvislosti?

**Doplňkové CD
přiloženo**

Pavel Valtr a kolektiv

ŠUMAVA

A JEJÍ PERSPEKTIVY

ANEB ŠUMAVA PRO JEJÍ MILOVNÍKY

II.

Čist krajinu a objevovat utajované pravdy

Encyklopedie současné Šumavy

ŠUMAVA A JEJÍ PERSPEKTIVY

ANEB ŠUMAVA PRO JEJÍ MILOVNÍKY

II.

Číst krajinu a objevovat utajované pravdy

Encyklopedie současné Šumavy

Pavel Valtr a kolektiv

2013

Věnováno:

- *obcím a obyvatelům Šumavy a Čech*
- *turistům a uživatelům přírody Šumavy*
- *redaktorům medií*
- *správním a dotčeným orgánům*
- *správě NP a CHKO Šumava a MŽP ČR*

Vydavatel: Pavel Valtr – UrbioProjekt Plzeň, ateliér urbanismu, ekologie a architektury
Spolupráce: Západočeská univerzita v Plzni – Středisko pro výzkum regionálního rozvoje
Horská služba ČR - region Šumava
Kartografie Praha a.s.
Klub českých turistů
Občanské sdružení Otevřená Šumava
Občanské sdružení Šumava 21
Občanské sdružení Zachraňme Šumavu
Pozemkový úřad v Plzni
Regionální rozvojová agentura Šumava o.p.s.
Svaz šumavských obcí
ŠumavaNET.cz
Typos s.r.o. Klatovy

Mapový podklad: © Český ústav zeměměřičský a katastrální Praha
Tisk: Typos Klatovy
Grafická úprava: Petr Kovářík
Fotografie: Jan Chloupek, Václav Mazín, Antonín Schubert, Vladimír Valenta, Pavel Valtr
Vydání: druhé rozšířené 2014

Obsah	str.:
Úvod	6
Potřeba racionální koncepce ochrany přírody, problematika ideologie zřízení „pralesní divočiny“ ve střední Evropě a legislativní „kaše“	7
Poučení z doby vzniku národního parku Šumava	11
Poučení z pralesů, výroba marketingové virtuální divočiny	13
Evropské a světové příklady bezzásahovosti	17
Pohled na současnou situaci Šumavy	21
A. Biodiverzita a uskutečňovaná ochrana organismů Šumavy	25
A.1. Chráněné, ohrožené, vzácné a významné taxony organismů na Šumavě	25
A.1.1. Rostliny / flóra Šumavy	27
Rostliny cévnaté - Tracheophyta	27
Mechorosty – Bryophyta	CD
Houby – Fungi	CD
Lišejníky – Lichenes	CD
Řasy a sinice – Algae a Cyanophyta	CD
A.1.2. Zvířena / fauna Šumavy – obratlovci	60
Savci – Mammalia	61
Ptáci – Aves	71
Plazi – Reptilia	84
Obojživelníci – Amphibia	85
Ryby – Pisces (vč. kruhoústí – Cyclostomata)	87
A.1.3. Zvířena / fauna Šumavy – bezobratlí	CD
A.2. Nepůvodní, invazní a expanzivní druhy	CD
A.3. Památné a historické stromy Šumavy	CD
A.3.1. Historické smrky a jedle	CD
A.3.2. Památné stromy	CD
B. Biodiverzita a uskutečňovaná ochrana biotopů Šumavy, biogeografie bioregionu Šumava	CD
B.1. Chráněné habitaty / biotopy v EVL Šumava	CD
B.2. Potenciální přirozená vegetace Šumavy	CD
B.3. Centra biodiverzity	CD
B.4. Geodiverzita – jeden z hlavních předpokladů biodiverzity	CD
B.5. Vegetační stupně a biochory Šumavy	CD
B.6. Dopady ideologické „výroby“ bezzásahové virtuální divočiny v kulturní Šumavě	90
C. Osídlení a ochrana přírody Šumavy	93
C.1. Obce – vývoj, památky, příroda	97
Jihočeský kraj	98
Plzeňský kraj	116
C.2. Památková ochrana objektů, lidová architektura, skanzen	CD
D. Turistická a rekreační infrastruktura	134
D.1. Návštěvnická střediska, informace, muzea, hrady a zámky, parkoviště, ATC, tábořiště, přístřešky pro turisty v nouzi, nouzová nocoviště	138
D.2. Vrcholy, rozhledny a vyhlídky	145
D.3. Přírodní atraktivity: rašeliniště, vodopády, ledovcová jezera, vodní toky a plochy, vodní kanály, geologické pozoruhodnosti, pozorovací místa zvěře	157
D.4. Turistické trasy, naučné a zážitkové stezky, hraniční přechody	163
D.5. Cyklistické trasy a cyklostezky	170
D.6. Zimní lyžařské běžecké trasy	174
D.7. Hipostezky	175
D.8. Vodácké trasy	176

D.9. Sportovní rybářství	176
D.10. Poutní místa	178
D.11. Rekreace	180
E. Uskutečňovaná velkoplošná ochrana Šumavy	181
E.1. Vymezené kategorie ochrany Šumavy	182
E.2. Biosférická rezervace UNESCO a EVL versus NP a CHKO Šumava	183
E.3. Zonace a zákon o NP Šumava	187
E.4. Aktuální potřeby koncepce udržitelné ochrany	200
F. Porovnání vize bezzásahové divočiny a koncepce ekosystémově asistenčních intervencí přírodního vývoje	CD
G. Marné petice, interpelace, prohlášení	CD
- Výbor obcí na území NP a CHKO Šumava řeší neshody a požaduje zlepšení komunikace se Správou NP a CHKO v dubnu 2006	
- Prohlášení předsedy Vědecké sekce Rady NPŠ prof. Ing. Radomíra Mrkvy z května 2006	
- Stanoviska k využívání stezky přes Modrý sloup z r. července 2006	
- Výzvy Jihočeského a Plzeňského kraje Vládě ČR v r. 2007	
- Prohlášení Výboru obcí NP a CHKO Šumava k řešení situace v lesních ekosystémech Šumavy po orkánu Kyrill z února 2007	
- Výzva k odpovědnému řešení přemnožení kůrovce na Šumavě z r. 2008	
- Závěry konference Šumava na rozcestí v r. 2009	
- Petice za zdravou Šumavu z r. 2009	
- Petice Zachraňme Šumavu	
- Petice za zastavení ekologické katastrofy v NP Šumava z r. 2010	
- Otevřený dopis býv. premiéra Miloše Zemana k hospodaření NPŠ z r. 2010 a trestní oznámení z roku 2009	
- Stížnosti na nečinnost MŽP ČR 2010, 2011	
- Petice za zastavení narůstající ekologické katastrofy v NPŠ z r. 2010	
- Otevřený dopis lesníků, přírodovědců a univerzitních učitelů ministrovi ŽP	
- Otevřený dopis Svazu obcí NPŠ 20 českým a evropským institucím z r. 2011 k dlouholetému neřešení žaloby a požadavku zrušení NP Šumava	
- Prohlášení Euroregionu Šumava – JZ Čechy z r. 2011	
- Dopisy města Kašperské Hory premiérovi a ministrovi	
- Požadavky města Volary	
- Petice proti rozšiřování I. zóny	
- Interpelace v senátu	
- Veřejný ochránce práv a Šumava	
- Projev Emila Kintzla, předsedy o.s. Otevřená Šumava na II. ročníku přechodu přes Juránkovu chatu z 29.10.2011	
- Dopis ministrovi Tomáši Chalupovi od Ivo Viceny z 25.8.2012	
- Závěry bilaterální konference „Šumava zavřená“ z roku 2012	
- Modrý sloup jako překážka mezi národy	
- Předvolební informace	
- Nešťastná Šumava - kategorizace IUCN, ideologie divočiny, opravdová příroda a lidé	
- Dopis prezidentovi republiky Ing. Miloši Zemanovi, CSc. k zákonu o Šumavě	
- Dopis Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR z 25.4.2013	
- Iniciativa za záchranu Šumavy z r. 2013	
H. Škody způsobené bezzásahovostí, pasivní ochranou, nedostatečným managementem a absencí monitoringu	211
Dílčí specifikace škod	CD
H.1. Škody na lesích	
H.2. Škody na chráněných biotopech (EVL, PO, PR)	

H.3. Škody na biodiverzitě a chráněných organismech	
H.4. Škody na krajině a krajinném rázu	
H.5. Škody na vodním režimu	
H.6. Škody na půdním režimu	
H.7. Škody na mezoklimatu	
H.8. Škody ekonomického vývoje	
H.9. Škody sociálně společenské	
H.10. Škody specifikované v r. 2008 (K. Simon)	
H.11. Škody bezzásahovostí v TANAPu a NPŠ byly podporovány hnutím Duha a médií	
I. Závěry	218
J. Epilog	228
Dodatek	237
K. Pojmosloví	CD
L. Výběr literatury – dodatky k I. dílu	CD
Autoři	236
Fotodokumentace	240
Mapy Šumavy	CD
- Turistické cíle a významné vrcholy Šumavy	
- Ochrana Šumavy	
- Historické turistické trasy KČT	
- Zaniklá sídla na Šumavě (po r. 1945)	
- Historické zemědělské využití chráněné Šumavy (z r. 1978)	
- Historická mapa Šumavy	

Na zpracování druhého dílu se podíleli býv. radní Plzeňského kraje a býv. senátor Ing. Petr Smutný, býv. ředitel Správy NP a CHKO Šumava a předseda KČT PhDr. Jan Stráský, předseda Svazu šumavských obcí a předseda mikroregionu Šumava západ Ing. Antonín Schubert, Prof. RNDr. Stanislav Vacek, Dr.Sc., Prof. RNDr. Ing. Jan Jeník, CSc., Dr.h.c., Prof. Ing. Radomír Mrkva, CSc., Prof. Ing. Ilja Vyskot, CSc., Ing. Vladimír Krečmer, CSc., soudní znalec v oboru mimoprodukční funkce lesa, Ing. Karel Simon, soudní znalec v oboru lesní hospodářství (funkce lesů v krajinném – přírodním a životním prostředí), Ing. Ivo Vicena, CSc., soudní znalec v oboru lesnické ekonomiky a ochrany lesa, Ing. Václav Mazín, Ph.D., soudní znalec v oboru ochrana zemědělských půd a oboru krajinná ekologie, Ing.aut.Arch. Samuel Burián, soudní znalec v oborech ochrana přírody a ekonomika, lesnický a zemědělský expert Ing. Vladimír Valenta, CSc., předseda Občanského sdružení Otevřená Šumava Emil Kintzl, předseda Občanského sdružení Šumava 21 pro záchranu lesů Šumavy Ing. Jiří Štich, předseda Občanského sdružení Zachraňme Šumavu, býv. hejtman Jihočeského kraje a býv. prorektor JČU RNDr. Jan Zahradník, starosta Železná Ruda Ing. Michal Šneberger, poradce lesnictví Petr Martan, historik a regionální etnograf Muzea Šumavy PhDr. Vladimír Horpeniak, publicista PhDr. Radovan Holub, regionální geograf Doc. RNDr. Jiří Ježek, Ph.D., geolog RNDr. Viktor Valtr, CSc., ekologický zahradník Miloš Šeda, architekt Ing. arch. Pavel Mařík, místopředseda Svazu šumavských obcí Jiří Hůlka, vydavatel turistických informací ze Šumavy Ing. Ladislav Řežáb, básník a spisovatel Šumavy Ondřej Fibich, Město Kašperské Hory a Město Volary, kteří si zasluhují poděkování.

Úvod

Motto:

Národní park Šumava jsem spoluzakládal a dnes z toho mám výčitky svědomí. Bez něj mohla být Šumava plná života, „naturové lokality“ nepoškozené. Je hrozné sledovat diskuzi o kategorizaci – jako kdyby plnění byrokratických kritérií (a kategorizace IUCN nic jiného není), mělo přednost před ochranou přírody. Zklamal mě postoj některých lidí v IUCN, druhá mise byla zmanipulovaná a manipulace zřejmě pokračují. Kategorizace IUCN nemá pro praktickou činnost v národních parcích ani jiných chráněných území žádný význam. Dělat z kategorizace známkovací systém je hloupost a je to proti smyslu tohoto systému. Navíc je zařazení do jednotlivých kategorií velmi sporné. Národním parkem je území proto, že ho jako národní park vyhlásil stát a do toho nemá IUCN co mluvit.

*Ing. František Urban, spoluzakladatel NP Šumava, býv. pracovník MŽP, AOPK
a býv. viceprezident IUCN pro Evropu, střední a severní Asii*

Encyklopedická publikace **Šumava a její perspektivy** aneb Šumava pro její milovníky se **ve II. díle věnuje „čtení v krajině a utajovaným pravdám“**. Uváděna je **turistická infrastruktura** – současné cíle a trasy, šumavská sídla vč. jejich památek, **přehled významných a ohrožených druhů a biotopů**, jejich ohrožení a potřebný management, i pohledy na uskutečňovanou ochranu přírody a přípravu zákona o Šumavě. Publikaci doplňuje fotodokumentace. Na **CD je bohatá mapová část** a dále jsou tam uvedeny méně podstatné kapitoly. Druhý díl publikace Šumava a její perspektivy je odborněji zaměřen a proto je určen zejména pro přátele a milovníky Šumavy a její místní obyvatele. Publikace vychází z komplexního pohledu, odůvodňuje potřebu racionálního ekosystémového asistenčního managementu (tedy je odbornou oponenturou vůči módně podbíživé marketingové ideologii bezzásahové výroby virtuální divočiny v kulturní krajině, pod heslem „příroda i zde si sama pomůže“). Doposud nebyla ani připouštěna oboustranná seriózní debata a její vyhodnocení, ale přesto je bezprecedentně vynučován jediný, avšak rozsáhle škodlivý model bezzásahovosti v podílu nad 75 % území, přičemž byrokratickou přezíravost dokládá kapitola petic a nereflakovaných občanských požadavků na MŽP a ústřední orgány během posledního desetiletí. Při projednávání zákona o Šumavě v roce 2013 byla zmobilizována nátlaková profitující píár skupinka aktérů, kteří naoktrojovali zřízení virtuální divočiny a to v rozporu s evropskými a světovými poznatky a proti vůli většiny obyvatel (na počátku stáli první dva ředitelé Bavorského národního parku - první požadavkem nezasahování proti kůrovci, druhý požadavkem ponecháním celého území Šumavy ke zdivočení). Falešným opodstatněním je náš profit z návštěvnosti zážitkového území (zatím pouze pro Bavorsko z vybudovaných rekreačních areálů na okraji NP Bavorský les) a lživým, že zvýšení biodiverzity (krátký pohled naznačuje, kdo profituje na současném střetu: kariérní ideologové módní bezzásahovosti, nebo stoupenci racionálního ekosystémového přístupu). Jiný pohled nám sděluje, že ideologové divočiny obstrukcemi a nekorektně projednanými úředními akty znásilňují rozumnou většinu, přičemž je zásadně narušována trvalá udržitelnost environmentální, ekonomická i sociální nejen regionu Šumavy, ale i ČR, proto v je závěrečných kapitolách uvedena specifikace škod. Publikace je také apelem na racionální vnímání skutečností dynamického vývoje biotopů a současně varováním před „módním“ bezzásahovým přístupem v kulturních ekosystémech. V biologických disciplínách nevystačíme s pocity, ani s matematickou logikou, ale **nezbytné jsou dlouhodobé evropské a světové zkušenosti poznání biologických cyklů a vývoje ekosystémů**, které někteří teoretičtí biologové nedoceňují a **nutný je celostní pohled a globální uvažování, neboť Země je jeden organismus**. Čas vše ukáže ...

Pavel Valtr

Poznámka: Označení Böhmerwald v německém pojetí zahrnuje Šumavu i Český les

Potřeba racionální koncepce ochrany přírody, problematika ideologie zřízení „pralesní divočiny“ ve střední Evropě a legislativní „kaše“

Motto:

Pro skutečně účinnou moderní územní ochranu nestačí jen překotně vyhlašovat stále nová a nová chráněná území, důležitá je jejich účinnost pro zachování biologické rozmanitosti na všech jejich základních úrovních, přičemž většího uznání se má dostávat místním obyvatelům. Velká chráněná území se obvykle nacházejí v oblastech s nižší produktivitou, přičemž jsou méně hodnotná z pohledu možného hospodářského využití, takže se nedostávají do střetů s jinými zájmy. Hostí jen poměrně málo jak běžných, tak vzácných druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, takže jen omezeně přispívají k ochraně globální druhové bohatosti.

RNDr. Jan Plesník, CSc., Mezinárodní ochrana přírody a krajiny, In: Ochrana přírody a krajiny ČR 2012

Interakce mnoha druhů živočichů, rostlin a hub obývajících jednu lokalitu a tvořících živé společenství čili biocenózu je nesmírně rozmanitě a složité. Adaptace různých druhů organismů, které bylo dosaženo během doby, jejíž trvání odpovídá geologickým epochám a ne měřítkům lidských dějin, vedla ke stavu rovnováhy, která je právě tak obdivuhodná jako snadno narušitelná.

Konrád Lorenz: 8 smrtelných hříchů

Bez trvalých zdrojů vody se neobejde žádná civilizace,

přírodovědec, hydrogeolog a vedoucí expedic OSN RNDr. Vladimír Plešinger, Na střeše Afriky, 2012

Zásady ekosystémového přístupu podle Úmluvy o biologické rozmanitosti (Secretariat of the Convention biological Diversity 2004, Shepherd 2009) vyjadřují nejnovější světové poznatky (*RNDr. Jan Plesník, CSc., Přínos ekosystémové ekologie pro biologii ochrany přírody a krajiny, In: Ochrana přírody a krajiny ČR 2012*):

- Cíle péče o suchozemské, vodní a živé zdroje v konkrétním ekosystému jsou předmětem společenské volby
- Péče o ekosystémy by měla být co nejvíce decentralizována a svěřena institucím na co nejnižší úrovni
- Při péči o konkrétní ekosystémy bychom měli brát v úvahu její možné dopady na sousední a další ekosystémy
- Je potřebné porozumět ekonomickému kontextu péče o ekosystémy a omezovat deformace trhu, které mohou mít negativní dopad na přírodu a krajinu, zavést motivační opatření na ochranu biologické rozmanitosti a udržitelné využívání jejích složek a internalizovat v přijatelné míře náklady a výnosy
- Přednostním úkolem zůstává zachování ekosystémů a jejich fungování tak, aby lidem nadále poskytovaly služby
- Při péči o ekosystémy nesmějí být překročeny meze jejich fungování
- Protože ekosystémové změny probíhají v různém čase a prostoru, měl by být ekosystémový přístup uplatňován v přiměřeném časovém horizontu a prostorovém měřítku
- S ohledem na skutečnost, že ekosystémy reagují na disturbance s určitým zpožděním, měly by být cíle péče o ekosystémy plánovány na delší časové období
- Je nutné mít na paměti, že změny ekosystémů mohou být nevratné
- Ekosystémový přístup by měl hledat přiměřenou rovnováhu a kompromis mezi ochranou biologické rozmanitosti a udržitelným využíváním jejích složek
- Měly by být brány v úvahu všechny odpovídající informace, a to jak vědecké poznatky, tak tradiční znalosti místních obyvatel o přírodě
- Ekosystémový přístup by měl podnítit všech částí společnosti, zájmových skupin i vědních oborů, které mají vztah k biologické rozmanitosti.

Kouzlo ekosystémového přístupu spočívá mj. v tom, že je adaptivní. Ekosystémy nespějí do konečného ustáleného stavu, ale řídí je nerovnovážné procesy. Protože se ekosystémy vyznačují značnou komplexitou a dynamikou a naše znalosti z jejich fungování zůstávají a ještě dlouho zůstanou neúplné, vyžaduje péče o ekosystémy adaptivní přístup. Adaptivní přístup můžeme charakterizovat jako proces opakovaného a neustálého hodnocení zjištěných zkušeností, které bere v úvahu měnící se ekologické, společenské a politické souvislosti. Rozhodování na rozdíl od tradiční, formulářové péče představuje neustálý proces, který do sebe začleňuje výsledky předchozích akcí a dovoluje včas a pružně reagovat na změny ekosystému. Péče o ekosystémy neznamená jejich řízení k přesně stanovenému cíli – cílem zůstává právě jejich integrita.

Je proto jasné, že takto vymezený cíl se mění v závislosti na stavu poznání, přírodních limitech a etických volbách.

Šumava nezkvétá, Šumava usychá - proti vůli lidu, kterou válčují dobře placení ideologové divočiny. Příroda současné Šumavy volá o pomoc, avšak nepomůžeme jí tím, že ji ponecháme samu sobě. Řada dnešních úředně vedoucích ochránců přírody obvykle nereflktuje celostní pohled, upřednostňuje rigidní ochranu, avšak obtížně dokáže spolupracovat s přírodou - mnohdy z neznalosti přírodních zákonitostí a principů, širších a zpětných vazeb a možností jejich „asistenční“ aplikace při ekosystémovém vývoji biotopů. Úředně byrokratické pojetí plošné ochrany přírody, včetně Evropsky významných lokalit a Ptačích oblastí, vymezených tzv. významných krajinných prvků a prvků tzv. územního systému ekologické stability, bez širších a zpětných vazeb, obvykle požadavkem bezzásahovosti ohrožuje samu podstatu chráněných hodnot. V ochraně přírody a krajiny ČR **chybí koncepční celostní ekosystémové pojetí**, což se projevuje ve vývoji chráněných území, ohrožených biotopů a taxonů. Žel tuto problematiku neřeší Koncepce ochrany přírody MŽP, ani Politika územního rozvoje ČR či Zásady územního rozvoje krajů a územní plány sídel. **Základní model chráněných území ovládl avanturismus bezzásahové ideologie, nevnímající že ČR, Evropa i lidstvo čelí stavu planetární nouze.**

Rozsáhlou bezzásahovost na Šumavě prosadil 1. ředitel Národního parku Bavorský les, vyhlášením bezzásahového území v r. 1983 o rozloze 5500 ha, v NP Šumava bylo oficiálně v r. 1995 vyhlášeno první bezzásahové území na rozloze cca 1325 ha v okolí Modravy, avšak již v prvních letech NPŠ bylo přistoupeno k ponechávání kůrovcových ohnisek samovolnému vývoji. V roce 1997 bylo již jasné, že I. zóny nelze ponechat bezzásahové a bez asanačních zásahů kůrovcových stromů je jejich stav neudržitelný. **V následujících 30 letech se pak postupně rozvíjela rozsáhlá epidemická kůrovcová kalamita porostů dospělých smrků** (nad 50 let), zejména na naší straně (která má jen nepatrné zastoupení někdejších buků, klenů a dalších kosterních dřevin). Původcem myšlenky zřízení nejrozsáhlejší „pralesové“ divočiny v centru kulturní Evropy mezi Atlantikem a Uralem je zřejmě druhý ředitel Národního parku Bavorský les Karl Fridrich Sinner (nar. 1946). Podle jeho ideí by uměle / přírodně vzniklá bezzásahová „pralesní“ divočina z víceméně hospodářských lesů, po doplnění velkými predátory, byla zážitkovým regionem, což by prý přilákalo množství turistů (z vybudovaných areálů u okraje parků), na čemž by ekonomicky profitovalo Bavorsko – tedy jedná se o marketingový produkt a pouze okrajově se sleduje i ochránářský pohled - údajně by to přispělo k rozvoji biodiverzity a zachování chráněných druhů, což je však zcela nepravdivé tvrzení. Pro marketingový produkt „Divoké srdce Evropy“ (propagátorka Z. Křenová) je požadováno minimálně 75 % území parku ponechat přírodním procesům, přičemž na území Česka je však největší část bilaterálního parku (nabízí se zde historická paralela s expanzivní válečnou „ideologií“, kterou však většina dnešních aktérů nepamatuje). Přední aktivista bohatě dotovaného hnutí Duha a vlajkonoš bezzásahovosti MVDr. J. Bláha, zřejmě v propojení s „úředními“ ideology, prohlašuje: v NPŠ bude 75 % bezzásahovosti dosaženo v roce 2027 (In: Ochrana přírody a krajiny v ČR, 2012). Uvedený ideologický záměr, racionálně ani vědecky nezduodněný, prosazuje i vysoký úředník Ladislav Miko - ředitel odboru přírodních zdrojů Generálního ředitelství pro životní prostředí EU. Úpornými bonusovými propagátory, stoupenci a přísluhovači této myšlenky jsou zejména někteří pedagogové státní Jihočeské univerzity, hnutí DUHA, ale i nevědomá media. Hnutí DUHA ve svém propagačním letáku „Národní park domov fascinující divočiny“ z roku 2011 uvádí: „NP Šumava může patřit k několika málo místům, kde turisté poznají *nefalšovanou středoevropskou divočinu. Za uplynulé roky se značně přiblížil k mezinárodně uznávaným národním parkům,* ale plocha, kde se nekácí stále není dostatečně velká, zabírá pouze asi třetinu území. V sousedním Bavorském lese dokonce zjistili, že *po kůrovcové „kalamitě“ vzrostlo množství živin v potocích a světla dopadajícího na ně. Díky tomu se začalo rodit více pstruhů ...*“ Prosazeným disturbančním rozpadem lesa přírodními procesy nedochází k proklamovanému ozdravení krajiny, ale destabilizaci ekosystémů a zásadnímu narušení udržitelného vývoje. Dlouhodobý ideologický střet na vývoj Šumavy v současnosti graduje: ideologové bezzásahovosti „ve jménu přírody“ vyžadují pouze přírodní procesy a tiché vyloučení člověka z přírody. **Pro záchranu Šumavy je však potřebná symbióza přírody a lidí,** resp. vycházení z východní zenové filosofie (využívané v Japonsku) „splnutí s přírodou“, tedy využívání ekologických principů a zákonitostí při zapojení přírody ve společné koexistenci, **tak jak je to smyslem vyhlášené biosférické rezervace UNESCO.** Protože k prosazení bezzásahovosti je koncepce ochrany přírody EU, pod pláštěm světovosti, jakoby nadřazována domácí ochraně přírody, nadřazujeme tuto problematiku hned do úvodu. Mezinárodní svaz ochrany přírody / International Union for Conservation of Nature (IUCN), sledující uchování přírodních zdrojů, vymezil rámcovou kategorizaci, která je ideologicky vnucovaná i u nás:

Ib. – Divočina (Wilderness) je rozsáhlá oblast přírodní, či jen lehce pozměněné země, která si **uchovala svůj přírodní charakter**, bez trvalého nebo významného osídlení, která je spravována tak, aby se uchovala v přírodním stavu (primárně přístupná pro vědecký výzkum) – u nás zneužita **ideology bezzásahovosti** pro požadované vymezení Šumavy, což znamená vyhnání lidí a návštěvníků a specifickou „privatizaci“ pro úzkou exkluzivní skupinku teoretických ideologů divočiny (v této kategorii je např. Divočina Aleutských ostrovů u Aljašky - USA, Ewergladský NP - USA, NP Budawang - Austrálie).

II. – Přírodní oblast určená k ochraně ekologické integrity ekosystémů pro současnou i budoucí generaci, poskytující duchovní, vědecké, vzdělávací, rekreační a návštěvní možnosti slučitelné s ochranou životního prostředí a kultury, kde se požaduje **aby alespoň 3/4 území bylo neovlivněné lidskými zásahy** (zde je např. Yellowstone NP – USA, NP Iguazú – Argentina / Brazílie či Rezervace Masai Mara - Keňa), avšak **sem byla Šumava pokradmu řazena proto, aby „nenápadně“ přešla do kategorie Ib.**

V. – Oblast země, kde letitou interakcí člověka a přírody vznikla krajina s významnými estetickými, ekologickými nebo kulturními hodnotami, často s vysokou biologickou rozmanitostí. Pro ochranu, správu a vývoj takové oblasti je důležité **zachování zmíněné integrity člověka s přírodou v její tradiční podobě** – sem je zařazen NP Krkonoše a **sem přísluší i NP Šumava, pokud vůbec by měl mít zařazení dle kategorií IUCN** (sem je zařazen např. NP Fudži-Hakone-IZU - Japonsko, Velký barierový útes / Great Barrier Reef Marine Park - Austrálie či De Maspalomas v oblasti Kanárských ostrovů – Španělsko).

Naoktrojování výroby „virtuální divočiny“ v kulturní Šumavě, bez racionálního odůvodnění, je dílem dogmatické ideologické skupinky, která z vedoucích postů nesleduje celospolečenský zájem, ale převážně osobní profit, což ale přináší rozsáhlé škody a zásadně narušuje nejen environmentální, ale i ekonomickou a sociální udržitelnost jak Šumavy a rozsáhlého Pošumaví, ale i celé České republiky. Tuto skutečnost dokladuje i tato publikace. Zásada světové ochrany přírody a IUCN zní: **Předměty ochrany jsou nejlépe chráněny, jestliže jejich ochranu budou místní obyvatelé považovat za svůj zájem.**

Nesmyslnost bezzásahovosti ve zkulturněných územích je světově doložena např. na Kubě, Myanmaru či Srí Lance, kde po více než půlstoletém působení přírodních procesů v opuštěných plantážích, převládají invazní a expanzivní taxony i patogeny (např. Acacia, Albizzia, Calotropis gigantea - „mudar“ aj., které pro přiblížení můžeme přirovnat ke známějším hustým trnitým slaběkmenným akátinám), ale i ve Středozeří. Zásadní, dokonce skandální otázkou je, proč mezinárodně prioritní kategorie **Biosférická rezervace UNESCO Šumava, je pouze „nálepkou“**, bez legislativního vymezení MŽP ČR – údajně je to věcí Ministerstva zahraničních věcí!, neboť ta by měla sledovat vyváženou vazbu přírodní a kulturní krajiny, zachovávanou tradičním extenzivním využíváním území. **Tedy mediálně hláсанé obavy by neměly být z vyškrtnutí z určité kategorie IUCN, či ztráty problémového ocenění, ale ze seznamu přírodních památek UNESCO.** Morální marasmus se v Česku „propsal“ nejen do domácí politiky, ale i do etiky ochrany přírody, takže pod hlavičkou ušlechtilých hesel a proklamované obrany „čisté“ přírody došlo k pokusu kupčení a zcela specifického privatizování a zneprístupňování přírodních hodnot pro běžné občany a následně k závažnému ohrožení hodnot předmětu ochrany ve jménu „výroby“ divočiny při využívání známých metod – mlžení, korumpování či zastrasování. „Jednoduchá řešení“ obvykle stojí v popředí populistických ideologií, např. v kulturní Šumavě vynucované bezzásahovosti na základě ideologické téze: **Přestat žezlo přírodě můžeme v podstatě kdekoliv, i tam, kde dříve býval hospodářský les, a zániku lesa se nemusíme obávat (Šantrůčková H.).** Zásadní otázkou je tedy eufemismus, extravagantní avanturistický hazard a nezodpovědnost hlasatelů čistých přírodních procesů k výrobě virtuální divočiny a to vzhledem ke zkulturněným biotopům, klimatickým změnám a změnám stanovištních podmínek, ve vazbě na ekologickou valenci dominantního smrku (potřebuje vláhu v půdě i ovzduší) a vodohospodářské funkce zajišťované zejména vysychajícími rašeliništi. **Jedná se o ohrožení predikovanou vzrůstající extrémitou počasí, výhledovému zvýšení (průměrné roční) teploty na Šumavě o 1,3^o C a vysoušení území k roku 2030, přičemž se předpokládá, že klasické zimní období téměř vymizí. Příklady z celého světa nám dokládají, že čím více je území narušeno, resp. zkulturněno původní společenstvo, tím více je potřebná poučená vědecká asistenční ekosystémová pomoc člověka, jinak rozsáhlá území Země živelně / přírodně spějí k deforestaci a dezertifikaci, tedy k polopouštnímu a pouštnímu „ekosystému“** (viz nejstarší kontinent – Austrálie aj.).

Poučný je i závěr výsledku průzkumu bezobratlých živočichů ve vrcholové části Boubína v roce 2004: „Vzhledem ke stávající situaci ve vrcholové části hrozí nevhodná změna struktury ve prospěch druhů expanzivních resp. eurytopních a tím i narušení přirozených vazeb (viz zkušenosti a publikovaná data)

jiných částí Šumavy – Barták M., Farkač J., Jindra Z. & Vrabec V. 1995, Farkač J 2000 a odjinud).“

Jan Farkač & Oto Nakládal

Hlavním nástrojem péče o lesy v chráněných územích je přírodě blízké pěstování lesů (Prof. S. Vacek, Dr.Sc. a kol., 2012) při sledování principů udržení heterogenity, udržení komplexity porostní struktury, udržení spojitosti, udržení vodních ekosystémů. Pro ponechání samovolného vývoje je nezbytné poznání zákonitostí původních či přirozených lesů, zejména jejich znaků a vlastností, relativní stálost přirozeného druhového složení společenstev, relativní různověkost, relativní maloplošnost jednotlivých vývojových fází a stadií a to za předpokladu, že se výrazně nezmění stanovištní a porostní podmínky.

První ředitel NP Bayerische Wald vnukl některým českým ochráncům přírody pro naši stranu Šumavy scestnou zásadu nezasahovat proti kůrovci (tam se ale jedná se o jižní expozici se značným podílem stabilizačních buků aj. listnáčů). (Prof. P. Kovář, In: *Ochrana přírody a krajiny v ČR, 2012*)

Druhý ředitel NP Bayerische Wald rozvinul myšlenku výroby nejrozsáhlejší jedinečné „pralesové divočiny“ ve střední Evropě (mezi Atlantikem a Uralem). Máme-li něco ochraňovat, je třeba začínat u sumáře cenných prvků i biotopů v území a tento stav v průběhu ochrany pravidelně vyhodnocovat. Druhová ochrana je údajně jedním ze stěžejních úkolů státní ochrany přírody, což uvádí Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK) ve svém prohlášení *Zpráva o stavu přírody a krajiny ČR 2009*: „Erudovaná ochrana Šumavy nespočívá pouze v ochraně tetřeva, rysa, rašelinišť, kulturních, případně polokulturních smrčín a zamezení přístupu člověka, ale zejména v pomoci zachování biotopové i druhové diverzity. Racionální ochrana musí mít celostní pohled, který se v současné situaci úzce specializovaných pracovníků vytváří“ (nutno však podotknout, že zatím se nevytváří!).

Pokud se přírodovědci, zabývající se výzkumem jednotlivých problematik Šumavy (brouk, smrčiny), dostanou do diskuse s jinými stranami konfliktu, působí dojmem, jakoby se obávali o svůj objekt bádání, a tím i o profesní existenci, či společenskou prestiž. Jedinou překážkou pro bádání jsou z jejich strany obyvatelé krajiny. A tak existuje řada výzkumných projektů, studií a zpráv, zabývající se ochranou motýlů s jejich pasekami, což zase nevyhovuje ornitologům, kteří vyžadují staré až mrtvé porosty. Tyto výsledky výzkumu však nevyhovují ochráncům mravenců, kteří v rámci akce FORMICA zakrývají sítěmi mraveniště proti datlovitým ptákům, pro které jsou mravenci záchranou v zimních měsících. Rozpor vedle rozporu.

J. Mantberger, 2012

Protože chybí dlouhodobá racionální koncepce a strategie ochrany NP Šumava, je pro vyhlášovatele a řešitele výzkumných projektů snazší zabývat se jednotlivostmi a úzkými okruhy problematik. Chybí komplexní situační studie, srovnávací případová studie, a to nejen přírodovědecké povahy, ale analyzující i sociologické a geopolitické vazby rozsáhlého regionu Šumavy zásadně ovlivněného současnou velkoplošnou ochranou. Na výzkum jednotlivých parciálních problematik ochrany Šumavy (např. prioritně spekulativně zaměřené na lignikolní hmyz a lignikolní houby) jsou věnovány (především Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích) mnohamilionové finanční prostředky. *J. Marková, 2012*

Současný racionální management chráněných území musí sledovat využívání zákonitosti a principů přírodně blízkého vývoje jak lesních tak bezlesích ploch, při zajišťování biodiverzity, při vyloučení módního pojmu bezzásahovost, která je pouze ideální a obvykle časově omezenou fází, avšak zneužívanou některými přírodovědci k naoktrojování marketingového produktu - výroby virtuální divočiny přírodními procesy a předními ekologickými aktivisty ke svému zviditelnění, jako obhájců zákonnosti k podávání soudních žalob a stížností Evropské komisi.

Potřebná je racionální implementace výsledků celostních výzkumných záměrů a projektů do výkonu státní správy a politiky na komunální a státní úrovni, neboť o způsobu a míře ochrany nerozhoduje akademická obec, ale politici. Z reakcí tzv. „stínové vědecké rady“ Národního parku Šumava (NPS) je zřejmé, že úzkoprofiloví renomovaní vědci by chtěli rozhodovat o stupni ochrany sami a svou věrohodnost opodstatňují vysokou akreditací, doloženou citačním indexem v mezinárodně uznávaných vědeckých časopisech. Avšak právě oni nepodávají žádné celkové racionální zdůvodnění maximalistického požadavku zajištění pouze přírodních procesů, resp. ideologického požadavku bezzásahovosti a to navíc bez jakéhokoliv předchozího ověření v menším měřítku. Jestliže vědci se chovají nevědecky, pak jejich ideologie se stává jakousi pavědou. Současná situace na univerzitách podléhá honbě za body, akreditací oborů, počtem studentů se

státním příspěvkem a hlavně vedlejším příjmem různých výzkumných projektů vyhlášených národními agenturami nebo i EU. Aplikaci výsledků výzkumu do života společnosti, výkonu státní správy a legislativy všech těchto projektů není věnována vyhlášovateli grantů řádná pozornost. Návrhy výzkumných záměrů a témat podléhají různým tendencím bez ohledu na souvislosti a bez dostatečného vyhodnocení předpokladů uplatnění dosažených výsledků do praxe (jedním z příkladů může být úspěšně se skrývající a v nepřítomnosti odsouzený na 6 let do vězení doc. Ing. Petr Wolf, CSc., který získal 11. mil. Kč na výzkum ochrany krajiny). Rozdílné chování teoretických a aplikovaných biologů je možno uvést z např. z praxe jejich činnosti v jemenské biosférické rezervaci UNESCO ostrova Sokotra. Zatímco teoretičtí přírodovědci dokázali pod praporem posvátné mantry „*příroda si sama pomůže*“ pouze mapovat a vymezovat zneprístupnění, aplikovaní biologové v pouštních podmínkách aktivně obnovují přírodu, takže jsou i nadále žádaní, neboť dokázali úspěšně realizovat první hektary uměle vysazených výsadb místních, kriticky ohrožených endemitů v oblasti suchých tropů (např. myrhovník – *Commiphora myrrha*, dračinec – *Dracaena cinnabari*), ke kterým byla přivedena voda ze vzdálených horských pramenů (pracovníky Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně a České zemědělské univerzity v Praze). Do těchto prací se podařilo zapojit místní komunity, přičemž realizovaný systém obnovy lesních ploch dosáhl mezinárodního ohlasu, takže se stal cílem mnoha odborných i politických exkurzí. Proto se nelze divit snahám některých teoretických biologů dehonestovat racionální snahy aplikovaných biologů, tj. lesníků, zemědělců a vodohospodářů a úpornému totalitnímu prosazování bezzásahovosti chráněné Šumavy za účinné pomoci neobjektivních medií.

Nadřazené přehlížení zájmu obyvatel a návštěvníků dokládá kapitola petic, prohlášení a interpelcí. Některé nové legislativní směrnice EU i ČR jsou klasickou ukázkou nevstřícného a nekomplexního přístupu k přírodě. Klasickou ukázkou jsou tzv. Evropsky významné lokality (EVL), jejichž problematika je dále specifikována. Evropská komise připravuje nařízení, kterým by zakázala na zahrádkách vysévat jiná semínka a vysazovat jinou sadbu, než registrovanou státem. Jiným příkladem je institucionalizace využívání léčivých rostlin, proti čemuž vznikla Iniciativa proti institucionalizaci přístupu k rostlinným léčivým zdrojům popudu Prof. Ing. Pavla Valíčka, DrSc. (www.nedejmesiprirodu). Dalším příkladem je pokutování subjektů s lokalitami plevelných druhů, zatím co podle jiné směrnice, právě uvedenou lokalitu je třeba ochraňovat jako významný biotop chráněných druhů, např. některých druhů hmyzu.

Poučení z doby vzniku národního parku Šumava

Motto:

Nutno je zajistit strategii smíšených různověkových lesních porostů, jinak se budeme pohybovat v bludném kruhu.

Prof. Ing. J. Fanta, PhD.

Prales, jako většina lesů v této krajině sestává ze 4/5 jehličnatého a 1/5 listnatého stromoví, z prvních převládá smrk a jedle, z druhých buk. Smrk a jedle dosahují stáří i nad 400 let, bývají až přes 52 m vysoké při průměru 100 – 150 cm, buk pouze až 250 let, bývá až 25 m vysoký při průměru až 56 cm. Porůznu vyskytují se i obří až 500 letí, i přes 60 m vysokí, mající až 3 m v průměru.

F. A. Borovský: Řivnáčův průvodce po Šumavě, Praha 1883 / 2005

Účelem každé vědy je tvořit předpovědi.

Auguste Comte

Geobotanické posouzení centrální části NP Šumava pro účely zonace a management - zpráva zpracovaná na počátku existence NP Šumava v roce 1991 vynikajícím erudovaným a předčasně odešlým geobotanikem Stanislavem Kučerou uvádí:

„Na základě vzniklé potřeby jsem byl vyzván MŽP ČR k vyhodnocení potenciálně nejcennější části NPŠ. Rychlý vývoj událostí kolem vzniku NPŠ poněkud předběhl původní předpoklady, proto má materiál spíše povahu komentáře, nežli charakter ucelené studie. Proto upouštím i od souborného výčtu použité literatury, z novějších autorů podstatně přispěli k poznatkům v určitých úsecích: Albrecht, Holub, Král, Nesvadbová, Sofron, Skalický, Moravec, Šandová, Balátová-Tuláčková, Štěpán, Vaněček, Vondráček, Vorel a Kopecký na území VVP Dobrá Voda (tedy nikdo ze současných protagonistů bezzásahovosti). **Maximalistické řešení I. zóny neodpovídá přírodní realitě. Šumava ve svém celku není divočinou, šumavskou krajinu, až na výjimky, spoluvytvářel člověk, který bezděčnou podporou přirozeného bezlesí a záměrným rozšiřováním bezlesých ploch se stal spolutvůrcem hodnot zdejší přírody.** Možné jsou dvě polohy:

- „Ekologizující“ pohled ne odborného sympatizanta, ale i vzdělaného ryzího teoretika vidí tuto oblast nadhledem z letadla: jako homogenní zelený ostrov, který je možno udržet v celistvosti minimalizováním lidských zásahů a činností vůbec
- Ekolog s praktickou zkušeností lesního či zemědělského hospodáře vidí věci horizontálním pohledem: různorodost přirozených stanovišť, porostní stadia ovlivněná způsoby hospodaření minulého i současného, atd., atd.

Jistě je možno ze dne na den ukončit hospodaření a nechat vše přírodě - nehledíme-li na čas, „ostrov“ zůstane zelený, jen vnitřní struktury budou podléhat změnám. Měřítkem času pro regeneraci lesa bude pak několik staletí, tato cesta ke stabilizaci může trvat i více než jedno tisíciletí.

Středoevropské lesnictví má mnoho zkušeností, proč je právě zde nevyužit k rychlejšímu převedení exploatované, místy až zdevastované krajiny do přijatelnějšího stavu, který by byl přechodným stupněm k budoucí harmonii? - svah po svahu, porost po porostu, tak jak si to jejich současný stav a stanoviště žádá. **Také kulturní bezlesí není žádoucí převést šmahem na les a krajinu tak zhomogenizovat a zlikvidovat tím i některé unikátní typy nelesní vegetace, o druhovém bohatství nemluvě. Současné spory o budoucnost centrální Šumavy jsou především sporem obou těchto koncepcí.** Praktické nebezpečí prvé koncepce spočívá v tom, že v podstatě jde o přímočarou aplikaci „čisté“ ekologické teorie. I pro bohatou společnost, s liberálním, demokratickým zřízením je však v dané geografické oblasti sotva přijatelná. Druhá koncepce předpokládá morální i ekonomickou motivaci obyvatel, při její aplikaci ale hrozí stálá možnost bezděčného či záměrného nedodržování přijatých limitů pro lidské aktivity. Jsem však zastáncem tohoto druhého směru, pro zásahy cílené k postupné stabilizaci a regeneraci porostů. Bez těchto zásahů mohou zůstat jen přirozené lesní porosty s charakterem edafických a klimatických klimaxů, zejména s výraznějším zastoupením listnáčů. Odstupňované zásahy si vyžadují všechny typy antropogenního bezlesí.

Doporučení pro ochranný režim

Les je vůdčím a určujícím ekosystémem zájmového území, který ovlivňuje a někdy i podmiňuje stav jiných, kontaktních ekosystémů, např. rašelinišť (pozn.: po víceméně chtěném rozpadu hřebenových smrčín dochází k vysychání „šumavské tajgy“ výsušnými větry a narušení vodního cyklu a mezoklimatu). Péče o les proto vždy bude, zejména v této centrální části pohorí, kostrou a nejvýznamnějším článkem péče o národní park. Smrčiny, jako klimax klimatický, nehojně zastoupené v nejvyšším stupni v příhraniční oblasti, jsou v úhrnu dosti poznamenány hospodářskými zásahy. Až na nevelké části, mají co do struktury úplnou převahu znaků kulturního lesa. Klimatické lesní klimaxy v nižších vegetačních stupních byly vesměs ovlivněny hospodářskou exploatací lesa. Je samozřejmé, že i zcela kulturní a stejnověkové kultury s vyšším zastoupením buku, nebo přerostlé pastevní pařeziny, významně zvyšují pestrost vegetace, umožňují přežívání doprovodných druhů podrostu a tak jsou potenciálními rezervami pro regeneraci přirozené lesní vegetace. Současný všeobecně nedobrá stav lesů v zájmovém území je celkem znám. **Důležité je hledat cesty k nápravě pro budoucnost, pro níž chybějí předpoklady právní i fyzické.** Ve vztahu k lesním ekosystémům vyplývá naléhavá potřeba účelového hospodaření vč. I. zóny. Jen při dodržení této zásadní podmínky mohou považovat za přijatelné současné vymezení zóny I. na lesním fondu, na němž jsem se spolupodílel.

Velmi povšechně lze zobecnit, že téměř bez zásahu lze ponechat edafické klimaxy - na rašelinných, zamokřených, suťových aj. extrémních stanovištích (pozn. red.: přesto je nutno uvést, že i ta potřebují asistenční péči, takže Správa NP a CHKO každoročně pořádá Den pro rašeliniště, spočívající zejména v zajištění vody pro jejich přežití).

Přijetí odpovídající koncepce péče o lesy by nemuselo být znepokojující, kdyby

- převážná část lesů nebyla středně až silně poškozena,
- byl k dispozici dostatek finančních zdrojů, kvalitních pracovních sil a odpovídající techniky,
- vymizela nedůvěra mezi orgány státní ochrany přírody - MŽP a ostatními subjekty,
- na obou stranách hranice se prováděla stejná koncepce.

Horské louky a pastviny vysoké Šumavy tradičně obhospodařované byly vesměs porosty s nízkou produkcí, avšak druhově velmi pestré, citlivě kopírující pestrou mozaiku přírodních stanovišť na živinami přirozeně chudých půdách krystalinika. **Tato bezlesí v kombinaci s lesnatými plochami vytvářejí soubor geopsychických vjemů: unikátní celek členité krajiny – to je fenomén Šumavy, tak vnímá krajinu její**

obyvatel i náhodný návštěvník. Dopustíme-li zánik těchto biotopů, zlikviduje tím v průběhu 2-3 desetiletí desítky jednotek polopřirozené vegetace, přičemž některé z nich mají endemický charakter, ale i ploch vhodných pro obydlení (což je možná záměr). **Je to ztráta kulturní, srovnatelná s likvidací památek celé časové vrstvy, např. baroka, pro určité území** a především ztráta na reprodukcí se hodnotách živé přírody, potenciálně využitelných k užítku budoucích generací. **Národní parky, vedle svých zásadních funkcí ochranných, musejí také ve vysoké míře poskytovat užitek obyvatelstvu,** nemá-li být soustavně politicky zpochybňována účelnost a nutnost jejich existence. Představa zásadní minimalizace značených letních turistických tras v zájmovém území je absurdní, stejně tak představa vazby vstupu na některé trasy pouze s doprovodem je málo vhodná.“

Poučení z pralesů, marketingová výroba virtuální divočiny

Motto:

Prales nelze jen tak zavést, zdivočení je spíš pokračování kultury jinými způsoby, resp. co se zkulturnilo monokulturou, nedá se jen tak odkulturnit, obvykle nikdy. *RNDr. V. Sádlo, CSc.*

Ve středoevropském prostoru není zachován prakticky žádný prales většího rozsahu, vždy jde jen o malé fragmenty roztroušené v horských oblastech. Jedinou výjimku tvoří nížinný Bělověžský prales na rozhraní Polska a Běloruska.

Prof. RNDr. S. Komárek, Dr

Vývoj lesa řízený ohleduplně může být pro lesní rostliny a živočichy mnohem, mnohem příznivějším řešením a umožňovat přežití větší druhové rozmanitosti než lesy kulturní či přirozené.

Josef Reichholf, Ekologie středoevropských lesů, 1999

Ještě na počátku 12. století pokrývaly i některé vnitřní části Čech husté pralesy a hraniční hory porůstal neproniknutelný hluboký les. Pouze několik zemských stezek strážných hrady umožňovalo průchod a spojení s ostatním světem. V hlubokých pralesích žila, kromě jelenů, srnců, zubrů / praturů, černé zvěře aj., početná divoká zvěř, jako medvědi, vlci, rysové, divoké kočky a lišky, kteří byli často nebezpeční nejen stádům a domácí drůbeži, ale i člověku a navíc ještě škodily v polních kulturách a také se tam ukrývali nekalí živlové (lapkové a loupežníci). Úbytek přírodních lesů až do 14. století u nás postupoval velmi rychle. Opravdových hodnot přirozených lesů pro člověka si bylo vědomo ve středověku jen málo evropských vládařů, výjimkou byl na tehdejší dobu nesmírně vzdělaný český král Karel IV, který snahu o zachování a ochranu královských lesů a zvěře vložil do zákoníku „Majestas Carolina“. Je možno říci, že naše středověké lesy ze 14.-15. století byly v průběhu více než 500 let téměř celistvě uměle dotvořeny (na dně Břežského rybníka u Doks, založeného v l. 1366-1460 se dochovaly bazální části někdejšího autentického pralesa). V 18. století přineslo osvícenství nový postoj lidské společnosti k přírodě, takže zásluhou J. S. Russeaua a dalších romantiků se obrací pozornost vzdělaného světa k přírodě. K nim u nás patřili někteří malíři a poeti např. Julius Mařák (1832-99), Antonín Slavíček (1870-1910), Max Švabinský (1873-1962) aj., pro něž kouzlo lesa, věkovitých stromů a jejich pozoruhodné, často pohádkové tvary a seskupení inspirovaly k tvůrčí činnosti. Romantismem motivované ochránářské hnutí se u nás rozvíjelo od konce 18. století. Snaha uchovat romantickou divokost přírody vedl některé majitele velkostatků k vyhlášení ochrany nad jedinečnými přírodními partiemi, v první řadě pralesů. Tak vnikly první rezervace: 1838 Žofínský prales a Hojná Voda v Novohradských horách, 1858 Boubínský prales na Šumavě, 1869 Zlatěšovice u Hluboké n.V., 1880 Černická obora u Bechyně n.L., 1884 Buky u Vysokého Chvojna na Pardubicku, 1903 Planinské buky v Brdech, 1904 Šerák a Keprník v Hrubém Jeseníku a Labský důl v Krkonoších, 1905 Chynínské buky v Brdech, 1906 Studený vrch na Českokamenicku, 1909 Javořina v Bílých Karpatech, 1911 Černé a Čertovo jezero na Šumavě ...

Miroslav Výskot a kol.: Československé pralesy, 1981

Rozsáhlá vědecká analýza Dynamika vývoje pralesových lokalit ČR I-III (*Vrška T., Šamonil P., Unar P., Hort L., Adam D., Král K., Janík D., Academia Praha 2012*), v podstatě sděluje, že **ani historické pralesové lokality nedokáží u nás bez ekosystémové asistence člověka přežít.** Přínos našich historických pralesových lokalit tedy zdaleka nenaplnil proklamované kýžené potřeby zajištění biodiverzity a ekosystémové stability, neboť studie dokládá, že:

- je nezbytné celistvé oplocení pralesových rezervací (k ochraně před nadměrným okusem jelení zvěří) proumožnění přirozené obnovy dřevin

- existence klimaxových společenstev v okolí je podmínkou, že po disturbančním rozpadu nedojde k zániku a degradaci půd do předklimaxových stadií
- porosty, které nesplňují kriteria strukturní diferenciacce, druhového zastoupení a genetického původu nelze zařazovat do bezzásahového režimu
- nezbytné je návazné okolní stabilizační ochranné pásmo k tlumení disturbancí (polomy, kůrovec) a tam: provádět výchovu strukturně (tloušťkově i výškově) diferencovaných porostů, realizovat „kotlíky“ buku a jedle a výběrným hospodařením zajišťovat trvalost a stabilitu porostů.

Prosazovaná rozsáhlá až většinová bezzásahovost v současných porostech v NP, ale i CHKO Šumava je tedy naprosto nesmyslná, vzhledem ke skutečnosti, že naprostá většina biotopů chráněné Šumavy je druhotných, zcela nestabilních. **Proto by vůbec neměla být bezzásahovost uváděna** na území chráněné Šumavy, s výjimkou současných pralesových rezervací, avšak i ty, jak bylo výše doloženo, potřebují naši pomoc.

Vznik druhotného lesa přirozenou sukcesí po likvidaci původního amazonského pralesa uvádí *J. Moravec* (hostující profesor v Amazonské univerzitě v Peru) v publikaci *Procházka amazonským pralesem* (který tam podnikl 8 vědeckých výprav): při vybilancování ekologických vazeb za srovnatelných pedologických, hydrologických a klimatických podmínek i za těch nejpříhodnějších podmínek je třeba více než 100 let (a to v optimálním vegetačním tropickém pásmu a za předpokladu, že kolem pozůstal původní prales), ale za zhoršených podmínek (např. pokud je podklad chudý na živiny, půdy byly vymyty vodou nebo okolní pralesy narušeny), probíhá sukcese mnohem pomaleji a odhaduje se, že může trvat až 1000 let!

Překvapivě nové přírodovědecké poznatky dokládají, že podoba celosvětově uctívaných tropických deštných amazonských pralesů (které jsou chráněnou přírodní památkou UNESCO jako Šumava), není pouhým výsledkem „posvátných“ přírodních procesů, ale do značné míry dlouhodobým antropogenním vlivem starých indiánských kultur Inků před mnoha stoletími (před jejich zdecimováním španělskými dobyvateli a zavlečenými chorobami). Jedná se nejen o zachované mohutné staleté „užitečné“ stromy, které obvykle jako přírodně posvátné programově posilovali a **ponechávali jako přírodní zdroje**, např. Ceiba, Cedrela, Dipterix, Ficus, Howea aj. a také, že jimi vytvořené prosvětlené otevřené plochy a umělé mýtiny významně pozitivně podmiňují jak bylinnou flóru, tak faunu savců, ptáků aj. živočichů.

Člověk může biodiverzitu ovlivnit příznivě, např. ekologickou selektivní těžbou, nebo u „zkultivovaných biotopů“ doplněním (repatriací) ztracených druhů. Pro zkulturněné střeoevropské území Šumavy můžeme považovat za indikování kvality biodiverzity a přírodních hodnot biotopů zejména rozsah škály hmyzu a zčásti i ptáků, neboť to jsou skupiny, které poměrně objektivně a bezprostředně reflektují změny kvalit biotopů (což vychází z poznatků hodnocení přírodního prostředí pro mnoho investičních zájmů).

Objektivní ekologie, která je u nás v současnosti nahrazována krátkozrakou bezzásahovou ideologií, může způsobit zhroucení nestabilních biocenóz na řadě lokalit Šumavy. Vědecká objektivita se zde vytrácí, věda se ideologizuje, ale i politizuje, do značné míry z neznalosti globální situace. Českou ochránářskou schizofrenií je útek k přírodním procesům a módní vyhlášení nedefinované a nezdůvodněné, pokud možno nejrozsáhlejší bezzásahovosti – „my“ si tady hochštaplersky vytvoříme svoji „vědeckou divočinu“, která bude srdcem Evropy. **Pralesní stromy, resp. letité stromy starší než 140 let nebezpečnou rychlostí mizí – zejména disturbancí hřebenových smrčín vynucovanou ideologií bezzásahovosti, avšak tyto patří mezi nejcennější hodnoty,** které bychom prioritně měli chránit. Nejprve k jejich likvidaci docházelo pro zajištění zisku – tedy byly prioritně odtěženy stromy s nejcennějším dřevem (buky, klenu, jedle, vč. tzv. rezonančních smrčů). V současně nastaveném systému ochrany přírody do jisté míry dokážeme chránit lidmi vysazené listnáče, ale méně již ojedinělé zbytky někdejších pralesních porostů Šumavy, zejména smrky, jedle či buky. **Fanatici bezzásahovosti dokázali snadno zlikvidovat pralesní torza a pralesní stromy Šumavy v rámci víze, že současné, převážně kulturní porosty rychle zlikvidujeme a příroda nám místo nich snadno nadělí stabilní přírodní porosty.** Tato ideologie je „metodický“ zdůvodněna v publikaci *Co vyprávějí šumavské smrčiny* (*Šantrůčková H., Vrba J., 2010*): „„jsme svědky jevů, které někteří označují za dramatické odlesnění Šumavy. Vidíme odumírat zelené lesy se ztepilými smrky, které jsou symbolem zdraví a věčnosti. Není to spíše tak, že jsou to starci na konci života, kteří se zrodili v naprosto odlišných podmínkách koncem malé doby ledové, nepřípraveni na kyselé deště?““

V Karibiku často dochází k disturbancím tropických, mnohdy pralesových lesů, vzhledem opakovaným hurikánům (Portoriko, Grenada aj.). Díky tomu si pralesní stromy dokázaly vytvořit strategii přežití, např. rozsáhlým vzájemným propletením kořání různých druhů stromů, z kterého se obnovují (díky rychlé destrukci odumřelé organické hmoty). Řada organismů však zaniká, nebo se populačně blíží zániku, a je obnovována jen díky asistenční lidské pomoci, některé ptačí druhy přelétají na místa za zachovanými potravními možnostmi, přičemž se konstatuje, že i v tomto vegetačně výborném prostředí, pokud by se velké disturbance opakovaly v intervalu kratším než 50 let, nedokáží se již lesní porosty samovolně obnovit. I přesto, že mangrovy, působící jako vlnolamy, a poskytující ochranu mnoha organismům, nebývají závažně poškozeny, dochází v některých případech k jejich nevratnému zániku. **Pokud však byla dlouhodobá přírodní skladba lesních biotopů významně antropogenně pozměněna, není samovolnými přírodními procesy již možný návrat bez lidské vedoucí asistence.**

Ideologové virtuální šumavské divočiny chtějí pomocí rozsáhlých disturbancí a bezzásahovosti vyrobit ze sekundárních smrkových porostů přírodní les, resp. divočinu, která může být opravdu pouze virtuální, zřejmě z neznalosti problematiky skutečné divočiny. Domnívá se snad někdo, že máme právo takto hazardovat s přírodou a zcela opomíjet potřeby a požadavky našich obyvatel vč. návštěvníků i ekonomiky České republiky? Protagonisté bezzásahovosti nesledují škody, mizení diverzity, interakce, ani problematiku mezidruhových příp. vnitrodruhových vztahů populací rostlin a chování zvířat, které je usměrňováno a modifikováno omezenými možnostmi homogenizovaného prostoru bezzásahové Šumavy. Veškerá pozornost některých přírodovědců a aktivistů je účelově usměrňovaná na otázku smrčín a kůrovce, případně tetřeva.

Divočina ve střední Evropě a hlubinná ekologie

Aby bylo možno zaujmout názor na představy „ekologistů“, fundamentálních ortodoxních ochranářů, „puristických naturistů“ a zastánců hlubinné ekologie, je nutno osvětlit pojem „divočina“. Otcem ideje „divočiny“ byli Aldo Leopold a John Muir. Spojené státy americké byly první zemí na světě, která „divočinu“ definovala zákonem (zákon „The Wilderness Act, Public Law 88-577, 88th Congress, Second Session, September 3, 1964). Pokud tuto definici divočiny zjednodušíme, lze uvést, že **divočina je člověkem nedotčené přírodní území**, mající minimální rozlohu 5000 akrů (tj. cca 2023,5 ha). USA, než v roce 1872 vyhlásily první rezervaci a národní park, stanovily kritérium: jedná se o odlehlé, rozsáhlé území divočiny, které nelze hospodářsky využít ani zemědělsky, ani pro lesní hospodářství, vzhledem k nízké hodnotě porostů a dále, že území je neobyvatelné. Spolu s vyhlášením přírodních parků v USA se přiměřeně rozvíjel fenomén ekoturistiky.

Pavel Reich, člen The Wilderness Society, organizace, která stála u zrodu myšlenky ochrany divočiny, dobrovolný strážce přírody ČR, předseda o.s. FOREST, člen a podporovatel ochranářských organizací v USA, Kanadě a Austrálii sděluje: **žádnou lokalitu, nacházející se v ČR, nelze označit za divočinu**. V ČR se jedná jen o malé přírodní lokality typu suťoviska, reliktní bory, rašeliniště apod. Podle něj si však někteří ekologisté ve střední Evropě vysvětlují pojem divočina po svém, přičemž např. veterinář Jaromír Bláha z Hnutí Duha napsal: *Divočinu můžeme začít obnovovat v lese stejně, jako v centru města prostě tím, že vybrané plochy ponecháme svému osudu bez lidských zásahů*. Když se J. Bláha snaží mnoha svými nesmyslnými výroky pošlapat ideje divočiny, jsem tím velmi pobouřen. Je možno tvrdit, že v případě výroků ze strany Hnutí Duha nejde ani tak o nesmysly nebo nedostatek odbornosti a vzdělání, jako o **zneužití pojmu „divočina“** k prosazování ideologií hlubinné ekologie a nebezpečných spiritualit, které jsou spojeny s radikálními směry Greenpeace (P. Reich, 2012). Pojem divočina zneužívají také někteří z vědeckých pracovníků, pracující na státních univerzitách (např. JČU České Budějovice, UK Praha), kteří jsou členy tzv. stínové vědecké rady NP Šumava a byli jejími členy až do roku 2011.

Asi je nutno připomenout, že Šumavu jako lesní krajinu zachránil vynález parního stroje a těžba uhlí, které zastavily těžbu lesů. Dnešní podobě lesů Šumavy nevděčíme brouku, ale dřevorubcům, kteří napadený les po vichřici odstranili a zalesnili. „Na přírodu v původním slova smyslu v nezkrácené podobě již jen ztěžka narazíte, nanejvýš jako na demonstrační objekt v nákladně chráněných rezervacích. Velkoplošně pak už jen v nitru opracované zvalchované krajiny jako na užitnou plochu, která má za úkol přinášet výnos“ (Wulf Kirsten). „Mistrem je lesmistr, nadlesní nebo lesní rada a les vybuďoval tak, že by se oprávněně hněval, kdyby člověk okamžitě neviděl, že je to dílo jeho zkušené ruky. Postaral se o světlo, vzduch, výběr stromů, příjezdové cesty“ (Robert Musil, 1880 – 1942). Tyto citáty velmi dobře objasňují, že **v celé daleké Evropě již neexistují žádné původní lesy**, nýbrž narazíme skoro výlučně na výsadby, lesy, které byly vysazeny

lesníky a v kterých vládne smrk „chlebovník“ (Scheffler, 2012).

Přesto je veřejnost v současnosti konfrontovaná s názorem pedagogů z JČU v Českých Budějovicích a Centra výzkumu globálních změn Univerzity Karlovy v Praze, dle citace: „*To, co je označováno jako kulturní krajina, je možné na základě příslušného rozhodnutí vytvářet kdekoliv – na libovolném území ... skutečně přírodní krajina s přírodními procesy však může existovat pouze tam, kde jsou k tomu vhodné podmínky ... takových území je ve střední Evropě velmi málo a jedním z nich, navíc snad nejvýznamnějším, je právě Šumava*“ (Kindlmann, 2012).

Pro srovnání tedy dále uvádíme území relativní divočiny v Evropě - v kapitole Biosférická rezervace.

Demagogičtí ideologové výroby „šumavské divočiny“ pod různými rouškami požadují:

- bezzásahové působení pouze přírodních procesů
- repatriaci či introdukcí predátorů, tj. medvědů, vlků, rysů a vyder, avšak bez jakékoliv kalkulace potravních možností (tj. kořisti), takže zřejmě pro ně jsou na Šumavě udržovány nadměrné stavy vysoké zvěře, přičemž není sledováno jejich rozšiřování do návazného území a škody na chovných stádech hospodářských zvířat, zejména bezbranného mladého dobytka, které není možno ochránit bez vycvičených vhodných plemen psů jako je tomu nutné v územích s predátory
- další znepřístupňování Šumavy pro obyvatele a návštěvníky, avšak „potichu“ se jedná o zajištění co nejrozsáhlejší exteriérové experimentální laboratoře pro „vědecké prosazovatele divočiny“. Hlubinná ekologie odmítá antropocentrický názor, kapitalismus, patriarchát a je kritická k celé západní civilizaci, je proti „měkké“ ekologické politice a proti jakékoliv dominanci včetně člověka nad přírodou. Člověk podle této filozofie by měl na Zemi žít s minimálním vlivem na ostatní formy života. Toto mezinárodní hnutí vzniklo v 70. letech v USA jako reakce na stále výraznější zasahování člověka do přírodního prostředí, a protože je v rozporu s oficiální politikou západního světa a uznávaných konzervativních hodnot, ujaly se tohoto hnutí nevládní organizace, které mají výhodu, že mohou působit jakoby nezápatě a ve jménu občanů. Větší prostor pro uplatnění názorů hlubinné ekologie mají občanské iniciativy v České republice, kde je mladá demokracie a duchovně vyprázdněný prostor pro mladé lidi, přičemž jsou převážně významně dotované.

Zatím jakoby vítězí jednostranně sofistikovaně mediálně hlásaný názor, prosazující idealistickou myšlenku, že přírodní procesy nám navrátí původní přírodní biotopy i v kulturních biotopech. **Toto však u významně lidsky ovlivněných biotopů na celém světě nefunguje** a proto je tam zcela nezbytná asistenční lidská biotopová pomoc. **Ideologové bezzásahovosti nesledují a nezvažují tristní světové příklady**, např. přirozeného vývoje území zlikvidovaných někdejších stálezelených lesů středozemní Evropy a jejich následné přeměny na keřovité či polokeřovité macchie a garrigue a nevnímají **ekonomické a sociální dopady**. Trvalé iniciační aktivity bezzásahovosti vyvíjí zejména Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity (profesoři Hana Šantrůčková, Jaroslav Vrba, Karel Prach): ***I bez ohledu na zonaci bychom dali přednost tomu, aby kůrovec zapracoval a zlikvidoval tyto nepřirozené porosty*** a přední aktivista a mluvčí hnutí Duha J. Bláha. Uvedená, nezodpovědně prosazovaná ideologie, za pomoci „mlžení“, příp. zkorumpování či zastrasování, a také sofistikovaného působení nevědomých medií, vede k rozsáhlým škodám. V důsledku nadiktované nečinnosti vč. „rozmarů přírody“ tak vznikají rozsáhlé environmentální, ekonomické a sociální škody a ohrožení trvalé udržitelnosti.

Příklad divočiny Yosemitekého NP

Jeden z nejstarších, nejkrásnějších, nejznámějších a nejvíce zavedených národních parků USA je opravdovou (ne virtuální) divočinou. Přesto se zde praktikuje asistenční přístup k přírodním procesům, zejména disturbancím vč. požárů. Případný požár je úzkostlivě hlídán z vyhlídkových stanic a okamžitě přivoláván asanační vrtulník i požárníci a při nezbytné potřebě jeho zastavení je v případě nutnosti zakládán lokální protipožár. Dokonce je sledováno nenarušování panoramatu. Oproti ideologům bezzásahové Šumavy není zde zájem repatriovat vybité vlky a medvědy, neboť medvědi baribalové (*Ursus americanus eremicus*) způsobovali rozsáhlé škody a každoročně docházelo k několika stovkám konfliktů s návštěvníky parku, neboť se za potravou běžně vloupali jak do kontejnerů na odpady, tak do aut na parkovištích. Naopak tam bylo navraceno stádo ovcí tlustorohých (*Ovis canadensis*) k „údržbě“ jedinečných vysokohorských luk. Činnost zdejších menších kočkovitých šelem – pum (*Puma concolor*) je pečlivě telemetricky sledována

a monitorována (stačí i na vyšší zvěř, neboť při skoku láme krční obratel). Příkladná je průvodcovská činnost rangerů a návštěvnického centra. V NP se provozuje tisícovka nejstarších žulových horolezeckých výstupů, je zde 13 ATC a množství tábořišť, parkem projíždí bezplatný bus. Tedy ani zde se zdaleka nejedná o ideologické iracionální bezzásahové prosazování přírodních procesů a rozsáhlé omezování přístupu.

Příklad existence predátorů ve skutečně africké divočině v okolí NP Serengeti, na území Keni a Tanzanie

Ve zdejší oblasti, s množstvím národních parků, kde žijí lví smečky, bylo jimi zabito již množství zdejších Masajů, proto jsou zde nově instalovány strážce, které telemetricky sledují jejich pohyby, aby zabránili konfliktu lvů s pastevcí a jejich dobyt看em. Trvale platí: kde zájmy predátora a člověka se střetávají, trpí oba.

Příklad výroby národního parku s využitím přírodních vazeb

Tropické souostroví Seychelských ostrovů, známé unikátní palmou seychelskou (*Lodoicera maldavica*) a obřimi želvami má další pozoruhodnost. Na malém soukromém ostrově Brenden, který byl téměř bez stromů, vysázel jeho majitel téměř 20 tisíc místních stromů a dalších rostlin, čímž získal takovou biodiverzitu, že byl prohlášen za nejmenší národní park světa.

Evropské a světové příklady bezzásahovosti

Motto:

Se samovolnou regulací stavu a vzhledu přírodních lesů můžeme počítat jen zcela výjimečně u porostů označovaných jako pralesy, jež vznikly jen z nepatrně narušeného přírodního lesa, všechny ostatní vyžadují aktivní ochranu a péči, než bude případně umožněna jejich autoregulace – homeostáze. *Prof. M. Vyskot, Dr.Sc.*

Je pravdou, že je obtížné dojít k seriózním výsledkům výzkumu, když srovnání nebo odkazy na zahraniční zkušenosti jsou velmi omezené, neboť v současnosti a blízké minulosti v Evropě nedošlo k tak rozsáhlé disturbační kalamitě. V případě Šumavy jsou však disturbance některými „vědci“ účelově požadovány k „nastartování přírodních procesů“. Přesto **pro ty, kdo chtějí se poučit z minulosti, je dostatek možností ověření si průběhu samovolných přírodních procesů po rozsáhlém narušení – disturbancích (polomech, hmyzích likvidacích či vykácení) nebo dříve hospodářsky využívaných plochách. Po ukončení obhospodařování a ponechání území samovolnému vývoji pomocí přírodních procesů, se prioritně prosazují expanzní a invazní druhy s vysokou validitou, mnohdy i patogeny. V extrémních případech dochází ke vzniku polopouštních až pouštních území a to i ve vegetačně podstatně příznivějších územích než je Šumava, což dokládá několik následujících příkladů:**

- blízké subtropické (mediteránní) Středoze mí bylo původně převážně tvořeno charakteristickými stálezelenými lesy, tj. porosty tvrdolistých dubů (cesmínový, kermesový, korkový aj.), vavřínu, borovic (pinie, borovice přímořská a halebská aj.), cedry, cypřiši, platany, planými olivovníky; následně po jejich vykácení či vypálení (případně přechodném využívání sekundárními kulturami) a posléze „přenechání“ samovolným přírodním procesům, tj. bez asistenční činnosti člověka, nedošlo k obnově přirozených porostů - v optimálním případě, v lokalitách bez erozních dopadů, došlo ve Středoze mí k vývoji nízkých trnitých „polokeřovitých“ porostů garig (garrigue), případě keřovitých porostů makchií (macchií); proto jsou původní lesní porosty lokálně, avšak dlouhodobě opožděně, obnovovány záchrannými výsadbami např. cedrů, borovic (b. halebská, pinie, ale i nevhodná nepůvodní b. Coulterova), dubů (korkový, cesmínový), příp. introdukovanými, expanzivními blahovičníky (*Eucaliptus*) aj. dřevin, neboť byly prioritně káceny dřevinys kvalitním dřevem na lodě a stavby zejména Římany a Benátčany (např. v Chorvatsku – Dinárské hory, Řecku, Krétě, Korfu aj.), čímž bylo „úspěšně“ zlikvidováno genetické centrum cenných dubů – záchranné aktivity **nejsou však vyvolány „vědeckou koncepcí“ úředníků EU, ale pouze díky osvíceným vizím některých zodpovědných lidí, přestože vegetační struktura zásadně ovlivňuje koloběhy látek, vody a energií, ale i klimatické poměry**
- národní park Doňana (Parque Nacional de Doňana) na jihu Španělska (o rozloze 542,5 km²) je příkladem škodlivých příkazů jednoúčelových ochránců přírodních procesů. Původně se jednalo o rozsáhlou zátoku

delty ústí řeky Guadalquivir do Atlantiku, která se postupně vyplňovala několika úrovněmi nánosů bahna, následně se tam vytvořila vnitřní vodní plocha, v dalším vývoji i ta se vyplnila bahnem, a tak podstatou NP se stala bažinná a mokřadní lokalita. V rámci ochrany „posvátných“ přírodních procesů se však chystá tristní závěr této velkolepé přírodní lokality: přesýpavé blízké duny písečné pouště Evropy samovolnými přírodními procesy zřejmě tento NP pohltí a pak budeme moci obdivovat jedinečnost přírodou rozsáhle vytváření pouště v Evropě (zatím tam lidé bez průvodce nesmí), přičemž velkým paradoxem je, že před 1100 lety přeměnili Arabové zdejší vyprahlé plochy Katalánska umělými závlahami v úrodné území. Pro doplnění je třeba uvést, že písčité duna „Duna du Pyla“ (dlouhá 3000 m, široká 500 m a vysoká 100 m) se rozšiřuje ve Francii u Biskajského zálivu, kde již pohřbila býv. pobřežní vojenské opevnění, obytné objekty a postupně likviduje blízký les (v Evropě jsou duny tvořeny známými kosami na severu Německa a Pobaltí)

- zvláště „pozitivně“ bezzásahovost přijímají Nizozemci, obyvatelé nízkých ostrovů zejména v Polynésii (např. Maldivy) či přímořské megapole, neboť se střetávají s bezprostředním ohrožováním své bytostné existence přírodními procesy
- opuštěné plantáže v býv. tropických koloniích, např. na Kubě, Myanmar, Srí Lance, které po době více než půl století (po zrušení kolonií) přírodními procesy přechází ve zdivočelé „plantáže“ expanzivních a invazních druhů a patogenů (např. Acacia, Albizzia, některé bambusy, Calotropis gigantea - mudar aj.)
- v tropické Etiopii nedošlo po vymýcení lesů přírodními procesy k jejich obnově, takže jsou zde rozsáhlé erozní projevy, prашné bouře, chlumní porosty, rozšiřující se suché oblasti a návazné hladomory
- klasický srovnatelný příklad je na ostrově Haiti, kde v části Dominikánská republika jsou zachované lesy, zatím co druhá část – vlastní Haiti, kde po k likvidaci lesních porostů (pro pálení dřevěného uhlí) nedošlo následně k samovolné přírodní obnově, ale území zpouštnělo (byť v klimaticky optimálních tropických podmínkách)
- na Islandu z původních 25 % lesů po vykácení pozůstalo pouze 1 % lesů, přičemž k jejich přírodní obnově rovněž nedošlo
- v rozsáhlých územích Číny, či v řadě známých lokalit, např. Velikonoční ostrov, Sokotra, Madagaskar, Nová Kaledonie po likvidaci lesa rovněž nepomohly přírodní procesy
- potřebné poučit se i z daleké minulosti – permského vymírání v důsledků výrazného oteplení.

Český primatolog, výzkumný pracovník a vysokoškolský učitel Stanislav Lhota působící na Borneu / Kalimantanu (kde je příroda zachovalejší než na ostatních ostrovech Indonésie), upozorňuje na rychlé mizení vzácných druhů a prudké snižování biodiverzity zdejších tropických deštných lesů díky deforestaci, vlivem těžby a vypalování primárních a sekundárních pralesů, podcenění ekologických dopadů a nebezpečí desertizace. Přestože místní obyvatelé mají povědomí o ochraně přírody a krajiny srovnatelné s Evropou a legislativa je mnohdy lepší než naše, chybí politická vůle.

Zřejmě v souvislosti s rozsáhlým odtáváním arktického ledu a hromadění energie v planetárním systému, se ve střední Evropě mění dlouhodobě převažující západní vzdušné proudění v prospěch značného podílu S-J „afro-arktického sinusoidního“ proudění, což přináší extrémizaci počasí na severní polokouli.

Výše uváděné skutečnosti bezzásahového vývoje odpřírodněných území, jsou snadno ověřitelné např. časovými snímky a z nadzemního snímkování, to však ideologové bezzásahovosti nechtějí vnímat a reflektovat ! Současná naoktrojovaná ideologie připomíná v nedávné minulosti nastolené utopické ideologie (ti starší pamatují již dvě vnucené ideologie, které z počátku jednoduchými hesly získaly část populace, ale nakonec přinesly mnoho neštěstí a skončily v utopii a zavržení).

Přírodní principy a zákonitosti a jejich asistenční aplikace

Již ve velmi dávné minulosti dokázali naši předkové výborně využívat přírodní principy a zákonitosti. Vynikajícími příklady byly ohrazené části přírody – zahrady, které se stávaly rajskými divy světa. Zahrady vytvářely pocit bezpečí před strachem z okolní krajiny. Znamé jsou legendární Semiramidiny zahrady v Babylonu a Sýrii (605 př. Kr., Nabukadnezar), které se staly jedním ze 7 divů světa. Je možno však uvést mimořádné umění při jejich tvorbě a provozování např. ve starověké Persii, Indii, Číně a Japonsku, kde dokonce byla často využívána symbolika, ale i v Byzanci, Arábii a posléze v Evropě. Pro východní filozofie byl příznačný cit pro přírodu a umění harmonického, symbiotického soužití s přírodou. V období renezanace

a baroka se v Evropě postupně obrací pozornost na celou přírodu a pomalu se rozvíjí zájem o cílevědomé pozitivní ovlivňování „civilizované“ přírody. **Pochopení přírodních principů a zákonitostí nám umožňuje pozitivně asistenčně napomáhat přírodním procesům – v opačném případě mnoho rozsáhle narušených krajín spěje k desertifikaci (zpouštnění).** Přírodní zákonitosti existují nezávisle na naší vůli (a dokonce jsou nadřazeny nad společenské či ekonomické zákonitosti). Jako příklad je možno uvést: Všechna organismy, včetně člověka, jsou „odrazem“ svého životního prostředí, takže i lidé žijící v nemocném životním prostředí mají předpoklad onemocnění.

Klíčové je udržení biodiverzity Šumavy, což je základní cíl druhové ochrany, a v tom má hlavní úlohu **bezlesí,** které však dlouhodobě velmi rychle mizí. V tomto směru chybí na území NP a CHKO Šumava potřebný monitoring ohrožených biotopů, populací a ekosystémů a zejména návazný management. Druhotné bezlesí luk a pastvin vytvořené v průběhu kolonizace Šumavy je základní podmínkou biodiverzity Šumavy (ale i ploch pro osídlení), většina botanických i zoologických hodnot je vázána na blokové bezlesí, tedy na udržení tradičních způsobů obhospodařování, což na Šumavě dlouhodobě chybí, avšak mělo by být podstatou biosférické rezervace UNESCO. Teoretičtí biologové dlouhodobě „přehlíží“ jak obyvatele, tak aplikované biology (lesníky, zemědělce, vodohospodáře), což potvrzuje jejich nadřazená nařizující nekomunikovatelnost bez snahy o spolupráci. **Toto vyplývá z nedostatečných zkušeností zemědělské, lesnické a vodohospodářské „údržby“ krajiny a nevyvážené reflexe těchto potřeb.** Proto následně uváděné seznamy organismů a společenstev nejsou samoučelné, ale dokládají, že většině ohrožených a chráněných organismů na Šumavě nevyhovuje souvislý, téměř monokulturní bezzásahový smrkový les, ale rozvolněná krajina s travnatými porosty a zejména s množstvím ekotonů (resp. okrajů různých biotopů, např. s lesními okraji, světlinami, mýtinami, pasekami), ale i vodními plochami, které poutají největší biodiverzitu. Přírodní bohatství Šumavy, dlouhodobě zajišťované tradičním extenzivním využíváním území, je v rámci uskutečňovaného způsobu ochrany přírody, pod taktovkou teoretických biologů a vysokých úředníků MŽP ČR, zčásti i AOPK a EK likvidováno, přičemž není potřebně sledován veřejný zájem a trvalá udržitelnost. Proto skutečné potřeby zachování cenných segmentů přírody mnohdy suplují nadšení „amatéři“ (např. na Nalžovohorsku, Ještědu, Bílých Karpatech ...). Proč uvedené „drobnosti“ v praktické ochraně přírody jsou dlouhodobě opomíjeny? - jednoduše proto, že **pro „fundamentální“ ochránáře je člověk trvale prezentován pouze jako škůdce, narušitel a nepřítel přírody a všech organismů.** Důkaz poskytuje většina novodobých přírodovědeckých publikací a výzkumných závěrů teoretických biologů, kde vyřčený či zamlčený závěr spočívá v potřebě vyloučení člověka z přírody. Při popisu jednotlivých druhů a biotopů je obvykle uváděno, jak člověk cenným druhům a biotopům škodí, téměř nikdy, jak mu může pomoci, příp. jak mu pomáhá. Možno je např. uvést pouze „jemný“ klasický příklad: druh se stává nehojným v důsledku ničení životního prostředí – avšak konkrétně: sukcesním zalesňováním dochází k zániku druhu v území – tedy opravdu za to může člověk, že nedovolil v chráněném území extenzivní obhospodařování, tedy blokování sukcese (zde expanzivním smrkem). **Čím blíže je chráněné území přírodnímu charakteru, tím větší je možnost ochránářsky převážně jen sledovat nenarušování přírodních procesů, čím je vzdálenější, resp. zkulturně, tím více se musíme věnovat vědovému asistenčnímu ekosystémovému přístupu, vycházejícímu z poznání ekologických principů a zákonitostí příslušného společenstva, k podpoře žádoucího vývoje pro zajištění druhové a biotopové ochrany.** Módní, až nábožensky vnímaný pojem „bezzásahovost“, řadou aspektů připomínající období ideologií Lysenkovské biologie, nemá své racionální opodstatnění a proto by neměl být vůbec používán. Nikdy nemůžeme vyloučit potřebu zásahu i ve zcela přírodních lokalitách (příkladů je možno uvést řadu). Žel mnozí teoretičtí vědci tento nesmysl chtějí uplatňovat v sekundárních porostech Šumavy, ač pro většinu obyvatel - běžných drobných pěstitelů a chovatelů je „zásahový (intervenční)“ přístup v praxi zcela rutinní (pro přiblížení některým „vědcům“: zkuste říci, že i zcela zdravý člověk se bude vyvíjet a růst zcela bezzásahově). Příbuzenskou ideologií je náboženská sekta vzniklá na Jamaice – rastafariánství, jehož prioritou jsou přírodní procesy a vazby, přirozenost a bezzásahovost. Tamní zakladatel rockové hudby reggae Bob Marley, jako stoupenec tohoto náboženství, protože neschvaloval zásahy do lidského těla, zemřel ve věku 36 let, neboť odmítal léčbu proti rakovině kůže. Typické pro ně je kouření marihuany z přírodního konopí, přírodní volná láska, vlasové dredy, ale i zamítání alkoholu. Tedy jinak, **pokud bezzásahovost vede k závažnému či trvalému ohrožení, narušení či dokonce k likvidaci předmětu ochrany, pak je zcela nezbytná asistenční ekosystémová péče.** Před „projektem“ přeměny stávajícího biotopu v přírodě blízká společenstva je zcela nezbytné zvážit relativně konstantní veličiny (např. geologii a geomorfologii) a jejich vliv a pokud možno všechny proměnné veličiny (např. půdní substrát, mikroklima, biotop aj.) a jejich

ovlivnění atd. **Bezzásahovostí v sekundárních porostech je možno pouze vyrobit jakousi marketingovou „virtuální divočinu“** s velmi omezenou hodnotou přírodních prvků. V žádném zveřejněném výzkumu nelze vysledovat predikované perspektivy bezzásahovosti. Dokonce současná rozsáhlá vědecká publikace sledující řadu let skupinou vědců dynamický vývoj našich pralesových rezervací dokládá, že ani tam zdaleka nevystačíme s bezzásahovostí. **Vyráběná divočina Šumavy v nastoupené vývojové trajektorii přináší pouze upadající chlumní, téměř monokulturní smrkový les,** oproti proklamacím jen mírně věkově, možno říci nepodstatně rozčleněným, lokálně s podrostem expanzivních trav, s vysychajícími rašeliništi a téměř totální likvidací floristicky i entomologicky bohatých pastevních a lučních trvalých travních porostů, při zániku pralesových porostů a většiny chráněných a ohrožených a endemitních a reliktních druhů, jež jsou převážně vázány na sekundární bezlesí, avšak s „vyrobenou množárnou“ lignikolního hmyzu a lignikoních hub, lokálně s erozně narušeným substrátem, lokálně s eutrofizací ledovcových jezer z dentritu uhynulých smrků a intoxikovanou vodou jezer hliníkem vyplaveným z půdy.

Dalším aspektem, který stojí za povšimnutí, je **rozdílný přístup ke stupni ochrany přírody** a k celému pojetí tohoto fenoménu v jiných chráněných územích, jako jsou Krušné hory, České Švýcarsko nebo Krkonoše, natož pak zahraničních, kde je aktivní ekosystémová ochrana a bezzásahovost se „nenosí“! Do vrcholových částí KRNAPu ročně zavítá 8 milionů turistů (6 milionů do naší části, 2 miliony do polské části). I zde se vyskytuje kůrvec, ale Správa se snaží s ním aktivně bojovat, podobně s invazními rostlinami, provádí aktivní revitalizaci horských luk šetrným obhospodařováním - navrácením pasoucího se dobytka a sekáčů na ně (podpora projektem Life Corcontica v částce 90 milionů) a turistických ekologických farem. V současnosti v rámci ozdravného projektu zde přehrazují vybrané horské potůčky (zejména rašeliništních lokalitách) retenčními přehrázkami k zadržování vody k zajištění pomalejšího odtoku k ochraně níže položených území před povodněmi. Jeden ze zakladatelů KRNAPu – prof. Fanta jim pomáhá při využití obrovského potenciálu krkonošských lesů při zadržování vody, neboť schopnost rašeliny vázat vodu je mnohonásobně vyšší než u běžné půdy. Zdejší lesy byly nepřírodně vysušené a dále se vysušují, přičemž tam, kde je smrk oslaben nedostatkem vody, snadněji podléhá kůrovci.

Světová a evropská soustava ochrany přírody a kompatibilita s domácí legislativou

Vyhlášení mezinárodní přírodní biosférické rezervace UNESCO Šumava, ale nevyhlášení její legislativní ochrany MŽP ČR, která by měla sledovat vyvážené zachování kulturní a přírodní krajiny udržením tradičního extenzivního obhospodařování, je zcela bezprecedentním spekulativním skandálem. Kulturní památky UNESCO v ČR mají velkou publicitu i zahraniční zájem, to ale nelze říci o přírodních památkách – biosférických rezervacích a tak nezodpovězenou otázkou je proč asi a kdo za to může? Zřejmě naoktrojovaná ideologická výroba virtuální divočiny, která je v přímém rozporu s požadavky zachování tradičního extenzivního využívání krajiny.

Řízení evropské soustavy Natura 2000 orgány Evropské komise je byrokraticky konzervativní, což se projevuje nejen na Šumavě, ale i na řadě vznikajících nefunkčních území, proto převážně nebyla přijata odbornou ani širokou veřejností, neboť ji nepokládá za přínosnou. I k drobným změnám hranic EVL, jež vyplývají např. z upřesněných kartografických podkladů, se EK staví odmítavě (třeba změnu v řádu 0,0001 ha požaduje vysvětlit). Pokud dojde ke zhoršení stavu nebo dokonce vymizení předmětu ochrany musí členský stát zjednat nápravu (bez ohledu na finanční nebo technickou náročnost řešení) a výjimečně navrhnout náhradní lokalitu. Přesto pak členskému státu hrozí řízení o porušení práva EU (infringement) příp. spor u Evropského soudního dvora. Podle Směrnice Rady 92/43/EHS z 21.5.1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin se vymezovaly Evropsky významné lokality (EVL, v angl. Sites of Community Importance – SCI), což je nadřazováno státní legislativě. České právo vymezuje pouze evropsky významnou lokalitu, avšak EK odlišuje lokality SCI (Site of Community Importance) zařazené na evropský seznam, jež mají být vyhlášeny jako SAC (Special Area of Conservation) přesně v hranicích původní SCI, dle dokumentu EK Doc Hab 05-06-08. Podle Směrnice č. 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“, v angl. Special Protection Areas – SPA) byly vyhlášeny tzv. Ptačí oblasti (PO). Soustava Natura 2000 v ČR zatím vymezila 1082 EVL (jejich počet má být rozšiřován při zjištění lokality evropsky sledovaného taxonu či stanoviště a nesmí být snižován) a 41 ptačích oblastí zatím na 14 % území ČR. **Soustava Natura 2000 vylučuje celostní pohled,** neboť při požadovaném posuzování impaktu sleduje jen dopady na vlastní předmět ochrany, avšak **nesleduje trvalou udržitelnost,** kterou přijala EU, tedy i vlivy sociální a ekonomické, přičemž záměrně nesleduje ekonomické a politické zájmy. Lokality a území EVL je potřebné převést do naší státní kategorizace ochrany přírody (tak jak to bylo řečeno při jejím zavádění) a tu si republikově řídit. Většina našich odborníků se se strukturou a řízením EVL

nežžila a nepokládá ji za přínosnou.

Pohled na současnou situaci Šumavy

Motto:

Rezervace a národní parky, jež neberou ohled na potřeby lidí, nemají naději na přežití.

světové zkušenosti

Již víme, odkud se vzala snaha urychleně vyrobit „divočinu“ na Šumavě. **Komerčně vyráběná marketingová „filmová virtuální divočina“ nemá nic společného se skutečnou divočinou a skutečným pralesem.** Je to obdobná imitace, jako vzdálená podoba mnohých masných výrobků vč. šunky, často kupovaná v supermarketu. Jedná se pouze o suchý mrtvý kulturní smrčák, v kterém se mnohde přírodně zčásti obnovuje další čistá, téměř stejnověková smrčina, který divočinu může pouze připomínat svou neprostupností. Tato záměrná ideologická záměna, je podvodem tisíciletí. Žel, mediální prostředky, svou neznalostí odborné problematiky a vazbou na investory (SRN), se na tomto podvodu významně podílejí, neboť od doby fašistického ideologa Goebbelse platí, že tisíckrát opakovaná lež se stává pravdou. Jedná se tedy o novodobou trikovou „reality show“, žel skloňovanou medií, pro znuděné měšťáky. Dnes již schází jen dovést další požadované predátory: medvědy a vlky a bezzásahovost rozšířit na převážné území národního parku i CHKO, a pak bude Šumava připravena pro velkou návštěvnost od západního souseda, ideologický úkol bude splněn a budeme moci radostně prohlásit „teď už máme co jsme chtěli“. Každý podvod by měl být po zásluze potrestán – v Česku, jak víme, je to obtížné, zejména při existenci řady „ekologických kmotrů“. Analogické pohledy v TANAPu (SR) a zásadní, dosud neznámé vazby na NPŠ, jsou uvedeny v kapitole H11. Zatím bychom měli umět nazývat věci pravými jmény, tedy se snažit číst krajinu a objevovat utajované pravdy.

Vyhrocená situace v přístupu k ochraně přírody na Šumavě z pohledu vědecké obce zřejmě vyplývá zrůzného profesního přístupu dvou hlavních odborných směrů:

- Aplikovaní biologové a ekologové: lesníci, zemědělci, vodohospodáři se svým racionálním „inženýrským“ přístupem a zkušenostmi v oboru
- Teoretičtí přírodovědci, specialisté vzdělaní v určité jedné disciplíně (entomologové, mykologové, ornitologové a další), kteří vycházejí z pokusných ploch, experimentů a hypotéz výzkumných projektů, ale i módních „moderních pokrokových“ pocitů.

Zcela však chybí odborníci, zabývající se komplexním vyhodnocením a interdisciplinárními znalostmi, kteří by byli schopní propojit jednotlivé odbornosti a systémově navrhnout nebo alespoň analyzovat krizovou situaci, trendy nebo prognózu nebezpečí prohlubující se kalamity a kolapsu.

Na Šumavě se odehrává zásadní střet teoretických biologů (vč. částí entomologů, pro něž usychající stromy jsou rajským světem), navíc ovlivněných tzv. hlubinnou ekologií, versus aplikovaní biologové – lesníci, zemědělci či vodohospodáři, ale i místní obyvatelé a turisté se „selským rozumem“, jež jsou však z praxe znalí přírodních procesů, širších a zpětných vazeb, biologických vývojových cyklů a ekologických principů a zákonitostí. Ideologická skupinka, která za M. Bursíka arogantně „potichu“ naoktrojovala rychlou a bezbřehou bezzásahovou „divočinu“ v kulturních ekosystémech, je zločinným záměrem, přinášejícím rozsáhlé škody. Opomíjí se princip udržitelnosti jak environmentální, tak ekonomické a sociální, ale i demokratické principy, možnost vyjádřit názor a demokraticky se rozhodnout. Zatím je společnost masivně sofisticky mediálně (dotačně) přesvědčována o „přínosu“ bezzásahové divočiny (už i KRNAP vidí, že bezzásahovost je nesmysl, proti asistované ekosystémové pomoci, např. v realitě k invazním a expanzivním taxonům - křídlatky, velkolisté šťovíky aj.). Jedná se o poměrně složitou problematiku, která se dá však pochopit zdravým selským rozumem, nebo zkušenostmi (ne však pocitově – to platí pro nezkušené mladší 50 let).

V rámci nadiktované ideologie bezzásahovosti se neuplatňují jinak proklamované zásady, tj. předběžná opatrnost, závazné posouzení vlivu na životní prostředí (SEA) nejen z environmentálních, ale i z ekonomických a sociologických pohledů či poslední Metodický pokyn odboru environmentálních rizik a ekologických škod pro identifikaci kombinovaných rizik přírodního prostředí (Věstník MŽP č. 8/2012), který je uplatňován pouze externě, ne však interně! Malým příslibem ke zlepšení vazeb člověk a příroda, pro něž původně docházelo k vyhlášení chráněných území, bylo vyjádření bývalého

manažerského ministra životního prostředí Tomáše Chalupy v úvodníku 1. čísla časopisu Ochrana přírody v roce 2013: „Často od svých kritiků slyším, že se ministerstvo pod mým vedením odvrací od problematiky ochrany přírody a krajiny. Ve skutečnosti se snažím ustupovat od ideologických hádek a podporovat racionální diskuzi. **Představa, že lidé si neváží přírody a chtějí ji zničit, je mylná.** Drtivá většina z nich se chce procházet lesem a ne v něm kácet stromy. Ochrana přírody může spočívat v prostém faktu, že lidé si přírody váží a mají k ní pozitivní vztah bez ohledu na případné aktivistické zapojování do různých abstraktních debat. O tom, jak se chovat při kontaktu s volně žijícím živočichem, se děti stále v žádné učebnici nedočkou. A přitom nesprávné chování člověka ke zvířatům je nejčastějším důvodem, proč se o ně musejí záchrané stanice postarat.“

Snad stačí pouze dodat – je tomu tak proto, že lidé jsou z chráněné přírody vylučováni, místo aby ji prožívali, poznávali a uctívali. Zásadní omezování výchovného a vzdělávacího působení Šumavy vylučováním člověka je skutečným zločinem, což se následně zpětně projevuje, např. v citlivém či necitlivém individuálním přístupu k biotopům a biologickým druhům – to se opravdu nedá z knih naučit!

Současná situace v „ochraně přírody“ připomíná válčiště uprostřed Evropy – válečným polem jsou Šumava vč. Bayerische Wald, ale i TANAP (v České republice, Bavorsku a Slovenské republice), přičemž mezi stranami konfliktu byly vykopány hluboké příkopy. Ideologové bezzásahové „divočiny“ využili politické situace k nastartování rozsáhlých disturbačních procesů, pomocí nichž chtějí přírodními procesy instalovat virtuální divočinu v srdci Evropy pod taktovkou vysokých úředníků v Bruselu a ČR. Nevadí, že vyhánění lidí zásadně zamezuje výchovným a osvětovým funkcím, že se zásadně likvidují socio-ekonomické potřeby a trvalý udržitelný rozvoj. Tito ideologové zřejmě vychází z krátkého pohledu v malém prostoru středoevropských území bez moře, tedy jim schází rozsáhlý dálkový i široký pohled. Mnozí přední představitelé hovoří o nesmiřitelnosti dvou pohledů, což je poněkud mrazivé. Zdá se, že tisícileté lidské zkušenosti jsou dehonestovány a z vedoucích ochránářských pozic je preferován jediný ortodoxní ideologicky „správný přírodní“ směr, prakticky bez lidských vlivů.

Ponechání veškeré odumřelé dřevní hmoty na Šumavě je jedním z dokladů avanturismu předáků ideologie bezzásahovosti, neboť:

- význam ležícího tlejícího dřeva pro přírodní obnovu lesa Šumavy je přeceňován, protože pokud dřevo zarůstá bylinnou vegetací, ztrácí přirozená obnova konkurenční výhodu - přesto určité množství odumřelého dřeva je možno pokládat za jistý přínos (např. 15-30 m³/ha)
- mrtvé dřevo má nedostatek potřebných biogenních prvků, není tedy pro smrky hnojivem, neboť 95 % objemu tvoří C, H, O, biogenní prvky pouze 3 % (K, N, P, Ca), zbytek tvoří Al, Fe
- mrtvé dřevo pokryje 40 % povrchu půdy, pod kterým 100 let nic neporoste, avšak za tu dobu by vyrostlo 300 m³ na ha (celkem 5 mil. m³)
- mrtvé dřevo je příhodné pro rozvoj semenáčků smrku až po časově dlouhém období 10-30 let, neboť ty rostou v mechu a lišejnících na jeho povrchu, avšak kořeny pak bývají obloukovité či chůdovité, které špatně kotví smrky (v pralesích jejich podíl činí do 5 % živých stromů)
- na ztrouchnivělém dřevě zmlazuje pouze smrk, ne však třebaš žádoucí jedle a buk
- dřevo napadené hnědou hnilobou je méně příznivé pro další přírodní obnovu lesa (dle dílčích výzkumů - In *Miroslav Svoboda*)
- obnova dřeva na trouchnivějícím dřevě nastává až za 70-100 let (kdy je plocha ladem)
- problémem je získání semen po 70-100 letech vzhledem k úhynu celého horního patra po kůrovci, přičemž v případě větrného přenosu semene odjinud nedochází k obnově geneticky autochtonního porostu
- kolem tlejícího dřeva vyrůstá hustý travní porost, který na slunci rychle usychá podobně jako mrtvé dřevo, takže vzniká potenciálně nebezpečné prostředí pro vznik požárů
- nebezpečí úrazu, dokonce smrtelného vzrůstá s rozlohou vyráběné „virtuální divočiny“
- množství odumřelé dřevní hmoty zásadně nepříznivě ovlivňuje kvalitu vody v jednotlivých povodích (výzkum USA ze Skalistých hor)
- dochází k eutrofizaci glaciálních jezer dusíkem, fosforem z půdy a detritu uhynulých smrků a intoxikaci jezer hliníkem vyplaveným z půdy
- mohutné suché smrky tvoří nerozložená smutná torza obvykle více než 50 let

- dochází i vyplavování živin a jejich odnosu vodními toky
- býv. ředitel NPŠ Ing. Žlábek uplatňoval ponechání 20 % kůrovcového dřeva na místě.

Mrtvé smrkové lesy (stojící stromy) v I. zóně a části II. zón dnes zaujímají 3 miliony m³, které hnijí v době vzrůstajícího nedostatku dřeva i jeho ceny. Toto dřevo, které muselo shnít, je nutné rozsáhle nahrazovat betonem, železem či plasty, se všemi nepříznivými dopady do životního prostředí (v případě uvažovaného rozšíření bezzásahovosti „jen na 35 %“, se nedostatek dřeva zvýší trojnásobně).

Je třeba doufat, že v dalším vývoji Šumavy nakonec přece jen zvítězí zdravý selský rozum. Současně se omlouváme, za někdy poněkud konfrontační až agresivní vyjadřování, které však bylo vybuzeo rozsáhlou arogancí, naoktrojováním řady nevhodných rozhodnutí, nechotou odborné diskuze a dlouhodobě připravovaným, utajovaným a neprojednaným jednostranným řešením. Zde se potvrzuje lidové rčení: „jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá“. Protože ideologové bezzásahovosti pokračují ve své umanutosti, přichází např. následující odezva na internetovém serveru (březen 2013):

Šumava jako experiment "zelených Khmerů", autor Jan Chloupek (internet: Neviditelný pes – převzato)

Není divu, že šumavská apokalypsa je stále předmětem zájmu naší veřejnosti. Zničení přírodní krásy na tak velké ploše je věcí, která nemůže nechat chladným vůbec nikoho. To, co se stalo, je svědectvím nezodpovědného chování ekologických fundamentalistů. Svědectví toho, kdy se úzká skupina lidí zmocní společného – státního - vlastnictví a naloží s ním podle svého "jedině správného názoru".

Šumava se stala experimentem našich zelených Khmerů, kteří v zájmu své ideologie popřeli všechny zásady lesnického hospodaření a zasedli v tomto krásném přírodním koutu naší země zkázu. Využili přitom krátkého účinkování svého příznivce Martina Bursíka na ministerstvu životního prostředí a rozjeli tragickou změnu. Byla zničena práce několika generací lesáků. Počáteční ekologický revoluční jásot byl vystřídán přírodní tragédií a velkou národohospodářskou škodou. Škodou hodně podobnou tomu, co se odehrávala svého času v Číně, v době kulturní revoluce.

Národní park Šumava se rozkládá na ploše 68 000 ha, lesní pozemky tvoří 80 %. V posledních letech ho však potkaly hned dvě velké katastrofy. Nejprve se v roce 2007 staly šumavské lesní porosty obětí řádění přírodního živlu orkánu Kyrill. V národním parku tehdy popadalo milion kubíků dřeva a další milion kubíků spadl v ostatních částech Šumavy, které jsou zahrnuty do CHKO Šumava. Pak přišel " lidský živel", tehdejší ministr životního prostředí Martin Bursík, který rozhodl nezpracovat v nejvzácnějších částech NP padlé dřevo (odhad nezpracovaného dřeva se blíží 220 tis. kubíků dřeva), nařídil nechat ho ležet ladem a na problém bylo zaděláno. Lýkožrout smrkový, neboli kůrovec, dostal prostor k namnožení na padlém dřevě a aby se mu dařilo ještě lépe, tak se k těmto k polomovým oblastem přiřadily další rozlehlé, větrem nepoškozené plochy smrkové monokultury, kde bylo nařízeno proti kůrovci nezasahovat. Díky převládajícímu proudění vzduchu se kůrovec rychle rozšiřoval do dalších částí české Šumavy. Výsledkem nečinnosti za ředitele Krejčího je 7 tis. ha kůrovcem sežraného lesa (dalších 3 tis. ha holin vzniklo jako asanačních za ředitele Stráského). Na těchto holinách - někde snadněji, někde jen stěží - začínají vegetovat nové stromky. Lidé jsou rádi, když vidí, že příroda má stále potenciál se sama obnovovat. Je to ale taková tichá radost, neboť většina návštěvníků ví nebo alespoň tuší, že se během svého života už nebudou na mnoha místech procházet pod šumavskými velikány, že nebudou využívat jejich stínu, že nebudou nasávat do svých plic ten skvělý produkt starého lesa - pryskyřičný ozón šumavských hvozdů! Tato zničená obrovská plocha uschlého, ale stále stojícího lesa přináší stísněnost a ta je ještě podporována zvláštním tichem, v němž ptačí zpěv nezaslechnete. Datlík tříprstý a datel černý se na suchých pahýlech neživí, a proto zmizeli. Tetřev hlušec v těchto plochách živoří. Ptactvo zmizelo a nikomu z ochranářů nevádí, že zde byly porušeny podmínky, které vedly k vyhlášení oblasti Natura v roce 2004. Bylo to nutné? ptá se každý normálně uvažující člověk. Proč tolik zmaru?

Snad jenom revolučně skalní ekologové jásají nad novými stromky a s nadšením mluví o zrodu nové Šumavy. "Vidíte, vždyť se nic tak hrozného nestalo, les roste dál!" říkají nám. Je to od nich ale hodně falešný jásot. Něco totiž není v pořádku. Neboť onen původně sledovaný záměr, rychle a lacino změnit nežádoucí smrkovou monokulturu, nenastává. Nenastává vytváření smíšeného lesa, kde by v porostech byly zastoupeny buky, jedle, javory a teprve pak ty nemilované smrky. I když do nejvyšších partií Šumavy smrk bezesporu patří - žádný jiný strom by tam nepřežil. Díky životodárným slunečním paprskům, které oživily napadaná semínka v podrostu, vyrůstá opět na těchto holinách smrková monokultura. Nevítaná monokultura. Monokultura, za kterou ekologové kritizovali naše předky a kterou předkové vysázeli po velké vichřici roku

1870. A vysázeli ji ze sazenic, které sehnali ze všech koutů tehdejší monarchie, a tím vznikl nežádoucí genetický mix. Naši "zelení experti" zapomněli, že není možné, aby bez lidské pomoci vznikla ona žádoucí skladba smíšeného lesa, když tam dvě století smíšený les nebyl. A tak jsme svědky, že díky dogmatu nezasahovat se Šumava stává jednou velkou plantáží vánočních smrčků. Je jasné, že listnáče a jedle musí vysázet člověk. Ironií osudu je toto potvrzeno u pramenů Vltavy, kde potajmu v bezzásahové I. zóně, bylo na příkaz ředitele Krejčího proveden "zásah" v podobě umělé výsadby listnáčů. Byly vysázeny javory, jako důkaz správného názoru, že ke změně skladby lesa dochází přirozeně. Nedochozí. Co člověk zkazil, to musí draze napravit. V současné době se v NP Šumava ročně vysadí 600 000 stromkových sazenic. Většinou jsou to sazenice jedle, buku a javoru.

Výlet k pramenům Vltavy je vůbec zajímavý, i poučný. Uvidíte tam důkaz lidské hlouposti a rozhazování veřejných peněz. Uvidíte tam podél turistických cest uměle zkracované uschlé stromy. Stromy, které jsou za pomoci vysokozdvíhových plošin zhruba v šestimetrové výšce zkracovány na tzv. bavorský způsob. Důvodem této nákladné práce je fakt, že suché stromy můžou ohrozit svým nečekaným pádem turisty na přilehlých chodnících. Laik si řekne: proč se to normálně nepokácí? Klasický pařez by byl nepěkným důkazem lidské činnosti v bezzásahové zóně, a tak toto drahé a komplikované zkracování kmenů má napodobit přirozený zlom starého, uschlého stromu. Není to šílené?! Další "důkazní místo" lidské hlouposti najdeme v oblasti známé pod názvem Ptačí potok. Právě zde došlo k oněm pro média tak vděčným scénám, kdy se odpůrci asanačního kácení přivazovali ke stromům napadeným kůrovcem. Mediálně to bylo prezentováno jako boj proti narušení porostu pralesního typu. Pravdou je to, že tento les byl lesníky vysázen před 60 lety a ničím není zajímavý. Jeho jediný význam spočívá v tom, že byl po dobu pouhých tří let (2008-2010) zahrnut do bezzásahové zóny. Jinak je to běžný les a vše, co tam roste, je dílem lesníka.

Zvláštní kapitolou je loupání stromů napadených kůrovcem. Je to vynucený kompromis se zařatými ochranáři, tedy s ministerstvem ŽP a jejich stromovými přivazovači, kompromis, v kterém se opět proti lidskému rozumu vyhazují státní peníze na nezvyklá asanační opatření pro boj s kůrovcem. Za normálních okolností se všechny kůrovcem napadené stromy vykácely a odvezly. Zde se provádí nákladné zbavování kůry i s kůrovcem ze stojících stromů. Tento způsob má napodobit přirozený děj způsobený kůrovcem. Je to pracný asanační způsob... a také hodně drahý asanační způsob. Odkornění jednoho stromu stojí až 2500 Kč. V případě, že motorové pily pracovníků ruší tetřevy, tak se pily zakáží a cena lidské práce se zvyšuje až na 4500 Kč za oloupaný strom. Celkově bylo vydáno v posledních dvou letech na tento nákladný způsob likvidace kůrovce už 14,5 miliónu Kč. Nedivte se, jde přece o posvátné I. zóny s puncem bezzásahovosti. Tetřev, to je nová "posvátná kráva" Šumavy. Aspoň se to tak může jevit laikovi, který sleduje spor o Šumavu v médiích. Tetřevu se daří vcelku dobře, jeho počty se podle výzkumu zvyšují, jeho současný početní stav na celé Šumavě a v Bavorském lese přesahuje pět stovek jedinců. Tato ptačí vzácnost však slouží "ekoteroristům" jako argumentační klacek proti asanačním zásahům. V očích těchto ochranářů je tetřev to hlavní a nesmí být rušen. Přitom už je všeobecně známo, že stavy tetřeva v NP Šumava především a hlavně ovlivňují predátoři, jako je třeba například kuna, liška, rys anebo někteří dravci. Dojemná péče o tetřeva dává zaniknout faktu, že s uschlými šumavskými stromy po kůrovcové kalamitě se významně snížil počet ptactva a někde zcela zmizely některé druhy ptáků. Zmizely zejména ty, které hnízdily v dutinách starých stromů, anebo ty, které za potravu potřebují hmyz vázaný na živé stromy. Významně byly narušeny podmínky dané pro oblast Natura. Ale to našim "zeleným expertům" nevádí! Boj proti kůrovcové kalamitě vedený za ředitele Stráského se blíží do závěru a dnes už můžeme říci, že byl úspěšný. Kalamita je na ústupu, kůrovec se už masivně nešíří a už také neohrožuje lesy mimo NP Šumava. Co však není na ústupu, mediální pokřik viníků této tisícileté katastrofy. V jednotném šiku nechťejí ani v nejmenším přiznat svůj omyl. Vědí, že nesmí polevit ve svém křiku, neboť ticho z jejich strany by bylo přiznáním. Mají to však marné, neboť dříve či později budou nějakým způsobem souzeni za přírodovědeckou i národohospodářskou škodu způsobenou dogmatismem bezzásahovosti. A pointa? Věřili byste, že tzv. "bezzásahovost", tento často používaný pojem, modla ekologických fundamentalistů, nemá vůbec žádnou oporu v zákoně? Zákonč. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny říká pouze to, že "v I. zóně se používá nejpřísnější režim ochrany". O bezzásahovosti ani slovo.

A. BIODIVERZITA A USKUTEČŇOVANÁ OCHRANA ORGANISMŮ ŠUMAVY

Motto:

Biodiverzita je považována za zdroj budoucnosti. Rostliny a živočichové našťestí nejsou pod vlivem ideologie, pouze utilitaristicky využívají vhodné prostředí, ať vytvořené přírodou či člověkem.

„Omezíme pokles biologické rozmanitosti nutné pro dlouhodobou stabilitu našeho života. K tomu využijeme šetrného hospodaření v lesnictví a zemědělství a sítě současných chráněných území.“ *Koaliční smlouva nové vlády, 2013*

International Union for Conservation of Nature (IUCN), tedy Mezinárodní svaz ochrany přírody se stal jakýmsi administrátorem chráněných území a chráněných druhů. Základní sledovanou úlohou bylo zpracování tzv. „Červených seznamů“ ohrožených druhů, které bylo v ČR vzorně naplňováno. IUCN zveřejnila i jakousi klasifikaci chráněných území, která byla u nás zneužita k „partyzánské“ marketingové výrobě virtuální bezzásahové divočiny v kulturních ekosystémech. V světový kongres IUCN proběhl 6.- 15. 9. 2012 na jihokorejském ostrově Čedžu (angl. Jeju, který byl vyhlášen jako jeden ze sedmi přírodních divů světa). Konference se zúčastnil i významný expert a poradce na ředitelství AOPK ČR Jan Plesník a Michael Hašek, vrchní ředitel Sekce ochrany přírody a krajiny MŽP ČR, který byl zvolen členem Rady IUCN. Jejich zpráva uvedená jako „Tušení stínu, nebo vzpomínky na budoucnost“, byla uveřejněna v časopise Ochrana přírody 3/2013.

Pokud se nenaučíme sledovat světový vývoj, respektive světovou situaci jednotlivých druhů a biotopů (které se vyskytují i u nás), pak ve svém „domácím akváriu“ si vytváříme virtuální představy a dokonce i nesprávné požadavky, nevycházející ze světového vývoje, zkušeností a globálních potřeb.

A.1. Chráněné, ohrožené, vzácné a významné taxony organismů Šumavy

Tato kapitola a další návazné sledující předměty ochrany dokládají, že současný, vynucovaný bezzásahový způsob ochrany základních hodnot legislativně chráněné Šumavy způsobuje omezování populací chráněných ohrožených taxonů. Dlouhodobě je postupně likvidovaná druhová pestrost Šumavy, jež byla velmi značně podmíněna tradičním extenzivním zemědělským obhospodařováním bezlesí - pastva a kosení a citlivými lesnickými opatřeními - doplňování chybějících dřevin, likvidace patogenů a škůdců v počátečním vývoji aj. Pro záchranu ohrožených a mizejících rostlinných a živočišných taxonů je potřebné zachování jejich biotopových stanovišť.

V seznamech organismů jsou uvedeny chráněné, příp. vzácné druhy dle národní legislativy, příp. podle „Červených seznamů“ (dle IUCN – www.redlist.org) v následujícím třídění.

Druhová ochrana EU

N – Natura, prioritně chráněný druh EK (dle směrnice 92/43EHS o ochraně stanovišť či 79/409EHS o PO)

EVL – druh chráněný v EVL (Evropsky významné lokality)

Druhová ochrana ČR

C1 (CR) – kriticky ohrožený, velmi vzácný, recentní výskyt pouze na několika málo lokalitách (critically endangered)

C2 (EN) – silně ohrožený, vzácný, recentní výskyt na málo lokalitách (endangered)

C3 (VU) – ohrožený / zranitelný, s výrazným trendem poklesu početnosti (vulnerable)

C4 (LR) - zranitelný, silně ustupující, vyžadující pozornost (méně ohrožené, lower risk)

C5 (DD) – vzácný a nedostatečně prostudovaný (data deficient)

E – endemit, druh vyskytující se jen na území Šumavy či okolního regionu, vyžadující pozornost

GL – glaciální relikv (druh z doby ledové)

AM – alpský migrant

R – reliktní druh vyskytující se pouze v omezeném areálu

rec – druh pozůstalý v území z někdejšího většího území

A1 (EX) – vyhynulý (extinct), regionálně vyhynulý (RE regionaly extinct)

A2 – nezvěstný, pravděpodobně vyhynulý

A3 – nejasný

Ohrožené druhy v ČR vymezené vyhl. č. 395/1992 Sb. v aktuálním znění jsou podtrženy: C1, C2, C3.

Veřejně přístupná databáze C1 rostlin je na Portálu informačního systému ochrany přírody AOPK <http://portal/nature.cz/c1/rostliny>. Ostatní ohrožené druhy podle červených seznamů nejsou podtrženy. V současnosti bylo publikováno třetí aktualizované vydání Červeného seznamu ohrožených cévnatých rostlin - Preslia Vol. 84 No. 3 /2012 Praha. V následujícím seznamu je sledována ekologická valence, významné, příp. dochované lokality a důvod mizení.

Použité zkratky v uváděném seznamu

pion - pionýrský druh

exp - expanzivní (obv. domácí) druh

nepůvodní:

inv - invazní (obv. nepůvodní) druh

intr – introdukovaný, zavedený do pěstování

sec - sekundární / druhotný výskyt (secondary)

adp – adaptovaný druh

konk - konkurenčně slabý taxon, nedostatečně validní

ohr - ohrožení

sukc – sukcese (zde obvykle přechod travnatého bezlesí ve smrkové porosty)

likv – likvidace

x - hybrid

kurziva – na Šumavu asi nezasahuje

Mo – potřeba monitoringu

Ma – potřeba managementu

TTP – trvalý travní porost

Ca – vápencový substrát

přibližné místní výškové typy reliéfu (cca m n.m.)

- nížinný (planární) do 300 m

- pahorkatinný (kolinní) 300 - 500 m

- vrchovinný / podhůří (submontánní) 500 - 800 m

- horský (montánní) 800 – 1300 m

- subalpinský nad 1300 m

CITES – Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (ČR je signatářskou zemí konvence o zákazu obchodování s ohroženými taxony).

A.1.1. Rostliny / flóra Šumavy

Rostliny cévnaté - Tracheophyta

Květena ČR zahrnuje 3557 druhů, tedy je relativně velmi chudá (pro porovnání např. květena Mexika zahrnuje cca 35 tisíc druhů). Je tomu díky ledovcovým dobám, kdy ledovce zasahovaly až na Šumavu, takže došlo k drastickému ochuzení místní flóry. Teplomilnější druhy tedy vyhynuly a po ukončení glaciálů se přes vysokou a chladnou hradbu alpských pohoří v poledové době již k nám nevrátily, několik pozůstatků glaciálních relikvů se zachovalo, z alpské oblasti sem migrovalo pouze několik alpských migrantů. Dnes nejpočetnější čeledi jsou hvězdicovité – Asteraceae (662 druhů), růžovité – Rosaceae (316 druhů), lipnicovité / trávy – Poaceae (275 druhů), bobovité / vikvovité - Fabaceae (170 druhů), brukvovité – Brassicaceae (148 druhů), šachorovité – Cyperaceae (127 druhů), hluchavkovité – Lamiaceae (112 druhů), hvozdíkovité – Caryophyllaceae (108 druhů), miříkovité / mrkvovité – Apiaceae (100 druhů) a pryskyřníkovité – Ranunculaceae. Nepůvodní druhy tvoří cca třetinu celkového počtu taxonů české flóry (Pyšek *et al.*, 2012). Podle přílohy Směrnice č.92/43/EEC se v ČR vyskytuje 36 druhů vyšších rostlin evropsky prioritně chráněných.

Na Šumavě údajně bývalo více než 1300 druhů cévnatých rostlin. Květena Šumavy je charakteristická středoevropskými montánními a supramontánními druhy. Specifičností jsou zejména glaciální relikty a alpští migranti, kteří odlišují Šumavu a Novohradské hory od ostatních hercynských pohoří. Endemité, s výskytem omezeným na areál Šumavy, jež jsou obvykle začleněni mezi ohrožené druhy, dnes již většinou vyhnuli nebo hrozí vyhynutím. Ptáme-li se proč, je to díky uskutečňovanému způsobu ochrany Šumavy, která žel, napomáhá vymizení množství ohrožených druhů – neboť ty jsou převážně vázány na bezlesí, které je sukcesně likvidováno. Naokrojovanou bezzásahovostí, kterou ideologové divočiny si vynucují realizovat naivní vizi vytvoření přirozených lesních biotopů, je likvidována podstata chráněných hodnot Šumavy. Mnoho rostlin i celých společenstev je vázáno na určitý typ narušování typu pastvy, seče a při jejich absenci mizí. Na Šumavě je dlouhodobě zanedbána péče o zachování většiny chráněných, ohrožených, endemických, reliktních a vzácných taxonů „in situ“ tj. na jejich stanovištích, obvykle je potřebný monitoring a zejména vhodný management, kterým je tradiční extenzivní zemědělské hospodaření - pastva, kosení a citlivé ekosystémové lesní zásahy vycházející z ekologických principů a zákonitostí. Přednost by měly dostat taxony s menšími areály s nevelkými populacemi a nízkou kompetiční (konkurenční) schopností. Evropská strategie ochrany rostlin je závazný materiál pro všechny evropské země, přičemž je součástí Globální strategie ochrany rostlin v rámci úmluvy o biologické diverzitě.

Po „nařízené“ kůrovcové či jiné disturbanci, spojené s likvidací zachovaných pralesových torz, se bez ekosystémové asistenční pomoci, prioritně uplatí expanzivní taxony – především značně vzrůstné trávy, které nedovolí růstu konkurenčně slabších druhů a dokonce jen omezeně pak umožní vyrůst jinak konkurenčně silným smrkům (které profitují ze skutečnosti, že jejich vegetační období je prakticky celoroční). Proto v nově vymezených rozsáhlých I. zónách „postupně není co chránit“, pomíneme-li dřevokorní hmyz a dřevožijné houby a tak se stává paradoxem jejich znepřístupnění na základě zástupného důvodu ochrany tetřeva, který se však stěhuje do vhodnějších ploch, kde má co ozobávat a navíc jako severský pták ustupuje z území ČR. Zásadní potřebou je tedy obvyklý vstup člověka a zejména pastevního dobytka, k umožnění drobného poškozování půd a spásání travních porostů k zachování pestré biodiverzity. Zatím je jako veřejný zájem prosazováno rozsáhlé znepřístupnění Šumavy a to pro 10 mil. obyvatel ČR a bezpočet zahraničních návštěvníků, v prospěch cca 100-200 ks ustupujícího severského ptáka tetřeva, který byl po celém území ČR donedávna lovným ptákem (podobně jako dosud v řadě evropských zemí), dnes je pro jistotu doplňován z chovů a jehož existence světově není ohrožena, pouze se stěhuje k severu, odkud pochází, v důsledku klimatického oteplování!

Ochrana rostlin ex situ je významným doplňkem ochrany in situ a pojistkou pro případ ohrožení zániku druhu, ale i významnou atraktivitou cestovního ruchu. Prohlídková zahrada šumavské květeny, která byla navrhována při výstavbě hotelových komplexů ROH v Železné Rudě – Hofmanových Boudách (Stavoprojekt Plzeň – Valtr, podobně jako je tomu třeba na německé straně Krušných hor - u Fichtlbergu, nebo polské straně Tater – Zakopane) nebyla realizována. Soukromá botanická zahrada byla citlivě vybudovaná v Prášilech na cca 2 ha, použity jsou zejména skalničky a výhledově se počítá s expozicí šumavské květeny. Další soukromá bylinková a aromatická zahrada byla realizována u Bavorské Železné Rudy (v r. 2007 u horského hostince Mooshütte), kde na 10 arech se pěstuje cca 2500 léčivých

a aromatických bylin (např. arnika, oman, koprniček, mydlice aj.). Evropsky významná sbírka vodních a mokřadních rostlin na pracovišti Botanického ústavu AV ČR Třeboni byla založena již v roce 1976. Zahrnuje druhy rašeliništní, slatinné, rákosin a ostřicových porostů, druhy vodních toků a nádrží, rostliny obnažených rybníčních den a vlhkých písčitých substrátů. Sběrka je přístupná široké veřejnosti, přes zimu jsou však venkovní expozice uzavřené. Součástí sbírky jsou i záchranné kultivace více než 30 kriticky nebo silně ohrožených druhů. Pracoviště každoročně vydává Index seminum, stejně jako jiné botanické zahrady a výzkumná pracoviště (který obsahuje seznam cca 200 – 250 semen, poskytovaných pro umožnění obvyklé výměny). Výzkumem a poznáváním rostlin se u nás zabývá Česká botanická společnost.

Současný nepříznivý fenomen souboru vyšších rostlin Šumavy spočívá v rychlém mizení citlivých druhů, zejména sukcesním zalesňováním bezlesí a vysušováním zamokřených, zrašelinělých a rašelinných biotopů po „vynuceném“ bezzásahovém uschnutí hřebenových smrčín a to k výrobě „virtuální“ divočiny. Dochází tak k homogenizaci biotopů na převládající, téměř monokulturní „smrčák“ a k tristnímu snížení biodiverzity.

V následujícím přehledu je použita nomenklatura Kubát K. (ed.): Klíč ke květeně ČR, Academia Praha 2002

Abies alba – jedle bělokorá, **C4**, v ČR 0,9 %, přirozeně 19,8 %, v r. 1850 13 %, na Šumavě dnes vzácně jen 0,9 %, ojediněle vystupuje nad 1100 m n.m. (Skalova jedle na Jezerní hoře 1338 m, u Stifterova pomníku pod Plechým – 1310 m, pod vrcholem Boubína cca 1240 m, pod vrcholem Plesné cca 1200 m, na Kvildsku a Modravsku), vlhčí stanoviště, snáší i podmáčené a zrašelinělé polohy oproti buku, dnes u pozůstalých jedinců a porostů dochází po imisním chřadnutí k regeneraci a zmlazování, avšak mladé stromky obvykle nemají naději dorůst, pěkné porosty většinou mimo NP a CHKO, např. u Kašperku v lesích Města Kašperk, na Želivském vrchu v lesích Městysse Dešenice aj., **ohr** poškozováním či likvidaci nadměrnými stavy vysoké zvěře, což zásadně omezuje její regeneraci, Mo, Mn: potřebné je jejich doplnění, záchranný program na zachování genofondu s horní hranice výskytu

Acer - javor

- pseudoplatanus – j. klen, významná kosterní dřevina horských lesů, dnes na Šumavě 0,2 %, v r. 1850 přes 5 %, vystupuje i přes 1200 m n.m, suťové a roklinové lesy, snáší chladnější léto a více vlhkosti než buk, má větší nárok na vlhkost a živiny v půdě, má větší toleranci k zastínění, v mládí rychle roste, prosazuje se na sutiích a roklinách, pozůstali starší jedinci, Mn: potřebné doplnění ke stabilizaci horských lesů, mladší potřebují uvolnění vůči agresivním smrkům
- platanoides – j. mléč, vyžaduje vlhčí a živnější půdy, prosazuje se na na sutiích a roklinách, odolný mrazu, nížiny a pahorkatiny, na Šumavě, v příznivých polohách vystupuje s klenem, jasanem, jilmem a lípou srdčitou až do 1100 m n.m., bohaté javořiny v jv. části Šumavy – České Žleby, masiv Stožce, Radvanovický hřbet
- negundo – j. jasanolistý, nepůvodní, sec - okrasně ojediněle v obcích a silničních alejích, **inv**,

Achillea - řebříček

- millefolium agg. - ř. obecný, mezofilní TTP, běžný
- millefolium ssp. sudetica – ř. obecný sudetský, C4, horské TTP
- ptarmica – ř. bertrám, teplejší sušší lokality, i sec, okrasně
- tanacetifolia – ř. vrtičolistý, skalnaté svahy, stráně Otavy

Acinos arvensis (Calamintha acinos) – **pamětník** (marulka) rolní, výslunné stráně, Pošumaví

Aconitum - oměj

- plicatum (callibotryon) – o. šalamounek, **C3**, E, středoevropský endemit horských poloh Českého masivu, na Šumavě vyhynul spolu se zánikem TTP, heliofyt, vlhké, podmáčené a rašelinné TTP, prameniště, břehy, velmi vzácně na rakouské straně Šumavy, Vltavský luh, Knížecí Pláně, horský až subalpínský stupeň, **ohr** succ, Mo a Ma
- lycocotum ssp. vulparia (penninum) – vlčí mor žláznatý, **A1**, **C3** (**C1**) žlutokvětý, vlhké TTP, na Šumavě převážně vyhynul spolu se zánikem TTP, dnes jen v několika lokalitách Českokrumlovské Předšumaví (u Ktíše), **ohr** succ, Mo a Ma

- variegatum – o. pestrý (různobarvý), **C3**, heliofyt, vysokostébelné horské nivy, břehy vodních toků, mírně zastíněné vlhké lokality prameniště, vlhké suťové lesy, nižší polohy Šumavy – u horní Vltavy, **ohr** succ, potřebný Mo a Ma
- vulparia ssp. vulparia – o. obecný, **C1**, suťové svahy kaňonu Vltavy
- x camarum – o. zahradní, sec, okrasně v zahradách

Acorus calamus – **puškovec** obecný, nepůvodní (jv. Asie), u nás od 16. st. - používal lékař Matthio, výskyt ojediněle

Actaea spicata - **samorostlík** klasnatý, jedovatá vysoká rostlina květnatých bučin, stinné vlhčí křovinaté lesy, mezofilní listnaté lesy

Adoxa moschatellina – **pyžmovka** mošusová, stinné lokality, suťové a roklinovitě lesy, Pošumaví

Aegopodium podagraria – **bršlice** kozí noha, eutrofizované lokality, exp

Aesculus hippocastanum – **jírovec** maďal, nepůvodní (hory na pomezí Albánie a Řecka), modně vysazován v sídlech, roztroušeně cca do 500 m

Aethusa cynapium – **tetluha** kozí pysk., teplejší oblasti, nepůvodní, syn, eutrofiz. lokality, roztroušeně

Agrimonia – **řepík**

- eupatoria – ř. lékařský, sušší stráně, Pošumaví, i sec.

- procera – ř. vonný, **C3**, lesní lemy, Pošumaví, i sec.

Agropyron – viz Elytrigia, Elymus

Agrostemma githago – **koukol** polní, **A1**, **C1**, nepůvodní, dnes prakticky vyhynulý polní plevel

Agrostis - **psineček**

- canina – p. psí, rašeliniště, vlhké TTP, roztroušeně

- capillaris (tenuis) – p. obecný, TTP, okraje cest. Pošumaví exp

- gigantea (stolonifera ssp. gigantea) – p. veliký, nepůvodní, TTP, lesní okraje, exp, neo, nat

- rupestris ssp. rupestris – p. skalní pravý, AM, **C1**, vzácný druh flóry ČR přežívající na Šumavě, skalní výchozy a nejvyšší polohy Královského hvozdu, vázán na bezlesí, horské hole, skály (kar Černého jezera, Jezerní stěna, Ostrý), Mo

- stolonifera – p. výběžkatý, vlhké TTP, příkopy, roztroušeně

Ailanthus altissima – **pajasan** žlaznatý, nepůvodní (Čína), ojediněle u obcí, **inv**

Ajuga - **zběhovec**

- genevensis – z. lesní, TTP, lesní lemy, Předšumaví

- pyramidalis – z. jehlancovitý, **A1**, **C2**, chudé křovinaté TTP, na Šumavě vyhynul spolu se zánikem TTP, Předšumaví (býv. Mokrá, Horní Planá), **ohr** a likv. sukc

- reptans – z. plazivý, humóznější lokality, Pošumaví, běžně

Alchemilla – **kontryhel**, taxonomicky složitý rod převážně nízkých horských TTP, dříve i léčivka, **ohr** sukc

- crinita – k. vlasatý, **C3**, na Šumavě sz. hranice svého areálu, extenzivní TTP, **ohr** sukc

- cymatophylla – k. čišolistý, **C1**, TTP

- filicaulis – k. tenkožlutý, **C3**, vzácný druh, vlhčí, extenz. obhospodařované TTP, Šumava

- flabellata – k. vějířovitý, **A1**, na Šumavě vyhynulý taxon spolu se zánikem pastvin (býv. Bučina), **ohr** sukc likvidací nízkých trávníků

- glabra (alpestris) – k. lysý, **C4**, vlhké TTP, relat. často, Šumava

- glaberrima – k. lysolodyžný (drsný), **C3**, nízké TTP, ojediněle ve stř. Evropě, na Šumava záp. enkláva ve východní Evropě, Knížecí Pláně, Bučina, **ohr** sukc

- glaucescens (hybrida) – k. sivý, extenz. obhosp. TTP, roztroušeně

- micans – k. třpytivý, TTP, relat. častý, Šumava

- mollis – k. měkký, zplanělý z kultury na bavor. straně

- monticola (pastoralis) – k. pastvinný, živnější TTP, Šumava

- obtusa ssp. obtusa – k. tupý, **C3**, **ohr** sukc nízkých trávníků, Šumava, Pošumaví

- plicata – k. řasnatý, **C3**, **ohr** sukc nízkých trávníků, Knížecí Pláně

- propinqua – k. příbuzný, krátkostébelné TTP, Šumava

- straminea – k. slámožlutý, **C3**, Šumava, od Srní po Horažďovice, **ohr** sukc zarůstáním nízkých trávníků, resp. ukončením spásání a kosení

- subcrenata – k. vroubkovaný, vlhčí nevýslunná TTP, Šumava

- subglobosa – k. půlkulovitý, **C3**, horské TTP, Šumava

- vulgaris (acutiloba) – k. ostrolaločný (obecný), častý, Šumava

- xanthochlora – k. žlutozelený, i kary, Šumava

Allium - **česnek**

- carinatum – č. kýlnatý, **C1**, AM, sušší slatinné TTP, Hojsova Stráž, na Šumavě mizí spolu se zánikem TTP, **ohr** sukc, potřebný Mo

- oleraceum – č. planý, křoviny, lesní okraje, skalnaté lokality, Předšumaví

- vineale – č. viničný, býv. i polní plevel, dnes ojediněle, Předšumaví

Alisma plantago-lanceolata - **žabník** jitrocelový, břehy stojatých vod

Alnus - **olše**

- alnobetula (viridis) – o. zelená, **A3**, jižní Čechy, vysazovaná, Povydří, u Plešného jezera, může se stát exp

- glutinosa – o. lepkavá, světlé, zamokřené lokality, od nížin přes pahorkatiny do nižších horských poloh, prosazuje se zejména na podmáčených půdách, sukc likviduje údolní nivy, exp

- incana – o. šedá, vyšší horské příp. vyšší podhorské oblasti, nenáročná na půdy, snese mrazové a klimaticky exponované polohy, přípravná dřevina, Povydří, u Plešného jez., může se stát exp

Alopecurus pratensis – **psárka** luční, TTP, hojná

Alyssum – **tařice (tařinka)**

- hirsuta – t. chlupatá, osluněné TTP, roztroušeně

- murale – t. zední, kult, ojediněle utečenec ze zahrady

- saxatile – viz Aurinia saxatilis

Amaranthus – laskavec

- albus – l. bílá, nepůvodní (sev. Amerika), adp, ruderalní lokality, **inv**
- retroflexus – l. ohnutý, nepůvodní (sev. Amerika), adp, nitrofilní, ruderalní lokality, **inv**

Ambrosia artemisifolia – ambrosie a, nepůvodní (sev. Amerika), alergenní, **inv**

Amorpha fruticosa – netvařec křovitý, nepůvodní (sev. Amerika), sec., ojed. zplanělý i sec, pěstovaný, Pošumaví

Anchusa officinalis – pilát lékařský, C4, teplomilný

Andromeda polifolia - kyhanka sivolistá, **C3 (C2)**, **GL**, boreomontánní, vazba na horská vrchovištní rašeliniště, nejvýznamnější areál ČR na Šumavě, avšak dochází k omezování jejího výskytu, Vltavský luh, zčásti zatopen Lipnem, Šumavské pláně, Knížecí Pláně, Zadní Šmauzy, býv. i Královský hvozd – Černé jezero, u Jezerního potoka k Prášílskému jez. Multerberské rašeliniště, Malý Polec, **ohr vysušováním a sukcesí**, Mo a Ma

Anemone – sasanka (sasankovka, větrnice)

- nemorosa – s. hajní, vlhké TTP, světlé okraje lesů, podmačené bučiny, **ohr** sukc
- ranunculoides – s. pryskyřníková, **C1**, živné půdy, teplejší listnaté lesy

Angelica – děhel (andělíka, matizna)

- archangelica – andělíka lékařská, C4, nepůvodní (asi z Krkonoš), zplanělá a zdomácnělá, vlhké horské travnaté lokality, sec - kdysi pěstovaná

- sylvestris – děhel lesní, převlhčené lokality, Pošumaví, až exp

Antennaria dioica - kociánek dvoudomý, **C2**, suché pastviny, vřesoviště, lesní lemy, paseky, u cest, nejvýznamnější areál ČR na Šumavě (Šumavské pláně, vzácně Královský hvozd), postupně mizí, **ohr** sukc

Anthemis - rmen

- arvensis – r. rolní, polní plevel, roztroušeně
- cotula – r. smrdutý, A2, **C2**, teplomilný, ruderalizované lokality
- tinctoria – r. barviřský, C4, výslunné stráně, šumavské vápence, i sec, nat, kult

Anthoxanthum – tomka

- alpinum – t. alpská, TTP, horské nivy, světlé lesy, Šumava
- odoratum – t. vonná, TTP, běžná (vůně sena po kumarinu z tomky)

Anthriscus – kerblík

- nitida – k. lesklý, C4, AM, vlhké suťové lesy, Eu-Fagion

Anthylis vulneraria – úročník bolhoj, suché stráně, lesní lemy, býv. i pěstován, Pošumaví

Apera spica-venti – chundelka metlice, nepůvodní, archeofyt, **inv**

Aphanes arvensis – nepatrnc rolní, **C3**, nižší polohy, pole, u cest

Aquilegia vulgaris – orlíček obecný, **C3**, TTP, i sec., okrasně minimálně od 16. st. - místně zplanělý, Kašperskohorsko aj., **ohr** sukc,

Arabis (Turritis) – huseník

- alpina – h. alpský, i sec - ojedinele utečenec ze zahrady
- glabra – h. lysý, lesní lemy, paseky, Pošumaví
- halleri – viz Cardaminopsis (Arabidopsis) halleri
- hirsuta – h. chlupatý, světlé lemy

Arabidopsis thaliana – huseníček rolní, antropizované lokality

Arctium – lopuch

- nemorosum – l. hajní, vlhčí křoviny, roztroušeně
- tomentosum – plstnatý, nepůvodní, antropizované lokality, podhůří, do hor zavlékán, roztroušeně, **inv**

Armoracia rusticana – křen selský, nepůvodní (asi ze záp. Evropy), roztroušeně, mírně **exp**

Arnica montana ssp. montana - prha arnika (chlumní), **C3**, AM, Šumava, výskyt jednoznačně podmíněn sekundárním bezlesím (v zástinu snižená vitalita, jedinci sterilní a po čase odumírají), chudé kyselé travní porosty, lesní světliny, u Jezerního potoka k Prášílskému jez., Knížecí Pláně, Povydří, v nižších polohách rychle ustupuje, i kult, sec, léčivka, bývala v každé domácnosti, populace zanikají spolu se zánikem TTP lesní sukc, **ohr** sukc luk a lesních světlin, příp. sběrem (léčivá)

Arrhenatherum elatius – ovsík vyvýšený, nepůvodní, křovinaté stráně, vysokostébelné TTP, běžně

Artemisia – pelyněk

- absinthum – p. pravý, nepůvodní, archeofyt, úhory, rumiště, roztroušeně
- vulgaris – p. černobýl, rumiště, běžně

Arum maculatum - áron plamatý, **C3**, v nižších polohách

Aruncus vulgaris (sylvestris, dioicum) – udatna lesní, C4, stinné suťové lesy, nižší polohy, i sec. - okrasně vysazován

Asarum europaeum ssp. europaeum – kopytník evropský, mezofilní listnaté lesy, vlhčí živné lesní lokality Šumavy

Asperula odorata – viz Galium odoratum

Asplenium - sleziník

- x alternifolium (trichomanes x septentrionale) – s. střídavolistý, ojedinelý hybrid
- ruta-muraria – s. routička, až do výšky 1200 m n.m., sec. zídky s Ca
- septentrionale – s. severní, roztroušeně silikátové skály, nižší polohy, Stožecká skála, sec.: zídky

- trichomanes – s. červený, **N, C1**, skály Ostrý, skalní štěrby, nižší polohy Šumavy ale až do výšky 1330 m n.m., mnohdy sec. na zídkách, Stožecká skála
- viride – s. zelený, **C3**, drobná skalní kapradinka, i kult, i sec - zídky, **ohr** zalesněním
- Aster – hvězdnice**
- amellus – h. chlumní, **C3**, teplejší stráně
- x hybrid sp.agg. - nepůvodní, (severoamerické taxony), adp, kult, intr, okrasné taxony, utečenci ze zahrádek, nepříliš kompetičně silné, ale i exp.
- lanceolatus – h. kopinatá, nepůvodní (sev. Amerika), **inv**
- novi-belgii - h. novobelgická nepůvodní, (sev. Amerika), kult, sec, **inv**
- Astragalus – kozinec**
- glycyphyllos – k. sladkolistý, vlhčí světlé humóznější křovinaté lokality, Pošumaví, **ohr** suk
- Astrantia major – jarmanka** větší, vlhké eutrofní TTP, lesní světliny, roztroušeně, **ohr** suk
- Athyrium - papratka**
- distentifolium – p. horská, **C4**, vzácně, stinné humózní horské lesy nad 1000 m a kary, suťové lesy, Boubín
- filix-femina – p. samičí, vlhké list. lesy, horské nivy, na Šumavě hojná
- Atriplex - lebeda**
- patula – l. rozkladitá, sídla, nepůvodní, adp, sídla, rumišťe, u cest, exp
- rosea – l. růžová, nepůvodní (j. a jv. Evropa), arch, cas, **C1**, antropiz. lokality
- Atropa bella-donna – rulík** zlomocný, smíšené živné lesy, Pošumaví
- Aurinia (Alyssum) – tařice**, heliofilní
- saxatilis ssp. arduini – t. skalní Arduinova, **A2, C3**, suché výslunné skály, Ca, heliofyt, Povydrí, Rabštejn, Čeňkova Pila, Dračí skály u Otavy, i sec.- okrasně, **ohr** zarůstáním, potřebný Mo a Ma
- Avenella (Deschampsia) flexuosa – metlička** křivolaká, světlé jehličnaté lesy, exp. - „vyřáběné“ bezzásahové smrčiny
- Baeothryon – viz Trichophorum
- Baldingera – viz Phalaris
- Ballota nigra – měrnice** černá, ruderalizované lokality, roztroušeně
- Barbarea - barborka**
- stricta – b. přitisklá, **C3**, nivní louky, Pošumaví
- vulgaris – b. obecná, mokřady, Pošumaví, exp
- Bellis perennis – sedmikráska** chudobka, nízké TTP, běžně
- Berberis vulgaris – dříšťál** obecný, **C4**, teplomilný v Předšumaví, PR Opolenec, i sec - okrasně
- Batrachium - lakušník**
- aquatile – l. vodní, **C4**, stojaté a pomalu tekoucí mělké vody, Horská Kvilda
- fluitans – l. vzplývavý, **C4**, nižší polohy, vzácně v bavorské části Šumavy
- peltatum – štítnatý, pískovna Horusické jezero u Vlkova na Třeboňsku
- Berberis vulgaris – dříšťál** obecný, **C4**, i kult okrasně, i sec
- Betonica officinalis – bukvice** lékařská, pastviny, křovinaté stráně, světlé teplé lesy, **ohr** suk
- Betula - bříza**
- carpatica - b. karpatská, **C4**, oreofytikum Šumavy, významnější horský druh rašelinných lokalit, příkré pohyblivé a lavinové svahy, vzácně, Šumavské pláně, Luzenské údolí j. Březníku, Modravské a Kvildské slatě, **ohr** atakováním agresivními smrky
- x intermedia (B. nana x pubescens) – b. prostřední, **A1, C1**, vzácný hybrid, Bedřichovské rašeliniště u Světlíku
- nana – b. trpasličí (zakrslá), **A1, C2, GL**, boreo-montánní druh, recentní výskyt, Šumava je významným areálem ČR tohoto druhu, malé lepkavé lístky, rašeliniště a rašelinné TTP, Šumavské pláně, Modravské slatě, Hornovltavská kotlina, **ohr** otevřené plochy suk konkurenčně silnějšími dřevinami (zarůstáním blatkou či klečí), kříží se s břízou karpatskou (B. carpatica), Mo a Ma
- pendula – b. bělokorá, světlá stanoviště, snáší chudé a skalnaté půdy, pion., dřevina prosazuje se i na podmáčených půdách, „kamenná moře“ Šumavy
- pubescens (petraea) – b. pýřitá, **C5**, významnější druh rašelinných, mokřých půd horských poloh, vzácně Šumavské pláně (mimo rašeliniště)
- x seideliana (B.carpatica x B.nana) – b. Seidelova, **C1**, vzácný hybrid, Jezerní slat' u Kvildy, Buková slat' u Knížecích plání
- Bidens – dvouzubec**
- frondosa – d. černoplodý, **inv**, nat
- tripartita – d. trojdílný, břehy vodních ploch, lokálně
- Bistorta major - hadí kořen** větší, vlhké a zrašelinělé louky, horské a podhorské oblasti, vzácný druh, **ohr** suk
- Blechnum spicant - žebrovice** různolistá, **C4**, subatlantický migrant, kapradina vlhkých chudých horských lesů, polostín a stín, kyselé půdy, sterilní listy přes zimu zelené, roztroušeně, ale zatím ještě běžně
- Blysmus compressus – skřípinka** smáčknutá, **A1, C2**, slatinná prameniště, býv. mokřady nižších poloh, na Šumavě vyhynulá (Stachy)

Botrychium (Sceptridium) – **vratička** (vratíčkovec), drobná kapradinka, výskyt je omezen na bezlesí
 - lunaria – v. měsíční, **A1, C3 (C2)**, suché nízké TTP, příp. Ca, oligotrof. TTP, kdysi celá Šumava, na Šumavě téměř vyhynulá spolu se zánikem TTP, dnes zcela ojedinělé lokality na Šumavských pláních, slabý konk., Novohůrecké slatě, mizí, **ohr** zánikem pastvin, resp. zapojením vegetace, potřebný Mo a Ma
 - matricarifolium - v. heřmánkolistá, **C1**, pastviny, suché louky, lesní světliny, suchý rozvolněný bylinný porost, Šumava je významným areálem ČR, na Šumavě mizí spolu se zánikem TTP, Novohůrecké slatě, Pamferova Huť, Nová Studnice, Gsenget, Javoří Pila, Bučina, Filipova Huť, **ohr** suk – zapojeným lesním porostem, nutný Mo a Ma: omezení zapojeného lesního zarůstání (na Boubíně seč, narušování půdního povrchu k udržení lokality aj. v plánu péče)
 - multifidum - v. mnohoklánná, **A1 C1**, střídavě vlhké TTP, vyskytuje se na místech, kde je vegetační kryt pravidelně zraňován, Šumava – jediné území ČR kde rostla, nezvěstná, (býv. Boubín, Kvilda, Železná Ruda, Medvědí jámy, Svojsě, Borová Lada, Adlerova Huť, Strážné), na Šumavě prakticky vyhynula, **ohr** suk a ekolog. změnami, potřebuje Ma: pravidelné rozvolňování bylinného porostu a zabránění zastínění dřevinami
 - simplex – v. jednoduchá, **N, A1**, býv. vlhké TTP (býv. Borová Lada), na Šumavě vyhynulý taxon

Brachypodium - válečka

- pinnatum – v. prápořítá, lesní lemy, Pošumaví, v submontánním stupni mezofytika dosahuje hranice svého rozšíření
 - sylvaticum – v. lesní, křoviny, humózní listnaté lesy, Pošumaví

Brassica napus ssp. napus – **brukev** řepka olejka, sec., nepůvodní (asi ze Středozeří), sec - utečenec z polí

Briza media – **třeslice** prostřední, sušší teplejší křovinaté TTP, roztroušeně

Bromus - sveřep

- arvensis – s. rolní, **A3, C1**, pole, úhory, zřejmě přechodně zavlečen na Šumavu
 - benekenii – s. Benekenův, humózní lesy, roztroušeně
 - commutatus – s. luční, **A1, C2**, na Šumavě zcela ojediněle
 - ramosus – s. větevnatý, stinné humózní lesy, u potoků
 - secalinus – s. stoklasa, **A1, C1**, arch, cas, na Šumavě zřejmě vyhynul

Bryonia alba – **posed** bílý, nepůvodní, eutrofní lokality, roztroušeně, Pošumaví

Bulboschoenus yagara (maritima) – **kamyšník** vrcholičnatý (přímořský), **C3**, slaniska, mokřady, podzemní hlízky, **ohr**

Bunias orientalis – **rukevník** východní, nepůvodní (Arménie), synantropní, roztroušeně, u komunikací, Pošumaví

Butomus umbellatus – **šmel** okoličnatý, vodní plochy

Calamagrostis - třtina

- arundinacea – t. rákosovitá, bezzásahové smrčinné chlumy, značně konkurenční druh vyráběné virtuální divočiny, exp
 - canescens – t. šedavá, exp
 - epigeios – t. křovištní, suché lesy, paseky, narušená místa, běžná, bezzásahové smrčinné chlumy, značně konkurenční, silně se rozšiřující druh vyráběné virtuální divočiny, exp až inv, Ma: častá seč, min 3x za rok
 - phragmitoides (purpurea) – t. nachová, **C1**, boreokontinentální migrant, rašelinné TTP, křoviny, jižní část Šumavy - Hornovltavská kotlina, rašeliniště Březina u Volar, rybník Olšina, Rothovský potok u býv. obce Kyselov
 - villosa – t. chloupkatá, AM, bezzásahové smrčinné chlumy, hojně rozšířený značně konkurenční, silně se rozšiřující druh vyráběné virtuální divočiny, exp

Calamintha acinos – viz Acinos arvensis

Calamintha clinopodium – viz Clinopodium vulgare

Calla palustris - d'áblík bahenní, **C3**, bažiny, tůně, přeplovované a rašelinné půdy i sec, velká část lokalit zanikla napuštěním Lipna, v okolí několik lokalit, Nová Pec, jižní Čechy, **ohr vysušováním a sukcesí**

Callitriche – hvězdoš

- cophocarpa – h. mnohotvarý, **C4**, okraje vodních ploch
 - hamulata – h. háčkatý (křídlatoplody), **C4**, pomalé vody, ojediněle

Calluna vulgaris - **vřes** obecný, významný druh, vřesoviště, rozšiřující se druh vysychajících rašelinišť, **ohr** zalesněním

Caltha palustris ssp. laeta – **blatouch** bahenní horský, potoční břehy, Šumava a Pošumaví

Calystegia sepium – **opletník** plotní, vlhké křoviny u vod, Pošumaví

Camelina alyssum ssp. alyssum – **lnička** tařicovitá pravá, **A1**, býv. plevel polí

Campanula - zvonek

- cervicaria – z. hadincovitý, **A1, C2**, výslunné stráně, křovinaté TTP, většina lokalit s postupující lesní sukcesí na Šumavě zanikla, ojedinělý recentně přežívající, kdysi relativně hojně u Rejštejna, Turnerovy chaty, Borových Lad, Zátonež, Kašperských Hor, Srní aj., příp. populace je kriticky omezována, **ohr** suk, vyžaduje Mo a Ma

- glomerata – z. klubkatý, Pošumaví

- latifolia – z. širokolistý, světlé horské lesy, Pošumaví

- patula – z. rozkladitý, TTP, křoviny, běžně, Pošumaví

- persicifolia – z. broskvolistý, světlé křovinaté lesy, lesní lemy, ojediněle, Pošumaví, **ohr_sukc**

- rapunculoides – z. řepkovitý, křovinaté lokality, roztroušeně, Pošumaví

- trachelium – kopřivolistý, TTP, světlé lesy, Pošumaví

Capsella bursa -pastoris – **kokoška** pastuší tobolka, nepůvodní, arch, adp, syn, ruderalizované plochy

Cardamine - řeřišnice

- amara ssp. amara – ř. hořká pravá, vlhké, humózní lokality
- amara ssp. austriaca – ř. hořká rakouská, AM
- flexuosa – ř. křivoloká, u vlhkých příkopů, polostín
- impatiens – ř. nedůtklivá, eutrofní květnaté bučiny
- pratensis – ř. luční, vlhké, kosené louky
- resedifolia – ř. rýtolistá, **C1**, kary a vlhká úpatí skal, pouze bavorská část Šumavy, konk slabý, **ohr** sešlapáváním
- trifolia – ř. trojlistá, **C3 (C2)**, AM, vlhké TTP a břehy vodotečí, Eu-Fagion, ustupuje se sukcesním zánikem TTP, JV Šumava, Novohradské hory

Cardaminopsis (Arabidopsis) halleri – **řeřišničník** Hallerův, vlhké louky, Pošumaví

Cardaria draba – **vesnovka** obecná, nepůvodní (Středozeří a jz. Asie), ruderalizované plochy, exp

Carduus - bodlák

- acanthoides – b. obecný, teplejší polohy, nepůvodní, adp, ruderalní lokality, exp
- crispus – b. kadeřavý, teplejší ruderal. lokality, syn, exp
- x grenieri (nutans x personata) - b. g., C4 , ruderal. lokality
- nutans – b. níčí, C4, teplomilnější, C4, rumišť, syn, exp
- personata – b. lopuchovitý, vlhké lokality, podél horní Vltavy

Carex (Vignea)- **ostřice** (tuřice), většina ohrožena sukcesním zarůstáním dřevinami

- alba – o. bílá, **C1**, světlé lesy, vzácně, u Sušice
- appropinquata – o. odchylná, **A1, C3**, rašelinné louky, bažinné olšiny, **ohr** succe zarůstáním
- bohemica – o. šachorovitá, **C3**, u vodních ploch, mokřady, Bedřichovské rašeliniště, **ohr** succe zalesňováním
- brizoides – o. třeslicovitá, nekosené TTP, hojně, pokrývá, exp
- buekii – o. dvouřadá (banátská), C4, břehy vod, vzácně až ojediněle Hornovltavská kotlina, **ohr** succe zarůstáním
- buxbaunii – o. Buxbaumova, **C1, A1**, v j. Čechách vyhynula, **ohr** succe zarůstáním
- caespitosa – o. trsnatá, **C3**, mokré louky, Hornovltavská kotlina, **ohr** succe zarůstáním
- canescens (cinerea) – o. šedavá, oligotrofní vrchoviště, mokré rašelinné louky, roztroušeně, jezero Laka
- chordorrhiza - o. šlahounovitá, **A1, C1**, relikt střední Evropy, přežívající na Šumavě, jedna z nejvzácnějších ostřic, velmi vzácně, Novohuťské močály v oblasti Modravských slatí, heliofilní ostřice, Třeboňská pánev, mezotrofní rašeliniště, heliofyt, silně **ohr** sec. succe, hlavně zarůstáním náletovými dřevinami a hromaděním fytohmoty v "bezzásahových" územích, příp. vysušování, Ma: ochrana před succe zalesněním
- davalliana - o. Davallova, **C3, (C2)**, slatiny, sukcesním zarůstáním rychle mizí, Pošumaví, Křišťanovický rybník, Dolní Vltavice, Přední Zvonková, Krousov, Stachy, Nové Hutě, Arnoštka, Bližná, Olšina, Poustka, Sušicko, **ohr** succe zalesněním, Mo a Ma
- demissa (tumidicarpa) – o. skloněná, rašelinné louky
- diandra - o. přiblá (dvoumužná), **A2, C2**, vzácně, rašelinné louky, Šumavské pláně, Hornovltavská kotlina, (výškové maximum na horním toku Křemelné pod. býv. obcí Zhůří), **ohr** succe zalesňováním
- digitata – o. prstnatá, listnaté lesy
- dioica - o. dvoudomá, **A1, C1**, slatinná rašeliniště, heliofilní, konk., nižší Šumava je významným areálem ČR, na Šumavě býv. roztroušen, dnes lokálně ojediněle, Borová Lada aj., lokality na Šumavě rychle zanikají, ohr sec. succe zalesňováním, vysušování, Mo a Ma: extenzivní obhospodařování TTP
- disticha – o. dvouřadá, C4, vzácně, vlhké louky, slatiny, **ohr** succe
- echinata – o. ježatá (tuřice j.), mezotrofní rašelinné louky, rašeliniště, **ohr** succe
- elata – o. vyvýšená, **C2**, u vodních ploch, **ohr** succe
- elongata – o. prodloužená, slatinné olšiny
- flava – o. rusá (žlutá), C4, vzácně, rašelinné louky, **ohr** succe zarůstáním
- gracilis – o. štíhlá, hojně u vod
- hartmanii – o. Hartmanova, **C3**, rašelinné TTP, roztroušeně, **ohr** succe
- hostiana – o. lemovaná (Hostova), **A1, C2**, slatinné louky, býval na několika lokalitách, na Šumavě se zánikem pastvin zřejmě vyhynula, ohr succe
- lasiocarpa - o. plstnatoplodá, **C2, A2**, zejména Hornovltavská kotlina, Křišťanovický rybník, Šumavské pláně, u Prášil, **ohr** sec. succe zalesňováním, vysušování
- limosa - o. mokřadní (bažinná), **C2, GL**, stř. Evropy, vrchoviště a rašelinné louky, Šumavské pláně, ojediněle Hornovltavská kotlina, Chalupská slat', býv. Královský hvozď, **ohr** zvyšováním podílu dřevin, čímž dochází k poklesu hladiny vody, zániku jezírek a šlenků a rychlému odumírání
- magellanica ssp. irrigua (paupercula) – o. vrchovištní (magellanská, chudá), **C2, GL**, boreomontánní prvek, Šumavské pláně, rašelinné polohy, **ohr** succe zarůstáním
- michelii – o. Micheliova, suché stráně, Ca, ojediněle, Pošumaví
- nigra (fusca) ssp. juncella – o. obecná sítinovitá, C4, významný trsnatý druh, vrchoviště, Novohůrecké slatě, PR Prameniště
- ornithopoda - o. ptačí nožka, **C2**, travnaté křovinaté stráně, Sušicko, Horažďovicko, **ohr** succe zalesňováním
- ovalis (leporina) – p. zaječí, rašelinné TTP, **ohr** succe zarůstáním

- palustris – o. blešní, **C2**, rašelinné louky, vzácně, **ohr** sukce zarůstáním
- panicea – o. prosová, vlhké a rašelinné louky, PR Prameniště
- paniculata – o. latnatá (tuřice l.), **C3**, vzácně, slatinné louky, Pošumaví, **ohr** sukce zarůstáním
- pauciflora – o. chudokvětá, **C3**, boreomontánní druh, rašelinné louky, vrchovištní rašeliniště, Vltavský luh, Šumavské pláně, **ohr** sukce zarůstáním, příp. vysycháním
- pendula - o. převislá, **C4**, lesní potoky a prameniště, na Šumavě velmi vzácně, Jezvinec na Klatovsku, **ohr** sukce
- pilulifera – o. kulkonosná, kulturní smrčiny, roztroušeně
- pulicaris – t. blešní, **C3**, luční rašeliniště, nižší Šumava, Olšina, Nový Svět, Nové Hutě, Volary, **ohr** sukce zarůstáním dřevinami, hromaděním stařiny po ukončení extenzivního obhospodařování
- remota – o. řídkoklasá, oligotrofní rašeliniště, mokřady
- rostrata – o. zobánkatá, rašeliniště, roztroušeně až hojně na Šumavě, TTP, Novohůrecké slatě,
- sylvatica – o. lesní, lesní prameniště, olšiny, stinné vlhké lesy
- umbrosa – o. stinná, **C3**, roztroušeně, vlhké slatinné louky, **ohr** sukce zarůstáním
- vesicaria – o. měchýřkatá, vlhké TTP, mokřady

Carlina - pupava

- acaulis – p. bezlodyžná, stráně, suché TTP, Pošumaví
- vulgaris – obecná, **A1, C4**, suché TTP - stráně a pastviny, spolu se zánikem pastvin na Šumavě prakticky vymizela dnes na Šumavě neznámá, v Pošumaví kde se pase pozůstala

Carpinus betulus – **habr** obecný, dřevina smíšených listnatých porostů nížin a pahorkatin do výšky cca 700 m (obvykle pod pásmem buku)

Carum carvi – **kmín** kořený, vlhké TTP, i pěstován

Centaurea (Cyanus) - chrpa

- cyanus – ch. modrá, **C4**, adp, nat, nepůvodní, sec - býv. plevel polí, i okrasně
- jacea – ch. luční, suché TTP, **ohr** sukce
- montana (Cyanus montanus) ssp. montana – ch. horská pravá, **C2**, AM, vlhké lesní okraje, Šumavsko-novohradské podhůří - jv. Šumava (Českokrumlovské Předšumaví), i sec - okrasně (Řetenice), **ohr** sukce
- pseudophrygia (Jacea phrygia) – ch. parukářka, **C4**, vzácně, vlhčí TTP, Předšumaví, **ohr** sukce
- scabiosa – ch. čekánek, křovinaté stráně, sušší TTP, Předšumaví

Centaureum erythraea – **zeměžluč** hořká, **C3**, níže položené TTP, vzácně, **ohr** sukce

Cephalanthera - okrotice

- damasonium (alba) – o. bílá, **C3 (C2)**, CITES, světlé křoviny, Ca lokality, Sušicko, Bližná, **ohr** sukce, Mo a Ma
- longifolia - o. dlouholistá, **C3, (C2)**, CITES, světlé křovinaté lokality, Chvalšinské Předšumaví, VVP Boletice (Jóglu Ondřejova), i sec, okrasně, **ohr** sukce a nešetným lesním hospodařením, vhodný Mo a Ma
- rubra - o. červená, **C2**, křovinaté stráně, Ca, Kašperskohorsko aj. **ohr** sukce

Cerastium – rožec

- arvense – r. rolní, segetální
- holosteoides (caespitosum) – r. obecný, TTP
- tomentosum – r. plstnatý, nepůvodní (Itálie), ruderalní svahy, sec.

Ceratophyllum submersum – **růžkatec** ponořený (bradavčitý), stojaté a pomalu tekoucí vody, mezo- až eutrofní, spíše v nižších polohách, bezkořená

Cetarach (Asplenium) officinarum – **kyvor** lékařský, **C1**, skalní štěrbiny, Petrovice u Sušice

Chaenorhinum – viz Microrrhinum

Chaerophyllum – krabilice

- aureum – k. zlatoplodá, vlhké křovinaté lokality
- hirsutum – k. chlupatá, mokré TTP
- temulum – k. mámivá, ruderalizované lokality

Chamaebuxus alpestris – viz Polygala chamaebuxus

Chamaecytisus supinus – **čilimník** poléhavý, **C4**, nepůvodní (danubiální migrant z Horních Rakous), výslunné křovinaté stráně, Ca

Chamaenerion – viz Epilobium

Chelidonium majus – **vlaštovičník** větší, nepůvodní, vlhké humózní háje

Chenopodium - merlík

- album – m. bílý, nepůvodní, archeofyt, eutrofní lokality, exp
- glaucum – m. sivý, eutrof. lokality, exp
- strictum – m. tuhý, teplejší lokality, nepůvodní, neofyt, exp
- vulvaria – m. smrdutý, ruderalní, nepůvodní, **A2**, dnes na Šumavě neznámý

Chrysanthemum corymbosum – viz Pyrethrum corymbosum

Chrysosplenium - mokřýš

- alternifolium – m. střídavolistý, stinné lokality, prameniště, u potoků, **ohr** zánikem prameniště
- oppositifolium - m. vstřícnolistý, **C4**, subatlantický migrant, stinná prameniště a mokřady, vzácně sz. Šumava,

Královský hvozd, Šumavské pláně, **ohr** zánikem pramenišť

Cicerbita alpina (Mulgedium alpinum) - **mléčivec** alpský, C4, AM, vlhké nivy, podél horských vodních toků Českého masivu, klenové bučiny, nardeta, Šumava vzácně až roztroušeně, Povydrí, Křemelná,

ohr spásáním nadměrnými stavy jelení zvěře

Cichorium intybus – **čekanka** obecná, nepůvodní, adv, suchá travnatá místa, běžně

Cicuta virosa – **rozpuk** jízlivý, C2, jedovatý, Lipensko, Hornovltavská kotlina

Circaea - čarovník

- alpina – č. alpský, C4, roztroušeně, vlhká údolí, spásán jelení zvěří

- x intermedia – č. prostřední, C4, mezofilní listnaté lesy, vlhká údolí, roztroušeně, Boubín

- lutetiana (virosa) – č. pařížský, C2, Boubínsko-stožecká vrchovina

Cirsium - pcháč

- arvense – p. oset, nepůvodní, plevel polí, rumišť, adp, exp

- heterophyllum – p. různolistý, vlhké TTP, břehy toků, vysokostébelné nivy, běžně

- oleraceum – p. zelinný, mokřady, olšiny, Předšumaví, místně, v submontánním stupni mezofytika dosahuje hranice svého rozšíření

- palustre – p. bahenní, mokřady, běžně

- vulgare – p. obecný, nepůvodní, rumišť, adp, exp

Clematis - plamének

- recta – p. přímý, C3, křovinaté stráně

- vitalba – p. plotní, roztroušeně, křoviny

Clinopodium vulgare – **klinopád** obecný (marulka klinopád), křovinaté stráně, roztroušeně

Coeloglossum viride - vemeníček zelený, A1, C2 (C1), CITES, heliofyt, nehnojené kosené TTP, v minulostina množství lokalit Šumavy, zejména Šumavských plání, na Šumavě převážně již vyhynul (dnes zcela ojedinele),

Hamižná, Kašperské Hory, Včelná pod Boubínem, Zátoň, Kubova Huť, Arnoštka, Hrbická Lada, **ohr** upuštěním od extenzivního obhospodařování horských TTP, potřebný Mo a Ma: extenzivní pastva a kosení

Coleanthus subtilis – **puchýřka** útlá, N, C2, efemerní tráva, drobná trsnatá tráva, periodicky zaplavovaná obnažená dna rybníků a řek, Třeboňsko

Colchicum autumnale – **ocún** jesenní, C1, vlhké TTP a vlhké listnaté lesy, na Šumavě ubývá spolu se zánikem TTP, lokálně

Conium maculatum – **bolehlav** plamatý, nepůvodní, adp, rumišť, roztroušeně

Comarum palustre – zábělník bahenní viz Potentilla palustre – mochna bahenní

Convallaria majalis – **konvalinka** vonná, submontánní stupeň, světlé humózní listnaté a smíšené lesy, sec, exp

Convolvulus arvensis – **svlačec** rolní, nepůvodní, synantropní, ruderalní lokality

Conyza (Erigeron) canadensis – **turanka** (turan) kanadská, nepůvodní (sev. Amerika), ruderalní zdomácnělý plevel, lesní školky, **inv**

Corallorhiza trifida – **koralice** trojklanná, C2, CITES, nezelená orchidej, na Šumavě ustupuje, prameniště, rašeliniště a rašelinné březiny, Hornokvildské slatě, u Jezerního potoka na Prášílské jezero, Arnoštov, Zátoň, Spálenec, Vyšné, Sedmidomí, Hodňov – Olšina, Boubín, **ohr** suke, Mo a Ma

Cornus – svída

- sericea – s. výběžkatá, nepůvodní (sev. Amerika), adp, u vodních toků

Coronilla varia – viz Securigera

Corydalis – dymnivka

- cava – d. dutá, C3, humózní háje

- intermedia – d. bobovitá, C4, nižší polohy, humózní háje

- lutea – d. žlutá, nepůvodní (j. Evropa), teplejší lokality

Corylus avellana – **líška** obecná, rozšířena hlavně v postglaciálním vývoji lesů (zejména v boreálu v tzv. lískovém období cca 7000 – 6000 l. př. n.l.), je odolná klimatickým výkyvům, netrpí mrazy ani vedry, nesnáší rašelinné a zbahnělé polohy, její opad zlepšuje povrchové vrstvy půdy, v lesnictví považována za plevelnou dřevinu submontánní stupeň

Crataegus – hloh

- laevigata (oxyacantha) – h. obecný, křovinaté stráně, roztroušeně

- monogyna – h. jednosemenný, křovinaté stráně, roztroušeně

- praemonticola – h. křivokališný (podhorský), slunné křovinaté stráně, Pošumaví

Crepis - škarda

- biennis – š. dvouletá, TTP, hojně, Pošumaví

- foetida ssp. foetida – š. smrdutá pravá, sušicko-horažďovické vápence, vzácně

- mollis ssp. hieracioides – š. měkká čertkusolistá, C3, trojštětové louky, roztroušeně, Filipova Huť aj., **ohr** suke zalesňováním

- paludosa – š. bahenní, mokřady, lokálně

Crocus albiflorus - **šafrán** bělokvěťý, A2, C2 (C1), AM (původnost nejistá), přežívající na Šumavě, kde větší část

lokalit již zanikla spolu se zánikem TTP, horské vlhké TTP, Arnoštov, Zátoň, Spálenec, Vyšné, Sedmidomí, i sec – okrasně, **ohr** sukc - náletové dřeviny, ukončením pastvy a kosení, vysušováním, potřebný Mo a Ma: odstraňování náletových dřevin, sekání, udržování vodního režimu, v plánu péče Mo a Ma – pravidelná seč v CHKO

Cruciata glabra – **svízelka** lysá, TTP, lesní lemy a světliny, Královský hvozď, na Šumavě nepůvodní, TTP, **exp**

Cryptogramma crispa - **jinořadec** kadeřavý, **A1, C2 (C1)**, skalní štěrbin a suti až do 1500 m n.m., přežívající na Šumavě, většina historických lokalit na Šumavě již zanikla, skalní výchozy a nejvyšší polohy Královského hvozdu, kar Černého jezera (Jezerní stěna), skalky na vrcholu Poledniku, sec. - býv. kamenné zídky, Milovský vrch u Nicova, Novohradské hory, **ohr** sukce zarůstáním, vyrýváním na zahrádky, potřebný Mo, příp. Ma

Cuscuta epilinum – **kokotice** hubilen, **A1**, plevel polí, na Šumavě vymizel

Cyanus viz Centaurea

Cymbalaria vulgaris – **zvěčinec** zední, nepůvodní (hory j. od Alp), vlhké zdi, zdomácněl

Cynanchum vincetoxycum viz Vincetoxycum

Cynosurus cristatus – **poháňka** hřebenitá, pastviny, roztroušeně

Cyperus – **šáchor**

- (Picreus) flavescens – š. žlutavý, **C1**, Budějovická a Třeboňská pánev, vypuštěná sádka Hluboká nad Vltavou

- fuscus – š. hnědý, **C3**, okraje vod, roztroušeně, Pošumaví

Cypripedium calceolus - **střevičník** pantoflíček (1902), **N, C2**, CITES, polostinná stanoviště, dnes jen 1 lokalita na Českokrumlovském Předšumaví (Muckov), **ohr** ničením biotopů a nevhodným hospodařením - změna světelných podmínek, Ma

Cystopteris fragilis – **puchýřník** křehký, drobná kapradinka, zdi, skalky, pařezy

Cytisus (Lembotropis) – **čilimník** (čilimníkovec)

- nigricans – č. černající, světlé kamenité lokality, vzácně, acidofilní doubravy, sec., i okrasně

- (Sarthamnus) scoparius – **janovec** metlatý, nepůvodní, pěstovaný, zdomácněl, **inv**

Dactylis glomerata – **srha** laločnatá, eutrofní TTP, **exp**

Dactylorhiza – **prstnatec** (vstavač)

- x braunii (D. fuchsii x D. majalis) – p. Braunův, hybrid

- fuchsii ssp. fuchsii (longebracteata) – p. Fuchsův pravý (listenatý), **C3**, CITES, druh horských pastvin, vlhké rašelinné a slatinné TTP, luční a lesní prameniště, vlhké lokality u cest, předhůří Šumavy, Kašperskohorsko, na Šumavě zánik většiny lokalit spolu se zánikem pastvin, **ohr** sukce zarůstáním a nešetrným hospodařením, vhodný Mo a Ma

- incarnata ssp. incarnata - p. pleťový, **C2, (C1), A1**, CITES, pastviny, slatiny, rašelinné a bažinné TTP, na Šumavě zánik většiny lokalit spolu se zánikem pastvin, dnes již jen jediná lokalita u Kyselova (pravý břeh Lipna), **ohr** pokračující sukce - zapojováním bylinného patra, nástup dřevin, potřebný Mo a Ma

- majalis ssp. majalis - p. májový pravý, **C3**, CITES, vlhké, bažinaté TTP, pastviny, roztroušeně na celé Šumavě do 900 m, Kašperskohorsko, PP Podhájí u Jaroškova, Vltavský luh, (výše na Šumavě ssp. turfosa), na Šumavě většinou vyhynul spolu se zánikem pastvin, **ohr** sukce zarůstáním luk, vysycháním

- majalis ssp. turfosa - p. m. rašelinný, **C1**, CITES, nelesní rašeliniště, pastviny, endemit Šumavy, na Šumavě většinou vyhynul spolu se zánikem pastvin, Šumavské pláně jsou jediným areálem ČR, Modrava, Horská Kvilda, Kvilda, Sokol, **ohr** sukce, zarůstáním a vysycháním, Mo a Ma: extenzivní obhospodařování travních porostů

- sambucina - p. bezový, **C2**, CITES, druh pastvin, sušší, teplejší TTP, na řadě lokalit vyhynul spolu se zánikem pastvin, u Hojsovy Stráže, Srní, Řetenic, Včelné pod Boubínem, Huťského Dvora u Zadní Zvonkové, Kašperskohorsko, **ohr** sukce - ukončením kosení lučních porostů, potřebný Mo a Ma: sekání, extenzivní pastva

- traunsteineri - p. Traunsteinerův, **C1**, CITES, druh pastvin, bažinaté a rašelinné louky, z nejvzácnějších orchideí střední Evropy, Šumava je významným areálem ČR, na řadě lokalit vyhynul spolu se zánikem pastvin, jeho současný ojedinělý výskyt v ČR na Šumavě v Hornovltavském luhu u Želnavy kde je **ohr** nechává se postupně zarůstat olšinou, rašelinná louka pod Záhvzdím je kosena, při zastínění dřevinami, **ohr** introgresivní hybridizací s konkurenčně zdatnějším druhem Dactylorhiza majalis – prstnatec májový, Mo a Ma

Danthonia (Sieglingia) decumbens – **trojzubec** (plevnatec) poléhavý, mezofilní pastviny, paseky, vřesoviště, roztroušeně, Šumava

Daphne mezereum – **lýkovec** jedovatý, **C1**, prosvětlené vlhké smíšené a listnaté lesy, pěstován i sec. okrasně, Povydrí, Kašperskohorsko, Pošumaví, **ohr** vyrýváním do zahrádek

Daucus carota – **mrkev** obecná, travnaté úhory, Šumava, Pošumaví

Dentaria - **kyčelnice**

- bulbifera – k. cibulkonosná, **C4**, stinné lesy, ojediněle ve zbytcích bučin, mezofilní listnaté lesy, horní hranice rozšíření v montánním stupni oreofytika, Boubín

- enneaphyllos – k. devítolistá, **C4**, ojediněle ve zbytcích květnatých eutrofních bučin, mezofilní listnaté lesy, horní hranice rozšíření v montánním stupni oreofytika, Boubín

Deschampsia (Avenella) - **metlice**

- caespitosa – m. trsnatá, travnaté plochy, **exp**, „vyráběná“ virtuální divočina

- caespitosa ssp. astrobohemica – m. trsnatá jihočeská, **C4**, suché TTP, zavlékána z pošumavských vápenců

Descurainia sophia – **úhorník** mnohodílný, nepůvodní, syn. ruderalní lokality, **inv**

Dianthus – hvozdík

- armeria – h. svazčitý, **A1**, C4, již jen rakouská strana, **ohr** sukce
- carthusianorum – h. kartouzek, TTP, **ohr** sukce
- carthusianorum ssp. sudeticus – h. kartouzek sudetský, **A1**, **C1**, endemit Sudet, na Šumavě vymizel se zánikem TTP, nízké horské trávníky, již jen rakouská strana, výslunné skály, **ohr** sukce zalesněním
- deltoides – h. kropenatý, sušší, chudší TTP, **ohr** sukce
- gratiopolitanus – h. sivý, **C2**, TTP, **ohr** sukce, na Šumavě mizí spolu se zánikem pastvin
- superbus ssp. superbus – h. pyšný pravý, **C2** (**C1**), vlhké TTP, i sec - okrasně, na Šumavě převážně vymizel, Hornovltavský luh, Předšumaví – Hůrecký vrch u Černé v Pošumaví, Vltavský luh, **ohr** sukce., Mo a Ma: lokality kosit po odkvětu (2. polovina září)
- sylvaticus (sequieri) - h. lesní (křovištní), **C3** (**C1**), pastviny, na Šumavě mizí spolu se zánikem pastvin, Hornovltavská kotlina, Želnavská hornatina – louky u Uhlíkova, Vltavský luh aj., kde lze předpokládat ukončením pastvy a kosení také zánik posledních lokalit expanzi konkurenčně silnějších druhů, **ohr** sukce. zarůstáním dřevinami), Mo a nutný Ma: kosení

Digitalis – náprstník

- grandiflora (ambigua) – n. velkokvětý, slunné kamenité stráně, paseky, i sec. okrasně, **ohr** sukce, zalesněním
- purpurea – n. červený, nepůvodní, (z. Evropa), adp, neo, nat, i sec, okrasně, zplanělý, mírně **exp**

Diphasiastrum – plavuník, vzácné plavuně, jejichž výskyt je omezen na bezlesé a prosvětlené lokality

- alpinum – p. alpský (alpínský), **A1**, **C2**, GL, horské smilkové pastviny obvykle nad 1000 m, brusnicová společenstva, prosvětlené průseky, na Šumavě lze předpokládat zánik posledních lokalit sukce., i níže - Alžbětín, Včelná pod Boubínem, Kyselov, **ohr** sukce souvislým zalesněním, Ma: potřebuje zraňování půd s nástupem iniciálních sukce. stadií
- complanatum - p. zploštělý, **A1**, **C3** (**C2**), Šumava, lesní světliny, lesní paseky a vřesoviště, na Šumavě dochází k zániku posledních lokalit sukce., skokanské můstky na Zadově, Pravětín, Kašperskohorsko aj., **ohr** sukce souvislým zalesněním a eutrofizací
- issleri (asi alpinum x complanatum) - p. klamný (Isslerův), **C2**, lesní světliny, rostlina je vázána na narušená stanoviště, kde je méně zapojená konkurenční vegetace, na Šumavě např. lesní průseky, lyžařské sjezdovky, býv. zátarasý vzhledem k nedostatku světých nik v lesních komplexech, na Šumavě dochází k zániku posledních lokalit sukce., u Hofmanek, Kubovy Huti, **ohr** postupující sukce a silným zastíněním
- oelgaardii - p. Ollgaardův, **A1**, **C1**, vřesoviště, na Šumavě vymizel sukce (býv. u Srní, na Tetřevu u Filipovy Huti, mezi Prášílským jezerem a Poledníkem)
- tristachyum - p. cypřiškový (trojklasý), **A1**, **C1**, většina šumavských lokalit již zanikla (Železná Ruda u myslivny pod Špičákem, u Černého jezera, poslední lokalita je lesní průsek na vrchu Poušť u Včelné pod Boubínem)
- zeilleri (asi complanatum x tristachyum) - p. Zeillerův, **A1**, **C3** (**C1**), světlé lesy, lesní průseky, vřesoviště, na Šumavě dochází k zániku posledních lokalit (býv. u Javorné, Sedla nad Křemelnou, Srní, Kašperských Hor, Javoří Pila a lokálně na Šumavských pláních), Pod Popelní horou, **ohr** sukce souvislým zalesněním

Doronicum austriacum - kamzičník rakouský, **C3**, AM, proniká údolními toků, horské louky, světlé lesy, Šumava - Knížecí Pláně, údolí Vltavy ke Zvíkovu, Povydří, Novohradské hory, i sec., **ohr** sukce zarůstáním lad, Mo a Ma

Drosera - rosnatka

- anglica – r. anglická, **C1**, **A1**, subatlantický migrant, rašeliniště, slatiny, okraje rašelinných jezírek, masožravá, ojediněle přežívající na Šumavě, rašeliniště Šumavských plání, na Šumavě převážně vyhynula, recentní výskyt - Modravské slatě, Mlýnářská slat', Blatenská slat', Luzenská slat', Rokytské slatě, Slat' na Roklanském, potoce aj., **ohr** sukcesí, příp. Mo a Ma
- intermedia – r. prostřední, **C1**, přechodová rašeliniště, u Jezerního potoka k Prášílskému jez., Třeboňská pánev
- x obovata (anglica x rotundifolia) – r. obvejčitá, ojediněle
- rotundifolia – r. okrouhlostá, **C2**, masožravá rostlina rašeliniště, Buková slat', jezero Laka, Šmauzy aj., **ohr** sukcesí

Dryopteris - kaprad'

- affinis (pseudomas) – k. rezavá, **C3**, vlhké křovinaté humózní lesy, Debrnický potok
- x ambrosae (dilatata x expansa), C4,
- carthusiana – k. osténkatá, pahorkatiny, podhůří, humózní lesy, vystupuje na pastvinách, Šumava
- x complexa – k. k., C4
- cristata (spinulosa) – k. hřebenitá, **A1**, **C1**, blatkové bory, bažinné olšiny, vlhké a mírně kyselé půdy, obvodů starých rybníků, rozsáhlý areál ve střední a vých. Evropě, na Šumavě vyhynulý taxon, na Lipensku zatopen, **ohr** sukce zalesněním
- dilatata – k. rozložená, stinné, vlhké křovinaté bukové a smrkové lesy, celá Šumava
- expansa – k. podobná, C4, cirkumpolárně, ojediněle horské bučiny Šumavy
- filix-mas – k. samec, vlhké, stinné, humózní, hlavně listnaté lesy Šumavy
- remota – k. tuhá, stinné humózní lesy, Šumava?
- x tavelii (affinis x filix-mas)

Echinochloa crus-galli – ježatka kuří noha, nepůvodní, archeofyt, plevel

Echinops sphaerocephalus – bělotrn kulatohlavý, nepůvodní, (j. Evropa až j. Sibiř). nat, ojediněle, **inv**

Echium vulgare – **hadinec** obecný, nepůvodní, suché slunné lokality, synantropní

Elatine – úpor

- alsinastrum – ú. kuříčkovitý, **C1**, okraje mělkých stojatých vod
- hydropiper – ú. pepřný, **C1**, břehy vod, Olšina v Hornovltavské kotlině
- triandra - ú. trojmužný, břehy vod, **C1**, Hornovltavská kotlina

Eleocharis - bahnička

- acicularis – b. jehlovitá, **C4**, obnažená dna rybníků, ubývá, Hornovltavská kotlina
- quinqueflora - b. chudokvětá, **C2 (C1), A1**, slatinné louky, na Šumavě jediná lokalita rašeliniště Šmauzy, vzácně, Mo a Ma
- mamillata ssp. austriaca - b. bradavkatá rakouská, **C3**, mokřady, vlhké TTP, Šumava, **ohr** sukce zalesněním
- mamillata ssp. mamillata - b. bradavkatá pravá, **C4**, mokřady, vlhké TTP, vzácný druh, Hornovltavská kotlina, Boletice, **ohr**. sukce. a zalesněním
- ovata - b. vejčitá, **C3**, jv. Šumava, obnažená dna rybníků, řídce, **ohr** sukce
- palustris agg. – b. mokřadní, mokřady a bahnička, mělké břehy rybníků, vlhké TTP, vzácně, **ohr** sukce

Elodea canadensis – **vodní mor** kanadský, nepůvodní (sev. Amerika), zdomácnělý ve vodních plochách od r. 1880, akvária, zahradní jezírka, **inv**

Elymus caninus (Agropyron caninum) – **pýrovník** psí, stinné vlhčí lesy, pobřežní křoviny, vzácně

Elytrigia (Elymus) repens – **pýr** plazivý, odnoživý úporný plevel, exp

Empetrum - šicha

- hermaphroditum – š. oboupohlavná (obojaká), **C3**, pouze kary ledovcových jezer, vrcholové skály, Třístoličník až Plechý, **ohr**. zalesněním, potřebný Mo a Ma
- nigrum - š. černá, **C2, GL**, horská vrchoviště, rašelinné půdy, Šumavské pláně, Novohuťské močály, Malý Polec, převážně zánik vysoušením rašelinišť, **ohr** vysoušením, sukce zalesněním, potřebný Mo a Ma

Epilobium - vrbovka

- alpestre – v. alpská, horské TTP, nivy, vlhké sutě
- alsinifolium – v. žabincolistá, **C1**, na Šumavě z nejvzácnějších, Plechý, prameniště u Černého potoka u Polomu, Železná Ruda, Boubín
- anagallidifolium – v. drchničkolistá, **A1, C2, AM**, horská prameniště, druh společný sudetské horské soustavě a jihočeským pohořím s alpským vlivem, na Šumavě vyhynulý taxon, býv. u Černého a Čertova jezera
- angustifolium (Chamaenerion a.) – v. úzkolistá, lesní paseky, písčité, propustné substráty, exp
- ciliatum – vrbovka žláznatá (cizí), nepůvodní (s. Amerika), neofyt, adp, kříží se s domácími druhy, takže likviduje původní populace Epilobium obscurum – vrbovky tmavé), **inv**
- collinum – v. chlumní, výslunné kamenité svahy
- hirsutum – v. chlupatá, břehy vod, ruderalizované lokality, Pošumaví
- montanum – v. horská, stinné paseky,
- nutans - v. nicí, **A2, C2**, horská prameniště, vlhké skalky, **ohr** zalesněním, sz. Šumava je významným areálem ČR, Královský hvozď, Šumavské pláně, Luzenské údolí, Malá Mokrůvka, Kostelní vrch u Srní
- obscurum – v. tmavá, **C3**, roztroušeně, kdysi hojně původní populace likvidovány introgresivní hybridizací s invazním severoamerickým druhem Epilobium ciliatum
- palustre – v. bahenní, **C4**, vzácně okraje mokřadů a rašelinišť, rašelinné louky, jen jedna lokalita poblíž rybníka Olšina, **ohr mizí vysoušením zrašeliněných lokalit**
- parviflorum – v. malokvětá, **C2**, více v nižších částech Šumavy, nejvýše na Horské Kvildě, Šumava a Pošumaví, **ohr** změnami biotopu – vysoušením a sukcesí a křížením s jinými druhy
- roseum – v. růžová, rumišťe
- tetragonum ssp. lamyi – v. čtyřhranná Lamyova, **C2**, vzácně, travnaté svahy, paseky, lesní světliny, Hornovltavská kotlina

Epipactis - kruštík

- atrorubens – k. tmavočervený, **C3**, křovinaté stráně, světlé lesy, bazické a Ca substráty, Sušicko, Horažďovicko, (zavlečen s vápencovým štěrkem Luzenské údolí jižně Březníku), **ohr** sukce
- helleborine (latifolia) ssp. helleborine - k. široolistý pravý, **C4**, CITES, vlhké, TTP, křovinaté lokality, vitální taxon šířící se i na sec. stanoviště, Kašperskohorsko aj., **ohr** sukce
- palustris - k. bahenní, **C2 (C1)**, CITES, heliofyt, vlhké bažinaté TTP, slatiny, minerálně bohatá prameniště, zcela ojediněle, Kašperskohorsko, Šumavské podhůří, Hornovltavská kotlina aj., **ohr** sukce zarůstáním dřevinami, vysoušením, eutrofizací, potřebný Mo, příp. Ma
- x schmalhauseni (atorrubens x helleborine). Rábí

Epipogium aphyllum - **sklenobýl** bezlistý, **A1, C1**, slatinné bučiny, obligátně mykotrofní, nezelená orchidej, prakticky vyhynulý druh na Šumavě, zcela ojediněle, býv. Železnorudsko u Debrnického potoka a na Sokolu (Antýgl), Medvědí jámy, v okolí Boubína, u Zátone, **ohr** nešetřením lesním hospodařením, ekologickými změnami – vysoušením, Mo a Ma

Equisetum – přeslička

- arvense – p. rolní, antropogenní lokality, syn, exp

- fluviatile – p. poříční, rašeliny, okraje stojatých a pomalu tekoucích vod, Pošumaví
- pratense – p. luční, vlhké smrkové jedliny
- sylvaticum – p. lesní, podmáčené horské smrčiny

Erica - vřesovec

- carnea (herbacea) – v. plet'ový, **C3**, AM?, rašelinné TTP, kamenité sutě, světlé lesní plochy, ojediněle, **ohr sukc. zalesněním, vysoušením**
- tetralix - v. čtyřřadý, **A1, C1**, rašelinné TTP, vrchoviště, světlé lesní plochy, Mrtvý luh u Volar, Čertova stěna, **ohr sukc. zalesněním, vysoušením**

Erigeron – turan

- acris – t. ostrý, narušená stanoviště, lokálně
- canadensis – t. kanadský viz Conyza canadensis
- macrophyllus – t. velkolistý, nepůvodní (sz. okraje Alp), neo, syn, narušená stanoviště, lokálně

Eriophorum - suchopýr

- angustifolium – s. úzkolistý, rašeliništní druh, roztroušeně až běžně
- gracile – s. štíhlý, **C1**, podmáčené rašeliništní plochy, prameniště, vyžaduje vysokou a nekolísající hladinu podzemní vody, Zhůří u Hartmanic, **ohr** vysoušením, sukc. zalesněním, Ma: zachování přechodových rašelinišť a pramenišť před zalesněním
- latifolium - s. široolistý, **A1, C2**, podmáčené rašeliništní plochy, mezotrofní rašeliniště, prameniště, vyžaduje vysokou a nekolísající hladinu podzemní vody, na Šumavě převážně vyhynul, Kubova Hut', Knížecí Pláně aj., **ohr** sukc. zalesněním a vysoušením
- vaginatum - s. pochvatý, vrchovištní rašeliniště, roztroušeně, dříve na plnění podušek i místo vaty, **ohr** vysoušením

Erygeron macrophyllus – turan velkolistý, C3, AM

Erysimum – trýzel

- durum – t. tvrdý, nepůvodní, neo, syn, ojediněle, slunné okraje komunikací
- cheiranthoides – t. malokvětý, okraje silnic, antropizované lokality
- hyeraciifolium – t. jestřábníkový, nepůvodní, neo, syn, okraje komunikací, ojediněle
- odoratum – t. vonný, **C4**, zavlékán ze šumavských vápenců

Euonymus europaea – brslen evropský, křoviny a listnaté lesy, roztroušeně, výslunné křovinaté stráně, Pošumaví

Euphorbia (Tithymalus) – pryšec

- cyparissias – p. chvojka, slunné stráně, Předšumaví
- dulcis – p. sladký, Pošumaví
- exigua – p. drobný, úhory
- helioscopa – p. kolovratec, ruderaliz. lokality, u komunikací
- waldsteinii (virgata) – p. prutnatý, Předšumaví

Euphrasia - světlík

- micranta – s. drobnokvětý, **A1**, na Šumavě vyhynulý
- nemorosa – s. větvený (hajní), **C2**, nezapojená nebo pravidelně destruovaná vegetace - intenzivně sešlapávaná travnatá místa, okraje cest, složiště dřeva, iničiální stadia sukc. býv. těžby, roztroušeně, lokálně i plošně, **ohr** sukc.
- rostkoviana – s. lékařský, suché TTP, **ohr** sukc.
- stricta – r. tuhý, suché pastviny, světlé stráně, Pošumaví, **ohr** sukc.

Fagus sylvatica - buk lesní, na Šumavě 5,8 %, v r. 1850 21%, vyžaduje humóznější půdy, problémové je okyselení půd "kyselými dešti", které jim nevyhovuje, **ohr: mladé stromky nemají naději dorůst, vzhledem k poškozování či likvidaci nadměrnými stavy vysoké zvěře**, Ma: pozůstali zejména starší jedinci, potřebné je jejich příp. uvolnění vůči agresivním smrkům, ale i doplnění

Falcaria vulgaris – srpek obecný, teplejší lokality, Pošumaví

Fallopia convolvulus – opletka obecná, křoviny, rumiště, exp

Festuca – kostřava

- altissima (sylvatica) – k. lesní, smíšené lesy, jedlobučiny, mezofilní listnaté lesy
- gigantea – k. obrovská, stinné vlhké lesy, nitrofilní, údolí Otavy
- ovina – k. ovčí, pastviny, Pošumaví
- pallens (duriuscula) – k. sivá, skalní stanoviště, **C2**, Horní Pootaví, u mostu u Annína, Dračí skály
- pratensis – k. luční, mezofilní TTP, Pošumaví
- rubra – červená, TTP, hojně

Ficaria verna – orsej jarní, vlhké křovinaté lesy, roztroušeně, Pošumaví

Filago arvensis – bělolist rolní, C3, nepůvodní, ad, neo, cas, býv. plevel, roztroušeně

Filipendula - tužebník

- ulmaria ssp. ulmaria – t. jilmový pravý, mokřady, Pošumaví, niva Teplé Vltavy aj., **ohr** sukc. zalesnění
- vulgaris – t. obecný, sušší TTP, Pošumaví, **ohr** sukc.

Fragaria - jahodník

- moschata – j. truskavec, lesní lemy, křoviny, lokálně

- vesca – j. obecný, lesní světliny, křovinaté stráně, Pošumaví
- viridis – j. trávnice, lesní lemy, ojediněle
- Frangula alnus** – **krušina** olšová, nenáročná, roztroušeně, Pošumaví a Šumava
- Fraxinus excelsior** – **jasan** ztepilý, vlhké, hlubší živnější půdy nižších poloh, podél potoků s olšemi a na suťových prameništích stráních s jilmy a kleny vystupuje až do 1000 m n.m., vyžaduje větší světelný požitek ale není vyloženě světlomilný, v mládí rychle roste, exp
- Fumaria officinalis** – **zemědým** lékařský, nepůvodní, adp, arch, Pošumaví, rumiště
- Gagea – křivatec**
- lutea – k. žlutý, C4, Pošumaví
- pratensis – k. luční, C3, vlhké mezofilní TTP, křoviny, vzácněji, Pošumaví, **ohr** sukc
- Galanthus nivalis** – **sněženka** podsněžník, humózní listnaté lesy, vzácně, Pošumaví, **ohr** sukc
- Galeobdolon - pitulník** (hluchavka)
- luteum agg. - p. žlutý, C1, stinné lokality, pokryvná, lokálně hojně
- montanum – p. horský, potoční nivy, mezofilní listnaté lesy, Boubín
- Galeopsis – konopice**
- bifida – k. dvouklanná, světlé travnaté lesy, křoviny, sídla, exp
- pubescens – k. pýřitá, eutrofizované lokality, Pošumaví, exp
- speciosa – k. sličná, křoviny, stinné vlhké lesy, Pošumaví, exp
- tetrahit – k. polní, plevel polí, Pošumaví, exp
- Galingsoga – peťour**
- parviflora – p. maloúborný, nepůvodní, (j. Amerika), neofyt, plevel eutrof. ploch, **inv**
- quadriradiata – p. srstnatý, nepůvodní (j. a střední Amerika), antropiz. lokality, **inv**
- Galium - svízel**
- aparine – s. povázka, vlhké křoviny, adp, neo, exp, Pošumaví
- boreale – s. severní, C3, vlhké TTP, vzácně Hornovoltavská kotlina, adp, neo, cas
- glabra (verum) – viz Crutiata glabra
- mollugo – s. povázka, vlhké TTP, Pošumaví
- odoratum (Asperula odorata) – mařinka (svízel) vonný, eutrofni bučiny, mezofilní listnaté lesy, středoevropský prvek
- palustre – s. bahenní, vlhké TTP,
- pumilum (asperum) – s. nízký, suché stráně, Pošumaví
- rotundifolium (scabrum) – s. okrouhlostý, vlhké jedlobukové lesy, druhotné smrčiny
- saxatile (hercynium) – s. hercynský, Šumava
- sylvaticum – s. lesní, lesní okraje a světlé listnaté lesy, Pošumaví, v submontánním stupni mezofytika dosahuje hranice svého rozšíření
- uliginosum – s. slatinný, zrašelinělé TTP
- verum – s. syříšřový, křovinaté stráně, Předšumaví
- Genista – kručinka**
- germanica – k. německá, suché pastviny, lesní lemy, submontánní stupeň, acidofilní doubravy, Pošumaví, **ohr** sukc
- tinctoria – k. barvířská, chudé pastviny, acidofilní doubravy, Pošumaví, **ohr** sukcesí
- Gentiana** (Tretorhiza, Pneumonanthe) - **hořec** (prostřeleneč)
- asclepiadea – h. tolitovitý, C3, horské TTP, na Šumavě zřejmě původní, roztroušeně, Kašperskohorsko, šumavské lokality převážně zanikly, **ohr** sukc, potřebný Mo
- cruciata - h. křížatý, A1, C3, vypásané pastviny, na Šumavě téměř vyhynul, Muckov, Ca stráň u Černé v Pošumaví, **ohr** sukc, Mo – extenzivní hospodaření
- lutea – h. žlutý, býv. pěstován i Šumava, sec.
- pannonica - h. pannonský (šumavský), C2, AM (GL), E, A1, středoevropský endemit od Alp po Šumavu, Šumava je významným areálem tohoto druhu, na Šumavě je nejsevernější přirozený výskyt, jeden z nejtypičtějších druhů šumavské flóry, uváděný jako symbol Šumavy, na Šumavu se rozšířil od posledního glaciálu do tehdejší bezlesé krajiny a postupně do pastevní krajiny, heliofilní, TTP, jeho výskyt je jednoznačně podmíněn "bezlesím", horské smilkové louky a kary ledovcových jezer, na Šumavě převážně vyhynul (Černé, Plešné, louky Šumavských plání - Modrava, Filipova Huť, Horská Kvilda, Kvilda, u Jezerního potoka k Prášílskému jez., **ohr** sukc zalesňováním, sběrem (na drogu a k výrobě likérů), trháním, zcela nezbytný Mo příp. Ma
- pneumonanthe (Pneumonanthe vulgaris) – h. hořepník (hořepník luční), C3 (C2), mizí se zánikem TTP, vlhké bezkolencové TTP, Hornovltavská kotlina, Kašperskohorsko
- purpurea – h. nachový, nepůvodní (západní Alpy), ojed. okrasně pěstován
- verna - h. jarní, A1, C1, reliktní horský druh, nízkostébelné louky, na Šumavě vyhynulý taxon likvidací TTP, (býv. Dobrá Voda, Plešné jezero, Plöckenstein), jediná lokalita Hůrka u Černé, jižní Čechy, NPP Rovná u Strakonic, býval i sbírán, **ohr** sukc, Mo a Ma: je v záchranném programu
- Gentianella - hořeček** (trličník)
- amarella ssp. amarella – h. nahořklý pravý, A1, C2, na Šumavě vymizel spolu s pastvinami, suché pastviny, vypásané

travnaté Ca svahy, Sušicko-horažďovické vápence, Pučanka, Velké Hydčice, Kašperskohorsko, **ohr** zarůstáním vysokovzrůstnou vegetací a dřevinami

- campestris – h. ladní, svahové pastviny, **A1, C1, na Šumavě vyhynul**

- ciliata – h. brvitý, viz *Gentianopsis*

- praecox ssp. bohémica – h. mnohotvarý český (4094), **N, C1, E, endemit Českého masivu** (zasahuje až na severní Moravu), je možné ho považovat za symbol výrazné redukce domácí biodiverzity, pastviny, krátkostébelné, dřive bohatě na výslunných a nehnojených pastvinách Šumavy, sekaných loukách (zejména bezkolencových), ekotonech (okraje cest, lesů či lomů), typický výskyt v lokalitách s narušenou vegetací - pastviny na výsypkách středověkých rudných dolů, sejpových polí, pastviny s vozovými cestami, býval relativně hojně na spásaných šumavských pláních, na Šumavě vymizel zánikem pastvin, jeho jediné lokality zarůstají lesem, úpatí Slatinského vrchu mezi Horní Vltavicí a Borovými Lady, EVL Šumava, EVL Bošice Benešova Hora, Javorník u Stach), EVL Čistá hora (Horosedly u Čkyně), EVL Háje (Onšovice u Čkyně), EVL Kozlovská stráň (Kozlov nad Otavou), EVL Lštění (Lštění u Radhostic), EVL Nad Dvorcem (Lštění u Radhostic), EVL Nad Zavírkou (Javorník u Stach, Úbislav), EVL Opolenec (Boňanovice u Vimperka, Smrčná u Čkyně, Výškovice u Vimperka), EVL Svatý Kříž (Chvalšiny), EVL Pastviště u Fínů (Albrechtice u Sušice), EVL Pohorsko (Nezdice na Šumavě, Pohorsko), EVL Vlkonice (Budětice, Vlkonice), Čkyně – Horosedly a Onšovice, Nezdice u Sušice, Stachy – Úbislav, Sušice – Albrechtice a Pohorsko, Svatá Maří – Smrčná u Čkyně, Vacov – Boršice, Nalžovohorsko, Kašperskohorsko, **ohr** succ. zarůstáním - zánikem pastvin a sekaných luk, příp. eutrofizací, nutný Ma: občasně narušení půd a zapojených porostů, neboť není schopen konkurovat silnějším druhům. pro záchranný program nutná zejména seč, vysekávání dřevin a vyhrabávání stařiny – to se však před plošnou ochranou příslušných lokalit běžně dělá, v plánu péče Mo a vhodný Ma ve VVP Boletice

- praecox ssp. praecox – h. m. pravý, **A1, na Šumavě vyhynulý**

- verna – h. jarní, **C1, A1, na území NP a CHKO Šumava vyhynul**

Gentianopsis (*Gentiana*) ciliata – **hořec** (hořeček, trličník) brvitý, **A1, C3**, svahové trávníky, jv. Šumava, Pučanka, zavlečen s vápencovým šterkem do Luzenského údolí jižně Březníku, sec, **ohr** succ, Mo a Ma

Geranium - kakost

- columbinum – k. holubičí, stráně, úhory, Pošumaví

- divaricatum – k. rozkladitý, C4, skály, zídky, křovinaté stráně, vzácně

- palustre – k. bahenní, vlhké TTP, bazofilní, mírně teplomilný

- pratense – k. luční, TTP, **exp**

- robertianum – k. smradlavý, antropogenní lokality, indikátor N, **exp**

- sylvaticum – k. lesní, TTP, paseky, vlhké TTP, Filipova Hut' aj., **ohr** succ. zalesněním

Geum – kuklík

- rivale – k. potoční, břehy potoků, vlhké rašelinné TTP, Pošumaví do 1000 m

- sylvaticum – k. lesní, lesy

- urbanum – k. městský, v okolí sídel

Glechoma hederacea – **popenec** obecný, humoznější lokality, běžně

Glyceria – zblochan

- aquatica – z. vodní, okraje vodních ploch, až 2 m vysoká, dřive i ke krmení dobytka

- declinata – z. zoubkatý, prameniště, vlhké lesní cesty, roztroušeně

- fluitans – z. vzplývavý, břehy potoků, prameniště, lokálně, Losí blato u Mirochova na Třeboňsku

- notata (plicata) – z. řasnatý, břehy vod, roztroušeně, Pošumaví

Gnaphalium (*Omalotheca*) – **protěž** (protěžka, protěžec)

- luteoalbum – p. žlutobílá, Třeboňsko

- norvegicum – p. norská, **A2, na Šumavě ubývá**, horské TTP, paseky, Šumavské pláň, Královský hvozď, **ohr** succ

- sylvaticum – p. lesní, TTP, lesní světliny, roztroušeně, **ohr** succ

Goodyera repens – **smrkovník** plazivý, **C1**, stálezelená orchidej, slatinné smíš. lesy, vzácně, Černá v Pošumaví, Sušicko u Rabí (Budětice), **ohr** succ - velkým lesním zástínem, Mo a Ma: citlivé lesní hospodaření

Gymnadenia - pětiprstka

- albida – viz *Pseudorchis* (*Leucorchis*) albida

- conopsea ssp. conopsea – p. žežulník, **C3 (C1)**, CITES, stráně a TTP, slatinné smíš. lesy, kdysi poměrně častý, na Šumavě vymírající druh spolu se zánikem pastvin, TTP, Šumava a přehůří, Javorník, Kašperskohorsko aj.,

ohr nekosením a vysoušením, Ma: přepásání či pravidelné sekání, v plánu péče jen Mo v CHKO

- conopsea ssp. montana – p. ž. horská, **C1**, velmi vzácně, suché a teplé stráně, Předšumaví (Opolenec, Milčice)

Gymnocarpium – bukovník

- dryopteris – kapradinovitý, **C1, A1**, stinné lesy, Boubín, v CHKO vyhynul

Hacquetia epipactis – **hvězdnatec** zubatý, humózní listnaté lesy, ojediněle

Hackelia deflexa - **lopušík** skloněný, **C1**, heliofilní, vlhké skály, reliktní výskyt na Šumavě - skály horního Pootaví (skalky kaňonu Otavy mezi Radešovom a Annínem), **ohr** zarůstáním, Mo a Ma

Helianthemum – devaterník

- grandiflorum (nummularium) ssp. obscurum – d. velkokvětý tmavý, výslunné stráně, lesní lemy, Pošumaví

Helianthus – slunečnice

- annuus – s. roční, nepůvodní (s. Amerika), adp, kult - pěstovaná, lokálně zplanělá

- tuberosus – s. topinambur, nepůvodní (USA, Kanada), pěstovaná pro lesní zvěř, lokálně zplaňuje, mírně inv

Hepatica nobilis – jaterník podléška (trojlaločný), C4, v submontánním stupni mezofytika dosahuje hranice svého rozšíření, smíšené lesy, Pošumaví

Heracleum – bolševník

- mantegazzianum – b. velkolepý, nepůvodní (Kavkaz), adp, nat., neo, u Strážného, Železná Ruda, Kašperské Hory, Srní, Filipova Huť, Vimperk, Volary, Špičák, Keplý, Polná, Svatý Tomáš, **inv**

- sphondylium – b. obecný, eutrofní vlhčí TTP Pošumaví

Herminium monarchois – toříček jednohlizný, **A1, C1**, AM, drobná orchidej, Ca, na Šumavě vyhynula, býv. Černá v Pošumaví, **ohr** sukc TTP

Hesperis matronalis – večernice vonná, nepůvodní (j. Evropa), adp, neofyt, i sec, lokálně

Hieracium (Pilosella) – jestřábník, složitý rod, heliofilní

- atramentarium – j. inkoustový, horské louky, Šumava

- aurantiacum (Pilosella aurantiaca) – j. oranžový, C4, AM, horské TTP, lesní okraje, roztroušeně, dřívě bývaly na Šumavě celé ostrovy oranžové barvy, Dešenicko, Kašperskohorsko aj.,

ohr opuštěním kosení, pastvy či zalesněním, Šumavské pláň

- bifidum – j. dvouklanný, světlé kamenité stráně, Povydří

- caespitosum (pratense) – j. trsnatý (luční), louky, meze, okraje cest, roztroušeně

- floribundum – j. květnatý, AM, TTP, travnaté svahy, okraje cest, **ohr** sukc po opuštění pastvy a kosení

- fuscoatrum – j. hnědočerný, **C1**, travnaté svahy, vzácně, Gerlova Huť, Slučí Tah u Železné Rudy

- iseranum – j. pojizerský, **C1**, TTP, okraje cest

- lachenalii – j. Lachenalův, křoviny, louky, lokálně

- lactucella (auricula) – j. myší ouško, **C3**, nízké vlhké TTP, rašelinné louky, spolu s likvidační luk na Šumavě mizí, kdysi celá Šumava, dnes Šumavské pláň, **ohr** sukc zalesněním

- laevigatum – j. hladký, křoviny, TTP, vzácně

- macranthelum – j. dlouholistý, **C1**, TTP

- murorum – j. zední, světlé lokality, křoviny, roztroušeně, Pošumaví

- pilosella – j. chlupáček, sušší světlé TTP, hojně, Šumava a Pošumaví

- piloselliflorum – j. dlouhokvětý, **C1**, TTP

- rubrum – j. červený, **C1**, horské TTP

- sabaudum – j. savojský, křoviny, Pošumaví

- scandavicum – j. skandinávský, C4, TTP

- schmidtii (pallidum) – j. bledý, **C1**, kamenité stráně, Ca, relat. teplomilný, reliktní výskyt Šumava – Povydří, Dračí skály u Čeňkovy Pily, Velký Javor, okolí Srní

- stoloniflorum – j. výběžkatý, **C1**, TTP, Zhůří

- vulgatum – j. obecný, kamenité svahy, roztroušeně

Hippurus vulgaris – prustka obecná, C1, okraje stojatých vodních ploch, na Šumavě ustupující, podhůří

Holcus – medyněk

- lanatus – m. vlnatý, TTP, vlhké lesní lemy, běžně

- mollis – m. měkký, pastviny, světlé lesy, hojně

Homogyne alpina – podbělice alpská, sC4, mlčkové pastviny horské rozvolněné lesy, častá, Šmauzy, Povydří aj.,

ohr sukc souvislým zalesněním

Hordelymus europaeus – ječmenka evropská, C4, humózní smíšené lesy, roztroušeně

Hottonia palustris – žebratka bahenní, vodní plochy

Hylotelephium (Sedum) – rozchodníkovec (rozchodník)

- julianum (asi telephium x maximum) – r. křovištní, travnaté a křovinaté lokality, **ohr** sukc zalesněním

- telephium – r. nachový, **C3**, kamenité stráně, travnatá a křovinatá místa, sz. Šumava, i sec. - okrasně, na Šumavě ustupující, **ohr sukc zalesněním**

Humulus lupulus – chmel otáčivý, u vodních toků, Pošumaví

Huperzia selago – vranec jedlový, **C3**, subatlantický migrant, kamenná moře, vlhké stinné horské lokality, skalnaté suťové lesy, kdysi poměrně častý, na Šumavě mizející, roztroušeně Šumava a předhůří Šumavy, Boubín, **ohr sukc souvislým zalesněním**

Hydrocharis morsus-ranae – vodňanka žabí, C2, vodní plochy

Hylotelephium (Sedum) – rozchodník (rozchodníkovec)

- julianum – r. křovištní, lesní okraje, lokálně, **ohr** sukc zalesněním

- maximum – r. velký, skalní lokality, **ohr** sukc zalesněním

- telephium – r. nachový, křoviny, místně, **ohr** sukc zalesněním

Hypericum – třezalka

- humifusum – t. rozprostřená, **C3**, horské sušší TTP, Královský hvozd, sz. část Šumavských plání, mizí se zánikem

TTP, lyžař. sjezdovka Hojsova Stráž, Chřepice), **ohr** sukce zalesněním

- maculatum – t. skvrnitá, t. skvrnitá, TTP Šumavy roztroušeně

- montanum – t. horská, TTP, světlé listnaté lesy, lesní okraje, v submontánním stupni mezofytika dosahuje hranice svého rozšíření

- perforatum – t. tečkovaná, běžná na TTP nižších poloh, Předšumaví

- tetrapterum (acutum) – t. čtyřkřídlá, vlhké TTP

Hypochaeris - prasetník

- maculatum – p. plamatý, **A2**, v horských oblastech ČR byl hojný v TTP, na Šumavě dnes nezvěstný taxon – zmizel se zánikem TTP, býv. u Hojsovy Stráže a jv. Šumava, **ohr** sukce zalesněním

- radicans – p. kořenatý, pastviny, lesní okraje, místně

Illecebrum verticillatum - nehtovec přeslenitý, **C1, A1**, písčité lokality, na Šumavě vyhynul, býv. jediný výskyt na Šumavě na okraji těžného rašeliniště Vlčí jámy, Třeboňská pánev, i písčiny, **ohr** sukce - zaniká mimořádně rychle postupujícím zarůstáním (výskyt v r. 1998 na 250 m², v r. 2000 na necelých 100 m²), Mo a Ma: bez nutného sekání či spásání dojde k zániku této jediné lokality

Impatiens - netýkavka

- glandulifera - n. žláznatá, nepůvodní (Himálaj), adp, nat, neo, zdomácnělá vodní toky, **inv** nivy potoků - pod Srním, okolí Vimperka, podél Úhlavy až Černému jezeru, Luh u Sušice aj., Ma: nutná mechanická likvidace,

- parviflora – n. mnohokvětá, nepůvodní (Sibiř, Mongolsko, Himálaj), adp, nat, ruderalizované lokality, **inv**

- noli-tangere – n. nedůtklivá, mezofilní listnaté lesy, nepůvodní, adp, stinné vlhké lesy, běžně, **exp**

Imperatoria (Peucedanum) ostruthium – **všedob** horní, C4, AM, břehy toků, TTP, pův. pěstovaný od středověku jako léčivka, sec. ojedinele rozšířen, Pošumaví, Šumava

Inula – oman

- conyzae (Conyza squarrosa) – o. hnidák, teplé křovinaté stráně, Ca, vzácně

- helenium – o. pravý, nepůvodní (Přední a střední Asie), býv. pěst. léčivka

Iris - kosatec

- germanica – k. německý, nepůvodní (Středozeří), okr. pěstován, ojed. zplanělý, fial. květ

- pseudacorus – k. žlutý, mokřady, bažiny, Pošumaví, **ohr** sukce

- sibirica – k. sibiřský, **C2**, slatinné a rašelinné louky, vlhké bezkolencové TTP (obvykle v předjaří zaplavované), melioracemi vyhuben, na Šumavě převážně vymizel, Hornovltavská kotlina, Pošumaví, VVP Boletice, i sec. - okrasně, **ohr sukce zalesněním**, ale i kosením, Mo - v plánu péče Mo a Ma – nepravidelná seč s odvozem biomasy, občas prořezávka náletových dřevin, příp. úprava vodního režimu v CHKO

Isoetes - šidlatka

- echinospora (tenella) – š. ostnovýtrusná, **C1, GL, A1**, (vodní plavuň), Šumava je významným areálem ČR, dno ledovcového Plešného jezera (hl. 0,5 - 2 m), **ohr okyselením vody, ale i snížením vodní hladiny na "bezzásahovou" úroveň**, Mo a Ma: záchranou kultivaci zajišťuje třeboňské pracoviště Botanického ústavu AV ČR

- lacustris – š. jezerní, **C1, GL, A1**, Šumava je významným areálem, dno ledovcového Černého jezera (hl. 3 - 8 m) a další roztroušené lokality, **ohr snížením vodní hladiny na "bezzásahovou" úroveň**, Mo a Ma: spolupracovat na programu zachování populace v plánu péče

Isolepis setacea - bezosetka štětinovitá, **C3, AM**, mokré, rozbahňované a zraňované pastviny, Královský hvozd, Předšumaví, roztroušeně, **ohr "rekultivačním" zalesněním a vysoušením**

Jacea phrygia – viz Centaurea pseudophrygia

Jasione montana – pavinec horský, výslunné svahy, vzácně, **ohr** sukce zalesňováním

Jovibarba globifera ssp. globolifera (Sempervivum soboliferum) - **netřesk** výběžkatý pravý, A4, **C3**, skalnaté lokality, i sec. - okrasně

Juglans regia – ořešák královský, nepůvodní (stř. a z. Asie), pěstovaný v obcích

Juncus - sítina

- acutiflorus – s. ostrokvětá, **C1**, subatlantický migrant, bažiny, rašelinné louky, prameniště, sz. Šumava, zřídka, **ohr** sukce zalesněním

- alpino-articulatus (alpinus) - s. alpská, **C2**, mokřadní rašelinné TTP, Šumavské pláně, **ohr** sukce zalesněním

- articulatus – s. článkovaná, vlhké TTP, břehy vod, hojně

- bulbosus – s. cibulkatá, vlhké pastviny, okraje rašelin, Pošumaví, Šumava, jezero Laka

- capitatus – s. strboulkatá (hlávkatá, hlavatá), vlhké písčina, obnažená dna rybníků, Třeboňsko

- conglomeratus – s. klubkatá, mokrá lada, lokálně, Pošumaví

- effusus – s. rozkladitá, mokřiny, hojně

- filiformis – s. nitkovitá, rašeliné louky, roztroušeně, Novohůrecké slatě

- minutus – s. drobounká (malíčká), A3, C4, asi přehlížený druh, Třístoličník

- squarrosus – s. kostrbatá, atlantický migrant, vlhká lada, okraje rašelinišť, sz. Šumava, **ohr** sukce zalesněním

- tenageia – s. rybníční, **A1, C1**, mokřiny, na Šumavě vyhynulý taxon (býv. Černá v Pošumaví), Třeboňsko

- tenuis (macer) – s. tenká, nepůvodní (S. Amerika), neo, nat, mírně **exp**

- trifidus - s. trojklanná, **C1, GL**, červenavá hustě trsnatá, jeden z nejvýznamnějších horských druhů přežívající na

Šumavě, na Šumavě mizí spolu sukcesní likvidaci bezlesí, vázána na primární bezlesí - kamenité horské stráně, větrné hole, Ostrý, Jezerní stěna, skalní výchozy a nejvyšší polohy Královského hvozdu, **ohr** sukc zalesněním, Ma **Juniperus communis** ssp. communis - **jalovec** obecný, **C3**, heliofilní, kary, pastviny, i sec – okrasně, na Šumavě prakticky vymizel zánikem pastvin, Pošumaví, v NP České Švýcarsko horolezci odebírají řízky ze skalních lokalit kde pozůstal, protože tam nedošlo k sukcesnímu zalesnění, které jsou zahradnický předpěstovány k výsadbě, **ohr** sukc zalesněním

- communis ssp. alpina – j. o. nízký, **C2**, horské pastviny, kary, okraje rašelinišť, na Šumavě chybí

Knautia dipsacifolia (sylvatica) - **chrastavec** lesní, C4, AM, vzácně, nepravidelně kosené louky, lesní paseky, **ohr** sukc souvislým zalesněním

Koeleria pyramidata – **smělek** Jehlancovitý, mírně suché louky a pastviny, lesní lemy, Pošumaví

Lactuca – locika

- perennis – l. vytrvalá, sutě, skály, roztroušeně

- serriola – l. kompasová, nepůvodní, ruderalní lokality, místně

- viminea – l. prutnatá, suché svahy, lokálně

Lamium – hluchavka

- album – h. bílá, nepůvodní, adp, rumiště, exp

- purpureum – h. nachová, rumiště, hojně

Lapsana communis – **kapustka** obecná, pole, okraje cest, místně, Pošumaví

Larix decidua – **modřín** opadavý, nepůvodní (Alpy a Karpaty), v ČR 3,9 %, přirozeně 0 %, Šumava 0 %, v r. 1850 0,05 %, odolává drsnému klimatu a velkým teplotním výkyvům

Laserpitium pruthenicum – **hladyš** pruský, **C2**, vlhké TTP, Černá v Pošumaví, **ohr vysušováním, sukc zalesněním**

Lastrea (Oreopteris) limbosperma – **pérnatec** horský, kapradina stinných, humózních vlhkých lesů, **ohr a likv.** bezzásahovostí

Lathraea squamaria ssp. squamaria – **podbílák** šupinatý, C4, údolní a roklinovitě vlhké smíšené lesy

Lathyrus – hrachor

- linifolius – h. horský, **C3**, TTP, pastviny, křovinaté stráně, světlé lesy, ojediněle až vzácně, na Šumavě mizí se sukcesním zalesněním bezlesí, i sec, **ohr** sukc zalesněním

- pratensis – j. luční, TTP, Pošumaví

- sylvestris – h. lesní, ojediněle, světlé lesy, údolí Otavy

- vernus – h. jarní (lecha jarní), mýtiny, lesní okraje, Pošumaví

Ledum (Rhododendron) palustre - **rojovník** bahenní, **C3 (C1)**, boreo-kontinentální migrant, rašeliniště a rašelinné bory, Hornovltavský luh, Horní Planá, Třeboňská pánev, Olšina, Losí blato u Mirochova, rašeliniště Borková, velké lokality zatopeny Lipnem, **ohr sukc zalesněním, vysoušením**, potřebný Mo a Ma

Leersia oryzoides – **tajnička** rýžovitá, **C2**, břehy eutrofních vod

Lembotropis nigricans – viz *Cytisus nigricans*

Lemna - okřehek

- minor – o. menší, vodní rostliny, stojaté a pomalé eutrofní vody, Hluboká nad Vltavou, exp

- trisulca – o. trojbrázdý, lesní a říční tůň, Pošumaví

Leonurus cardica – **srdečník** obecný (buřina srdečník), rumiště

Leontodon – máchelka (pampeliška)

- autumnalis – m. podzimní, TTP, sešlapávané plochy, běžně

- hispidus – m. srstnatá, TTP, meze, běžně

Leontopodium alpinum – **plesnivec** alpský (protěž a.), nepůvodní (Alpy), i sec - zcela ojediněle zplanělá z pěstování

Lepidium – řeřicha

- campestre – ř. chlumní, suché TTP, vzácně

- rudemale – ř. rumní, ruderalizované trávníky

Leucanthemum (Chrysanthemum) – **kopretina**

- ircuitianum – k. irkutská, výslunné oligotrofní TTP, lesní lemy, **ohr sukc zalesněním**, hnojením

- vulgare ssp. vulgare – k. bílá pravá, oligotrofní TTP, lokálně, **ohr sukc zalesněním**, hnojením

Leucjum vernum - **bledule** jarní, **C3**, vlhké TTP, vlhké listnaté lesy, na Šumavě mizí se sukcesním zalesněním bezlesí, předhůří Šumavy, sec., i zplanělá, **ohr**, Mo, Ma

Leucorchis (Pseudorchis) albida - **běloprstka** horská (bělavá), **C2**, CITES, orchidej, TTP, na Šumavě mizí se sukcesním zalesněním bezlesí, Šumava, **ohr sukc zalesňováním lučních porostů, zarůstáním náletovými dřevinami**, příp. eutrofizací, Mo, Ma

Levisticum officinale – **libeček** lékařský, nepůvodní (Írán), pův. pěstován, lokálně, Šumava a Pošumaví

Ligularia sibirica - **popelivka** sibiřská (1758), N, **C1**, boreo-kontinentální migrant, rašelinné mokré TTP, v Pošumaví převážně vyhynula, přežívající na jv. Šumavě ve Vltavické brázdě, pobřeží rybníka Olšina u Horní Plané, VVP Boletice., **ohr sukc zarůstáním lokalit, vysušováním**, snížením hladiny podzemní vody, zalesněním, potřebný Ma:

sekání 1-2x/rok (do začátku VII do konce VIII), Mo a Ma: prořezávání náletových dřevin, v plánu péče VVP Boletice

Ligusticum mutellina (*Mutellina purpurea*, *Meum mutellina*) - **koprniček** (koromáček) bezobalný, **C3**, AM (GL),

heliofyt, horské TTP, výskyt je jednoznačně podmíněn sec. "bezlesím", resp. existencí TTP, býv. běžně, i sec, na Šumavě ustupuje se zánikem tradičního využívání TTP, zatím co v jednotlivých šumavských lokalitách jsou populace tvořeny nanejvýš desítkami jedinců, v dolní části lyžařské sjezdovky u Kramolína je vitální, bohatě kvetoucí populace tvořená několika tisíci exempláři, Povydří, **ohr** succ zalesněním, příp. pro výrobu likéru Bärwurz, Mo. Ma

Lilium - lilie

- bulbiferum – l. cibulkonosná, **C2**, horské TTP, křovinaté stráně, lesní lemy, smíšené a listnaté lesy, Šumava a Pošumaví, roztroušeně i sec., **ohr** succ zalesňováním, vykopáváním

- martagon - l. zlatohlávek, A4, **C3**, horské TTP, křoviny, sušší TTP, listnaté a smíšené lesy, i sec. okrasně, Povydří, Měšťistická rokle, Šumava a Pošumaví, **ohr** succ zarůstáním, zalesňováním, vykopáváním

Limosella aquatica – **blatěnka** vodní, **C3**, vzácně, vodní toky

Linaria vulgaris – **Inice** květel, u komunikací, antropiz. lokality, Pošumaví

Lindernia procumbens – **puštička** pouzdrnatá, **C1**, obnažené břehy vod, Třeboňsko

Linum – len

- austriacum – l. rakouský, nepůvodní, zavlečen, výslunné stráně, Pošumaví

- catharicum (Catharolinum c.) – l. (Ineček) luční (počistivý), vlhké pastviny, **ohr** succ zalesňováním

- usitatissimum – l. setý, nepůvodní, archeofyt, lokálně býv. pěstován, dnes ojediněle, zplanelý

Listera - bradáček

- cordata – b. srdčitý, **C1**, CITES, boreální tajgový druh, okolí horských rašelinišť, podmáčené rašelinné lesy, smrčiny, nenápadná drobná orchidej, přežívá na Šumavě, kde ustupuje sukcesním zarůstáním TTP, Šumavské pláně, Boubín, horský stupeň Šumavy od Královského hvozdu k jv, **ohr** succ změnami biotopů likvidací TTP, zarůstáním, vysoušením

- ovata - b. vejčitý, **C3**, CITES, křovinatá TTP, široká ekolog. amplituda, okraje rašelinišť, Boubín, **ohr: vysoušení, succ likvidací TTP**, Mo, Ma

Litorella uniflora – **pobřežnice** jednokvětá, **A1, C1**, bahnitě břehy, na Šumavě vyhynulá, býv. u rybníka Olšina, rybníky Třeboňsko

Lolium - jilek

- multiflorum – j. mnohokvětý, nepůvodní, neofyt, pěstovaná na loukách, TTP

- remotum – j. oddálený, **A1**, býv. plevel lnových polí, na Šumavě nezvěstný druh

- temulentum – j. mámivý, **A2**, býv. plevel obilnin

Lonicera - zimolez

- caerulea – z. modrý, kdysi i Velký Javor

- caprifolium – z. kozí list, nepůvodní (j. Evropa), sec, ojediněle

- nigra – z. černý, roztroušeně, Šumava a Pošumaví, Boubín

Loranthus europaeus – ochmet evropský, parazit dubu letního

Lotus – štírovník

- corniculatus – š. růžkatý, TTP, běžně, Šumava a Pošumaví

- uliginosus – š. bažinný, vzácně, vlhčí TTP, **ohr** succ zalesňováním

Lunaria rediviva – **měsíčnice** vytrvalá, nepůvodní, neofyt, **C3**, eutrofní bučiny, živné suťové lesy, Hojsova Stráž, (PP Svobodova niva), i sec - okrasně

Lupinus polyphyllus – **lupina** (vlčí bob) mnoholistá, nepůvodní (sev. Amerika), nat, neo, intr, pův. vyséván (krmovina vysoké zvěře), symbiózou z hlízk. bakteriemi obohacuje půdu o dusík a eutrofizuje TTP, které ztrácí původní oligotrofní druhy, na Šumavě hojně naturalizován (býv. skládky dřeva, u cest aj.), i sec. - okrasně, lesní okraje, **inv**

Luronium natans – **žabníček** vzplývavý, **C1, A1**, považován za vyhynulý druh, vodní a bahenní rostlina, Třeboňsko, Labské pískovce (nově vysazen do malých nádrží), nesnese konkurenci rdestu nebo sítiny

Luzula - bika

- campestris – b. ladní, lada, TTP, Pošumaví

- luzuloides (albida) – b. bělavá (hajní), lesy, běžně

- luzuloides ssp. rubella (cuprina) – b. b. měděná, horské TTP, arкто-alpinský poddruh

- multiflora – b. mnohokvětá, horské TTP

- pilosa – b. chlupatá, světlé jehličnaté lesy, paseky, běžně

- sudetica – b. sudetská, **C3, AM**, vlhké rašelinné TTP, **ohr** succ zalesňováním

- sylvatica – b. lesní, světlé horské lesy

Lychnis – kohoutek / smolníčka

- flos-cuculi – k. luční, TTP, indikátor oligotrofních půd, Šumava

- viscaria (Viscaria vulgaris) – smolníčka obecná, suché travnaté svahy, Předšumaví

Lycium barbatum – **kustovnice** cizí, nepůvodní (Přední Asie, jv. Evropa), rumištní lokality, Pošumaví, **inv**

Lycopodiella inundata – **plavuňka** zaplavovaná, **C1**, okraje rašelinišť, konkurenčně slabý druh, na Šumavě dochází k zániku posledních lokalit, Černoohorská slat', Knížecí Pláně, náletovými dřevinami zcela zanikla významná lokalita v býv. VVP u Prášil, succ. náletovými dřevinami, **ohr** succ primární i sec.

Lycopodium – plavuň

- alpinum – viz Diphasiastrum alpinum

- annotium – p. pučivá, **C3**, horské smrkové lesy častěji, vyšší Šumava, Knížecí Pláně, Kašperskohorsko, Povydří, Boubín
- clavatum – p. vidlačka, vzácně, sušší, otevřené lesní plochy, roztroušeně, výrazný úbytek (dříve i jako lidová léčivka a na zdobení venkovských sálů), Knížecí Pláně, Kašperskohorsko, Povydří
- inundata – p. zaplavovaná, **C2**, ohr zarůstáním, příp. odvodněním, potřebuje zraňování půd s nástupem iniciálních succ. stadií, Mo a Ma
- Lycopus europaeus** – **karbinec** evropský, břehy vod, běžně
- Lycopsis arvensis** – **prlina** rolní, C4, teplomilný plevel
- Lysimachia** – **vrbina**
 - nemorum – v. hajní, vlhké stinné lesy
 - nummularia – v. penízková, vlhčí TTP
 - punctata – v. tečkovaná, i sec, okrasně
 - thysiflora (Naumburgia t.) - v. kytkokvětá (bazanovec k.), **C2**, boreokontinentální druh, rašelinné louky, světlé mokřady, olšiny, Hornovltavská kotlina, zčásti zatopena Lipnem, **ohr** succ zalesněním
 - vulgaris – v. obecná, vlhké TTP
- Lythrum** – **kyprej**
 - salicaria – k. vrbice (k. obecný), vlhké TTP, hojně, Pošumaví
- Mahonia aquifolium** – **mahonie** ostrolistá, nepůvodní (s. Amerika), utečenci ze zahrady, inv
- Maianthemum bifolium** – **astroček** dvoulistý, křovinaté stinné lesy, ojediněle, Šumava a Pošumaví
- Malaxis** (Achroanthes) monophyllos - **měkčilka** jednolistá, **C1**, AM, CITES, orchidej, vzácně, vlhké TTP, mechové skály, lesní okraje, Šumava je významným areálem druhu v ČR, vlhké TTP, mechové skály, konk. Slabá,, Tetřevské slati mezi Kvildou a Filipovou Hutí, **ohr succ procesy, zapojenou vegetací**, vysoušením, Mo a uvolňovací Ma
- Malus** – **jabloň**
 - domestica – j. domácí, nepůvodní, adp, arch, pěstovaná v kultivarech, okolí vsí
 - sylvestris – j. lesní, **C2**, křovinaté stráně, suťové lesy, Pošumaví
- Malva** - **sléz**
 - alcea – s. velkokvětý, **A1**, **C5**, na Lipensku býv. u tuhových dolů u Černé v Pošumaví, i sec – okrasně
 - moschata - s. pižmový, nepůvodní, nat, rumišťe
 - neglecta – s. přehlížený, nepůvodní, arch, ruderalizované lokality
 - sylvestris – s. lesní, ruderalizované lokality
- Matricaria dicoidea** – **heřmánek** terčovitý, úhory, sešlapáv. lokality, lokálně, i sec
- Matteucia struthiopteris** - **pérovník** pštrosí, nepůvodní, adp, neo, **C3**, mokré TTP, pahorkatiny a podhůří, aluvia potoků, horní Pootaví, **ohr succ zalesňováním**
- Medicago** – **tolice**
 - lupulina – t. dětelová, u cest, roztroušeně, Pošumaví
 - sativa – t. setá (vojtěška), nepůvodní (Malá a stř. Asie), neofyt, pícnina, zplanělá, Pošumaví
- Melampyrum** - **černýš**, poloparazit
 - arvense – č. rolní, **A2**, **C4**, vzácný, na Šumavě neznámý, úhory, pole
 - nemorosum – č. hajní, křoviny, TTP, světlé lesy, lesní okraje, Pošumaví
 - pratense – č. luční, horské TTP, chlumpy, široká ekolog. amplituda
 - sylvaticum – č. lesní, lesní okraje, Pošumaví
- Melandrium rubrum – viz Silene dioica
- Melica** – **strdivka**
 - nutans – s. níčí, suché travnaté křoviny, roztroušeně
 - uniflora – s. jednokvětá, humózní listnaté lesy, zarostlé sutě, vzácně
- Melilotus** – **komonice**
 - albus – k. bílá, nepůvodní, arch, nové půdy, roztroušeně, Pošumaví
 - officinalis – k. lékařská, nové půdy, roztroušeně, Pošumaví
- Melissa officinalis** – **meduňka** lékařská, nepůvodní, i sec – pěstovaná, roztroušeně
- Mentha** – **máta**
 - aquatica – m. vodní, mokřady, ojediněle
 - longifolia – m. dlouholistá, vlhká lada, ojediněle, Pošumaví
 - spicata – m. klasnatá, nepůvodní, vlhké antropiz. lokality, i sec – kult, utečenec ze zahrady, roztroušeně, Filipova Hut'
 - verticillata – m. přeslenitá, mezofilní trávníky, rumišťe, u komunikací, Pošumaví
- Menyanthes trifoliata** - **vachta** trojlístá, **C3**, zamokřené a rašelinné lokality, od Hornovltavského luhu až na šumavské Pláně do výšky 1200 m, horní hranice rozšíření v montánním stupni oreofytika, Buková slat', jezero Laka, zánik řady lokalit záplavou Lipna, Kašperskohorsko, **ohr succ zalesňováním, vysušováním**
- Mercurialis perennis** – **bažanka** vytrvalá, stinné suťové a humózní lesy
- Meum athamanticum** – **koprník** štetinolistý, **C3**, kamenité horské TTP, býval pěstován i jako léčivka – sec
- mutellina – viz Ligusticum mutellina

Microrrhinum (Chaenorhinum) minus – **hledíček** menší, úhory, rumišťe, Pošumaví

Milium effusum – **pšeničko** rozkladité, mezofilní listnaté lesy, lesní mokřady, lokálně, horní hranice rozšíření v montánním stupni oreofytika

Mimulus – **kejklířka**

- guttatus – k. skvrnitá, nepůvodní (sev. Amerika), adp, neo, nat, intr, okrasná v Evropě kde se naturalizovala, **inv**, podhůří Šumavy, vlhké lokality, u vodních toků i na horním toku Vltavy, častá
- moschatus – k. k. pižmová, nepůvodní (sev. Amerika), adp, neo, nat, podél vodních toků

Misopates orontium – **šklebivec** přímý, **A1, C2 (C1)**, podél cest, býv. zavlečen u nádraží v Polečnici

Moechringia trinervia – **mateřka** trojžilná, světlé, humózní, křovinaté lokality

Molinia – **bezkoleneč**

- arundinacea – b. rákosovitý, mokré TTP, rašeliniště, exp
- caerulea – b. modrý, mokré TTP, slatiny, rašeliniště, po odvodnění rašelinné smrčiny, hojně, exp

Monoses uniflora (Pyrola uniflora) - **jednokvítek** velevkvetý, **C2 (C1)**, stinné a vlhké lesy, smrčiny s mechovým patrem, v minulosti na Šumavě častý, na Šumavě se rychle vytrácí, **ohr** ekologickými změnami, sukc zalesňováním, vysoušením

Monotropia hypopitis – **hnílák** smrkový, **C2**, mykotrofní parazit mykorrhizních hub jehličnanů

Montia hallii - **zdrojovka** mokřadní (pobřežní, potoční), **C2**, luční prameniště a luční potůčky, nesnáší zastínění, na Šumavě rychle ubývá, vyšší Šumava, Horská Kvilda, **ohr** sukcesním zalesňováním, vysoušením, sukce likvidací prameniště, zastíněním vysokobylinnou vegetací a dřevinami

Mulgedium alpinum – **ciz Cicerbita alpina**

Mutellina purpurea (Ligusticum mutellina) – **koprniček** bezobalný, **C3**, na Šumavě mizí zánikem pastvy, nardeta, Šumavské pláně, Královský hvozd, potřebný Ma: extenzivní pastva, při níž dochází k jeho rozšiřování

Mycelis muralis – **mléčka** zední, vlhké lesy, Pošumaví

Myosotis - **pomněnka**

- caespitosa – p. trsnatá, C4, bahnitě břehy vod, Pošumaví
- discolor – p. různobarvá, C4, ojediněle až vzácně, sušší stráně
- nemorosa – p. hajní, vlhké humózní lokality, Pošumaví
- palustris – p. bahenní, mokřady, Pošumaví
- sylvatica – p. lesní, u horských potoků, Šumava

Myosoton (Malachium) aquaticum – **křehkýš** vodní, pobřežní porosty, příkopy, Pošumaví

Myriophyllum - **stolístek**

- alternifolium – s. střídavokvetý, **C1**, recentní druh raného holocénu, čisté proudící toky na kyselých podkladech, Šumava je významným areálem druhu, v jezeře Laka zanikl, roztroušený výskyt, Hornovltavská kotlina, Řasnice, Teplá a Studená Vltava
- spicatum – s. klasnatý, eutrofní vodní plochy, i „plevelně“ husté porosty (využívá se býložravá ryba amur)

Myrrhis odorata – **čechřice** vonná, nepůvodní (Alpy), i sec - pěstovaná (kořeninová zelenina a léčivka), TTP

Nardus stricta - **smilka** tuhá, travina chudých horských půd, v níž se uplatňuje jen malé spektrum dalších bylin, rašelinné louky, šíří se s blátem na kopytech pasoucích se zvířat

Naumburgia thyrsoiflora – bazanovec – viz Lysimachia t. - vrbina kytkokvětá, C3

Neottia nidus-avis – **hlístník** hnízdák, **C3**, CITES, nezelená orchidej, vzácný saprofyt, stinné křovinaté lesy

Nuphar - **stulík**

- lutea – s. žlutý, vodní plochy
- pumila – s. malý, **A1, C1**, GL / boreokontinentální migrant, tůně, slepá ramena Vltavy, Šumava je významným areálem reliktního druhu, řada lokalit zatopena Lipnem, recentní výskyt Hornovltavská kotlina, **ohr** eutrofizací vod, odvodněním, zazemněním, genetickou erozí (křížením se stulíkem žlutým – Nuphar lutea)

Nymphaea candida - **leknín** bělostný, **A1, C2**, na Šumavě převážně vyhynul, býval ve vodních plochách Pošumaví (Horní Planá), lokality zatopeny Lipenskou přehradou, dnes jen Pláničský rybník

Nymphoides peltata – **plavín** štítnatý, **C1**, bahnitě tůně

Oenothera – **pupalka**

- biennis – p. dvouletá, nepůvodní, neofyt, ojediněle, exp
- canovirens (renneri) – p. šedozeleň (Rennerova), nepůvodní (s. Amerika), neo, cas, ojediněle

Ononis repens – **jehlice** plazivá, travnaté kamenité svahy, vzácně, Pošumaví, **ohr** sukce zalesněním

Ophioglossum vulgatum - hadí jazyk (hadilka) obecný, **C3 (C1)**, vlhké TTP a světlé okraje lesů, mykorrhiza s houbou, na Šumavě rychle ubývá, Novohůrecké slatě, Zhůří, býv. u Kyselova, Soví vrch u býv. obce Kyselov, býv. u Horní Plané, býv. Huťský Dvůr, **ohr** sukce. zarůstáním lad

Ophrys insectifera - **tořič** hmyzosnubný, **C1**, vzácně, pastviny a křovinaté stráně, u Milčic u Sušice, Kašperskohorsko, **ohr** sukce a nešetřením lesním hospodařením, Ma extenzivní pastva

Orchis - **vstavač**

- coriophora – v. štěničiny, **A1**, slatinné TTP, na Šumavě vyhynulý, Pošumaví – Rabí
- fuchsii – viz Dactylorhiza fuchsii

- maculata – viz Dactylorhiza maculata
- majalis – viz Dactylorhiza majalis
- mascula ssp. mascula – v. mužský pravý, **C2 (C1)**, AM?, CITES, vlhké pastviny, na Šumavě prakticky vymizel zánikem pastvin, Prachatické Předšumaví, Kašperské Hory, Černá Lada, Havránka u Horní Vltavice, **ohr** sukc, potřebný Mo a Ma: zamezit sukc zarůstání, v plánu péče Mo a Ma – pravidelná seč v CHKO
- mascula ssp. signifera - v. m. znamenáný, **C2**, AM?, vzácně, vlhké oligotrof. TTP, Šumava a Pošumaví
- morio - v. obecný / kukačka, TTP, A2, **C2 (C1)**, CITES, submediteránní, chudé krátkostébelné TTP, na Šumavě prakticky vymizel zánikem pastvin, ojediněle Horní Pootaví, Sušicko, Horažďovicko (Svaté Pole), Rejštejn, Čeňkova Pila, Kašperskohorsko, **ohr** sukc, přerušením pastvy či kosení, v plánu péče Mo a Ma – pravidelná seč v CHKO
- purpurea – v. nachový, **C2**, **ohr** sukc zarůstáním lokalit
- sambucina – Dactylorhiza sambucina
- ustulata ssp. ustulata - v. osmahlý pravý, **A1, C2**, CITES, krátkostébelné TTP, na Šumavě vyhynulý taxon – vymizel zánikem pastvin, NPP Pastviště u Finů, býv. u Kašperských Hor, Rejštejna, Čeňkova Pila, u Albrechtic, **ohr** sukc. procesy, ekologickými změnami, vysoušením, Ma: udržet krátkostébelný porost, pravidelně sekat
- Oreopteris – viz Lastrea
- Oreosedum – viz Sedum
- Origanum vulgare** – **dobromysl** obecná, slunné lesní okraje, údolí Otavy, Předšumaví, i sec.
- Orobanche alba** – **záraza** bílá (mateřídoušková), **C3**, danubiální migrant, parazit, teplomilný, Ca, Lipensko
- Orphantha (Odontites) lutea** – **zahořanka** (zdravínek) žlutá, suché, výslunné kamenité stráně
- Orthilia secunda** - **hrušnice** jednostranná, lesní okraje, **ohr** sukc procesy, ekolog.změnami
- Oxalis - šťavel**
- acetosella – š. kyselý, stinné vlhčí lesy, kyselé, humózní vlhké půdy,
- fontana – š. evropský, nepůvodní, adp, stinné vlhčí lesy, údolí Otavy, i sec, vzácně
- Oxycoccus (Vaccinium) - klikva**
- microcarpus – k. maloplodá, **C2**, rašelinné lokality, Modravské slatě u Modravy a Březníku, Mezilesní slat' u Nových Hutí, potřebný i pro tetřeva, **ohr** sukc a vysušování, Mo a Ma
- palustris (quadripetalus) - k. bahenní, **C3**, rašeliniště, slatiniště, zrašelinělé louky, potřebný i pro tetřeva, Vltavský luh, Novohůrecké slatě, u Jezerního potoka k Prášílskému jez., Knížecí Pláně, **ohr** sukc zarůstáním dřevinami, vysycháním
- Papaver rhoeas** – **mák** vlčí, nepůvodní, adp, plevel polí, na ústupu
- Paris quadrifolia** – **vraní oko** čtyřlísté, mezofilní listnaté lesy, vlhčí listnaté a suťové lesy, ojediněle, Boubín, Medvědí jámy
- Parnasia palustris** - **tolije** bahenní, **C3 (C2)**, slatinné, podmáčené a vlhké TTP, periodicky zrašňované půdy, dříve hojný druh, na Šumavě rychle ustupuje se zánikem bezlesí, u Jezerního potoka k Prášílskému jezeru, **ohr** narušení vodních poměrů, vysychání, sukc zarůstáním dřevinami, (nesnáší konkurenci druhů nastupujících v pozdějších sukc stadiích), Mo, příp. Ma
- Pastinaca sativa** – **pastinák** setý, nepůvodní, adp, arch, TTP
- Pedicularis - všivec**
- palustris – v. bahenní, **C2**, poloparasit, vlhké, rašeliništní a slatinné TTP, konk. slabý, Šumava je významným areálem druhu, na Šumavě dochází k zániku posledních lokalit sukc., **ohr** sukc, zalesňováním, vysycháním - poklesem vodní hladiny, potřebný Mo a Ma: zamezit sukc zarůstání, Knížecí Pláně
- sceptrum-carolinum - v. žezlovitý, **A1, C1**, GL/boreální, slatinné rašeliniště, nelesní enklávy rašelinišť, vlhké TTP, na Šumavě prakticky vyhynul, v ČR jsou pouze šumavská naleziště, která však byla fakticky zlikvidována ukončením tradičního obhospodařování, **jeho vyhynutí na Šumavě znamená zánik tohoto druhu v ČR**, Javorná, Hadí vrch, Březová Lada, **ohr** sec. sukc - zapojování porostů dřevin, ukončením tradičního obhospodařování, vysoušení, Ma: sečení, extenzivní pastva
- sylvatica - v. lesní (mokřadní), **C2**, vlhké TTP, vlhké a zrašelinělé TTP, vřesoviště, subatlantický druh, na Šumavě ustupující, u Jezerního potoka k Prášílskému jezeru, Knížecí Pláně, **ohr** vysoušením a sukc zalesňováním
- Persicaria – rdesno**
- amphibia – r. obojživelné, exp
- lapathifolia – r. blešník, exp
- maculata – r. červivec, exp
- polystachia – r. mnohoklasé, nepůvodní (Himálaj), **inv**
- Petasites - devěsíl**
- albus – d. bílý, mokřiny, prameniště, příkopy, horské a podhorské oblasti, bílé květy, místně, exp
- hybridus – d. lékařský, břehy vodotečí, fialové květy, běžně, exp
- Peucedanum – smládk**
- palustre – s. bahenní, rašelinné a slatinné TTP, mokřadní olšiny a vrbiny, Hornovltavská kotlina, České Žleby, **ohr** sukc zalesnění, vysušení
- sylvatica – s. lesní, vlhké TTP, vlhké a zrašelinělé TTP, **ohr** sukc zalesněním, vysušením
- Phalaris (Baldingera, Phalaroides) arundinacea** – **chrastice** rákosovitá, mokré TTP, Vltavský luh, exp

Phalaroides – viz Phalaris

Phegopteris connectilis (polypodioides) - **bukovinec** osladičovitý, kapradina vlhkých stinných buko-jedlových a smrčinných lesů, mezofilní listnaté lesy, **ohr** a likv. bezzásahovostí

Phleum - bojínek

- pratense – b. luční, mírně vlhké, eutrofní TTP, běžná

- rhaeticum (pratense ssp. alpinum) – b. švýcarský, **A1, C2**, TTP vyšších poloh Šumavských plání, **ohr** sukc

Phragmites - rákos

- australis (communis) – r. obecný, vodní kraje, až 4 m vysoký, místně, Šumava až do 1130 m, zpevňování břehů rybníků a vodních toků, mladé rostliny i jako píce pro dobytek, kořenové čistírny, Vltavský luh, exp

Phyteuma - zvonečník

- nigrum – z. černý, **C3, E**, živnější TTP, endemit Českého masivu (sestupuje až do Jihočeských pánví), horské, živinami bohatší TTP, ojediněle, Šumava je významným areálem ČR, jeho výskyt je jednoznačně podmíněn sec.

"bezlesím", zejména existencí TTP, Železná Ruda, Povydí, **ohr** sukc zalesňováním

- spicatum – z. klasnatý, TTP, světlé lesy, vzácně, **ohr** sukc zalesněním

Picea abies – smrk ztepilý, nejdůležitější hospodářská dřevina střední a severní Evropy, hlavní dřevina dřevařského průmyslu, v ČR dnes zastoupena 53,1 %, přirozené zastoupení by tvořilo 11,2 %, na Šumavě dnes 83,7 %, v r. 1850 to bylo 51 %. Nejkomplexnější vyhodnocení rozšíření, charakteristik a nároků smrku je v kompendiu prof. *P. Svobody - Lesní dřeviny a jejich porosty I,II,III*, které byť je přes půlstoletí staré, je stále aktuálnější. Bylo by potřebné, aby nelesníci, kteří se halasně vyjadřují k problematice lesních porostů, si nejprve ji prostudovali. Snad jen pár výňatků:

„Strom s průběžným kmenem (až 50 m), stáří 200 - 300, ojediněle 400 - 500, někdy 800 let (pak je opravdu možno hovořit o pralese), koruna je proměnlivá dle stanoviště. Kořenová soustava obvykle plochá, rozložená ve vrchních horizontech půdy, takže smrk nemá většinou pevnější kotvení a značně trpí vývraty, v umělých porostech půdu značně vyčerpává. V nepříznivých podmínkách se rozmnožuje i vegetativně, přizemní větve zakořeňují a tvoří se rodiny smrků. Smrk má rozlehlý areál, zaujímající velkou část Euroasie. Snáší nízké teploty, avšak je citlivý k vysokým teplotám, zvláště suchosti vzduchu. V suchých létech odumírají i staré stromy, zvláště na lehce vysychajících půdách. Snáší však i nadbytečnou vlhkost. Vlivem uspořádání větví stéká dešť k okapu koruny, kde jsou nejbohatěji vyvinuty savé kořínky. Silný opad jehličí překáží vývoji bylinného patra a to má také vliv na složení fauny. Smrkový nálet v matečném porostu se dlouho udrží, často skoro bez přírůstu, a neztrácí schopnost dalšího růstu po uvolnění a zlepšení životních podmínek (tj. příklad „úspěšné“ nařízené přirozené obnovy kalamitních smrčin). Smrk je dřevina neobyčejně proměnlivá, ale také velmi plastická, proto nejsou u něj tak silně vyhraněny klimaty jako třeba u borovice. V oblasti Šumavy roste smrk ztepilý horský hercynský šumavský (*Picea excelsa montana hercynica bavarica*). Čistě porosty tvořil smrk na Šumavě jen v nejvyšších polohách (se spodní hranicí cca 1200 m, horní hranice 1300 - 1400 m).

Šumavské lesy se původně zmlazovaly skoro výlučně přirozeně. Po větrné kalamitě v r. 1868, která přešla v kalamitu kůrovcovou, byly zničeny porosty vysokých poloh a začalo se zalesňovat většinou sítí i z jiných proveniencí. Původní šumavský smrk měl výborné vlastnosti, skýtal prvotřídní užitkové dřevo, které se vyváželo po Vltavě. Po světě proslulo zejména šumavské ozvučené dřevo.“ Doprovodné dřeviny tvoří buk lesní a jedle bělokora (tzv. hercynská směs), klen, na hranici lesa jeřáb ptačí, příp. kleč, v Alpách a Karpatech také modřín, limba, olše zelená aj.

Picris hieracioides – hořčík jestřábníkovitý, C4, svahové TTP teplejších lokalit

Pilosella – viz Hieracium

Pilularia globulifera – mičovka kulkonosná, **C1, A1**, velmi vzácná kapradina, obnažená dna a bažinaté břehy rybníků, ojediněle bývala na Třeboňsku (1934-37)

Pimpinella – bedrník

- major – b. větší, vlhké horské TTP

- saxifraga – b. obecný, vlhčí TTP, Stožecká skála

Pinguicula vulgaris - tučnice obecná, **C2**, masožravá, podmáčené slatinné louky, bohatší a rašelinné TTP, malá konk. schopnost, na Šumavě dochází k zániku posledních lokalit sukc, Královský hvozd, Šumavské pláně, u Jezerního potoka k Prášílskému jezeru, **ohr** vysycháním, sukc., zalesňováním vysoušením, potřebuje zraňování půd s nástupem iniciálních sukc stadií, masožravá, Mo a Ma

Pinus - borovice

- x celakovskiorum (P. mugo x sylvestris) – b. Čelakovského, **C1**, vzácný hybrid, kamenné moře pod Plešným jezerem, Trojmezenská hornatina

- cembra – b. limba, nepůvodní, intr.

- x digenea (P. rotundata x P. sylvestris), ojedinělý hybrid, nebezpečí že vytěsní blatku (genetická eroze)

- mugo – borovice kleč (kosodřevina), **C2, E**, vrchoviště, rašeliniště, středoevropský endemit, na Šumavě vzácně, ledovcové kary Černého a Plešného jezera, nad horní hranicí lesa Velký Javor, Velká Mokrůvka, Třístoličník, Trojmezna, Plechý, Plešné jezero, Roklan, Luzný, Šumavské pláně pod Antiglem, Pod ptačí skálou, rašeliništní lokality (až k hranici cca 750 m, níže převládá blatka), **ohr** sukc. zalesňováním vyššími dřevinami, chorobami a škůdci, hybridizací s blatkou – P. pseudopumilio

- mugo Frauental – b. kleč úzcekorunná, Frauental, lokálně

- x pseudopumilio (P. mugo x rotundata) – b. rašelinná (blatková kleč), **C4**, domin. dřevina šumavských rašelinišť

(hybrid borovice blatky a kleče), nejlepší v lokalitách s jezírky, porosty omezovány pronikáním smrků, nověji uváděno, že se jedná o Pinus mugo, Hornovltavská kotlina, Modravské slatě, Kviltdská slat', Mrtvý luh, údolí Křemelné, **ohr vysoušením**

- rotundata – b. blatka (bažinná), **C3, E**, středoevropský endemit rašelinišť Šumavy, dominantní údolní vrchoviště, světlé blatkové bory (750 – 900 m) připomínají severskou tajgu, horní hranice rozšíření v montánním stupni oreofytika, rašeliništní a podmáčené půdy předhůří Šumavy, světlé blatkové bory, výše v údolních rašeliništích (kde postupně převládá kleč), Šumavské pláně, kotlina horní Křemelné, Červené blato u Šalmanovic v Třeboňské pánvi, **ohr postupujícím vysoušením, v současnosti vytěsňuje pozůstalé travní porosty, ale i rašeliniště**

- strobos – b. vejmutovka, nepůvodní (s. Amerika), intr, nat, **inv**

- sylvestris – b. lesní, světlomilná, prosazuje se zejména na písčitéch půdách, dále na suchých, suťových, skalnatých a mělkých lokalitách, balvanité svahy i na okrajích rašelin. V ČR zejména v mezofytiku, v ČR 17,2 %. přirozeně 3,4 %, na Šumavě 4,3%, v r. 1850 2 %, významný klimatyp hercynské borovice a výškový ekotyp tzv. „stožeké“ borovice se ojediněle vyskytuje v povodí horní Vltavy (na kyselých smrkových bučinách, oglejeným smrkových jedlinách a jedlových smrčínách). Šumava: písky v podhůří, u Plešného jezera

Plantago media – **jitrocel** prostřední, Předšumaví

Platanthera - **vemeník**

- bifolia – v. dvoulistý, **C3**, CITES, vlhké křovinaté pastviny, na Šumavě rychle ubývá sukcesním zalesněním, ojediněle nižší Šumava, Kašperskohorsko, Buděticko, **ohr** zastíněním, sukc zalesněním a vysoušením

- chlorantha - v. zelenavý, **C3**, CITES, vlhké křovinaté lokality, nižší polohy Šumavy, Kašperskohorsko, na Šumavě rychle ubývá sukcesním zalesněním, **ohr** sukc zarůstáním dřevinami, vysoušením

Poa - **lipnice**

- alpina – l. alpská, **A1, C1**, AM, horské TTP a pastviny, kamenité svahy, fytogeograf. významný taxon,

na Šumavě prakticky vymizela, je neznámá (býv. Javor, Luzný, Roklan, Bučina, Luzenské údolí, Roklanská chata, Plesná), **ohr** sukce zalesňováním, nutný Mo

- annua – l. roční, sešlapávané lokality

- chaixii – l. širolistá, horské TTP, AM, horské louky a prameniště, humózní smíšené lesy, pokrývá, v poslední době se spontánně šíří, **ohr** sukce spontánním zalesněním

- compressa – l. smáčkutá, kamenité výslunné stráně,

- humilis (subcaerulea) – l. namodralá, horské vlhké TTP, roztroušeně, **ohr** sukce zalesněním

- nemoralis – l. hajní, světlé smíšené lesy, běžná

- palustris – l. bahenní, mokřady, ojediněle, Pošumaví

- pratensis – l. luční, TTP

- remota - l. oddálená, **C3**, vlhké listnaté lesy, Hornovltavská kotlina, Boubínská hornatina, horní hranice rozšíření v montánním stupni oreofytika, **ohr** sukce zalesňováním

- trivialis – l. obecná, mokřady, roztroušeně

Polemonium caeruleum - **jirnice** modrá, **C2**, GL, boreokontinentální migrant, původní v jv. Šumavě – Hornovltavská kotlina, vlhké TTP, i sec - okrasně, někdy zplaňuje, **ohr** sukce zalesňováním

Polygala - **vítod** (zimostrázek)

- amarella – v. nahořklý (hořký), **C2**, střídavě vlhké nízké trávníky, na Šumavě mizí zánikem bezlesí, **ohr** sukce - opuštěním tradičního hospodaření (sečení, extenzivní pastva) a zalesňování

- chamaebuxus (Chamaebuxus / Polygaloides alpestris) - zimostrázek alpský (nízký), **C3**, narušené lesní lemy, světlé reliktní bory, na Šumavě téměř vyhynul, býv. zejména na okrajích Šumavských plání, Prášíly, Kašperskohorsko aj. **ohr** sukce zalesněním, Ma, Ma

- comosa – v. chocholatý, travnaté kamenité svahy, slatinné TTP, neutrální až alkalické pH, Šumava a Pošumaví

- multicaulis – v. ostrokřídý, **C3**, oligotrofní krátkostébelné TTP, vřesoviště, světlé bory, roztroušeně, **ohr** sukce - opuštěním tradičního hospodaření, zalesňování

Polygonatum - **kokořík**

- multiflorum – k. mnohokvětý, křovinaté listnaté lesy, lesní okraje, roztroušeně, Pošumaví, **ohr** sukce a nešetřením lesním hospodařením

- odoratum – k. vonný, kamenité a křovinaté stráně, lesní lemy, **ohr** sukce a nešetřením lesním hospodařením

- verticillatum – k. přeslenatý, okraje horských luk, kyselé horské bučiny, eutrofní lesy, ojediněle, Šumava a Pošumaví, Boubín, jezero Laka, **ohr** sukce a nešetřením lesním hospodařením

Polypodium - **osladič**, stálezelený

- interjectum – o. přehlížený, stinné sklaní štěrbin

- vulgare agg. - o. obecný, stinné skalnaté lesy, i epifytně, stáloz., Povydrí

Polystichum - **kapradina**

- aculeatum – k. laločnatá, **C3**, skály, suťové lesy, podhorské vlhké svahové bučiny, sec. kamenné zídky, **ohr** sukce zalesněním

- lonchitis – k. hrálovitá, **A1, C1**, na Šumavě vyhynul, vlhké suťové půdy, rulové skalky, kleče a světlé horské lesy, mezi Modravou a Břežníkem, u Lipna, býv. Královský hvozd, výskyt u býv. Kyselova,

ohr sukc a nešetrné lesní hospodaření, Mo a Ma

Populus – topol

- x canadensis (deltooides x nigra) – t. kanadský, nepůvodní, **inv**
- nigra – t. černý, původní druh byl většinou zlikvidován, poslední jsou v okolí Sušice
- tremula – t. osika, světlomilná nenáročná dřevina nížin, pahorkatin a nižších horských poloh, na Šumavě až do 1300 m n.m.

Potamogeton - rdest

- acutifolius – r. ostrolistý, **C2**, pomalu tekoucí vody, JV Šumava, zcela ojediněle
- alpinus – r. červenavý (alpský), **C2 (C1)**, rašelinné tůňky, chladné stojaté vody, ustupující taxon, dnes vzácně, Hornovltavská kotlina, Vltavský luh – Rásnice u Lenory a rybník Olšina, **ohr** zarůstáním a likvidací nepoužívaných malých nádrží, odvodněním
- crispus – r. kadeřavý, eutrofizované vodní plochy
- lucens – r. světlý, **C3**, vodní plochy, tůň, Hornovltavská kotlina
- natans – r. vzplývavý, vodní plochy, rybníky, Šťastný u Záhorkovic na Českokrumlovsku
- nodosus – r. uzlinatý, **C2**, zatopené pískovny, vodní toky, Pošumaví
- obtusifolius – r. tupolistý, **C3**, vodní plochy, Hornovltavská kotlina
- perfoliatus – r. prorostlý, **A2, C2**, vodní plochy, na Šumavě nezvěstný, lokality zatopeny Lipenskou přehradou
- trichoides – r. vláskovitý, **C3**, vodní plochy, Boletice, Královský hvozd, Předšumaví

Potentilla - mochna

- anserina – m. husí, obohacené lokality N, návsi, Pošumaví
- argentea – m. stříbrná, písčité nízké trávníky, Stožecká skála
- aurea – m. zlatá, horské TTP
- erecta – m. nátržník, nízké zrašelinělé TTP
- norvegica – m. norská, ojediněle, vodní břehy, TTP
- palustris (Comarum palustre) – m. (zábělník) bahenní, C4, zamokřelé oligotrofní rašelinné TTP, přechodová rašeliniště, mokřady, slatě, močály, plovoucí ostrovy jezera Laka, **ohr** sukc zalesněním, vysoušením, intenzifikací obhospodařování
- recta – m. přímá, C4, vzácně, kamenité slunné TTP, Pošumaví
- reptans – m. plazivá, obohacené TTP
- tabernaemontana – m. jarní, výslunné travnaté stráně, balvanitá místa, Pošumaví, **ohr** sukce zalesněním

Prenathes purpurea – **věsenka** nachová, sušší prosvětlené polohy, acidofilní bikové bučiny, mezofilní listnaté lesy, roztroušeně, Povydrří

Primula – prvosenka

- elatior – p. vyšší, **C3**, horské a podhorské oblasti, vlhké, živné TTP, Kašperskohorsko, i sec. - okrasně, **ohr** sukce zalesnění - opuštění tradičního hospodaření,
- veris – p. jarní, Kašperskohorsko, zřejmě sec. - utečenci ze zahrad

Prunella vulgaris – **černoohlávek** obecný, TTP, běžně

Prunus – slivoň

- avium – třešeň ptačí, křovinaté stráně, lesní okraje
- domestica – s. švestka, nepůvodní, adp, kult - pěstovaná, zplaňuje, Pošumaví
- padus (Padus racemosa) – střemcha obecná, podél vodních toků, Pošumaví
- spinosa – trnka obecná, světlé stráně, meze, Pošumaví

Pseudolysimachion (Veronica) maritimum (longifolium) - **rozrazil** (úložník, čestec) dlouholistý, **A1, C1**, vlhké TTP, pobřežní křoviny, Hornovltavská kotlina, niva horního toku Vltavy, **ohr** sukc zalesněním

Pseudorchis (Leucorchis, Gymnadenia) albida - **běloprstka** bělavá, **C2 (C1)**, AM, CITES, drobná orchidej, horské TTP, okraje bučin, na většině lokalit Šumavy již vyhynul, výskyt jednoznačně podmíněn sec. "bezlesím", resp. existencí TTP, býv. PR Prameniště, Modrava, Březník, Rokyta, Filipova Huť, Bučina, Zhůří, ojediněle přežívající – Šmauzy, Malý Babylon, Kepelské mokřady, Zhůřská pláň, Malý Polec, **ohr** sukc zalesněním, vysoušením, Mo a Ma

Pseudotsuga menziesii – **douglaska** tisolistá, nepůvodní (s. Amerika), lesy, ojediněle

Pteridium aquilinum – **hasivka** orličí, kyselé písčité akumulace, exp

Puccinella distans – **zblochanec** oddálený, slaniska, u solených komunikací, **exp**

Pulmonaria - plicník

- obscura – p. tmavý, eutrofní bučiny, mezofilní listnaté lesy, světlé lesy nižších poloh, lesní lemy, křovinaté stráně, středoevropský prvek, Medvědí jámy, **ohr** nešetrné lesní hospodaření
- officinalis – p. lékařský, lesní světliny a lemy, smíšené a listnaté lesy, **ohr** nešetrné lesní hospodaření

Pulsatilla vernalis – **koniklec** jarní, **C1**, Třeboňsko

Pyrethrum corymbosum (Chrysanthemum corymbosum) – **řimbaba** chocholičnatá, křovinaté světlé stráně a lesy, teplé lokality, Ca, roztroušeně, Pošumaví

Pyrola – hruštička

- chlorantha – h. zelenokvětá, **C1**, světlé suché bory, došlo k rozsáhlé redukci jejího výskytu na Šumavě, Pravětín,

býv.u Hamrů, **ohr** sukc zalesněním, vysoušením, nešetným lesním hospodařením, ekologickými změnami, Mo
- media - h. prostřední, **A1, C1**, polostinné lesní okraje, na většině lokalit Šumavy již vymizela, dnes ojediněle na
přechodu mezi Šumavou a Předšumavím, **ohr suk. zalesnění**, nešetné lesní hospodaření, Mo
- minor – h. menší, **C3**, polostinné lesní okraje, **ohr suk. zalesnění**, nešetné lesní hospodaření, Mo
- rotundifolia - h. okrouhlolistá, **C2 (C1)**, lesní lokality, ojediněle, **ohr suk. zalesnění**, nešetné lesní hospodaření, Mo
Pyrus pyrastra – **hrušň** polnička, vzácně, výslunné křovinaté stráně, Pošumaví

Quercus – dub

- petraea – d. letní, nižší polohy, v submontánním stupni mezofytika dosahuje hranice svého rozšíření
- robur – d. zimní, převládá na většině stanovišť Pošumaví do 800 m n.m.
- rubra – d. červený, nepůvodní (S. Amerika), nat, exp / inv

Radiola linoides – **stozrník** novitý, **C1**, obnažená dna rybníků, Třeboňsko

Ranunculus - pryskyřník

- aconitifolius – p. omějolistý, **C3, AM**, vlhké TTP, Eu-Fagion, Hornovltavská kotlina, Trojmezenská hornatina, Novohradské hory, Šmauzy, Suché Studánky aj., **ohr** suk.
- arvensis – p. rolní, **C4**, vzácně, teplomilnější
- flammula – p. plámenek, vlhké TTP, Šumava do cca 1000 m n.m.
- lagunisosus – p. kosmatý, vlhčí místa světlých lesů, bučiny, Pošumaví
- platanifolius - p. platanolistý, **C4, AM**, vlhké horské TTP, vysokostébelné horské nivy, vzácně_pouze na Šumavě a Novohradských horách, roztroušeně, **ohr** suk. zalesnění
- repens – p. plazivý, vlhké TTP, Pošumaví

Raphanus raphanistrum – **ředkev** ohnice, nepůvodní, běžný plevel, **inv**

Reseda lutea – **rýt (rezeda)** žlutý, nepůvodní, adp, výslunné ruderaliz. lokality, ojediněle Pošumaví, exp

Reynoutria – **křídlatka**, Ma: postřík koncem vegetace

- x bohemica (japonica x sachalinensis) – k. česká, nepůvodní, adp, neo, nat, Dešenice, Svojshe, **inv**
- japonica – k. japonská, lokálně Pošumaví, nepůvodní (v. Asie), adp, Alžbětín, Kašperské Hory, **inv**
- sachalinensis – k. sachalinská, nepůvodní (v. Asie), adp, neo, nat, lokálně Pošumaví, Vimperk, Zadov, **inv**

Rhamnus catharica – **řešetlák** počistivý, křovinaté stráně a lemy, ojediněle Pošumaví

Rhinanthus - kokrhel

- alectorolophus – k. luštinec, **C3**, syn, býv. plevel obilnin, rumiště, u cest, ustupuje
- major – k. větší, TTP, lesní okraje

- mimor, ssp. stenophyllus – k. menší pozdní, **C1**, vzácný pozdní typ kokrhele menšího, TTP, lesní okraje, Nová Hut'

Rhus hirta - **škumpa** orobincová, nepůvodní (sev. Amerika), sec - okrasně, zplaňuje, Pošumaví, **inv**

Rhynchospora alba - **hrotnosemenka** bílá, **A1, C1**, přechodová rašeliniště, zaplavované půdy, světliny, velmi nízká konk., na Šumavě vyhynulá - zlikvidována v Hornovltavské kotlině Lipnem (Černá v Pošumaví, Dolní Vltavice), Třeboňsko (Staré jezero v Chlumu u Třeboně), **ohr** vysoušení, suk. zalesnění, zejména zarůstáním dřevinami

Ribes - rybíz

- alpinum – r. alpský (meruzalka alpská), **C3, AM**, skalnaté svahy, suťové a roklinovitě lesy, roztroušeně až vzácně
- (Grossularia) uva-crispa – m. (srstka) angrešt, suťové lesy, syn, houštiny

Robinia pseudoacacia – **trnovník** akát, nepůvodní (s. Amerika), intr, adp, neo, nat., suché stráně, **inv**

Roripa – rukev

- palustris – r. bažinná, mokřady a vlhké lokality
- sylvestris – r. lesní, zamokřené ruderaliz. plochy

Rosa - růže

- canina – r. šípková, výslunné stráně
- canina ssp. corymbifera - r. š. křovištní, křovinaté stráně
- dumalis ssp. dumalis – r. podhorská pravá, lesní okraje
- dumalis ssp. subcanina – r. p. pašípková, lesní okraje
- dumalis ssp. subcolina – r. p. chlumní, chlumpy
- majalis – r. májová, **A4, C4**, břehy vod, starý kulturní taxon Šumavy, sec., pěstovaná růže, vzácně
- pendulina – r. převislá, horské a podhorské oblasti, vlhké rokliny horských vodních toků, světliny, paseky, rozvolněné lesy skalních poloh, **ohr** souvislým zalesněním
- rubiginosa – r. vinná, **C4**, slunné stráně, ojediněle
- sherardii – r. Sherardova, **C2**, výslunné, skalnaté stráně, Pučanka

Rubus - **ostružiník**, složitý rod, množství malých druhů

- epipsilos – o. pošumavský, **C3**, lesní okraje, světliny
- fruticosus sp. agg. - o. plodový, světlé lesy, exp
- idaeus – o. maliník, světlé lesní okraje, exp
- indusiatus – o. okrouhlý, **C4**, ojediněle až vzácně, Královský hvozd aj.
- plicatus – o. řasnatý, světlé lesy
- saxatilis – o. skalní, **C3**, skalnaté lesy, roztroušeně, **ohr** suk. zalesňováním

Rudbeckia – třapatka

- hirta – t. srstnatá, okr., lokálně utečenec na ruderálních plochách
- laciniata – t. dřipatá, nepůvodní (USA, Kanada), nat, sec - okrasně pěstovaná, lokálně, vlhké křovinaté lokality, **inv**

Rumex (Acetosa) – šťovík (kyseláč)

- acetosella – š. menší, oligotrofní pastviny
- aquaticus – š. vodní, břehy vod, roztroušeně
- arifolius (alpestris) – š. áronolistý (horský), AM, vlhké louky, horské smrčiny nad 1000 m, podél vodotečí, u pramenišť, lesní světliny, **ohr** sukc
- longifolius ssp. longifolius – š. dlouholistý pravý, **inv**
- obtusifolius – š. tupolistý, vlhké pastviny, exp
- triangulivalvis – š. trojmožolný, nepůvodní (boreální Sev. Amerika), rumiště, **inv**
- scutatus - š. štítnatý, nepůvodní (hory Evropa až jv. Asie), sec - býv pěstován jako listová zelenina, ojediněle zplanělý

Sagina – úrazník

- procumbens – ú. položený, vlhké sešlapávané plochy, Šumava
- x normaniana (procumbens x saginoides), ojediněle
- saginoides – ú. skalní, **C2**, vlhké, sešlapávané skalní lokality, Královský hvozd, Šumavské pláně, **ohr** zalesňováním

Sagittaria sagittifolia – šípatka střelolistá, břehy stojatých vodních ploch

Salix - vrba

- alba – v. bílá, břehy vod, v horách jen vysazovaná
- appendiculata – v. velkolistá, **C2 (C1)**, AM, světlomilná, vlhké sutě, kary ledovcových jezer – Plešné, Černé, Šumava je významným areálem ČR, Novohradské hory - zde dosahuje vých. hranici celosvětového rozšíření, **ohr** souvislým zalesněním, genetickou erozí (x S. caprea a S. aurita), Mo a Ma
- aurita - v. ušatá, hojná, Vltavský luh aj.
- caprea – v. jíva, běžně, nenáročná, celá Šumava, u horských sídel mohutné letité stromy (Svinná Lada, Dobrá Voda aj.)
- cinerea – v. popelavá, běžná, Vltavský luh
- daphnoides – v. lýkocová, jen bavorská Šumava
- fragilis – v. křehká, stromová vrba údolních luhů, na Šumavě až do 950 m n.m.
- x lymnogená (appendiculata x caprea) – v. palistinná, karové stěny u jezera Laka a Prášílského
- myrsinifolia (nigricans) - v. černající, **A1, C1**, AM, mokré až rašelinné TTP, přechodová rašeliniště, okraje vrchovišť, pobřežní křoviny, Šumava je významným areálem ČR (zde dosahuje sv. hranici středoevropské arely rozšíření), na Šumavě vymírající, Zhůří na Šumavě, Knížecí Pláně, **ohr** sukc souvislým zalesněním, vysoušení, Mo a Ma: zamezení sukc zarůstání mokřých rašelinných luk
- myrtiloides - v. borůvkovitá, **A1, C1**, boreální migrant, rašelinné TTP, přechodová rašeliniště, okraje vrchovišť, na Šumavě prakticky vyhynula, bývala u Zhůří, Borových Lad, Zvonkové, Knížecích Pláních, **ohr** vysoušení a souvislé zalesnění, Mo a Ma
- pentandra – v. pětimužná, roztroušeně, Kvilda
- purpurea – v. nachová, Knížecí Pláně
- repens – v. plazivá, **C3**, **ohr** sukc. zarůstáním mokřadních luk, vysoušení
- rosmarinifolia - v. rozmarýnolistá, **C2**, podmáčené, slatiné a rašelinné TTP, rašelinné březiny, Královský hvozd, Šumavské pláně, **ohr** sukc. zalesněním a vysoušením, Mo a Ma
- triandra – v. trojmužná, vlhké křoviny, ojediněle
- viminalis – v. košíkařská, na březích vod, v horách jen vysazovaná

Salvia – šalvěj

- glutinosa – š. lepkavá, vlhké lokality, **ohr** sukc zalesněním
- pratensis – š. luční, výslunné TTP, roztroušeně

Sambucus – bez

- nigra – b. černý, eutrofní lokality, hojný v podhůří, exp
- racemosa – b. hroznatý (červený), v horách relativně hojný, ne nejvyšší polohy, exp

Sanguisorba – krvavec (toten)

- minor – k. menší, sušší TTP, Pošumaví
- officinalis – k. toten (t. lékařský), světlé vlhké TTP, Pošumaví

Sanicula europaea – žindava evropská, stinné humózní lesy, Pošumaví, Šumava

Saponaria officinalis – mydlice lékařská, nepůvodní, adp, podél cest v Pošumaví

Sarothamnus – viz Cytisus

Saxifraga - lomikámen

- granulata – l. zrnatý, sušší TTP, místně
- paniculata – l. vždyživý, skalní lokality
- trydactylides – l. trojprstý, **C2**, výslunné stráně, na Šumavě mizí sukcesním zarůstáním bezlesí, ohr sukc zarůstání stanovišť

Scabiosa ochroleuca – hlaváč žlutavý, xerothermní trávníky, sušicko-horažďovické vápence

Sceptridium – viz Batrachium

Scheuzeria palustris – **blatnice** bahenní, **C1, GL, boreální druh**, horská vrchoviště, Šumava je významným areálem ČR, Šumavské pláně, Modravské slatě, Mrtvý luh, ohr zarůstáním lokalit náletovými dřevinami, vysoušením, zalesněním, Mo, příp. Ma

Schoenoplectus lacustris – **skřípínek** jezerní, C4, břehy stojatých a pomalu tekoucích vod, vzácně v nižších polohách, **ohr sukc zarůstáním**

Scirpus - skřípina

- radicans – s. kořenující, **C3 (C1)**, okraje vodních ploch, tůň, mokřady, na Šumavě býv. lokality zanikají, Srní, **ohr sukc zarůstáním**

- sylvaticus – s. lesní, bažinné olšiny, mokřady, lokálně, **ohr sukc zarůstáním**

Scorzonera humilis – **hadí mord** nízký, **C3, AM**, vlhké TTP, sukcesí ustupuje, roztroušeně, **ohr ukončením tradičního obhospodařování, sukc zarůstáním, vysoušením**

Scrophularia – krtičník

- nodosa – k. uzlovitý, stinnější vlhké nezapojené lokality, i sec., Šumava a Pošumaví

- umbrosa – k. křídlatý, vlhké TTP, Pošumaví

Scutellaria galericulata – **šišák** vroubkovaný, humozní vlhké lokality, roztroušeně

Securigera (Coronilla) varia – **čičorka** pestrá, suché TTP, roztroušeně, Předšumaví

Sedum - rozchodník

- acre – r. ostrý, skalní a kamenité lokality, Pošumaví

- album – r. bílý, skalní a kamenité lokality, Pošumaví

- hispanicum – r. španělský, nepůvodní, (jv. Evropa, Přední Asie), adp, neo, nat, mírně **exp**

- maximum viz Hylotelephium maximum

- purpureum – viz Hylotelephium purpureum

- reflexum (rupestre) – skalní, skalní a kamenité lokality, Pošumaví

- sexangulare – r. šestiřadý, skalní a kamenité lokality, Pošumaví

- spurium – r. pochybný, nepůvodní (Kavkaz), **exp**

- telephium – viz Hylotelephium , C3

- villosum (Oreosedum v.) – r. huňatý (pýřitý), **A1, C1, AM** / subatlantický migrant, rašelinné louky, prameniště,

smrčiny, na Šumavě vyhynulý, recentně přežívající na Šumavě – sz. část, u Srní, NPP Stročov,

ohr, sukc zarůstáním, vysycháním, odvodňováním, Mo a Ma: obnova extenzivního obdělávání

Selinum carvifolia – **olešník** kmínolistý, vlhké louky, lesní mokřiny, Pošumaví

Sempervivum soboliferum – viz Jovibarba soboliferum

Senecio - starček

- hercynicus (nemorensis, jacquinianus) – s. hercynský, AM, nivy, paseky, klečové porosty, světlé humózní jehličnaté lesy, Šumava, ohr.: necitlivým lesním hospodařením

- jacobaea – s. přímětník, suché teplé TTP, lokálně, Předšumaví

- germanicus (nemorensis ssp. jacquinianus) – s. německý, C4, světlé listnaté lesy, acidofilní horské bučiny, Pošumaví

- ovatus (Fuchsii) – s. Fuchsův (vejčitý), paseky, světlé lesy, běžný

- rivularis (Tephoseris crispa) – s. (stařinec) potoční, běžně u vodních lokalit, Šumavské pláně

- subalpinus - s. horský (podalpský), **A1, C1, AM (GL)**, nivy horských potoků, okraje rašelinišť, nardeta, Šumava je

významným areálem, **ohr sukc zalesněním, vysoušením, necitlivým lesním hospodařením, Mo, příp. Ma**

- sylvaticus – s. lesní, lesní světliny

- viscosus – s. lepkavý, světliny, antropiz. lokality

- vulgaris – obecný, nepůvodní, archeofyt, ruderalní lokality, běžný, **exp**

Serratula tinctoria – **srpice** barvířská, C4, slatinné a střídavě vlhké louky, lužní lemy, bezkolencové doubravy,

Pošumaví, i sec., **ohr** sukc, zalesněním, intez. obhospodařováním

Sieglingia – viz Danthonia

Silene - silenka

- dioica (Melandrium rubrum) – s. dvoudomá, horské šumavské TTP , břehy potoků

- x hampeana (dioica x alba), ojedinele

- latifolia ssp. alba – s. široolistá bílá, nepůvodní, arch, rumiště, **exp**

- nutans – s. níčí, nižší polohy Šumavy, Předšumaví

- vulgaris (inflata) – s. nadmutá, travnaté kamenité svahy

Sisymbrium - hulevník

- officinale - lékařský, nepůvodní, archeofyt, rumiště

Solanum dulcamara – **lilek** potměchuť, pobřežní houštiny, Pošumaví, **exp**

Soldanella montana - **dřípatka** horská, **C3, AM** – symbol jemného propojení Šumavy a Alp, vlhké, rašelinné TTP, vlhké světlé lesy, horské smrčiny, Šumava je významným areálem, Modravsko, Svaroh, Povydrří, sukcesí ustupuje, **ohr** sukc., intenz. zeměděl. či lesním obhospodařováním

Solidago – zlatobýl

- canadensis – z. kanadský, nepůvodní (s. Amerika), **inv**
- gigantea – z. obrovský, nepůvodní (s. Amerika), **inv**
- virgata – z. obecný, křovinaté skalnaté stráně, ojedinele
- Sinapis arvensis** – **hořčice** polní, nepůvodní, arch
- Sonchus** – **mléč**
- asper – m. drsný, pole, roztroušeně
- oleraceus – m. zelinný, nepůvodní, archeofyt, pole, rumiště, běžně
- Sorbus aucuparia** - **jeřáb** ptačí, menší strom kyselých půd vyšších poloh, skeletových poloh, balvanitých sutí až k hranici lesa do pásma kleče. Potřebná součást horských smrčín a významná přípravná dřevina na kalamitních holinách
- Sparganium** - **zevar**
- affine – z. příbuzný, ledovcová jezera
- angustifolium – z. úzkolistý, **A1, C1**, na Šumavě vyhynulý taxon, býv. Plešné a Černé jezero, Podhůří Šumavy
- emersum – z. jednoduchý, C4, okraje a břehy rybníků a tůní, roztroušeně od nížin po nižší horské polohy
- erectum – z. vzpřímený, okraje vodních ploch, roztroušeně, dekorativní
- natans (minimum) – z. nejmenší, **A1, C2**, rašelinné šlenky (tůňky), na Šumavě téměř vyhynul, Šumavské pláně, Hornovltavská kotlina, zčásti likvidace Lipnem, **ohr** sukc., eutrofizací, odvodněním
- Spergula arvensis** ssp. sativa – **kolenec** rolní setý, C4, sec - dříve pěstován, dnes plevel
- Spergularia echinosperma** – **kuřinka** ostnosemenná, okraje rybníků, Třeboňsko
- Spiraea salicifolia** (alpina) - **tavolník** vrboolistý, **C3**, GL, odnoživý keř potočních niv, vlhké kyselé zrašelinělé půdy, roztroušeně, Hornovltavská kotlina, i sec.- okrasně (Alžbětín), exp
- Spiranthes spiralis** - **švihlík** krutihlav, **N, A1, C1**, CITES, submediteránní, krátkostébelné TTP, typický reprezentant ploch vytvořených lidskou činností, sušší prosluněné narušované travní porosty - oligotrofní extenzivní pastviny, v konkurenci rychleji rostoucí vegetace nedokáže obstát, na Šumavě prakticky vyhynulý taxon, Pastviště u Fínů u Sušice, ale i u Alžbětína aj. **ohr** sukc., zarůstáním. Ma účelový nutný pro udržení druhu: pastva ovci během jara a počátkem léta a pak koncem října a v listopadu
- Spirodela polyrhiza** – **závitka** mnohokořenná, eutrofní stojaté vody, Hluboká nad Vltavou
- Stachys** – **čistec**
- alpina – č. alpský, světlé vlhčí lesy, ojedinele
- palustris – č. bahenní, vlhké humózní lokality, roztroušeně
- sylvatica – č. lesní, křoviny, lesy, roztroušeně
- Stellaria** – **ptačinec**
- alsine (uliginosa) – p. mokřadní, mokřady, prameniště a zrašelinělé lokality, Medvědí jámy
- graminea – p. trávovitý, TTP
- holostea – p. velkokvětý, světlé lesy, lesní okraje
- longifolia – p. dlouholistý, **C3**, boreální migrant, travnaté stráně, TTP, jv. Šumava - Hornovltavská kotlina, **ohr** sukc. zalesňováním
- media – p. prostřední, humózní lokality, exp
- nemorum – p. hajní, mezofilní listnaté lesy, na Šumavě hojně
- palustris – p. bahenní, Budějovická pánev, Blatensko
- Stratoides aloides** – **řezan** pilolistý, **C2**, vodní plochy
- Streptopus amplexifolius** - **čipek** objímavý, **C2**, AM, převážně Šumavské pláně a hřebeny, hluboká údolí, světliny v kleči, vlhčí horské lesy, **ohr** necitlivým lesním hospodařením
- Succisa pratensis** – **čertkus** luční, vlhčí TTP
- Symphytum** – **kostival**
- officinale – l. lékařský, vlhké TTP, i sec zplanělý v sídlech, Dobrá Voda
- tuberosum – k. hlíznatý, C4, AM, vlhké lokality, Eru-Fagion, JV Šumava, i sec
- x uplandicum (asperum x officinalis) – k. hybridní, sec
- Symphoricarpos albus** – **pámelník** bílý, nepůvodní (s. Amerika), **inv**
- Syringa vulgaris** – **šeřík** obecný, nepůvodní (j. Evropa, Malá Asie), exp
- Swertia perennis** - **kropenáč** vytrvalý, **C2, A1**, AM (GL), CITES, mokré a rašelinné TTP, horská prameniště, mokřavé skalky, na Šumavě převážně vyhynul, Luzenské údolí u Březníku, Modravské slatě, také Krkonoše, **ohr** sukc. zarůstáním dřevinami, vysoušením, vhodný Mo a Ma
- Tanacetum vulgare** – **vratič** obecný, nepůvodní, ruderaliz. lokality, roztroušeně, exp
- Taraxacum** – **pampeliška** (smetánka), taxonomicky složitý rod, převážně sec. bezlesí
- madium – p. bažinná, **C1**, slatinné louky, jižní
- linearisquamemum – p. mnohoúborná, C4
- nordsteidtii – p. Nordstedrova, C4, vzácně Šumavské pláně, nižší polohy
- palustre (sect. Palustria) – p. bahenní, **C3**, **ohr** absencí pravidelného extenzivního obhospodařování
- sect. Ruderalia – p. „ruderalní“, hojně, exp
- skupina malých druhů: deltoidifrons, flavostylum, horridifrons, jugiferum, longisquamemum, lucescens, lundense,

ohlsenii, oxyrhinum, porrigens, praecox, pulverulentum, saxenii, stenoglossum violaceinervosum, C4

Turritis glabra – **strmobýl** lysý, Předšumaví

Taxus baccata – **tis** červený, **A1, C2 (C1)**, pomalu rostoucí, v minulosti používán na kuče, luky, i pивní pípy, likvidován protože byl jedovatý pro koně (ne však pro losy či jeleny), na Šumavě vyhynulý taxon, býval Královský hvozď, Boletice, u Chrobol na Prachaticku, sec - lokálně novodobě vysazován, na Čerchově také prakticky vymizel, na Netřebu se počty snižují a repatriace nebyla dostatečně úspěšná (v údolí Berounky u Týřova jsou významnější lokality, 500 let starý tis je v Scheurecku), potřebný Mo, příp. Ma

Telekia speciosa – **kolotočník** ozdobný, nepůvodní (Karpaty), vlhké lokality, sec - utečenec ze zahrad, intr, kult, okrasně, na Šumavě u Srní, Českých Žlebů, Popelné, vysazen u inf. střediska NP v Rokytě!, **inv**

Tephoseris (Senecio) - **starček** (pastarček)

- crispa (rivularis) – s. potoční, C4, východoalpský migrant, vzácnější druh, mokřadní travní porosty, prameniště, celá Šumava, **ohr** sukc, nevhodné hospodaření, odvodnění, kotlina Valné

- palustris – s. slatinný, A2, vlhké rašelinné a slatinné louky, dnes vyhynulý (rybník Olšina na j. Šumavě)

Teucrium chamaedrys – **ožanka** kalamandra, výslunné svahy a TTP, Pošumaví

Thalictrum aquilegifolium – **žluťucha** orlíčkolistá, horské nivy, vlhké humózní TTP, Předšumaví, křoviny a světlé smíšené lesy, i sec. - okrasně, **ohr** opuštění tradičního hospodaření, sukc zalesnění

Thelypteris palustris – **kapradiník** bažinný, **A1, C3**, bažiny a slatiny, rašelinné luky, obvody starých rybníků, na Šumavě na většině lokalit zaniklý, jediný výskyt u Horní Vltavice

Thelypteris limbosperma – viz Lastraea limbosperma

Thesium - lněnka

- alpinum – l. alpská, krátkostébelné trávníky

- pyrenaicum (pratense) – l. pyrenejská, **A1, C2**, poloparazit, nízké trávníky, pastviny a suchá lada, heliofyť (otevřené, osvětlené lokality), roztroušeně, na Šumavě prakticky vymizela se zánikem pastvin, roztroušeně, **ohr** sukc. a změnami biotopu

Thlaspi – penízek

- arvense – p. rolní, nepůvodní, plevel, exp

- caerulescens (alpestre) – p. modravý (namodralý), **C3**, křovinaté stráně, Železná Ruda, Kašperské Hory

Thymus – mateřídouška

- pulegioides – m. vejčitá, suché meze, běžně

- serpyllum – m. úzkolistá, suché trávníky, běžně

- vulgaris – m. obecná (tymián), nepůvodní, roztroušeně

Tillaea aquatica – **masnice** vodní, **C1**, obnažená dna rybníků, Třeboňsko

Tilia - lípa

- cordata – l. srdčitá, suťové a roklinové lesy, v submontánním stupni mezofytika dosahuje hranice svého rozšíření, dubohabřiny, snáší zastínění, ve smíšených porostech Šumavy lípy téměř chyběly, rostly jen v málo početných alejích, předhůří Šumavy až do cca 600 m n.m.

- platyphyllos – l. velkolistá, suťové a roklinové lesy, klenové a lipové bučiny, horní hranice rozšíření v montánním stupni oreofytika

- x vulgaris (cordata x platyphyllos) – l. obecná

Tofieldia cyliculata – **kohátka** kalíškatá, A2, **C1**, na Šumavě nezvěstná, jediný výskyt (Kašperské Hory, Knížecí stolec)

Tragopogon – kozí brada

- orientalis – k.b. východní, TTP, stráně, rumiště, místně, **ohr** sukc

- pratensis – k.b. luční, vzácně, TTP, rumiště, vzácně, **ohr** sukc

Trapa natans – **kotvice** plovoucí, **C1, GL**, stojaté vody, Pošumaví, Českobudějovicko

Tretorhiza (Gentiana) crutiata – **prostřelenec** (hořec) křížatý, **C3**, Sušicko, Kašperskohorsko, **ohr sukc zarůstáním pastvin**

Trichophorum (Baeothryon) - **suchopýrek**

- alpinum – s. alpský, **A1, C2 (C1)**, rašelin. louky, mezotrofní rašeliniště, prameniště, mokřavé skalky, vzácně, na většině šumavských lokalit již vymizel se zánikem obhospodařování slatinných luk, Modravské slatě, Buková slať, **ohr** sec. sukc zarůstáním dřevinami, Mo nezbytný na pozůstalých lokalitách a vhodný Ma

- caespitosum - s. trsnatý, **C3, GL, AM**, druh společný sudetské horské soustavě a jihočeským pohořím s alpským vlivem, oligotrofní rašeliniště a vrchoviště, rašelinné louky, nejvyšší polohy Šumavy - Šumavské pláně,

ohr vysoušením, sukc zarůstáním lokalit dřevinami

Trientalis europaea - **sedmikvítek** evropský, C4, boreální tajgový vzácný druh, rašelinné TTP, vlhké horské bučiny a podmáčené a horské smrčiny, Novohůrecké slatě, rozmnožování zejména vegetativními hlízkami na podzemních výběžcích, **ohr** vysoušením, sukc, nešetným lesním hospodařením

Trifolium - jetel

- alpestre – j. alpský, výslunné travnaté stráně, Šumava

- arvense – j. rolní, chudé půdy, Předšumaví

- aureum – j. zlatý, travnaté svahy, lesní lemy
 - campestre – j. ladní, suché TTP, Šumava a Pošumaví
 - dubium – j. pochybný, TTP
 - hybridum – j. zvrhlý, nepůvodní, neo, pícnina, vlhké TTP, exp
 - medium – j. prostřední, TTP, hojně, lesní lemy
 - montanum – j. horský, C4, lesní lemy, roztroušeně
 - pratense – j. luční, pěstovaná pícnina
 - repens – j. plazivý, pícnina, TTP běžně, i sešlapávané lokality
 - spadiaceum (Chrysapis s.) – j. kaštanový, **C3**, vlhké rašelinné louky, **ohr** sukc, odvodněním
- Triglochin** palustre - **bařička** bahenní, **C1**, A2, bažinaté, prameniště, slatinné a rašelinné lokality, většina šumavských lokalit zanikla, **ohr** ukončením obhospodařování TTP, vysoušením, pro přežití druhu nutno zajistit Mo a Ma - odstraňování biomasy a vytvoření vodních stružek, na jejichž březích s oblibou roste
- Tripleurospermum** inodorum (Matricaria maritima) - **heřmánkovec** (heřmánek) nevonný (přímořský), nepůvodní, arch, nat, rumišťe, úhory, běžný, **inv**
- Trisetum** flavescens – **trojštět** žlutavý, sušší TTP, běžný
- Trollius** altissimus - **úpolín** nejvyšší (evropský), **C3**, vysokostébelné nivy, vlhké TTP, prameniště, chybí ve vyšších polohách Šumavy, na většině lokalit již vymizel, **Městištská rokle**, **ohr** sukc zarůstáním luk dřevinami, vysoušením
- Turritis** glabra – viz *Arabis glabra*
- Tussilago** farfara – **podběl** lékařský, nové půdy, běžný, exp
- Typha** – **orobinec**
- angustifolia – o. úzkolistý, břehy stojatých a pomalých vod, („doutníky“), Pošumaví
 - latifolia – o. širokolistý, břehy stojatých a pomalých vod, Pošumaví
- Ulmus** glabra (montana) – **jilm** horský (drsný), **C3**, vzácně, na vlhčích, živnějších půdách, s větším podílem skeletu, dobře se obnovuje na balvanitých sutích (kde není konkurence buku), vyžaduje větší světelný požitek, ale není vyloženě světlomilný, v mládí rychle roste, citlivý na exhaláty, od pahorkatin do horských poloh Šumavy – cca 800 m, horní hranice rozšíření v montánním stupni oreofytika, zdecimován tracheomykózou grafíózou
- Urtica** dioica – **kopřiva** dvoudomá, antropog. lokality obohacené o dusík, exp
- Utricularia** - **bublinatka** , „masožravá“
- australis – b. jižní, C4, vzácně vodní plochy nižších poloh, Hornovltavská kotlina, **ohr** sukcesním zarůstáním
 - intermedia – b. prostřední, Třeboňsko, **ohr** sukcesním zarůstáním
 - minor – b. menší, **C1**, rašelinné a slatinné šlenky, sekundární jámy a příkopy, Mrtvý luh, **ohr** sukc náletem dřevin, vysoušením, snížení hladiny podzemní vody
 - ochroleuca – b. bledožlutá, **C1**, boreální migrant, na Šumavě převážně vyhynula, tůně, rašeliniště, litorál rybníků, Teplá Vltava, Vltavský luh, dystrofní vody, Třeboňsko – rybník Hliníř u Ponědrážky na Třeboňsku
 - vulgaris – b. obecná, nejběžnější
- Vaccaria** hispanica ssp. glanfilora – kravinec španělský, **A1**, býv. plevelný druh
- Vaccinium** - **brusnice**
- myrtillus – b. borůvka, na Šumavě značně rozšířena, rašelinné půdy. V Královském hvozdu bylo několik brusinkových plantáží, zejména pod Mústkem, na Hofmanských loukách, na Slučím Tahu, v sedle Jedlového vrchu (Schürer, Planina), další plochy byly u Zhůří, Hůrek a Vysokých Lávek. Brusinky se vyvážely do Bavorska, Itálie a Skandinávie. Listy bývaly jako diuretikum (močopudný čaj) prodávány v býv. barokní lékárně v Klatovech. Jako „brusinkový král“ byl označován Franz Fischer (1871-1941), který byl majitelem Schürerova (Fišerova) Dvora, dnes Šukačka. V současnosti žádané brusinkové výrobky dovážíme. Významný druh, potřebný i pro tetřeva, **ohr** sukc zalesňováním
 - uliginosum - **vlochyň** bahenní, C4, přechodová rašeliniště, horské pastviny, **ohr** sukc zarůstáním dřevinami a vysoušením
 - vitis-idaea – b. brusinka, světlé lesní lokality, sukcesí ustupuje
- Valeriana** - **kozlík**
- dioica – k. dvoudomý, C4, AM, vlhké, zamokřené a zrašeliněné TTP, vzácný druh, Křemelná, kotlina Valné
 - excelsa ssp. sambucifolia - k. výběžkatý bezolistý, C4, vzácně, prameniště, vlhké příkopy a paseky, vysokostébelné nivy, kary, okraje vodních ploch, vzácný druh, **ohr** vysoušení, příp. odvodněním, sukc
 - excelsa ssp. transiens – k. výběžkatý přechodný C4, vlhké horské TTP
 - excelsa ssp. procurrens – k. výběžkatý chlupatý, potoční lemy, Pošumaví
 - officinalis – k. lékařský, nitrofilní vlhké lokality, Předšumaví
- Veratrum** - **kýchavice**
- album ssp. album (příp. ssp. lobelianum) – k, bílá pravá (či Lobelova), **C3 (C1)**, AM, ojediněle, prameniště, vlhké horské louky, břehy potoků, Eu-Fagion, rašelinné smrčiny, na Šumavě postupně mizí, JV Šumava, Novohradské hory, i sec, má sníženou schopnost generativního rozmnožování, neboť kvete až po více letech vegetativního růstu, na zastíněných stanovištích vytváří jen zakrslé sterilní rostliny, **ohr** sukc zarůstáním dřevinami a vysoušením, nutný Mo přežívajících jedinců a Ma zásahy (spočívající především v redukcí dřevin)
- Verbascum** - **divizna**

- chaixii ssp. austriacum – d. jižní rakouská, C4, výslunné stráně, vzácně na vápencích
 - lychnitis – d. knotovkovitá, výslunné travnaté a balvanité stráně, lesní světliny, u komunikací, Pošumaví
 - nigrum – d. černá, výslunné stráně, Pošumaví, **ohr** zarůstáním stanovišť dřevinami
 - phlomoides – d. sápkovitá, výhřevné lokality, Pošumaví, Prachaticko
 - thapsus – d. malokvětá, výslunné skalnaté stráně, Pošumaví, **ohr** zarůstáním stanovišť dřevinami
- Verbena officinalis** – **sporyš** lékařský, **A1, C3**, kdysi hojný na nitrofilních stanovištích, na Šumavě vyhynulý taxon
- Veronica - rozrazil**
- beccabunga – r. potoční, okraje vod, Šumava a Pošumaví
 - filiformis – r. nitkovitý, nepůvodní (Kavkaz), **inv**
 - hederifolia – r. břečťanolistý, nepůvodní, adp, neo, plevel
 - maritima – r. dlouholistý, borekontinentální druh, Hornovltavská kotlina
 - montana – r. horský, **C3**, vzácně, lesní prameniště, suťové lesy, mezofilní listnaté lesy
 - officinalis ssp. alpestris – r. lékařský alpský, C4, vzácný druh, Šumavské pláně
 - persica – r. perský, nepůvodní, neofyt, roztroušeně
 - praecox – r. časný, výslunné stráně, Sušické vápence
 - scutellata – r. štítkovitý, C4, roztroušeně až vzácně, rašelinné louky
 - verna – r. jarní, C4, suché výslunné stráně, vzácně Pošumaví
- Viburnum opulus** – **kalina** obecná, živné půdy u vodotečí
- Vicia – vikev**
- hirsuta – v. chlupatá, TTP, Pošumaví
 - sepium – v. plotní, TTP, běžně
 - sylvatica – v. lesní, světlé lesy
 - tetrasperma – v. čtyřsemenná, TTP, Pošumaví
 - villosa – v. huňatá, TTP, antropog. lokality
- Vinca minor** – **brčál** menší, křovinaté lesy, roztroušeně, Kašperskohorsko
- Vinceroxicum hirundinaria** (Cynanchum vinvetoxycum) – **tolita** lékařská, teplejší světlé lesy, Pošumaví
- Viola - violka**
- canina ssp. rupii – v. psí horská, **C3**, zcela ojediněle
 - collina – v. chlumní, lesní okraje, Hornovltavská kotlina, Želnavská hornatina
 - hirta – v. srstnatá, sušší svahy, lesní okraje, Pošumaví
 - odorata – v. vonná, nepůvodní, archeofyt, Pošumaví
 - palustris – v. bahenní, C4, bažinaté louky, Novohůrecké slatě, **ohr** suk, odvodněním
 - reichenbachiana – v. lesní, eutrofní květnaté bučiny
 - rivinii – v. Rivinova, nižší polohy až Stožec
 - tricolor ssp. tricolor – v. trojbarevná pravá,
 - tricolor ssp. polychroma – v. trojbarevná různobarevná, **C3**, TTP, ojediněle až vzácná, žlutokvětá
 - tricolor ssp. saxatilis – v. trojbarevná skalní, kamenité svahy
- Viscaria vulgaris – viz Lychnis viscaria
- Viscum - jmelí**
- album ssp. album – j. bílé pravé (listnáčové), **C1**, parazit listnáčů
 - album ssp. abietis – j. bílé jedlové, **C3**, poloparazit, ojediněle, jedle
- Willemetia stipitata** (Calycorsus paludosa) - **pleška** stopkatá, **C3**, AM, vlhké až mokré zrašelinělé TTP, prameniště, kyselá, podmáčená a rašelinná spásaná nebo kosená louky, na Šumavě ubývá opouštěním tradičního obhospodařování, Šumava je významným areálem ČR tohoto ohroženého druhu, podhůří Šumavy, kotlina Valné, Novohradské hory, **ohr suk zarůstáním dřevinami, vysycháním, Mo a Ma: TTP nepravidelně ručně kosit s odvozem biomasy po 20. červenci**
- Woodsia ilvensis** - **kapradinka** skalní, **C2**, údolní skály, sutě, skalní štěrbiny, na většině lokalit vymizela, býv. Šumavské pláně, pouze údolí Vydry a Křemelné, **ohr suk zalesněním**, nutný Mo a Ma
- Xanthium strumarium** – **řepeň** durkoman, rumiště, ojediněle.

Mechorosty - Bryophyta vč. játrovky - Marchantiophyta a hlevíky - Anthocerotophyta

Mechorosty mají význam zejména ve vodním režimu Šumavy, zadržují vodu - ochraňují před povodněmi a erozí, vytváří rašelinu a příp. i humus. Nejčastěji jsou na Šumavě acidofilní druhy mechů. Hlavní seznam mechorostů ČR obsahuje 863 druhů, z toho je 652 mechů, 207 játrovek a 4 hlevíky. Z celkového počtu druhů jich 46 % splňuje některé z kritérií pro zařazení do červeného seznamu ohrožených druhů. Šumava je bryologicky dobře prozkoumaná, bylo zde udáváno 460 druhů mechorostů, v současnosti jich bylo ověřeno méně než 400. Ohroženo je zejména množstvím mechorostů vázaných na vlhké prostředí. Rašelinisté jsou obrovskými přirozenými zásobárnami uhlíku, a to více než lesní porosty.

Díky naoktrojované bezzásahovosti uschly hřebenové smrčiny, čímž dochází ke zvyšování výsušných větrů a postupnému vysušování nejcennějších rašeliništních biotopů na Šumavě a fatálnímu omezování jejich vodohospodářské funkce. Epifytní mechy spolu s pralesovitými stromy již ze Šumavy prakticky vymizely, takže na výrazném ochuzení jejich druhové diverzity se zásadně podílí naoktrojovaná výroba „virtuální divočiny“.

Seznam mechorostů je na CD

Houby – Fungi

Z rozsáhlé říše hub jsou obvykle sledovány „velké / dokonalé houby“ - Makromycety, jejichž společným znakem jsou okem rozlišitelné plodnice. Zahrnují vývojově nejpokročilejší skupiny stopkovýtrusné – Basidiomycetes a vřeckovýtrusné – Ascomycetes. Druhou skupinou jsou nedokonalé houby – Fungi imperfecti / Mikromycety (primitivnější skupiny Chytridie, Mikrosporidie a Spájkivé houby), avšak k houbám se přiřazují také hlenky a některé další skupiny. Plodnice jsou rozmnožovacím orgánem hub (kde se tvoří výtrusy), vlastní „tělo“ houby tvoří podhoubí (mycelium) uvnitř substrátu nebo hostitele. Houby jsou heterotrofní organismy, živí se mrtvou organickou hmotou (detritem). Houby se šíří převážně výtrusy unášenými vzdušnými proudy. Generálně pro existenci hub je příznivé teplo a vlhko (disturbančně bezzásahové plochy mají tedy horší podmínky). Většina lignikolních (dřevožiných) hub se šíří prostřednictvím lýkožravého a xylofágního hmyzu (kůrovci, pilatky), který přenáší výtrusy na svém těle – mnohdy se jedná o patogenní druhy (např. grafioza dřevin).

Na Šumavě je známo asi 2000 druhů hub, z toho téměř polovina ze skupiny stopkovýtrusné a cca 350 ze skupiny vřeckovýtrusné. Pralesovité porosty, zejména smíšené (s bukem, jedlí, klenem, jasanem a jilmem) byly mykologicky nejbohatšími ekosystémy. Pozůstalé pralesovité lokality, převážně zlikvidované naoktrojovanou disturbancí horských lesních porostů k „výrobě virtuální divočiny“, byly unikátní výskytem reliktních a vzácných druhů hub (na území Boubínské pralesa bylo známo více než 300 druhů makromycetů). Právě vyrovnané a vlhké klima, bez velkých teplotních a vlhkostních výkyvů, je příznivé pro většinu hub, bylo tak narušeno. Horské smíšené lesy měly relativně pestrou mykofloru oproti kulturním smrčínám s monotónní vrstvou jehličí a půdou značně kyselou (pH 4 - 6) a to převážně mykorhizních hub. Mykorhiza, resp. symbiotické soužití houby - houbových hyf a kořene zelených rostlin (dřevin či bylin, arbusturální cca z 80 %), v nenarušených přírodních ekosystémech je nejčastěji ektotrofní – vnější, méně běžně endotrofní – vnitřní. V přirozených lesních ekosystémech je za normálních podmínek podíl parazitů ze skupiny makromycetů relativně malý. Šumavské kulturní smrčiny jsou bohaté na jedlé houby, v listnatých bučinách a smíšených lesích jsou běžné jedlé houby méně časté vzhledem k vysoké vrstvě nadložního humusu na půdě. Specifická mykoflora rašelinišť je poměrně chudá, nejhojněji jsou tam zastoupeny humusové saprofyty.

Houby jsou spolu s bakteriemi významní rozkladači (destruenti) organismů způsobují tlení a hnití a následnou mineralizaci, přičemž se podílejí na vzniku humusu. Houby jsou významnou složkou dekompozice dřevní hmoty a lesního opadu, přičemž se podílejí na půdotvorných procesech. **Na odumírajících a odumřelých padlých stromech „vyráběné virtuální divočiny“ se postupně vzrůstá škála parazitických a lignikolních hub, jejichž podíl se zvyšuje nad dvě třetiny** (např. choroše, hlívy, ohňovce a další), jež způsobují bílou či hnědou hnilobu, **avšak ubývá mykorhizních hub, což je nepříznivé pro obnovu lesa.** Nadměrnými stavy vysoké zvěře, jež narušují borku dřevin, se otevírá cesta k následnému rozkladu dřeva. V přirozených lesních ekosystémech je za normálních podmínek podíl parazitů ze skupiny makromycetů relativně malý. Šumavské kulturní smrčiny jsou bohaté na jedlé houby, v listnatých bučinách a smíšených lesích jsou běžné jedlé houby méně časté vzhledem k vysoké vrstvě nadložního humusu na půdě. Výzkumem a poznáváním hub se zabývá Česká mykologická společnost (www.myko.cz).

Seznam hub je na CD

Lišejníky - Lichenes

Skličující realitou je vymizení některých lišejníků, které jako metrové závoje splývaly z větví horských jehličnanů, neboť citlivě indikují znečištěné ovzduší imisemi. Když jsem počátkem padesátých let si v batohu přinesl proužek věsenky (zřejmě provazovky nejdelší – Usnea logissima) ze solitéru na Hadím vrchu nad Zhůřím, netušil jsem, že za

pár let to bude vzácný exponát lesnického muzea.

MUDr. Otto Kaskoun (nar. 1917): Šumavské putování za přírodou, historií, přáteli a pacienty

V poslední době došlo ve znečištění ovzduší ke změně trendu: emise oxidu siřičitého významně poklesly, emise dusíkatých látek stoupají, což ovlivňuje i výskyt lišejníků. *Liška J., 2012*

V roce 2010 bylo v ČR specifikováno 1526 taxonů lišejníků (Liška & Palice), z toho bylo již 569 druhů ohrožených, tj. 37,3 % (vyhynulých a nezvěstných je udáváno cca 15 %). Na Šumavě bylo udáváno více než 500 druhů lišejníků. Lišejníky rostou velmi pomalu, proto se vyskytují především na málo narušovaných místech (a mohou být staré i tisíce let)! Jsou velmi citlivé na změny prostředí, zejména epifytní, takže velká část z nich již vyhynula nebo patří mezi ohrožené organismy. Lišejníky jsou nejčastěji na skalách a kamenech, případně borce starých stromů, výjimečně na holé zemi. Lesní biotop pralesních stromů je významný především pro epifyty, méně i pro epigeické druhy. Exempláře starých stromů hostily poslední zbytky původní bohaté lišejníkové flóry na Šumavě. Ty však padly za oběť ideologům výroby virtuální divočiny disturbancí starých lesních porostů pomocí kůrovce. Mnohdy se jednalo o poslední lokality „pralesovitých“ stromů, čímž došlo ke zničení řady druhů lišejníků nejen na Šumavě, ale i v ČR. Řada druhů je vázána na přirozené lesy, takže tyto lišejníky jsou indikátory kontinuity vývoje biotopu. Na skalních biotopech jsou lišejníky často dominantní. Lišejníky jsou symbiotickým spojením houby a řasy, což jim umožňuje osidlovat především extrémní prostředí. Ve vyhláše č. 395/1992 Sb. v aktuálním znění nejsou uvedeny žádné zvláště chráněné druhy lišejníků.

Řasy a sinice – Algae a Cyanophyta

Seznam řas a sinic je na CD

A.1.2. Zvířena / fauna Šumavy

Motto:

„Kdyby Šumava zůstala pokryta pouze původní lesní vegetací, diverzita její fauny a flóry by bylo mnoho nižší než dnes, a totéž platí o dalších regionech.

Miloš Anděra, Druhá rozmanitost savců ČR dříve a dnes, In: Ochrana přírody a krajiny v ČR II, 2012

Tam kde přestane působit člověk, paradoxně mizí druhová rozmanitost, např. ubývá motýlů a dalšího hmyzu.

Miloslav Jirků, Biologické centrum AV ČR

Zoogeograficky patří Šumava do lesního pásma tzv. palearktické oblasti, jejíž areál zahrnuje větší část severní polokoule (od severní Afriky přes celou Evropu a větší část Asie až po Japonsko). Zoofauna Šumavy odpovídala horským hercynským živočišným společenstvům horských lesů, vrchovišť a horských luk. Ve fauně Šumavy je řada relictů borealpinního rozšíření. Šumava je relativně nízké pohoří, proto bohatství horských druhů není velké a odpovídá tomu, co lze očekávat ve výškových stupních 500 – 1400 m střední Evropy (chybí alpské pásmo). Druhy horských lesů nad 750 m pravidelně sestupují až do 550 m. V prověrce CHKO Šumava zpracované KS SPPOP Plzeň v r. 1987, jako příprava na vyhlášení NP Šumava, bylo konstatováno: „Z uvedené prověrky vyplývá, že u většiny vzácnějších druhů živočichů mají početní stavy sestupnou tendenci. Tento negativní jev pravděpodobně vzniká v důsledku ztrát některých důležitých stanovišť a zdrojů, ke které náhodně dochází fragmentací dříve celistvých území“, což je klasické rčení (mantra) ortodoxních ochranářů, které však zde po půlstoletí ochrany v CHKO a NP je zcela **nepřavdivé, neboť území bylo naopak homogenizováno sukcesními procesy!** „V důsledku ochuzení tohoto prostředí je obvykle znemožněna existence určitých druhů, zejména těch, které mají velmi specifické nároky na stanoviště. Snižování početnosti jednotlivých druhů má za následek genetické znehodnocení populace zejména častým příbuzenským křížením, což se bezprostředně projevuje snížením rozsahu dědičné proměnlivosti. **Genetická rozmanitost poskytuje materiál pro působení přírodního výběru a je základem adaptivních evolučních změn.** Její ztráty mají proto také závažné dlouhodobé důsledky, neboť znemožňují přizpůsobení novým podmínkám prostředí. Hranice minimální populační velikosti pro krátkodobé přežití je u obratlovců 50 jedinců, pro dlouhodobé přežití je to 500 reprodukčně aktivních jedinců. Zachování živočišného druhu je závislé na udržení dostatečné populační velikosti, zajištění územím vhodným biotopem (potravním i pobytovým) a přiměřenou rozlohou.“ Při pohledu do minulosti je třeba stále

více obdivovat rozsáhlé encyklopedické komplexní objektivní dílo - Brehmův Život zvířat (11 dílů), kde ještě fungoval zdravý selský rozum a „ideologicko-vědecky“ se neblafovalo.

Legislativní ochrana našich živočichů je specifikována v prováděcí vyhlášce č. 395/1992 Sb. (a její aktualizaci č. 175/2006 Sb.) zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., na který navazuje zák. č. 115/2000 Sb. stanovující možnosti poskytování náhrad za prokazatelné škody způsobené vybranými zvláště chráněnými druhy živočichů. V zákoně o myslivosti (poslední verze č. 449/2001 Sb.) s prováděcími vyhláškami č. 244, 245 a 491/2002 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) je specifikována celoroční ochrana („hájení“) některých druhů zařazených mezi lovnou zvěř.

V ČR vznikla příkladná národní síť záchranných stanic pro zraněná volně žijící zvířata, opuštěná mláďata, vyčerpané, nevyspělé a handicapované živočichy (www.zvirevnouzi). Z 28 stanic jich 15 provozuje ČSOP. Správa národního parku Šumava provozuje stanici pro handicapovaná zvířata na Klášterci u Vimperka, sovi voliéra v Borových Ladech hostí uzdravené handicapované jedince.

Savci - Mammalia

Savci jsou vysoce přizpůsobiví a mění často své chování, aby se přizpůsobili měnícím se podmínkám. Někteří savci, především primáti (kam patří i člověk), vytvářejí složitá společenství. Na území ČR bylo v roce 1900 známo 62 druhů savců, v r. 2010 89 druhů savců, přičemž třetinu tvoří nepůvodní druhy. Migrační koridory velkých savců (rys, vlk, medvěd, jelen, los) jsou zpracovány ve vědecké práci Romportl D. a kol.: Designing migration Corridors for Large Mammals in the Czech Republic, Journal of Landscape Ecology 2013, Vol:6/No.1.

Sudokopytníci – Artiodactyla

Jsou to býložravci, významně ovlivňující své prostředí, z nichž některé druhy člověk vyhubil, nebo téměř vyhubil, jiné vysadil. Typickými znaky jsou kopyta či kopytka a rohy nebo parohy. Na Šumavě dnes chybí býložravý skot, který by udržoval travnaté bezlesí. **Někdejší středoevropský přirozený předkoloizační les neodpovídá představám našich přírodovědců.** Zřejmě se jednalo o **mosaiku lesních a bezlesích porostů, která se dynamicky (sinusoidně/vlnovitě) přeměňovala, přičemž prosvětlené plochy s trávami a mladými dřevinami, byly využívány masivně migrujícími býložravci.** Postupně docházelo v jakýchsi vlnách k věkovému obměňování skupinkových téměř stejnověkých porostů, převážně asi z téměř čistých druhů. Tehdy se stěhovali praturí, losi, jeleni i srnci. Tuto situaci nedokáží zcela nahradit a simulovat, resp. regulovat stavy současných přežvýkavců Šumavy, ani lovci, ani predátoři - medvěd, vlk, rys. Los a srnec jsou býložraví specialisté, vyžadující lehce stravitelnou stravu s vysokým obsahem živin (mladá a „měkké“ trávy s dostatkem parenchymatických pletiv, pupeny a špičky výhonků dřevin), jelen je intermediální býložravec, zatím co skot i ovce jsou objemoví býložravci, vyžadující dostatek objemového krmiva (podobně i zubr si vystačí s hrubým krmivem s množstvím celulózy). Potřebné jsou základní typy býložravců. Neboť každý spásá jiné rostliny a jejich části. Případná introdukovaná zvířata musí být skutečně divoká, tedy především plachá s tendencí držet se stranou lidí a jejich obydlí. **Tedy co schází: vhodná lesní pastva** ne predátoři (z praxe je možno uvést současné krátké migrování spárkaté zvěře z lesa na trvalé travní porosty navrženým a realizovaným podchodem pod dálnicí D5 u Plzně v historickém migračním koridoru). Vyžadování predátoři uvedenou situaci nevyřeší. Repatriovaný rys ostrovid může poněkud omezit srnce, příp. mladé kolouchy, ne dospívající či velké jeleny, avšak jeho invaze do okolních Čech ohrožuje faremní chovy. Medvěd jako všežravec někdy zkonsumuje i zdechliny velkých zvířat, obvykle však ne úlovek, je ale nebezpečný blízkým chovům zvířat, ale i škodami na kontejnerech s odpady, a postupně i na autech (viz Yosemite NP). Vlíčí smečky ani v minulosti ani jinde (např. Amerika) nedokázali regulovat populace volně se pasoucích zvířat, ale postupně se zaměřují na snadnější blízkou kořit faremních zvířat. Někdejší regulaci obstarávala dynamika dostatku býložravé potravy a predátoři, dnes to obvykle musí být lidé (jako vrcholní predátoři). **Prakticky již dávno využívali dynamickou ekologii v praxi zemědělci při „vlnovitém“ přepásání pastevních porostů vč. Šumavy. Stačí tedy vrátit se k tradičnímu extenzivnímu využívání Šumavy** (což dnešní teoretičtí vědečtí biologové dosud nestrávili). „Atraktivní“ zimní obůrky pro jeleny potřebnou dynamiku nemohou nahradit. **Ideologický hazardní požadavek okamžité maximální plochy, kterou disturbační zkázou obrodíme na přírodní divočinu** je iracionální, neboť neuvažuje „etapový generační“ vývoj, přičemž hlásaná „výroba“ různověkosti lesních porostů v intervalu 15 let je z hlediska vývojového rytmu celého porostu zcela zanedbatelná.

Vzhledem k velké lesnatosti bývaly na Šumavě bohaté a atraktivní honitby lovné zvěře (po vyhubení velkých šelem). Pro vysokou lovnou zvěř byly převážně ve 14. - 16. století zakládány obory (k omezení poškozování lesních dřevin a polních plodin). Největší obora jelení zvěře v Pošumaví v Netolicích byla založena v roce 1579. Za třicetileté války byla zvěř v oborách téměř vyhubena. Pro lov zvěře byly budovány lovecké zámečky např. v Debrníku u Železné Rudy (který byl v nedávné době zlikvidován), Ohrada na Hluboké, v Zátoni z r. 1750, na Kvildě vyhořel, ve Svatém Tomáši, (významný typický lovecký zámek je Kozel u Plzně s četnými loveckými trofejemi). Pro lovecké hosty se stavěly lovecké chaty a ubytovací myslivnys hostinskými pokoji. Současné stavy lovné zvěře jsou příliš vysoké (únosný stav se udává 5 ks jelení zvěře na 1000 ha), takže okusem mladých stromků, pupenů a letorostů narušuje přirozenou obnovu lesa, zejména listnatých stromů.

Turovítí (Bovidae)

Tur pratur - Bos primigenius, A1, vyhynulý, u nás vyhuben již při počáteční kolonizaci střední Evropy ve 13. století (zřejmě za Přemyslovců), jež postupovala od západu (v Polsku byl poslední zlikvidován v r. 1627 u Jaktorova). Pratur byl ohrožován zejména vlčími smečkami. Lov praturů byl oblíbenou loveckou zábavou ještě koncem středověku. Pratur svými rohy si klestil cestu a spásáním udržoval bezlesé travnaté plochy (příčemž ochranářská údržba 1 ha přijde cca na 2 tis. Kč/rok), od jejichž existence závisí i existence velkého množství světlomilných druhů, z nichž velká část patří mezi vzácné ohrožené rostliny a tedy byl významným prvkem udržujícím biodiverzitu. Rohy turů na přílbě vikingských válečníků měly vnášet strach do nepřátelských řad (a staly se symbolem nadřazenosti germánské rasy). Pratur má podobné chování jako zubr. Ve 20. letech minulého století byl v SRN vyšlechtěn příbuzný Heckův skot. Ten však vypadá jinak než pratur a je zbytečně agresivní (při jeho vyšlechtění byl použit andaluský býk, používaný při zápasech). V současnosti dochází k „obnově vyšlechtěného chovu pratura“ v Křišťanově u Volar, kde je zájemci mohou pozorovat z vyvýšené pozorovatelný. V rámci šlechtitelského programu Tauros by měl být moderní ekvivalent vyhynulého pratura k dispozici nejdříve kolem roku 2025.

Skot (tur) domácí (kráva domácí) – B. taurus, nepůvodní (Blízky východ), v hospodářském chovu, býval rozsáhle využíván k tradičnímu extenzivnímu využívání a uchování travních ploch Šumavy. Na Šumavě býval chován tyrolský plemenný skot. V 90. letech pak došlo k přikřížení většího skotu s mohutnými rohy – tzv. taurský skot (v rámci projektu Tauros). Současným hitem je v některých horských oblastech celoroční chov skotského náhorního dlouhorohého skotu tzv. highlandského skotu s dlouhou huňatou srstí bez ustájení, který je potomkem původního keltského skotu (v NP Loch Lomond & The Trossachs).

Zubr evropský - Bison bonasus, A1, největší současný evropský savec, přežvýkavý sudokopytník z čeledi turovítých, blízký příbuzný amerického bizona a pratura evropského. Původ zubra je údajně v jv. Asii, odkud se rozšířil do mírného pásma Euroasie a do Severní Ameriky (přes Beringovu úžinu). V průběhu doby ledové došlo ke zmenšení jeho tělesného rámce. Údajně býval v Římské době v Hercynském lese. V Braniborsku býval chován v oborách. V Evropě byly dvě linie – bělověžská a karpatská. V rumunských transylvánských Alpách byl poslední karpatský zubr uloven v roce 1762. Od 19. století zubří pozůstali na rozhraní Polska a Rumunska v Bělověžském pralesi (kde k jeho zachování stačilo 25 km²) a na Kavkaze. Poslední zubří byli vyhubeni v r. 1919 a na Kavkaze v r. 1927. Dnes jsou rezervaci Bělověžského pralesa a ještě na Ukrajině, Litvě a Bělorusku. Nově byl vysazen v NP Poloniny na Slovensku, další stádo bylo vysazeno v oboře Židlov na Mimoňsku (o rozloze téměř 4 tis. ha) v býv. vojenském prostoru, byl chován v oboře v Topolčankách. Bizoni jsou chováni v Prášílech (v místech býv. papírny), nově je chován na Strakonicku, na farmě GW Křišťanov na Prachaticku a také v Plzeňské zoologické zahradě (v rámci chovného programu jejich obnovy). V Ralsku je dnes stádo 11 kusů, v ČR žije dnes cca 30 ks v polodivokých chovech. V ČR byl vytvořen Spolek chovatelů zubra evropského (SCHEZ), který spolupracuje s European Bison Conservation Centetr (EBCC). Zubrům vyhovuje mozaikovitá krajina, smíšené lesy s mýtinami a bohatým podrostem, ale i kulturní krajina. Potravu tvoří převážně trávy a další byliny, ale i žaludy a lesní plody vč. hub. Zubří žijí ve skupinách 6 – 40 jedinců. Staří býci jsou samotáři a ke stádu se připojují v říji (VIII-X). Na pastvu vychází večer a ráno, stádo vedou staré krávy. Celkem dnes žije v ČR cca 40 ks, uvažuje se s jeho vysazením na Šumavu, do Brd a Doupova. Na Šumavě by se jednalo o polořízený chov. Ve volné krajině je potřebné zachovat odstupovou vzdálenost 100 - 50 m (zejména u krav s teletem či býků říji).

Bizon americký - Bison bison, nepůvodní (severní Amerika), ve svém teritoriu jsou nebezpeční, neboť útočí bez varování. Bizoni jsou chováni na okraji botanické zahrady v Prášílech, bizoní farmu provozuje Eva van de Poel v Rožnově u Slavonic (na pomezí Čech, Moravy a Rakouska). Bizoní stádo má zatím 38 ks, přičemž dochází k jejímu rozšíření pro masný chov (bizoní maso je jemnější než hovězí, méně tučné a obsahuje méně bílkovin). Za touto atraktivitou sem přijíždí denně až 500 návštěvníků (<http://bizonifarma.mypage.cz>). Další bizoní stádo o 15 kusů měl pan Jiří Löwy v Radinovech na Klatovsku, kde však již 5 velmi cenných kusů jakýsi deviant na pastvině surově odstřelil, stádo cca 50 ks má Agročas Částkov u Halže na Tachovsku. .

Zubroň - Bison bonasus x Bos taurus/skot, vyšlechtěn v Polsku v r. 1847.

Jelenovítí (Cervidae) v chráněných územích by měli být předmětem speciálního managementu, ale naše myslivost je v tomto směru zcela rigidní (*prof. Mrkva*)

Jelen evropský (lesní) - Cervus elaphus, býložravý přezývkapec, lesní mýtiny, travnaté porosty. Souvislý výskyt. Žije v lesích Šumavy, Pošumaví, Českého lesa, Křivoklátska, Brd. Jelen, kdysi "královská" zvěř, jejíž lov byl výsadou vladaře, je lovecky nejvyhledávanější zvěř (dospělý váží až 160 kg). Největší paroží měl jelen - šestadvacaterák (o hmotnosti 13,1 kg), který byl zastřelen na Českokrumlovsku v r. 1730. Původní šumavští jeleni byli vybíjeni zejména zásluhou vpádů pytláků z Bavorska, proto jejich zbytek nechal kníže Schwarzenberk raději vystřílet (v letech 1817 – 20), ale i pro velké škody v lesích a na polích. Proto byla Šumava 60 let bez jelení zvěře. Následně se jelen na Šumavě udržel vysazováním z obor. V současnosti lze mluvit o šumavském typu jelení zvěře - ty byla v r. 1878 vysazena do obory pod Boubínem (tam byla repatriovaná zejména z Alp a řady dalších proveniencí). V důsledku poválečných událostí po roce 1945 (neudržování obor) se jelení zvěř začala odtud šířit po Šumavě i dále. V nedávné minulosti bylo zastřelení jelena prestižní záležitostí stranických a státních funkcionářů (straničtí funkcionáři platili několik stovek, "devizový lovec" prostřednictvím za medailového jelena prostřednictvím Čedoku částku v desítkách Kč). Po většinu roku žije odděleně stádo jelenů a odděleně laně s kolouchy. Pověstné jsou jelení říje, kdy se samci stahují na tradiční lokality, kde pak bojují o co největší počet laní. Pro omezení jejich nadměrného stavu byla v r. 1974 obnovena na Boubíně obora. Pro rysa jako predátora je jelen přece jen dost velkou zvěř, takže se podílí pouze cca 3 % na snižování početního stavu (stačí pouze na srnčí zvěř). Regulační odstřel z různých důvodů však stavy potřebně nereguluje. Nadměrné stavy způsobují rozsáhlé poškozování lesních porostů a zejména omezování podílu žádoucích listnáčů. Škody, které jeleni způsobují, jsou dlouhodobé a narůstají. Jedná se především o loupání kůry a okus mladých stromků (sazenic, náletů a nárostů - výhonků), ale vznikají i další škody: z porostů mizí ekologicky a biologicky cenné dřeviny a pouze smrk má schopnost odolávat – vytváří se okusové kuželové „parkové“ formy (znehodnocené silnými větvemi v dolních nejcennějších částech kmene), nebo oloupané a shnilé. Na území NP žije v letním období 1,5 – 2 tisíce kusů jelení zvěře (únosný stav je udáván 5 ks/1000 ha). Na Šumavě údajně se jeleni dožívají až 20 let (jinak běžně 14 let). Vhodné přezimovací lokality byly bezzásahovostí likvidovány, takže většina jelení zvěře odcházela mimo chráněnou Šumavu, proto Správa začala zřizovat přezimovací obůrky, kterých plánovala celkem 15. **Mo a Ma:** Stavy určuje orgán státní správy MŽP na základě jarního sčítání – minimální byl stanoven 527 ks a kmenový 840 ks. Za rok 2011 bylo v honitbách na území NP plánovaným odstřelem uloveno 687 ks (jelen 137 ks, laň 221 ks, kolouch 339 ks) + úhyn 23 ks (jelení maso je prodáváno výběrovým řízením – v r. 2011 za 64 Kč + DPH). Nově se uvažuje s odstřelem 1000 ks za rok. Pozvánku k lovu, jež je podkladem pro vydání povolenky k bezpoplatkovému lovu trofejní zvěře vydává ministr ŽP, příp. ředitel NP jako odměnu (zejména zaměstnancům NP a rezortu MŽP, trofej podle mysliveckého práva zůstává lovcí). Od r. 2007 NP organizoval pozorování příkrmované přemnožené vysoké zvěře v zimních obůrkách z vytápěných srubů prostřednictvím rezervačního systému (Velký Bor u Prášíl, Beranky u Srní, U Herciána / Jelení vrchy u Nové Pece). Nevytvářejte políčka pro zvěř. Dle zák. o myslivosti lovná zvěř. Nepříznivou skutečností je jejich možné křížení s jelenem sikou (např. na Hartmanicku).

Jelen kavkazský bílá forma – Cervus elaphus maral, nepůvodní (asi z Perzie), introdukovaný - vysazen v oborách (Štáhlavy u Plzně, Žehušice aj.), kde jsou chovatelskou raritou

Jelenc sika - Cervus nippon, nepůvodní (jv. Asie - Japonsko, Mandžusko, vých. Rusko, Korea, Vietnam, Thajsko), introdukovaný ke zpestření skladby zvěře v oborách koncem 19. století, **invazní**. Koncem války se z poškozeného oplocení obor rozšířil do západních Čech, zejména Doupovských hor, Tepelské plošiny a severního Plzeňska, odkud postupně osidluje i Český les a severozápadní a dokonce i jižní Šumavu. Sika se nekontrolovaně šíří v NPŠ, přičemž rychleji se množí. Ohrožení spočívá zejména v nežádoucím křížení s domácím jelenem evropským. **Mo a Ma**

Srniec obecný - Capreolus capreolus, spárkatá zvěř, která miluje otevřenou krajinu s lesy a návaznými travnatými porosty, jeho potravou je zejména listí keřového patra a travní porosty, souvislý výskyt, obvykle žije v malých stádech, je ostrážitý a rychlý (v ČR cca 300 tis. ks). Srnci od jara do podzimu obhajují svá teritoria proti jiným srncům, před jelení a černou zvěř ustupuje, proto jsou její nízké stavy na Šumavě, zatím co v okolním regionu se hojně vyskytuje. **Ma:** V NP parku bylo v r. 2011 uloveno 45 ks (srnci 32 ks, srny 6 ks, srnče 7 ks) + 25 ks úhyn.

Srniec sibiřský – Capreolus pygargus, nepůvodní (Sibiř), byl vysazován na Sušicku

Muflon - Ovis musimon, nepůvodní (zdivočelá ovce hor Korsiky a Sicílie), introdukovaná (snaha obohacovat honitby o nepůvodní zvěř), u nás jsou nejlépe aklimatizovanými zvířaty (v 50. a 60. letech byli zavedeni do mnoha honiteb), výskyt na většině území, v ČR vznikla jedna z nejlepších dobře aklimatizovaných mufloních populací na světě, takže zde byly nejvyšší stavy muflonů v Evropě (vadí mu tuhé zimy s vysokou vrstvou sněhu, dnes je loven rysy). V současnosti žijí mimo obory i volně ve smíšených a listnatých prosvětlených lesích s kamenitým podložím, např. v lesích u Berounky mezi Plzní a Chrástem, na severním Plzeňsku, v Pošumaví (Kašperskohorsko, Svatobor a oblast Bezděkova a Poleně), na Žinkovsku (kam byli vysazeni přímo z Korsiky). Ve dne spásá trávu, v noci se zdržujev lesních houštinách. **Mo a Ma:** regulace výskytu

Daněk evropský - Dama dama, nepůvodní (Středomoří - staří Římané zavedli chov daňků ve Francii, odtud se dostali do Německa), introdukovaný 16. století do oborních chovů (Snaha obohacovat honitby o nepůvodní zvěř). Nejlépe se daří v lužních lesích (vyžaduje lesy parkového typu), menší stavy stavy v Pošumaví - okolí Nýrska a u Dobříše, jinak v oborách. Samci žijí samotářsky nebo ve skupinkách, na hlavách mají široké paroží. **Mo a Ma:** regulace výskytu.

Ovce domácí – Ovis aries, nepůvodní, v chovu, vzhledem k ekonomické nevýtěžnosti byli i vypouštěni do přírody (Dešenicko). Vhodná a potřebná repatriace divokých ovcí na Šumavu (např. ze Skotské náhorní plošiny).

Paovce hřivnatá – Ammotragus lervia, nepůvodní (sev. Afrika, kde byla převážně vylovena, dnes S. Amerika a jižní

Evropa), po útěcích ze zoo v Plzni (1967-1987) se vytvořilo několik stád (až 50 ks ve stádě) severně od Hracholuské nádrže (pak vystříleno), pro svoji nenáročnost na vegetaci rozšiřována v našich chovech

Koza domácí – Capra hircus, nepůvodní, v chovu

Los evropský - Alces alces, C2, nejzajímavější a největší jelenovitý sudokopytník, který žil ve střední Evropě až do 15.-16. století, kdy byl vyhuben. Los je adaptován na chladnější klima, proto v jižnějších územích mu vyhovují lokality s vodními plochami a mokřady. Los jako okusovač vyžaduje mokřadní až bažinné lesy, s bohatými porosty měkkých dřevin, kde jeho potravou jsou mladé větvičky stromů (letorosty) a kůra dřevin (např. vrb), v zimě i jehličnany, spásá ale i vodní trávy a řasy ze dna vodních ploch (je skvělým potápěčem). Protože dokáže zkonzumovat až 50 kg potravy za den, dochází ke střetu s pěstiteli mladého lesa. První los u nás byl viděn v r. 1957 mezi Ústím n.L. a Teplicemi a po necelém roce byl (údajně omylem) zastřelen, v r. 1973 bylo údajně u nás evidováno první mladě losa. Podle našich ochranářů k nám v současnosti migroval z Polska (vzhledem k nárůstu tamní populace), obvykle přes Vysočinu (podniká několikasetkilometrové potulky), migrující samci se vyskytují např. v Krkonoších, na Liberecku či u Rokycan., podle německých ochranářů jsme ho reintrodukovali. Dnes žije mezi Lipnem a rakouskou hranicí (na málo navštěvovaném pravém břehu) cca 10-15 ks, další větší skupina je na Třeboňsku (Vojítov) směrem k Novohradským horám, kde se přirozeně rozmnožuje. Po odstranění "železné opony" losi od nás dále putují do Bavorska a Rakouska a lze očekávat, že překročí Dunaj a dojdou až k severnímu úbočí Alp. Jeho výskyt na vhodných lokalitách je expanzivní, u nás obsadil dva areály v zabahněných lokalitách se sukcesí vrb a zdá se, že tamní populace jsou ustálené (zřejmě omezován i nelegálním lovem). Mo a Ma: řešení únosnosti pro trvalou populaci. Dle zák. o myslivosti je lovnou zvěří (jeho maso je cenné pro vysoký obsah proteinů), protože u nás zřejmě nevytvoří rozsáhlejší stabilní populaci, je u nás jako kriticky ohrožený celoročně chráněn (v Německu a Rakousku je jeho lov povolen). Los údajně vidí jen to co se hýbe, v přírodě se orientuje hlavně sluchem a čichem, mohutné paroží mu slouží nejen k boji, ale pomáhá mu registrovat zvuky. V chomutovské zoo byl párek losů s březí samicí (který v roce 2013 z neznámých důvodů zahynul). Za losy se jezdí zejména do Severní Ameriky (např. Moose Visitor Center v Colorado State Forest či Visitor Centrum Walden na okraji Rocky Mountaun) a do Skandinávie, kde je lovným zvířetem (s regulovaným odstřelem).

Sob – Rangifer tarandus, nepůvodní (severní Euroasie), u nás bylo několik pokusů o chov v oborách

Lama guanako – Lama guanicoe, nepůvodní (Andy - Peru, Chile, Argentina), v chovu, volně byl u Železné Rudy (2004)

Kůň domácí – Equus caballus, domestikovaná forma koně, nepůvodní (středoasijské stepi), v chovu, ve Velké Fatře polodivocí. Původní evropský kůň tarpan vyhynul. V r. 2013 vznikla myšlenka obohatit chráněná území (Šumava, Beskydy, Jeseníky a vojenské újezdy) introdukcí původně divokého otužilého menšího krátkonožého koně z jz. Anglie – shetlandského exmoorského ponyho, který tam volně žije v NP (jehož genetika se od ledové doby téměř nezměnila), z chovu v Bavorské lese (jehož majitel zemřel) k údržbě luk (a tak i k pomoci přežití mnoha motýlů a řady druhů hmyzu místo tanků)

Poník – Equus pony, drobný „koník“, používaný v chovu

Osel domácí – Equus asinus, nepůvodní (severní Afrika), dnes ojedinele v chovu

Mula (samec osla - hřebec x samice koně - klisna) – **Equus mulus**, býv. používána i k tahu v podhůří, není schopna rozmnožování

Prasatovití - Suidae

Prase divoké - Sus scrofa, tzv. "černá zvěř" je našim největším všežravcem. Bývalo hojnější v nížinách, kde byla hojnost žaludů z dubů (jejich hlavní podzimní a zimní potrava, zatím co bukvice z buků v horách bylo méně). Byla lovná jako škodná zvěř (jejich maso bylo pochoutkou). Tereziánský patent z r. 1766 stanovoval úhradu škod způsobených černou zvěří. Patent Josefa II. z r. 1786 nařídil černou zvěř chovat pouze v oborách, volně žijící prasata byla v důsledku neúnosných škod na zemědělských plodinách v 18. století vystřílena a po roce 1800 se ve volné přírodě prakticky nevyskytovala (poslední kus byl údajně zastřelen v r. 1801 u Hluboké). Po 2. světové válce se černá zvěř neudržovaných obor opětovně rozšířila do volné přírody a následně se přemnožila. Dnes má souvislý výskyt zejména ve větších vlhčích lesních komplexech, především bučinách a dubinách (přičemž na přilehlých zemědělských a zahradnických pozemcích páchají škody), také v Pošumaví se již stala nejhojnějším druhem naší a evropské spárkaté zvěře. V NP Šumava bylo v r. 2011 uloveno 187 ks (10 ks kňour, 6 ks bachyně, 35 ks lončák, 136 ks sele). Po havarii jaderné elektrárny v Černobýlu v r. 1986 byla část NPŠ kontaminovaná spadem radioaktivního cesia, (Cs 134, Cs 137), přičemž ze 44 divočáků zastřelených na Prášílsku a Srnsku bylo zjištěna u 33 ks jeho nadlimitní hodnota, proto muselo být maso zlikvidováno. Dlouhodobě expanzivní, nadměrný počet černé zvěře na Šumavě ohrožuje tetřeva a tetřívka, které loví a ohrožuje zejména v raných stádiích jejich života, dle zák. o myslivosti lovná zvěř, Ma: odlov

Prase domácí – Sus scrofa domesticus, domestikované a vyšlechtěné prase divoké, v hospodářském chovu

Prase domácí vietnamské – Sus scrofa domesticus vietnamsese, býložravé, lokálně chov v Pošumaví, pastva volně v okolí chlívů.

Šelmy - Carnivora

Tato skupina predátorů je zásadně rozporuplně vnímána, obvykle však prosazována ideology divočiny, avšak bez potřebného vyhodnocení vlivů na současnou lidskou populaci, potravní možnosti a vzájemné vazby. Masožraví predátoři – medvědi, vlci a rysy páchali škody na chovaných stádech ovcí a skotu i přes celodenní

střežení za pomoci speciálních silných plemen psů a zahánění stád do nočních ohrad, proto byli vyhubeni.

Medvědovití - Ursidae

Medvěd hnědý - Ursus arctos, C1, jako největší šelma, žijící na Šumavě a v Českém lese, ale i Křivoklátsku a Krušných horách byl u nás vyhuben v polovině 19. století. Ještě v první polovině 17. století na Šumavě bylo uloveno přes 100 medvědů, poslední medvěd zde byl zastřelen v r. 1856 v Želnavě (po třídní štvanci stovkou lidí, z toho bylo 46 střelců, další snad r. 1870 a 1875). Na místě jeho smrti je tzv. Medvědí kámen na nejstarší naučné stezce – Medvědí stezka. Tento medvěd je vystaven v Muzeu lesnictví, myslivosti a rybářství Ohrada u Hluboké nad Vltavou. V Bavorském lese byl poslední medvěd zastřelen již v r. 1841 a v r. 1850 byl poslední medvěd vyhuben v celém Bavorsku. Revírní myslivec G. Forster zastřelil v l. 1760-1802 celkem 37 medvědů. Státním myslivcům se za odstřel medvěda vyplácely 2 zlaté a 3 zlaté za vlka. Ceněná byla medvědí kožešina a sádlo jako léčivý prostředek (dna, vředy, nemoci uší). Dnes ojediněle přebíhají samci ze Slovenska na severní Moravu, přičemž v Beskydách nyní přežívá 5 medvědů. Medvěd příliš neloví, spíše využívá příležitosti - problémové je jeho napadání hospodářských zvířat (ovce, kozy, ale i koně či psi, rušení býků) a vybírání včelích úlů. Pokud medvěd se necítí ohrožen, vyhne se člověku. Nebezpečná je blízkost samice s mláďaty, ale i blízká vzdálenost ojedinělého medvídka, pak člověka napadne tehdy, když se domnívá, že je ohrožena jeho bezpečnost. Pokud je medvěd překvapen, nebo když má samice obavy o svá mláďata, či brání své území, může zaútočit a pak se nedá zahnat hlukem ani střelbou a utéci nelze (běhá rychlostí až 50 km/hod. a po stromech leze velice obratně). Dnes se používá i objemový pepřový sprej proti medvědům. Medvědi děsili obyvatele staré Šumavy (napadá zejména hlavu – dochází k oslepnutí a trup). Pro svoji existenci potřebuje velké rozlohy izolované divoké přírody, zejména Aljašku a Yukon. Jeho repatriace na Šumavu, vzhledem k jeho blízkým a snadným možnostem "lovu" hospodářských zvířat není vhodná. Příkladný je příběh měsíc putujícího medvěda z Alp do bavorského i rakouského předhůří (v VI. 2006), kdy hladový huňáč páchal značné škody farmářům, což bylo možno sledovat na televizní obrazovce, až nakonec byl zastřelen. Jiným příkladem z r. 2013 útok medvěda na pastevce a jeho stádo v Bosně a Hercegovině, kdy medvěd kousal pastevce a tomu se však podařilo ho sekerkou zabít. Pokud medvěd si navykne potravu hledat na „špatných“ místech, resp. tam, kde přebývá člověk (autech, nocovištích, přibytých, odpadech), bývá v národních parcích USA zabít. V r. 2013 odstřelil ve Švédsku přes 300 medvědů k regulaci jejich počtu, s ohledem na škody, které působí v obydlených oblastech a na sobích a ovčích stádech. Podobně je tomu i ve Slovinsku. Dospělý samec dosahuje hmotnosti až 350 kg, zimu přečkává "nepravým" zimním spánkem (občas se v brlohu probouzí, když na zimu nezískal dostatek tuku). Medvědi jsou i v zoo Plzeň, medvědi z večerníčků pro děti (režiséra V. Chaloupka, jež jako mladí byli chováni v Brdech, uvádění písničkou Brum, brum, brum, jak se daří medvědům), dnes jsou jako dospívající chováni jako městská atrakтивita v medvědáriu v Berouně. Náš dobrodruh a polárník Jan Eskymo Welzl (1868 – 1948) ze Zábřehu na Moravě nejenže během 4 let prošel Sibiří, ale byl zvolen náčelníkem a nejvyšším soudcem Eskymáků na Novosibiřských ostrovech byl zván Moojok Ojaak – Pojídač medvědů, neboť lovil lední medvědy a prodával jejich kožešiny (v USA, Kanadě, příp. Rusku).

Medvídkovití - Procyonidae

Mýval severní – Procyon lotor, nepůvodní (Amerika), intr. chov jako kožešinové zvíře v Německu aj., ojediněle Šumava v blízkosti vod (Jezerní slat, Prameny Vltavy), Novohradské hory, v počáteční fázi populační a areálové expanze či invaze

Kočkovití - Felidae

Rys ostrovid - Lynx lynx carpathicus/carpathica, N, C2, jeho obrovský areál pokrýval téměř celou Evropu, severní a střední Asii až po Japonsko. Vzhledem k jeho značné variabilitě je rozlišováno 9 poddruhů, střední Evropa a Balkán je areálem karpatského poddruhu. Rys je největší kočkovitá šelma Evropy, která byla na počátku 19. století u nás vyhubena (poslední byl na Boubíně zastřelen v r. 1794, v r. 1810 na Krumlovsku, v r. 1835 na Tábořsku, další údaj uvádí rok 1856 a poslední odstřel je udáván v roce 1890 v Dolním Hvozdu na Šumavě. V polovině 20. století došlo k jeho úspěšné repatriaci, nejprve v Bavorském lese (od r. 1970), pak na české straně Šumavy (v l. 1982 - 89 celkem 17 jedinců, první pár v roce 1982 na Stožci), což dalo základ zdejší populaci (přičemž je možné, že již dříve k nám některé kusy přeběhly z Karpat). Rys je chráněným druhem EVL Šumavy, možno říci preferovaným, který slouží jako důvod omezení přístupu lidí na Šumavu, chráněn je i v EVL Boletice, dnes již výskyt na většině území. Jeden dospělý rys má areál cca 1 km². Podle odhadů 1 rys uloví za rok 30 - 50 kusů srnčí zvěře, zatímco na dospělou jelení zvěř je malý. Současně se na Šumavě odhaduje již přes 100 ks rysů, přičemž podle myslivců a lesníků rysově na Šumavě v zimě hladovějí (neboť ve vyšších a středních polohách Šumavy jsou malé stavy drobné zvěře - zajíců, králíků, veverek, lesních kurů vč. koroptví, loví až po koloucha), proto sestupují do nížin a mladí jedinci osidlují další lesnatá území - Český les, Pošumaví, Boletice, Svatobor, Plánický hřeben, Brdy, Vysočinu a dokonce i Labské pískovce (v současnosti je na Klatovsku v oblasti vrchu Bukovec, u Kocourova, Hejné aj.), mladý rys byl spatřen jak přebíhá dálniční přivaděč jižně od Plzně (v r. 2012 v říjnu ve 21 hodin, po jednání s euroinspektory) a stává se expanzivním. Rys byl na Šumavu repatriován za předpokladu, že omezí nadměrné stavy vysoké zvěře, což se však nepotvrdilo. V rámci záchranných programů bylo několik rysů na Šumavě opatřeno vysílači k telemetrickému sledování a dlouhodobě monitorováno. V současnosti dochází u nás i k jeho ilegálnímu odstřelu. Rys žije také v Beskydech, Jeseníkách, nověji v Broumovských skalách a blízké Malé a Velké Fatře. Vyskytuje se v hustých lesích (se skalami), kde je vrcholným predátorem. Rys je bystrozrakým nočním lovcem, s citlivým sluchem, dokáže šplhat i po stromech, které využívá ke kontrole svého teritoria. Dle zák. o myslivosti lovná zvěř. Nutný Mo nejen na Šumavě, ale i jinde Ma: výhledově zřejmě

nutná jeho regulace v pastevních lokalitách a farmářských oblastech (v současnosti působí značné škody farmě v Kašperských horách (daňci, ovce, kozy).

Kočka divoká - *Felis sylvestris*, C1, vyhubena, bývala běžná v podhůří, nejdéle se udržela na Šumavě, kde byla lovena v 17. a 18. století, v r. 1836 lovena na Roklanu, Luzném a Kleti, pak ještě v r. 1896, zatoulané kusy v l. 1926-28. Po roce 1970 byla repatriována na Šumavu (vysazena v Královském hvozdu), Povydří, v současnosti k nám zřejmě přeběhly některé vysazené z bavorské strany, Zhůří, Šmauzy, Jedlová.

Kočka domácí - *Felis catus*, nepůvodní (asi z Egypta), domácí, ale i etablované polodivoké a ferální (loví drobné ptáky a drobné hlodavce)

Psovítí - Canidae

Vlk obecný - *Canis lupinus*, A1, C1, v západní Evropě byl vyhuben nejdříve, na Šumavě byl vyhuben převážně až v 17. století, poslední byl u nás zastřelen v roce 1874, další v r. 1891, zejména vzhledem ke značným škodám na stádech zemědělských zvířat. Na tyto šelmy byly líčeny v pol. 17. st. tzv. vlčí jámy (pozůstaly pomístní názvy), lov na vlky byl oblíbenou panskou kratochvílí. Tzv. Vlčí kámen je památník mezi Kubovou Hutí a Borovými Lady, připomínající tyto úspěšné lovy. Vlčí smečky žijí v Rumunských, Bulharských a Španělských horách, to však znamená že pastýři spolu se cvičenými pasteveckými psi svá stáda v noci hlídají. V současnosti vzniká snaha o jeho repatriaci na Šumavu (v r. 1977 uteklo několik vlků ze zookoutku v Bavorském NP, z nichž 5 se dostalo na českou stranu Šumavy, postupně jich bylo zastřeleno 7), přičemž poslední epizoda klade otázku, zda je Šumava tak velká, resp. široká, aby dlouhodobě zde mohli vlci žít (pokud mají vlci možnost, zabijí chovaná domácí zvířata). Vlci potřebují dostatek potravy a krytá místa, kde se mohou přes den schovat a odpočinout si. Při nedostatku kořisti napadají ovce, kozy, skot i koně. Stálé populace jsou ve Slovenských Beskydách, na Slovensku a v Polsku, zejména saské Lužici (na okraji Německa), odkud v současnosti přecházejí do Čech. Fundamentální naturalisté požadují návrat vlků, kteří by vykonávali funkci zdravotních policistů, kteří by lovili nemocné kusy, požírali zdechliny a lovili přemnožené losy, soby, zajíce (což u nás nehrozí) a jeleny, divoká prasata a drobné hlodavce. Ubezpečují obyvatele, že pro člověka není nebezpečný, s výjimkou, že je vyhladovělý nebo má vzteklinu. Vlk žije obvykle ve smečkách (5 – 12 ks), zejména v zimě, jen někdy samotářsky. Areál smečky je až 13 tisíc km², vlk sežere denně až 9 kg masa a dokáže uběhnout až 200 km za den. Mladí samci hledají nová teritoria. Nebezpeční se stávají vlci jsou-li seskupení ve smečce, která může napadnout i člověka. Většina případů napadení člověka pochází z Evropy, zatím co v Kanadě či USA jsou méně útoční, což je připisováno dostatku přirozené potravy. Lužičtí vlci zadávají za rok několik desítek ovcí, což je pro menší chovatele citelná ztráta (investice do ohradníku a psa znamená několik desítek tisíc). Zatím není doloženo trvalé usídlení vlčí smečky na Šumavě, ale lze to předpokládat (ke své existenci divočinu však nepotřebují), aktuálně je jich zde cca 10. Ojedinele se může vyskytnout i zdivočelý německý ovčák (nebo jeho kříženec s vlkem, které používala bývala Pohraniční stráž). Vlk je chován v expozici NP Bavorský les a také v zoo v Plzni. Přebíhající vlci do ČR jsou u nás celoročně chráněni, v červené knize je označen jako „málo dotčený“. Ve francouzských Alpách přišli pastevci kvůli vlkům za posledních 5 let asi o 20 tisíc ovcí. „Domnívat se, že narušenou rovnováhu přemnožené jelení zvěře vyřeší introdukovaní vlci je stejně spekulativní a absurdní, jako ochrana přirozeného vývoje kůrovců, neboť tyto živočichové nepoznají hranice našich zón, Sen o návratu vlčích smeček je utopií – vlci by nepochopili, že smějí lovit pouze v národním parku.“ *Prof. R. Mrkva*

Pes domácí - *Canis familiaris*, domestikován před více než 10. tis. lety, zdivočelí jen ojedinele

Liška obecná - *Vulpes vulpes*, menší psovitá šelma, která rychle reaguje na změny krajiny či prostředí. I když normálně žije v klidnějších lesích, velmi dobře se adaptuje i na městské prostředí. Každý si vyhrabává podzemní nory (kde žije ve skupinkách nebo samostatně). Aktivní je hlavně v noci, v přírodě je jedním z hlavních "uklizečů mršin" (čímž omezuje šíření případných infekcí), její hlavní složkou potravy jsou drobní hlodavci (hraboši, ještěrky, žáby, ptáčata), ve městech odpadky, ale je adaptabilní omnivorní oportunistou), které při jejich přemnožení udržuje na přijatelných stavech (společně s dalšími na predátory) a králíci, živí se i leklými rybami, bezobratlými a plody, příležitostně sbírá ptačí vejce, mláďata na zemi hnízdících ptáků (vč. tetřeva), měkkýše a větší hmyz. Jejich pohyb se dobře sleduje v zimě podle liniových stop (tzv. „čarování“). Před válkou panoval starý myslivecký zvyk, že se lov lišek nechával až na zimní naháňky, kdy měly pěknou kožešinu (každoročně je jich zastřeleno 60-80 tisíc). Během války a po odsunu německých obyvatel se lišky na Šumavě a Českém lese přemnožily, ale jejich stavy pak omezilo rozšíření vztekliny, dnes je to svrab (prašivina) nebo psinka. Souvislý výskyt a vyšší stavy lišek v rozvrácené Šumavě omezují stavy tetřeva. Lišky jsou bezkonfliktní, nevyhledávající konfrontaci (v golfovém areálu Lázně Kynžvart mají domestikovanou lišku). Dle zák. o myslivosti je lovná zvěř. Ma: regulace stavů

Psík mívalovitý - *Nyctereutes procyonioides*, nepůvodní (Dálný východ), intr. na farmy jako kožešin. zvíře (v polovině 20. st.), odkud útek i vysazování, **invazní** (okolí nádrže Lipna, i Pošumaví – Mlázovy, Volšovy, Stará Hůrka, Javoří Pila, Březník, Tajanov u Klatov), dnes již celoplošně, nežádoucí, Mo a Ma: omezování výskytu

Lasicovití - Mustelidae

Vydra říční - *Lutra lutra*, N, C2, chráněna EVL Šumava a zahrnuta v záchranném programu, naše největší vodní šelma, původně se u nás hojná (do poloviny 19. století rozšířená po celém území ČR), vlivem znečištění vod a lovu pro kožešiny i kvůli škodám na rybách byla ve druhé polovině 20. století téměř vyhubena. Zčásti došlo k její repatriaci, dnes souvislý výskyt v řadě vodních toků, zejména v Pošumaví, Povydří, Českém lese, Plzeňsku a jihočeských pánvích. Současná populace zde přesahuje 100 jedinců (v ČR cca 500 ks) a její početní stavy se rychle zvyšují - expanzivní.

Vydry mají svá teritoria, která zahrnují u samců úseky až 30 km, které si značí pachovými značkami. Vyžaduje čisté vodní toky s dostatkem ryb, přičemž ve vodním prostředí je vrcholným predátorem – loví hlavně ryby, drobné savce, vodní ptáky, obojživelníky, raky, mlže i hmyz (její spotřeba činí 1 kg ryb denně). Přítomnost této šelmy dokládají její stopy na břehu potoka, zbytky potravy (okousaná ryba, rozbitá hromádka škeblí) a charakteristický zápachající trus. Vydru je možno spatřit zookoutku u Turnerovy chaty na Vydře. Dle zák. o myslivosti lovná zvěř. Mo a Ma: ač chráněná, je potřebná regulace výskytu

Jezevec lesní - Meles meles

Naše největší lasicovitá (kunovitá) šelma, v lokalitách s hlinitými půdami či kamenitých horských svazích (ne jílovité půdy s vysokou hladinou podzemní vody), kde buduje rozsáhlé zemní nory (doupata s několika vchody) v tichých místech, které opouští při nočních lovech (hraboši, žáby, žížaly, hadi, červi, housenky, mršiny, ptáci a jejich vejce, plody, kořínky, houby), proto je těžké ho spatřit. Zimu přečkává přerušovaným zimním spánkem. Dnes synantropizace, pozitivní populační trend a souvislý výskyt - odhadováno cca 13,5 tisíc kusů. V oblastech tetřeva, tetřívků, jeřábků a koroptví je jeho lov povolen celoročně (jinak od 1.10. do 30.11.).

Kuna - Martes

- lesní – M. martes, druh tajgy, preferuje rozsáhlejší lesní porosty jehličnaté či smíšené, živí se malými savci – drobnými lesními hlodavci, ptáky – vč. tetřeva, žábami, hmyzem, ale i vejci a různými plody, příp. mršinami, je aktivní večer a v noci, území si značí trusem, téměř souvislý výskyt, dle zák. o myslivosti lovná zvěř, Povydří, Ma: regulace stavů

- skalní – m. fuina, otevřená kulturní krajina, synantropizace na sídla (přízpusobila se životu ve městech), dnes expanzivní, na Šumavě i v plochách disturbovaných lesů, kde loví i tetřeva, souvislý výskyt, dle zák. o myslivosti lovná zvěř, Ma: regulace stavů

Tchoř (lasička) - Mustela

- t. tmavý – M. putorius, bezlesá otevřená členitá krajina, synantropní lokality, býv. celoplošně rozšířen, značně ubývající, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

- t. hranostaj – M. erminea, druh tajgy, upřednostňuje členitou krajinu s vlhčími stanovišti (břehy vod), i rašeliniště, suťová pole a synantropní lokality, vyhýbá se souvislým lesním celkům, na Šumavě Kvilda, Horská Kvilda, Jezerní hora, zatím téměř souvislý výskyt, dnes kompetiční střet s invazním norkem americkým

- t. kolčava – M. nivalis, otevřená krajina, souvislým lesním komplexům se vyhýbá, křovinaté stráně, ekotony, synantropní lokality, běžně, souvislý výskyt

Norek – Neovision (Mustela)

- americký (říční, mink) – N. vison, nepůvodní (severní Amerika), intr. do farem chovu jako kožešinové zvíře, odtud úniky a vypouštění, poslední zástřel v 18. století, , invazní, dnes již téměř souvislý výskyt, převážně nižší polohy - Českobudějovicko, ale i Šumava – údolí Křemelné, Jezerní potok - Vysoké Lávky, jezero Laka (1096 m), pravděpodobné rozšiřování podél Vltavy, nepříznivě ovlivňuje přirozené zoocenózy mokřadních ekosystémů (hryzec, hranostaj, rak kamenáč, užovka podplamatá, ledňáček, konipas bílý a horský, skorec vodní, kachny), působí škody v chovech ryb a vodní drůbeže, přestože je nežádoucí, může ho lovit pouze myslivecká stráž

- evropský – N. lutreola, evropský endemit, v ČR neznámo proč vymizel (býval i v západní části Šumavy), dnes celoevropský záchranný program „lutreola“

Zajíci - Lagomorpha

Jejich stavy velmi rychle poklesly.

Zajíc polní – **Lepus europaeus**, druh členité kulturní krajiny (pole, louky, rozptýlená zeleň), kdysi velmi hojný, později i z chovu nebo ze zahraničí vypouštěný, přes souvislý výskyt dnes je téměř ohroženým druhem, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Králík divoký – **Oryctolagus cuniculus**, nepůvodní (Pyrenejský poloostrov), v ČR intr. za klášterní kolonizace, od poloviny 20. století došlo k rozpadu souvislého výskytu a zásadnímu poklesu početnosti, (myxomatóza, virózy), dříve do 600 m n.m., dnes obvykle do 400 m, ojediněle v podhůří, preferuje území s běžnou vegetační dobou 120-140 dnův roce, nižší srážky (do 700 mm/rok) a vyšší průměrné teploty (průměrně nad 7° C/rok)

Králík domácí - **Oryctolagus cuniculus f. domesticus**, v chovu

Hlodavci – Rodentia

Úspěšná starobylá skupina, někdy druhy synantropní, mnohdy v domácím chovu.

Bobrovití - Castoridae

Bobr evropský – **Castor fiber**, **N, C1(C2)**, největší evropský hlodavec, expanzivní výskyt. Bobr se dříve na našem území vyskytoval velmi hojně, v minulosti byl u nás původní u větších řek v Pošumaví (Otava, Úhlava, Řezná), vzácněji i povodí horní Otavy a Vltavy a Podčeskolesí. V Čechách byl před více než 100 lety vyhuben. V 16. st. byl intenzivně loven „bobrovníky“ za pomoci psů bobrovníků, poslední bobr byl uloven v r. 1853, či v r. 1882. Byl loven pro cennou kožešinu a pro bobří pižmo (z řitní žlázy používané do voňavek i jako léčivá látka), po jejich úbytku byly dovezeni chovní. V Evropě žilo v 60. letech jen 1200 ks (díky intenzivnímu lovu), dnes jich je 1,2 milionu. Bobr je dlouhý až 1 m a váží i 30 kg. Teritorium jedné rodiny (5-8 ks) bývá v průměru 2-5 km dlouhé, své teritorium si značí

pachovým pižmem. Samice rodí každoročně 2-5 mláďat, kteří žijí s rodiči 2-3 roky, početní mladí jedinci si musejí hledat nová teritoria (v okruhu do 20 km). Jako úkryt si v břehu vodního toku vyhrabává nory (příp. až „hrady“) u nichž si staví hráze. Bobr je býložravec, živí se převážně kůrou stromů – přednost dává měkkým dřevinám (vrba a topol, příp. olše, bříza, jasan či ovocné stromy) a vodními rostlinami, v případě snadné dostupnosti i polními plodinami (kukuřice, řepka aj.). Preferuje mladé stromky (průměr kmene 10 cm), ale porazí i strom s průměrem kmene 70 cm, ohlodáním běžně kácí statné stromy, z kterých dovedně staví vodní hráze. V roce 1773 byl založen umělý chov v Červeném Dvoře u Českého Krumlova, odkud byli bobři v letech 1804 – 1809 vypouštěni na Třeboňsku, kde se rychle rozmnožili a dále šířili. Po této repatriaci se rychle rozšířili až do Prahy či Vídně. V roce 1833 bylo vzhledem k velkým škodám na břehových porostech vydáno nařízení k jejich lovu. Začátkem 90.let bylo několik bobrů převezeno z Polska k řece Moravě (mezi Mohelnici a Olomoucí). V Plzeňském kraji dochází po 100 letech k obnově jeho „kolonizace“ (od druhé poloviny 80. let 20. století). V prvním období se migranti spontánně šířili ze SRN v oblasti Všerubského průsmyku a povodí Kateřinského potoka. Stablní populace je dnes v Českém lese (kde se zřejmě vyskytují kříženci s bobrem kanadským, který se přesunul od Odavy z Bavorska). V Českém lese žije zatím cca 25 rodn. Monitoring populací bobra se provádí na Kateřinském a Nivním potoce, Celním potoce, Mži, Lesné a Přimdě. V současné kolonizační vlně dochází k šíření bobra přes rozvodí Dunaj – Labe do střední Šumavy (Vltavský luh, Železnorudsko, Modravsko, Prášílsko, Volarsko, Borová Lada) až do výšek 730 m a do vodních toků Řezná. Od roku 2007 bobr osidluje Šumavu přeshraniční migrací z Německa a Rakouska po Úhlavě ke Klatovům, po Otavě a Vltavě. Potomci přeshraničních migrantů jsou již u Plzně, na Úhlavě, Radbuze, Mži a Berounce. Vzhledem k dalším povodňovým situacím je předpoklad, že postupně osídlí celá povodí našich řek, takže lze očekávat téměř souvislé osídlení. Od r. 2011 se již běžně usídlil i v centrech měst Hodonína, Brna a u Plzně, kde pak ztrácí svoji bývalou plachost. Na jižní Moravě se již potýkají s jejich přemnožením, v Rakousku, je v místech přemnožení povolena jejich regulace odstřelem. Rozsáhlé ohrožení způsobil v Lednicko-valtickém areálu, chráněném UNESCO, likvidací vzácných sbírkových dřevin (kde se buduje speciální oplocení a česla na Zámecké Dyji), nebo na obtočném kanálu na Uherskohradištsku kde na obtočném kanále budují hráze, takže zvyšují ohrožení záplavami (proto tam byl povolen jejich odchyt). Bobři svou činností narušují protipovodňové a rybníční hráze, ucpávají koryta vodních toků, ničí okraje silnic paralelních s vodními toky, likvidují pobřežní stromy i zemědělské plodiny (cca do 20 m od vodních toků a ploch). Kolem roku 2000 jich bylo u nás cca 350 ks. v současnosti je to již desetinásobek - cca 3500 ks, nejvíce na jižní Moravě (soutok Moravy a Dyje), dolním toku Labe (Hřensko), západních Čechách (Český les) a v povodí Berounky. **Díky prosazovanému jednostrannému pojetí ochrany přírody dochází k ohrožování vodohospodářských i záchranných areálů, jež obvykle jsou lokalizovány v údolích vodních toků a k významným ekonomickým škodám** (nepříznivou situaci neúspěšně řeší Správa povodí). Nutný Mo a Ma: pro zachování podpora měkkých listnáčů, zejména vrb a osik, avšak tento největší evropský hlodavec (až 30 kg) dalekosáhle ovlivňuje obývané prostředí - kácení stromů, změna odtokových poměrů na vodních tocích – omezení průtočnosti koryta, proto je nezbytné zpracování dlouhodobého managementu, zejména regulace jejich stavů, neboť u nás nemá přirozeného nepřitele (příslušný orgán ochrany přírody jen výjimečně povolí likvidaci jeho hráze v podzimním období). Dle zák. o myslivosti lovná zvěř, takže zde dojde k dlouhodobým střetům, díky těžkopádnosti legislativních procesů, neboť je stále zařazen mezi silně ohrožené, přestože již dávno punc vzácnosti dávno pozbyl. Proto koncem r. 2013 byl připraven nový Program péče o bobra (MŽP a MZe), který stanovuje pro bobra 3 zóny: ochrannou (na vybraných 17 územích), zakázanou (asi 15 %, kde mohou být lovení výjimkou ze zákona, např. jihočeská rybníční pánev, kde jejich činností může docházet o povodňovým rizikům destrukcí hrází rybníků) a ostatní, odkud mohou být transportováni jinam, nebo jim zbořeny hráze).

Varovným příkladem je zkušenost z Patagonie, kde bylo v roce 1946 vysazeno 25 párů bobrů kanadských k podpoře obchodování s kožešinami. Během půlstoletí se rozšířili cca na 100 tis. ks, takže totálně zlikvidovali tamní lesy, zásadně ovlivnili pobřežní systémy a změnili i proudění a kvalitu vody. Proto Chile i Argentina je chtějí zásadně omezit. Představený ministerstva životního prostředí Chile L. Sierlta říká: „I kdybychom přikročili k aktivní obnově krajiny s neomezeným rozpočtem, krajina už nikdy nebude taková, jako bývala.“ (*National Geographic, leden 2012*)

Bobr kanadský – Castor canadensis, nepůvodní (sev. Amerika), přesunul se od Odavy z Bavorska do Českého lesa, kde se zřejmě vyskytují kříženci bobra evropského a bobra kanadského

Nutrioiví - Myocastoridae

Nutrie říční - Myocastor coypus, nepůvodní (jižní Amerika), introdukovaná (chov pro kvalitní kožešinu zaveden v roce 1924), hustě zarostlé břehy vod, do volné přírody se dostala útekem či vysazením z chovu, dříve utečenci z chovu nepřežily zimu, v současnosti - teplejší vodní toky (v rámci klimatických změn), podhrabává břehy a hráze, je potravním konkurentem původních druhů šelem pobřežní ekosystémů (hranostaj, vydra a vytlačuje i bobry), exp. i na Šumavě (Zadov, Plánička, Černá v Pošumaví) a Klatovsku (Defurovy Lázně)

Sysel obecný – Spermophilus citellus, C1, do poloviny 20. století běžný polní škůdce, dnes téměř vyhubený, žije v koloniích, letiště ve Strakoncích

Vevertkovití - Sciuridae

Veverka obecná - Sciurus vulgaris, C3, souvislý výskyt, lesy a parky, atraktivní hlodavec, který obratně přebývá na stromech (při shánění potravy přeskakuje z větve na větev, přičemž používá ocas jako kormidlo), v nižších polohách bývají zbarveny cihlově, na Šumavě převažuje černohnědé zbarvení. Nejvíce v podhůří, na Šumavě i na vrchu Plechý (1300 m). Živí se semeny šišek, oříšky aj. plody, ptačími vejci, příp. houbami. Jejimi predátory jsou kuny, příp. ještřáb

či výr. Veverka byla v minulosti lovnou srstnatou zvěří (pro kožešinu i jako zvěřina), od r. 1962 je trvale hájena, přesto jich ubývá, (úbytek lesních semen, likvidace lísek, kuny)

Plechovití - Gliridae

Plech velký - Glis glis, C3, reliktní, noční hlodavec, teplejší listnaté, zejména bukové a smíšené lesy, křovinaté stráně, zimní spánek 7-8 měsíců, dobře šplhá, v ČR místy běžný, podhorské oblasti, Šumava vzácně – bučiny a u sídel, Železnorudsko (Jezerní hora 1170 m), Kašperské Hory, Trojmezenská hornatina, Nová Pec (Plešné jezero 1090 m)

Plech zahradní - Eliomys quercinus, C1, reliktní, prosvětlené listnaté lesíky, skalnaté lokality, balvanité sutě vč. starých kamenných zídek i lesní světliny s členitým povrchem, zimní spánek přechází v zemních aj. dutinách – skály, stromy (X-V), mizející druh Pošumaví a západní části Šumavy, Povydří, Brdy, mizí sukcesním zarůstáním bezlesí

Plech lesní - Dryomys nitedula, C3, bavorská strana, býv. v Povydří

Plšík lískový - Muscardinus - avellanarius, C2 (což je diskutabilní), oteplováním se rozšiřuje z nižších poloh, lesní ekotony (okraje porostů, mýtiny), horské, podhorské a vrchovinné oblasti, téměř souvislý výskyt

Křečkovití - Myocastoridae

Křeček polní - Cricetus cricetus, C3, vzácně v podhůří (např. Rabí, Blatenská pahorkatina, cca do 500 m), kdysi význačný polní škůdce (ozimé obilniny), přednost dává územím s nízkými srážkami (do 650 mm/rok) a hlubšími hlinitými půdami

Hryzec vodní - Arvicola terrestris, otevřená krajina, vlhká místa s bujnou bylinnou vegetací na březích vod, mokřady, slatiniště, přechodová rašeliniště, i zamokřené kosené louky, na Šumavě až do 1300 m (Plechý, Ždánidla), ne souvislé lesy, téměř souvislý výskyt, využívá chodby krtků, nesnáší se s ondatrou, k úbytku asi dojde invazí norka amerického, je potravou sov (výr, puštitk, sova pálená), škodí ohryzem kořenů ovocných dřevin a zelenin

Ondatra pižmová - Ondatra zibethica, nepůvodní (severní Amerika), introdukovaná jako kožešinový druh (v roce 1905 vysazena u Dobříše – Starohuťský rybník, ale i v Brdech – Padršské rybníky), dnes souvislý výskyt, zarostlé břehy rybníků, nádrží a pomalu tekoucích (eutrofizovaných) vodách, živí se vodními rostlinami, největší hraboš, rozšířil se do Pošumaví (a dále až do Bavorska, Rakouska a Saska), v menším počtu se stále vyskytuje v Pošumaví (zátoky u Lipna – 780 m), ale i výše (Tříjezerní slat' – 1060 m), dá se říci, že vhodně vyplnila volnou pobřežní niku, dle zák. o myslivosti lovná zvěř srstnatá, **inv**

Hraboš mokřadní - Microtus agrestis, severský druh (k nám se dostal v ledovcových dobách), vlhčí chladnější travnaté lokality či s hustým bylinným pokryvem, mokřady, rašeliniště, vlhké paseky, lesní světliny, disturbované kalami plochy, tam působí škody - ohryzává kůru a letorosty mladých stromků (do 10 cm, na sněhové pokrývce i výše), na Šumavě zjištěn již v r. 1895 u Černého jezera, nejvýše 1300 m (Ždánidla), po vysušení jeho mizení, je potravou sov (kalous pustovka, sýc rousný)

Hraboš polní - Microtus arvalis, zejména polní krajina, v koloniích, mělké podzemní nory, na Šumavě až do 1300 m (Plechý, Ždánidla), souvislý výskyt, potrava sov (kalous, sova pálená), vysoká plodnost, při přemnožení značné škody na polních plodinách a lesních výsadbách

Hrabošík podzemní - Microtus subterraneus, reliktní předledové doby, horské oblasti a vrchoviny, chladnější a suchá místa na Šumavě až do 1400 m (Velký Javor, Plechý), zejména pastviny a louky, břehy vodotečí, listnaté lesy, Povydří, také Krkonoše

Norník rudý - Clethrionomys glareolus, běžný hrabošovitý hlodavec s červenavě zbarvenou srstí a delším ocáskem, na lesních pasekách a rozvolněných lesních porostech, souvislý výskyt, nejvíce v nížinách, ale až na hraniční hřebeny, při větší populační hustotě působí citelné ztráty na mladých dřevinách

Myšovití - Muridae

Řada myši šplhá po kmenech a křoví, v současnosti myšice v disturbované Šumavě ohlodávají mladé obnovní smrčky.

Myšice křovinná - Apodemus sylvaticus, široká ekologická valence, běžný pionýrský a expanzivní druh devastovaných stanovišť, souvislý výskyt, na Šumavě až na hřebeny, Plechý - Trojmezna

Myšice lesní - Apodemus flavicollis, převážně v lesních ekotonech, málo smrkové či borové monokultury či agrární plochy, na Šumavě až na hřebeny, Plechý, běžná, téměř souvislý výskyt

Myšice temnopásá - Apodemus agrarius, vlhčí stanoviště s bujnou vegetací, vlhké lokality s bohatým bylinným porostem, chybí v souvislých lesních porostech a vyšších horských polohách, ze severních Čech se posunuje do jižních, v zimě synantropní

Myšivka horská - Sicista betulina, (N), C2, GL, reliktní - ostrůvkovitě Šumava a Šumavské podhůří mimo souvislé lesní celky, paseky a lesní světliny, do výšky 1300 m (Plechý), lokálně, okolí Kvildy, Novosvětská slat', na jv. po Vydru, Vltavský luh, Novohradské hory

Myška drobná - Micromys minutus, mokřady s hustou bylinnou vyšší vegetací (nad 20 cm), hnízda zavěšená na rákosinách, souvislý výskyt, na Šumavě až hřebeny (Smrčina 1230 m, Březník 1150 m)

Myš domácí - Mus musculus, nepůvodní (Asie), velmi adaptabilní, běžný synantropní druh, sídla, pole se zrajícími plodinami, hospodářské škody, exp, dnes souvislý výskyt

Potkan - Rattus norvegicus, nepůvodní (bažinatá jv. Asie), synantropní, lidská sídla, hospodářské chovy zvířat, téměř souvislý výskyt, mokřady a bažiny, škody – konzumace a kontaminace krmiv, přenašeč některých chorob člověka a hosp. zvířat, **invazní**

Hmyzožravci - Eulipotyphla

Ježkovití - Erinaceidae

Ježek - Erinaceus

- západní – *E. europaeus*, C3, jeden z nejstarších druhů savců, výskyt na většině území, samotářský noční živočich s pruhovanými bodlinami (kolem očí má tmavou kresbu brýlí, oproti ježku východnímu, který ji nemá), je odolný rostlinným i živočišným jedům, jeho početnost se snižuje s nadmořskou výškou, avšak vystupuje až na Šumavu, Horská Kvilda, Poledník (1315 m)

- východní – *E. roumanicus*, obvykle východně od Vltavy a Labe, zejména v zemědělské krajině

Krtkovití - Talpidae

Krtek obecný – *Talpa europaea*, zatrávněné vlhčí lokality (200-600 m), krtince, souvislý výskyt

Rejskovití - Soricidae

Rejsěk – Sorex

- horský – *S. alpinus*, C2, relikt předledové zvěřeny Šumavy, stinné vlhké horské lesy, břehy malých horských vodotečí, žije skrytě

- obecný – *S. araneus*, vlhčí místa s hustým bylinným porostem, souvislý výskyt

- malý – *S. minutus*, vlhké TTP, rašeliniště, smrčiny, souvislý výskyt

Rejsek – Neomys

- vodní – *N. fodiens*, nízké břehy vodních toků, souvislý výskyt, i Plechý (1300 m)

- černý – *N. anomalus*, C4, vlhká místa, vysoká hladina podzemní vody, zarostlé břehy stojatých a mírně tekoucích vod, dnes souvislý výskyt

Běložubka – Crocidura

- bělobřichá – *C. leucodon*, C3, synantropní, křoviny, vlhké lokality aluvií, podhůří Šumavy

- šedá – *C. suaveolens*, synantropní hmyzožravec, souvislý výskyt.

Letouni – Chiroptera

Netopýři jsou jediní létající savci. Jejich užitečnost spočívá v tom, že jako predátoři řady hmyzích druhů ale i pavouků regulují jejich populace. Na druhé straně přechovávají mnoho nebezpečných parazitických virů (např. vztekлина, zápal mozkových blan aj.), ale obvykle nejsou přenosné na člověka. Naši netopýři se přizpůsobili střídání ročních období. Od května do června samičky vytváří letní kolonie a rodí mláďata ve svých úkrytech. Následně rodí mláďata a při podzimních přeletěch dochází k páření. Od konce října a během listopadu se stěhují do zimních úkrytů, kde hibernují. Od konce února a v březnu opouští zimoviště a dochází k jarním přeletům a formování jarních přeletů. Jejich původní stanoviště jsou jeskyně, skalní štěrbiny, ojediněle stromové dutiny (pro druhy jež nezimují ve skupinách), dnes k nim přibýly klidné části antropogenních objektů (štoly a stará důlní díla, sklepy a sklepení pod historickými budovami, příp. půdy) a dokonce i části panelových domů (mezistřešní prostory, větrací otvory, štěrbiny mezi panely), kde převážně bývají ve skupinách (klastrech). Při hibernaci vedle klidu požadují stálou teplotu, vysokou vlhkost a jen mírné proudění vzduchu. V horských lesích nad 800 m žijí také někteří netopýři. Pro existenci lesních netopýřů je doporučováno zachovávat staré stromy, udržovat mýtiny a světliny, rozvolňovat klenbu stromových korun, zvětšovat plochu bylinného a keřového patra či doplňovat vodní plochy. Netopýři většinou zachovávají místa letního či zimního pobytu (někdy vzdálená až 50 km). V obytných objektech vznikají problémy s jejich trusem a močí. V současnosti jsou postihováni parazitickou mykózou, jež je označována jako syndrom „bílého nosu“ (která je v USA pandemicky ničila). Všechny naše druhy jsou chráněné, ale obvykle jsou bez přímého ohrožení, dokonce některé teplomilné mají tendenci expanze v podmínkách ČR (v r. 1900 bylo u nás zjištěno 18 druhů, v r. 2010 již 26 druhů). Na Šumavě a v Pošumaví sídlí 18 druhů netopýřů. Jejich ochranu sleduje Česká společnost na ochranu netopýřů (ČESON), která provádí sčítání, příp. odchyt a kroužkování, její sídlo je v Národním muzeu v Praze (e-mail: netopyr@ceson.cz).

Netopýr

- černý - *Barbastella barbastellus*, N, C1, lesní netopýr, lesnatá území mimo agrocenóz, Šumava

- severní - *Eptesicus nilssonii*, C2, souvislý výskyt, pův. chladné horské a podhorské zalesněné oblasti, dnes po celé Šumavě, běžný, zimuje ve skalních štěrbinách, opuštěných štolách, sklepích, v létě bývá na půdách či za okenicemi

- večerní (pozdní) - *Eptesicus serotinus*, C2, dnes synantropní, chybí ve větších lesních horských komplexech, téměř souvislý výskyt

- rezavý - *Nyctalus noctula*, C2, stromový druh listnatých a smíšených lesů, za pěkného počasí létá až na horské hřebeny, výskyt na většině území

- stromový - *Nyctalus leisleri*, C2, stromový druh, dutiny stromů, Pošumaví

- řasnatý - *Myotis nattereri*, C2(3), souvislý výskyt, smíšené a listnaté lesy, hojně jižní Čechy, běžný Šumava a Pošumaví
 - Brandtův - *Myotis brandtii*, (N), C2, lesní komplexy hor a podhůří
 - velkouchý - *Myotis bechsteinii*, N, C2, výskyt ostrůvkovitě na většině území, lesní druh, vysokokmenné bučiny, smíšené a suťové lesy, Černá, štoly na Zlatém potoce u Kašperských Hor
 - velký - *Myotis myotis*, N, C1, téměř souvislý výskyt, nežije v lesních komplexech hraničních hor, chráněn v EVL Šumava, EVL Štola Loreta (Týnec u Janovic n.Ú), EVL Prachatice – kostel, pův. jeskyně, dnes antropogenní objekty (štoly, půdy)
 - vodní - *Myotis daubentoni*, souvislý výskyt, C2, lesnaté a rybníčné území (kde loví potravu), Pošumaví
 - vousatý - *Myotis mystacinus*, C2, téměř souvislý výskyt, okraje lesů středních a vyšších poloh
 - brvitý - *Myotis emarginatus*, C1, teplomilný, v západních Čechách ojediněle
 - hvízdavý - *Pipistrellus pipistrellus*, C2, štěrbinový druh, dutiny stromů listnatých a smíšených lesů (až do 950 m)
 - parkový - *Pipistrellus nathusii*, C2, stromový lesní netopýr, parková krajina s rybníky, nížiny s vodními toky a lužními lesy, náhodně v podhůří
 - nejmenší - *Pipistrellus pygmaeus*, C2, lesní netopýr, parková krajina s rybníky, nížiny s vodními toky a lužními lesy, chybí v jehličnatých lesích a na horách
 - ušatý - *Plecotus auritus*, C2, smíšené a listnaté lesy, dutiny stromů, téměř souvislý výskyt, na celém území ČR, Šumava
 - dlouhouchý - *Plecotus austriacus*, (N), C2, hlavně zemědělské krajiny, lesostepi, téměř souvislý výskyt
 - pestrý (tmavý) - *Vespertilio murinus*, C2, téměř souvislý výskyt, pův. skalnaté podhorské a horské oblasti, Černé a Čertovo jezero
- Vrápenec malý - *Rhinolophus hipposideros*, N, C1, nejmenší evropský vrápenec, západní část CHKO, podhůří Šumavy, chráněn v EVL Šumava, EVL Žihobce – zámek, pův. jeskyně, dnes antropogenní objekty (štoly, sklepy).

Ptáci – Aves

Motto:

Ptáci nejsou o nic podivuhodnější a zvláštější než kterákoli jiná skupina živočichů, avšak lidé je lépe znají, a proto jim připadají tak mimořádní. Ptáci byli pro člověka nikdy nekončím zdrojem inspirace, a to od samých počátků historie lidstva. Byli symbolem svobody, moudrosti a duchovna.

Michael Rands

Ve středověku byli u nás i ptáci potravou, neboť tehdy lidé neměli ve zvyku ponechávat v přírodě nic jedlého bez povšimnutí. Díky tomu byli téměř vyhubeni zejména lesní kurovití ptáci, tzv. čížkaři chytali i drobné ptáky na lep (např. brkoslava severního, křivonosku aj.). V oblasti Šumavy a Novohradských hor bylo ornitologickým průzkumem v l. 1985 - 2008 zjištěno 164 hnízdicích ptačích druhů, v ČR hnízdí cca 200 druhů a další desítky na jaře a na podzim protahují, nebo zde zimují. Z významných glaciálních reliktních se zde vyskytuje typický horský druh - kos horský, tajgové druhy datlík tříprstý, sýc rousný, kulíšek nejmenší, ořešník kropenatý či tetřev hlušec, z někdejší druhů venkovské krajiny chřástal polní a hýl rudý. Ve zdejších horských smrčínách bylo zjištěno více než 30 druhů ptáků, dominantními druhy jsou pěnkava obecná, červenka obecná, střízlík obecný, sýkorka uhelníček a králíček obecný, k dalším typickým druhům smrčín patří křivka obecná, čížek lesní, sýkorka parukářka. Početnost je zde však oproti horským smíšeným lesům podstatně nižší – cca 450 ex./100 ha. Požadovaným disturbančním rozpadem lesa došlo k likvidaci starých a přestárlých stromů a tedy i hnízdních dutin pro řadu ptáků. Lesní druhy byly po vzniku sekundárního bezlesí doplněny druhy volné krajiny a později i synantropními. Na rašeliníštích byl zjištěn výskyt 45 hnízdních druhů, zejména budníček větší, linduška lesní, pěnkava obecná, čečetka zimní, červenka obecná, pěvuška modrá, kos černý, budníček menší, drozd zpěvný, pěnice slavíková, sýkora luční, na otevřených plochách jsou dominantní linduška luční a bramborníček hnědý, dále pak bekasina otavní a rychle mizející tetřívka obecná, řada dalších ptáků sem zalétává při sběru potravy. Problémové se stávají druhy živící se chovanými rybami, zejména volavky, ale i volavky, orel skalní aj. Problémovým druhem se stává i tetřev, který jako severský pták ustupuje z našich oteplujících se území, přičemž současných (doplňovaných) 100-200 ks je využíváno k vyhánění lidí ze Šumavy, takže byť evropsky nejsou ohroženi (dokonce jsou lovným ptákem), u nás je zájem jejich ochrany nadřazován nad společenský zájem 10 milionů našich občanů i zahraničních návštěvníků.

Přehled nejhojnějších druhů horských lesů (v % dominance)

Druh	a) Šumava – více lokalit 1997	b) Boubín 2004	c) Trojmezna 1981-84	d) Trojmezna 2007	e) Žofinský prales 1994
pěnkava obecná	29,4	34,2	43,7	19,1	27,2
červenka obecná	8,5	5,9	11,7	10,7	10,9
střízlík obecný	4,9	8	5,3	13,2	8,5
budníček lesní	4,5				8
budníček menší		0,2	+	3,3	
budníček větší		0	0,6	4,2	
pěnice černohlavá	5,9	0,8	1,1	5,9	-5
sýkora uhelníček	7,4	5,7	-7	7,4	3,3
králíček obecný	3,2	4,6	11,2	3,2	7,5
králíček ohnivý	3	4,8	2,8	1,3	7,5
brhlík lesní	5,1				3,3
šoupálek dlouhoprstý	5	1,3	0,9	3	3,3
kos černý	2,2	3,1	0,9	1	3,7
kos horský		7,5	1,1	4,4	
budníček menší	3,7				0,5
strakapoud velký	2,2				1,6
holub doupňák	1,8				1,2
sýkora babka	1,8				0,6
sýkora koňadra	1,2				0,4
drozd brávník		4	0,2	0,9	
drozd zpěvný	0,6	1,3	0,2	1,6	1,1
čížek lesní	1,3	7,5	2,4	2,9	0,1
křivka obecná		4,2	3,1	2,5	
lejsek malý	0,3				1,1
dlask tlustozubý	0,3				1,1
křivka obecná		4,2	3,1	2,5	
rehek zahradní		0,6	0,4	4,1	
datlík tříprstý		0,8	1,3	1,5	
pěvuška modrá		0,8	1,3	2,8	
hýl obecný		2,5	1,1	0,4	

a) dle Kloubce a Bufky, b) dle Kloubce, c) dle Bürgera, d) dle Kloubce, e) dle Bürgera a Kloubce

Nejhojnější ptáci v obcích Kvilda a Volary (v % frekvence v r. 1987, dle Jandy a Pykala):

	Kvilda	Volary
vrabec domácí	71,4	94,4
špaček obecný	42,9	61,1
pěnkava obecná	57,1	61,1
vlaštovka obecná	28,6	58,3
zvonek zelený	-	55,5
hrdlička zahradní	-	55,5
rehek domácí	85,7	52,8
jiříčka obecná	100	41,7

drozd kvíčala	42,9	38,9
rorýs obecný	57,1	38,9
kos černý	-	33,3
sýkora koňadra	-	33,3
sýkora modřinka	-	13,9
zvonohlík zahradní	-	25,0
konopka obecná	-	16,7
konipas bílý	28,6	16,7
konipas horský	28,6	-
strnad obecný	-	11,1
linduška luční	42,9	8,3
bramborníček hnědý	28,6	2,8

Ornitofauna většiny souvislých lesních celků Šumavy zahrnuje převážně obecně rozšířené druhy kulturních smrčín. Druhová diverzita ptáků je vysoká zejména v ekotonových liniích při okrajích porostů listnatých lesů či mytínách a otevřených venkovských územích s bohatou rozptýlenou dřevinnou zelení. V současnosti díky homogenizaci biotopů Šumavy, zmenšování bezlesí při sukcesním zalesnění opuštěných zemědělských ploch Šumavy, omezování ekotonů i rozsáhlé disturbanci lesa je možno předpokládat i úbytek pestrosti ptačí fauny (snižování počtu některých druhů hnízdících ve stromových dutinách starých stromů či na hmyz vázaný na živé stromy a lesní okraje). Relativně bohatá avifauna je vázána především na rozptýlenou dřevinnou zeleň, břehové porosty vodních toků a vodních ploch, zbytky extenzivních trvalých travních porostů, remízky, příp. zbytky mezí a ekotony. V podhůří je významný úbytek druhů zemědělské krajiny, díky plošnému intenzivnímu pěstování monokulturních plodin a používání agrochemikálií (průmyslových hnojiv, herbicidů a pesticidů) - např. vrabec obecný, skřivan, ůuhýk, pěnkava obecná, zvonek zelený, chocholouš obecný, čejka chocholátá, konipas bílý a luční aj. V nezalesněném území dokumentují stavy ůuhýka stupeň zachování rozptýlené zeleně, která je kostrou ekologické stability a jež tak tvoří přirozené biokoridory a niky v zemědělských plošinách.

Druhy a počet ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti stanovuje Nařízení vlády č. 51/2005 Sb.

Mezinárodní program Významná ptačí území (Important Bird Areas, IBA) Šumava v sobě zahrnuje Ptačí oblast (PO) Šumava a Ptačí oblast Boletice (o celkové rozloze 163 tisíc ha).

Ptačí oblast Šumava vyhlášená Nařízením vlády č. 681/2004 Sb., zahrnuje celkovou plochu 97 492,9 ha, v následujících k.ú.: Alžbětín, Borová Lada, Březová Lada, Bučina u Kvildy, Černá v Pošumaví, Červená u Kašperských Hor, České Žleby, Datelov, Debrník u Železné Rudy, Děpoltice, Dolní Cazov, Dolní Světlé Hory, Filipova Huť, Frydava, Frymburk, Hamry na Šumavě, Hartmanice II, Hliniště, Hojsova Stráž, Horky u Srní, Horní Cazov, Horní Planá, Horní Světlé Hory, Horní Vltavice, Horská Kvilda, Hůrka u Železné Rudy, Chlum u Volar, Jasánky, Javorná na Šumavě, Javorná u Polomu, Javoří Pila, Kašperské Hory, Klášterský Mlýn I, II, Knížecí Pláně, Kochánov II, III, Kozí Hřbet, Kundratice II, Kvilda, Kyselov, Lenora, Lídlovy Dvory, Lipno n.V., Matějovice, Městiště u Děpoltic, Milešice, Milov, Mlynářovice u Volar, Mokřany, Nicov, Nová Pec, Nové Hutě, Nový Svět u Borových Lad, Oldřichovice u Děpoltic, Onen Svět, Opolenec, Pancíř, Pasečná, Paště, Pěkná, Pestřice, Polka, Prášily, Přední Výtoň, Radvanovice, Rejštejn, Roklanský Les, Řasnice, Řetenice u Stach, Silnice, Slatina u Horní Vltavice, Srní I,II, Stachy, Stodůlky u Strážného, Stožec, Strážný, Studenec u Stach, Svinná Lada, Svojše, Šindlov, Špičák, Včelná pod Boubínem, Velký Radkov I,II, Vchynice-Tetov I,II, Vlčí Jámy, Volary, Zadní Chalupy, Zadní Výtoň, Zahrádky u Borových Lad, Zálužice II, Zelená Lhota, Zhůří, Zhůří u Rejštejna, Zvonková, Železná Ruda, Želnavá, Žlíbky.

Ptačí oblast Boletice dle Nařízení vlády č. 19/2005 Sb. zahrnuje následující k.ú.: Arnoštov u Českého Krumlova, Boletice, Horní Sněžná, Jablonec u Č.K., Koryto, Křenov u Kájova, Křišťanov, Maňávka u Č.K., Ondřejov u Č.K., Polná u Č.K., Spálenec, Střemily, Třebovice u Č.K., Uhlíkov u Č.K., Volary a Zbytiny.

Ptačí oblast Novohradské hory dle Nařízení vlády č. 602/2004 Sb. zahrnuje následující k.ú.: Bělá u Malont, Benešov nad Černou, Dolní Příbrani, Hojná Voda, Lužnice u Pohorské Vsi, Pivonice u Pohorské Vsi, Pohoří na Šumavě, Rapotice u Malont, Staré Hutě u Horní Stropnice a Velký Jindřichov.

V rámci ptačích oblastí (PO) evropské soustavy Natura jsou chráněny následující vybrané druhy:

druh	PO Šumava	PO Boletice	PO Novohradské hory	PO Otava a Vltava
- čáp černý	x			
- jeřábek lesní	x	x	x	
- tetřev obecný	x			
- tetřev hlušec	x			
- chřástal polní	x	x		
- kulíšek nejmenší	x	x		x
- sýc rousný	x			
- datel černý	x			
- datlík tříprstý	x	x	x	
- skřivan lesní		x		
- výr velký				x

Ostatní druhy v Ptačích oblastech ČR dle přílohy I Směrnice o ptácích 79/409/EHS Birds Directive): bukač velký, bukáček malý, kvakoš noční, volavka bílá, čáp bílý, včelojed lesní, luňák hnědý, l. červený, orel mořský, moták pochop, moták pilich, raroh velký, sokol stěhovavý, chřástal kropenatý, ch. polní, jeřáb popelavý, rybák obecný, puštitk bělavý, kalous pustovka, lelek lesní, ledňáček říční, žluna šedá, strakapoud jižní, s. prostřední, s. bělohřbetý, slavík modráček, pěníce vlašská, lejsek malý, l. bělokrký, ůhýk obecný, strnad zahradní.

Monitoring druhů přílohy I směrnice o ptácích a ptačích oblastí za období 2005-2007 byl publikován ve stejnojmenné publikaci (editoři Hora J., Brinke T., Vojtěchovská E., Hanzal V., Kučera Z.). Zpracování údajů za další tříletý cyklus je již připraveno k uveřejnění (AOPK). Současně jsou vydávány zprávy o ornitologickém průzkumu a monitoringu některých lokalitách horských smrčín (*Hora J.*). Situaci ptačích populací sleduje kromě AOPK také Česká společnost ornitologická (ČSO) - monitoring tetřeva, tetřívka, jeřábka, datlíka tříprstého, sýce rousného, kulíška nejmenšího, hýla rudého a chřástala polního (www.cso.cz). Správa NPŠ provozuje soví voliery v Borových Ladech. Budují se odchovny vzácných dravců a sov, rozmisťují se umělé dutiny a hnízda pro dravce a sovy, průběžně se přikrmují lesní kurové (*R. Giňa, Železnorudský zpravodaj X/2011*). V prověrce CHKO Šumava zpracované KS SPPOP Plzeň v r. 1987 (jako příprava na vyhlášení NP Šumava) byla udávána sestupná tendence populací tetřeva, tetřívka, jeřábka, křepelky, chřástala, lindušky, ostříže, krahujce, jestřába, výra, sýce rousného, kulíška nejmenšího, datla tříprstého, dudka chocholatého, holuba doupuňáka a dalších.

Podíl populací evropsky chráněných druhů v CHKO Šumava (dle Plánu péče CHKOŠ, 2012)

druh	1998 – 2002	v současnosti
- čáp černý	8 – 10 hnízd	4 - 5
- jeřábek lesní	500 – 700	cca 400
- tetřívka obecná	40 – 50	10 - 20
- tetřev hlušec	60 – 80 (250)	40 - 50
- chřástal polní	120 - 150	40
- kulíšek nejmenší	90 – 120	40
- sýc rousný	90 – 140	20
- datel černý	100 – 150	50
- datlík tříprstý	60 – 90	40
- skřivan lesní (Boletice)	25 - 50	0

Pozn.: v prvním sloupci odhad populací celé PO, ve druhém sloupci v CHKO

Dravci

V průběhu století 1870 – 1970 se ve střední Evropě a ČR snížily stavy dravců min. o 90 %. Ortodoxní ochránci přírody obvykle za zásadní důvod snižování populací dravců pokládají intenzivní kácení v lesích a rozšiřování lidských sídel do krajiny – avšak u nás lesů dlouhodobě přibývá a rozptýlené osídlení v krajině je trvale snižováno a omezováno, přičemž některé populace dravců se překvapivě přizpůsobily sídlům (pražská populace krahujce obecného aj.). Hlavním důvodem snižování jejich stavů bylo v období socialistické zemědělské velkovýroby používání razantních pesticidů např. na bázi chlorovaných uhlovodíků - DDT, HCH, arseničnan rtuťnatý, polychlorované bifenily (PCB) a některé těžké kovy, které se potravně staly součástí dravců. Trvajícím důvodem snižování počtů je jejich nelegální odstřel (náruživí lovci odstřelovali i zatoulané dravce), hubení otrávenými návnadami (karbofuran), příp. odchytávání do „jestřábích košů“. Dnes je to i elektrické vedení, příp. střet s pevnými překážkami (morová vozidla, prosklené stěny aj.). Obvyklé „harašení“ rušením lidmi (turisty) je však nepodstatné. Přesto se doporučuje při známém monitoringu jejich hnízdění příslušné lokality respektovat. V současnosti nejhojnější dravci v ČR jsou káně lesní, poštolka obecná a krahujec obecný (několik tisíc hnízdicích párů).

Orel mořský - *Haliaeetus albicilla*, (N), C1, největší dravý pták u nás (rozpětí křídel až 2,5 m), v Čechách zanikla poslední hnízdiště v polovině 19. století, pochází ze severních mořských pobřeží východní Evropy, na tahu, u nás u vodních ploch, každoročně na podzim a zimu jich do kraje několik přilétá (nejčastěji je na Třeboňsku a u Lipenské nádrže), po reintrodukčním programu v jižních Čechách (1970) začali u nás hnízdit – Třeboňsko, Českobudějovicko, dříve u nás pouze jedinci zimovali. Živí se lovením ryb a vodních ptáků, příp. i mršinami (u Prášil chytil lišku), hnízdí na vysokých stromech, kde si staví obrovské hnízdo, ohr. nelegální odstřel

Orel křiklavý - *Aquila pomarina*, (N), C1, pravidelně hnízdí, poslední zástřel v r. 1950 Hartmanice, zmizel z předhůří Šumavy, pozorován Javoří Pila, Modravsko, Roklan, Vysoká Myť, (Boleticko) a protahuje, od r. 2012 hnízdí v jz. Čechách, mozaikovitá krajina - lesy prostoupené loukami, poli a vodami, vč. horské smrčiny Šumavy (do 1100 m)

Orel skalní - *Aquila chasaltis*, po mořském největší dravec v ČR, hnízdí na Slovensku, u nás vypuštění z chovu, zástřely zatoulanců v r. 1920, 1932, a 1960 u Volar

Orel nejmenší - *Aquila pennata*, jen velmi vzácně zalétává, otevřené krajiny, zástřel v r. 1958 Palvínov, pozorován 1995 u Domažlic

Orlovec říční - *Pandion haliaetus*, (N), C1, poslední zástřely r. 1920 a 1930 Javoří Pila, r. 1959 Chodovská Huť, pravidelně na tahu, Lipno, hnízdění neznámé

Sup bělohlavý - *Gyps fulvus*, nepůvodní (býval v Alpách, jinak nejbliže Balkán a Blízký Východ), poslední zástřely 1. 1916 (Pustý hrádek), 1966, 1975, velmi vzácně zalétá, živí se mršinami, nacpe se tak, že nemůže vzlétnout, přenocují

ve skupinkách

Jestřáb lesní - *Accipiter gentilis*, C3, nehojně hnízdí, lesy a zemědělsko lesní krajina, uprostřed porostů si na stromech staví hnízda, obratně manévruje v korunách stromů (široká a krátká křídla), za letu loví větší ptáky (holubovité a drozdovité), využíván k chovu a sokolnickému výcviku, snižování stavu nelegální lov (za posledních 20 let se početnost snížila o 10 %), dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Krahulec obecný - *Accipiter nisus*, C2, běžně hnízdí v celé Šumavě (cca 5 párů / 100 km²), venkovská krajina, hnízdo mívá v mladších jehličinách, údajně se ilegálně loví v suchém lese Šumavy, pražská populace se přizpůsobila rušnému prostředí, dle zák. o myslivosti lovná zvěř, ohrožen nelegálním lovem

Včelojed lesní - *Pernis apivorus*, (N), C2, kritériový druh IBA, teplejší sušší lesy, skrytě žijící, horské lesy cca do 1000 m, hnízdí nehojně, Třeboňsko, na Šumavě 10 – 20 párů (dle ČSO), rozhrabává zemní hnízda vos, konzumuje zejména obojživelníky a plaze, což ovlivňuje jeho početnost, ohrožení nelegálním lovem

Káně lesní - *Buteo buteo*, velký dravec, běžně hnízdí (cca do 1300 m), zemědělsko-lesní krajina (na polích loví hraboše), Povydí, ohr. nelegální odstřel, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Káně rousná - *Buteo lagopus*, severský druh nepravidelně zalétává, v nižších polohách přezimuje, otevřený terén,

Luňák hnědý - *Milvus migrans*, (N), C1, otevřená zemědělská krajina, smíšené a listnaté lesy v blízkosti vod, velmi vzácně hnízdí (do 700 m), řídkce protahuje, ojediněle zimuje (zcela ojediněle Třeboňsko)

Luňák červený - *Milvus milvus*, C1, místy hnízdí (do 600 m), nepočetně protahuje, ojediněle zimuje, lužní krajina a pahorkatiny, Doupovské hory, Tachovská brázda

Moták pilich - *Circus cyaneus*, (N), C2, na tahu, vzácně hnízdí do 1000 m, početnější v zemědělské krajině (louky a lesy)

Moták pochop - *Circus aeruginosus*, (N), C3, chráněn v PO Třeboňsko, rákosiny u stojatých vodních ploch do 800 m, šíří se z mokřadů do okolní zemědělské krajiny, na tahu, vzácně hnízdí, Lipensko, ohr. nelegální odstřel, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Moták lužní - *Circus pygarcus*, řídkce hnízdí (do 600 m), řídkce protahuje, výjimečně zimuje, louky a pole či lesní paseky, PO Třeboňsko, Ma: dohledání a obsekání hnízd, ochrana pře predací (pachový odpuzovač Invent, Naftalin aj.), příp. oplocení králíčím pletivem

Sokol stěhovavý - *Falco peregrinus*, (N), C1, otevřená krajina se skalami a lesy, pozorován Jezerní stěna, Prášílsko, Paště, ještě v 50. letech hnízdil u nás běžně na všech vhodných místech – (hlavní příčinou jeho úbytku bylo používání pesticidů, zejména DDT), v r. 1962 zničeno jeho poslední hnízdo na Stožecké skále, repatriace v SRN a Rakousku, záchranný program NP Šumava (vysazování uměle odchovaných mláďat se počet hnízdišť ze dvou zvýšil na šest, hnízdiště na skalní stěně v západní části NP upravili pracovníci Správy, zdejší mláďe zřejmě ulovila kuna lesní nebo norek americký, příznivé podmínky má v Labských pískovcích, také v Krkonoších, byl také vysazen na kostelní věži sv. Bartoloměje v Plzni, odkud ho však nějaký nenechavec ukradl), dnes hnízdí mnohdy i na budovách (ve městech loví holuby, údajně nejrychlejší živočich, ostrý zrak), dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Poštolka obecná - *Falco tinnunculus*, nejhojnější dravec spolu s káně lesní, otevřená krajina s nesouvislými lesy, běžně hnízdí, venkovská krajina, (menší sokol), dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Poštolka rudonohá - *Falco vespertinus*, na našem území již nehnízdí

Ostříž lesní - *Falco subbuteo*, C2, nehojně hnízdí, otevřená krajina s nesouvislými lesy i kulturní lesy, až do 800 mna Šumavě

Dřemlík tundrový - *Falco columbarius*, pravidelně zimuje, otevřené zemědělské krajiny nižších poloh (menší ostříž)

Sovy

Výr velký - *Bubo bubo*, (N), C3, chráněn v PO Otava a Vltava, kritériový druh IBA, největší evropská sova (dlouhá až 1 m, s rozpětím křídel až 1,8 m), svažité lesnaté plochy se skalisky (skalní výklenky), vyhovuje mu mozaikovitá krajina, méně velké komplexy lesů, pravidelně nehojně hnízdí, Povydí, na Šumavě 10 párů (dle ČSO) početnost se snižuje, dle zák. o myslivosti lovná zvěř, ohrožen nelegálním lovem, odběrem mláďat

Kalous ušatý - *Asio otus*, venkovská krajina lesů, polí a luk, hnízdí zejména Pošumaví, ale i Šumava do 1100 m

Kalous pustovka - *Asio flammeus*, (N), C2, nepravidelně v malém počtu hnízdí v otevřených plochých krajinách a močálech (do 500 m), na tahu, v TTP nacházejí hraboše, Kyselov

Puštík bělavý - *Strix uralensis macroura*, A1, C1, vzácná bílá sova „uralka“ tajgového pásma, původní ve smíšených pralesových lesích s rozsáhlým travním a polním bezlesím, ojediněle hnízdí, se kdysi hojně vyskytovala v karpatských lesích, dnes se zvolna vrací do Beskyd, na Šumavě vyhybnul ve 20. letech 20. století, byla reintrodukována na Šumavu (v r. 1975 v NP Bavorský les, v r. 1995 v NPŠ, Němci využili k vypouštění i jedince poddruhu *liturata*, žijícího v Polsku, jižním Slovensku a Maďarsku). Na Šumavě byla pravděpodobně uměle vytvořena nepůvodní hybridní populace *macroura-liturata*. Po výru je naší největší sovou, řídkce hnízdí ve starých listnatých a smíšených porostech Šumavy a Pošumaví, Povydí, Boleticích (v dutinách stromů, příp. velkých budkách), své teritorium si dokáží srdnatě bránit i před člověkem, na Šumavě cca 10-20 párů. **Ohrožen:** zejména likvidací pralesních a starých stromů (což se podařilo ponecháním rozvoje disturbancí horských smrčín), Ma: dochází k umělému posilování populace (chovné stanice, vypouštěcí voliery)

Puštík obecný - *Strix aluco*, starší lesy zejména listnaté a sídla, pravidelně hnízdí, početná na celé Šumavě – Horská

Kvilda, Černá hora, Roklanské jezero

Sova pálená - Tyto alba, C2, lidská sídla, zemědělská krajina, ojediněle hnízdí do 800 m, skrytý způsob života, vadí ji tuhé zimy, Ma: Instalace budek (zemědělské objekty, církevní objekty, staré vysokokmenné sady) nepřístupných pro kunu sklaní a kočku domácí

Sýc rousný - Aegolius funereus, N, C2, GL, chráněn v PO Šumava, hluboké a stinné lesy, tajgový stálý lesní druh, typický pro starší rozvolněné větší lesní jehličnaté komplexy (hnízdí v dutinách stromů, ale i budek), odumřelý les (sterilní kůrovcové souše), popř. holiny, jako důsledek působení škodlivých činitelů "kůrovců", zhoršují přírodní prostředí pro jeho výskyt, hnědě zbarvená sova, loví drobné zemní savce (hraboše, myšice, normíky) i drobné ptáky, pravidelně hnízdí zejména ve výškách 700 – 1000 m, na Šumavě 90-140 párů (dle ČSO), Bílý potok u Kašperských Hor, Třeboňsko, **ohrožení** predátory (kuna lesní) a likvidací pralesních a starých stromů (což se podařilo ponecháním rozvoje disturbancí horských smrčín), Ma: podpora vyvážování budek

Sýček obecný - Athene noctua, (N), C2, zemědělská a parková krajina, lesy i sídla, běžně hnízdí (do 1000 m), dochází k jeho úbytku, jeho houkání se v noci obyvatelé báli, Železná Ruda, Javorná, Ma: Instalace budek (zemědělské objekty, církevní objekty, staré vysokokmenné sady) nepřístupných pro kunu sklaní a kočku domácí

Kulíšek nejmenší - Glaucopteryx passerinca, N, C2, chráněn PO Šumava a PO Boletice, tajgový druh, hluboké a stinné lesy, horské jehličnaté lesy a rašeliniště, nejmenší sova Evropa, žije převážně v tajze severní Evropy a ostrůvkovitě v některých rozvolněných horských oblastech střední a jižní Evropy, na Šumavě v souvislých jehličnatých lesích vč. olšin, výskyt vázán na hnízdní dutiny, loví drobné zemní savce a ptáky, běžně hnízdí, Zhůří, proto se nedoporučuje byt' sukcesní zalesňování bezlesích enkláv, neboť tam nachází své zdroje potravy, podle ČSO se na Šumavě vyskytuje 90 – 120 párů.

Kurovítí (rozvolněné lesy s bobulovitými plody)

Tetřev hlušec - Tetrao urogallus, N, C1, chráněn v PO Šumava. Tetřev pro svůj samotářský způsob života miluje rozsáhlé lesní komplexy, které jsou prostřídány travnatými plochami a rašeliništi s bobulovitými rostlinami. Je původním obyvatelem boreálního euroasijského tajgového lesa (Norsko, Švédsko, Finsko, Rusko, Mongolsko) a směrem na jih se jeho výskyt stává ostrůvkovitý - světlé staré horské lesy střední Evropy (Alpy, Karpaty, Pyreneje, stará bulharská pohorí) prostoupené světlinami - pasekami, vřesovišti a rašeliništi s bobulonosnými bylinami a keři. důležitá je i přítomnost rašelinišť, ale i mravenišť. Důležitý je bohatý podrost, zejména borůvky, poskytující potravu i úkryt. Dospělí ptáci se zejména v zimě živí kaloricky chudým jehličím nebo pupeny dřevin (během zimy zkonzumují až 2 kg jehličí). Pro jeho výskyt je důležitá potravní nabídka, zejména potravní základna pro mláďata, tj. přítomnost bobulonosných rostlin (např. borůvka, brusnice, klikva, vlochyň) a mravenišť (kukly), neboť nekrmivá mláďata jsou po vylhnutí na nich závislá. Pro tetřeví kuřátka tvoří bílkovina z mravenišť až 90 % potravy. Mraveniště však bývají na rozhraní "světla a stínu", příčemž rozpadem lesních porostů a odumřením stromového patra dochází ke změnám teplotních a vlhkostních podmínek, přehřívání půd, mizení medujících mšic (kterou potřebují mravenci) i mizení mravenišť a žádoucího hmyzu – tedy k rozpadu normálního potravního řetězce. Disturbované lesní polomy vyráběné „divočiny“ jen těžko je možno pokládat za vábné pódium tokaniště a jeviště přihlízejících tetřevích samic. Rovněž zvyšování počtu jeho predátorů (např. liška, kuna, rys) výrazně omezuje jeho počty. Největší kurovítí pták má ve střední Evropě relativně stabilní populace ve vysokých alpských polohách Švýcarska, Rakouska a Německa, také ve Skotsku, zatím co ve středohorských polohách Evropy dochází k rapidnímu snižování jeho četnosti, včetně Šumavy. V minulosti žil na celé Šumavě a Pošumaví, Českém lese, Brdech i na Plzeňsku. **Největší počty tetřeva na Šumavě byly okolo r. 1870, kdy zde bylo největší osídlení a také zde probíhala intenzivní těžební činnost.** Býval to vyhledávaný lovný pták (samec má velikost téměř jako krocan, výšku až 94 cm a váhu i přes 5 kg). Na tokaništi se na jaře scházeli domácí i zahraniční střílci, jako hosté knížete pána, aby získali některou z loveckých trofejí, přičemž široký tetřeví vějíř patřil k nejoblíbenějším (v jednotlivých myslivnách byly zařízeny hostinské pokoje pro vysoké hosty, např. v Prášílech, Filipově Huti, Modravě, Březníku, Stožci, Boubíně aj.). V letech 1880 – 1910 bylo jen na panství Vimperk a Český Krumlov odstřeleno 2700 tetřevů. Ještě v 50. letech 20. století byl na Šumavě běžně loven, v r. 1978 byl údajně uloven poslední na LS Arnoštov, po roce 1980 se stal chráněným druhem. V letech 1955 – 77 se plochy obývané tetřevem v ČR zmenšily na 10 % původní rozlohy (v r. 1978 bylo udáváno již jen cca 100 ks tetřeva na Šumavě, v r. 1995 celkem 157 ks). Ve zprávě KS SPPOP z r. 1987 se udává lokalizace pouze na některých rašeliništích. Do r. 1989 zmizel tetřev z vnitrozemí a byl omezen na pohraniční horstva. Následně jeho stavy v Krkonoších, Brdech, na Šumavě, v Českém lese a Jeseníkách byly částečně nebo úplně ovlivněny reintrodukcemi z umělých odchovů, repatriace na Šumavu, do Českého lesa či Krkonoš byly omezeně úspěšné - i v současnosti dochází na Šumavě k vypouštění uměle odchovaných jedinců. Dnes se tetřev vzácně vyskytuje v sz. a střední části Šumavy, většinou v hřebenových polohách. Jejich celkový počet je u nás odhadován zřejmě nadsazený cca 200-300 ks (z toho nejvíce na Šumavě), přičemž doc. K. Hudec udává k r. 2001 pouze 110 – 140 exemplářů v celé ČR. Pro zajištění biotopových podmínek pro jeho existenci jsou potřebné prosvětlené a rozvolněné staré lesní porosty (ke hřadování požaduje stromy s vodorovnými a dostatečně silnými větvemi, přičemž v hustém smrkovém porostu při rychlém startu a špatném letu často narazí), s bohatým zmlazením a nelesními plochami travních porostů a rašelinišť. Ornitolog RNDr. J. Hora prohlašuje, že počty tetřevů narůstají, že většina tetřevů se zdržuje v rozpadajících se porostech (I. zónách). Členité bylinné patro je důležité z hlediska mikroklimatického, potravního i příp. úkrytu - slepice si tam zakládá hnízdní jamky,

příp. pod keřiky a vřesem. Důležitá je i dostupnost vody, přítomnost travnatých tokanišť, ale i vhodných míst pro popelení a dostupnost gastrolitů (tj. drobných kamínků k rozemílání a trávení rostlinné potravy), **bobulovité rostliny a mraveniště**. Kuřata potřebují otevřený prosluněný mnohotvárný les, živí se pouze živočišnou stravou, během dospívání přecházejí na rostlinnou (jehličí, pupeny, semena, bobule). Tetřevi se často zdržují na zemi, hřadují však i na stromech, kde oštipují jehličí (zejména v zimě) a nocují. Tetřevi kohouti a samice žijí celý rok odděleně a setkávají se pouze na jaře v době toku (v dubnu až květnu). Tetřev je tichý pták, pouze v době toku je znám jeho charakteristický hlas, spojeným s obřadním tancem. Uvedené požadavky nespĺňují dnešní souvislé smrčiny, ani „nucený“ disturbanční rozpad smrčín, uschlé stromy znamenají významnou ztrátu pro jeho potravní základnu, zejména během zimního období – někteří ornitologové prohlašují, že ač posouzení opětovného šíření tetřeva na Šumavě je diskutabilní a těžko hodnotitelné, že za tím je zvýšená biotopová a druhová ochrana (možno chápat znepřístupnění), příznivé klimatické podmínky v době vyvádění mláďat a příznivá vnitropopulační dynamika, příp. „nařízený“ rozpad horských smrčín. Zásadní ověřenou premisou je: čím vhodnější stanoviště, tím více tetřevů, ale i stoupá-li kvalita přírodního prostředí, stresové zatížení klesá! Stresové zatížení může potenciálně vzrůstat s vyšší intenzitou turismu, ale je známá i i určitá „odolnost“ při velmi vysoké intenzitě – tzv. „železní tetřevi“ např. z oblasti Třístoličnicku. Z pohledu etologie „vědeckí ornitologové a fundamentální ochránci nechtějí vědět, že **vedle vrozeného instinktivního chování mají mnozí ptáci, vč. tetřeva schopnost vnímat informace a učit se jejich vtiskováním (imprinting) si přivýkat, např. ignorovat nedůležitý opakující se podnět. Tedy i tetřev vnímá, že člověk, který ho nepronásleduje, nepředstavuje nebezpečí, a pak na známý zvuk pohybu turistů po stezce či motorové pily ani neopustí hnízdo. Tetřev často hnízdil vedle cesty či dráhy**, nevadilo mu holosečné hospodářství, ani kotlíkové seče či maloplošný způsob, přesto miluje větší komplexy lesů. Současná studie NPŠ vedle uvedeného konstatování zjistila, že výskyt tetřeva bývá do 300 m od turistických tras (na člověka si zvykne obdobně jako na vysokou zvěř). Z mnoha letitých zkušeností je známo, že tetřevovi nevadily hlučné těžební práce či rušivé úpravy lesních komunikací. Před 2. světovou válkou tetřev U Roklanské hájenky každoročně tokal i se pářil, přičemž starší děti se ho pokoušely chytit, což se jim nepodařilo. Pokud se tetřev nehoní a záměrně neruší, je schopen se adaptovat na „lidského živočicha“ ve své blízkosti. (což je i případ tzv. „železných tetřevů“ na Třístoličnicku). Tetřev není tak choulostivý jak se uvádí, dá se chovat v zajetí (např. na Hluboké, kde mu člověk nevádí ani při největších intimitetech). Tetřevem se zdůvodňoval i zákaz kácení napadených kůrovcových stromů (např. na Smrčíně). **Nepříznivý rušivý (příp. stresující) vliv turistů na tetřevovité, rep. tetřeva, je možno považovat za zástupný spekulativní důvod k vyhnání člověka ze Šumavy. Na trvalém snižování počtu tetřevů se podílí zejména nedostatek potravy, větší početnost šelem, konkurence ze strany jelenů, drátěné oplocenky, vlastní populační dynamika, kontaminace prostředí, kyselé deště, ale i oteplování** (neboť je severským ptákem – dnes je u nás obvykle ve výškách nad 1000 m), lov a teprve v poslední řadě případné rušení turistů (v době toku, sezení na vejcích a v zimě - výdej energie). Prokazatelně nadměrný počet predátorů, ale i černé zvěře likviduje tetřeva i tetřívku, které loví a ohrožuje zejména v raných stádiích vývoje. Zajímavostí je provádět rychlé přesuny jedinců na vzdálenost 10 – 20 km. **Ústup tetřevovitých ptáků z lesních oblastí severní polokoule (Euroasie), původně obyvatel čvrtohorní tajgy, není důsledkem přímého vlivu obyvatel, ale ekologických vlivů**, které doposud nebyly dostatečně specifikovány (resumé publikace Lesnická zoologie III, A. Pfeffer a kol., SZN Praha 1954). Lesník Ing. R. Stolařík v publikaci Plasko - osm a půl století v Plaské zoolině (Státní okr. archiv Plzeň-sever Plasy 1996) uvádí: "Nejstarší záznam o existenci tetřeva v panských lesích Plaska je z r. 1824, kdy zde bylo 6 tetřevů a 10 tetřívků, v roce 1831 8 + 38 kusů, v r. 1940 - 41 zde bylo 140 ks tetřevů (49 kohoutů a 91 slepic) na výměře 8000 ha. Odstřel kohoutů zde byl v roce 1887-1897 16 ks, v r. 1928 16 ks, v r. 1932 celkem 30 ks, v r. 1940 již jen 9 ks. Lesmistrů podávali denní hlášení o jeho toku (v r. 1890 to bylo 12 hlášení v době 23.3. - 4.4.). Pro zdar chovu je důležité důsledné potírání škodné - lišky, kuny, jezevce, tchoře, lasičky, toulavých psů a koček, dravých ptáků příp. ochrana před lovem člověka. Pro kuřata jsou pochoutkou mravenčí kukly, později pak bobule všech druhů a bukové a borové pupeny.“ Podle ČSO se na Šumavě vyskytuje 60-80 tokajících samců. **Ohrožen zejména predátory, snad chorobami a pouze okrajově rušením lidmi** (na něž si může zvyknout pokud ho nepronásledují). Typickým příkladem pro ideology bezzásahovosti a divočiny je ochrana tetřeva: farizejská preference vybraného ohroženého, ustupujícího druhu před ostatními (další mohou zhytnout) a příkaz vyloučení turistů a obyvatel z území údajného výskytu tetřeva, „k podpoře tetřeví populace“, s návaznou rozsáhlou mediální kampaní omezených a záměrně vybraných, příp. upravených informací, tedy nechápání celostního pohledu, širších a zpětných vazeb, dle zák. o myslivosti lovná zvěř. Ve Skotsku, s příznivými ekologickými a potravními možnostmi, byl je „vyrušován“ lidmi, je stále lovnou zvěří, což dokládá spekulativní zástupný důvod vyhánění lidí ze Šumavy odůvodněním záchrany tetřeva. Doposud udávané lokality tetřevů po rozsáhlém disturbančním rozpadu horských smrčín jež mají změněné stanovištní a potravní podmínky, nelze je tedy spekulativně používat ke znepřístupňování území. **Z hlediska veřejného zájmu je ve střetu ochrana cca 100-200 ks jednoho ustupujícího severského druhu, u něhož však z hlediska zachování celkové populace nedochází k ohrožení, oproti oprávněnému celospolečenskému veřejnému zájmu 10 milionů obyvatel ČR a množství dalších zahraničních návštěvníků, pro které je vyhlášen zákaz návštěvy většiny území NP Šumava** (odůvodňovaný zástupným důvodem ochrany tetřeva). Mo prováděn, Ma zajišťován ideologií vyhánění člověka ze Šumavy

Tetřívek obecný - *Tetrax tetrax*, **N, C2, chráněný v PO Šumava a Boletice**. Jako pták severské tundry, miluje spíše otevřenou prosvětlenou mozaikovitou krajinu s rašeliništi, mokřými horskými loukami, rašelinnými březinami, jívami a dostatečným množstvím ekotonových stanovišť (na rozhraní lesa a bezlesí), enklávy mokřadních luk, pastvin i polí

v lesích a zvláště křovinaté remízky s břízou (jejímiž jehnědami se v zimě živí), příp. alespoň dostatek vhodných lesních světlin. Zejména v období toku (počátkem horského jara) vyhledává přehledná místa, avšak někdejší velká společná tokaniště již převážně zmizela. Pro výchovu kuřátek je nezbytný dostatek krytu, členité bylinné patro s vhodnými mikroklimatickými podmínkami a dostatkem rostlinné a živočišné potravy. Velmi důležitá je přítomnost podmáčených stanovišť s bohatou faunou bezobratlých (které samice vyhrabuje pro kuřata). Vadí mu chemicky ošetřené porosty vzhledem k jeho drobnému potravnímu spektru. Někdejší jeho areály, tj. enklávy bezlesí jsou však trvale programově sukcesně zalesňovány (s vizí výjimečné hodnoty budoucího smrkového pralesa). Tetřívěk byl dalším lovným lesním kurem (velikosti domácí slepice), žijícím téměř v celém území kraje, později na Šumavě a Českém lese, který byl loven lesním personálem a posléze těmi, kdo měli propustku do hraničního pásma (důstojníci Pohraniční stráže a straničtí prominenti). Ještě po roce 1945 byly stavy tetřívků velmi dobré (např. na tokaništi na Vysokých lávkách Prášil tokalo cca 400 kohoutků v roce 1947/48, v dílně LZ Hluboká se v r. 1961 preparovalo cca 300 tetřívků), dle zák. o myslivosti lovná zvěř. Ve zprávě KS SPPOP z r. 1987 se udává lokalizace pouze na některých rašeliništích. Na Šumavě, zejména ve východní části se vyskytuje 40-50 tokajících samců (dle ČSO). Podle studie J. Flouska, O. Volfa: Nechováme se k tetřívkoví macešky (In Ochrana přírody 3/2012) na Šumavě jeho stavy trvale klesají, pravděpodobně změnami v krajině, např. sukcesním zarůstáním tokanišť, omezenou potravní nabídkou a zvyšováním predátorů vč. divokých prasat (vzhledem k zarůstání jejich přírodních stanovišť, je pouze v Krkonoších perspektiva jejich přežití): r. 1977- 1267 ks, 1996-190, 1998-120, 2008-90, 2008-60, 2011-50, Mo a Ma: zajištění mozaiky antropogenního bezlesí. Pro zajištění jejich populace jsou nutné bezlesí travní plochy, tedy je nutné provádět odpovídající management, např. kosení travních porostů na jejich tokaništích. Nutnou podmínkou zachování populací tetřívků je zachování komunikace mezi lokálními populacemi.

Jeřábek lesní - *Bonasa bonasia*, N, C2, chráněn v PO Šumava, Boletice a Novohradské hory, centrum rozšíření Sibiř, lesní kur velikosti koroptve, býval loven na jaře a na podzim (ještě před 30 lety a patřil k tradičním velikonočním jídlům). Preferuje prolínání lesa s bezlesí, pionýrská stadia vývoje lesa, vyskytuje se i ve smíšených lesních porostech, při lesních okrajích, i v horských a podhorských lesích s bohatým keřovým patrem a dostatkem jeřábu, břízy, olše, lísky aj. listnatých dřevin, důležitých jako zdroje potravy (bobule, jehnědy, pupeny) a brusnicovité rostliny. Jeho stavy se m.j. vyvíjí i v závislosti na počtu lísek (jejich jehnědami se v zimě živí), jejichž počty byly však výrazně sníženy (přičemž jsou významné i pro veverka, ořešníky a plchy), stavy mají sestupnou tendenci, na Šumavě relativně četná populace 500 – 700 párů (dle ČSO), Povydíř, **ohrožen** je predátory při hnízdění, pěší, cyklistická a běžecká turistika na stálých trasách ho vážně neohrožuje (pouze hlučná motorová), dle zák. o myslivosti lovná zvěř, Ma: regulace predátorů a černé zvěře, ale i spárkaté zvěře, zajištění mozaiky antropogenního bezlesí s listnáči (brusnicovité, keřové patro - líska, bez černý, listnaté stromy - bříza, buk, osika, olše, třešeň)

Bělokur rousný - *Lagopus lagopus*, nepůvodní, introdukovaný býv. Správou NPŠ (z tundrových oblastí někdejšího SSSR), větší než koroptev, žije na slatích a vřesovištích, živí se vrbovými a březovými pupeny a bobulemi, jeho stavy neznámé

Koroptev polní - *Perdix perdix*, (N), C3, zemědělská krajina, vzácně hnízdí (nízké travnaté porosty a pole), teplejší lokality, stavy dlouhodobě klesají, dnes již jen vzácně v podhůří v okolí sídel, **ohrožení** predátory a mechanizovanou sklizní, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Křepelka polní - *Coturnix coturnix*, (N), C2, otevřená zemědělská krajina, louky, na Šumavě nehojně hnízdí s výjimkou velkých lesních komplexů, na Šumavě trvalý úbytek, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Bažant obecný - *Phasianus colchicus*, nepůvodní (Asie), venkovská krajina, nehojně hnízdí, z 28 bezlesích lokalit mezi 640 – 1033 m byl v l 1995-97 zjištěn pouze na jedné (Boletice), lovný pták, dle zák. o myslivosti lovná zvěř, historická snaha obohacovat honitby o nepůvodní zvěř, udržuje se umělým odchovem a vypouštěním

Perlička kropenatá - *Alectoris meleagris*, nepůvodní (Afrika), lokálně v domácích chovech

Krocen divoký - *Meleagris gallopavo*, nepůvodní (Amerika), lokálně vysazovaný

Krůta domácí - *Meleagris gallopavo* f. *domesticus*, domestikovaný krocen divoký, ojedinele v chovu

Kur domácí (slepice domácí) - *Gallus gallus* f. *domesticus*, domestikovaný z kura balkánského

Ostatní skupiny (mimo pěvců)

Vodní prostředí s okolím

Čáp bílý - *Ciconia coconia*, C3, oblasti s vodními plochami, někdy hledá potravu i na oraných plochách, hnízdí na vyvýšených místech, dnes většinou v sídlech, ojedinele ve volné krajině, na Šumavě až do 800 m, čápi jsou ohrožené evropské druhy, které u nás patří k nejoblíbenějším ptákům, o kterých se věří, že přinášejí štěstí, proto jim lidé připravují hnízda, v poslední době byly sledovány i trasy a místa jejich zimních pobytů v severní Africe, do většího povědomí se dostal díky projektu "Africká odyssea", který sledoval jejich tahové cesty do zimovišť v Africe, umělá hnízdiště

Čáp černý - *Ciconia nigra*, N, C2, chráněn v PO Šumava, lesy, plachý, v lesích si staví mohutná hnízda na stromech, vzácně hnízdí (okolí Stožce), Třeboňsko, pozorován Rokytická slat', Losenice, na Šumavě 8 – 10 párů (dle ČSO), početnost se zvyšuje, podle některých ornitologů je pro něj příznivá „výroba virtuální divočiny“, Ma: ochrana hnízdišť a hnízdění

Volavka popelavá - *Ardea cinerea*, (C3), větší vodní plochy a toky, loví i na polích, ojedinele hnízdí, dle zák.

o myslivosti lovná zvěř

Volavka červená – *Ardea purpurea*, vodní plochy s rákosinami, Lipensko

Volavka bílá – *Ergetta alba*, (N), **C2**, pouze na tahu, jednou zahnízdila na Třeboňsku

Volavka stříbřitá – *Ergetta garzetta*, (N), **C2**, na tahu, zcela ojedinele hnízdí Českobudějovicko, Třeboňsko

Kormorán velký – *Phalacrocorax carbo*, (býv. C3) - pro velké škody na rybách zrušena její ochrana, velké vodní plochy, nezamrzlé řeky, Lipensko, Třeboňsko, dle zák. o myslivosti lovná zvěř, na velkých vodních plochách jsou invazní (za 10 let se jejich počet zvýšil pětinasobně), na Plzeňsku až 1000 ks, MŽP platilo 40 mil. Kč ročně za způsobené škody, proto byl vyškrtnut z ohrožených druhů, nezbytný nejen Mo, ale i Ma: výhledově je nutná regulace, ale odstřel na nocovištích není povolen, pouze na lovíci jedince příslušnými uživateli honitby. „Otázkou je, zda nedošlo k omezení ochrany kormorána příliš pozdě a zda se z něj v blízké době nestane škůdce, který bude cíleně loven a jeho populace omezována, tak jako tomu bylo na začátku minulého století.“ (P. Šedina, ref. právní podpory státní správy AOPK)

Jeřáb popelavý – *Grus grus*, (C1), protahuje, i hnízdí Třeboňsko, Brdy, potřebuje stálou výšku vodní hladiny v době inkubace vajec, ohr.: přeměna stanovišť hnízdních lokalita, Ma: ochrana před predátory vč. prasat

Bukač velký – *Botaurus stellaris*, chráněn v PO Třeboňsko, vodní plochy s rákosinami, hnízdí do 500 m

Bukáček malý – *Botaurus stellaris*, chráněn v PO Třeboňsko, mělké vody s rákosinami a křovitými vrbami, hnízdí do 550 m

Kvakoš noční – *Nycticorax nycticorax*, chráněn v PO Třeboňsko, zarostlé rybníky, mokřadní prostředí

Kolpík bílý – *Platalea leucorodia*, mělké zarostlé vody, Českobudějovicko

Potápka roháč - *Podiceps cristatus*, **C3**, vodní plochy a větší vodní toky s břehovými porosty (Lipno, Olšina) a Pošumaví, vzácně hnízdí, ohrožena kolísáním hladiny při hnízdění, početnost silně klesá

Potápka malá - *Podiceps ruficollis*, **C3**, menší, mělké vodní plochy, vzácně hnízdí až do 900 m

Potápka černokrká - *Podiceps nigricollis*, **C3**, mělké vodní plochy s hustými porosty, v Pošumaví vzácně hnízda na vodě, početnost dlouhodobě klesá

Potáplice severní – *Gavia arctica*, (N), na tahu podzimním, příp. jarním, nehnízdí, Lipno

Labuť velká - *Cygnus olor*, nepůvodní (střední Asie a severní Evropy), je největším a nejelegantnějším ptákem u nás, labutí páry spolu žijí celý život, zimuje na nezamrzavých vodních plochách, často ve městech (teplejší vody), v Pošumaví vzácně hnízdí až do 730 m

Husa velká - *Anser anser*, mělké zarostlé vodní plochy a okolí, hnízdí v rákosinách a na ostrůvcích, v Pošumaví ojedinele hnízdí až do 500 m

Husa domácí – *Anser domestica*, domestikovaná

Kachna divoká - *Anas platyrhynchos*, vodní plochy všeho druhu, běžně hnízdí mělké vody, (břehy, ostrůvky, husté porosty), až 1130 m (Žhůřská slat'), dle zák. o myslivosti lovná zvěř, snaha o rozšíření polodivokých chovů

Kachna domácí - *Anas platyrhynchos domesticus*, domestikovaná (před zač. n.l. na několika místech v Asii)

Kopřivka obecná - *Anas strepera*, (N), **C3**, mělké vodní plochy, ojedinele hnízdí v hustém porostu u vody, Pošumaví, Lipensko, stavy se mírně zvyšují, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Ostralka štíhlá – *Anas acuta*, **C1**, rybníční a močálová území, na jarním tahu, hnízdí do 500 m

Lžičák pestrý - *Anas clypeata*, **C2**, mokřadní louky, mělké vodní plochy v Podhůří, hnízdí v hustých porostech, na tahu i Želnavské slatě, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Čírka modrá - *Anas querquedula*, **C2**, mělké vodní plochy, mokřadní travinné porosty, vzácně hnízdí v Pošumaví

Čírka obecná - *Anas crecca*, (N), **C3**, (C1), mělké vodní plochy, mokřadní travinné porosty, vzácně hnízdí, býv. u Roklanské myslivny (1178 m), ze Šumavy převážně vymizela, Vltavský luh, Pošumaví, dle zák. o myslivosti lovná zvěř, ohrožena nelegálním lovením při odstřelu kachen divokých

Polák velký- *Aythya ferina*, mělké stojaté vodní plochy Pošumaví, ojedinele až 650 m n.m. - Lipno, hnízdí v rákosinách a vyšších ostřicích

Polák chocholačka - *Aythya fuligula*, vodní plochy, vzácně hnízdí Šumava, nejvýše jezero Laka 1096 m), dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Zrzohlávka rudozobá – *Netta rufina*, potápivá kachna, do 450 m, zarostlé mělké vodní nádrže

Morčák velký - *Mergus merganser*, **C1**, severský druh, vodní nádrže a řeky, šíří se po Otavě k Annínu a Radešovu

Morčák bílý – *Mergus albellus*, protahuje, zcela ojedinele Lipno

Hohol severní - *Bucephala clangula*, (N), **C2**, severská kachna u nás na tahu, vodní nádrže se stromovými porosty, hnízdí v dutinách stromů (příp. budkách), ojedinele Třeboňsko

Lyska černá - *Fulica atra*, mělké vodní plochy, nehojně hnízdí zejména v Pošumaví do 600 m, v zimě i na tekoucích vodách, populace klesají, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Slípka zelenonohá – *Gallinula chloropus*, mělké vody s menšími břehovými porosty, obvykle hnízdí do 600 m

Chřástal malý - *Porzana parva*, **C1**, rákosiny a ostřicové porosty u vodních ploch, na Šumavě trvalý úbytek, hnízdění pravděpodobně na Třeboňsku

Chřástal kropenatý - *Porzana porzana*, **C2**, žije skrytě, nízká mokřadní vegetace a ostřicové porosty u vodních ploch, vyžaduje trvalé, nekolísavé zaplavení a přirozené přechody z litorálu na podmačené louky, nepříznivé je šíření terrestrických rákosin na úkor porostů ostřic, zblochanů a sítin, Ma: kosení luk, obnova tůňek, proslapávání průběhů

v rákosinách

Chrástal vodní - *Raillulus aquaticus*, C2, rákosiny a ostřicové porosty u vodních ploch, vzácně hnízdí, východní část Šumavy až do 750 m

Chrástal polní - *Crex crex*, N, C2, chráněn v PO Šumava a Boletice, kritériový druh IBA, celosvětově silně ohrožený, v západní Evropě téměř vyhubený, v rámci česko-bavorského projektu je prováděna jeho satelitní telemetrie (sledování migrace pomocí vysílaček), mozaika antropogenního bezlesí - převážně podhorské a nížinné extenzivní travní porosty, mokré louky a jeteloviny, kde dříve běžně hnízdil, žije skrytě v travnatých lokalitách nižších horských poloh (velikosti koroptve), živí se drobnými živočichy (hmyz, červi, měkkýši, pavoukovci), doplňkově zejména na podzim rostlinami (zelené části rostlin a semena), na Šumavě je 120 – 150 volajících samců (dle ČSO), ohrožen nevhodným termínem sklizně či pastvy – což však nemůže být důvodem trvalého snižování počtu na Šumavě, neboť tam se neprovádí, Mo a Ma: zajistit mozaiku antropogenního bezlesí, TTP nutno sekat od středu ke krajům nebo od jedné strany ke druhé, max. 2 žacími stroji, první seč nejdříve 15.8 a nejpозději 30.9.

Tenkozobec opačný - *Recurvirostra avosetta*, bahnitě břehy vodních ploch, hnízdí do 450 m, Českobudějovicko (odkaliště u Mydlovar)

Kulík říční - *Charadrius dubius*, mělké vodní plochy Pošumaví (Lipno) i údolní rašeliniště Šumavy, Křemelná, Otava, ojediněle hnízdí do 850 m

Cejka chocholatá - *Vanellus vanellus*, venkovská krajina, vlhčí louky a pole, bahnitá dna rybníků, nehojně hnízdí Pošumaví, ale i Jezerní slat' u Horské Kvildy

Bekasina otavní - *Gallinago gallinago*, (N), C2 (C3), mozaika bezlesí – mokřadní TTP, rašeliniště, bahnitá dna rybníků, nehojně hnízdí, např. Vltavský luh, Ma: úprava doby seče mimo hnízdní období

Sluka lesní - *Scolopax rusticola*, (N), C3, lesní mokřady s potůčky, skrytě žijící lesní pták převážně ve vyšších vlhčích polohách Šumavy, býval u nás významným lovným ptákem, teprve od r. 1988 je u nás trvale hájena, ojediněle hnízdí, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Koliha velká - *Numenius arquata*, (N), C1, (A1), mokré TTP, bahnitě mělké vody na Úhlavě u Nýrska, hrozí ji vyhynutí, na tahu

Břehouš černoocasý - *Limosa limosa*, nízké mokřady do 500 m, bahnitá dna

Vodouš kropenatý - *Tringa ochropus*, C2, ojediněle lesní menší vodní plochy, bahnitě břehy, vzácně hnízdí Vltavský luh, ale i jezero Laka či Chalupská slat'

Vodouš rudonohý - *Tringa totanus*, mokré louky, nízké porosty vod a bahnitě břehy, hnízdí do 500 m

Vodouš šedý - *Tringa nebularia*, protahuje,

Pisík obecný - *Actitis hypoleucos*, C2, říční náplavy, bahnitě břehy vodních ploch, vzácně hnízdí do 1300 m, Vltavou Nové Pece, Otava u Sušice

Racek chechtavý - *Larus ridibundus*, mělké zarostlé vodní plochy, i v hejnech, např. Lipno, na Kozčinském rybníce chráněné hnízdiště, lokálně hnízdí do 700 m, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Racek stříbrný (bělohavý) - *Larus argentatus* (cachinnans), protahuje, větší vodní plochy

Racek černohlavý - *Larus melanocephalus*, ojediněle

Rybák obecný - *Sterna paradisea*, C2, větší vodní plochy a toky, ojediněle hnízdí do 500 m, Českobudějovicko, Třeboňsko

Rybák černý - *Chlidonias niger*, mělké zarostlé vody, jihočeské rybníční pánve, Lipno, ojediněle hnízdí, Českobudějovicko, Třeboňsko

Ledňáček říční - *Alcedo atthis*, (N), C2, kritériový druh IBA, náš nejkrásnější a nejpestřejší pták, v minulosti se vyskytoval častěji, klidné a čisté pomalu tekoucí potoky a říčky (příp. zavlažovací kanály), poletuje po nízkých větvích z nichž číhá kořist (živí se rybkami), nehojně hnízdí do 900 m v hlíněných svazích jejich břehů (v norách, které si sám vyhrabává), na Šumavě trvalý úbytek - predátor nor liška a norek americký, dnes 5 párů (dle ČSO), Horní Vltava, Povydří, Třeboňsko

Lesní a venkovské prostředí

Holub doupňák - *Columba oenas*, C2, pralesové porosty, zejména bučiny, hnízdí v zachovalých starých smíšených porostech (využívá dutiny po datlu černém) do 1200 m, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Holub hřivnáč - *Columba palumbus*, horské lesy i sídelní krajina, běžně hnízdí až do hřebenových poloh, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Holub věžák - *Columba livia f. fera*, zdivočelý domácí holub

Holub domácí - *Columba livia f. domestica*, města a vesnice, hnízdí půdy, římsy, balkony, skály

Hrdlička divoká - *Streptopelia turtur*, venkovská krajina, sídelní zeleň, Pošumaví a Šumava nehojně hnízdí do 1000 m

Hrdlička zahradní - *Streptopelia decaocto*, posunula se k nám z Balkánu (v rámci klimatického oteplení), sídla a sídelní zeleň, běžně hnízdí do 750 m, zcela chybí v horských lesích, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Kukačka obecná - *Cuculus canosus*, lesy a venkovská krajina, běžně hnízdí (až na hřebeny)

Lelek lesní - *Caprimulgus europaeus*, C2, kulturní lesy, zejména písčité bory, zcela ojediněle hnízdí, Třeboňsko, nevhodné „zhoustnutí“ lesů

Rorýs obecný - *Apus apus*, C3, horské skalnaté lesy, dnes sídla, i na Kvildě, běžně hnízdí na Šumavě tam kde má hnízdní možnosti

Dudek chocholatý - *Upupa epops*, C2, otevřená zemědělská krajina s pastvinami, úhory, poli a stromy, ojediněle hnízdí jižní Pošumaví, populace klesající tendenci

Krutihlav obecný - *Jynx torquilla*, C2, otevřená venkovská krajina s lesíky a sídelní zelení, dochází k úbytku, mnohdy v místech býv. šumavských sídel (ovocné aj. stromy), nehojně hnízdí do 1200 m

Žluna šedá - *Picus canus*, (N), lesy a řídké stromové porosty, zejména pralesové nebo parky a zahrady, běžně hnízdí až na hřebeny, Šumava, Boletice, ohrožen je zejména likvidací pralesních a starých stromů, což se podařilo ponecháním rozvoje disturbancí horských smrčín

Žluna zelená - *Picus viridis*, řídké světlé smíšené lesy, parky a zahrady, vyhýbá se uzavřeným lesním komplexům, řídkce hnízdí do cca 1000 m, Ma: ochrana doupných listnatých stromů

Datel černý - *Dryocopus martius*, N, C3, chráněn v PO Šumava, lesy, zbytky přirozených smíšených porostů, zejména bučiny (proto vzácnější) ale i smrčiny, běžně hnízdí až na hřebeny, na Šumavě 100 – 150 párů (dle ČSO), ohrožen je zejména likvidací pralesních a starých stromů (což se podařilo ponecháním rozvoje disturbancí horských smrčín) - na suchých stromech se neužívá, Ma: potřebuje dostatek porostů se silnějšími stromy - nad 100 let

Datlík tříprstý - *Picoides tridactylus*, N, C2, GL, chráněn v PO Šumava, Boletice a Novohradské hory, kritériový druh IBA, ustupující severský tajgový druh borealpinního charakteru, nezaměnitelný pták, velikostně podobný datlu černému, od ostatních datlovitých se odlišuje zejména svou „chocholkou“, výhradně horské lesy, zejména staré jehličnaté lesy s hojným výskytem stinných a zamokřených míst, hnízdí v dutinách stromů, živí se brouky ve stromech (pomáhá likvidovat kůrovce), odumřelý les (sterilní kůrovcové souše), popř. holiny zhoršují přírodní prostředí pro jeho výskyt, nehojně hnízdí nad 800 m (v nižších polohách méně četný), na Šumavě 60 – 90 párů (dle ČSO), hnízdí v zachovalých lesích nad 800 m, dle ornitologů se rozpadem horských smrčín na Šumavě vytváří příhodnější podmínky, avšak ubýváním potravní základny lze očekávat jeho pokles (na suchých stromech se neužívá), Ma: však potřebuje dostatek porostů nad 100 let

Strakapoud bělohřbetý - *Dendrocopos leucotos*, (N), C2, náš nejvzácnější šplhavec, horské lesy centrální Šumavy, reliktní na Šumavě, ostrůvkovitě vzácně hnízdí ve zbytcích smíšených porostů přirozeného charakteru, tj. květnatých a horských acidofilních bučin pralesního charakteru (které byly disturbancí převážně zlikvidovány), Modravské slatě, živí se larvami hmyzu v odumřelých stromech (ve vyšší polohy až na hřebeny), Boubín, Zátoňská hora, **ohrožení** nedostatkem hnízdních stromů (disturbanční rozpad)

Strakapoud prostřední - *Dendrocopos medius*, C3, listnaté a smíšené lesy, zejména Třeboňské, cca do 1000 m

Strakapoud velký - *Dendrocopos major*, lesy a venkovská krajina, lesy a sídelní zeleň, běžně hnízdí do 1300 m, (ve městech vyklovává v zateplených fasádách otvory)

Strakapoud malý - *Dendrocopos minor*, venkovská krajina se sídelní zelení, řídké listnaté lesy parkového charakteru, nehojně hnízdí do nadmořské výšky 900 m.

Pěvci

Většina pěvců, kteří v korunách hledají hmyz či pavouky, si s kmeny neporadí, protože jejich nohy tam nejsou schopny nalézt tam oporu. Spektrum pěvců je větší v bohatě strukturovaných listnatých lesích (kde se může vyskytovat 80-100 druhů hnízdicích ptáků).

Skřivan lesní - *Lullula arborea*, N, C2, PO Boletice, suché písčiny s bory, rozptýlené stromy, venkovská krajina, vyhovuje mu narušený povrch (vč. vojenské prostory), Třeboňsko, Šumava, Ma: blokování sukcese

Skřivan polní - *Alauda arvensis*, původně stepní druh, otevřená zemědělská krajina, mokré louky, běžně hnízdí, sukcesní likvidací bezlé úbytek početnosti

Chocholouš obecný - *Galeria cristata*, C3, (A1), sídla, otevřené plochy s řídkým bylinným porostem, ojediněle hnízdí, , snižování početních stavů, na Šumavě prakticky vymizel, Boleticko

Břehule říční - *Riparia riparia*, C3, otevřená krajina s vodními toky, vzácně kolonie hnízdí v zemních stěnách, Pošumaví cca do 600 m

Vlaštovka obecná - *Hirundo rustica*, C3, synantropní, zemědělská sídla, rákosiny, běžně hnízdí Pošumaví i Šumava (Horská Kvilda 1050 m), značný úbytek početnosti

Jiříčka obecná - *Delichon urbica*, sídla, skály, běžně na Šumavě sídlí, menší úbytek početnosti

Linduška lesní - *Anthus trivialis*, travnaté plochy s řídkými rozvolněnými lesy, na Šumavě běžně hnízdí

Linduška luční - *Anthus pratensis*, mokré louky, pastviny a mokřady, na Šumavě trvalý úbytek

Linduška horská - *Anthus spinoletta*, C3, alpínský druh, travní porosty na Velkém Javoru, ojediněle hnízdí na velkých holinách

Linduška úhorní - *Anthus campestris*, zcela ojediněle v písčinně u Jenišova

Konipas luční - *Motacilla flava*, C2, vlhčí louky a pastviny, okraje rybníků, ojediněle hnízdí teplejší území Pošumaví, dochází k úbytku

Konipas horský - *Motacilla cinerea*, zejména u proudících toků v horských lesích Šumavy, Povydrí

Konipas bílý - *Motacilla alba*, lesy, otevřená krajina s vodními toky, rákosiny, sídla, na Šumavě běžně hnízdí, ale dochází k jeho úbytku

Brkoslav severní - *Bombycilla garrulus*, C3, (PO), severský druh (vlhké jehličnaté lesy Skandinávie a Ruska) velikosti špačka, někdy zalétá na zimování v hejnech, živí se bobulemi

Skorec vodní - (říční) **Cinclus cinclus**, čisté proudící bystrinné balvanité vodní toky, umí se potápět a sbírat hmyz (larvy chrostíků) mezi kameny v toku (které zobákem obrací), na Šumavě nehojně hnízdí, horní části vodních toků, Vltavský luh, Povydří

Střízlík obecný - **Troglodytes troglodytes**, členité lesy, vývraty, zahrady a parky, rákosiny, na Šumavě hnízdí ve všech typech lesů

Pěvuška modrá - **Prunella modularis**, husté křoviny, kleč, městská zeleň, na Šumavě běžně hnízdí

Pěvuška podhorní - **Prunella collaris**, vysokohorský druh, zcela ojedinele zahnízdí na Šumavě - Luzný, Roklan, také Krkonoše

Červenka obecná - **Erithacus rubecula**, břehové porosty, vlhčí lesy s podrostem a členitým terénem, běžně hnízdí

Slavík modráček středoevropský - **Luscinia svecica cyanecula**, (N), **C2**, slavíci jsou nejlepšími pěvci (jejich zpěv je složen z několika částí, kde vystupňuje čisté tóny a pak následuje tlukot), tento druh je vzácným, krásným tažným ptákem, na Šumavě vzácně hnízdí od poloviny 80. let 20. st., bezlesé enklávy, rákosiny, podmáčené vrbové křoviny zejména oblast Vltavského luhu a mokřadní stanoviště u vodních ploch v Pošumaví, Postřekovské rybníky, Ma: blokace sukcesního zarůstání jeho litorálních biotopů, prořezávání křovin, vytváření průhonů v souvislých rákosinách a to mimo hnízdní období

Slavík obecný - **Luscinia megarhynchos**, **C3**, okraje lesů, remízů, zahrad a parků do 700 m, hnízdí ostrůvkovitě v sušších lokalitách Pošumaví

Rehek domácí - **Phoenicurus ochrus**, původně skály, dnes sídla, lesům se vyhýbá, běžně hnízdí na celé Šumavě

Rehek zahradní - **Phoenicurus phoenicurus**, listnaté a smíšené světlé pralesovité lesy, sídla, parky a zahrady, běžně hnízdí na Šumavě

Bramborníček hnědý - **Saxicola rubetra**, **C3**, mokřady, podhorské a horské vlhké TTP, běžně hnízdí na Šumavě

Bramborníček černohlavý - **Saxicola torquata**, **C3**, pestrá mozaika bezlesích enkláv, Šumava TTP do 900 m, sady

Bělořit šedý - **Oenanthe oenanthe**, **C2** (C3), skalnaté a ruderalní plochy s řídkou vegetací, na jarním tahu (nehnízdí), jeho početnost se snižuje

Kos horský - **Turdus torquatus**, **C2**, **GL**, ustupující severský tajgový druh boreoalpinního charakteru, kritériový druh IBA, bučiny a rozvolněné horské smrčiny, pták světlin a okrajů bezlesí cca od 800 m n.m., preferuje plochy na hranici lesa s převahou světlin a travních porostů, živí se bezobratlými a plody bobulonosných rostlin, hnízdí ve větvích jehličin (má bělavou hrud' oproti kosovi černému), nehojně hnízdí, na Šumavě cca 450 párů (dle ČSO), Královský hvozď, Boubínská a Želnavská pahorkatina, ohrožen při hnízdění

Kos černý - **Turdus merula**, původně lesní pták, dnes synantropní v sídlech, rozptýlená dřevinná zeleň, hnízda v keřích, na Šumavě běžně hnízdí

Drozd cvrčala - **Turdus iliacus**, **C2**, řídké vlhčí lesy, zemědělská krajina vč. sídel, ojedinele hnízdí na j. Šumavě

Drozd kvíčala - **Turdus pilaris**, zimuje venkovská krajina, aleje jeřábů, lesíky, sady a parky u vod, na Šumavě běžně hnízdí, Povydří

Drozd brávník - **Turdus viscivorus**, původně severský pták horských lesů, zimuje lesy, parky a sady, na Šumavě běžně hnízdí

Drozd zpěvný - **Turdus philomelos**, dochází k synantropizaci, lesy, zahrady a parky, na Šumavě běžně hnízdí

Cvrčilka slavíková - **Locustella luscinioides**, **C3**, bažiny, staré rákosiny, do 500 m, hnízdí sporadicky Třeboňsko

Cvrčilka zelená - **Locustella naevia**, venkovská krajina, vlhké TTP a mokřady s keři, šíří se do vyšších oblastí, na Šumavě běžně hnízdí

Cvrčilka říční - **Locustella fluviatilis**, břehové porosty vodních ploch, lužní a bažinaté lesy s hustým podrostem, agrocenózy, na Šumavě nehojně hnízdí

Rákosník velký - **Acrocephalus arundinaceus**, **C2**, velké rákosiny, ojedinele do 500 m

Rákosník proužkovaný - **Acrocephalus schoenobaenus**, rákosiny vodních ploch, ostřicové a bažinné porosty, ojedinele hnízdí v Pošumaví do 750 m

Rákosník obecný - **Acrocephalus scirpaceus**, rákosiny i menší křoviny, Pošumaví

Rákosník zpěvný - **Acrocephalus palustris**, husté vyšší bylinné porosty v okolí sídel, i ruderalní plochy a řepková či obilná pole, běžně hnízdí na Šumavě a v Pošumaví, početnost vzrůstá

Sedmíhlásek hajní - **Hippolais icterina**, okolí sídel, břehové porosty vodotečí, zahrady a parky, světlé listnaté háje, běžně hnízdí na Šumavě

Pěnice vlašská - **Sylvia nisoria**, (N), **C2**, xerothermní TTP, otevřená křovinatá stanoviště, Boleticko, **ohrožení** likvidací křovin či sukcesním zalesněním, Ma: blokace sukcesního zarůstání hnízdních biotopů, citlivé omezování křovin litorálu

Pěnice pokřovní - **Sylvia curruca**, křoviny, okolí venkovských sídel, nehojně hnízdí na Šumavě do 1100 m

Pěnice hnědokřídla - **Sylvia communis**, okolí venkovských sídel, běžně hnízdí na Šumavě do 1200 m

Pěnice slavíková - **Sylvia borin**, břehové porosty vodotečí, křoviny a mlaziny, okolí venkovských sídel, běžně hnízdí na Šumavě

Pěnice černohlavá - **Sylvia atricapilla**, světlé lesy, paseky, zahrady a parky, běžně hnízdí na Šumavě až do 1200 m

Budníček lesní - **Phylloscopus sibilatrix**, lesy, bučiny, smíšené a listnaté lesy, běžně hnízdí na Šumavě, Povydří

Budníček menší - **Phylloscopus collybita**, lesy, zejména jejich ekotony, zahrady a parky, běžně hnízdí na Šumavě

Budníček větší – *Phylloscopus trochilus*, křovinaté lesy, mlaziny, vrbiny, kleč, běžně hnízdí na Šumavě

Králíček ohnivý - *Regulus ignicapillus*, kritériový druh IBA, horské a podhorské smrkové lesy, běžně hnízdí, Povydří, na Šumavě velmi hojný

Králíček obecný - *Regulus regulus*, jehličnaté lesy, běžně hnízdí na Šumavě, po kůrovcových kalamitách jeho početnost se rychle snižuje

Lejsek malý - *Ficedula parva*, (N), C2, staré bučiny, indikátor smíšených lesů přirozeného charakteru se zastoupením mladých vývojových stadií lesa s převahou buku, na Šumavě vzácně hnízdí v horských lesích s bukem se starými pralesovými stromy, ohrožen likvidací starých a pralesních stromů, což se podařilo při ideologickém rozmachu disturbančního rozpadu horských lesů

Lejsek šedý - *Muscicapa striata*, C3, světlé listnaté, výše smíšené lesy, lesní ekotony, agroceózy, na Šumavě vzácně hnízdí, Povydří

Lejsek černohlavý - *Muscicapa hypoleuca*, listnaté a smíšené lesy do 800 m, ojediněle hnízdí, v centrální Šumavě téměř vymizel

Lejsek bělokřký - *Muscicapa albicollis*, listnaté, příp. smíšené lesy, zahrady, v Pošumaví a na Šumavě ojediněle hnízdí, Třeboňsko

Mlynařík dlouhoocasý - *Aegithalos caudatus*, venkovská krajina, řídké listnaté a smíšené lesy s přirozenou druhovou skladbou, břehové porosty, na Šumavě nehojně hnízdí

Sýkořice vousatá – *Panurus biarmicus*, vzácný druh větších rákosin, do 500 m

Sýkora koňadra - *Parus major*, lesy hlavně listnaté a venkovská krajina se sady a zahradami, na Šumavě běžně hnízdí

Sýkora modřinka - *Parus caeruleus*, světlé lesy a venkovská krajina se sady a zahradami, na Šumavě běžně hnízdí, Povydří

Sýkora lužní - *Parus montanus*, lesy s hustým podrostem mimo horské, na Šumavě běžně hnízdí

Sýkora parukářka - *Parus cristatus*, borové a smíšené lesy, na Šumavě běžně hnízdí, Povydří

Sýkora uhelníček - *Parus ater*, starší jehličnaté lesy, parky a zahrady s jehličinami, na Šumavě běžně hnízdí

Sýkora babka – *Parus palustris*, břehové porosty, listnaté lesy mimo horské smrčiny, na Šumavě běžně hnízdí

Brhlík lesní - *Sitta europaea*, lesy a venkovská krajina, běžně hnízdí na Šumavě, Povydří

Šoupiček dlouhoprstý - *Certhia familiaris*, lesy a venkovská krajina, běžně hnízdí na Šumavě

Šoupiček krátkoprstý – *Certhia brachydactyla*, sídla a vodní plochy, vzácně hnízdí na Šumavě, Povydří

Moudivláček lužní - *Remiz pendulinus*, C3, břehové porosty vodních ploch, rákosiny se dřevinami, lužní lesy, vzácně hnízdí na Šumavě

Žluva hajní - *Oriolus oriolus*, C2, břehové porosty vodních ploch, světlé listnaté lesy, ojediněle hnízdí, břehové porosty Lipna, Pošumaví do 600 m

Ťuhák obecný – *Lanius colurio*, (N), C3, kritériový druh IBA, sušší travnaté plochy s křovinami, lesní okraje, paseky, výskyt vázán na pestré mozaice bezlesích enkláv do 1200 m, obvykle ve vazbě na mokřady, nehojný, ohr sukcesním zalesňováním bezlesí, jeho stavy jsou ukazatelem ekologické vyváženosti

Ťuhák šedý - *Lanius excubitor*, (N), C3, otevřená vlhká krajina s TTP roztroušenými dřevinami, agroceózy a vodní plochy, nehojný, ohr sukcesním zalesňováním bezlesí, jeho stavy jsou ukazatelem ekologické vyváženosti

Sojka obecná - *Garrulus glandarius*, bez významné vazby, lesy, parky, na Šumavě běžně hnízdí do 1300 m, jejím specifickým znakem je sběr žaludů a jejich vysazování pomocí zobáku, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Straka obecná - *Pica pica*, parková krajina, sídla a jejich okolí, na Šumavě běžně hnízdí, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Ořešník kropenatý – *NucifPovydří, Dešenice, raga caryocatactes*, C3, ustupující severský tajgový druh borealpinního charakteru, les, neběžně hnízdí na Šumavě, má rád lískové oříšky

Kavka obecná - *Corvus monedula*, (N), C2, sídla s okolím polí luk, skal a starých lesů, ojediněle hnízdí na budovách a v dutinách stromů, Pošumaví

Vrána obecná - *Corvus corone*, zemědělská krajina a kulturní lesy, na Šumavě běžně hnízdí, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Havran velký – *Corvus corax*, zemědělská krajina s parky a lesy

Havran polní – *Corvus frugilegus*, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Krkavec velký - *Corvus corax*, C3, lesy, v současné době hojně na Šumavě, kde byl uměle vysazen v r. 1974 – vojenský prostor a Pošumaví, početnost vzrůstá, největší zpěvný pták (dlouhý až 90 cm, rozpětí křídel má až 1 m, hmotnost 1 - 1,5 kg, typický je jeho klínovitý ocas za letu), jeho zpěv je krákvavý, daleko slyšitelný, vyskytuje se ojediněle na stromech a skalách, dle zák. o myslivosti lovná zvěř, ohrožen nelegálním lovem

Špaček obecný - *Sturnus vulgaris*, venkovská krajina, na Šumavě běžně hnízdí, dle zák. o myslivosti lovná zvěř

Vrabc domácí - *Passer domesticus*, sídla, běžně hnízdí na Šumavě

Vrabc polní - *Passer montanus*, venkovská sídla a jejich okolí, neběžně sídlí na Šumavě

Pěnkava obecná - *Fringilla coelebs*, bez vazby, na Šumavě běžně hnízdí

Pěnkava jikavec – *Fringilla montifringilla*, severský druh, běžně protahuje a zimuje

Zvonohlík zahradní - *Serinus serinus*, sídla, na Šumavě běžně hnízdí

Zvonek zelený - *Carduelis chloris*, otevřená venkovská krajina se stromy, pravidelně hnízdí na Šumavě
Konopka obecná - *Carduelis cannabina*, otevřená venkovská krajina s rozptýlenými dřevinami, na Šumavě nehojně hnízdí
Stehlík obecný - *Carduelis carduelis*, otevřená venkovská krajina se stromy vč. sídlišť, na Šumavě nehojně hnízdí (do 1200 m)
Čížek lesní - *Carduelis spinus*, jehličnaté lesy, olšové porosty, běžně hnízdí na Šumavě, Povydří
Čečetka zimní - *Carduelis flammea*, ustupující severský tajgový druh boreoalpinního charakteru, břehové porosty vodních ploch, olšiny, březiny, ruderální plochy, běžně hnízdí na Šumavě, Černá v Pošumaví, Povydří
Křivka obecná - *Loxia curvirostra*, lesy, vyloupává semena šišek, běžně hnízdí na Šumavě, Povydří
Hýl obecný - *Pyrrhula pyrrhula*, jehličnaté i smíšené lesy, zahrady, běžně hnízdí na Šumavě, Povydří
Hýl rudý - *Carpodacus erythrinus*, **C3**, venkovská krajina, běžně hnízdí na Šumavě, Železná Ruda, Horní Planá, Želnavá, atraktivní, karminově zbarvený pěvec (zejména samci), velikosti vrabce, výskyt vázán na pestrou mozaiku bezlesích enkláv, obvykle ve vazbě na mokřady, řídce hnízdí v křovinách lučních porostů, zejména vrbin u vodních toků (na Šumavě byl prvně zjištěn v r. 1973, zejména v opuštěných vojenských prostorech, dnes v řadě lokalit i na okrajích sídel, **ohrožen** likvidací keřů
Dlask tlustozubý - *Coccothraustes coccothraustes*, lesy, vodní toky, vyhýbá se souvislým jehličnatým lesům, běžně hnízdí v Pošumaví, zčásti i na Šumavě
Strnad obecný - *Emberiza citrinella*, venkovská krajina – agrocenózy, lesní okraje, paseky, běžně hnízdí na Šumavě
Strnad rákosní - *Emberiza schoeniclus*, rákosiny vodních ploch (do 700 m), nehojně hnízdí v Pošumaví a na Šumavě
Strnad luční - *Miliaria calandra*, **C1**, agrocenózy s rozptýlenými dřevinami, ojedinele hnízdí v Pošumaví
Sněhule severní (severská) – *Plectrophenax nivalis*, severský druh pravidelně, ale vzácně zalétávající, strniště, TTP

Plazi – Reptilia

Skupina plazů je velmi ohrožená skupina, huře se přizpůsobující změnám biotopů. Oproti jižní Evropě je biodiverzita plazů v ČR velmi nízká – celkem 12 druhů. Příčiny v ubývání plazů jsou komplexní, na hlavním místě jsou likvidace nebo nepříznivé změny biotopů plazů, čímž dochází k zániku nebo omezení plazích populací. **U plazů a obojživelníků (ale i u bezobratlých – hmyzu) selhává tradiční ochranný přístup, zejména módně uplatňovaná bezzásahovost. Dochází k nepochopení biologického významu řady cenných lokalit vzniklých lidskou činností – tzv. „nepřirodích biotopů“**, např. vodních lokalit, zídek a kamenných snosů, mozaikovitě ošetřované krajiny, zániku ekotonů aj. Tak např. rychlým sukcesním zalesněním bezlesí a mýtin došlo s silnému omezení biotopů vhodných pro ještěrku živorodou - *Lacerta vivipara* a zmiji obecnou - *Vipera berus*. Plazi jsou náročnější na teplo, proto jejich výskyt na Šumavě je značně omezený. Základní biotopy plazů jsou

- stanoviště blízka přírodě, např. neregulované vodní toky, neobhospodařované vodní plochy, skalní lokality
- náhradní, nepravidelně antropogenně využívané biotopy, např. extenzivně obhospodařované zemědělské a zahradnické plochy a extenzivně využívané vodní plochy, zejména jejich okraje, polní meze, násypy komunikací a příkopy u nich, polní meze, kamenolomy a pískovny.

Pro zajištění existence plazů jsou potřebné vhodné úkryty, zimoviště, líhniště, migrační cesty a jarní shromaždiště.

- **Úkryty** - zajišťují plazům ochranu před predátory i před extrémním kolísáním venkovní teploty a vlhkosti. V některých případech mohou sloužit i pro přezimování, nejvhodnější jsou snosy kamení, skládané kamenné zídky, roztroušeně rostoucí dřeviny, ale i drobné živelné skládky

- **Zimoviště**, resp. místa vhodná pro hibernaci by měla být bezpečná, vlhká, nepromrzající, jako např. zasypané zemní jámy, jeskyně, štoly, staré sklepy, skruže aj. Umělá zimoviště se vytvářejí vrstvením materiálu s odpovídajícími vlastnostmi (propustnost, tepelná izolace) na hromadu v mírně zahlučené jámě (30 cm ke zlepšení tepelné izolace), kryté hrubším materiálem (kameny, kůra, příp. větve proti rozfoukání větrem), doporučená výška je 1,5 m, doporučená délka cca 2 m, příp. orientace delší stranou k jihu, vhodné je na slunnou stranu hromady položit prkenné desky (skryté vyhřívání). Vhodné zimoviště může sloužit i jako líhniště či úkryt.

- **Líhniště** - jsou místa s vhodnou teplotou, vlhkostí a propustností substrátu kam plazi snášejí vajíčka, z nichž se po několika týdnech líhnou mláďata. Hady kladou vesměs vajíčka do tlejících kupek rostlinných zbytků, ještěrky zahrabávající snůšky do hloubky 4 - 8 cm či do různých děr a opuštěných nor. Prosperita populace každého druhu je úzce svázána s nabídkou vhodných míst k rozmnožování a jejich přístupností. Pro zajištění mladých jedinců v populaci je důležitá dostatečná nabídka vhodných míst ke kladení. V případě nedostatku takových míst je možné je náhradně realizovat hromadami tlejících materiálů (např. trávy, starého sena, listí,

slámy, pilin apod.). Jejich lokalizace by měla být ve slunné poloze, poblíže vhodných úkrytů (kamenné shozy, kamenné zídky, hustá křoviska.

- Migrační cesty - v závislosti na sezónních přesunech mezi zimovišti, jarními shromaždišti, líhništi a dalšími význačnými místy v lokalitě jsou u jednotlivých druhů odvislé od místních podmínek, avšak doposud obvykle nejsou dostatečně prozkoumány, přičemž jejich poznání je velmi důležité pro praktickou ochranu plazů.

- Jarní shromaždiště s vhodným mikroklimatem jsou typická pro některé druhy našich hadů, kdy brzy na jaře, po ukončeném přezimování, vyhledávají vhodná osluněná místa (mírně svažité, orientovaná k jihu nebo jihozápadu) poblíž zimovišť, obklopená vhodnými úkryty nebo v jejich blízkosti (hromady kamení, větve, rákos apod.). Zde dochází k jejich zotavení po přezimování. Obvykle na jaře bývá běžný výskyt ještěrek v teplejších horních hranách údolních toků, kde dochází k páření a kladení vajec.

V létě, pravděpodobně v závislosti na vlhkosti, dochází k přesunu do spodních křovinných údolí toků, přičemž v této době se na horních hranách údolí toků již vyskytují vylíhlá mláďata.

Pro posilování oslabených populací je optimální zvýšit kvalitu původního biotopu k umožnění přirozeného namnožení druhu. Transfer a repatriace, resp. odlov některých druhů plazů s ohledem na oslabení či zánik populace a vysazení jedinců na lokality, které skýtají záruku udržení a reprodukce daného druhu se provádí jen výjimečně, za situace, že určité populaci hrozí totální zánik. Zásadně se však neloví jedinci z populací slabých nebo takových, jejichž stav není znám a které nejsou sledovány. Vysazování jedinců je vhodné provádět až po odstranění příčiny upadání původní populace ohroženého druhu (odlov části jedinců a odchování jejich potomstva a následné vypouštění na původní lokality, kam se vrátí i rodiče). Vhodné je i zajištění dostatku líhnišť pro plaze, např. v podobě hromádek kůry či sena a možností úkrytu, např. kamenné shozy a zídky, případně potravních zdrojů.

Změny či zánik uvedených míst mohou způsobit vymizení celé populace.

Hlavním cílem ochrany přírody pro plaze je zachování, příp. obnova dostatečné biodiverzity, resp. obnovení počtu druhů na určité lokalitě původních, resp. typických, jež svou přítomností obohacují a rozvíjejí, nikoli mění a potlačují, tj. takové, jež se v příslušné lokalitě úspěšně a pravidelně rozmnožují. Tak např. ještěrky a slepýš v lesostepních společenstvech, zmije a užovka hladká ve skalních lokalitách. Protože ortodoxní ochranáři odmítají obnovit antropogenní vodní nádržky, mají i plazi na Šumavě smůlu.

Výzkum a poznávání plazů a obojživelníků sleduje Česká herpetologická (a batrachologická) společnost (www.herp.cz).

Ještěrka obecná - *Lacerta agilis*, (N), C2, kamenité keřové lokality, kamenné shozy, skládané zídky, v létě se vyhřívá na slunci, aby zvýšila tělesnou teplotu a zlepšila pohyblivost při lovu hmyzu, je vejcorodá, v zimě hibernuje, teplejší Šumava, ohrožen zazemňováním vodních nádrží, Ma: revitalizace vodních ploch

Ještěrka zelená - *Lacerta viridis*, C1, ojediněle, teplejší lokality, jz. svahy

Ještěrka živorodá - *Zootoca vivipara*, C2, na světlých lokalitách, oproti dalším ještěrkám bývá i ve výškách nad 800 m n.m., skalky, kamenné snosy, paseky, lesní okraje, meze i rašeliniště, teplejší Šumava

Slepýš křehký - *Anguis fragilis*, C2, zastíněné, vlhké biotopy, u vodních ploch, paseky, stráně, od nížin hor, dnes už i nad 1000 m n.m., zbytky původních populací roztroušeně, po dešti pátrá po dešťovkách a slimácích, délka 30 i více cm, je vejcorodý, přes zimu hibernuje

Užovka obojková - *Natrix natrix*, (N), C3, vlhké biotopy, v tekoucích i stojatých vodách i na Šumavě, nezaměnitelný had se žlutými pŕlměsíci za hlavou, dlouhý až 1,5 m, živí se obojživelníky a rybami, vyhledává hromady tlejícího materiálu (pod kupkami posečené trávy, kompost)

Užovka hladká - *Coronella austriaca*, (N), C2, výskyt do 750 m, teplé lokality, plachá

Zmije obecná - *Vipera berus*, C1, vlhká slunná místa, i hromady listů, jediný jedovatý had v ČR, na Šumavě relativně běžná, avšak dlouhodobý pokles četnosti, rozšířena je i na slatích, má černou klikatou čáru na šedém hřbetě, na Šumavě někdy i celý černý hřbet, má šterbovitou zorničku, je vejcorodá, potravou jsou drobní hlodavci (myši a hraboši), obojživelníci, ještěrky, příp. mladí ptáci a ptačí vejce. Cca před 100 lety se hromadně vychytávaly a za jejich výkup se platilo, často byly zabíjeny z obavy před uškntutím (k čemuž však téměř nedochází).

Obojživelníci - Amphibia

V ČR žije 21 druhů obojživelníků, přičemž všechny jsou uvedeny v domácím Červeném seznamu obojživelníků a plazů (19 je v platné legislativě zařazeno mezi chráněné druhy). Tato velmi silně ohrožená skupina živočichů, vyskytující se především ve vodních plochách, citlivě indikuje nepříznivé změny prostředí (vč. kontaminace) a tak patří mezi neohroženější. Většina našich druhů je vázána na pestrou krajinu

s dostatkem rozmanitých vodních ploch a vhodná terestrická prostředí. Stavy obojživelníků jsou odvislé od mokřadních biotopů a vodních ploch s mělčinami (reprodukční biotopy), ale i litorální vegetaci a jejich propojenost. Potřebná je ochrana teritoriálních lokalit - vodních ploch, reprodukčních biotopů - rozmnožovacích ploch, hibernačních biotopů - přezimovacích lokalit i migračních koridorů. Nezbytné je tedy chránit, příp. obnovovat či doplňovat nejen jednotlivé vodní plochy, ale i celé životní prostředí obojživelníků. Všechny druhy obojživelníků potřebují vodní prostředí k rozmnožování a k vývoji larev (pulců), takže bez vody dříve nebo později zanikají celé populace. Snížení vlhkosti prostředí má za následek rozsáhlé vymírání obojživelníků, základní nepříznivý vliv má likvidace mokřadních biotopů, tůní a drobných vodních ploch. Retenční a ekosystémová funkce vodních ploch na Šumavě zde sledována – „prioritu mají přírodní procesy“. Vhodné je připomenout, že keltští prospektoři zřizovali u zlatonosných toků na Šumavě již ve 3. a 4. století jednoduché umělé nádrže pro zlepšené rýžování, pozdější menší vodní nádržky vznikaly jako součást hornického a sklářského podnikání a teprve v 18. století zde vznikly tzv. klausy – malé zásobní vodní nádržky pro umožnění plavení dřeva vodními toky a kanály. Ve 12.-15. století vznikla většina rybníčních soustav pro chov ryb, především na Třeboňsku. Puritánští „bezzásahovci“ někdejší vodní nádrže Šumavy zrušili a odmítají je obnovit, protože to jsou antropická díla. Většina domácích obojživelníků potřebuje otevřené luční biotopy, tedy spásané, příp. kosené, zatímco bezzásahovostí se i tyto potřebné lokality likvidují. Tedy pro obojživelníky je příznivá mozaika krajiny tradičně extenzivně využívané zemědělským a lesnickým hospodařením, zejména pastevectvím, nevyhovuje spontánní zalesňování a homogenizace krajiny. Pro zajištění populací obojživelníků je nutné usměrňovat i spontánní vývoj, což je závěr dvou současných studií uveřejněných v časopise *Ochrana přírody 3/2012 (Hnědouhelné výsypky – nová příležitost nejen pro obojživelníky, Ohrožené vodní biotopy v hospodářských lesích – Jak v lese hospodařit šetrně nejen k obojživelníkům)*. Proto se někdy doporučuje managementově uvolňovat prostor pro jejich existenci bojovými vozidly (tanky) a off-roadovými vozidly (viz vojenská akce Bahna v Brdech). V odůvodněných případech je možno obojživelníky přenášet na náhradní lokality ve stádiu vajíček nebo larev.

Čolek horský - Triturus (Mesotriton) alpestris, C2, slatě, odtoky a přítoky šumavských jezer, malé vodní plochy Šumavy a Pošumaví. Loví červy, hmyz a pavouky, **ohrožen** zaměňováním vodních nádrží, Ma: revitalizace vodních ploch

Čolek obecný - Triturus vulgaris, C2, malé vodní plochy, výskyt cca do 1000 m, **ohrožen** zaměňováním vodních nádrží, Ma: revitalizace vodních ploch

Čolek velký - Triturus cristatus, N, C1, výskyt do 800 m, hlubší vodní tůně do 1000 m, snáší organické znečištění, ale citlivý na kyselost vody. potravou jsou měkkýši, červi, hmyz, larvy a vodní bezobratlí

Kuňka obecná (ohnivá) – Bombina bombina, N, C2, v západním a jižním podhůří Šumavy, Boleticko, chráněna v EVL Radomilická mokřina (Záblatí)

Kuňka žlutobřichá - Bombina variegata, N, C2, bývá běžně i v bahnitých antropogenních tůních

Mlok skvrnitý - Salamandra salamandra, C2, vlhké biotopy podhorských smíšených lesů, potrava menší bezobratlé usmrcuje jedem samandarinem, sz. Šumava, Prenet, Bílá strž, Milčice, Hartmanice

Ropucha obecná - Bufo bufo, C3, nenáročná a přizpůsobivá, vodní plochy, vajíčka vypouští v řetících jako korálky, roztroušeně až vzácně, až do hor, Šumava, při hromadných jarních přesunech ropuch zahyne v migračních koridorech křížících silnice ročně tisíce ropuch, čímž dochází k ohrožování celých místních populací

Ropucha krátkonohá (bachratá) – Bufo (Epidaea) calamita, čerstvé a periodické nádrže, nižší polohy, jižní Čechy

Ropucha zelená - Bufo viridis, C2, obvykle do výšky 550 – 600 m

Rosnička zelená - Hyla arborea, (N), C2, stromová žába (šplhá do metrových výšek) nižších poloh cca do 1000 m, okraje Šumavy

Skokan hnědý - Rana temporaria, C3, nejběžnější žába Šumavy, stojaté malé vodní plochy, vlhké louky kolem vodních ploch, klade shluky vajíček do kaluží, potrava drobný hmyz, žížaly, pavouci, slimáci, citlivý indikátor zásahů do bioty, kdysi hojný, rychle ubývá

Skokan menší (krátkonohý) – Rana (Pelophylax) lessonae, (N), C3, mokřady a vodní plochy do 700 m, **ohrožen** zaměňováním vodních nádrží, Ma: revitalizace vodních ploch

Skokan ostronosý (rašelinný) severní - Rana arvalis ssp. arvalis, C1, stojaté vody, velmi vzácně, modrá žába se špičatým čenichem, Třeboňsko, cca do 600 m

Skokan x skřehotavý – Rana x ridibunda, hybrid

Skokan štíhlý – Rana dalmatina (agilis), ze skupiny hnědých skokanů

Skokan zelený - Rana (Pelophylax) esculenta, C2, výskyt cca do 700 m. stojaté vody - bažiny a rybníky, v noci hledají potravu i na souši, živí se hmyzem, který chytá lepkavým jazykem, ale i rybkami či čolky

Želva bahenní – Emys orbicularis, lokální původní populace zanikly počátkem 20. století, později introd. Třeboňsko, do 600 m.

Ryby - Pisces (vč. kruhoustí - Cyclostomata)

Naše původní fauna ryb (ichtyofauna) byla tvořena 62 druhy, které se u nás vyskytovaly ještě počátkem minulého století, dnes je 22 taxonů již ohrožených. Šumava je zejména v povodí Berounky, Otavy a Horního toku Vltavy. Lov ryb v tocích byl původně výsadou šlechticů, s výjimkou svobodných králováckých sedláků na Šumavě. Rybí společenstva ve vodních tocích a vodních plochách jsou pozmeněna, přesto se zde stále vyskytují původní druhy ryb, vedle toho zde byly některé druhy vysazeny, z nichž se některé naturalizovaly. Znečišťováním některých řek v Pošumaví řek při průmyslovém rozvoji došlo k zásadnímu úbytku rybní osádky. Do zlepšujících se našich toků se postupně vracejí úhoři i lososové (pomocí násad), na čistých tocích se řídce zachovala i mihule říční. Část vzácnějších druhů je udržována v populaci jejich dosazováním. Dalším klasickým příkladem naivity prosazované bezzásahovosti jsou extrémní letní teploty v r. 2013, kdy bez záchranných prací by k životnímu ohrožení množství ryb. Hlavním druhem rybníků v Pošumaví je kapr obecný, jako vedlejší se chovají lín obecný, štika obecná, candát obecný, pstruh duhový, síh maréna a sumec velký. Nověji je vysazován amur bílý, tolstolobik bílý, tolstolobec pestrý a síh peled'. Pronikají sem i další ryby z povodí, např. plotice obecná, cejnek malý, karas stříbrný, stěvlička východní. Tyto "plevelné" druhy jsou redukovány dravými druhy: štika obecná, candát obecný, sumec velký. Rybí líhne jsou např. v Sušici (pstruh obecný, siven americký), Žichovicích (pstruh duhový), Rabí (pstruh duhový, siven americký), Táboře (štika). Významný je projekt na obnovu lososovitých ryb v našich řekách Cesta pstruha (www.cestapstruha.cz). Chráněné rybní oblasti jsou úseky toku sloužící k odchovu násad a generačních ryb, proto je v nich zakázán sportovní rybolov. Členové Rybářského sdružení ČR obhospodařují téměř 2/3 rybářských ploch (33 tis ha).

Ve vodních tocích se rozlišují následující rybní pásma:

- pstruhové: pramenné části toků Šumavy s čistou bystřinnou vodou, většina šumavských toků, hlavní druh pstruh obecný potoční, vedlejší lipan podhorní, pstruh duhový, siven americký, lpříp. jelec tloušť
- lipanové: horní úseky toku Vltavy a Otavy, mělká voda s velkými kameny, hlubšími tůňmi a vysokým obsahem kyslíku, hlavní druh lipan podhorní a pstruh obecný, vedlejší pstruh duhový, jelec tloušť, parma obecná, ostroretka stěhovavá, doprovodné vranka obecná, mřenka mramorovaná, hrouzek obecný, ouklejka pruhoaná, mník jednovoušý
- parmové: střední úseky toků, hlavní druhy parma obecná, ostroretka stěhovavá, podoustev říční, jelec tloušť, vedlejší štika obecná, plotice obecná, jelec proudník a úhoř říční, doprovodné okoun říční, hrouzek obecný, hrouzek běloploutvý, ouklejka pruhoaná, ouklej obecná a mřenka mramorovaná, v souvislosti s budováním přehrad došlo k výrazné redukci parmového pásma, přičemž změnou teplot pod přehradami docházelo ke vzniku „druhotného pstruhového pásma“ na úkor parmového
- cejnové: dolní části toků, hlavní druhy cejn velký, kapr obecný, jelec jesen, štika obecná a plotice obecná, vedlejší parma obecná, jelec tloušť, ostroretka stěhovavá, cejnek malý, perlin ostrobřichý, bolen dravý, cejn velký, karas stříbrný, lín obecný, sumec velký, úhoř říční a candát obecný, doprovodné ouklej obecná, hrouzek obecný, hrouzek běloploutvý, hořavka duhová, ježdík obecný aj.

Při kanalizačních regulacích vodních toků a zhoršování kvality vody docházelo k poklesu populací řady citlivějších druhů ryb (mník, ouklejka, ostroretka aj.).

Při cíleně udržované vysoké početnosti pstruha obecného v pstruhových vodách došlo k výraznému omezení či zániku populací střevele potoční.

Došlo k vyhlášení chráněných rybních oblastí, k zarybnování dochází rybami z odchovů (líheň Borová Lada) generačních ryb s prokázaným původem z místní oblasti (pstruh, střevele aj.). V současnosti existuje řada problematických snah:

- obohatit revíry o nepůvodní druhy s vyřešenou technologií umělého odchovu
- v pstruhových vodách omezit tzv. „škodlivé ryby“ a tím i druhovou pestrost
- využít všech potoků k odchovu násad pstruha a tím k ochuzení o drobné chráněné druhy
- přesun tzv. „nástražných rybek“ k obohacení revírů nepůvodními druhy.

Genetická diverzita patří v současnosti k neohroženější části biodiverzity ichtyofauny.

Malé vodní elektrárny představují migrační bariéru pro ryby, přičemž výrazně mění průtokové poměry a charakter dotčené části toku.

Amur bílý – Ctenopharyngodon idella, nepůvodní (v. Asie od Kantonu po povodí Amuru), introdukovan (1961-72), rybníky, snaha obohatit revíry o nepůvodní druhy, vyžírání vodní rostlinstvo, závislý na umělé reprodukci

Bolen dravý - Aspius aspius, N, C4, dravá kaprovitá ryba, střední a dolní části řek, cejnové pásmo, Lipno, na Berounce je vyhlášena EVL bolena dravého

Candát obecný – Stizostedion lucioperca, ostnoploutvá dravá ryba, hojně chovaná v rybnících s čistšími vodami a mírně tekoucích nížinných řekách, cejnové pásmo

Cejn velký – Abramis brama, stojaté vody - údolní nádrže, dolní pomalu tekoucí toky řek s bahnitým dnem, cejnové

pásmo

Cejnek malý – **Blicca** bjoerkna, údolní nádrže, dolní toky řek, cejnové pásmo

Hořavka duhová – **Rhodeus** sericeus, stojaté a pomalu tekoucí vody, bahnitě dno, drobná ryбка (potrava dravých)

Hrouzek obecný – **Gobio** gobio, C4, vzácnější druh horských vodních nádrží a klidnějších úsecích podhorských pstruhových vod, lipanové, parmové a cejnové pásmo, má vysoké nároky na kyslík, používán jako nástražná ryбка, spolu s mřenkou označován jako pochutina grundle

Jelec tloušť – **Leuciscus** cephalus, C4, hojný a značně rozšířený, parmové a cejnové pásmo, tolerantní i na znečištěné vody

Jelec proudník – **Leuciscus** leuciscinus, C4, nehojný v podhorských a nížinných tocích, parmové pásmo

Jelec jesen – **Leuciscus** idus, C3, nížinné čisté řeky, cejnové pásmo

Jeseter velký – **Acipenser** sturio, C1 světově, tažná ryba, v ČR vyhynul v r. 1917, avšak loven v rybníce Mrhalu Českých Budějovic

Ježdík obecný – **Gymnocephalus** cernua, hojně, početná hejna průtočné rybníky, dolní toky řek, přehradní nádrže

Kapr obecný – **Cyprinus** carpio, primární výskyt nejasný (východní Evropa a velká část Asie), zřejmě disjunktivní areál: východní Asie (v Číně domestikován asi před 4.tis. lety, střední Asie a oblast Kaspického a Černého moře Podunajím – v Evropě domestikován Římany), divoká forma ohrožená C3, šupinatý a lisý

Karas obecný – **Carassius** carassius, C3, stojaté nebo pomalu tekoucí vody, rybníčky, odolný, kříží se s kaprem i karasem stříbrným

Karas stříbrný – **Carassius** gibelio, nepůvodní (Maďarsko), introdukovan (1972), rybníky aj. nádržky, naturalizován, vytlačuje karase obecného a kříží se s ním, **inv**

Kaprokaras – **Carassius** carasius x **Cyprinus** carpio, hybrid

Lín obecný – **Tinca** tinca, rybníky, nádrže a dolní toky řek, mělké zarostlé vody, obvykle stojaté, eutrofní vody

Lipan podhorní – **Thymallus** thymallus, C4, vzácnější, lososovitý druh, v lipanovém pásmu horních a středních částech toků, kde se střídají úseky s pomalu tekoucí vodou s peřejnatými prahy a tůňemi, typický druh horní Vltavy, v Borových Ladech odchov NP a pak vysazován do Vltavy pro obnovu původních ryb

Losos obecný (atlantský) – **Salmo** salar, A1, C1, mořská ryba, která jako tažná ryba se proti proudu Labe a Vltavy vracela do horních toků řek na trdliště (Otavu, Vydru, Křemelnu, Teplou a Studenou Vltavu) k rozmnožování (tření), kde se ve velkém lovil pro chutné maso (ještě v r. 1941, i 1953) např. do vrší. V 70. letech 19. století byli již velmi vzácní, proto od konce 19. století vzniklo množství lososích líhni, avšak labské jezy bez rybích přechodů a přehrada u Střekova z roku 1934 jim přehradily cestu. V r. 1994 začala v Sasku snaha o jeho repatriaci, od r. 2000 dochází i u nás k vysazování mladých lososů (v tisících) a postupné obnově jejich putování (návrat do Saska je zatím ve stovkách, do ČR v desítkách) v rámci projektu Návrat lososa: www.navratlososu.cz, www.darcovskasms.cz. (V USA byl losos geneticky upraven k zajištění větších přírůstků, přičemž nemusí být ani toto při jeho prodeji vyznačeno).

Mník jednovoušý – **Lota** lota, C3, celoročně chráněná „mramorová“ ryba, široká ekologická amplituda, tekoucí vody s dostatkem kyslíku, v povodí Vltavy, Ma: dochází k reintrodukcii, odchov NP v líhni Borových Ladech, návrat do toků, např. Křemelné

Mřenka mramorovaná – **Barbatula** barbatula (**Noemacheilus** barbatulus), mělké vody pstruhových, lipanových a parmových úseků s čistou vodou, spolu s hrouzkiem označovaná jako pochutina grundle

Okoun říční – **Perca** fluviatilis, tekoucí vody od lipanového po cejnové pásmo, přizpůsobivá dravá ryba

Okounek pstruhový – **Micropterus** salmoides, nepůvodní (severní Amerika), introdukovan v l. 1889-90, rybníky Třeboňska

Ouklej obecná – **Alburnus** alburnus, údolní nádrže, dolní a střední pomalu tekoucí úseky řek, parmové, příp. cejnové pásmo, i jako nástražní ryбка

Ouklejka pruhovaná – **Alburnoides** bipunctatus, C2, proudivé úseky středních a horních toků, lipanové a parmové pásmo

Ostroretka stěhovavá – **Chondrostoma** nasus, parmové pásmo, u nás původní jen v dunajském a oderském povodí, jinak nepůvodní, vysazovaná střední a horní úseky řek parmového a lipanového pásma – Vltava, Berounka

Parma obecná (říční) – **Barbus** barbus, parmová střední pásma řek, příp. cejnové pásmo

Perlín ostrobřichý – **Scardinius** erythrophthalmus, stojaté vody, nižší polohy

Piskoř pruhovaný (páskovaný) – **Misgurnus** fossilis, bahnitě tůňe a rybníky

Plotice obecná – **Rutilus** rutilus, hojná, představitel „bílých“ ryb, pomalé a stojaté i eutrofizované vody (do 800 m n.m.), parmové a cejnové pásmo, ne horské a podhorské potoky

Podoustev říční – **Vimba** vimba, průtočné nádrže, cejnové i parmové pásmo

Pstruh obecný forma potoční – **Salmo** trutta, horní úseky čistých toků (původně migroval ke tření z moře Labem podobně jako pstruh a to až do r. 1968 kdy mu cesty přehradily vodní stavby), před 100 lety bývalo nejvíce pstruhů ve Vydře ve střední Evropě, žíví se drobnými vodními bezobratlými živočichy (náletový hmyz) a malé ryby, je hostitelem larválního stadia perlorodky říční, typický druh horní Vltavy, pstruhové a lipanové pásmo, **ohr.** invadování glochidiemi perlorodky, Ma: dochází k repatriaci, odchov Borových Ladech

Pstruh obecný severomořský – **Salmo** trutta trutta, A1, u nás vyhynul (1881)

Pstruh duhový – **Oncorhynchus** mykiss (**Salmo** gairdnerii), nepůvodní (západní část severní Ameriky), introdukovan

(v r. 1888, snaha obohatit revíry o nepůvodní druhy), v intenzivních chovech, vysazen i v Černém jezeře (1890-93), aklimatizován, v důsledku kyselých dešťů tam vymizel

Sekavec obecný (písečný) – **Cobitis taenia**, **C2**, mělké, stojaté a pomalé vody, zdržuje se při dně, do něhož se zarývá

Siven americký - **Salvelinus fontinalis**, nepůvodní (severoamerická jezera), introdukovaná lososovitá ryba (snaha obohatit revíry o nepůvodní druhy v r. 1880), snáší i kyselejší vody, aklimatizován, využíván v intenzivních chovech v rybnících a menších průtočných nádržích

Síh peleď- **Coregonus peled**, nepůvodní (sever evropské části Ruska),_introdukovan v r. 1970 Lipno aj.

Síh maréna (severní, mořský) - **Coregonus maraena** (lavaraetus), nepůvodní (sever Evropy, Asie a Ameriky), k nám dovezen v r. 1882 do jihočeských rybníků, introdukovan na Lipno a jihočeské rybníky (snaha obohatit revíry o nepůvodní druhy), aklimatizován

Síh x hybridní (peleď x maréna), běžný hybrid

Slunečnice pestrá – **Lepomis gibbotus**, nepůvodní (severní Amerika), introdukovan 1929, rybníky Třeboňska (zavlečena s kapřím plůdkem), naturalizovaná, potencionálně inv

Slunka obecná – **Leuciscus delineatus**, mizející drobná kaprovitá rybka (do 12 cm), menší stojaté a mírně tekoucí vody

Střevle potoční - **Phoxinus phoxinus**, **N, C3**, druh čistých horních pstruhových úseků horských toků, příp. lipanové pásmo, povodí Blanice a Vltavy, s dostatkem kyslíku žijící v hejnech, při tření (IV-VII) vystupuje do vyšších potůčků písčitémi mělčinami, ohrožená zazemněním tůní a slepých ramen, Ma: revitalizace toků, slepých ramen a tůní, dochází k reintrodukcii

Střevlička východní – **Pseudorasbora parva**, nepůvodní (východní Asie), k nám zavlečena s plůdkem amura a tolstolobika z Maďarska v r. 1976-1981, načež **invadoval** na celé území, je potravní konkurent dalších ryb

Štika obecná - **Esox lucius**, přizpůsobivá dravá ryba, obecný výskyt (cejnové pásmo) s výjimkou nejvýše položených potoků, nejbohatším lovištěm je Lipno, omezuje početnost „méně hodnotných“ ryb (plotice, okoun, cejnek)

Sumec velký – **Silurus glanis**, původně větší a hlubší řeky, dnes vysazován údolní nádrže a rybníky, cejnové pásmo, největší rybí dravec (omezuje stavy tzv. „bílé“ ryby – cejn, cejnek, plotice, ouklej aj.)

Sumček americký – **Ameiurus nebulosus**, nepůvodní (Severní Amerika), introdukovan (1890, stojaté teplé vody, **inv**)

Tolstolobec pestrý – **Aristichthys nobilis**, nepůvodní (Čína), introdukovaný (1964), žije se filtrací planktonu, aklimatizován

Tolstolobik bílý – **Hypophthalmichthys molitrix**, nepůvodní (Čína od Amuru ke Kantonu), introdukovan v l. 1961-65, rybníční polykultury, Třeboňsko, aklimatizován

Úhoř říční - **Anguilla anguilla**, **A1, C4** (dle IUCN ale C1), vzácný, zachráněný druh, tajemná toulavá noční ryba vzhledem ke složitému rozmnožovacímu procesu – dospělé ryby ze sladkých nebo brakických vod Evropy táhnou na trdliště v Sargassovém moři v Atlantickém oceánu, plůdek se pak obtížně vrací na místa kde vyrostli jeho rodiče (překážkou je neprůchodnost toků – přehradní hráze, zdymadla, jezy), jako chutná a ceněná ryba se kdysi odlovovala speciálními úhořními lapadly u jezů a mlýnů. primární výskyt je tedy v evropských řekách ústících do moře, jeho výskyt je dnes nás závislý na vysazování monté (larvální vývojové stadium) nebo násady (může se dožít až 90 let)

Vranka obecná - **Cottus gobio**, **N, C3**, chráněna v EVL Šumava, EVL Boletice, čisté vody pstruhového, příp. lipanového pásma (Svarožná), mizející, ohr. znečištěním a zabahněním vodotečí, či intenzivním vysazováním pstruhů do chovných potoků v pstruhovém pásmu, dochází k repatriaci

Mihule potoční - **Lampetra planeri**, **N, C1**, „hadovitá rybka“, chráněna v EVL Šumava, EVL Ostružná, drobné tokys přirozeným korytem, pstruhové vodní toky s tvrdším dnem, čistou a na kyslík bohatou vodou, na Šumavě ostrůvkovitě, Žel. Ruda – Svarožná, Blanice, Kolínek – Tajanov, ohr. znečištěním komunálním i chemickým, dochází k repatriaci

Mihule říční – **Lampetra fluviatilis**, **C1**, z jiker se líhne larva zv. minoha, táhnou z moře Labem k vytření do řek (IV-V) do šterkovitých a mělčích proudivých částí koryta, Plzeň povolila snížit hladinu Mže (7/2013) takže se v bahně „uvařily“ chráněné mihule.

A.1.3. Zvířena / fauna Šumavy – bezobratlí

CD

A.2. Nepůvodní, invazní a expanzivní druhy

CD

A.3. - Památné a historické stromy Šumavy

CD

B: BIODIVERZITA A USKUTEČŇOVANÁ OCHRANA BIOTOPŮ ŠUMAVY, BIOGEOGRAFIE BIOREGIONU ŠUMAVA

B.1. Chráněné habitaty / biotopy v EVL Šumava (a EVL Boletice)

CD

B.2. Potenciální přirozená vegetace Šumavy

CD

B.3. Centra biodiverzity

CD

B.4. Geodiverzita – jeden z hlavních předpokladů biodiverzity

CD

B.5. Vegetační stupně a biochory Šumavy

CD

B.6. Dopady ideologické výroby bezzásahové virtuální divočiny v kulturní Šumavě

Motto:

Rašeliniště i les jsou obnovitelné přírodní zdroje, stačí jen asistenční využívání přírodních procesů a zákonitostí.

historické zkušenosti praxe

Epidemičtí škůdci a epidemické choroby patří k ozdravným přírodním procesům.

ideologové bezzásahovosti

Obnova přirozených retenčních schopností krajiny je cestou, jak rozsah povodní zmírnit.

ministr životního prostředí Mgr. Tomáš Jan Podivínský

Les je natolik archetypálním prostředím, že tyto fakty přehlízíme a dáváme průchod našim emocím ... Náš vztah k lesu je navíc formován tím, co o lese víme či předpokládáme, nehledě na to, jak se to s konkrétním lesem ve skutečnosti má...

Stíbral K. a kol.: Kauza les – environment jako estetický problém, 2010

Vynucovaným bezzásahovým sukcesním procesem pouze narůstá plocha nestabilního „smrčáku“ na Šumavě jako pozůstatek převážně hospodářského lesa při likvidaci biotopové a druhové pestrosti. V ČR však bez racionálního zdůvodnění každoročně přibývá cca 20 km lesa². Uskutečňovaná ochrana přírodních hodnot byla zaměřena za ochranu živelných přírodních procesů výroby virtuální divočiny, což není smyslem vyhlášení NP a CHKO či Evropsky významné lokality nebo Biosférické rezervace UNESCO. Tento nastolený směr vyvolala jednostranně zaměřená ideologická dogmatická skupinka, která požadovala rychlou změnu kulturních ekosystémů na „divočinu“. V současnosti v rozsáhle vymezených a nepřístupných I. zónách obvykle již není co chránit, přesto místní obyvatelé a turisté tam nesmějí!

Současná výstavy „Šumavy 3. tisíciletí“ v Kašperských Horách má snahu vyjadřovat racionální ochranu přírody a přátelské soužití lidí s přírodou na Šumavě, např. proklamací, že *samovolný vývoj lesa je ponecháván tam, kde je les přírodní a původní*. Uvádí, že monitoring je prováděn u rysa (který byl repatriován a úspěšně se rozšiřuje po celých Čechách), u netopýřích populací (které nejsou ohrožovány) a u tetřeva (který v důsledku oteplování jako severský pták ustupuje a pro jistotu je doplňován z chovů), dále že je telemetricky sledován jelen evropský (jehož stavy jsou nadměrné) a také že je prováděn management lýkožrouta smrkového. Dále informuje, že byla na Šumavu introdována velká sova - pušтік bělavý a také, že je snaha revitalizovat rašeliniště a mokřady (které však díky požadované disturbanci smrčín vysychají). Texty na vystavených panelech přesvědčují o racionální obnově lesů: narušení větrem či přemnožením kůrovce je v horských smrčínách součástí přirozeného vývoje, který umožňuje vznik diferencovaného lesa, který ochrání horské hřebeny před erozí a brání nadměrnému vysychání a rychlému odtoku vody a že nově vznikající les, formovaný přírodními vlivy má do budoucna předpoklad mnohem větší stability.

Ideologická výroba virtuální divočiny je obecně velmi „chytlavá“, neboť kdy by nechtěl vidět divočinu?, Pojem divočina je cílevědomě marketigově využíván, zejména v propagačních materiálech, často také v „nevědomých“ médiích, příp. prapagandistických filmech (L.Miko, J. Svatoš), ale i dopravě, např. velké nápisy na autobusech: „vozíme vás do divočiny“. **Jedná se však o falešnou „virtuální divočinu“, tvořenou suchým smrčákem**, (lokálně s mladými smrčky ze semen dnes již mrtvých smrků) **a zarůstajícími pozůstalými travnatými plochami**. Navíc, zřejmě vypočítavě převážně nepřístupnou, neboť brzy se suchý, téměř homogenní a nebezpečný smrčák, návštěvníkům „přeji“. **Fatální negativní skutečností je výrazné snižování funkčnosti nejcenějšího přírodního potenciálu Šumavy – vrchovištních rašelinišť**, která tvoří základní **vodohospodářskou** retenční kapacitu, významnou pro celé území ČR, jež je legislativně ochraňována Chráněnou oblastí akumulace povrchových vod. Šumavská rašeliniště jsou od roku 1990 jako mezinárodně významné mokřady chráněny Ramsarskou úmluvou na rozloze 102 km². Dosud někdejší správci území toto téměř nezmiňovali, přičemž ideologové divočiny záměrně rušili klausy (vodní nádrže pro plavení dřeva), neboť to jsou antropogenní díla. Vzhledem k víceméně požadovanému rozpadu, resp. zániku hřebenových smrčín, ideologicky požadovaný jako „nejrychlejší vznik přírodního lesa“, **nedochází k omezování působnosti vzrůstajících vysušných větrů** na hřebenech Šumavy, takže se velmi rychle **nepříznivé mění vodní režim a mezoklima Šumavy**. Tedy díky ideologii bezzásahovosti, resp. nezabraňování epidemického šíření kůrovce, dochází k **vysušování Šumavy a pozvolnému zániku rašelinišť**. Uplatňuje se zde doposud nesledovaný anemoorografický systém Šumavy (jehož funkci v horách prvně vysvětlil prof. Jeník pro Krkonoše). Největší plochy rašelinišť – Modravské slatě, vznikly na Modravských pláních, které jsou nejchladnějším a nejvlhčím územím Šumavys dlouhým trváním sněhové pokrývky. Všechny dnešní rašeliništní lokality Šumavy trpí snižováním vodní dotace s následným zarůstáním (netrpí však často skloňovanou lidskou návštěvou). Klasickým dokladem je biotopová změna

rašelinišť - snižování početnosti, vitality, vzrůstu a plodnosti mokřadních taxonů, např. typické bahenní borůvky vlochyně a naopak zvyšování podílu suchomilných druhů, např. vřesu. Současně dochází k pronikání dřevin - borovic a smrků do mnoha rašelinišť (např. Stráženská slat', Chalupská slat' aj.) a tím k jejich likvidaci. Podobně jsou potencionálně ohrožena glaciální jezírka, která již byla narušena okyselováním (snižováním pH), eutrofizací z ponechaných tlejících suchých smrků a také intoxikací vyplavením hliníku z výše položených půd (ne však lidskou návštěvou). Bude-li se Šumava vysoušet, nevzejdou sami ani nové smrčky. V současnosti již tedy neplatí to, co ve své povídce oslavoval A. Stifter v roce 1853, že povrchová voda na Šumavě teče téměř všude. V případě oteplování Země, mohou obecně za to lidé spalováním fosilních paliv, díky uvolňování oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů do atmosféry. V případě vysušování Šumavy s jejími rašeliništi, může za to zvyšování podílu výsušných větrů, díky kůrovcovému uschnutí hřebenových smrčín – což je vynucovaný produkt ideologů bezzásahové výroby divočiny na Šumavě.

Rovněž tristní je rozsáhlé snižování druhové i biotopové biodiverzity které je popsáno v kapitolách A a B. Jedná se především o postupné mizení cenných, chráněných nízkých bylinných druhů, zejména vázaných na bezlesí, resp. tradiční extenzivní obhospodařování travních porostů pastvou a kosením (tedy odstraňování objemové biomasy), zejména terestrických orchidejí – vstavačů, hořců a dalších cenných taxonů, vyžadujících nízké trávníky. Velká část oreofytů jsou právě heliofylní rostliny, které jsou sukcesními dřevinami vytlačovány, dále jsou to i celé skupiny živočišných druhů, např. množství motýlů a dalších druhů hmyzu, ptáků a obojživelníků. Rozsáhle plochy chráněné Šumavy se postupně homogenizují smrkovými porosty, současně je omezována možnost existence celé řady živočišných a rostlinných druhů, prioritně vázaných na ekotony / porostní okraje. Současným paradoxem je, že dokonce území velké Prahy bude soutěžit ve schopnosti zajistit podmínky pro více živočišných druhů než ostře chráněná Šumava. Rychlou a rozsáhlou likvidací hřebenových smrčín došlo k **zániku cenného genofundu dřevin** a množství druhů, vázaných na letité stromy, zejména **epifytních lišejníků**.

Dnes je možno vytypovat řadu forem sukcesního zalesňování bezlesí Šumavy, omezujícího biodiverzitu:

- smrčínami, na relativně vlhčích okrajích starších porostů semenných smrků, což je základní typ sukcese
- souvislým pokryvem bříz, tedy nejjednodušším typem pionýrských dřevin
- vrbinami na podmáčených polohách
- postupnou sukcesí travních porostů několika expanzivními druhy, zejména vysokými metlicemi (doplněný např. konkurenčně schopnějšími druhy, např. břízami, vratičem aj.)
- pokryvnými ostřicemi, zejména *Carex brizoides*, např. v některých podmáčených chráněných ladech
- ruderalními taxony, v návaznosti na zabuřněné území, např. některými vzrůstnými druhy *Daucaceae* / mrkvovitých apod.

Dopady kůrovcové kalamity na genofond smrku ztepilého hodnotí doc.Ing. Milan Lastibůrek, MSc.,PhD. z České zemědělské univerzity v Praze: Následkem kůrovcové kalamity odumírají rozsáhlé oblasti lesa a dochází k významné fragmentaci populací (od r. 2007 do r. 2011 odumřelo 6 000 ha, tj. 83 % dospělého smrkového lesa ve správě NP Šumava v 8. lesním vegetačním stupni). Genetický drift (stochastický proces spojený s rozdělením populace do menších do menších jednotek) způsobí postupnou redukci genové diverzity. Alely (funkční formy genů) s nízkou četností (frekvencí) budou s vysokou pravděpodobností ztraceny, naopak může urychleně dojít k fixaci alel se škodlivým účinkem na adaptační hodnotu. Omezení křížení na několik sousedních jedinců v malých skupinkách rodičovských stromů vede k nárůstu příbuzenského křížení a následovně v dalších generacích negativními projevy inbrední deprese na znacích korelovaných s adaptační hodnotu, tedy především s vitalitou a reprodukcí. Naopak u alel s pozitivním účinkem na adaptační hodnotu o nízké četnosti bude velmi obtížné v malých subpopulacích dosáhnout odpovídající změny v četnosti, tedy i rychlosti adaptace. Mimořádně intenzivní selekce při dramatických změnách prostředí, kdy přežívá pouze malá část rodičovských jedinců, může být limitem pro další vývoj a existenci lesa. V případě rozsáhlých kůrovcových kalamit můžeme tedy očekávat další významné oslabení smrku ztepilého s velmi problematickými lokálními i celoplošnými dopady. Argumenty, že si smrk sám v tomto kalamitním stavu pomůže a díky intenzivní selekci se populace posílí a adaptují, jsou v rozporu se základními principy populační genetiky. Za přijatelné se jeví taková opatření, která podpoří krátkodobou adaptaci u oslabených populací lesních dřevin, tj. především zabrání další fragmentaci prostředí a snaha podporu reprodukce. Velmi pozitivně lze hodnotit doplňování druhové skladby, především

listnatými dřevinami a jedlí bělokorou, samozřejmě v souladu s vegetační stupňovitostí. Společným jmenovatelem všech aktivit v parku by měla být snaha zastavit rozsáhlé odumírání lesa jako ekosystému s významnými sekundárními dopady na životní prostředí a další budoucnost tohoto cenného území. Asanace kůrovce je možná ve smyslu § 22 odst.1 zák. č.114/1992 Sb. - souhlas a rozsah opatření se buď uvede v platném plánu péče o území NP anebo v samotném správním rozhodnutí. Z toho vyplývá, že je obecně možné asanovat kůrovcem napadené stromy i v prvních zónách ochrany přírody, pokud je to v souladu s Plánem péče nebo v souladu s platným rozhodnutím orgánu ochrany přírody.“

V praxi na Šumavě sledujeme realizovaný primitivní sen bezzásahových ideologů: prostřednictvím chtěného epidemického rozšíření kůrovce rychle zlikvidovat kulturní smrkové lesy a tyto disturbované smrkové porosty přírodními procesy převést na *stabilní přírodní porosty, přičemž jejich primárním stadiem jsou údajně suché lesy*. Rozsáhlé, rozvrácené suché smrčiny, ochuzené o mrtvé staleté a pralesní stromy, jež jsou mediálním oslavným produktem ideologů bezzásahovosti, tristně změnily krajinný ráz Šumavy, přinesly rozsáhlé ekonomické škody, přičemž neposkytují potřebné potravní možnosti a letový prostor pro prioritně chráněného tetřeva, jehož ochrana se stala zástupným důvodem vyhánění obyvatel a turistů. Uschlé kmeny smrků, ať stojící či ležící (převážně opřené o suché větve), zetlejí až za několik lidských generací (neboť lignikolní houby je obvykle v suchém stavu nerozkládají), takže „vyhnojení“ pro další generaci smrků je převážně obrazné. Halasně očekávaný, sukcesně vzniklý „přírodní les“ se tedy nekoná, neboť omezeně vzešlý mladý „smrčák“ v disturbovaných / rozvrácených suchých porostech letitých smrčín **bude ještě méně stabilní**, neboť opět bude monokulturní (výjimečně bude doplněn o břízyz větrného náletu semen či jeřáby, z přeneseného semene ptáky) a prostorově a věkově stejnorodý (prakticky stejnověký).

Zel, dosud nebyla hodnocena potencionální rizika, např.:

- erozní projevy, které se rozvíjí při přívalových deštích, přičemž smývají humózní vrstvy půdy
- snížená retenční (vododržná) funkce díky vysušování rašelinišť a vysychání Šumavy, vlivem zvýšeného podílu výsušných větrů v důsledku uschnutí hřebenových smrčín
- zvýšené nebezpečí záplav
- zvýšené nebezpečí nekontrolovaných požárů v rozsáhlých plochách uschlých stromů. Příkladem může být požár 7-10. 8. 2013 na bavorské straně v oblasti hory Farrenberg, s nímž několik dnů neúspěšně bojovaly požární jednotky, proto muselo dojít k uzavření turistické trasy z Pramenů Vltavy na německý hraniční přechod Siebensteinkopf / Sedmiskalí (Správa NPŠ byla nucena zřídit novou jednotku hasičů a zakoupit 3 hasičské vozy za cca 18 milionů). Vzhledem k záměrnému ponechání padlých kmenů i trasách historických cest, např. i na území CHKO v Královském hvozdu je hašení požáru (zejména na rašelinných půdách) velmi problematické (mnohé historické cesty byly dokonce na bavorské straně likvidovány, varováním jsou např. nejničivější požáry v Austrálii (poslední v jv. Austrálii v říjnu 2013), kde trvale vyhodnocují jejich nebezpečí podle vypracované stupnice)
- akutní nebezpečí úrazu a smrtelného ohrožení života z pádu suchých stromů pro jakékoliv návštěvníky (v současnosti se mj. vede soudní spor o zodpovědnosti vlastníka a provozovatele naučné stezky Boubín za „vyšší moc“ při pádu stromu)
- zvyšování extrémity počasí Šumavy a celého regionu díky oteplení a vysoušení horských hřebenů
- likvidace podstaty chráněných hodnot, zejména biodiverzity, chráněných biotopů a krajinného rázu.

Obecně se bezzásahové území stává také fakticky nepřístupným, takže jediný „pozitivní“ moment vzniká vyvoláním „pocitu divokosti“ z pohledu na množství souší. Do rozsáhlých, ideology bezzásahovosti vynucených, rozpadlých (disturbančních) hřebenových smrčín není tedy ani potřebné umisťovat zákazy vstupu a vymezovat I. zóny, ale asi by bylo vhodné tam umístit vysvětlující informaci: životu nebezpečná zážitková divočina „přerodu smrčiny v přírodní ekosystém“. **Bezzásahovostí, která nesledovala zachování biodiverzity, zpětná a širší vazby či trvalou udržitelnost, došlo ke vzniku obrovských škod, k nimž se však ideologové bezzásahovosti nehlásí, jež jsou uváděny v závěrečné kapitole I. a k zásadnímu narušení environmentální, ekonomické a sociální udržitelnosti Šumavy.**

C. OSÍDLLENÍ A OCHRANA PŘÍRODY ŠUMAVY

Motto:

Nejméně vhodné k osídlení byly pohraniční hory, tvořené horskými bučinami a jehličnany, zejména jedlemi. Mírné klima dosáhlo svého optima teplot na konci 13. století. Mezi dlouhodobé důsledky třicetileté války patří i změny etnických hranic v neprospěch českého obyvatelstva, neboť vylištěné české oblasti byly dosídlovány novými německými přistěhovalci.

J. Kumpera: Dějiny západních Čech

Život všech lidí na staré Šumavě, Čechů, Němců i Židů, všech bez rozdílu národností, nebyl nikdy snadný, jednoduchý, pohodový a lehký a měl k očekávané romantice a knižní idealizaci opravdu hodně daleko.

A. Stifter: Paměti mého pradědečka / Die Mappe maines Ugroßvaters II, 1922

Na bavorské straně Šumavy leží obce mimo území tamního NP, přesto jim bavorský sněm dal právo veta ... Je to přirozené a spravedlivé: lidé kteří v tom kterém kraji žijí musí mít přece možnost spolurozhodovat o tom, zda se v kraji, v rámci experimentu, začnou návštěvníci vyhýbat, zda zchudne a bude se vylištěovat, anebo zůstane přitažlivým a schopným se uživit. Naše šumavské obce jsou uvnitř NP a právo spolurozhodování jim bylo upíráno, přesněji řečeno různými způsoby obcházeno.

JUDr. P. Pithart

Šumava se vylištěuje. Vyhánění a vykořeňování lidí ze Šumavy je možno pokládat za krádež krajiny. *lidová pravda*

Přestože v pravěku byla Šumava porostlá divokými pralesními porosty a náročné přírodní a klimatické podmínky, které ztěžovaly osídlení pravěkým obyvatelům Evropy, byly i nejvyšší partie Šumavy nad 1100 m osídleny již od střední doby kamenné (mezolit, 6 tis. let př. n.l. a v laténském období) lovci a sběrači. Toto nově potvrzují archeologické výzkumy pěti lokalit v pravěkých sídlištích - Javoří (Pila) u Modravy a v okolí Křemelné a Roklanského potoka se štípanou industriálními nástroji vyráběných z kamenů (dlouholetý znalec Šumavy a vedoucí pracovník Správy P. Hubený to i v současných výrociích účelově popírá, neboť je to v rozporu s jeho trvalou ideově mystickou představou šumavské přírody neposkvrněné přítomností člověka). Zřejmě již v předneolitickém období bylo zdejší území přitažlivé pro polokočovně osídlení pravěkými tlupami lidí, putujícími za migrující zvěří, mezi svými polotrvalými / sezónními tábořišti. Tehdejší lidé si dokázali své pobytové lokality vybrat na vyvýšených suchých místech, avšak v blízkosti vodních toků. Obživa pravěkých lidí využívala zdejších místních možností. Ženy sbíraly plody – ve zdejších pralesích byla bohatá úroda borůvek, na pralesních světlinách brusinky, na okrajích četných rašeliníšť plody vlohyní a klikví a na stránkách lískové oříšky, přičemž muži jako lovci lovili lesní zvěř (pomocí luků a šípů, příp. pastí) a doplňovali potravu rybami ve zdejších tocích, především lososem (v době jejich tahů).

Doposud jako první obyvatelé Šumavy byli považováni keltské kmeny v období 800 – 400 let př. n.l. (halštatská, resp. v doba bronzová). Keltové v zátokách řeky Otavy a jejich přítoků i dalších řek rýžovali zlato a v okolí lovili zvěř, přičemž lokálně budovali výšinná hradiště (Sedlo u Sušice, Obří hrad u Kašperských Hor, Větec u Čkyně). V údolích řek jsou dodnes patrné četné haldy prorýžovaného šterku (nostalgický keltský archeopark byl vybudován v Prášílech, keltská vesnice Silva Gabreta / Les kozorohů byla zřízena u obce Lichtenau v Bavorsku, další se buduje takéu Jivjan či Nasavrku).

Germánské kmeny a později i Slované pronikali na Šumavu údolím řek postupně od 6. do 10. století, kdy se Šumava stala součástí českého přemyslovského státu. Obchodní spolupráce se od 10. století stala hnacím motorem pro vzájemnou toleranci a naslouchání jazyku druhého. Postupně protínalo zalesněné hřbety Šumavy několik obchodních stezek, které se většinou a navzájem doplňovaly, jejichž stopy je možno vysledovat i v dnešní krajině. Nejstarší a nejznámější je Zlatá (dříve Solná) stezka z Pasova přes Volary do Prachatic (kam v dobách vrcholného obchodu každý týden dorazilo plně obtěžkaných cca 1200 soumarů) či Vintířova stezka.

K postupné kolonizaci Šumavy docházelo od 11. století, největší rozvoj kolonizace se odehrál ve 14. a 15. století, kdy docházelo k dalším vlnám osídlování, zejména řemeslníky – hamerníky, uhlíři, proslulými skláři a svobodnými sedláky – Králováky, kteří za správu krajiny a dohled nad kolonizací byli zproštěni roboty, přičemž zde budovali rozlehlé dvorce, jež jim umožňovaly

soběstačný život. Ideolog divočiny Mgr. P. Hubený uvádí: „Kolonizace vedly k postupnému odlesňování území, *období úpadku či vyčerpání přírodních zdrojů* a pak opětovnému samovolnému návratu lesa.“ Šumavské osídlení výrazně formovalo krajinu Šumavy. Charakteristické bylo horské rozptýlené osídlení, skupiny chalup, osady a posléze i vsi, které vznikaly u lokalit těžby nerostných zdrojů a jejich zpracování, příp. v místech soustředěné těžby dřeva, někdy i na křižovatkách cest či u silnic. V souvislosti s osídlením vznikalo samozásobitelské zemědělské využívání území – louky, pastviny a zorňované plužiny (lánové, paprscité, úsekové) s trojhonným obhospodařováním a chov dobytka i včelaření. Po ničivé třicetileté válce (1618-48) došlo k nové vlně osidlování různými skupinami, jejichž snaha o dobré sousedské vztahy vycházela především ze vzájemné ekonomické závislosti.

Rozvoj dřevařství způsobila stoupající ceny dřeva od počátku 17. století, které z něj učinily významnou surovinu, takže docházelo od r. 1870 k rozsáhlému mýcení lesa a následnému zalesňování, převážně smrkovými monokulturami s následnými vlnami škod kůrovci a větrnými bouřemi a současně vzniku mnoha pil. Řivnáčův průvodce po Šumavě z r. 1883 uvádí: „Prales jako většina lesů v této krajině, sestává ze 4/5 jehličnatého a 1/5 listnatého stromoví, z prvních převládá smrk a jedle, z druhých buk. Smrk a jedle dosahují stáří i nad 400 let, bývají až přes 52 m vysoké při průměru 100 – 150 cm, buk pouze asi 250 let, bývá až 26 m vysoký při průměru až 56 cm. Porůznu se vyskytují i obři 500letí, přes 60 m vysokí, mající i 3 m v průměru.“

Díky hospodářským zájmům byla Šumava v r. 1877 propojena železnicí. V důsledku romantismu v 1. polovině 19. století dochází ve druhé polovině 19. století ke vzniku turismu.

Zajímavá byla někdejší struktura finanční stráže na Šumavě před německým zábořem pohraničí v r. 1938 (inspektoráty a jejich oddělení):

- Glöckenberg (Glöckenberg, Dlouhý Bor a Kyselov)
- České Žleby (České Žleby, Dolní Světlé Hory, Kunžvart, Nové Údolí)
- Kvilda (Kvilda, Bučina, Modrava, Knížecí Pláně, Nově Hutě)
- Prášíly (Prášíly, Hóhal, Srní)
- Železná Ruda (Železná Ruda, Zelená Lhota)
- Všeruby (Všeruby, Svatá Kateřina, Sruby).

Po podpisu Mnichovské dohody z 30. 9. 1938 byla pohraniční území postoupená Německu obsazena německými vojenskými jednotkami a byly vymezeny tzv. Sudety, načež 15. 3. 1939 byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava s projevy nacistické ideologie a vyústěním do 2. světové války. Šumavu počátkem května 1945 osvobodila americká armáda (jejichž padlí vojáci mají pomník ve Zhůří). Válečné hrůzy na místních obyvatelích vystupňovaly protiněmecké nálady natolik, že došlo k divokému odsunu Němců (z Československa bylo odsunuto 2,256 mil. Němců). Po jejich vysídlení došlo k dosídlovacím akcím, nejprve rabujícími tzv. zlatokopy, následně tzv. reemigranty volyňských Čechů a Slováků z Rumunska, Maďarska a Jugoslávie.

Po vítězství komunistické moci v únoru 1948 došlo k vyhlášení zakázaného pásma v šířce 2 km a návazného hraničního pásma, širokého až 12 km, odkud byli obyvatelé vystěhováni a obce srovnány se zemí (domy, kostely i hřbitovy se často staly terčem tankové střelby) – cca 500 obcí a osad na Šumavě a vybudování tzv. „železné opony“ (v r. 1952 – 356 km na česko-bavorské hranici), resp. pásma smrti, kde zahynulo cca 1000 českých obyvatel (běženců a pohraničnicků). Podle tajného rozkazu z 12. 11. 1951 měly být všechny obce v zakázaném pásmu okamžitě vysídleny a do r. 1953 zbořeny, vyjma těch, jež si ponechá nová pohraniční stráž. V hraničním pásmu pak nastala další vlna demolic, kde v rámci známého „mlžení“ se nejednalo o bourání domů, ale „těžbě materiálu“, což se odehrálo většinou do roku 1960. V roce 1952 zde vznikl vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda a VVP Boletice. Publicista Českého lesa František Procházka říká: „Regiony, v nichž měl lidský život po staletí řád do značné míry určovaný potřebou soužití se svěbytnou přírodou, ve které se ovšem naplno žilo a hospodařilo – rýžovalo zlato, vyrábělo sklo, těžilo a plavilo dřevo, na špičkové úrovni obhospodařovaly lesy a dařilo se statkářům i drobným

rolníkům – byly několikrát od základů rozvrácené. Stalo se z nich něco ještě smutnějšího než jsou prázdná území nikoho.“ Urbanistické a stavitelské vlivy citlivě vnímaly přírodní hodnoty, které se stávaly jejich součástí. Někdejší využití obytných objektů bylo značné, takže např. v obci s 50 staveními žilo až 500 obyvatel. Ve zdejším území se setkávalo v kolonizačním období několik kultur, mísily se vlivy slovanské, germánské i židovské. Studená válka skončila v listopadu 1989.

Válečné a poválečné zneprístupňování Šumavy pokračovalo nejprve žádoucími konzervativními ochrannými požadavky – od r. 1963 vyhlášením CHKO, avšak od roku 1991 fundamentálním vymezením neúměrně velkého národního parku Šumava, snahou o vykořenění pozůstalých obyvatel a totálním omezováním přístupu nejen do NP, ale i CHKO, které bylo označeno jako ochranný pás NP (z velké míry postupně se stejně nepřístupným režimem). Byť byla ochrana Šumavy jako přírodního území UNESCO, vyhlášena ještě před vymezením NP Šumava, nesleduje se zachování harmonických vazeb mezi osídlením a přírodou a toto označení se stalo pouze nálepkou. Vzhledem ke kulturní a ekonomické césuře, byla tato území ujařmena fundamentální ochrání přírody, kteří odmítají jakékoliv antropogenní prvky. Z krajiny při naší jižní hranici bylo ve jménu ušlechtilých ideálů ochrany „čisté“ přírody vytlačeno obyvatelstvo zbylé po válečném a studenovělečném / komunistickém období. Na vymezený, neúměrně rozsáhlý, národní park Šumava dnes navazují chráněné krajinné oblasti Český les, Novohradské hory, Blanský les a Třeboňsko a dále přírodní parky Český les, Branžovský hvozd, Kochánov, Buděticko, Kašperská vrchovina, Plánicko, Vyšebrodsko a také, dnes již problematický, vojenský újezd Boletice (zčásti i jako CHKO), dokonce s nově vymezenými specifickými omezeními. Území Šumavy bylo v minulosti dvakrát znásilněno mocenským diktátem, dnes je to naoktrojovaným diktátem výroby virtuální divočiny. Šumava se dlouhodobě vylidňuje – nejprve díky fašistické ideologii, pak díky komunistické ideologii a posléze ideologii bezzásahové divočiny v kulturní krajině, při zneprístupňování území a vytěsňování lidí jako nepřátel přírody a krajiny (kromě těch, kteří se hlásí k této ideologii). Při srovnání naší a zahraniční ochrany je možno říci, že my chráníme přírodu především množstvím zákazů a předpisů, v zahraničí především racionální prací. Proto např. ve Švýcarsku či Japonsku můžeme závistivě obdivovat žádoucí symbiózu přírodních ekosystémů a lidského osídlení, ale i kulturních etnik. **Zásadní problematikou je dlouhodobě rozsáhlé zneprístupňované území Šumavy, zamezování využívání historických značených turistických tras a vyvíjení mediálního psychologického nátlaku ideology bezzásahovosti, pro něž je Šumava externím výzkumným pracovištěm, označením člověka jako hlavního nepřítele hodnot Šumavy.** Skutečným mistrovstvím je vyvážené uplatňování řádu a volnosti – což platí jak v přírodě, tak ve společnosti a rodině. Jinak řečeno, **nerozumná a nadměrná ochrana se vždy nepříznivě projeví.** Základní strategie obnovy zdravé Šumavy musí vedle možností poznávání šumavské přírody, umožňovat wellness aktivity, odpočinek a rekreaci návštěvníků a zejména obnovu biodiverzity bioty a biotopové obnovování přírodních lesů i bezlesí včetně extenzivního využívání někdejších zemědělských půd, zejména pastevectvím, jako nezastupitelných přírodních zdrojů.

Šumava byla nejen ostrovem přírodních krás, ale také územím dávných historických, kulturních a náboženských tradic, krajem posvěceným lidskou prací a modlitbou. Přesto se zde odehrálo mnoho násilí. Lidová architektura vycházela nejen z tradičních zkušeností a vytříbeného citu, ale bývala i ekologická, úsporná a estetická, proto její prvky by bylo žádoucí využívat i v nové výstavbě. V místech někdejších sídel je postupně a obtížně obnovována paměť krajiny, nejprve drobné sakrální památky – pamětní kameny, křížky, boží muka, se značným odporem pak kapličky, někde se podařilo v místech zaniklých sídel umístit pamětní desku či tabuli na sloupku a ojedinele na místech zlikvidovaných kostelů byly umístěny kříže či kapličky a výjimečně jsou upravována hřbitovní místa. Obvykle se tak však děje s pomocí bývalých německých a rakouských obyvatel, někdy i židů či Rotary klubu. **Tradiční hraniční přechody i přes Schengenskou dohodu jsou dlouhodobě zneprístupňovány** - klasický je tzv. Modrý sloup k Luznému či Nové Údolí. Na mnoha vybudovaných silnicích a zpevněných cestách je dnes zákaz jízdy motoristů, přičemž pěšáci a cyklisté byli z lesních a lučních stezek vytěsnáni na opuštěné silnice a zpevněné cesty. Rozsah

nepřístupných zakázaných území se trvale rozšiřuje (přesto do zakázaných území někdy podloudně jezdí autobusy, někdy i za doprovodu pracovníka Správy, např. na houby, borůvky či jinam). Naproti tomu se v některých sídlech bez zajištění urbanistických vazeb rozvíjí developerské záměry výstavby prodejních apartmánů. Území Lipenska se postupně stává rozsáhlým rekreačním a zábavním parkem s téměř městskou zástavbou v sezóně s mnohatisícovou denní návštěvností, které by mělo být vyjmuté z chráněného území přírody (avšak „dobité území se dobrovolně neopouští“). K vymezení ochrany kulturního dědictví ve vazbě na kultivovanou krajinu na Šumavě nedošlo, (např. vzdálená krajinná památková zóna Chudenicko či Třeboňsko), námětem mohou být oblasti podhůří Šumavy, Prácheňsko či Volyňsko. Světovým unikátem je množství vysídlených sídel, které se staly součástí národního parku a CHKO Šumava.

V následujících kapitolách je uváděna i potřebná obnova některých kulturních sakrálních prvků v krajině a v ojedinělých případech i sídel, a to zejména v místech, charakterizovaných množstvím letitých listnatých stromů, dokládajících příznivou historickou existenci obyvatel.

Zpracovatel ÚP Šumava z r. 1989 Ing. Arch. S. Cingroš v článku Šumava bez pout, obnova venkovského osídlení uváděl:

Je třeba, aby pro Šumavu vznikla základní představa o hospodářské politice. Důraz v ÚP klademe na vazby:

- ekonomickou prosperitou působit na stabilitu obyvatelstva
- harmonizaci ekonomického rozvoje s ekologickými kvalitami území.

Chceme tomuto koutu naší země, který utrpěl za posledních 40-50 let příliš mnoho šrámů, nějak pomoci, pak víze lepší budoucnosti je závislá na vzájemně se doplňujícím a multiplikačním působení několika rovin procesů:

- procesy tržní ekonomiky
- ekonomické chování obcí a jejich reprezentantů
- role státu, podporujícího rehabilitaci území
- zainteresovanosti osobností, spolků, iniciativ, propagaci, publicity a informačních prostředků.

Mimořádnou šanci představuje využití krajinného a přírodního potenciálu pro rekreaci a cestovní ruch. Nabídka služeb musí profesionalitou solidností a vlídností vytvořit návštěvníkům opravdovou rekreační pohodu s touhou vrátit se sem znovu. Účelové lesní a zemědělské hospodářství by v chráněném území mělo být účelově zaměřené k potřebám ochrany přírody a současně být zárukou odborného formování krajiny a její stabilizace. Nedoceneným aspektem hospodaření na Šumavě je provázanost na dřevozpracující výrobu a zpracování potravinářských produktů, které by si zde mělo nalézt své místo. Důležitým koncepčním prvkem pro rehabilitaci Šumavy a stabilizaci obyvatelstva, ať chceme či nechceme, bude racionální vývoj sídelní struktury. Území Šumavy bylo v letech 1880-1930 domovem pro cca 150 tisíc obyvatel, v současnosti to není ani polovina (cca 63 tis.). V někdejší hraničním pásmu (540 km²) bylo likvidováno více než 50 sídel, z nichž odešlo asi 10 tis. obyvatel, další osídlení bylo likvidováno v rozsáhlých vojenských prostorech (až třetina rozlohy Šumavy, záplavou nádrží Lipno byla likvidována sídla cca 10 tis. obyvatel, přičemž je možno předpokládat, že cca 50 tis. německých obyvatel bylo odsunuto). Proto je vhodná obnova vybraných vesnic na Šumavě, přičemž se zdá, že některým variantám vymezení hranic NP Šumava uniká komplexní pohled, zejména další oprávněné zájmy než jen ochrany přírody. Zatím jako reprezentativní zachycení šumavské přírody a krajiny je zvažováno širší, spíše krajinářské pojetí. Bavorská iniciativa „Otevřené východní hranice – šance pro hospodářství, přírodu a občanské porozumění, kterou podepsal prezident vlády Dolního Bavorska Dr. Zeitler a prezident Evropské federace přírodních a národních parků Egide Moreau, sledovala přeshraniční spolupráci v turistické infrastruktuře, hospodářském rozvoji a ochraně přírody.

Mapa zaniklých sídel na Šumavě (po r. 1945) vymezuje jak sídla zaniklá zcela, ale i sídla kde zbyl pouze jeden objekt (Bučina, Knížecí Pláně, Nové Údolí, Polka aj.) či několik objektů (mnohdy rekreačně využívaných) a v ojedinělých případech i obnovených, např. na okraji zaplaveného území Lipenskou přehradou.

C.1. Obce – vývoj, památky, příroda

Motto:

Na vznik etnografických oblastí podstatně působily geografické podmínky, zejména na strukturu osídlení Pošumaví (což platí i o situaci po roce 1948), ale i na zaměstnaneckou a sociální strukturu.

T. Jílek a kol.: Západočeská vlastivěda – národopis, 1990

Mezi roky 1928-1931, v počínající hospodářské krizi, která zastavila hospodářský rozvoj, nastal jeden ze soumraků Šumavy. Od těchto let se osídlení prakticky nerozvíjelo, ba naopak. Četné provozy mlýnů, hamrů, pil, skláren a další zanikly. Do toho přišel zábor Sudet v roce 1938 a vznik protektorátu a postupné vylidňování mužské populace pro vojenské výboje Hitlera. Pak v letech 1945-47 následoval odsun téměř veškerého německého obyvatelstva. Šumava na mnoho desetiletí zmrtvěla a postupně se její tisíciletá struktura rozpadla. Josef Váchal, v knize Šumava umírající a romantická si přál, aby se podmínky vrátily před „broučkovou kalamitu“ z druhé poloviny 19. století, jak je zachytil Karel Klostermann, kdy šumavské lesy nesly v sobě ještě odlesk starých pohanských pralesů.

Ondřej Fibich: Nejúplnější místopisný slovník staré Šumavy

Péče o kulturní dědictví v Evropě znamená kontinuitu činností a významů s nimi spojených.

Mgr. B. Blažek

Krajina, z níž odešel člověk, je zarostlá a zpustlá jako chlap, kterému utekla ženská.

Roman Kozák: Pasov, zpáteční, 2010

Demografický vývoj poměrně přesně zrcadlí „přínos“ uskutečňované velkoplošné ochrany Šumavy na rozsáhlý region Šumavy a Pošumaví. Ve vlastní horské Šumavě žilo 10 – 20 x více obyvatel než dnes, v regionu Šumavy, do kterého zasahuje současná velkoplošná ochrana přírody byl počet obyvatel více než dvojnásobný. Od vyhlášení legislativní ochrany Šumavy se celková demografická situace trvale dlouhodobě zhoršuje s nepříznivým ekonomickým a sociálním dopadem na širší region, s výjimkou Lipna a několika dalších lokalit. Dlouhodobý nepříznivý trend vyvolaný zejména nedostatkem pracovních příležitostí ve vazbě na rozsáhlé velkoplošně chráněné území a znepřístupňování Šumavy potvrzují následující údaje, ale i poslední data ČSÚ – za rok 2012: v okrese Klatovy klesl počet obyvatel o 144, ačkoliv v Plzeňském kraji přibýlo téměř 1000 obyvatel (vedlejší okres Domažlice s velmi podobným potenciálem měl přírůstek 131 obyvatel). Dokonce také návštěvnost Šumavy od vyhlášení národního parku klesla téměř na polovinu. Území Šumavy je označováno jako modelové území „zmizelých Čech“ a území vodního díla Lipno jako česká „Atlantida“. Demografický vývoj Šumavy i širšího Pošumaví vyjadřuje současné, neživotaschopné podmínky, vytvořené ideology bezzásahové divočiny, při likvidaci osídlení, ale i zvyků a tradic Šumaváků. Současná fundamentální způsob ochrany Šumavy vyhání trvalé obyvatelé i z širokého pásma Pošumaví, neboť pracovní příležitosti jsou rozsáhle likvidovány - dvouměsíční sezóna cestovního ruchu není schopna uživit trvalé obyvatele, ve vlastní chráněné Šumavě se žádné aktivity nepřípouštějí.

Základní plošné členění Šumavy bylo v r. 1825 podle topografie J Sommera následující:

Královský hvozd		Stodůlecké Podíly	
- Svatá Kateřina	755,6 ha	- Prášily	17 052,3 ha
- Hamry	2 574,1 ha	- Hůrka	1 614,1 ha
- Hojsova Stráž	4 153,9 ha		
- Zejbiš (Javorná)	4 560,6 ha	Železná Ruda byla mimo toto vymezení.	
- Zhůří	1 588,3 ha		
- Kochánov	1 775,7 ha		
- Stodůlky	5 645,9 ha		
- Stachy	2 062,0 ha		

V následujícím přehledu 67 obcí na území velkoplošně chráněného „šumavského regionu“ je uváděno:

- obec, statut města či městyse, okres a ORP, katastrální území (k.ú.) a jeho kód, místní části (m.č.),
 - nadmořská výška, první zmínka, rozloha ha,
- počet obyvatel: referenční první číslo r. 1930 / další čísla pokud jsou známa, dle censu: druhé r. 1991 / třetí r. 2001 / poslední číslo současný počet dle censu r. 2011,

- demografický vývoj: (degresivní, stabilizovaný, progresivní),
 - ochrana přírody na území obce: BR, EVL, PO, NP, CHKO, NPR, NPP, PR, PP, PpP, KPZ,
 - ochrana památek na území obce: MPR, MPZ, VPR, VPZ, ochrana jednotlivých památek je v další kapitole
- Označení ORP: ČK – Český Krumlov (okr. Č. Krumlov), KT – Klatovy (okr. Klatovy), PR – Prachatice (okr. Prachatice), VP – Vimperk (okr. Prachatice), ST (Strakonice (okr. Strakonice), SU – Sušice (okr. Klatovy).
- V celkovém přehledu jsou uvedeny nejprve obce Jihočeského kraje a pak Plzeňského kraje. Údaje vychází zejména z tzv. cenzu (sčítání lidu, domů a bytů, které se obvykle provádí po 10 letech, z publikace O. Fibicha: Nejúplnější místopisný slovník staré Šumavy, kde však předválečné údaje velmi obtížně transformovatelné do současné situace) a množství dalších publikací (např. řada Zmizelé Čechy).

Jihočeský kraj (okr. Český Krumlov, Prachatice, Strakonice)

Specifická oblast Šumava, vymezená v ZÚR Jihočeského kraje zahrnuje obce (katastrální území):

Boletice (Arnoštov u Českého Krumlova, Boletice, Jablonec u Českého Krumlova, Maňávka u Českého Krumlova, Ondřejov u Českého Krumlova, Polná u Českého Krumlova, Třebovice u Českého Krumlova, Uhlíkov u Českého Krumlova), Borová Lada (Borová Lada, Černá Lada, Knížecí Pláně, Nový Svět u Borových Lad, Paseka u Borových Lad, Šindlov, Svinná Lada, Zahrádky u Borových Lad), Buk (Buk pod Boubínem, Včelná pod Boubínem, Vyšovatka), Černá v Pošumaví (Černá v Pošumaví, Kyselov), Drslavice (Švihov u Lažišť), Frymburk (Frymburk), Hořice na Šumavě (Cipín, Hořice na Šumavě, Mýto u Hořic na Šumavě, Šebanov, Skláře na Šumavě, Svíba, Žestov), Horní Planá (Horní Planá, Pernek, Pestřice, Zvonková), Horní Vltavice (Březová Lada, Horní Vltavice, Polka, Račí, Slatina u Horní Vltavice, Žlíbky), Kratušín (Chlístov u Lažišť, Kratušín), Křišťanov (Křišťanov), Kubova Huť (Kubova Huť), Kvilda (Bučina u Kvildy, Kvilda), Lenora (Houžná, Lenora, Vlčí Jámy), Lipno nad Vltavou (Lipno nad Vltavou), Loučovice (Dvorečná, Kapličky, Loučovice, Mnichovice u Loučovic), Nicov (Milov, Nicov, Řetenice u Stach, Studenec u Stach), Nová Pec (Nová Pec, Pěkná), Nové Hutě (Nové Hutě), Přední Výtoň (Frydava, Jasánky, Pasečná, Přední Výtoň, Zadní Výtoň), Stachy (Jaroškov, Stachy, Úbislav), Stožec (České Žleby, Horní Cazov, Radvanovice, Stožec), Strážný (Dolní Cazov, Dolní Světlé Hory, Hlinišť, Horní Světlé Hory, Řasnice, Silnice, Stodůlky u Strážného, Strážný), Šumavské Hoštice (Kosmo, Šumavské Hoštice, Vojslavice u Žárovné), Vacov (Benešova Hora, Čábuze, Javorník u Stach, Lhota nad Rohanovem, Miřetice u Vacova, Mladíkov, Nespice, Přečín, Rohanov, Vacov, Vlkonice u Vacova, Žár u Čkyně), Vimperk (Arnoštka, Bořanovice u Vimperka, Boubská, Hrabice, Huťský Dvůr, Klášterec u Vimperka, Korkusova Huť, Křesanov, Lipka u Vimperka, Michlova Huť, Pravětín, Skláře u Vimperka, Solná Lhota, Veselka u Vimperka, Vimperk, Výskovice u Vimperka), Volary (Cudrovice, Chlum u Volar, Horní Sněžná, Krejčovice, Milešice, Mlynářovice u Volar, Volary), Vrbice (Vrbice u Vacova), Vyšší Brod (Bolechy, Dolní Drkolná, Herbertov, Hrudkov, Studánky u Vyššího Brodu, Svatomírov, Vyšší Brod), Záblatí (Albrechtovice, Hlásná Lhota, Horní Záblatí, Křišťanovice u Záblatí, Petrovice u Záblatí, Řepešín, Saladín, Záblatí u Prachatic, Zvěřence), Žárovná (Žárovná), Zbytiny (Koryto, Skříněrov, Spálenec, Sviňovice, Zbytiny), Zdíkov (Braníšov u Zdíkovce, Hodonín u Zdíkovce, Masákova Lhota, Putkov, Račov, Zdíkov, Zdíkovce, Žírec), Želnavá (Želnavá).

BOLETICE U ČESKÉHO KRUMLOVA (ČK), VVP, 21950 ha, oby.: 6493 / 237 / 292 / 274 , totálně degresivní, vojenský újezd Boletice, od r. 1950 dosud, újezdní úřad vojenského újezdu, VVP se má zmenšit o 12 %, části VVP zpřístupněny od r. 2006 o sobotách, nedělích a státních svátcích (95 km cyklotras, 76 km značených tur. tras), další se připravují, návrh obnovy kapliček, kaplí a kostelů a obnovy významných objektů v uvolněném vojenském prostoru a CHKO, BR, CHKO, PO, EVL Boletice CZ0314123 na rozloze 20384,7324 ha, k.ú. Arnoštov u Č.Krumlova, Boletice, Jablonec u Č.K., Maňávka u Č.K., Ondřejov u Č.K., Polná u Č.K., Třebovice u Č.K., Uhlíkov u Č. Krumlova (návrh jako CHKO/PP), ochrana přírodních stanovišť:

- 3150 přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition
 - 6410 bezkolencové louky (na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách) Molinion caeruleae
 - 6430 vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně
 - 6510 extenzivní sečené louky nížin až podhůří (Arrhenatherion, Brachypodium-Centaureion nemoralis)
 - 7140 přechodová rašeliniště a trasoviště, 7230 zásaditá slatiniště,
 - 9110 bučiny as. Luzulo-Fagetum, 9180 lesy sv. Tilio-Acerion na svazích, sutích a roklich, prioritní typ stanoviště
 - 91E0 smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)
- druhová ochrana: popelivka sibiřská (Ligularia sibirica), rys ostrovid (Lynx lynx), modrásek bahenní (Maculinea nausithous), modrásek očkovaný (Maculinea teleius, perlorodka říční (Margaritifera margaritifera), střevlík Ménetriesův (Carabus menetriesi pacholei)- prioritně chráněný druh.

k.ú. a m.č. Boletice / Polletitz (607151): oby.: 394, VVP, zachovaný kostel sv. Mikuláše, hradiště na vrchu Raziberk, mohylové pohřebiště, řada býv. samot, většina vsí v 50-tých letech zlikvidována, návrh obnovy 2 kaplí, návrh obnovy osídlení a připojení ke Kájovu, CHKO

- m.č. Beníkovice / Penketitz,** oby.: 106, obec, zničena
- m.č. Bílovice / Biletitz / Piletitz,** oby.: 43, osada, zničena
- m.č. Dolany / Dollern,** osada, z části zničena
- m.č. Hoříčky / Hörwitzl,** oby.: 301, obec zničena, několik býv. hostinec

- m.č. Hvozd / Hochwald, osada, zničena
m.č. Konín / Hengst, (1379), osada, zničena
m.č. Kovářovice / Schmieding, obyv.: 63 , osada, zničena
m.č. Osí / Schönfelden, obyv.: 96 , osada, zničena
m.č. Podvoří / Podwurst, obyv.: 90 , osada, z části zničena
m.č. Stará Huť / Althütten, obyv.: 79, osada, zničena, návrh obnovy osídlení, *památný buk u Staré Hutě*
m.č. Šavlova Lhota / Schlagl, obyv.: 30 , osada, zničena
m.č. Údolí / Thalhäuser (Uligsthal), (1822), osada , zničena
- k.ú. a m.č. Arnoštov u Českého Krumlova / Ernstbrunn (991694), (1805), 828 - 863 m, obyv.: 309 / 17 / 18 / ?,: VVP Boletice, obec při Blanicí pod Knížecím stolcem, až do r. 1945 sklářská huť a brusírna skla, Panský dům, hostinec a obchod, parní pila v provozu do roku 1923, úzkorozchodná lesní železnice (1918 – 63) - 19 km pro zpracování polomů, osada se skupinami chalup, v okolí slatinné louky, obec převážně zničena
- k.ú. a m.č. Jablonec u Českého Krumlova / Ogfolderhaid (991732): 900 m, (1347), obyv.: 744, VVP Boletice, po 30-leté válce bez obyvatel, pro mírné klima označována jako „český Meran“ (dle Meranu v jižním Tyrolsku), na potocích pod Knížecím stolcem množství mlýnů a aj. vodních zařízení, kostel Nalezení sv. Kříže, v r. 1938 vybudována linie lehkých opevnění, býv. mlýny, pila, skupiny chalup a samoty, obec zničena zcela, rozstřílena, návrh obnovy býv. kaple U Michala, *památná lípa velkolistá u kaple*
m.č. Jablonec Hájovna / Hegerhaus, tvrz, hrad, zámek, zničena zcela
m.č. Bozdova Lhota / Hundshaberstift, obyv.: 83 , osada, zničena zcela
m.č. Gamsau, osada, zničena zcela
m.č. Javoří / Gaberle (Michetschlag), obyv.: 55 , osada, zničena zcela
m.č. Loutka / Reith, obyv.: 128 , obec, zničena zcela
m.č. Nový Špičák Nový / Neu Spitzenberg, obyv.: 92 , osada, zničena zcela
m.č. Starý Špičák Starý / Alt Spitzenberg, obyv.: 862, obec, zničena zcela
m.č. Račín / Ratschin, obyv.: 123 , obec, zničena zcela
m.č. Svatý Michal, samota zničena
m.č. Veselí / Schneidetschlag, obyv.: 127, obec, zničena zcela, *památná lípa malolistá ve Veselí*
m.č. Zadní Bor / Hinterhaid, obyv.: 169, obec, zničena zcela
m.č. Zlatá / Goldberg, osada zničena zcela
- k.ú. Maňávka u Českého Krumlova / Böhmisches Haidl (991759): 810 m, (1440), VVP Boletice, obec, zříc. Hrádku, kaple Stará Huť u Hodňova, VVP Boletice, zničena zcela
m.č. Horní les – hájovna / Oberwald, samota, zničena
m.č. Skelná Huť – Glashütten, samota, zničena
m.č. Staré Hutě / Althütten, osada, zničena
m.č. U Bárty / Schonauer, samota, zničena
m.č. U Tluského Bártla / Dickbartl, samota, zničena
m.č. Žumberský Mlýn / Sonnbergsthal, osada, zničena
- k.ú. a m.č. Ondřejov u Českého Krumlova / Herenhäusler (Andreasbeg) (991775): obyv.: 872, VVP Boletice, býv. kostel Navštívení P. Marie, obec zničena
m.č. Broukárny / Käferhauser, osada, zničena
m.č. Hausveitl: obyv.: 5, osada , zničena
m.č. Chlumanská hájovna / Chumheger, samota, zničena
m.č. Chlumany / Chumau, obyv.: 155 , ves, zničena
m.č. Květná / Blumenau, obyv.: 154 , ves zničena, jen pozůstatek obce, škola pro převážně romské děti, návrh obnovy osídlení (jako m.č. Jablonce)
m.č. Nová Víska / Neudörfel, obyv.: 285 , ves, zničena
m.č. Sádlno / Zodl, obyv. 137, obec, zničena
m.č. Strouhy / Graben, obyv.: 105 , obec, zničena
m.č. Vítěšovičtí Uhlíři / Kriebaumkollern, obyv.: 143 , ves, zničena
m.č. Vlčí Jámy / Wolfsgrub, osada , větší část zničena
- k.ú. a m.č. Polná u Českého Krumlova (na Šumavě) / Stein im Böhmerwald (991741): 740 m, obyv.: 198, VVP Boletice, ves převážně zničena, zachováno zastavěné území, nádraží, kostel sv. Martina, býv. velké „vierkanty“ na křižovatkách cest, řada býv. samot, návrh obnovy obce
m.č. Bláto / Benetschlag, obyv.: 111 , obec, zničena
m.č. Břevniště / Tussetschlag, obyv.: 87, osada, zničena
m.č. Dětochov / Tichlhöfen, obyv.: 21, osada, zničena
m.č. Brzotice České (Dolní) / Böhmdorf, obyv.: 101, ves, zničena
m.č. Brzotice Německé (Horní) / Perschetitz, obyv.: 327, ves zničena
m.č. Holzbauer, obyv. 5 , samota zničena
m.č. Hostinov / Hossen, obyv.: 39, osada zničena

m.č. Jankov / Janketschlag, ob.: 35, osada zničena
m.č. Květušín (Dětošín) / Quitosching (Kwitosching), obyv.: 164, (v r. 2012 – 181 obyv.), ves, zničena
částečně, zastavěné území zčásti pozůstalo, návrh obnovy osídlení
m.č. Lštín / Irresdorf, obyv. 177, ves, zničena zcela
m.č. Míšňany / Meisetschlag, obyv.: 69, osada, zánik
m.č. Mladoňov / Plattetschlag, ves, zničena zcela
m.č. Otice / Ottetstift, obyv.: 90, osada, z větší části zánik, pozůstala samota, návrh obnovy kaple
m.č. Petrov / Peterbach, zánik
m.č. Polečnice / Neustift (Gemeinde Planles), obyv.: 108, ves, zničena zcela
m.č. Sviba, samota, zničena
m.č. U Šimandlů / Simandlbauer, samota, zničena
m.č. U Šteflů / Steffl, samota, zničena

k.ú. a m.č. Třebovice u Českého Krumlova / Siebitz (991821): obyv.: 133, VVP, Boletice, obec z větší část zničena, zastavěné území zčásti pozůstalo jako samota v lese, návrh obnovy osídlení

m.č. Bauer, samota, zničena
m.č. Bezděkov / Pórigl (Bezdiekau), obyv.: 31, osada, zničena
m.č. Lomek / Haidl, obyv.: 79, osada, zničena
m.č. Pražáčka / Pragerstift, osada, zničena
m.č. Rovence / Rubenz, obyv. 45, osada, zničena
m.č. Střemily / Richterhof, osada, zničena
m.č. Vítěšovice / Kriebaum, obyv.: 140, býv. mlýn, ves, zničena
m.č. Vražice / Prossnitz, obyv.: 106, ves, zničena

k.ú. a m.č. Uhlíkov u Českého Krumlova / Uhligsthal (991813): obyv.: 202, VVP Boletice, obec zničena, návrh obnovy zaniklé kaple

m.č. Poustka / Klausenhäusel, samota, zničena
m.č. U Kokše hájovna, samota, zničena
m.č. Zelená Hora / Grünberg, 900 m, 1840, osada, zničena

BOROVÁ LADA (VP), 6889 ha, obyv.: 2049 / 358 / 284 / 268, degresivní, lidová architektura,
BR, EVL, PO, NP (48,06%), CHKO

k.ú. a m.č. Borová Lada / Ferchenhaid / Jägerhäuser (707899): 886 - 895 m, (16.st. / 1719), obyv.: 297/ 38 / 50 / ? , pův. dřevařská ves na soutoku Vydřího potoka, Černého potoka, Malé a Teplé Vltavy, kolomaznictví, býv. sirkárna, lovecká chata zv. Lovecké domky, kaple Povýšení sv. Kříže zbourána r. 1956, několik poloroubených šumavských usedlostí se skládanými lomenicemi, býv. hamr, mlýn, pily, poutní kaple sv. Anny zbourána v r. 1956, obnovena se 14-ti zastaveními křížové cesty (2001-2006), opravené křížky, dnes rozsáhlá výstavba prodejních apartmánových domů (61 apartmánových domů), rozhledna Vyhlička, okružní naučná stezka Les, v mělkém údolí Vydřího potoka čtené slatě – Pasecká, Novosvětská, Chalupská slat', *BR, EVL, PO, NP, CHKO*

m.č. Nová Boubská / Neu Busk, býv. hájovna, zanikla, na žluté TT

k.ú. a m.č. Černá Lada / Schwarzhaid (707953): (1736/1759), 960/1060 m, obyv.: 222, obec, zcela zničena,
BR, EVL, CHKO, PR Pravětínská Lada

m.č. Hrabická Lada (Hrabická Lhota, Hrabecí Lada) / Rabitzerhaid, 930 m, (1840), obyv.: 30, osada, zničena, pouze novodobý zemědělská areál
m.č. Šeravská Hut' / Scherauerhütte, samota, zcela zničena
m.č. Švajglova Lada / Schweigelhaid, 1060 m, (1756), obyv.: 25, osada, částečně zničena, Alpská vyhlídka od vrchu Bukovec (1099 m), návrh obnovy soukr. kaple
m.č. Zelená Hora / Grünberg, 900 m, (1840), osada, zcela zničena

k.ú. a m.č. Knížecí Pláně / Fürstenhut, Schöne Ebene (707961): 1030 m, (1770), obyv.: 474, býv. vzkvétající obec založená knížetem Schwarzenberkem, pův. dřevařská, pak sklářská, ale i pašeráctví, pův. kamenný kostel sv. Jana Křtitele, hřbitov, fara, hájovna, myslivna, mlýn, pila Treml, hostince, turist. útulna, obecní úřad, stanoviště hraniční stráže, skupiny chalup a samot, po r. 1950 vysídlena a obec rozbořena, kostel odstřelen, pomník padlým I. svět. války, v r. 1991 na místě kostela postaven 13 m vysoký dřevěný kříž a hřbitov obnoven (1992), umístěn pamětní kámen, návrh obnovy osídlení – agroekologické turistické farmy, přístřešek, ze 75 chalup zbyla jediná, býv. hájovna slouží jako osamělý penzion v působivé krajině, v blízkosti Buková slat', poznávací okruh NP, BR, PO, NP I Knížecí Pláně - Častá, PP Buková slat', PP Žďárecká slat'

m.č. Dvoudomí / Bei den 2 Häuseren, samota, zničena
m.č. Furík, osada, zničena, býv. kostel na červené TT
m.č. Hostinec Kóbl / Gasthaus Kóbl, tvrz, hrad, zámek, zničeno

k.ú. a m.č. Nový Svět u Borových Lad / Neugebäu, Neu Welt (707911): 956 m, (1752), obyv.: 302/ 9 / 30 / ? , obec převážně zničena, kostel sv. Martina se hřbitovem – zbořen (1976), novodobě obnoven, dnes pouze osada, *BR, EVL, PO, NP, CHKO*

k.ú. a m.č. Svinná Lada / Seehaid (707937): 951 m, (1760). obyv.: 191 / 6 / 10 / ? , pův. dřevařská osada, obec z větší

části zničena, dnes infocentrum NP, parkoviště, NS Chalupská slat',

BR, EVL, PO, NP I Chalupská slat', PR Borová Lada (115 ha, údolí rašeliniště)

m.č. Františkov / Biertopf, Franzensthal, 960 m, (1802), obyv.: 73, býv. sklářská osada při ústí Vydřího potoka do Teplé Vltavy, papírna (4 domy), výroba nábytku, za války podzemní letecká strojírna (Messerschmidt), osada zničena, památník převaděčům (na Západ), parkoviště, Tetřeví studánka lese

m.č. Granitz, osada, zničena zcela

k.ú. a m.č. Šindlov / Schindlau (707945): 958 m, (1760), obyv.: 96, 2 / 6 / ? , osada zničena, dnes parkoviště, *BR, EVL, PO, CHKO, PP Pasecká slat'*

k.ú. a m.č. Paseka u Borových Laden / Passek (707929): 975 m, (1760), obyv.: 241, býv. průmyslová obec, brusírny, hamry, pily, mlýn, výroba kolomazi, skupiny chalup, zničena částečně, zůstala jen samota U Babůrka, *BR, EVL, CHKO, PP Pasecká slat', PR Najmanka*

k.ú. a m.č. Zahrádky u Borových Lad / Mehregarten (707970): 860 m, (1720), obec zničena, *BR, EVL, PO, CHKO*

m.č. Pravětínská Lada (Pravětínské Pustiny) / Gansauerhaid, 920 m, (1791), obyv 41, osada, zničena, *PR Pravětínská lada*

BUK (VP), 2579 ha, obyv.: 679 / 302 / 288 / 280, degresivní, BR, PO, CHKO

k.ú. a m.č. Buk pod Boubínem / Buchen (764167): 480 m, (1299), obyv.: 255 / 61 / 62 / ? , býv. převážně česká ves pod Boubínem, z větší části zničena, náv. kaple P. Marie, kaple sv. Floriána, boží muka, býv. mlýny (Machův, Matulkův, Trytlův, Urbánkův), pila, několik domů s roubenou světnicí – chráněná usedlost, *BR, EVL, PO, CHKO, alej 208 památných stromů k Šumavské Hoštici*

m.č. Veselka: samota - osada, hájovna, obnova zaniklé kaple

k.ú. a m.č. Včelná pod Boubínem / Kelln (Köllne) (764214): 880 m, (1389), obyv.: 284 / 34 / 36 / ? , z části zničena, býv. mlýn, hájovna, skupiny chalup, *BR, PO, CHKO, NPR Boubínský prales, PR Čertova stráž, PP Poušť*

m.č. Na Pile: skupina chalup pod Boubínem

k.ú. a m.č. Vyšovátka / Scheiben (764221): 845 m, (1359). obyv.: 140 / 14 / 17 / ? , osada, obnovená kaple (2006), *BR, EVL*

ČERNÁ V POŠUMAVÍ (ČK), 5039 ha, ? / 796 / 826 / 817, dnes stabilizovaný, *BR, EVL, CHKO, PO*

k.ú. a m.č. Černá v Pošumaví / Schwarzbach (619868): 728 m, (1268), obyv.: 588 / ? / 629 / ? , v údolí Černého potoka, osídlení již ve stří. době kamenné (8300-5500 př. n. l., v lokalitě Hůrka ostrožna nad soutokem Ostřice s Vltavou využíván i v mladší a pozdní době kamenné), většina obce zatopena Lipnem na levém břehu Vltavy vč. hřbitova, zůstalo 12 domů, od r. 1812 rozsáhlá těžba tuhy a rašeliny – 7 ložisek, (zaplaveno Lipnem), zdejší grafitové bylo největší v Rakousko-Uhersku, býv. vápenná pec, v 16. st. menší ren. zámek, při něm pivovar (1568 – Jakub Krčín z Jelčan), z něj pak sodovkárna, místo pův. kaple kostel Neposkvrněného početí P. Marie, socha sv. J. Nepomuckého, dnes novodobé centrum lipenské oblasti, jacht klub, na Vápenném vrchu kaplička, těžba vápence a ruly, *BR, EVL, CHKO, PO, PR Rašeliniště Borková, PR Pláničský rybník, PP Velké bahno, PP Slavkovičské louky, PP Kotlina pod Pláničským rybníkem, PP Olšina v Novolhotském lese, PP Muckovské vápencové lomy*

m.č. Bednáře (Emry) / Emmern, 793 m, (1518), obyv.: 69, osada u Muckova, částečně zničena

m.č. Bližná / Eggetschlag (Cretschlag), 765 m, (1268), obyv.: 364 / ? / 89 / ? , obec, zčásti zaplavena Lipnem na levém břehu Vltavy, 7 km jz. od Horní Plané, kaplička, dnes výstavba apartmánů, návrh obnovy zaniklé kaple

m.č. Červená Lhota / Roths Schlag, (1440), osada zničena

m.č. Faschingův Dvůr / Faschinghof, dvůr, zničen

m.č. Hohenfurther Hegerhau, osada, zničena

m.č. Hubenov / Hubene, 800 m, (1375), obyv. 66 , osada, zcela zanikla

m.č. Jestřebí (Jestřábí) / Habichau, 730 m, (1850), obyv.: 51, osada, býv. vrchnostenské hospodářský dvůr a několik osamocených stavení, původní sídlo zaniklo, dnes rekreační chatové osady, hotelový komplex, celoroční kemp

m.č. Jámy / Kohlgruben, 770 m, (1530), obyv.:39, osada, z větší části zničena, dnes samoty

m.č. Kramolín / Gromaling, 800 m, (1521), obyv.: 48, osada, dnes lyžařská sjezdovka, naučná stezka, Alpská vyhlídka

m.č. Lesní Domky, obyv. 30, dnes samota u Pláničky

m.č. Lužní závod /Au-Werk, osada, zcela zničena

m.č. Mokrá / Mugrau, 803 m, (1268), obyv.: 396 / ? / 38 / ? , obec na obchodní cestě mezi Mýtem a Dolní Vltavicí, býv. doly na tuhu, dvůr, patrová stavení z kamenného neomítaného zdiva, převážně zničena, kaple obnovena

m.č. Muckov / Mutzgern, 793 m, (1518), obyv.: 194 / ? / 34 / ? , obec z velké části zničena, *PP Muckovské vápencové lomy*,

m.č. Neubauer, samota, zničena

m.č. Nivský mlýn / Aumůhle, osada, zcela zničena

m.č. Nová Lhota / Neustift, 750 m, (1375), obyv.: 33 , osada, zánik

m.č. Payerův Mlýn / Payermůhle, samota, zničen

m.č. Plánička / Planles, 784 m, (1526), obyv. 230 / ? / 16 / ? , obec převážně zničena, 2 km jv. od Černé

v Pošumaví, býv. tuhové závody, těžba rašeliny, býv. skupiny chalup, hájovna, rybník, návrh obnovy zaniklé kaple
m.č. Radslav / Rathschlag, 750 m, (1440): obyv.: 119 , část zaplavena Lipnem na levém břehu Vltavy, dnes chatová osada, památná lípa a duby
m.č. Rybáře / Fischbäckern , obyv.: 26 , osada, zánik
m.č. Slavkovice / Schlackern (Slavkov-Lagau), 740 m, (1375): obyv.: 67 , osada, částečně zničena, dnes samota, *PP Slavkovické louky*

k.ú. a m.č. Kyselov (Kyselá) / Sarau, Zárov (619914): 725/670 m, (1308), obyv.: 453, obec u hranice s Rakouskem, na pravém břehu Vltavy, býv. mlýny, hájovna, skupiny chalup, samot, obranné příkopy Grieplovy šance, ves zbourána a pak zaplavena Lipnem, návrh obnovy zaniklé kaple (druhá byla zatopena),
BR, EVL, PO, CHKO, PR Rašeliniště Borková, PP Pestřice, PR Kyselovský les, PR Rothovský potok
m.č. Koží Stráň / Geisleiten, 760 m, (1789), obyv.: 208, ves na pravém břehu Vltavy zlikvidována a zaplavena Lipnem na pravém břehu Vltavy, dnes přívoz, návrh obnovy zaniklé kaple

k.ú. a m.č. Pestřice / Stögenwald (743742): 1673 ha, obec převážně zničena, v širokém údolí Vltavy, těžba rašeliny, tuhové závody, *EVL, CHKO, PO, PP Házlův Kříž, PP Račinské prameniště, PR Pestřice*
m.č. Dolní a Horní Pestřice / Unter, Ober Stögenwald, 750 / 760 m, (1720), obyv.: 412, obec na pravém břehu Vltavy, u silnice z Hůrky do Zvonkové, býv. sklárna, žel. zastávka, zaplaveny Lipnem, údolí Pestřice
m.č. Bachman / Bachmann, samota, zničena
m.č. Račín / Ratschin, 860 m, (1720), obyv.: 10, osada téměř zbořena, zůstal 1 opuštěný dům a poválečný dvojdomek, samota

DRSLAVICE (PR), 475 ha, obyv.: 307 / 80 / 70 / 84, dnes relativně stabilizovaný, *BR, EVL, PO*
k.ú. a m.č. Švihov u Lazišť / Swihau (679551): 723 m, (1503), obyv.: 73 / 6 / 12 / ? , osada, převážně zničena, *BR, EVL, CHKO, památná lípa*
m.č. Drslavice / Drislawitz, Drochslowitz: 637 - 665 m, (1384), obyv.: 185 / 20 / 30 / ? , větší část obce zničena, tvrz
m.č. Borek / Borken, Borkhof, (1379), obyv.: 16 / 1 / 5 / ? , býv. dvůr, zničen
m.č. Chválov: obyv.: 17 , osada, kaplička
m.č. Škarez I / Skarez, (1551), obyv.: 26 , skupiny chalup
m.č. Trpín : (1503): obyv.: 16 , skupina chalup

FRYMBURK (ČK), městys (1379/2007), , **5407 ha, obyv.: 2653 / 1289/ 1318 / 1340** , *BR, EVL, PO*, dnes relativně stabilizovaný, na obchodní stezce z Č. Krumlova do Horních Rakous, 10 km od přechodu Guglwald, městys na poloostrově levého břehu Lipenské nádrže, řada samot, část zatopena Lipnem na levém břehu Vltavy, dnes most,
k.ú. a m.č. Frymburk (Frimburg, Fryburg) / Friedberg (635260): 708 m, (1198), obyv.: 2186 / 198/ 193 / ? , strážný hrad nad vltavským brodem, obec na cestě z rakouského Helfenburgu do Českého Krumlova na levém břehu Vltavy, hist. jádro středov. městečka ze 13.st., od r. 1379 městem, náměstí, got. kostel sv. Bartoloměje, hřbitov, pranýř se zvonkem, morový sloup, čtvercová kašna s 5-listou růží, Mlýnský rybník, mlýny, dvůr, skupiny chalup v okolí, muzeum, aquapark, naučná stezka do Lipna vč. Alpská vyhlídka, ATC, přívoz, návrh obnovy kaplí, *BR, EVL, PO*
m.č. Blatná / Platten, 768 m, (1379), obyv.: 202 / 14 / 15 / ? , osada částečně zničena, návrh obnovy kaple
m.č. Damětice, osada, poblíž menší rybníky
m.č. Dolní Vltavice / Unter Wuldau, 720 m, (1268), obyv.: 859 / 30 ? / 19 / ? , na přechodu přes Vltavu, v r. 1918 vyhořela, býv. městečko s velkým náměstím, většina domů zatopena Lipnem na levém břehu Vltavy, kromě nejvyšších domů, kostel, hřbitov, hájovna, dnes rekreační lokalita, most, návrh obnovy zaniklé kaple sv. Kříže
m.č. Hrdoňov / Heinrichsöd, 710 m, (1379), obyv.: 249, ves poblíž nádrže Lipno, zčásti zničena, návrh obnovy kaple, dnes hotely
m.č. Hrušnice / Wadetschift, 720 – 744 m, (1234), obyv.: 100 (662) , stará obec na levém břehu Vltavy, býv. mlýn, část domů zaplavena Lipnem, dnes na břehu lipenské nádrže, návrh obnovy kaple
m.č. Kaliště / Golitsch, 850 m, (1400), osada, zničena
m.č. Kovářov / Schmiedschlag, 730 m, (1379), obyv.: 95 / 10 / 1 / ? , ves převážně zničena, u Lipenské nádrže, několik skupin chalup, návrh obnovy zaniklé kaple
m.č. Lojzova(y) Paseka(y) / Loisliches Gereich (Loiselreuth), (1850), obyv.: 30, část obce Hrdoňov, část zatopena Lipnem na levém břehu Vltavy, návrh obnovy zaniklé kaple
m.č. Milná (Mylná) / Mühlöd, 782 m, (1373), obyv.: 170 / 30 / 35 / ? , ves převážně zničena, návrh obnovy kaple
m.č. Moravice, / Mörowitz, 880 m, (1400). obyv.: 95, osada zničena , návrh obnovy kaple
m.č. Mýtinka / Wangetschlag, (1375), obec, zničena, dnes samoty, návrh obnovy kaple
m.č. Na hájence, samota
m.č. Náhlov / Nachles, 830 m, (1379), obyv.: 157 , obec, zničena, návrh obnovy kaple
m.č. Posudov / Stüblern, 757 m, (1379), obyv.: 192, ves poblíž Lipenské nádrže, návrh obnovy kaplí, památný klen
m.č. Předmostí, obyv. 250, většina obce zatopena Lipnem, býv. mlýn
m.č. Svatonina Lhota / Wadetschlag, 779 m, (1375), obyv.: 818 , obec z velké části zničena, dnes osada,

návrh obnovy kaple

m.č. Světlík / Kirchschlag, 800 m, (1258), malebná obec na svažité planině nad Strážným potokem, později poddanské městečko, got. kostel sv. Jakuba Většího, bar. fara, žulová kašna, mlýn

m.č. Vřesná / Haidberg, 710 m, (1720), osada se skupinami chalup na soutoku Černého a Liščího potoka u zálivu Lipenské nádrže

HORNÍ PLANÁ (ČK), město (1332), (726-914 m), **9925 ha, obyv.: 6105 / 2187 / 2298 / 2229**, relativně stabilizovaná, turist. středisko na levém břehu Lipenské nádrže, kde je i písčité pláž, býv. důl, *BR, EVL, NP (15,09 %), PO, CHKO*

k.ú. a m.č. Horní Planá (Plana pod Horou Vítkovou) / Oberplan (643700): 776 m, (1332), městečko 1349, obyv.: 1860 / 1924 / 1891 / ? , pův. koloniz. ves kláštera Zlatá Koruna z r. 1349, obchodní středisko mezi Zlatou a Lineckou cestou (dobytek, len), 1893 železnice Č. Budějovice – Volary, požáry v 19. st., býv. České tuhové doly, mlýn, zájezdní hostinec, hodnotné náměstí, děkanský kostel sv. Markěty, bar. fara, pranýř, radnice, městská spojitelná, rodný dům A. Stiftera, park A. Stiftera Dobrá Voda (s jeho expozicí), poutní kaple P. Marie Sedmibolestné na Dobré Vodě a pod ní bronz. Socha A. Stiftera, NS Adalberta Stiftera (4 km) okolím Horní Plané (Stifterův park, Stifterův smrk, Stifterův buk), torzo Stifterova dubu, turistický a společenský život je často motivován osobností a dílem A. Stiftera, návrh obnovy zaniklých kaplí, *BR, EVL, NP (15,09 %), PO, CHKO, PP Račinské prameniště*

m.č. Dobrá Voda / Vítkova hora: návrší se studánkou s léčivou vodou, poutní bar. kaple P. Marie Bolestné na hřbitově, obnova německými obyvateli v l. 1993-97

m.č. Dolní Borková / Mayerbach, osada, zničena

m.č. Horní Borková / Fleisheim, osada, zničena

m.č. Fledl / Flodl, samota, zničena

m.č. Hodňov / Honeschlag, Honnec, Hodniow, 807 m, (1440), obyv.: 274 / 12 / 12 / ? , osada na cestě z Horní Plané do Českého Krumlova, bar. kostel Nejsvětější Trojice, patrové statky na návsi (hornorakouského typu), býv. důl, pila, myslivna, skupiny chalup, samoty, u VVP Boletice, návrh obnovy kaple

m.č. Hotov / Honetschlag, osada, zánik

m.č. Hůrka / Stuben, 726 m, (1408), obyv.: 802 / 49 / 152 / ? , větší část zaplavena Lipnem na levém břehu Vltavy, výstavné zděné čtyřboké statky (vierkanty) – většinou zbořeny při úpravách břehů přehradního jezera (přeložka železnice, silnice), České grafitové závody a těžba rašeliny zaplaveny, skupiny chalup i mlýn, úzkorozchodná trať, dnes „Pohádková chalupa“, návrh obnovy zaniklé kaple

m.č. Jelm, Jelma / Melm, Melma, 810 m, (1440), obyv.: 150 , osada, částečně zničena

m.č. Jenišov / Hossenreith, Genissow, 780 m, (1483), obyv.: 115, obec z větší části zaplavena Lipnem na levém břehu Vltavy, dnes osada na břehu „jezera“, hotely , návrh obnovy zaniklé kaple

m.č. Karlovy Dvory / Karlhöfen, 750 m, (1408), obyv.: 10, osada zničena, dnes rekreace- býv. škola restaurace a penzion

m.č. Myslivecké Údolí, samota, zničena

m.č. Olšina / Langenbruck, 835 m, (1440), obyv. 671 / 7 / 6 / ? , část obce ve vč. rybníka VVP Boletice, na návsi významný soubor zděných statků, rozlehlý rybník 138 ha, na hrázi rybářská bašta s mansardovou střechou, býv. samoty, dnes rekreační zařízení Vojenských lesů a statků, návrh obnovy zaniklé kaple, na s. břehu přechodové rašeliniště

m.č. Rybářské Domky / Fischehäusel, obyv.: 30 , býv. osada, sklárna, zcela zaplaveny Lipnem na pravém břehu Vltavy

m.č. U Čechů / Bohm, samota, zničena

m.č. Vysoká Marta / Hóher Marter, kaple sv. Anny (P. Marie Bolestné, 1898) s obnovenou křížovou cestou, výhledy na Svatomářské pohoří s Vítkovým kamenem, Smrčinu, Plechý, příp. Alpy

m.č. Žlábek / Rindles, 775, (1440), obyv.: 206 / 5 / 3 / ? , obec poblíž nádrže Lipno převážně zničena

k.ú. a m.č. Pernek (Medvědí Kout) / Perneck (Bärencke) (719307): 766 – 800 m, (1379), obyv.: 1127 / 33 / 32 / ? , **VPZ**, 3051 ha, lánová ves nad levým břehem Lipenské přehrady u přítoku Světlé, u Pasečné, u silnice z Horní Plané do Želnavy, obdélná návěs se dvěma řadami zděných usedlostí s branami, na jejichž dvory navazovaly lány (rovnoběžné pásy polí), soubor hornorakouských zděných domů – statky a kovárna, čp. 13, 15, 3, 17, 18, 19, býv. mlýny, hájovna, kaple, na vrcholu Hrad (Hradiště) stával strážný hrádek Hausberk ze 13. st., zbořena v l. 1956-58, částečně zničena, návrh obnovy 2 zaniklých kaplí, *CHKO*

m.č. Hory / Spitzenberg, (1445), obyv.: 166 / 14 / 3 / ? , zničena převážně, návrh obnovy zaniklé kaple

m.č. Maňava (Myňava) Česká (Maňávka), Německá / Böhmisches Haidl, Deutch Haidl, 775 m, (1440), obyv.: 133, obec zničena částečně, několik statků šumavského typu, hrázdné domy čp. 3 a 4

m.č. Pihlov / Pichlern, 750 m, (1440), obyv.: 104, ves na levém břehu Vltavy, původně pravidelná návěs s bohatými usedlostmi, většina objektů zatopena Lipnem vč. tzv. Srdce Vltavy – zákrut Vltavy ve tvaru srdce, zbylo torzo vsi se dvěma dvorci typu Vierkant (tj. patrové zděné domy hornorakouského typu, dnes v jednom penzion

m.č. Přední Hamry / Vorder und Hammer, obyv.: 150 , ves na břehu Vltavy zaplavena Lipnem, mlýny, dnes samota

m.č. Zadní Hamry / Hinterer Hammer, ves na břehu Vltavy zcela zaplavena

m.č. Přední (Dolní) Borková / Mayerbach, 718 m, (1811), obyv. 282 , obec na pravém břehu Vltavy, býv. nejdelší dřevěný most na Šumavě, zaplavena Lipnem

m.č. Zadní (Horní) Borková / Fleissheim, 715 m, (1805), obyv: 872, obec na pravém břehu Vltavy, větší část zaplavena Lipnem, zbyla jen skupina chalup

m.č. Valtrov (Valtérov) / Waltersgrün, 735 m, býv. hospodářský dvůr, hájenka, dnes skupina chalup u Lipenské nádrže

k.ú. a m.č. Zvonková / Glöckenbeg (643734): 1513 ha, (1622), obyv.: 1306 / ? / 40 / ? , býv. obec dřevorubců a uhlířů u státní hranice s Rakouskem, přechod na Schöneben, převážně zničena PO, NP I Smrčina, CHKO, PP Házlův Kříž, PP Prameniště Hamerského potoka u Zvonkové, PP Pestrice, PP Úval Zvonková, památná lípa malolistá u Zvonkové

m.č. Přední Zvonková / Vorder Glöckelberg, 770 m, (1670), ves, zničena zcela, návrh obnovy kaple

m.č. Zadní Zvonková / Hinter Glöckelberg, 824 m, (1690), býv. velká ves dřevorubců a uhlířů u hranice s Rakouskem, zlikvidována, zachoval se kostel sv. J. Nepomuckého, zdevastovaný byl v l. 1990-92 německými obyvateli téměř znovu postaven, obnoven i hřbitov, obnoven křížek, fara, malé muzeum, na rakouské straně špičkový skiareál Hochficht, na naší výhodnější severní straně sjezdovka nepovolena, ani spojení na Hochficht lanovkou či silniční úpravou, návrh obnovy osídlení

m.č. Bližší Lhota / Vorderstift (Schenneck) , 725 m, (1440), obyv.: 596, obec na pravém břehu Vltavy, hostinec u Vltavy, tírna lnu, zatopena Lipnem, přívoz z Horní Plané, památná lípa malolistá u hájenky

m.č. Další Lhota / Hinterstift, obyv.: 750 m, (1440): obyv.: 131, býv. obec převážně zlikvidována, dnes samoty poblíž Lipenské nádrže

m.č. Huťský Dvůr / Kaltenbrunner Glashütte (Hüttenhof), 800-850 m, (1710): obyv.: 519 , obec zcela zničena, býv. sklárna, obec zcela zbořena a z větší části zasypána skládkou, návrh obnovy kaple

m.č. Josefův (Josefský) Důl / Josefsthal, 820 m, (1720), obyv.: 255, býv. sklárna, obec zničena v 50. letech, akvadukt – křížení plaveb. kanálu s Medvědíím potokem, památný modřín

m.č. Mádlův Dvůr / Madlhof, severně od Huťského Dvora, zbořen, zůstal jen poškozený kříž u cesty

m.č. Prámské Dvory / Pranghof, obyv.: 23, osada zničena, dnes samota u nádrže Lipno

HORNÍ VLTAVICE (VP), 5876 ha, obyv.: 1247 / 459 / 387 / 404, degresivní, BR, EVL, NP (15,09 %), PO, CHKO

k.ú. a m.č. Horní Vltavice / Ober Moldau (644595): 795 - 824 m, (1359), obyv.: (2518) 524 / 89 / 97 / ? , obec v údolí Teplé Vltavy nedaleko Boubína, na větvi Zlaté stezky (u brodu se vybíralo mýto), býv. sklárna (huť na zrcadlové sklo), lidová architektura - usedlosti s polovalbovými střechami a bedněnými štíty, bar. kostel P. Marie, sv. Josefa a sv. J. Nepomuckého z r. 1726 (na místě kaple z r. 1714), umístěn skleněný lustr, skleněné obrazy evangelistů sv. Jana a Matouše), býv. dvůr, dřevařský domek, hájovny, soustruhárna na dřevo, pila a mlýn Waltrův, skupiny chalup, BR, EVL, NP, PO, CHKO

m.č. Nová Horní Vltavice, obyv.: 20 (50) , osada v lese poblíž Teplé Vltavy

m.č. Idina Pila, samota pod Boubínem, zničena, dnes info-středisko NPŠ

m.č. Kaplice / Kappellen: 933 m, (1400), obyv. 50, osada, kaple, býv. pila

m.č. Kryštofova Huť , 1000 m, (1617), obyv. 50, zánik po r. 1722

k.ú. a m.č. Březová Lada / Birkenhaid (644633): 880 m, (1790), obyv.: 102, ves 12 km od Vimperka, zcela zbořená, býv. sklárna, návrh obnovy zaniklé kaple, BR, EVL, PO, CHKO

m.č. Březská Huť, 830 m, (1725), obyv.: 20 , osada zničena

k.ú. a m.č. Polka / Elendbachl (644641): 950 m, (1730), obyv.: 143 / 58 / 74 / ? , částečně zničena, dnes osada, ATC, penzion, BR, EVL, PO, NP, CHKO

m.č. Malá Polka, osada zničena

m.č. Nová Polka / Neu Elendbachel, osada, zničena

k.ú. a m.č. Račí / Mitterberg (644625): 830 m, (1790), obyv.: 173 / 10 / 10 / ? , obec, zničena, dnes Račí Dvůr v předměstí Horní Vltavice, BR, EVL, CHKO

m.č. Anenský Dvůr: samota, zničena

k.ú. a m.č. Slatina u Horní Vltavice / Filzhäuser (644650): 700 m, (1790), obyv.: 88, osada, zničena, BR, PO, NP, CHKO

k.ú. a m.č. Žlíbky / Adlerhütte, Röhrenberg (644668): 930 m, (1720), obyv.: 217 / 0 / 6 / ? , obec zcela zničena, dnes je jeden dům u rozsáhlých pastvin na jv. úpatí Žlíbského vrchu, na vimperské větvi Zlaté stezky, jméno dle kamenných žlabů z nichž se napájeli soumaři , návrh obnovy zaniklé kaple, BR, EVL, PO, CHKO, PR Hlaniště, PR Niva Kořenského potoka, PP Havránka, 4 památné lípy, jasan ve Žlíbkách

m.č. Havránka / Rabenhütte, 890 m, (1554), osada zničena, návrh obnovy kaple

m.č. Samoty / Adlerhütte, 935 m, (1755), obyv. : 20, osada zničena

HOŘICE NA ŠUMAVĚ (ČK), (1549 městečko), 3187 ha, obyv.: 2511 / 747 / 801 / 801 , stabilizované, na břehu Lipenského jezera, BR, EVL, CHKO,

k.ú. a m.č. Hořice na Šumavě / Höritz im Böhmerwald (645231): (1272), 620 - 679 m, obyv.: 1156 / 127 / 129 / ? , dolování zlata, stavby v 60.letech min. století demolovány, MPZ, měšťanské domy na náměstí, svažité náměstí, soustava 7 kašen, pranýž z r. 1549, got. kostel sv. Kateřiny, hostinec U čerta, na vrchu Randelsberg poutní kostelík

P. Marie Bolestné, množství památek, nádraží, četné požáry, novostavba pašijového divadla, místní muzeum (pašijové hry), býv. skupiny chalup

- m.č. **Mlýnské Údolí**, samota na Polečnici u Hořic
- m.č. **Skláře**, samota
- m.č. **U Vtešníků**, samota
- m.č. **Vojslavy / Wolfschlag**, obyvl.: 28, osada, zánik

k.ú. a m.č. **Cipín / Zippendorf** (750255): obyvl.: 292 , býv. osada, dvůr, mlýn, zánik

- m.č. **Klení / Hafnern**, osada, zánik
- m.č. **Müller**, dvůr, zcela zničen

k.ú. a m.č. **Mýto u Hořic na Šumavě / Mauthstadt** (645249): (1266), obyvl.: 323 / 9 / 11 / ? , obec většinou zničená, na býv. obchodní cestě (Linec, Haaslach, Dolní Vltavice, Boletice, Netolice), ves, *BR, EVL, CHKO*

- m.č. **Skalné (Skalná) / Pinketschlag**: obyvl.: 33, osada, zničená
- m.č. **Záhlíní / Eisengrub**, obyvl. 78, osada, zničená

k.ú. a m.č. **Skláře na Šumavě / Teutschmannsdorf** (665576): 893 m, (1359), obyvl. 238 / 6 / 6 / ? , obec, skupiny chalup a samot, zničená částečně, *BR, EVL, CHKO*

- m.č. **Drahoslavice / Droschlowitz**, osada, zničená částečně

k.ú. a m.č. **Svíba / Schwiegrub**, (645273), obyvl.: 244, obec zničená

- m.č. **Prosodice / Proboden**, (1268), obyvl.: 101 / 2 / 2 / ? , obec zničená
- m.č. **Stěžerov / Fischen**, obyvl.: 62 , osada zničená

k.ú. a m.č. **Šebanov / Schöbersdorf** (645265): (1530), obyvl.: 693 / 24 / 24 / ? , obec převážně zničená, býv. hamr

- m.č. **Hostinova Lhota / Hossenschlag**, 820 m, (1530), obyvl.: 44 osada u Muckova, zničená, památná lípa
- m.č. **Kondratice / Kainratsdorf**, osada, zničená
- m.č. **Kropshof**, dvůr, zničen
- m.č. **Mýtina / Reichetschlag**, obyvl.: 30 , osada zničená
- m.č. **Tatry / Tattern**, osada, zničená
- m.č. **Těchlov (Cichalov) / Zichlern**, obyvl.: 16, osada, zničená zcela
- m.č. **Zmrzlice / Gfróretháser**, osada, zničená zcela

k.ú. a m.č. **Žestov / Schestau** (750263): obyvl.: 158 , obec zničená částečně

- m.č. **Althäusl**, samota, zániklá
- m.č. **Bedřichov / Friedrichschlag**, zániklá osada
- m.č. **Bobovec / Pfaffenschlag**, zániklá osada, návrh obnovy kaple
- m.č. **Černíkov / Gross Uretschlag**, zániklá osada
- m.č. **Čert v Lese / Teifel im Walde**, zániklá samota

CHROBOLY (PR), 3472 ha, obyvl.: 1441 / 442 / 444 / 484, mírně progresivní, *BR, EVL, PO*

- k.ú. a m.č. **Chroboly / Chrobold (Ferwald)**, (654141): 758 m, (1317), obyvl.: 565 / 58 / 82 / ? , založeny mnichy kláštera ve Zlaté Koruně v lese Strobole, kostel Narození P. Marie, poutní kaple P. Marie Lurdské, Keplův vodní mlýn, býv. skupiny chalup a samoty, *BR, EVL, přír. památka Tissy*

- m.č. **Jelení Hora / Hirschenberg**, osada převážně zničená
- m.č. **Lederhofer**, samota, zničená zcela
- m.č. **Lučenice / Luzerier**, 760 m, (1393), obyvl.: 215, obec na Živném potoce, zničená
- m.č. **Podlesí / Fúrnwald**, 800 m, (1440), skupiny chalup
- m.č. **Sägewiese**, samota, zničená
- m.č. **Záhoří**, osada

k.ú. a m.č. **Lažišťko / Schlag. Obirnsloge** (654213): osada , zničená, návrh obnovy zaniklé kaple

k.ú. a m.č. **Leptač / Rohn** (654159): (1393), obyvl.: (288) 166 / 9 / 22 / ? , obec, převážně zničená, návrh obnovy kaple, *BR, EVL*

- m.č. **Jelemek**, osada
- m.č. **U Toncarů**, samota
- m.č. **Velšův Mlýn**, samota

k.ú. a m.č. **Ovesné / Haberles (Ovesne)** (654175): 792 m, (1437), obyvl.: 215 / 3 / 18 / ? , býv. obec, mlýn , převážně zničená, dnes osada mezi lesy

- m.č. **Bergiosl**, samota, zničená
- m.č. **Bertoni**, samota, zničená
- m.č. **Klíma - kamenolom / Klíma Loam seppn**, samota, zničená
- m.č. **Planská / Planskus**, obyvl.: 80 , osada částečně zničená

k.ú. a m.č. **Rohanov u Prachatic / Tonnetschlag** (654191): 819 m, (1502), obyvl.: 405 / 71 / 73 / ? , obec pod Javorníkem, částečně zničená, dnes osada, lid. architektura - srubová stavení, špýcharové domy, kaplička sv. Mikuláše, *mrazové srby a kamenné polygony v Lokalitě Na Hradě (881 m)*

k.ú. a m.č. **Záhoří u Chrbol** (654205): (1263), obyvl.: (398) 195 / 14 / 24, ? , hamr a pila, osada, *BR, EVL*

- m.č. **Doubrava / Dobrau**, obyvl.: 9 , samota v lese

m.č. Přísloup, (1400), obyv.: 90 / - / 8 / ? , osada, dnes samota, převážně zničena , návrh obnovy zaniklé kaple
KRATUŠÍN (PR), 396 ha, obyv.: 218 / 61 / 52 / 53, degresivní, BR, EVL, PO
k.ú. a m.č. Kratušín / Kratosin, Kradossin (679534): 613 m, (1389), obyv.: 109 / 16 / 21 / ? ,
obec v údolí Blanice z velké části zničena, lidová architektura – venkovská usedlost, bar. kaple Nanebevzetí P. Marie,
BR, EVL
k.ú. a m.č. Chlístov u Lažišť / Kliftau, Clystau (679526): 664 m, (1384), obyv.: 109 (130) / 9 / 19 / ? ,
býv. hamr, mlýn,, osada, BR, EVL, památná lípa
m.č. Chlístl / Klistau, samota
KŘIŠŤANOV (PR), 1795 ha, obyv.: 1543/ 154 / 142 / 93 / trvale degresivní, část ve VVP Boletice, EVL, PO, CHKO
k.ú. a m.č. Křišťanov / Christianberg (676331): 825/925 m, (1694), obyv.: 1125 / 25 / 28 , převážně zničena, kostel
Jména Ježíš, zříc. Hradu Hus nad Blanicí, býv. mlýn, návrh obnovy kaple sv. J. Nepomuckého, BR, EVL, CHKO, PO,
NPP Blanice, PP Křišťanov-Vyšný, 2 památné lípy
m.č. Nový Křišťanov / Neu Christianberg, osada, zničena
m.č. Adam, zaniklá osada
m.č. Markov / Markus, (1400), obyv.: 107, obec, zničena
m.č. Nusko, zničená osada
m.č. Seníky / Schoberstätten, obyv. 105 , obec, zničena
m.č. Vyšný / Miesau, 887 m, (1392), obyv.: 448, obec zcela zničena, býv. myslivna a hájovna, skupiny chalup
a samot, kaple P. Marie obnovena r. 2004
KTIŠ (PR), 3720 ha, obyv.: 1566 / 496 / 493 / 494, degresivní, BR, EVL, PO
k.ú. a m.č. Ktiš / Tisch (676781): (1310), 762 m, obyv.: 326 / 46 / 45 / ? , obec mezi lesy,
kostel sv. Bartoloměje, výklenková kaplička, náv. kaplička, býv. samoty a mlýny, návrh obnovy kapliček
m.č. Ktiš-Pila, samoty u rybníka
m.č. Baurův Mlýn / Bauerhausel, samota, zničena
m.č. Cibulářova Lhota / Zwiefelhof, samota, zničena
m.č. Mackova Lhota / Mosetstift, obyv.: 71, osada, převážně zánik , dnes samota
k.ú. a m.č. Křížovice u Ktiše / Krisowitz (676837): obyv.: 595, obec převážně zničena, BR, EVL
m.č. Ktiška / Lichteneck: obyv.: 54, osada v lesích, převážně zničena, dnes samota v lesích
m.č. Miletínky / Paulus (1423), obyv.: 287 / 7 / 9 / ? , ves převážně zničena, návrh obnovy kaple
m.č. Ostrá Hora / Schafberg, osada, zničena
m.č. Stará Huť / Althütten, osada, zničena
m.č. Tisovka / Neuberg, (1423), obyv.: 192 / 13 / 14 / ? , ves převážně zničena, dnes osada, návrh obnovy kaple
k.ú. a m.č. Dobročkov / Dobrusch (676772): (1310), obyv.: 160 / 0 / 9 / ? , býv. obec, mlýny, mýtnice, převážně
zlikvidována, dnes osada, BR, EVL
m.č. Březovík / Oxbrunn, (1310), obyv.: 249, 20 / 20, býv. obec, mlýn , osada, převážně zlikvidována
m.č. Mýtnice / Mauthäusel, samota, zničena
m.č. Nová Hospoda, samota u silnice II/166
m.č. U Böhmů / Böhmhaus, samota, zničena
k.ú. a m.č. Smědeč / Gross Zmietsch (676802): (1311), obyv.: (357) 203 / 16 / 21 / ? , ves, zničena částečně, BR, EVL
m.č. Smědeček / Klein Zmietsch, (1404), obyv.: 149 / 15 / 17 / ? , ves převážně zničena, návrh obnovy 2 kaplí
m.č. Jungwirth, samota, zničena
m.č. U Matoušů / Matousch, samota, zničena
KUBOVA HUŤ (VP), 141 ha, obyv.: 151 / 67 / 110 / 108 , relativně stabilizovaný , BR, EVL, PO
k.ú. a m.č. Kubova Huť / Kubohütten (644609): 960-1000 m, (1728), obyv.: 151 / 18 / 39 / ? , býv. skelná huť
(tabulové, zrcadlové a bílé sklo), horská ves v sedle pod Boubínem (1362 m), nejvýše položená žel. stanice v ČR (995
m), stará myslivna, dnes letní a zimní rekreační středisko, návrh obnovy kaple v centru obce, BR, EVL,
NS Boubínský prales (od Boubínského jezírka), BR, EVL, PO, CHKO, PR Boubín (666 ha)
KVILDA (VP), 4517 ha, obyv.: 1475 / 169 / 172 / 181, mírně progresivní, BR, EVL, NP (100 %), PO, CHKO,
sejpy, soubor přizemních roubených domů u Teplé Vltavy
k.ú. a m.č. Kvilda / Gefilde, Aussergefild (678350): 1062 m, (1345), obyv.: 870/ 54 / 68 / ? , pův. dřevařská obec
u vrchů Lapka a Tetřev, uprostřed Kvildských plání, kde přechází Černý potok v Teplou Vltavu, jméno dle původního
pole Kvilda / Gewilda, rýžoviště zlata - sejpy, v r. 1356 dal Karel IV., vytýčit tzv. „Horní Zlatou stezku“ z Pasova do
Kašperský Hor přes Kvildu, sklářská výroba, dřevěný drát, hračky, hamry (kosy, srpy, nože, sekyry, pily), pseudogot.
kostel sv. Štěpána, hřbitov zlikvidován, zbytky náhrobků vráceny ke kostelu v rámci „vyrovnání s minulostí“ v r. 2008,
lid. architektura dřevěných domků dřevařů, býv. skupiny chalup a samot, muzeum, návrh obnovy kaplí, naučný okruh
Nelesní krajina BR, EVL, PO, NP I Modravské slatě, Kvildské slatě, Hornokvildské slatě
m.č. Antonínova Huť (Tafelberská Huť, Tobiášova Huť), 1100 m, samota , zanikla
m.č. Hamerské Domky / Hamerhäusel, 1074 m, obyv.: 30 , skupina chalup na okraji Kvildy, návrh obnovy kaple
sv. J. Nepomuckého
m.č. Hrabčcí Huť / Grafenhütte, 1060 m, 1794, obyv.: 69 , osada, zničena, dnes jen samoty

m.č. Kaple sv. Štěpána a Tremelhof, samota, zničena

m.č. Vilémov (Vilémovské Chaloupky) / Wilhelmswald, 1060 m, obyv.: 30, lid. architektura - býv. domky dřevařů, zaniklý zámek (jen základy), osada na okraji Kvildy

m.č. Vydra / Wiederbrück, osada, zničena

k.ú. a m.č. Bučina u Kvildy / Buchwald (Buchat) (678368): 1162 m, (1790), obyv.: 345, býv. nejvyšší osada v Čechách, na Zlaté stezce, nejdešivější na Šumavě (1600 mm/rok), býv. hotely, spořitelna, školy, pošta, mlýn, pily, elektrárna, hájovna, myslivna, finanční stráž, celnice u silnice do Finsterau, útulna u pramenů Vltavy pod Černou horou, v r. 1946 vysídlení, v r. 1956 domy zbořeny, demolovaná Pešlova chata zachovaná pro Pohraniční stráž byla po r. 2003 náročně zrekonstruována na hotel Alpská vyhlídka, přeprava „zelený bus“ NP, dnes hraniční přechod pro pěši a cyklisty, „kousek železné opony“, znovu postavená kaple (1992), inf. středisko NP, nouzové nocoviště, návrh obnovy pro horské klimatické lázně, naučná stezka Národní park, BR, EVL, PO, NP I Kvildské slatě, Knížecí Pláně-Častá,

PP Pramen Vltavy

m.č. Hoina, osada, zničena

m.č. Chaloupky / Hüttel, 1100 m, (1770), obyv.: 30, zničeny, na NS Národní park, poblíž hraniční přechod Čertova voda CZ/D

m.č. Kirchdorf, osada, zničena

m.č. Kufnerova Pila, samota, zničena

m.č. Na Mlýnské Mýtině / Mühlreutherhäuser, osada zcela zničena

m.č. Reichhard, samota, zničena

m.č. Tobiášova Hut' / Tobiashütte, osada, zcela zničena

m.č. Tremlův statek, obyv.: 10, zničen

m.č. Vesnička, osada, zničena

LENORA (PR), 1780 ha, obyv.: 1854 / 896 / 827 / 792, degresivní, BR, EVL, PO, NP (4,5 %), CHKO

k.ú. a m.č. Lenora / Eleonorenhain (679950): 765 m, (1832), obyv.: 820, pův. sklářská osada založená u schwarzenberské sklárny (tabulové a křišťálové sklo) v úvalu Teplé Vltavy, sklárna pracovala až do r. 1996 (nejdéle na Šumavě), lid. architektura venkovských usedlostí - roubenka, ratejna, občas provozovaná jediná chlebová pec na Šumavě, rechle (k zadržování splavovaného dřeva) – krytá dřevěná lávka, pak horské městečko, zámeček, chata KČT, návrh obnovy rechlí – kryté lávky přes Vltavu, BR, EVL, PO, NP, CHKO, PP Zátoňská hora

m.č. Dubí / Eichelhauser, zaniklá osada

m.č. Kaplice / Kapellenhäuser, 845 m, (1400), obyv.: 67 / 8 / 7 / ? , osadau žel. trati, zničena

m.č. Korýtko / Grindelhauser, osada, zničena

m.č. Zátoň / Šatava / Schattawa, 815 m, (1359), obyv.: 445 / 24 / 32 / ? , sejpy, býv. poplužní dvůr, roztroušená horská obec nad soutokem Teplé Vltavy a Kaplického potoka, typická šumavská roubená stavení, lovecký zámeček, kostelík P. Marie s poustevnou, převážně zničena, žel. stanice, východiště na Boubín, naučná stezka

k.ú. a m.č. Houžná / Hüblern (679933): 780 m, (1735), obyv.: 346 / 22 / 23 / ? , býv. obec u Lenory, býv. těžba zlata v potoce Houžná, dům čp. 34 (dřívka na zápalky, pak malírna skla), zničena, BR, EVL, CHKO

m.č. Nová Houžná / Neuhüblern, samoty, zničeny

k.ú. a m.č. Vlčí Jámy / Wolfsgrub (679976): 793 m, (1735), obyv. 176 / 7 / 13 / ? , *BR, EVL, PO, CHKO*

LIPNO NAD VLTAVOU (ČK), 1949 ha, obyv.: 620 / 489 / 541 / 609, mírně progresivní, *BR, EVL, PO*,

původně dřevařská osada v údolí na levém břehu Vltavy, zatopeno Lipenskou přehradou vč. nádraží a překladiště dřeva, nad hrází Lipenské nádrže vznikla nová obec jako rekreační, sportovní a turistické středisko, aquapark, Active park, Bikepark, lanový park, Yacht Marina, bobová dráha, lanovka, lyžování a zimní bruslení, rybářství, Svazek Lipenských obcí sdružuje sídla v okolí vodní nádrže Lipno a horního toku Vltavy (Černá v Pošumaví, Frymburk, Horní Planá, Hořice na Šumavě, Ktiš, Lipno nad Vltavou, Loučovice, Nová Pec, Přední Výtoň, Stožec, Vyšší Brod), *PO, CHKO část*

k.ú. a m.č. Lipno nad Vltavou / Lippen, Lippnerschwebe (684309), 776 m, (1530), obyv. 245 / 48 / 54 / ? , obec zaplavena nádrží, dnes novostavby rozvojové rekreační obce, *PO, CHKO část*

m.č. Březovice / Pschislowitz, 775 m, (1286), osada, převážně zlikvidována, dnes samota v lese

m.č. Dobrá Voda / Gutwasser, osada, zlikvidována

m.č. Kobylnice / Goblenz, 750 m, (1530), obyv.: 149, rekr. ves u Lipna, penziony, ATC, návrh obnovy kaple

m.č. Kramolín / Gromaling, osada, zlikvidována

m.č. Mrakšov / Mörxhof, Meraxhof, (1520), obyv.: 20, dvůr, zničen

m.č. Nové Domky / Neuhäusel, osada, částečně zlikvidována

m.č. Plískov / Stockern, 850 m, (1379), obyv.: 25, ?_osada, zničena

m.č. Slupečná / Lopetschild (Luppedsching) I, II, 760 m, (1353), obyv.: 375 / 9 / 18 / ? , rozvojová ves u Lipna, návrh obnovy kaple

m.č. Studené / Studene, 860 m, (1305), obyv.: 20 , osada, zničena

m.č. U Ohlmana / Beim Ohlma, samota, zničena

m.č. U Ohlwagnera / Beim Ohlwagner, samota, zničena

m.č. U Řehoře / Beim Gregor, samota, zničena

m.č. U Stangla / Bei Stangl, samota, zničena

m.č. U Vltavy / Bei Moldau, samota, zničena

m.č. Valkounov / Walketschlag, (1363), obyv.: 25 , osada, zničena

m.č. Vltavská Chalupa / Moldauhäusel, samota, zničena

NICOV (VP), 1378 ha, obyv.: 687 / 95 / 91 / 75 , **trvale degresivní**, BR, EVL, PO, NP (10,74 %), CHKO

k.ú. a m.č. Nicov / Nitzau, Nitzow (653343): 886 m, (1295), obyv.: 217 / 20 / 20 / ? ,

ves pod Královským kamenem, nad silnicí Kašperské Hory – Stachy, patřila klášteru v Ostrově, pak ke hradu Kašperk, od r. 1584 městu Kašperské Hory, pozd. rom. kostel sv. Martina, bar. fara, poutní románský kostel Narození P. Marie (sv. Václava/sv. Marina), roubená stavení, kopie tzv. „kohoutího kříže“, býv. mlýn, hájovna, skupiny chalup, návrh obnovy kaple, BR, EVL, PO, NP, CHKO

k.ú. a m.č. Milov / Milau (753432): 900 - 945 m, (1584), obyv.: 130, býv. zemědělská obec, zbořena 1954, zčásti obnovena v 90. letech, zánik, dnes pamětní deska s křížem, návrh obnovy kaple s bání, BR, EVL, PO, NP, CHKO

k.ú. a m.č. Řetenice u Stach / Jettenitz (753360): 875 m, (1584), obyv.: 352 / 20 / 16 / ? , ves pod Královským kamenem u silnice Kašperské Hory - Stachy, náv. kaple, býv. Plánský mlýn na Zlatém potoce

m.č. Peklo (u Ždánova) / Höllenhof, 840 – 950 m, (1786), obyv.: 18, býv. usedlosti pod Ždánovem, zničeny, NS Přes Nebe a Peklo na Ždánov, BR, EVL, PO, CHKO, PR Amálieho údolí

k.ú. a m.č. Studenec u Stach (Pětichalupí) / Brunn (753394): 946 m, (1787), obyv.: 74 / 6 / 6 / ? , osada v lesích BR, EVL, PO, NP I Obří hrad-Pěnivý potok

m.č. Popelná / Reckerberg, 880 m, (1734), obyv. 57 / 5 / 6 / ? , osada v lese v údolí Losenice pod keltským hradištěm Obří hrad, na hřebeni Valy, částečně zničena, býv. mlýn s pilou přestavěn na horský hotel s malou expozicí keltského hradiště

NOVÁ PEC (PR), 5992 ha, obyv.: 2514 / 667 / 632 / 526 , **trvale degresivní**, pův. dřevařská osada, kolomazná pec, nádraží (překladiště dřeva), Schwarzenberský kanál, lidová architektura, hájovna, turistický dům pod Smrčinou, Medvědí kámen (pomník posledního zastřeleného medvěda v r. 1856), pomník – obelisk A. Stiftera u Plešného jezera, částečně zničena, dnes horská rekreační obec na konci vzduší Lipenské přehrady, rozvojově omezená vojenským územím Boletice a NPŠ, dlouholetý požadavek výstavby sjezdovky na Hraničnick, příp. přístupové lanovky k lyžařskému areálu Hochficht v Rakousku, návrh obnovy zaniklé kaple, horské porosty pod Plechým, BR, EVL, NP (78,01 %), PO, CHKO,

k.ú. a m.č. Nová Pec / Neuofen (705225): 737-750 m, (1686), obyv.: 684 / 116 / 191 / ? , pův. dřevařská osada, pak sklad dřeva u Želnavského dřevař. smyku, myslivna s polovalbovou střechou a a zvoničkou, hostinec, býv. myslivna, hájovna, mlýn, pily, skupiny chalup a samoty, demolice v l. 1956-58, částečně zničena, dnes rekreační lokalita a vodácké tábořiště, BR, EVL, PO, NP I Trojmezna, Smrčina

m.č. Bělá / Parkfried, 740 m, (1393 m), obyv.: 556 / 11 / 18 / ? , obec u Vltavy, na blízkém vrchu Hrad / Hausberg (939 m), zbytky hradu Waltershausen, rozlehlé zemědělské usedlosti, z větší části zničena, návrh obnovy 2 zaniklých kaplí

m.č. Dlouhý Bor / Langhaid, 760 m, (1780), obyv.: 130 / 12 / 33 / ? , ves u Vltavy u Nové Pece, býv. hamr

a hostinec na Jezerním potoce při cestě na Jelení Vrchy, mlýn, kostel sv. Linharta, větší část vsi zatopena

m.č. Klápa: skupina chalup, zde přítok potoka Rasovka do Schwarzenberského kanálu a odbočka Želnavského smyku, býv. hotel Klápa, pak Pohraniční stráž, Pohraniční policie, dnes Horská služba

m.č. Láz (Straň) / Gehäng, 765 m, (1850), obyv.: 195 / 12 / 20 / ? , obec u Nové Pece, z větší části zničena

m.č. Nové Chalupy (Nové Domky) / Neuhäusel , 770 m, (1848), obyv.: 313 / 5 / 14 / ? , ves na pravém břehu Vltavy u Nové Pece, z větší části zaplavena Lipnem a zlikvidována, návrh obnovy zaniklé kaple, dnes výstavba apartmánů

m.č. Ovesná / Haberdorf, 738 m, (1841), obyv.: 171 , obec zánikla, žel. zastávka, návrh obnovy osídlení

m.č. Plechý / Ausguck an Plöckenstein, zaniklá rozhledna

m.č. Vltava (Olivětín) / Olberg (Oiberg), (1872), obyv.: 396, obec v údolí pod Želnavou, zatopena

k.ú. a m.č. Pěkná Šenava / Schönau (796397): 770 m, (1393),obyv.: 383, ves zničena, nad levým břehem Vltavy při silnici z Horní Plané do Volar, býv. majetek kláštera ve Zlaté Koruně, kostel sv. Anny, nákladíště, návrh obnovy 2 kaplí, BR, EVL, PO, NP, buk lesní

m.č. Raškov / Raschowald, 815 m, obyv.: 30osada, zničena

NOVÉ HUTĚ (VP), 2323 ha, obyv.: 1170 / 80 / 91 / 78, **degresivní** , BR, EVL, PO, NP (53,21 %), CHKO

k.ú. a m.č. Nové Hutě / Kaltenbach (Eisenhammer, Neuhütten) (707902): 1050 - 1100 m, (1810), obyv. 99 / 26 / 58 / ? , obec na šumavských pláních nad Vydrím potokem, pod vrchem Přílba (1219 m), pův. sklárna, býv. sklářská huť, pak sirkárna (zápalky), pila, za války letecká strojírna, lesovna, zemědělství, kostel z 19. st., ubytovací hostince, roztroušená zástavba, rodiště „Krále Šumavy“ (Franz Nowotny vulgo Kilián), býv. zde několik osad, skupiny chalup, dnes rekr. osada, lyžař. vlek, opravené křížky, BR, EVL, PO., NP I Kvildské slatě, Hornokvildské slatě, Chalupská slat', CHKO, PP Pasecká slat', památný klen, památný modřín

m.č. Staré Hutě / Althütten, 955 m, obyv.: 39 (344), zničeny v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, dnes parkoviště, hájovna Fink

m.č. Babůrek, dnes jen samota

m.č. České Chalupy / Böhmischhäusel, roztroušená zástavba u Nové Hutě

m.č. **Paseka / Holzschlag**, obyv.: 280, téměř zaniklá ves, dnes jen samota, vrchoviště Pasecká slat'

m.č. **Pláně / Planie**, osada, zničena

m.č. **Pokovy Hutě / Bockhütte, Puklov**, 1060 m, (1685), obyv.: 861, obec převážně zničena, dnes jen samoty

m.č. **Torstich Planie**, samoty, zničeny

PŘEDNÍ VÝTOŇ (ČK), 7784 ha, obyv.: 3253 / 286 / 266 / 222 , trvale degresivní, r. 1384 zal. eremie poustevníků sv. Jeronýma z kongregace blah. Petra s Pisy, konvent pavlánů na pravém břehu Vltavy, část obce zatopena v r. 1959 Lipenskou nádrží, dnes turistické středisko, areál letních sportů, *EVL, PO, CHKO*

k.ú. a m.č. **Přední Výtoň (Přední Hejrov) / Vorder Heuraffl** (734390): 775m, (1357), obyv.: 907 , obec, větší část domů zatopena Lipnem, býv. mlýn, kostel sv. Filipa a Jakuba u jezera, lid. architektura venkovských usedlostí, myslivna lovecký zámeček (přestavěna na hotel, ale opuštěna a chátrá), návrh obnovy 3 zaniklých kaplí, *EVL, PO, CHKO, PP Mültenberské rašeliniště, PP Svatý Tomáš*

m.č. **Zadní Výtoň / Hinterherauffl**, obec, zatopena

m.č. **Kaplické Chalupy / Kapellern Waldhäuser**, 750 m, (1789), obyv.: 126, obec zcela zničena, návrh obnovy 2 kaplí

m.č. **Lindské Chalupy / Lindner Wildhäuser**, 850 m, (1720), obyv.: 82, osada , zničena zcela

m.č. **Mültenberské Chalupy (Lesní Domky) / Mülterberger Waldhäuser**, 810 m, (1720), obyv.: 50, osada, zničena zcela, *PP Mültenberské rašeliniště*

m.č. **U Stoiberů**, samoty u Přední Výtoně

k.ú. a m.č. **Frydáva (Předmostí) / Friedau (Mitterteil)**, (635294): 730 m, (1305), obyv.: 238, předmostí Frymburku, převážně zatopena, lesní kaple s jeskyňkou P. Marie Lurdké, dnes skupina rekreačních objektů, přívoz z Frymburka, návrh obnovy zničené kapličky, *EVL, PO*

k.ú. a m.č. **Jasánky / Assang**, (635316): 700 m, (1371), obyv.: 139 , tj. místo získané vypálením lesa, obec zcela zbořena v květnu 1956 (dříve ji půlily dráty), zánik, návrh obnovy zbořené kaple, *EVL, PO, CHKO, PP Jasánky – původní kolonizovaná krajina (kultivace terénu, terasy, zříc. mlýny, půdorysy domů)*

m.č. **Dolní Hraničná / Unter Marks Schlag**, 820 m, (1379), osada zcela zbořena, na místě obnoven kříž, návrh obnovy 2 kaplí

m.č. **Horní Hraničná / Ober Marks Schlag**, 800 m, (1379), osada zcela zbořena, na místě obnoven kříž, návrh obnov kaple

m.č. **Hamry / Hammergut**, samota, zničena

m.č. **Horní Ureš / Ober Uresch**, 800 m, (1378), obyv.: 74, celá osada zbořena v květnu 1956, návrh obnovy kaple

m.č. **Lugmüller**, samota, zničena

m.č. **Muckenschlag / Mückenschlag**, (1379), obyv.: 50, osada zcela zbořena, z budovy Lachsova mlýna zůstaly trosky, návrh obnovy 2 zbořených kaplí

m.č. **Murov / Murau**, osada, zcela zničena

m.č. **Otov / Ottenschlag**, 780 m, (1379), obyv.: 86, býv. dvůr a mlýn , zánik

m.č. **Reitenmürtel**, samota, zničena

m.č. **Růžový Vrch / Rosenhügel**, 790 m, (1841), obyv.: 40, osada , zcela zničena

m.č. (Německý) **Rychnůvek / Deutsch Reichenau**, 745 m, (1379), až 2000 obyv.: 2100, ves na obchodní cestě do Rakouska, nad údolím potoka Světlá u hranic s Rakouskem, městys, nejlidnatější obec v kraji pod Vítkovým kamenem, na návsi byly výstavné domy, kostel, škola, pošta, hostince, po válce odsun, posádka SNB a finanční stráž, v r. 1956 domy vč. děkanského kostela sv. Václava odstřeleny, zcela zničena, místo kostela kříž, na hřbitově obnoveny několik hrobů, návrh obnovy kostela sv. Václava

k.ú. a m.č. **Pasečná / Reiterschlag** (635286): 840 m, (13.st./1379), obyv.: 250, obec v pramenném území Mlýnského potoka u hranice s Rakouskem, býv. sklárny, 2 mlýny, hostinec, hájovna, vysídlena v hraničním pásmu, ves zničena zcela, zbořena v l. 1956-58 (demolice většiny domů i kaple), z osady zůstal jediný původní dům, pak Pohraniční stráž, dnes osada - bytovky, agrokombinát, návrh obnovy zbořené kaple, *EVL, PO, CHKO, PP Svatý Tomáš*

m.č. **Linda / Linden**, 890 m, (1379), obyv.: 173, název podle lípy, býv. sklárny, 2 mlýny, hostinec, zničena zcela, ves zbořena v 50. letech, návrh obnovy zbořené kaple

m.č. **Mezilesí / Multerberg**, 850 m, (1379), osada zničena zcela, zbořena, návrh obnovy 2 zbořených kaplí

m.č. **Hory / Spitzenberg**, 800 m, (1445), obyv.: 181, ves na pravém i levém břehu Vltavy, částečně zatopena Lipnem

m.č. **Pernek / Bernek**, osada, zničena zcela

m.č. **Rožnov / Rosenau**, 830 m, (1379), obyv.: 182, obec zničena zcela, zbořena, návrh obnovy 3 zbořených kaplí

m.č. **Svatý Tomáš / Sankt Thomas**: 985 – 994 m, (1384), obyv.: 161, obec pod Vítkovým kamenem u Lipna, poutní kostel Božího těla, kostel sv. Tomáše obnoven 1997, lovecký zámeček (1990 vyhořel, dnes rekonstruován), zničena částečně, poblíž zříc. Vítkova Hrádku, návrh obnovy kaple, osada, *PP Svatý Tomáš*

k.ú. a m.č. **Zadní Výtoň / Hinter Heuraffl** (734403): 770 m, (1491), obyv.: 199 , kostel sv. Filipa a Jakuba, zničena, *EVL, PO, CHKO*

m.č. **Spáleníště / Brandsatt (Bosenauer)**, 770 m, osada zničena, dnes jen samota při silnici na Guglwald, návrh obnovy 2 kaplí, návrh obnovy osídlení

STACHY (VP), 4189 ha, obyv.: 2771 / 1348 / 1215 / 1204, trvale degresivní, BR, EVL, PO, NP 7,68 %), CHKO k.ú. a m.č. Stachy / Stachau (753386): 738-740 m, (1429), 2346 ha, podhorské městečko v široké kotlině mezi Javorníkem a Churáňovem, 16 osad a samot

m.č. Nové Stachy, obyv.: 2050 / 330 / 345 / ? , býv. nejjižnější sídlo královácké rychty, sklárna (korálky na růžence – páteříky, od lat. pater noster - otče náš), **VPR** - usedlostí převážně z 18. století, soubor roubených šumavských domů (rozlehlé široké objekty z oblých klád, s obytnou a hospodářskou částí v jednom celku, polovalbovými šindelovými střechami a nízkými štíty někdy s pavláčkou) - čp. 67, 68, 77, 78, 218, 64 s původní stodolou), empir. kostel Navštívení P. Marie a hřbitov (pohřben silák Sepp Rankl), fara, kaple P. Marie Bolestné, kaplička, venkovské usedlosti, býv. dvůr, mlýny a pila, skupiny chalup a samoty, dnes penziony, hřib kovář dnes roztroušeně na travnatých plochách náměstí, *BR, EVL, PO, NP, CHKO, PR Pod Popelní horou, PP Malý Polec*

m.č. Bláhov, 800 m, (1869), obyv.: 50 , býv. mlýn, skupiny chalup

m.č. Dolní Dvůr, zanikl

m.č. Chalupy (Německé Chalupy) / Deutshäuser, 800 m, (1869), skupiny chalup, **VPZ**, skupina roubených chalup s rozložitými štíty

m.č. Churáňov (Churačov) / Churanow, Chronow, Koran: 1040 - 1119 m, (1746), obyv.: 50, býv sklářská huť od r.1799, dochovaná venkovská usedlost, skupina chalup, dnes lyž. středisko, lyž. sjezdovka, sedačk. lanovka, meteo-stanice, naučná stezka

m.č. Jáchymov, samota

m.č. Jirkalov / Jirkalow, 720 m, (1869), obyv.: 40, skupina chalup u Stach

m.č. Krousov / Krausow, Krousen, Gasthof 900 m, (1850), obyv.: 40, skupina chalup

m.č. Kudrnatec, 820 m, skupiny chalup

m.č. Kůsov / Kusow, Kushof, 800 m, (1850), obyv.: 30, venkovská usedlost, skupina chalup

m.č. Lesní Chalupy / Wildhäuser, 910 m, obyv.: 30, skupina chalup zanikla

m.č. Michalov / Michalow, 820 m, (1850), obyv.: 50, skupiny chalup

m.č. Nové Hutě, skupiny chalup, zanikly

m.č. Pláně, osada zničena, parkoviště

m.č. Reckerberg , obyv.: 57 , zanikl

m.č. Stará Huť I / Althütten , osada, zničena

m.č. Šebestov / Sommerau, 790 m, (1869), obyv.: 60 , osada s rozptýlenou zástavbou v kotlině pod Javorníkem, lid. architektura šumavských stavení s polovalbami, roubený Holečkův statek čp. 105 se zvoničkou a rozložitým zvalbeným štítem, vedle bar. výklenková kaplička

m.č. Říhov / Rihow: 840 m, (1869), obyv.: 40, skupiny chalup u Zadova, venkovské usedlosti

m.č. Vyšehrad / Wischehrad, 850 m, (1850), obyv.: 40, skupiny chalup

m.č. Zadov / Zadow: 800 – 1050 m, (1850), obyv.: 70, lid. architektura - skupina chalup např. čp. 14, 25 aj., rozptýlená zástavba, býv. sklářská huť, Pucherský mlýn (1700) na drcení křemene z lomu u Kyzu, dnes lyžař. středisko Churáňov, meteo-stanice, NS, penziony, chalupa Katky Neumannové

m.č. Zavírka: skupiny chalup

k.ú. a m.č. Jaroškov / Jaroschkau (792543): 774 m, (1384), obyv.: 2050 / 39 / 39 / ? , ves převážně zničena *BR, EVL, CHKO, PP Podhájí u Jaroškova*

m.č. Studnice, samoty

k.ú. a m.č. Úbislav / Aubislau (Oubislau) (753416): 731 m, (1543), obyv.: (532) 474 / 74 / 75 / ? , ves pod svahy Javorníku, soubor staveb lid. architektury – rozložitá šumavská stavení s polovalbovými střechami, ale i vliv jihočeského blatského domu - brány a výklenky pro sošky, některé usedlosti špýcharového typu, „kohoutí kříž“ (lidový stašský kříž starobavorského původu) u můstku přes Horský potok, býv. samoty a skupina chalup, *chráněný buk lesní, BR, EVL, CHKO, EVL Úbislav CZ0312050, 0,2557 ha, návrh PP, hořeček český (Gentianella bohemica)*

m.č. Jasánka, skupiny chalup

m.č. Martínek: skupiny chalup

m.č. Zahrádky, skupiny chalup, dnes ATC

STOŽEC (PR), 19 477 ha, obyv.: 2811 / 197 / 219 / 210 , degresivní, BR, EVL, PO, NP (100 %)

k.ú. a m.č. Stožec / Tusset (755699): 780 (770-800) m. (1769), 10500 ha, obyv.: 683 / 28 / 60 / ? , býv. dřevařská a zemědělská obec z r. 1769 v údolí Studené Vltavy, pod vrchem Stožec (1065 m) na Zlaté stezce, býv. dřevařské závody, firma Binert na výrobu rezonančního dřeva - ozvučených desek (pův. Modrava, zde 1855 - 1929), Schwarzenberský plavební kanál, železnice (1910), býv. lososí a pstruží líheň na Jelením potoce, býv. turist. dům a hostinec U pstruha, žel. stanice, pod vrcholem Stožec poutní Stožecká mariánská kaple („ve švýcarském stylu“) u pramene léčivé vody (původně sem vedly 3 křížové cesty ze Stožce, Českých Žlebů a Dobré), zlikvidována a obnovena 1990, zčásti zlikvidována, dnes rekreační obec, hotely, penziony, areál lesních her, *naučná stezka, BR, EVL, PO, NP I Vltavský luh, Trojmezna, PR Vltavský luh*

m.č. Brod / Grasfurth: 720 m, (1800), obyv.: 27 , osada zničena

m.č. Černý Kříž / Schwarzes Kreuz, 740 m, (1910), obyv.: 20, osada pod svahy Stožce při ústí Hučiny do Studené

Vltavy u Mrtvého Luhu, několik roztroušených stavení na okraji nivy Studené Vltavy, u žel. tratě z r. 1910 (žel. křižovatka) stával jen dřevěný kříž 6 m (na památku knížecího lesníka zastřeleného pytlákem) – 1997 vztyčen nový, nádraží, hostinec, hájovna, NS Medvědí stezka

m.č. Jelení (Jelení Vrchy, Hiršpeky) / Hirschbergen (Hirschberg), 865 m, (1790), obyv.: 254 / 11 / 17 / ? , obec částečně zničená, dnes hezká osada na konci Jelenského údolí, rozptýlené horské chalupy dřevařů, portál Schwarzenberského plavebního kanálu pod vrchem Plešivec (horní portál u tur. cesty k Černému Kříži), stálá expozice plavebního kanálu a milířů, empir. Rosenauerova kaplička P. Marie, Rosenauerův pomník (balvan s pamětními deskami) při cestě na Třístoličnick, býv. Rosenauerova nádržka, opravená boží muka a křížky, naučná Medvědí stezka, dnes samoty, parkoviště a restaurace

m.č. Nové Údolí / Neuthal, 815 - 830-855 m, (1806), obyv.: 281, hraniční osada založená knížetem

Schwarzenberkem pro strážce hranic jako protiváha bavorského Haidmühle, býv. sídlo finanční stráže, železnice z r. 1910 z Prachatic přes Volary do Pasova, zrušeno v sedmdesátých letech, obec zbořena, dnes samota - jeden dům zůstal v nejvyšší části, dnes hotel a restaurace, muzeum pošumavských železnic (v upraveném železničním voze), hraniční přechod pro pěší a cyklisty, býv. těžba eluviálních písků, východiště na Třístoličnick, návrh obnovy přeshraniční železnice, návrh obnovy 2 zaniklých kaplí

m.č. Pasta, samota, zničená

m.č. Smolná Pec / Pechofen, 800 m, (1841), obyv.: 33, osada u soutoku Teplé a Studené Vltavy, zčásti zničená

k.ú. a m.č. České Žleby / Böhmisch Röhren, (755664): 860- 949 m, (1709), obyv.: (1779) 1566 / 1 / 25 / ? , ves na trase prachatické Zlaté stezky z Pasova přes Volary do Prachatic, z vydlabaných žlabů zde pili soumaři, býv. hájovny, skupiny chalup, samoty, kostel sv. Anny (z r. 1791) zbořen s ostatními stavbami r. 1965, v ohradní zdi je kaplička se šindelovou střechou, býval zde hotel Washington, pozůstala kamenná kašna v býv. centru a Na šancích stopy opevnění z třicetileté války, část Radvanického systému Zlaté stoky, skupiny chalup, dnes informační středisko NP s vycpaným losem z r. 2003, návrh obnovy kostela sv. Anny a 2 kaplí, BR, EVL, PO, NP I Vltavský luh, Stožec, CHKO

m.č. Dobrá na Šumavě / Guthausen, 767 m, (1816), obyv.: 620, pův. dřevařská ves v plochem údolí meandrující Teplé Vltavy, poblíž Zlaté stezky, na žel. trati přes Nové Údolí do Haidmühle, **VPR – téměř skanzen tzv. „tyrolského“ roubeného domu, cenný soubor tzv. volarských domů** (ploché sedlové střech s průčelím zdobeným pavláčkou, nejhezčí čp. 10 a dům s hospodou U Němečků), větší část zničená, dnes rekreační ves

m.č. Kamenná Hlava / Steinköpfelhäuser, 970 m (1795), obec u Zlaté stezky a cesty k pěšímu přechodu Mlaka, u skupiny balvanů Kamenná hlava (dnes v lese), v okolí roztroušené balvany, zcela zničená - zánik, dnes jen pamětní deska, boží muka a zarostlé sutiny, příprava realizace vyhlídky

m.č. Krásná Hora / Schönberg, 910 m, (1710), obyv.: 388, dřevařská a pastevní ves u hranice mezi Mlaky a Novým Údolím pod horou Kaprad, několik skupin chalup, po válce zanikla, z osady Krásná Hora zůstaly zachovány dva velké domy (opuštěné a zchátralé), pamětní kameny, kamenné hrázky, torza stavení, ovocné stromy, návrh obnovy kaple

m.č. Mlaka (Mláka) / Böhmische Morhäuser, 870 m, obyv.: 35, býv. obec na Zlaté stezce, zcela zbořena, dnes jen hraniční přechod pro pěší a cyklisty do Bavorska

m.č. Na Spálcenci / Brandhäuser, 820 m, (1720), obyv.: 25, osada, zcela zničená, zánik

m.č. U Mlýnů / Múhlau, osada, zničená částečně

m.č. V Podkově, 885 m, 19. st., osada, zničená

k.ú. a m.č. Horní Cazov / Zasov / Oberzassau (755702): 906 - 920 m, (1735), obyv.: cca 90 , převážně německý, zánik po r. 1945, obec zcela zbořena, zánik, návrh obnovy 3 kaplí, návrh osídlení, v k.ú. les jen 11 %, dnes většina plochy, **BR, EVL, PO, NP I Stožec**

k.ú. a m.č. Radvanovice / Schillerberg (755711): 920 m, (1581), obyv.: 180, obec zcela zbořena, jeden původních domů zůstal v nejvyšší části, hojné kamenné snosy, návrh obnovy 2 zaniklých kaplí, návrh obnovy osídlení, BR, EVL, PO, NP

STRÁŽNÝ (VP), městys, 4959 ha, obyv.: 2182 / 279 / 284 / 432 , progresivní, **BR, EVL, PO, NP (92,14 %)**

k.ú. a m.č. Strážný (Kunžvart) / Kuschwarda (756687): 835 m, (1290), obyv.: 1717 / 40 / 45 / ? , horská obec pod vrchem Strážný (1114 m), u silničního hraničního přechodu v Kunžvartském sedle na vimperské větvi Zlaté stezky, 1844 městys, zříc. býv. strážného hradu Kunžvart / Königswarte / Královská stráž na ochranu vimperské větve Zlaté stezky na vrchu Strážný (1030 m – jeden z nejvýše položených v ČR), archeolog. stopy obchodní stezky, kostel Nejsvětější Trojice, na Kamenném vrchu (Steinerg) mešní kaple P. Marie Pomocné (Královny) , pod obcí býval nejstarší rybník v Čechách Weiher 150 ha, býv. hostinec, samoty, kostel odstřelen, městys zbořen 1965, nejvýše položená žel. stanice v ČR, dnes rekreační a lyžař. lokalita, penzion Hájenska, opravená boží muka a křížky, návrh obnovy 5 kaplí, návrh sanace zříceniny hradu Kužvart, BR, EVL, PO, NP I Stráženská slat', PR Niva Kořenského potoka

m.č. Baier, samota, zničená

m.č. U slepého Matěje / Blindehiesl, samota, zničená

k.ú. a m.č. Dolní Cazov / Unter Zassau (798509): 810 m, (1735), obyv.: 152 , převážně německá obec, zánik po roce 1945, zcela zbořena, návrh obnovy kaple, BR, EVL, PO, NP I Strážný

m.č. Payer, samota, zničená

k.ú. a m.č. Dolní Světlé Hory / Unter Lichtbucht (756695): (1790), obyv.: 198 / ? , obec zcela zbořena, zánik, boží

muka obnoveny v r. 2012, návrh obnovy zbořené kaple, BR, EVL, PO, NP I Kotlina Valné

m.č. Josefov / Josefthal, samota, zničena

k.ú. a m.č. Horní Světlé Hory / Ober Lichtbuchet (756709): 950 m, (1790), obyv.: 608, býv. skupiny chalup a samot, zaniklé, návrh obnovy 3 kaplí (na místě jedné kaple postaven kříž z hřbitovního náhrobku), BR, EVL, PO, NP I *Knížecí Pláně-Častá, Strážný*

m.č. Adolfova Pila / Adolfsäge, zanikla

m.č. Točná / Fahrenhäuser, osada zcela zničena, návrh obnovy zaniklé kaple

k.ú. a m.č. Hliniště / Leimsgrub (756661): 815 m, (1735), obyv.: 164 / obec zčásti zničena, dnes osada u potoka Řasnice, BR, PO, EVL, NP, PR *Hliniště, PR Niva Kořenského potoka*

m.č. Buchethäuser, osada, zničena zcela

m.č. Kořenný / Schlösselbach (lidově Dreihäuser), 850 m, (1735), obyv.: 146 / 1 / 25 / ? , valové opevnění Šance nad osadou (z napoleonských válek), zaniklá obec, návrh obnovy kaple

k.ú. a m.č. Řasnice / Pumperle (756679): 811 m, (1790), obyv.: 165 / 28 / 60 / ? , obec, dnes osada u Lenory u říčky Řasnice, částečně zničena, býv. mlýn, v obci zůstalo asi 5 původních domů, dnes motorest, restaurace, kravin a zemědělské stavby, kaplička, BR, EVL, PO, NP

k.ú. a m.č. Silnice / Landstrassen (756717): 900 m, (1790), obyv.: 281, obec zcela zbořena, zánik, BR, EVL, PO, NP I *Kotlina Valné*

k.ú. a m.č. Stodůlky u Strážného (756725): osada, zcela zničena, návrh obnovy zaniklé 3 kaplí, návrh obnovy hospodářského objektu, BR, EVL, PO, NP I *Knížecí Pláně-Častá*

m.č. Přední Stodůlky (Žďárek) / Vorder Scheureck, 1039-1060 m, (1775), obyv.: 179, dřevařská ves na planině pod Žďáreckou horou, obec likvidována v r. 1956, zaniklá, zachované jen 2 budovy a kasárna PS, Žďárecké jezírko, návrh obnovy zbořené kaple, NP I *Žďárecká slat'*

m.č. Zadní Stodůlky (Žďárek) / Hinter Schureck, 1000 m, (1790), obec likvidována v r. 1956, zánik, obnovená boží muka, návrh obnovy 2 zbořených kaplí

SVATÁ MAŘÍ (VP), 1270 ha, obyv.: 937 / 437 / 495 / 556, progresivní, BR, EVL, PO

k.ú. a m.č. Svatá Maří (na Lazu) / Sct. Mara (759970): 765 m, (1352), obyv.: 299 / 83 / 104, ves pod Mařským vrchem (907 m), rozhledna na Mařském vrchu ve tvaru rotundy z r. 1936, pův. součást panství Lčovice, kostel sv. Maří Magdaleny, fara, venkovská usedlost čp. 25, dvůr Blahov, 2 *památné líp*

k.ú. a m.č. Smrčná u Čkyně / Smrčna (763900): 630 m, (1381), obyv.: (169)138 / 22 / 22 / ? , tvrz, pak sýpka, objekty lidové architektury, EVL *Opolenec CZ0314044, 19,3426 ha*, k.ú. *Smrčná, Bořanovice a Výškovice u Vimperka*, návrh PR, hořeček český (Gentianella bohemica)

k.ú. a m.č. Štítkov / Stitkau, 765 m (763918): (1365) obyv.: 180 / 35 / 42 / ? , osada, návesní kaple sv. Pavla, v okolí skupiny chalup

m.č. Brdo, 775 m, (1542), obyv.: 87 / 8 / 11 / ? , osada, v okolí samoty, návrh obnovy chátrající kaplička

k.ú. a m.č. Trhonín / Trhonin (759988): 700 m, (1359), obyv.: 147 / 28 / 29 / ? , osada, původně majetek hradu Hus, stavby lidové architektury – roubená stavení, čp. 5 dům špýcharového typu, návesní kaplička, v okolí skupiny chalup, BR, EVL

m.č. Dvůr Bláhov, samota

m.č. U Hanzlů, samota

m.č. U Mrázů, samota

m.č. Vícemily / Wetzmuhl, 780 m, (1512), obyv.: 81 / 12 / 13 / ? , osada

ŠUMAVSKÉ HOŠTICE (VP), 1077 ha, obyv.: 656 / 472 / 391 / 385, trvale degresivní, BR, EVL, CHKO

k.ú. a m.č. Šumavské Hoštice / Huschitz (764205): 763 - 810 m, (1352), 585 m, (1513), obyv.: 368 / 82 / 91 / ? , dvůr, hostinec, mlýny, skupiny chalup a samoty, BR, EVL, CHKO, *Pojislovna – U dubu*

m.č. Nedvídkov, 820 m, samota

k.ú. a m.č. Kosmo (764175): 850, (1383), obyv.: 160 / 21 / 23 / ? , osada

m.č. Škarez II / Skarez (Skaretau): 810 m (585 m), (1513), (1551), obyv.: 43 / 6 / 9 / ? , osada, výklenková kaplička sv. J. Nepomuckého

k.ú. a m.č. Vojslavice u Žárové / Wojslawitz (794687): 815 m, (1360), obyv.: 85 / 11 / 11 / ?

VIMPERK (VP), město (1479/1960), 8003 ha, obyv.: 8674 / 8300 / 8281 / 7802, trvale degresivní, BR, EVL

k.ú. a m.č. Vimperk I,II,III / Wintenberg, Wimberk (782084): 694 m, (1251), obyv.: 4939 / 3906 / 4785 / ? , pův. kolonizační obec, v r. 1359 povýšen na město, horské město v údolí Volyňky, na úpatí Boubínské hornatiny, při komunikaci k hraničnímu přechodu Strážný, na vimperské větvi Zlaté stezky, **MPZ**, množství památek, měšťanské domy, kostel Navštívení P. Marie, děkanství, hřbit. kostel sv. Bartoloměje, hřbit. kaple 14 sv. Pomocníků, radnice, zvonice, ren. zámek (1550-60) – nezbytná revitalizace, v zámku muzeum NP a CHKO Šumava, již v r. 1484 jedna z prvních tiskáren v Čechách, Šumavský pivovar s restaurací, soukr. sklářská huť, v r. 2013 – 750 let (bohatý program Léta pod Boubínem), dvory a elektrárna Pod Skalkou, hájovna, býv. samoty, BR, EVL

m.č. Adolf / Adolfshütte, 694 m, (1840), býv. pila Adolfova, zánik

m.č. Brantlův Dvůr / Brantlhof, obyv.: 30, skupina chalup u Vimperka, býv. Pila Brantlova, zánik, návrh obnovy kaple

- m.č. Hajná Hora:** chatová osada, koupaliště, místo dalekého výhledu
- m.č. Městská Lada / Stadthaiden,** obyv.: 30, osada z větší části zničena pro zábor na kasárna a střelnici na počátku 50. let 20. století, u hlavní silnice zůstalo asi 6 domů, u kaple zůstaly 3 domy (jeden obydlen, 2 zčásti opraveny), skupina domů - návrh obnovy zlikvidované kaple
- m.č. Rippelův Dvůr, Rippel Hof,** samota, zničena
- m.č. Robotní Dvůr / Robotter Hof,** samota, zničena
- m.č. Schweiglův Dvůr / Schweighof,** obyv.: 10, samota
- k.ú. a m.č. Arnoštka / Ernstberg (Ehrnstberg),** (665525): 865 m, (1701), obyv.: 124 / 4 / 10 / ? , obec v lese, částečně zničena, dnes samoty v lese, *BR, EVL*
- m.č. Huť pod Boubínem / Tafelhütten,** 900 m, (1552), obyv.: 62 , osada zničena, návrh obnovy kaple P. Marie Bolestné
- k.ú. a m.č. Bořanovice u Vimperka** (608602): 604 m, (1359). obyv.: 172 / 24 / 28 / ? , ves, *BR, EVL Opolenec CZ0314044, návrh PR, hořeček český (Gentianella bohemica)*
- m.č. Táflava Huť,** 895 m, (1722 m), býv. sklárny, zbořena 1963, zánik, dnes Alej smíření
- k.ú. a m.č. Boubská / Busk** (608611): 480 m. (1359), obyv.: 728 / 32 / 42 / ? , býv. mlýn, osada
- m.č. Rennův Dvůr / Renn Hof,** samota, zničena
- k.ú. a m.č. Hrabice / Rabitz** (646466), 805 m, (1359), obyv.: 355 / 33 / 47 / ? , býv. cihelna, dvůr a kostelík, hájovna, obec u Vimperka, *BR, EVL*
- m.č. Brantlův Dvůr,** obyv.: 30, skupina chalup u Vimperka
- m.č. Cejsice / Zeislitz,** 846 m, (1359), obyv.: 110 / 4 / 10 / ? , osada , návrh obnovy kaple
- m.č. Kamenná Lhota / Steindlberg, Camyna Lhota,** 940 m, (1318), obyv.: 30. býv. skupina chalup, dnes samota
- m.č. Tomášova Huť,** 980 m, (1601), samota , zánik
- k.ú. a m.č. Huťský Dvůr / Hüttenhof** (665592): 489m, (1552), obyv.: 40. osada , zanikla, obec zcela zbořena a z větší části zasypána skládkou, sklárna, zanikl, hostinec a kuželkářská dráha, *BR, EVL, jasan ztepilý v býv. dvorci Heuberger mezi Korkusovou Hutí a Huťským Dvorem*
- k.ú. a m.č. Klášterec u Vimperka / Klösterle** (665533): 791 m, (1359), obyv.: 327 / 11 / 15 / ? , obec, dnes osada, býv. huť, pila, myslivna, hájovna, zůstala jen hromádka troskek a rozházené opracované kameny, poustevna, samoty, jedna kaple opravena, záchranná stanice zvířat, převážně zničená, návrh obnovy kaple (na nejvýše položeném místě cesty k železnici, návrh obnovy osídlení, *BR, EVL*
- m.č. Bořivojova Lhota,** (1359), osada , zničena
- m.č. Mádlův Dvůr / Madlhof,** dvůr, zničen
- m.č. Na palouku / Auhäusl,** samota, zničena
- k.ú. a m.č. Korkusova Huť / Korkushütten** (665541): 825 m, (1606), obyv.: 124 (302) / 7 / 15 / ? , obec mezi lesy, býv. huť. kostel Nalezení sv. Kříže, kaple před býv. sklárnou, býv. hájovna, skupiny chalup, samoty, převážně zničená, *BR, EVL*
- m.č. Heuberger,** osada, zničena
- m.č. Šerava / Scherau,** obyv. 42 , osada v lesích, převážně zničená
- k.ú. a m.č. Křesanov / Kresane** (646482): 850 m, (1359), obyv.: 161 / 9 / 18 / ? , obec, převážně zničená, návrh obnovy kaple, *BR, EVL*
- m.č. Modlenice / Modlenitz,** osada, částečně zničená
- k.ú. a m.č. Lipka u Vimperka / Freiong, Holzfreyung** (665550): 881 m, (1531), obyv.: 190 / 23 / 30 , ? , osada v sedle pod Šeravou mezi vrchem Lipkou a Kubovou Hutí, lidová architektura, tzv. Velký dům, na vých. svahu Světlé hory, Světlohorská nádrž (vodní rezerva pro plavení dřeva), nákladiště dřeva na železnici, Vlčí kámen (1874 zastřelen poslední vlk), dnes rekr. lokalita, *BR, EVL, CHKO, PP Lipka*
- m.č. Michlův Mlýn,** samota
- m.č. Smrčí,** samota,
- m.č. Stará Lipka,** osada
- m.č. Velký Dům,** samota
- k.ú. a m.č. Michlova Huť / Michlhütte (Helmbach)** (665568): 928 – 965 m, (1531), obyv.: 72 / 4 / 11 / ? , osada, pův. sklárna, částečně zničená, kaple opravena, *BR, EVL, CHKO, PP Lipka*
- m.č. Michlova Huť II / Helmbachhütte,** 920 m, (1552), obyv.: 195 , zanikla
- m.č. Nová Michlova Huť / Neu Michl Glashütten,** 940 m, (1724), obyv.: 195, zanikla
- m.č. Velký Dům / Grosses Haus,** samota, zničena
- k.ú. a m.č. Pravětín / Gansau, Prawietin** (608629): 767 m, (1359), obyv.: 225 / 16 / 27 / ? , obec převážně zničená, obec, hájovna a býv. samoty, návrh obnovy 2 kaplí, *BR, EVL, CHKO, PP Lipka*
- m.č. U Zikmundů,** samota, zánik
- k.ú. a m.č. Skláře u Vimperka / Glashütten,** (665576): (1359), obyv.: 170 / 4 / 9 / ? , osada, *BR, EVL*
- m.č. Fuchsova chalupa / Fuchsenhäusel,** samota, zničena
- k.ú. a m.č. Solná Lhota / Salzweg** (665584): 816 m, (1359), obyv.: 267 / 8 / 11 / ? , obec, převážně zničená, z obce zůstalo 8 původních domů a trosky devátheo, návrh obnovy kaple (stávala u velkého stromu)

k.ú. a m.č. Veselka (Neveselec) u Vimperka / Wessele, Neveselcze (608637): 915, (1359), obyv.: 143 / - 7 / ? , obec převážně znišena, pozůstalo 5 původních domů, návrh obnovy kaple, BR, EVL

k.ú. a m.č. Výškovice u Vimperka / Wischkowitz (782149): 690 m, (1314), obyv.: (406) 144 / 20 / 30 / ? , býv. hájovna, pila, samoty, EVL *Opolenec CZ0314044, 19,3426 ha, návrh PR, hořeček český (Gentiana bohemica)*

m.č. Sudslavice / Sudslawitz, 610 m, (1359), obyv.: 165 / 18 / 24 / ? , ves v údolí Volyňky, vápenka, *Sudslavická jeskyně (nepřístupná), Sudslavická lípa, NS Sudslavický okruh*

m.č. Vnarovy / Urowitz, 710 m, (1314), obyv.: 107 / 7 / 13 / ? , osada

VOLARY (PR), město (1871/1960), 10766 ha, obyv.: 5865 / 3917 / 4053 / 4014 , degresivní, BR, EVL, PO, NP (11,31 %), CHKO

k.ú. a m.č. Volary / Wallern (784737): 760 m, (1359), obyv.: 3905 / 476 / 506 / ? , horské město v kotlině Volarského potoka, na Zlaté stezce, VPR – pozůstatky původní zástavby historického jádra – „volarské domy“ - 14 roubených chalup alpského typu, množství dalších památek, kostel sv. Kateřiny, hřbit. kaple sv. Floriána, obnova kaplí křížové cesty, býv. mlýny, dvory, skupiny chalup a samoty, Volarské muzeum (v jednom „volarském domě“), návrh obnovy kaplí, lesy na území NPŠ, BR, EVL, PO, NP *I Vltavský luh, Strážný, CHKO, NPR Velká niva*

m.č. Achtz / Teichhaus, býv. skupina chalup, zánik

m.č. Brixovy Dvory, skupina chalup, zánik

m.č. Jaushof, samota, zničena

m.č. Krinhof, samota, zničena

m.č. Jedlová, osada, zánik

m.č. Lexův Mlýn, samota , zánik

m.č. Myslivny / Jager hauser, samota

m.č. Nuskohof, samota, zničena

m.č. Pinsker Schuster Hof a Woidhiesl, samota, zničena

m.č. Planerův Dvůr / Panerhof, samota, návrh obnovy památkově chráněné kaple

m.č. Sipplůvy Dvory / Sipplhof, dvůr, samota

m.č. Spanolerův Dvůr / Spanolerhof, dvůr, zničen

m.č. Svatá Magdalena / Sankt Magdalena, obyv.: 30, částečně zničena, ve vyvýšené poloze nad Blanicí, býv. sklárna, poutní místo kostel sv. Maří Magdaleny obnoven r. 1993, dnes domy k rekreaci

m.č. Stögerova (Stoegerova) Hut', obyv.: 20, samoty, částečně zničena

m.č. Soumarský Most, samota a žel. zastávka u meandru Teplé Vltavy, na trase Zlaté stezky, pův. brod soumarů, pak beton. most (1937), zbytky opevnění Volarské šance (1618-20). býv. těžba rašeliny (50 ha do r. 1998), NS vrchovištní rašeliniště, dnes vodácké tábořiště a ATC – otevírání Vltavy, registrace pro splouvání, půjčovna lodí, hotel

m.č. U kováře Lukše / Stalliesel Luksal, samota, zničena

m.č. Zelené Dvory, samota

k.ú. a m.č. Cudrovice / Zuderschlag (Zudrowitz) (784745): 775 – 833 m , (1456), obyv.: 150, poblíž hradu Hus, býv. kostel Korunování (Zvěstování) P. Marie, hájovny, myslivna, zaniklá ves v r. 1946, osada zbořena, nyní zde 1 chata a obnovený hřbitov (1993) s vysvěceným křížem, samota, návrh obnovy 2 kaplí (jedna u býv. kostela) a kapličky, BR, EVL, NP

m.č. Mústek / Bierbluck, osada, částečně zničena

m.č. Plešivec / Kolmberg, 700 m, (1359), obyv.: 63 , osada, zničena částečně, návrh obnovy kaple

k.ú. a m.č. Horní Sněžná / Ober Schneedorf (784753): (1654), obyv.: 333, německá ves škola a hostinec, skupiny chalup a osad, zánik, návrh obnovy 3 kaplí, jedna z nich byla poutní, BR, EVL, CHKO, NPP *Blanice*

m.č. Dolní Sněžná / Unter Schneedorf, 820 m, (1654), obyv.: 201, býv. obec, zánik, návrh obnovy osídlení

m.č. Dvojdolí / Zweihäuser, 900 m, osada, zcela zničena

m.č. Kollerhaus, samota, zničena

m.č. Meindlova Pila, samota

m.č. Nové Chalupy / Neuhäuser, 960 m, (1854), osada , zánik, z osady zůstaly jen 4 domy

m.č. Rychtářov / Richterwald, 947 m, (1690), obyv.: 83 , převážně zničen

k.ú. a m.č. Chlum u Volar / Humwald (784681): 775-783 m, (1687), obyv.: 978 / 14 / 29 / ? , ves na soutoku Teplé a Studené Vltavy, skupiny chalup a samoty, řopíky – pás lehkého pěchotního opevnění, návrh obnovy zaniklé kaple, příprava realizace nové vyhlídky, BR, EVL, PO, NP *I Vltavský luh, buk lesní*

m.č. Jodlovy Chalupy / Jodlhäuser (1841), obyv.: 59, osada, zánik

k.ú. a m.č. Krejčovice / Schneiderschlag (784699): 680 m, (1359), obyv.: 171, obec, převážně zničena, návrh obnovy velké kaple s malou věží, BR, NP, PR *Na soutoku*

k.ú. a m.č. Milešice / Oberschlag (784702): 793 m, (1359), obyv.: (1002) 400 , rýžování zlata, mlýn, zčásti zanikla, dnes samota, návrh obnovy zaniklé kaple, BR, PO, CHKO, PR *Milešický prales při vrcholu Trojmezí*

m.č. Putín, osada, zničena

k.ú. a m.č. Mlýnářovice u Volar / Müllerschlag (784711): 751 - 790 m, (1359), obyv. 982 / 13 / 49 / ? , obec, částečně zničena, šumavské statky, usedlost čp. 20 a 26, kaple P. Marie (obnovena 1993), Maruščina boží muka, BR, PO, NP

ZÁBLATÍ (PR), městys (1440 městečko), 2449 ha, obyv.: 1705 / 349 / 357 / 358, stabilizovaný, BR, EVL, PO
k.ú. a m.č. Záblatí u Prachatic / Sablat (789178): 585-593 m, (1337), obyv. 1705 / 101 / 173 / ? , obec v širokém údolí Blanice, od r. 1400 městečko, rýžoviště zlata, sejpy u Blanice a Zlatém (Cikánském) potoce, hrad Hus, kostel sv. J. Křtitele, kaplička křížová cesta, got. boží muka, obec částečně zničena, návrh obnovy zaniklé kaple, BR, EVL, EVL Radomilická mokřina CZ0313116, kuňka ohnivá (*Bombina bombina*) u Radomilického potoka
m.č. Dobrá Voda u Záblatí / Grindschädl, 755 m, (1646), obyv.: 101, nejprve studánka s léčivou vodou a kaplička, pak lázně do r. 1945, dnes „škola v přírodě“
m.č. Horní Záblatí / Ober Sablat (Zablat), 595 m, (1503), obyv.: 269, někdejší obec dnes osada, částečně zničena
m.č. Rait, samota, zničena
m.č. Steffler, zaniklá samota
m.č. U Matouše / Beim Matousch, samota, zničena
k.ú. a m.č. Albrechtovice / Albrechtschlag (789101): (1456), 785 m, obyv.: 81 / 2 / 3 / ? , převážně zničeny, BR, EVL
k.ú. a m.č. Hlásná Lhota u Záblatí (Bihářovka) / Wihorzen (Wihorzen) (789127): 760 m, (1359), obyv.: 215 / 8 / 19 / někdejší obec je dnes osadou, převážně zničena, návrh obnovy zaniklé kaple, BR, EVL, PR Na soutoku
k.ú. a m.č. Horní Záblatí (789135): (1503), obyv.: obyv.: 246 / 15 / 26 / ? , někdejší obec je dnes osadou, BR, EVL
k.ú. a m.č. Křišťanovice u Záblatí / Christenschlag (789143): 795 m, (1359), obyv.: 259 / 1 / 29 / ? , někdejší obec je dnes osadou, převážně zničena, lidová architektura, mlýny, hájovna, skupiny chalup a samoty, návrh obnovy kapličky, dnes rekr. osada u Křišťanovického rybníka, BR, EVL
m.č. Teichheger, samota, zničena
k.ú. Petrovice u Záblatí / Peterschlag (789194): 700 m, (1359), obyv.: 58 , osada zničena, dnes jen samota
m.č. Kricherbauer, zaniklý dvůr
m.č. Radoň / Radein (Radam), (1456), obyv.: 10, dvůr zničen
k.ú. a m.č. Řepešín / Repeschin (789151): 588 - 642 m, (1359), obyv.: 297 / 17 / 23 / ? , někdejší obec je dnes osadou, částečně zničena, sejpová pole, lidová architektura – polovalbové střechy a bednění, usedlost čp. 43, býv. mlýn, samoty, BR, EVL, CHKO, PR Čertova stráž, PR Na soutoku, památná Řepešinská lípa
k.ú. a m.č. Saladin / Soletin (789151): 609 m (789160): (1456), obyv.: 98 / 4 / 6 / ? , osada, částečně zničena, návrh obnovy kaple, BR, EVL, olše lepkavá u Cikánského potoka
k.ú. a m.č. Zvěřenice (Zvěřinec) / Wierschenetz (Zvěřenitz) (789186): 630 m, (1359), obyv.: 84 / 4 / 8 / ? , dnes skupina chalup, BR, EVL
m.č. U Lustiho / Beim Lusti, samota, zničena
m.č. U Mathuise / Beim Mathuis, samota, zničena
m.č. U Schmiedta / Beim Schmiedt, osada, zničena
ZBYTINY (PR), 3905 ha, obyv.: 1877 / 470 / 305 / 316, degresivní, BR, EVL, PO, CHKO
k.ú. a m.č. Zbytiny / Ober-Haid (792179): -790 m, (1388), obyv.: (754) 633 / 40 / 38 / ? , podhorská ves na Zbytinském potoce nad ústím do Blanice, pův. majetek kláštera ve Zlaté Koruně, býv. poustevna, kostel sv. Víta, na hřbitově litinové kříže, fara součástí horského dvorce, poutní kostel sv. Magdalény, lidová architektura - statky s branami, býv. mlýn, pila, skupina chalup a samoty, návrh obnovy 2 zaniklých kaplí a kaple u cesty do Sviňovic, BR, EVL, PO, CHKO, NPP Blanice
m.č. Blažejovice / Plahetschlag / Blahetschlag, 772 - 819 m, (1393), 130, ves, z části zničena zbytky Zlaté stezky, usedlost čp. 9 šumavský dům s valbovým štítem , osada a samoty
m.č. Böhmjörgel, zaniklá samota
m.č. Franz, samota, zničena
m.č. Fritzovy Domky / Fritzhauser, osada, zničena
m.č. Na Ovčíně / Lammerhof, samota, zničena
m.č. Pila / Sägemühle, osada, zničena
k.ú. a m.č. Koryto / Hundsnurch (792144): 919 m, (1393), obyv.: 249 / 23 / 25 / ? , někdejší obec je dnes osadou, převážně zničena, návrh obnovy kaple, BR, EVL, PO
m.č. Mošna / Jandles, Mossna, 860 m, (1395), obyv.: 80 , osada, převážně zničena, dnes samota
m.č. Vídeň / Wiener, osada, zničena
k.ú. a m.č. Skříněřov / Schreinetsching (792152): 817 m, (1393), obyv.: 544 (116) / 13 / 13 / ? , někdejší obec je dnes osadou, zničena částečně, BR, EVL
m.č. Koryto Psí / Hundsnurchs, osada, zánik
m.č. Johannestift / Jonastift, samota , zánik
k.ú. a m.č. Spálenec / Virhäuser, Brentenberg, Brener (792161): 820-840 m, (1700-1720), obyv. 583 / 19 / 19 / ? , lesní úzkokolejka, v r. 1957 většina domů zbourána, ve zbylých dnes rekreace, návrh obnovy dřevěné zvonice (s vysokou střechou) a kaple, BR, EVL, PO, CHKO, NPP Blanice
m.č. Čtyřdomí / Vierhäuser, 960 m, osada, zničena částečně
m.č. Mlýnský Kout / Muhlwinkel, osada, částečně zničena
m.č. Sedmidomí / Siebenhäuser, 940 m, (1787), obyv.: 30, osada, částečně zničena
k.ú. a m.č. Sviňovice / Schweinetschlag (682900): 900 m, (1393), obyv.: 153 / 6 / 7 / ? , obec převážně zničena, BR,

EVL

m.č. Schindler, samota, zničena

ZDÍKOV (VP), 3194 ha, obyv.: 3591 / 1630/ 1606 / 1756 , stabilizovaný, BR, EVL

k.ú. a m.č. Zdíkov / Gross Zdikau (792501): 732 m, (1318), obyv.: 1454 / 254 / 292 / ? , pošumavská obec v oblasti Podlesí, jezero U Kyzu po těžbě křemene, stopy středověké cesty do Vimperka, lidová architektura venkovských usedlostí, rázovité šumavské domy – čp. 83, 122, 135, 126, kostel sv. Ludmily připomíná ruské kostelíky, býv. skupiny chalup a samoty, mlýny, pila, myslivna, dvůr, hostinec, skupiny chalup a samoty, kaplička Na Lysu, býv. tvrz, pak zámek, dnes hotel, dnes rekreační, středisko světáků (muzikanti, všeuředci, světoběžníci), BR, buk lesní U Lizu, javor klen u býv. vozové cesty k Lizu

m.č. Drviště, osada a skupiny chalup, zaniklo

m.č. Lesní Chalupy (Zdíkovské), 832 m, obyv.: 30, skupina chalup

m.č. Zábrod, obyv.: 30, skupiny chalup na jihu Zdíkov

k.ú. a m.č. Branišov u Zdíkovce / Brandschau (792527): 799 m, (1315), obyv. 286 / 42 / 46 / ? , někdejší obec je dnes osadou - ekologická farma skotského náhorního skotu (Highland)

k.ú. a m.č. Hodonín u Zdíkovce (792535): 723 m, (1544), obyv.: 201 / 35 / 34 / ? , někdejší obec je dnes osadou

k.ú. a m.č. Masákova Lhota / Mehlhütten (792454): 785 m, (1359), 333 / 45 / 51 / ? , někdejší obec je dnes osadou, několik dochovaných hodnotných šumavských roubených domů např. čp.1 (novodobě upraven), býv. skupina chalup Lesní Lhotecké, BR, EVL

m.č. Albrechtec, (1850), 820 m, skupiny chalup

m.č. Nový Dvůr / Neuhof, (18. st.), obyv.: 485 / 68 / 66 / ? , někdejší obec je dnes osadou

k.ú. a m.č. Putkov / Putkau, Budkow (792471): (1400), obyv.: 255 / 40 / 42 / ? , někdejší obec je dnes osadou lid. architektura – stavby šumavského typu s polovalbovými střechami a dřevěnými bedněnými štíty, zděné brány, roubenka čp. 14, laténské hradiště a tvrz, EVL Onšovice–Mlýny CZ0313114, 24,1455 ha, k.ú. Onšovice, Žár u Čkyně, Nespice, Putkov, návrh PP, modrásek bahenní (*Maculinea nausithous*) v údolí potoka Spůlka

k.ú. a m.č. Račov (Radešov) / Radschau (Radsow), (792489): 745 m, (1379), obyv.: 246 / 37 / 38 / ? , někdejší obec je dnes osadou, ves nad údolím Košínského potoka, lidová architektura šumavských staveb, býv. mlýn, památný javor mléč

k.ú. a m.č. Zdíkovce / Klein Zdikau (792551): 725 m, (1318), obyv.: (1098) 252 / 49 / 53 / ? , někdejší obec je dnes osadou, ves nad údolím Spůlky, lidové pošumavské stavby, např. čp. 4 s dřevěným bedněním, polovalbovou střechou, špýcharem a jihočeskou půlkruhovou branou, venkovská usedlost čp. 29, got. kostel sv. Petra a Pavla, býv. samoty a skupiny chalup, socha sv. Jana Nepomuckého, silniční most přes potok Spůlka, BR, EVL

k.ú. a m.č. Žirec / Ziretz, (792510): 770 m, (1400), obyv.: (134) 124 / 14 / 18 / ? , někdejší obec je dnes osadou

ŽELNAVA (PR), 1034 ha, obyv.: 843 / 122/ 140 / 141 , relativně stabilizovaný , BR, EVL, PO, NP (66,99 %), CHKO

k.ú. a m.č. Želnavá / Salnau (796395): 775 m, (1360), obyv.: 372 / 12 / 21 / ? , ves probošta Vyšehradského na levém břehu Vltavy, dnes na konci vzdutí Lipna, na okraji VVP Boletice, obec zničena částečně, farní kostel sv. Jakuba, hřbitov s expozicí litinových křížů, překladiště dřeva na žel. stanici, Želnavský smyk (z r. 1887) pro loučovické papíry, na Jeleních vrších zastřelen poslední medvěd 1856, hrádek Hausberk na vrchu Hrad (940 m), BR, EVL, PO, NP I Vltavský luh, rašeliniště Houska

m.č. Černý Les, samota u Záhvozdí, myslivna v Černém lese - býv. fořtovna centrum polesí Černý les

m.č. Slunečná (Žumberk) / Sonnberg, 795 m, (1370), obyv.: 231 / 2 / 5 / ? , obec převážně zničena, dnes farma a 6 domů

m.č. Záhvozdí / Hintring, 748 m (1393), obyv.: 240 / 4 / 11 / ? , obec převážně zničena, býv. mlýn, hájovna, návrh obnovy zaniklé kapličky

Plzeňský kraj (okr. Klatovy)

Dle ZÚR PK do specifické oblasti Šumavy byly začleněny obce: Čachrov, Dešenice, Dlouhá Ves, Hamry, Hartmanice, Horská Kvilda, Chudenín, Kašperské Hory, Modrava, Nezdice na Šumavě, Nýrsko (mimo k.ú. Blata, Bystřice n.Ú., eHodousice, Nýrsko, Starý Láz), Prášily, Rejštejn, Srní, Strašín, Železná Ruda. Podle urbanistické studie Šumava se doporučuje přičlenit Běšiny a Strážov. Dále navazuje vymezená specifická oblast Pošumaví: Budětice, Bukovník, Čimice, Dobříš, Domoraz, Dražovice, Frymburk, Hlavňovice, Hrádek, Kolínek, Mokrosuky, Nezamyslice, Petrovice u Sušice, Podmokly, Rabí, Soběšice, Sušice, Velhartice, Žihobce, Žichovice.

BĚŠINY (KT): 1602 ha, obyv.: 1374 / 876 / 859 / 847, trvale degresivní, BR, EVL

k.ú. a m.č. Běšiny (603317): 482 m, (1379), 828 ha, obyv.: 793 / 623 / 644 / ? , podhorská obec v širokém údolí Drnového potoka, sejpy, lidová architektura chalup, farní kostel Navštívení P. Marie, pův. zám. kaple se hřbitovem, na místě tvrze postaven zámek v 17. st., zříc. kostela sv. Bartoloměje, špýchar, Šálený Mlýn, býv. pila, BR, EVL

m.č. Hubenov: 517 m, (1668), obyv.: 68 , osada a samoty

k.ú. a m.č. Hořákov / Horzakow (603325): 612 m, (1379), 187 ha, obyv.: 91 / 34 / 21 / ? , osada, lidová architektura,

zámek se zahradou, *BR, EVL*

k.ú. a m.č. Kozí (603333): 485 m, (1379), 253 ha, obyvn.: 215 / 128 / 108 / ? , ves, lid. architektura, rekreace

k.ú. a m.č. Rajske / Rejsko (603341): 600 m, (1380), 132 ha, obyvn.: 77 / 15 / 15 / ? , osada v údolí Ostružné, řada staveb lidové architektury, pila, obnovený mlýn, samoty, *BR, EVL*

k.ú. a m.č. Úloh (603350): 502 m, (1352), 202 ha, obyvn.: (267) 159 / 60 / 62 / ? , ves u Drnového potoka, býv. hostinec V Jamách, *BR, EVL*

ČACHROV (KT), městys, 7156 ha, obyvn.: 2308 / 562 / 545 / 483, trvale výrazně degenerivní , *BR, EVL, PO, NP* (18,89 %), *CHKO*

památkově významná obec, rýžoviště zlata, těžba tuhy a vápence, domy s polovalbami a dřevěnými bedněmi

k.ú. a m.č. Čachrov / Tschachrau (618225): 716 m, (1352), 410 ha, obyvn.: 351 / 170 / 174 / ? ,

obec nad údolím Ostružné, rýžoviště zlata, těžba tuhy a vápence, výroba skla, býv. tvrz – dlouhodobě obnovována, got. kostel sv. Václava, pohřeb. kaple sv. Kříže, hostince, lidová architektura, Křížíkova vodní elektrárna - zaniklá a mlýn Zikmundův, muzeum žel. drezin, návrh obnovy ohrožené chátrající pohřební kaple sv. Kříže, *BR, EVL, PO, NP, CHKO*

k.ú. a m.č. Bradné / Broden, Bradneg (618209), 752 m, (1555), 211 ha, obyvn.: 96 / 17 / 18 / ? , osada, lid. architektura, návrh obnovy ohrožené chátrající kapličky, *BR, EVL*

k.ú. a m.č. Březí u Čachrova / Birkau (618217): 612 m, (1379), 246 ha, obyvn.: 123 / 19 / 30 / ? , osada, lid. architektura, návesní kaple, *BR, EVL*

k.ú. a m.č. Dobřemilice / Multer (677299): 797 m, (1428), 112 ha, obyvn.: 59 / 19 / 18 / ? , osada, lid. architektura, *BR, EVL*

k.ú. a m.č. Chřepice (Křepice) / Kühberg (618233): 850 m, (1560), 272 ha, obyvn.: 81 / 2 / 0 / ? , osada, lidová architektura, statek s dřevěnými štíty a polovalbovou střechou, zděná chalupa s dřevěnou lomenicí ve štítě, zničena částečně, *BR, CHKO, PR* Chřepice

k.ú. a m.č. Chvalšovice u Čachrova / Chwalschowitz (677302): 798 m, (1404), 334 ha, osada, roubené objekty, kapličky

m.č. Předvojovice (Trejd) / Predwojovitz, 775 m, (1428), obyvn.: 24 / 11 / 8 / ? , osada, lidová architektura, *BR*

k.ú. a m.č. Javorná na Šumavě (Zejbiš, Zvejbišský Dvůr) / Seewisen (Hof) (657778): 842 – 850 m, (1614), 4289 ha, obyvn.: 904 / 146 / 151 / ? , horská obec s rozptýlenou zástavbou pod vrchem Javorná (1090 m) při okraji Kochánovských plání, pův. svobodná královská rychta (sídlo vrchních rychtářů) – 8 svobodných rycht, od 15. st. sklářské hutě v okolí, lidová architektura, bar. kostelík sv. Anny přestavbou z kaple 1718 – 21 (Gilmetti, oltářní obraz P. Brandl), hřbitov, koupaliště, hostinec, samota Stará Vápenka / Včelín (ekofarma a wellness), návrh obnovy chátrajících kaplí ve hřbitovní zdi, *BR, EVL, PO, NP I Kotlina střední Křemelné, CHKO, PR Prameniště, PR Mestištské rokle, chráněná lípa*

m.č. Eisnerův Dvůr, skupiny chalup

m.č. Fišerův Dvůr, samota

m.č. Gerlova Huť / Gerlhütte, 842 m, (před r. 1600), osada, býv. sklárna (1698 – 1865) , zanikla

m.č. Gerlův Dvůr (Gerlov) / Gerglhof: 850 m, obyvn.: 20, býv. huť na duté sklo 1698 – 1865, dřevěný dvorec se zvoničkou pod Javornou, býv. malá vodní elektrárna, dnes rozsáhlé parkoviště na lyžařské a cyklistické magistrále, návrh obnovy ohrožené kaple,

PR Prameniště (Křemelné a Řezné) pod hřebenem Pancíře

m.č. Kóhlenwastl, samota, zničena

m.č. Lesní Chaloupka / Waldhäusel, samota, zničena

m.č. Lipplův Dvůr, samota

m.č. Nový Brunst / Neubrunst: (1800). 920 (900 - 1000) m, (1800), obyvn.: 100, býv. rozsáhlá sklářská huť (1828 – 1900) na jv. svazích Pancíře, malebné samoty na horské louce u pramenů Slatinného potoka, býv. horské hospod. usedlosti, mlýn, hostinec, VVP Dobrá Voda, zcela zničena

m.č. Paseka / Holzschlag, 760 m, osada, zcela zničena, návrh obnovy zničené kaple

m.č. Páteřikova Huť / Paterlhütte: 1100 m, (1565), obyvn.: 10, osada, křemenná štola, zničena

m.č. Pohádka / Christlhof, samota, zánik

m.č. Poschingrův (Pošingrův) Dvůr / Poschingerhof: 800 m, obyvn.: 20, skupiny chalup, návrh obnovy ohrožené kaple

m.č. Starý Brunst / Altbrunst, (zač.16.st.), 940/969/975 m, obyvn.: 70 , obec na levém břehu Křemelné, vznikl při pálení stromů na potaš (brennen / pálit), býv. sklářská huť, továrna na dřevěné výrobky, pila a pila na šindel, býv. hosp. usedlosti, statek, mlýn, hospoda, kovárna, 10 domů, vodní elektrárna, tábor pro utečence v r. 1945, národní správa v r. 1948, zcela zničen v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, 1954 ostřelování, 1959 konečná likvidace, 1969 montované stáje pro 4 páry koní na stahování polomů, 1987-89 **ploskohřbetka smrková**, návrh obnovy osídlení, návrh obnovy zaniklé kaple

m.č. Suché Studánky u Můstku (Stráně, Horní Suché Studánky) / Obere Dürnberg: 1040-1068 m, (1720), obec - rozptýlené samoty dvorcového typu, býv. pila, zcela zničené, zánik, dnes křižovatka turistických cest, hojně navštěvovaná malebná památná mariánská kaplička, návrh obnovy zaniklých kaplí a křížové cesty,

PR Mestištská rokle, prameniště Mestištského potoka, dnes planina s rašelinnými loukami

- m.č. Šimandlův Dvůr**, obyv.: 10, samota, lyž. vlek, návrh obnovy ohrožené kaple
- m.č. Šmauzy / Schmausenhütte**, pův. Přední a Zadní, sklářské hutě, býv. samoty na vých. svahu Můstku při pramenech Křemelné, zničeny, rašeliništní louky
- m.č. Štíhlov / Stiegelhof**, obyv.: 10, samota, zničena, návrh obnovy ohrožené kaple
- m.č. Šukačka / Schukatschen**, 880 m, obyv.: 10, samoty
- m.č. Zejbišský Dvůr**, samota
- k.ú. a m.č. Javorná u Polomu (799122)**: zcela zničena
- k.ú. a m.č. Jesení / Gesen (618241)**: 735 m, (1379), 322 ha, obyv.: 150 / 56 / 3 / ? , osada, býv. dvůr, mlýn s vodní pilou – dosud funkční, skupiny chalup a samot, *BR, EVL*
- m.č. Motlova Pila**, samota
- m.č. U Hajdů**, samota
- k.ú. a m.č. Kunkovice u Čachrova / Kunkowitz, Bergdried (677311)**: 768 m, (1404), 209 ha, obyv.: 128 / 44 / 43 / ? , osada u Ostružné, býv. mlýn u Ostružné, lid. architektura, roubenice, hist. kamenný klenutý dvouobloukový siln. most (z neopracov. lomových kamenů) – techn. památka, kaple sv. Anny, zámeček čp.1 panského dvora, býv. zeměděl. usedlost, samoty, býv. mlýn, zámeček, rekr. zařízení Domu dětí a mládeže Klatovy, *BR, EVL*
- k.ú. a m.č. Onen Svět (Nový svět) / Jenewelt (618250)**: 775 m, (1494), 195 ha, obyv.: (102) 90 / 10 / 9 / ? , osada na úpatí Můstku, býv. velmi známá sklárna (1494 – pol. 17. st.), lidová architektura, *BR, EVL, PO*
- m.č. U Michla / Michelhäusel**, samota, zničena
- k.ú. a m.č. Svinná na Šumavě / Swina (657786)**: 900/827 m, (1404), 385 ha, obyv.: 115 / 4 / 4 / ? , obec zničena, lidová architektura, býv. mlýn a šindelovna, *BR, EVL*
- m.č. Dolejší Svinná / Unter Swina**, převážně zničena. samoty, návrh obnovy ohrožené kaple
- m.č. Hořejší Svinná / Ober Swina**, zničena, návrh obnovy ohrožené kaple
- m.č. Střední Svinná / Mittel Swina**, zničena
- k.ú. a m.č. Zahradka u Čachrova / Mehregarten (618268)**: 724 m, (1373), 171 ha, obyv.: 89 / 23 / 17 / ? , osada, téměř zanikl, lidová architektura, mlýn, hospodářská usedlost, *BR, EVL*
- k.ú. a m.č. Zhůří (pod Javornou) / Haidl am Ahornberg (798975)**: (1613), 1568 ha, obyv.: 623, královácká rychta pod Hadím vrchem, v údolí Křemelné (Zhůřského potoka), pův. dřevařská sklářská obec (hut' - brusírna skla 1753-87), zbytky vodních kanálů a náhonů, uhlíři, býv. kostel, pošta, škola, četnická stanice, těžba rašeliny na Zhůřské slati, mlýny, pily, pěkný výhled na panoráma Šumavy, 273 ha pastvin, 228 ha luk, 174 ha polí, 893 ha les, 486 ks skot, 72 ks ovce, 32 ks prasata, 5 ks koně, dnes louky nesekané, zničena v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, pomník 90. pěší americké divize, nově postavená kaple na místě farního kostela Nejsvětější Trojice (nákladem býv. německých obyvatel), návrh obnovy osídlení, *PO, NP, Stromy na Zhůří (o 136 – 471 cm)*
- m.č. Nové Zhůří / Neu Heidl**, obyv.: 47, zanikl v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, , návrh obnovy osídlení
- m.č. Zhůřecká brusírna / Haidlerschlerschleife / Haidlerschlerschleifwerk**, obyv.: 17, zanikla VVP Dobrá Voda
- m.č. Stará Hut' / Althütten**, obyv.:?, zničena 1952 VVP Dobrá Voda, *BR, EVL, PO, CHKO, PR Kepelské mokřady, PR Zhůřský lom, PR Zhůřská pláň*
- DEŠENICE (KT)**, městys, **3139 ha, obyv.: 2415 / 746 / 712 / 702, trvale regresivní**, *BR, EVL, PO, CHKO*
- k.ú. a m.č. Dešenice / Deschenitz (625647)**: 505 m, (1272), 651 ha, obyv.: 981 / 446 / 436 / ? , městys pod Prenetským hřebenem na Dešenickém potoce (nad soutokem s Úhlavou, vodní tvrz / zámek, pivovar, kostel sv. Mikuláše, lid. architektura, býv. žid. škola s mansard. střechou, kamenná kašna, množství samot a skupin chalup, *BR, EVL, CHKO*
- m.č. Dešeničky (Kunce)**: 580 m, typická horská rozptýlená zástavba na okraji CHKO, kapličky, křížky, býv. hřbitov, býv. pila (katr), rybníček, návrh realizace skanzenu Pošumavské lidové architektury, návrh obnovy kapliček a kaplí
- m.č. Na Ovčím vrchu**, samoty
- m.č. Na zahradách**, samoty u tratě
- m.č. U Kryštofů**, samoty
- m.č. U Malátů**, samota u Úhlavy
- m.č. U Stachů / Stachhäusel**, samota, zničena
- m.č. U Weinbauerů**, samota
- k.ú. a m.č. Datelov / Todlau (625469)**: 625 m, (1379), 247 ha, obyv.: 96 / 8 / 8 / ? , osada na Datelovském potoce, roubená chalupa, býv. mlýn, funkční hamr, vojenská střelnice, převážně zničena, *BR, EVL, PO, CHKO, PR Městišské rokle, PR Městišské olšiny*
- m.č. Datelovský Mlýn**, samota
- m.č. Na Drahách**, samota
- m.č. Vanínský Dvůr**, samota
- k.ú. a m.č. Děpoltice / Depoltwitz (Depoldowitz) (625477)**: 642 m, (1379), 337 ha, obyv.: 212 / 78 / 47 / ? , osada na horském hřebeni pod Prenetem, kostel sv. Izidora se šindel. věží, horský hřbitov, roub. chalupa čp. 24 s pavlákou, návrh obnovy kapličky, *BR, EVL, PO, CHKO*
- m.č. Bláhovský mlýn**, samota u Jelenky
- k.ú. a m.č. Divišovice u Děpoltic / Diwischowitz (625485)**: 574 m, (1550), 402 ha, obyv.: 189 / 27 / 36 / ? , býv.

mlýny, *BR, EVL, CHKO*

m.č. Pohádka (Pangerlhof, Pangerlův dvůr) nad Divišovicemi, cca 800 m, samota v lese, hospodářský dvůr
k.ú. a m.č. Matějovice u Dašenic / Mottowitz (625671): 650 m, (1379), 283 ha, obyv.: (126) 105 / 5 / 2 / ? , osada ve svahu Křížového vrchu, kaple s polygonální věžičkou na hřebeni střechy, většina zničena, dnes samoty, *BR, EVL, PO, CHKO*

m.č. Matějovičky: obyv.: 25, samota pod Prenetským hřebenem, boží muka

m.č. Březí / Birkenbüchel: 650 m, (1379), obyv.: 15, osada, částečně zničena, dnes samota pod Prenetem, kaplička

m.č. Křížový Vrch / Kreuzberg: 800 m, (1633), obyv.: 10 , osada, převážně zničena, dnes samota, návrh obnovy kapličky při cestě na Prenet

k.ú. a m.č. Městiště u Děpoltic / Dorrstadt (625493): 600 m, (1554), 360 ha, obyv.: (114) 103 / 4 / 0 / ? , pův. dřevařská osada v údolí Jelenky pod svahy Prenetu, na návsi obnovena dřevěná polygonální kaplička se šindel. střechou, 800 m výše po toku dochovaný roubený hamr s dílnou z r. 1850 (v provozu byl do r. 1975), soukromý, přístupný, obec převážně zlikvidována (u vojenské střelnice), dnes rekr. chalupy, návrh obnovy křížové cesty k Suchým Studánkám, *BR, EVL, PO, CHKO, PR Mestištské rokly, PR Městištské rokliny (nepřístupná křížová cesta k Suchým studánkám)*

k.ú. a m.č. Milence / Milík (625655): 492 – 515 m, (1379), 344 ha, obyv.: 411/ 138 / 145 / ? , podhorská obec na soutoku Dešenického potoka a Úhlavy, dnes navazují na obec Dešenice, úpravna vody skupinového vodovodu z Nýrské přehrady, mlýn, skupina chalup Jez Úhlavský, množství samot, návrh obnovy kapličky

m.č. Pfefrův Mlýn / Pfeffermühle, (1585), býv. mlýn a elektrárna, samota a mlýn, zánik

m.č. Úhlavský Jez / Angelwóhr, 510 m, samota, zanikla zatopením Nýrskou přehradou

k.ú. a m.č. Oldřichovice u Děpoltic / Olchowitz (625507): 625 – 638 m, (1383), 294 ha, obyv.: 199 / 25 / 22 / ? , vesnička pod Prenetem navazuje na Děpoltice, býv. dvůr, kostel sv. Isidora, návrh obnovy ohroženě kapličky, *BR, EVL, PO, CHKO*

m.č. Želiv / Fleischhöfe, 630 m, (1555), obyv.: 15, většina osady zanikla, dnes samoty pod Želivským vrchem

k.ú. a m.č. Žiznětice / Schiessnetitz (625663): 555 m, (1379), 221 ha, obyv.: (122) 119 / 10 / 12 / ? , většina obce zanikla, dnes malá osada, roubené objekty, kapličky, návrh obnovy kapličky před obcí s vyhlídkou

DLOUHÁ VES U SUŠICE (SU), 1498 ha, obyv.: 2133 / 802 / 777 / 838, mírně progresivní, *BR, EVL, PO, CHKO*

k.ú. a m.č. Dlouhá Ves u Sušice / Alt/Neu Langendorf (626538): 470 - 512 m, (1290), 511 ha, obyv.: 486 / 665 / 643 / ? , obec na pravém břehu Otavy, rozsáhlé sejpy po rýžování zlata (3 km), roubené objekty, býv. zámek, hrad a tvrz zničen, kostel sv. Filipa a Jakuba, kaplička, socha sv. J. Nepomuckého, býv. panská sýpka, hamr, sklárny, sirkařská továrna, hydroelektrárna, židovské památky, skupina 22 typových dvojdomků – chalup pro dřevaře a dělníky na Vchynicko-Tetovském kanálu (44 rodin), *BR, EVL, PO, CHKO*

m.č. Stará Dlouhá Ves: 512 m, (1290), obyv.: 895, 479 / ? , část obce množství býv. samot a mlýnů

m.č. Nová Dlouhá Ves: 500 m, obyv.: 442 , část obce, dvojdomky dřevařských dělníků, kostel sv. Filipa a Jakuba, židovský hřbitov, skádky dřeva, návrh obnovy zám. kaple

m.č. Vranov / Braunau, Wranow: 500 m, (1353), býv. mlýn, továrna, zánik

k.ú. a m.č. Bohdašice / Budaschitz (Steinhäusel) (626520): 602 - 617 m, (1394), 334 ha, obyv.: 230 / 54 / 46 / ? , osada, býv. mlýn, řopík, zničena, *BR, EVL*

m.č. Stupna (Stupno) / Stupen, 610 m, (1542), obyv.: 297 , samoty

k.ú. a m.č. Janovice u Sušice / Janowitz (626546): 548 m, (1305), 146 ha, obyv.: (144) 106 / 15 / 14 / ? , osada, mlýn na Divišovském potoce

k.ú. a m.č. Nové Městečko / Neusadtt, Neustadtl (626554): 512-515 m, (1360), 274 ha, obyv.: (241) 201 / 9 / 15 / ? , ves v údolí Otavy, původně městečko, býv. rýžoviště zlata, *BR, EVL, klen u koupaliště Nové Městečko*

m.č. Annín / Annathal (údolí Anenské): 512 – 530 m, (1230), obyv.: ? / 72 / 59 / ? , královácká rychta, těžba zlata sejpy, býv. slavná sklářská osada u Otavy pod Mouřencem, papírna, 1. ATC v ČR (od r. 1960), líheň pstruhů

m.č. Bohdašický Mlýn, samota

m.č. Nové Domky / Neuhäuser, 530 m, (1439), skupina chalup

k.ú. a m.č. Platoř / Plattorn, (626562): 646 - 666 m, (1584), 234 ha, obyv.: 132 / 2 / 0 / ? , boží muka, návrh obnovy kapličky, památná lípa, památný buk

m.č. Mouřenec (Mouřenín, Sv. Mořic) / St. Maurenzen: 560 – 590 m, (1369), zaniklá osada na návrší nad Annínem, nad levým břehem Otavy, pod vrchem Mouřenec (617 m) , pozdně románský kostelík sv. Mouřence (Mauricia) (1230 - 40), na hřbitově bar. kostnice, areál opraven 1992

m.č. Rajsko / Roisko: 513 m, (1494), obyv.: 83 / 3 / 0 / , skupiny chalup v údolí Otavy

HAMRY NA ŠUMAVĚ (KT), 3687 ha, obyv.: 1450 / 128 / 119 / 108, **trvale degresivní**, *BR, EVL, PO, CHKO*

k.ú. a m.č. Hamry na Šumavě / Hammern (792730): 578 - 582 m, (1429), 3531 ha, obyv.: 1450 / 98 / 119 / 108 , býv. král. rychta pod Ostrým, původně cca 30 horských dvorců v úhlavském údolí, pak hornická obec (v 16. st. těžba a zpracování žel. rudy), dále skelné hutě a brusírna skla, pak papírna (na ručně klížený papír), hamry, mlýny, škola, pošta, hostince, býv. soukromá bot. zahrada Pavla Stuibera, kostel P. Marie Bolestné z r. 1785 (přestavbou kaple z r. 1773), obnovená křížová cesta (G. Fifka), přečerpávací hydroelektrárna (do r. 1930), mlýny, pila, továrna na papír, hostince, myslivna, množství býv. dvorů, dnes ves a skupiny chalup a samot v údolí Úhlavy, horský hotel Kollerhof, v

býv. Křížkově býv. kaple, návrh obnovy zaniklých kaplí, NS Úhlovský luh

m.č. Přední Hamry na Šumavě, skupina chalup, návrh obnovy kaple, BR, EVL, PO, CHKO, NPR Bílá stráž, PP Královský hvozď, chráněný buk (250 let)

m.č. Zadní Hamry / Kreuzwinkel, 725 m, (1787), obyv.: 215, obec převážně zničena, návrh obnovy kaple

m.č. Bruckhöfe, osada, zničena zcela

m.č. Buchar / Pucher, hezká osada pod Javornou v údolí Ostružné, (1840), 810 m, osada, zničena, dnes rekreace

m.č. Fuchsův Dvůr / Fuchsenhof, dvůr, zničen

m.č. Hromový kout / Donnerwinkel, 790 m, (1787), osada, zničena zcela

m.č. Hüttstadt, osada, zničena zcela

m.č. Knížecí Dvůr, skupiny chalup

m.č. Lederergutl, samota, zničena

m.č. Lenkův Dvůr / Lenkenhof, dvůr, zničen

m.č. Mottlovské dvory / Mottelhöfe, dvůr, zničen

m.č. Muckenhofe, osada, zničena zcela

m.č. Na konci / Berghöfe, osada, zničena zcela

m.č. Písečná Hut' / Sandhütte, samota, zničena

m.č. Pod Ostrým / Osserhütten, osada, zničena zcela, zůstala jen samota Stateček

m.č. Pustina / Einöden, osada, zničena zcela

m.č. Schwartzbarthöfe, dvůr, zničen

m.č. Simelhof / Simerlhof, osada, zničena zcela

m.č. Stateček, dnes rozcestí pod Ostrým, odpočívadlo

m.č. Steflův dvůr / Steflhof, dvůr, zničen

m.č. Sternhöhle, 625 m, (1720), osada, zanikla zcela

m.č. Strážišť / Warta, 800 m, samota, zanikla

m.č. Tremlovské Dvorce / Tremlhöfe, dvůr, zničen

m.č. Veitlovský Dvůr / Veitlhof, osada, zničena zcela

m.č. Wenzelův Dvůr, býv. samota pod Ostrým, zničen

m.č. Vöderhof, samota, zničena

m.č. Zolnerovský Dvůr / Zöllnerhof, dvůr, zničen

k.ú. a m.č. Zadní Chalupy pod Ostrým / (Hinterhäuser) (792756): 850 m, (1757), 156 ha ?, obyv.: 150, býv. rozptýlená obec pod Ostrým, většina domů zbořena, opraven křížek, návrh obnovy zaniklé kaple, BR, EVL, PO, CHKO, PP Královský hvozď

HARTMANICE (SU), město (1992), 3487 ha, obyv.: 7544 / 1234 / 1161 / 1071 , trvale degresivní, BR, EVL, PO, NP (27,44 %), CHKO

k.ú. a m.č. Hartmanice I (637271) a II (798991) / Hartmanizc: 712 - 715 m, (1219), 340 ha, obyv.: 4809 / 745 / 714 / ? , památkově hodnotné horní městečko na svahu Hamižné nad potokem Volšovka v povodí Křemelné, na Březnické obchodní cestě do Bavorska (ve 14. st. celnice), původně středověké zlatonosné doly Hamižná (cca od r. 1320), brusírna zrcadel zal. r. 1842, rozšířena o výrobu cínových folií v roce 1860, Židé zde tvořili více než 10 % obyvatel (1867-1938), kostel sv. Kateřiny, šumavský kamenný dům čp. 37 s pavláčkou ve štítě, Královácký dvůr, horská synagoga – židovské muzeum, lyžařský areál, jeskyně Peklo I,II,III na pravém břehu Pstružného potoka, NS Hamižná (UNESCO), BR, EVL, PO, NP, CHKO, PR Hamižná, památná lípa

m.č. Dobrá Voda (Sv. Vintíř, Březník) / Gutwasser, 888 m, (1350), obyv.: 19 , osada na svazích vrchu Březníku (1005 m) , , pův. poustevnická cela, pak kostel, tvrz a poplužní dvůr na březnické stezce, v l. 1675-1860 malé lázně, 1952 býv. VVP Dobrá Voda (velení), poutní kostel sv. Vintíře / St. Gunther z r. 1734 (pův. 1618), obnoven 1995 (skleněný oltář, betlém a křížová cesta (V. Tesařová), pův. got. kostel sv. Kateřiny), kaplička u pramene léčivé vody, skála sv. Vintíře, Židovské muzeum Dr. Šimona Adlera (židovská kultura)

m.č. Pustina, samota u Dobré Vody, torzo architektonicky významné hájovny, návrh její obnovy

k.ú. a m.č. Bezděkov u Hartmanic / Bezdekau (Bezdiekau) (637432): 810 m, (1336), samota, převážně zničena. zánik, EVL

m.č. Peklo / Höllmühle, 740 m, (1787), býv. osada pod vrchem Hamižná, zánik

m.č. Pozorka / Gibacht, samota, zničena

k.ú. a m.č. Hořejší (Horní) Krušec / Oberkörnsaltz (637289): 612 - 678 m, (1336), 126 ha, obyv.: (631) 64 / 48 / 35 / ? , lidová architektura roubenek, zaniklý zámek, samoty, hájovna, býv. mlýny, osada, BR, EVL

k.ú. a m.č. Dolejší Krušec / Unterkörnsaltz (637378): 630 – 640 m, (1336), 418 ha, obyv.: 149 / 12 / 16 / ? , býv. sklad kručové soli u březnické stezky, býv. tvr, hrad, bar. zámek z r. 1710 s kaplí a parkem, býv. samoty, mlýn, osada, návrh záchrané obnovy zámku s kaplí, parkem a kříž. cestou, chráněná lipová alej, BR, EVL

m.č. Prostřední Krušec / Mittelkörnsaltz, 640-653-660 m, (1336), obyv.: 144 / 16 / 18 / ? , býv. panský dvůr, převážně zanikl, dnes osada

m.č. Rapotice (Rapatice) / Rappatitz, 580 m, (1494), obyv.: 31 / ? / ? / ? , býv. osada, myslivna, zánik

m.č. Trpěšice / Tripischen, 650 m, (1435), obyv.: 33 / 2 / 2 / ? , dnes samoty

- k.ú. a m.č. Dolejší Těšov / Unterteschau (637262):** 730 m, (1428), 263 ha, obyv.: (214)175 / 97 / 81 / ? , osada, bar. zámek ze 17. st., bar. špýchar z r. 1697, *BR, EVL*
- k.ú. a m.č. Hořejší Těšov / Ober Teschau (637297):** 755 m, (1428), 290 ha, obyv.: 306 / 6 / 8 / ? , býv. samoty, osada, *BR, EVL*
- m.č. Bošov / Boschau,** 780 m, (1395), býv. skupina chalup, zcela zničena
- m.č. Maxlbauer,** samota, zničena
- m.č. Zadní Chalupy,** samota mezi lesy
- k.ú. a m.č. Chlum u Hartmanic / Chumo (637301):** 608 – 646 m, (1542), 144 ha, obyv.: 222 / 70 / 54 / ? , ves, v údolí Pstružného potoka, zámeček s hosp. dvorem a kaplí, *BR, EVL*
- m.č. Dolní Chlum,** samota
- m.č. Horní Chlum,** samota
- k.ú. a m.č. Javoří u Hartmanic (637319):** 775 m, (1389), 242 ha, obyv.: 499 / 20 / 20 / ? , *BR, EVL*
- m.č. Javoří / Gaberle (Grossaberle, Jaworzy),** 690 m, (1389), obyv.: 50 , osada, lid. arch. usedlosti
- m.č. Keply / Köppeln:** 945 m, (1787), obyv.: 37, osada u Ostružné, pův. sklářská huť (páteřiky a korále), horská selská stavení, po 2. sv. válce byty armády, dnes penzion a ekofarma Bílek, návrh obnovy kaple, *naučná Farmářská stezka , PR Kepelské mokřady*
- k.ú. a m.č. Kochánov II / Kochet (637327):** 875 m (1336), 307 ha, obyv.: 499 (519) / 1 / 2 / ? , lid. architektura usedlostí, umrlčí prkno, býv. skupiny chalup, samoty a dvory , pila, zaniklá, dnes jen samota, *BR, EVL, PO, NP, záměr rozšíření CHKO, přírodní park Kochánov (s lidovou architekturou vesnic)*
- m.č. Dolní Kochánov,** skupina chalup
- m.č. Horní Kochánov / Oberkochet,** osada, zcela zničena
- m.č. Radkov / Rathgeberrn,** 870 - 900 m, (1542), obyv.: 66 , obec, převážně zničena, dnes jen šamota v lesích u Volšovky pod Radkovským vrchem , v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, návrh obnovy kaple
- m.č. Malý Radkov / Ragersdorf:** 730 (870) m, (1560), skupina chalup, lid. architektura – roubenice
- m.č. Žezulka / Zezulkahof (Schechulkahof),** 770 m, (1850), osada s Mochovským mlýnem na Volšovce (Pstružném potoce) pod Mochovem, převážně zničena, zachován mlýn s roubenou obytnou částí, chov Huculských koní
- k.ú. a m.č. Kochánov / Kochet III (799009):** 875 m, (1294), obyv.: 25, *BR, EVL, PO, NP, záměr rozšíření CHKO, přírodní park*
- m.č. Blazilov / Blasliwies, Blasserwier,** 730 m, (1850), samota , zničena
- m.č. Karlov / Karlhof,** 780 - 790 m, usedlost, zámeček a park z r. 1868, obnovený křížek, dnes ubytov. zařízení
- m.č. Kubíčkův Dvůr / Kubickahof,** osada, zcela zničena
- m.č. Sova / Eulhütte, Eilhütten,** 940 m, (1787), obyv.: 35, osada, zcela zničena v r. 1952 – VVP Dobrá Voda
- k.ú. a m.č. Kundratice I / Kundratiz (637335):** 682 m, (1360), 222 ha, obyv.: 344 / 64 / 73 / ? , areál zámečku, hosp. usedlost, *BR, EVL*
- m.č. Cech,** skupina chalup
- m.č. Jakubice / Jakobitz,** 770 m, (1396), býv. samota, návrh obnovy zbořené kapličky
- k.ú. a m.č. Kundratice II (799 025):** obec, částečně zničena, *PO, NP*
- m.č. Dobrá Voda / Hutwasser,** zaniklá
- k.ú. a m.č. Loučová / Lukau (637343):** 666 m, (1389), 120 ha, obyv.: 131 / 14 / 8 / ? , loučový les, hospodářský dvůr a zámeček (starosta sušického okresu, vlastenec a spisovatel JUDr. Gabriel) s kapličkou, pivovar, návrh obnovy zbořené kaple, *BR, EVL*
- m.č. Hejtmanka / Hauptmans Haus,** samota, zničena
- k.ú. a m.č. Mochov u Hartmanic / Mochau (637351):** 875 m, (1336), 205 ha, obyv.: 88 / 1 / 2 / ? , osada u Pstružné s rozptýleným osídlením, lid. architektura, bv. vodní mlýn v Pekelském údolí, pila, malá vodní elektrárna, návrh obnovy kaple, *Mochovský jilm, památné modřiny, BR, EVL*
- m.č. Busil / Kriegseisenhof,** 800 m, (1787), královácký dvorec na Volšovce, samota u Mochova, farma
- k.ú. a m.č. Paště / Waid (798908):** obyv.: 177, zničeny v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, osady Zadní, Prostřední a Přední na loukách jižní stráni nad levým břehem Křemelné, sklárny, výhledy do kaňonu Křemelné a na Huťskou horu, zanikly, nepřístupné, *BR, EVL, PO, NP I Vydra-Křemelná-Otava, buk u Velkého Babylonu*
- m.č. Přední Paště / Vorder Waid,** 960 m, (1840), osada , sklárny, zničena zcela, zánik VVP Dobrá Voda 1952, silnička od Paštěckého mostu přes Vydru do býv. Stodůlek, návrh obnovy zaniklé kaple P. Marie, *chráněné Paštěcké skály*
- m.č. Střední Paště / Mitterwaid ,** 900 m, (1787), zničeny, zánik VVP Dobrá Voda 1952, obnovená hornická kaplička (2011)
- m.č. Zadní Paště / Hinterwaid,** (1787), 800 m, osada, zničena zcela, VVP Dobrá Voda 1952, návrh obnovy kaple
- m.č. Paštěcká Paseka / Waiderer Waid,** samota, zničena zcela, 1952 VVP Dobrá Voda
- m.č. Bergl,** zaniklá osada
- m.č. Bystrá / Wunderbach,** 650 m, (1786), obyv.: 30, osada , zničena zcela, VVP Dobrá Voda 1952
- m.č. Loužná (Lužná) / Ebenweis,** obyv.: 13, osada, zničena zcela v r. 1952 – VVP Dobrá Voda

m.č. Malý Babylon/ Klein Babylon, obyvl.: 4 , samota, zničena zcela v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, návrh obnovy kaple

m.č. Velký Babylon / Gross Babylon, 925 m (1787),obyvl.: 21, býv. ves na vých. straně Křemelné, dvorec, zbořena převážně, v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, opravené křížky, návrh obnovy zaniklé kaple, návrh obnovy jednoho objektu

m.č. Staré Hutě / Althütten, osada, zničena zcela

m.č. Vršek / Bergl, osada, zničena zcela

k.ú. a m.č. Světlá u Hartmanic / Zwieslau (637386): 573 m, (1428), 73 ha, obyvl.: 78 / 18 / 15 / ? , osada, *BR, EVL*

k.ú. a m.č. Štěpanice / Stepanitz (637394): 688 m, (1396), 347 ha, obyvl.: 339 / 35 / 4 / ? , obec převážně zničena, dnes jen osada

m.č. Kronhof, dvůr, zničen

m.č. Mirkov / Mirkau, 650 m, (1428), obyvl.: 30, osada, zánik, návrh obnovy zaniklé kaple

m.č. Palvínov / Ackenhöfen, 650 m, (1542), obyvl.: 30, zámek z tvrže (v 17. st.), skupina chalup, návrh rekonstrukce zámku s parkem a obnovy zaniklé zám. kaple

k.ú. a m.č. Vatětice / Watetitz (Siegelhof) (637408): 633-640 m, (1542), 148 ha, obyvl.: (630) 82 / 13 / 5 / ? , osada, dvůr, býv. sklárna, mlýn, býv. tvrz, hrad, zámek, většina zničena, návrh obnovy zaniklé mešní kaple a kapličky sv. Jana, *BR, EVL, Vatětická lípa v aleji k Palvínovu a Štěpanicím*

k.ú. a m.č. Vlastějov / Swalben (637416): 682 m, (1465), 163 ha, obyvl.: 86, 50 / 33 / ? , zaniklá ves , *BR, EVL*

k.ú. a m.č. Zálužice I (637424): 712 m, (1545), obyvl.: ? / 3 / 2 / ? , skupina chalup, *BR, EVL*

m.č. Bacher, samota, zničena

k.ú. Zálužice II (799033): samota, *PO*

HLAVŇOVICE (SU), 2405 ha, obyvl.: 1084 / 542 / 502 / 485, trvale degresivní, BR, PO, CHKO, přír.park Kochánov

k.ú. a m.č. Častonice / Castonitz (639061): 776 m, (1428), 126 ha, obyvl.: 64 / 14 / 18 / ? , osada, *BR, EVL*

k.ú. a m.č. Čeletice / Scheletitz (639079): 875 m, (1395), 167 ha, obyvl.: 58 / 2 / 7 / ? , osada, *BR, EVL*

m.č. Vršek / Bergl, zaniklá osada

k.ú. a m.č. Horní Staňkov / Ober Stankau (639095): 742 m, (1290), 278 ha, obyvl.: 90 / 22 / 19 / ? , osada

m.č. Cihelna / Antoniendorf, 688 m, (1840), obyvl.: ? / 34 / 25 / ? , osada

m.č. Skalka (Skalské Chalupy), 645 m , osada, zaniklá

k.ú. a m.č. Milínov / Milonow (639117),: 668 - 723 m, (1565), 416 ha, obyvl.: 99 / 69 / 53 / ? , navazuje na Hlavňovice

m.č. Hlavňovice u Sušice / Hlawniowitz: 687 m, (1428), 329 ha, obyvl.: 146 / 113 / 97 / ? , zámek, kostel sv. J. Nepomuckého, dřevěnice čp. 26, *PO, CHKO, přír. park Kochánov*

m.č. Orlov / Worlow, 655 m, (1336), samota , zánik

m.č. Sobíkov / Sobikow, 720 m, (1428), býv. dvůr, zánik

k.ú. a m.č. Mokřany / Moos (639176), 750 m, (1787), osada, zničena, *BR, EVL, PO*

m.č. Dolina, samota, zánik

m.č. Jakl v Louce / Jacklwiese: 760 m, samota, zánik

m.č. Na Volešku, samota, zánik

m.č. Spáleníště / Brandtstadt, 920 m, (1787), osada, zničena

m.č. Zadní Chalupy / Hinterhäuser, osada, zničena

k.ú. a m.č. Pích / Pichow, Bichow, (639109): 615 - 649 m, (1336), 206 ha, obyvl.: 56 / 27 / 25 / ? , osada, areál usedlosti čp. 4 – roubenice, šalov. štít, pavláčka, stáje, Píchovský mlýn, *BR, EVL*

m.č. Libětice / Libetitz, 655 m, (1336),. obyvl.: 86 ? / 39 / 33 / ? , osada

k.ú. a m.č. Přestanice / Prestanitz (639125): 708 m, (1290), 166 ha, obyvl.: 119 / 51 / 32 / ? , osada

k.ú. a m.č. Radostice u Hlavňovic / Radostitz (639133): 762 m. (1290), 110 ha, obyvl.: 31 / 25 / 29 / ? , osada

k.ú. a m.č. Suchá u Hlavňovic / Dürerendorf (639141): 690 m, (1582), 144 ha, obyvl.: 94 / 21 / 22 / ? , osada, *BR, EVL*

m.č. Puchverk: 608 m, obyvl.: ? / 26 / 13 / ? , osada na Kepelském potoce, techn. pam. Holubův mlýn a pila

k.ú. a m.č. Zámýšl / Zamisch (639150): 782 m, (1395), 327 ha, obyvl.: (310) 66 / 52 / 63 / ? , osada, *BR, EVL*

m.č. Jáchymov / Jachymow, 850 m, (1850), obyvl.: 30, osada , zánik

m.č. Javoříčko / Kleingaberle, Kleigaberle: 790 m, (1543), obyvl.: 36, osada, hezké šumavské statky

k.ú. a m.č. Zvíkov / Zwikau (639168): 742 m, (1428), 136 ha, obyvl.: 38 / 9 / 4 / ? , osada, malebná rozptýlená osada nad údolím Kepelského potoka, lidová architektura – roubené stavení alpského typu více než 200 let staré: usedlost čp. 3 (pavláčka s balustrátou ve štítě, zvonička na polovalbové střeše, bedněná stodola, vidlicová zvonička), usedlost čp. 1 špýcharového typu, *BR, EVL*

HORSKÁ KVILDA (SU), 2991 ha, obyvl.: 624 / 27 / 50 / 98, progresivní , BR, EVL, PO, NP (100 %),
ekoturistika nejvyšší obce ČR s „tundrovými“ společenstvy šumavských slatí – Zhůřská, Mezileská, Kvilidská, vyhlídka Antýgl, vrch Sokol (1253 m) vystupující z Kvilidských plání

k.ú. a m.č. Horská Kvilda / Innergefild (697869): (1577), 1075 m, 2991 ha, obyvl.: 624 / 20 / 50 / 48 / ? ,
pův. zlatokopecká osada na Hamerském potoce, pak dřevorubecká osada, rýžoviště – sejpy na Hamerském potoce, rozptýlená roubená horská zástavba na rozsáhlých loukách, částečně zničená obec, místní muzeum, hotely, penziony,

ekologická farma, řada býv. samot a skupin chalup, návrh obnovy kaple v Antýglu, návrh rozhledny, BR, EVL, PO, NP I Vydra-Křemelná-Otava, Modravské slatě, Hornokvildské slatě, Horní Vydra

m.č. Bernstein / Bärnsteinhäusel, skupina chalup mezi Horskou Kvildou a Filipovou Hutí, zcela zničena

m.č. Pechler, osada na Hamerském potoce, zcele zničena

m.č. Ranklov / Ranklau, 1140 m, (1869), samota, těžba dřeva, malování skla, rýžování zlata – sejpy, dvoumetrový silák Josef Klostermann zv. Sepp Rankl, osada zanikla, zrekonstruovaný býv. Polaufův hostinec - dnes penzion a hotel Rankl (zde začíná Klostermannův román V ráji šumavském), venkovní řezbářská výstava p. Pavla - dřevěná socha Seppa Rankla,

m.č. U Daniela / Danielhof, samota, zničena

m.č. Vydří Most / Widerbruck, k.ú. Horská Kvilda, (1869), 1050 m, obyv.: 116, ves převážně zanikla, dnes samoty

m.č. Výhledy / Schrollenhaid, 1060 m, (1850), osada zanikla

m.č. Zlatá Studna / Goldbrunn, 1114 m, (1799), obyv.: 90, osada na okraji Zhůřských a Hornokvildských slatí, pův. sklářská ves (malované sklo), hostinec, myslivna, louky, slatě, v 50. letech zbořena

m.č. Horní Antýgl (Otýgl) / Antiegel, 1135 m, osada, mohutné sejpy středov. rýž. zlata Hamerský potok a přítoky, pův. královácký dvůr a rychta z 18. st., býv. malá huť - sklárna (1523 – 1818), dvorec upraven na zájezdni hostinec a pak na ATC, ojedinělé domky

m.č. Korýtko / Grandl: obyv.: 15 / ? / 8 / ? , osada, dnes samoty u Filipovy Hut

CHUDENÍN (KT), 4587 ha, obyv.: 2939 / 598 / 612 / 633, mírně progresivní, EVL, PO, CHKO

k.ú. a m.č. Chudenín / Chudiwa (654663): 478 m, (1578), 815 ha, obyv.: 422 / 173 / 239 / ? , obec, kaple P. Marie, řada býv. skup. chalup a samot, CHKO, *Chudenínská lípa*

m.č. Havlův Dvůr / Havelhof, samota, zničena

m.č. Fuchsberg, býv. skupina chalup, zánik

k.ú. a m.č. Fleky / Flecken (654647): 560 m, (1600), 560 ha, obyv.: 506 / 43 / 75 / ? , osada, býv. dvory, mlýn, hostinec, celnice a kasárna fin. stráže, CHKO

m.č. Přední Fleky / Flecken, 560 m, (1600), osada zničena částečně

m.č. Střední Fleky / Flecken, 560 m, (1600), skupina chalup převážně zničena

m.č. Zadní Fleky / Flecken, 560 m, (1600), skupina chalup převážně zničena

m.č. Bártlův Dvůr / Bartlhof, osada, zcela zničena

m.č. Bernhof, zanikl

m.č. Červené Dřevo / Rothenbaum, 750 m, (1600), obyv.: 70, opův. osada pro lesní dělníky, název podle dřínu (modřínu) nebo podle červeně natřeného stromu pastýřem, který dovnitř vložil svatý obrázek, v r. 1680 postaven kostel a fara, škola, ves prakticky zanikla po r. 1946, dnes rekr. objekty, poutní kaple

m.č. Stockmühle, samota, zničena

m.č. Šternov / Sternhof, obyv. 46, zánik

m.č. Webrův Dvůr / Weberbauernhof, samota, zničena

k.ú. a m.č. Hadrava / Hadrava (654655): 454 m, (1600), 244 ha, obyv.: 208 / 81 / 53 / ? , osada, *Hadravská lípa*

m.č. Dvorce pod Strání, samoty

m.č. Na Dvorcích, samota

m.č. Nové Pocinovice, skupina chalup

m.č. U Maňasů, samota

m.č. U Marka, samota

m.č. U Nadvesného, samota

k.ú. a m.č. Hvězda u Chudenína (Šternov) / Sternhof (654728), 585 m, (1720), obyv.: 45, zánik

k.ú. a m.č. Liščí u Chudenína / Fuchsberg (654671): 518 m, (1697), 601 ha, obyv.: 321 / 18 / 15 / ? , obec, většina zničena, dnes skupina chalup

m.č. Fuchsberg Einschichten, samota, zanikla

k.ú. a m.č. Skelná Huť (Zadní Lhota) / Glasshütten, (736368): 513 m, (1419), 540 ha, obyv.: 622 / 172 / 153 / ? , ves u Chudenína, býv. důl Boží Pomoc, návrh obnovy kaplí, BR, EVL, CHKO

m.č. Lesní Domky, býv. samota, zánik

m.č. U Holubáře / Taubenhäusel, samota, zničena

k.ú. a m.č. Suchý Kámen / Dórrstein (654698): 718 m, (1419), 472 ha, obyv.: 49 (59), skupiny domků, jedno z nejstarších sídel, býv. královácká rychta (zmínka z r. 1321), opravená kaple (prázdna), BR, EVL, CHKO, *památný smrk na Suchém Kameni, památný hraniční buk na Suchém Kameni a památný buk na Suchém Kameni*

k.ú. a m.č. Svatá Kateřina u Chudenína / Sankt Katharina (654701): 633 m, (1575), 1005 ha, obyv.: 449 (570) / 19 / 21 / ? , dřívě obec, dnes osada u státní hranice, býv. královácký dvorec (zmínka z r. 1565) u zemské cesty, výšinné hradiště, kostel sv. Kateřiny zbořen, kostel sv. Linharta, býv. skupiny chalup, samot, dvorů, hamr, pila, mlýn, velká část obce zničena, návrh obnovy 8 kaplí, BR, EVL, CHKO, PP *Královský hvozď (s rozsáhlým OP)*

m.č. Dolní Hutě / Unterhütte, osada, zničena

m.č. Horní Hutě / Ober Hütten, dvůr, zničen

m.č. Dvorky (Dvůr Webrův a Lindlův) / Weberhof a Lindelhof, 632 m, (1789), osady, zničeny

- m.č. **Ganglův Dvůr / Ganglhof**, dvůr, zničen
m.č. **Gerlovy Dvory / Gerlhof**, samota, zničena
m.č. **Hallhäusel**, samota, zničena
m.č. **Harrerovy Dvory / Harrahof**, samota, zničena
m.č. **Kriegrovy Dvory / Kriegerhof**, samota, zničena
m.č. **Olšinské Dvory / Erlhof**, dvůr, zničen
m.č. **Ovčín Radošín (Račín, Radčín) / Ratschin**, (1789), obyv.: 14, osada většinou zbořena, zůstal 1 opuštěný dům a poválečný dvojdoměk, návrh obnovy zaniklé kaple
m.č. **Schindelhof**, obyv.: 10, dvůr, zničen
m.č. **Schindlmetzker**, dvůr, zničen
m.č. **Spierkenhöfe**, dvůr, zničen
m.č. **Stiegelhóf**, obyv.: 10, dvůr, zničen
m.č. **Taubenhóf**, obyv.: 10, dvůr, zničen
m.č. **U hamru / Am Hammer**, samota, zničena
- k.ú. a m.č. Uhlíšť / Kohlheim** (654710): 508 m, (1444), 233 ha, obyv.: 362 / 71 / 27 / ? , osada, býv. osada dřevařů a uhlířů, *CHKO, PP Královský hvozd*
- KAŠPERSKÉ HORY (SU), město (1584/1960), 4412 ha, obyv.: 3358 / 1644 / 1603 / 1544, trvale degresivní**, pův. horní městečko, 758 m, (13.st.,1337), *BR, EVL, PO, NP (32,86 %), CHKO*
- k.ú. a m.č. Kašperské Hory / Bergreichenstein** (664391), 758 m, (1337), 1130 ha, obyv.: 2289 / 1535 / ? / ? , **MPZ**, horní městečko, druhé nejvýše položené město v Čechách, původně hornická obec, zlatá ruda v povodí Otavy(po Jílovém druhý nejvýznamnější revír u nás), 40 zlatých dolů, před r. 1345 se obec stala svobodným horním městem osvobozeným od cla a mýta, v r. 1584 královské horní město, nová Solná / Zlatá obchodní cesta z Pasova do Prahy vedla přes Kašperské Hory (díky Karlu IV.), v okolí rýžoviště, jámy, štoly, pozůstatky středověké úpravny zlatonosných rud (u Zlatého potoka více než 300 mlýnů na drcení zlatonosné rudy), býv. sklářská huť, řada památek, got. děkanský kostel sv. Markéty, got. hřbitovní kostel sv. Mikuláše, kaple sv. Anny, poutní novorománský kostel P. Marie Sněžné, kaple lesní kaple P. Marie Pomocné, ren. radnice, měšťanské domy, bar. špýchar, býv. klášterní mlýn, býv. pivovar, pranýř sloužící jako boží muka přenesen na úpatí Šibeničního vrchu, býv. skupiny chalup, samoty, hájovny, cihelna, mlýny, havírna, továrna na zápalky Amáline údolí, řopíky, průzkumná štola (zlato, wolfram), netopýři ve štolách, dnes rekreační středisko, muzeum Šumavy, muzeum motocyklů, expozice české hračky, Šumavské bylinné lázně (Park hotel Tosch), 8 vycházkových okruhů, naučná stezka Cestou zlatokopů, NS po linii lehkých vojenských opevnění (řopíky), návrh obnovy kaple Zmrtvýchvstání („Na prádle“), uvnitř vyvěrá pramen a kaple sv. Zikmunda, *BR, EVL, PO, NP, CHKO, PR Amáline údolí, PR Nebe*
- m.č. Plavčín**, (1584), osada, zanikla
- k.ú. a m.č. Červená u Kašperských Hor / Rothseifen** (664375): 798 m, (1356), 1308 ha, obyv.: 259 / 42 / 27 / ? , osada, nad údolím Losenice, název podle červených sejpů - rýžoviště (červený křemen s obsahem zlata), horský kostelík P. Marie, byv. huť, pila, samoty, *BR, EVL, PO, NP I Obří hrad-Pěnivý potok, PR Amáline údolí, PR Losenice, památné 2 lípy velkolisté na Červené*
- m.č. Bajerov / Baierhof**, (1356), 760 m, osada, zanikl
m.č. Buzošná / Reischenschleife (Riesenbach), 850 m, (1869), osada zcela zanikla, zbořeniště myslivny, býv. skupina chalup, návrh obnovy zaniklé kaple s věžičkou
m.č. Cikánka, samota, zanikl
m.č. Hutašín / Huttaschin, (1869), 770 m, (1869), samota
m.č. Kačerov, samota
m.č. Na Šobu, samota
m.č. U Matesa / Am Steindl, samota, zcela zničena
- k.ú. a m.č. Dolní Dvorce u K.H. / Unterhöffen** (664383): 595 m, (1548), 1130 ha, obyv.: 128 / 15 / 1 / ? , ves u Račího potoka pod hradem
- m.č. Příčná / Pritschen**, 580 m, (1787), obyv.: 20, samota
m.č. Trnové Dvory / Dornhof, 650 m, (1767), samota
m.č. U Jakubů, samota
- k.ú. a m.č. Kavrlík / Gailerle** (664405): 749 - 760 m, (1426), 146 ha, obyv.: 59, osada, zemědělský areál, důl a štola sv. Václava Geyrle řopíky, návesní kaple
- m.č. Ždánov / Zosum**: osada po r. 1970 pod vrchem Ždánov (1065 m), na j. svahu Ždánova pozůstatky zlatodolů, statek Peklo (Höllhof) do roku 1947, vojenská střelnice, zanikl, dnes pouze udržovaná myslivna, řopíky u cesty na Ždánov a ke Kašperku, návrh obnovy kaple Zmrtvýchvstání / „Na prádle“ (uvnitř vyvěrá pramen a kaple sv. Zikmunda)
- k.ú. a m.č. Lídlovy Dvory / Liedelhöfen** (664413): 778 m (758 m), (1584), 628 ha, obyv.: 124 / 2 / 17 / ? , obec , býv. sklárna, železárna, papírna, z velké části zničena, návrh obnovy zaniklé kaple, *BR, EVL, PO, NP, Zhůřská jedle*
- m.č. Císařský Dvůra**, samota
m.č. Dolní Lídlovy Dvory / Unter Liedelhöfen, samota, zničena

m.č. Flusárna / Flusshaus, ves zbořena kvůli radarům na Zhůří po r. 1952, návrh obnovy zaniklé kaple

m.č. Kaisrův Dvůr / Kaiserhof, 730 m, (1878), obyv.: 20, výhledy z hřebene Dvorského vrchu, zanikl

m.č. Karlina Pila / Karolinsäge, 620 m, , obyv.: 20, býv. pila, samota

m.č. Podlesí / Vogelsang, 790-800 m, (1584), obyv.: 75 / 3 / ? , osada, sklárna (čtyři století do r. 1812), býv. klášter s bar. kaplí sv. Barbory, statek, zaniklý zámek , ves zbořena kvůli radarům na Zhůří po r. 1952, lípa na Podlesí, alej jírovců

m.č. Russen, osada, zničena

m.č. Stará Huť u Podlesí I,II / Althütten am Vogelsang, obyv. 10, samota, pův. sklárna, zničena, kaple, rekr. chaty

m.č. Vogelsang, obyv.: 89 , zánik

k.ú. a m.č. Opolenec (Polnař) / Oppelitz (664421): 600 - 656 m, (1436), 344 ha, obyv.: 177, ves. malebná skupina zachovalých šumavských chalup, soubor 2 kaplí (návesní kaple sv. Michaela) a pamětní křížek, návrh obnovy zaniklé kaple u zbořeného mlýna, BR, EVL, PO

k.ú. a m.č. Tuškov / Duschowitz (664430): 645 m, (1584), 194 ha, obyv.: (757), 124 / 53 / 38 / ? , osada

k.ú. a m.č. Žlíbek / Rindlau (664448): 876-880 m, hrad Kašperk, návesní kaple, empir. pamětní křížek, zříc. předsunuté bašty Pustý hrádek, upravena, vyhlídka

m.č. České Domky, samoty

m.č. Nový Dvůr, samoty, kostel sv. Mauritia

MODRAVA (SU), 9145 ha, obyv.: 1012 / 53 / 49 / 68 , mírně progresivní, (cíl 150 - 200 obyv.),

BR, EVL, PO, NP (100 %)

k.ú. a m.č. Filipova Huť / Phillipshütten (697851): 1093 (1080 - 1140) m, (1785), 7658 ha, obyv.: 500 (482) / 23 / 14, nejvýše položené horské sídlo v ČR, býv. sklářská a dřevorubecká osada s rozptýlenou zástavbou na obchodní stezce z Kašperských Hor do Pasova, na svažité horské louce, výhled na Roklan, lid. architektura, roubenka s nájezdem na půdu (čp. 16), opravena boží muka a křížek, býv. sklárna od r. 1785 do k.19.st., býv. samoty, myslivna, návrh obnovy kaple, BR, EVL, PO, NP I Modravské slatě, Horní Vydra

m.č. Modrava (Modrá) / Mader, 985 m, (1523), 0 ha, obyv.: 35 / 49 / 8 / ? ,

jedna z nejrázovitějších šumavských obcí, východisko do nejkrásnějších částí Šumavy, na soutoku Modravského, Filipohuťského a Roklanského potoka, pův. dřevařská osada Mádr / Mader, rybářsko-pastevecké místo, založena při stavbě Vchynicko-tetovského kanálu, Klostermannova chata z r. 1924 KČT, býv. Bienertův pilařský závod na výrobu rezonančního dřeva, interaktivní návštěvnické centrum dřevařství, lidová architektura – horská stavení s polovalbami, Klostermannova turist. chata (z r. 1924 v šumavském stylu),dnes rekreační středisko, ;MUDr. Otto Kaskoun (nar. 1917) ve své knize Šumavská putování za přírodou, historií, přáteli a pacienty sděluje: Modravské slatě ve výběžku našeho území do Německa mezi Roklanem (1453 m) a Luzným (1373 m) patřící mezi nejmalebnější místa centrální Šumavy, je možno označit za srdce Šumavy (K. Klostermann je nazval světem lesních samot). Hřebeny hraničních hor (na jz. Roklan, Blatný, Špičnick, Luzný a na jv. Velké a Malé Mokrůvky uzavírají zdejší slatě do velké pánve. Mimořádný hydrologický význam Modravských slatí i jejich podmanivá krása a dlouholetá nepřístupnost, vyvíjí tlak na jejich rozumné zpřístupnění. Proto jsou dva důvody. Předně – německé hraniční území mezi Roklanem a Luzným pamatuje na turisty (stezky na okrajích slatí či pralesy pod Falkensteinem), druhý důvod je historický, neboť pod Luzným kolem Modrého sloupu procházely nejstarší spoje mezi Dunajem a Labem (bavorští poutníci tudy putovali v dlouhé mariánské pouti na příbramskou Svatou horu). Mnozí turisté nelutují dlouhé objížd'ky do Bavor, aby mohli z vrcholu Luzného si ověřit plný rozsah smrkové kalamity na obou Mokrůvkách, BR, EVL, PO, NP (100 %)

m.č. Březník / Pürstling, 1133m (1162) m, (1787), obyv.: 20 , vysídlen, osada v údolí Luzenského potoka, nejdešivější a nejchladnější lokalita -1500 mm, po 154 dnů v roce teploty pod nulu, krásný výhled údolím k Luznému, k oživení došlo při plavbě Vchynicko-tetovským kanálem, Schwarzenberská lesovna zde postavena v r. 1802, ještě ve 30. letech 20. století byla využívána jako lesovna a hájovna (pro revírníka, příručího a hajného, i pro turisty – 13. lůžek (kteří zde dostali i občerstvení, např. palačinky), pak objekt pohraniční stráže do konce 60. let, po složitých jednáních byl objekt v r. 2002 upraven jako informační centrum s expozicí K. Klostermanna (zde děj románu Ze světa lesních samot).. osada zničena kromě býv. hájovny

m.č. Josefstadt, býv. osada, zničena

m.č. Preisleiten, 960 m, (1840), obyv.: 259, býv. dřevařská osada směrem k Modravě, vysídlen, zanikla, rozvaliny

m.č. Roklanská hájenka / Rachelhütte, na české straně Roklanská chata (1180/1197 m, u pramene Roklanského potoka, Prášily) býv. nejvýše postavenou roubenicí na Šumavě (pro schwarzenberské lesníky), stržena, vedle turist. chata, dnes objekt Správy NPŠ, býv. roklanská jímka- Roklanská hájovna, pak Roklanská bouda z r. 1854, v r. 1856 na kamennou, hostinský pokoj, u umělé vodní nádrže (ke splavování polenového dřeva Roklanským potokem, poslední r. 1956), vedle ubytovna dřevorubců, od r. 1937 turistická ubyt. chata, v r. 1951 vystěhování, od r. 1954 Pohraniční stráž, v padesátých letech byla stržena, vedlejší objekty zlikvidovány, hráz nádrže rovněž, posléze hájovna, z chaty dnes objekt Správy NP, BR, EVL, PO, NP I Modravské slatě

m.č. Schürerova Pila, samota , zánik

k.ú. a m.č. Javoří Pila / Ahornsäge (697885): 790 m, (1543), obyv.: 10, archeolog. lokalita pravěkých obyvatel, býv. osada s pilou u Javořího potoka, pak ubyt. hájovna, hostinec (z poč. 20. st.), byla to oblíbená zastávka pro turisty

přicházející od Rudy přes Laka, Prášily a Poledník – a to v dobách, kdy se celá Šumava zvládala po hraničních hřebenech za 7 – 9 dnů, zlikvidováno, pak kasárna PS, dnes hospodářský objekt lesních dělníků, *BR, EVL, PO, NP I Modravské slatě*

m.č. Rybárna / Fischerhütte, 1002 m, samota, typická hájovna u Roklanského potoka (tvaru U), dnes rekr. objekt **k.ú. a m.č. Roklanský Les** (697893): , obyv.: 15 , vrch Roklan (1264, SRN), **k.ú. a m.č. Vchynice-Tetov II / Chinitz-Tettau** (798681): 1041 m, (1792), 1487 ha, obyv.: 543 / 0 / 0 / 27 / ? , osada u Modravy s rozptýlenou zástavbou, býv. sklářská huť, 1799 stavba kanálu na polenové dříví, převážně zbořena, (zachovány jen 2 domy), obnovená boží muka, Vchynicko-tetovský plavební kanál, *BR, EVL, PO, NP I Horní Vydra*

m.č. Palečkovna, samota

m.č. Rechle, dnes pouze most přes Vydru

NÝRSKO (KT), město (1558/1960), 6841 ha, obyv.: 7155 / 4989 / 5109 / 5142, mírně progresivní, *BR, EVL, PO, CHKO*

k.ú. a m.č. Nýrsko / Neuern, Niersko, (708453): 452 m, (1327), 928 ha, obyv.: 3230 / 4182 / 4394 / ? podhorské město v údolí Úhlavy, na zemské „německé“ stezce z Plzně přes Klatovy do Bavorska, původně u brodu, pak u mostu, 1467 vyplněno křížáky, průmyslovému rozvoji napomohla železnice z Plzně do Železné Rudy a do Bavor, objekty lid. architektury, bar. radnice, hřbitovní kostel sv. Tomáše, socha sv. J. Nepomuckého, fara, kostel 14. Svatých Pomocníků byl zbořen r. 1973 při panelové výstavbě, radnice, synagoga, pozůstatky žid. ghetta (z l. 1713 – 1838), žid. hřbitov, areál lesního divadla na úpatí vrchu Pajrek se zříceninou hradu Pajrek, koupaliště a ATC, lyž. sjezdovka s umělou hmotou, býv. samoty, návrh obnovy kostela 14. svatých Pomocníků, návrh obnovy kaple, návrh obnovy synagogy a žid. hřbitova, *BR, EVL, CHKO*

m.č. Hadrava / Hadrawa: osada, roubenka s černou kuchyní

m.č. Radhostice (Radostice), (1585), osada , zánik

m.č. Radšice (Hradšice), (1431), osada , zánik

m.č. Třebov (Třebová) / Trzebow, (1379), osada , zánik

k.ú. a m.č. Blata / Hoslau, Blatta (708437): 608 m. (1379), 170 ha, obyv.: 92 / 20 / 12 / ? , osada, kaple

k.ú. a m.č. Bystřice n. Úhlavou / Bistritz an der Angel (617083): 455 m. (1339), 404 ha, obyv.: 479 / 482 / 348 / ? , obec navazuje na Nýrsko, areál soukr. zámku s parkem, chalupa s barokiz. štítem

k.ú. a m.č. Hodousice / Hodusitz, Holletitz (708445): 502 m, (1373), 434 ha, obyv.: 740 / 125 / 106 / ? , osada, býv. samoty , usedlost čp. 45 s bar. štítem, návrh obnovy zpusťované kaple

k.ú. a m.č. Stará Lhota / Dolní Lhota) / Freihöls, (708461): 488 m, (1379), 304 ha, obyv.: 296 / 49 / 46 / ? , osada, u Nýrské vodárenské nádrže, býv. skupiny chalup a samot, *BR, EVL, CHKO, památný buk pod penzionem*

m.č. Horní (Hořejší) Polánky, 600 m, obyv.: 10, býv. samota

m.č. Na Lesní Louce , 550 m, obyv.: 25, samota

m.č. Pajrek / Baiereck, Payrek: 590 m, (1360), skupina chalup, zříc. hradu Pajrek

k.ú. a m.č. Starý Láz / Starlitz (617105): 472 m. (1540), 262 ha, obyv.: 120 / 47 / 32 / ? , osada, návrh obnovy kapličky

k.ú. a m.č. Zelená Lhota / Grün (792748): 545 m, (1533), 808 ha, obyv.: 748 / 196 / 171 / ? , horská vec na úpatí Prenetu v údolí Zelenského potoka, kostel sv. Wolfganga, dřevěně šumavské chalupy, mlýn, pila, myslivna, býv. skupiny chalup a samot, dnes rekreace, návrh obnovy 2 kaplí, *BR, EVL, PO, CHKO*

m.č. Denkův Dvůr, samota u tratě

m.č. Dolní Špatův Dvůr (Špát) / Unter Spathof, 600 m, (1543), obyv.: 35, osada, zničena, návrh obnovy kaple

m.č. Horní Špatův Dvůr (Špátov) / Ober Spatenhof, (1570), skupina chalup, dvůr i s kaplí, obnoven hospodářský dvůr i s kaplí v ohradě a rekultivovány louky a pastviny – Stavba roku 2012 PK

m.č. Hamerský Dvůr, samota

m.č. Gubrův Dvůrec, samota

m.č. Kollerův kostel, samota

m.č. Na Sedle, samota

m.č. Rodrovský Dvůrec, samota

PETROVICE U SUŠICE (SU), 2658 ha, obyv.: 1501 / 707 / 674 / 580, trvale regresivní, *BR, EVL, PO*

k.ú. a m.č. Petrovice u Sušice / Petrowitz (720020): 558 - 560 m, (1319), 712 ha, obyv.: 306 / 293 / 293 / ? , obec v širokém údolí Volšovky pod svahem Svatoboru, farní kostel sv. Petra a Pavla (z původně hradní kaple býv. románského hradu) a návazné hradiště, objekty lid. architektury, sýpka, mlýn, naučné stezky v okolí (Rýžování zlata, Vlčí jámy, Farmářská), zříc. hrádku na vrchu Hrnčič, *BR, EVL, přírodní park Kochánov, památný klen*

m.č. Kněžice / Kniezowitz, Kniežicz, 600 m, (1319), okrajová součást Petrovic. lid. architektura, bar. zámek a park (domov důchodců), *Kněžický klen*

m.č. Nový Dvůr, 550 m, samota u Vojetic

m.č. Strunkov / Strunkau: 610 m, (1790), obyv.: 33 / 13 / 10 / ? , osada u Petrovic

m.č. Tamíř / Tamir (Damirsch), 530 m, (1787), obyv.: 15 , býv. mlýn, skupina chalup u Petrovic

m.č. Vojetice / Voititz: 558 m, (1160), obyv.: (137) 87 / 62 / 68 / ? , osada navazuje na Petrovice, ATC, NS Farmářská stezka (z Kepel)

m.č. Zbraslav / Braslav, 600 m, (1336), obyv.: 30 , dvůr, hájovna, osada u Vojetic

k.ú. a m.č. Posobice / Posobitz (720038): 553 m. (1336), 97 ha, obyv.: 46 / 21 / 16 / ? , osada
m.č. Františkova Ves: 525 m. obyv.: 91 / 50 / 34 / ? , osada v širokém údolí Volšovky, NS rýžování zlata

k.ú. a m.č. Dolní Kochánov I,II,III/ Unser Kochet (719960): 823 m, (1294), 121 ha, obyv.: 79, skupiny chalup, farmářská NS, *BR, EVL, záměr rozšířit CHKO ?, býv. Horní Kochánov - památné javory*

k.ú. a m.č. Rovná u Sušice / Eben (720046): 702 m, (1555), 205 ha, obyv.: 50 / 19 / 20 / ? , osada, areál hospod. usedlosti, *BR, EVL*
m.č. Pařezí / Theresiendorf: 642 m, (1840), obyv.: 47 / 16 / 10 / ? , skupiny chalup

k.ú. a m.č. Chamutice / Chamutitz (719986): 615 m, (1383), 64 ha, obyv.: 62 / 5 / 1 / ? , osada, zámek s parkem, NS rýžování zlata, *BR, EVL, Chamutická lípa*

k.ú. a m.č. Jiříčná / Köhlendorf (719994): 555 m, (1414), 202 ha, obyv.: 117 (419) / 53 / 44 / ? , osada na Volšovce, horské hospodářské usedlosti, krčma, mlýn, bar. zámeček s kaplí a hospod. budovami (v místě někdejší tvrze), dnes penzion Tvrz Hrnčič (na vrchu Hrnčič stával středověký hrad a údajně je tam zakopaný poklad), *BR, EVL, památná lípa*
m.č. Nová Víska / Neudörfel, 655 m, (1416), obyv.: 43 / 23 / 14 / ? , osada

k.ú. a m.č. Kojšice / Kojchwitz (720003): 580 – 590 m, (1404), 143 ha, obyv.: 33 / 10 / 9 / ? , ves v údolí přítoku Pstružné, tvrz zanikla, pseudogot. zámek ve švýcarském stylu s parkem, Kojšická lípa, *BR, EVL*
m.č. Kocanda, samota, zničena
m.č. Mastilka, samota, zničena

k.ú. a m.č. Maršovice u Svojšic/ Marschowitz (761371): 653 m, (1404), 104 ha, obyv.: (517) 60 / 22 / 14 / ? , skupiny chalup a samot

k.ú. a m.č. Svojšice u Sušice / Schwojschitz (761389): 587 m, (1366), 378 ha, obyv.: 238/ 82 / 65 / ? , osada, kostel sv. J. Křtitele s kaplí, býv. tvrz, areál hospod. usedlosti

k.ú. a m.č. Částkov u Svojšic / Caskau (761362): 598 – 600 m, (1404), 106 ha, obyv.: 48 / 6 / 8 / ? , skupina chalup, usedlost čp. 7

k.ú. a m.č. Břetětice / Bretietitz (709000): 635m, (1428), 196 ha, obyv.: 80 / 28 / 26 / ? , osada

k.ú. a m.č. Trstice / Trsitz (720054): 552 m. (1385), 118 ha, obyv.: 87 / 56 / 22 / ? , osada, *BR, EVL, Trsická lípa*
m.č. Dub, 560 m, (1869), býv. mlýn Dubský , samota u Trsic

k.ú. a m.č. Žikov (761397): 570 m, (1331), 212 ha, obyv.: (125) 110 / 33 / 20 / ? , osada, na záp. úpatí Svatoboru, areál zámku s historickým parkem a hospodářským dvorem
m.č. Dohaličky, 600 m, obyv.: 30, skupina chalup u Žikova

PRÁŠILY (SU), 17080 ha, obyv.: 3490 / 52 / 131 / 168, progresivní, *BR, EVL, PO, NP (100 %)*

k.ú. a m.č. Prášíly / Stubenbach (627054), 883 - 910 m, (1621), obyv. / 1373 / 148 / 123 / ? , pův. sklářská a dřevařská obec na Světelské (Březnické) obchodní stezce pod horou Ždánidla, založena u sklářské huti (zrcadlové sklo) z r. 1739, pak papírna na ruční papír z r. 1819 – 1933 (požár), obchod se dřevem, kostel sv. Prokopa pak „kulturní dům“, odstřelen 1979, zbytky šumavské lid. architektury, většina objektů zbořena, pošta, škola, hostince, četnická stanice, finanční stráž, lesní správa, pivovar z r. 1754, v r. 1928 přestavěn na chatu KČT, býv. koupaliště z r. 1936 u Prášílského potoka, po válce součást VVP Dobrá Voda, zničena částečně, zachováno jádro obce, okolní osady rozstříleny, býv. skupiny chalup a samot, pily, dnes turistické středisko s obnovenou chatou KČT a infocentrem, soukromá botanická zahrada (5 tis. taxonů), bizoni výběh, Keltský archeopark, některé křížky byly opraveny, návrh obnovy kostela sv. Prokopa, *BR, EVL, PO, NP I Kotlina střední Křemelné, Plesná-Ždánidla, Poledník-Předěl, Vydra-Křemelná-Otava, Modravské slatě, Srní, VVP Dobrá Voda 1952 – 1989 (100 %)*
m.č. Cettlova (Zettlova) Hůrka, osada na Jezerním potoce, zničena vč. kaple, návrh obnovy kaple
m.č. Dolní Ždánidla (Dolní Kamenec) / Untersteindberg, 870 m, (1800), obec ,zničena, VVP Dobrá Voda
m.č. Horní Ždánidla (Horní Kamenec) / Ober Steindlberg (Obersteindelberg), 890 / 1080 m, (1787), osada , vysídlen, zničena zcela, 1952 VVP Dobrá Voda
m.č. Filzhäusel, samota, zničena m.č. Filzhäusel, 1952 VVP Dobrá Voda
m.č. Formberg (Fromberg), 900 m, osada, zničena zcela
m.č. Frauenthal, 790 – 810 m, obyv.: 416 (r. 1890), 130, býv. královácká rychta v údolí Křemelné pod soutokem s Prášílským potokem, sklárny, brusárna a fazetárna, pily, mlýny, pohostinství, samoty, limnigraf na Křemelné, v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, zničena zcela
m.č. Hrubá / Gruberg, 910 m, (1787), osada zcela zničena vč. kaple
m.č. Horky / Seckerberg, osada, zničena zcela
m.č. Jezerní / Seeberg, 1020 m, (1787), osada , zničena zcela, 1952 VVP Dobrá Voda, zůstal jen opravený křížek
m.č. Lakahäusel, samota, zničena
m.č. Ludwigsthal, , býv. sklárna, zánik, existuje pouze na bavorské straně
m.č. Mühlgesperng , osada, zničena
m.č. Nová Studnice / Neubrunn, 1070 m, (1787), obyv.: 67, osada, býv. lesovna a sklárna, zničena, VVP Dobrá Voda
m.č. Pomezí (Žleb) / Gsenget, 1032 m, (1772), obyv.: 23, býv. zemědělská osada, hospod. dvůr, zničena, 1952 VVP Dobrá Voda, hraniční kámen z 18. st. (směrem k Poledníku), vyhlídková věž Poledník, pozůstaly jen

opravené křížky a české a bavorské hraniční kameny, poblíž turistický přechod pro pěší a cyklisty

m.č. Pustina (Poušť) / Einöde, 940-950 m, (1787), obyvl.: 36 , osada, bývl. dvůr poblíž Vintířovy skály, převážně zničena, v r. 1952 – VVP Dobrá Voda

m.č. Rovina / Ebene, 880 m, (1850), obyvl.: 39 , osada, zde se vybíralo mýto na Vintířově stezce a poutníci do Dobré Vody ke sv. Vintířovi zde odpočívali, bývl. 2 hostince, kaplička, zánik v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, osada vč. kaple zbořena zcela, zrekonstruovaná chalupa (na místě původní stodoly), opraveny křížky, návrh obnovy kaple
m.č. Skelná / Glaserwald, 875 m, (1651), obyvl.: 201, obec. bývl. sklárna, mlýn, pila, vodní elektrárna, škola, dva hostince, zničena zcela, VVP Dobrá Voda v r. 1970 rozstřílena, dnes jen hostinec (rekreace armády), obnovený křížek

m.č. Slunečná (Vejsluník) / Sonnberg, (1869), osada , zničena zcela, VVP Dobrá Voda

m.č. Souš (Cuš) / Zusch, 880 – 900 m, (1760), obyvl.: 30, osada, zničena, v r. 1952 – VVP Dobrá Voda

m.č. Stodůlecká (Stodůlská) Slunečná (Stodůlkový Sonneberg) / Stadker Sonnberg, obyvl.: 61, osada, zničena zcela, VVP Dobrá Voda

m.č. Stodůlky nad Křemelnou (Šimonovy Stodoly) / Stadln (Stadeln): 850-880 m, (1575), obyvl.: 375, 23613 ha, bývl. největší polit. obec v ČR po Praze (26 vesnic a samot), bývl. královácká rychta, na březnické stezce pod horou Křemelná, sv. od Prášil ve svahu nad levým břehem Křemelné, kolem cesty z Dobré Vody do Paští, na svahu vrchu Křemelná, zejména zemědělci a dřevaři, pak i skláři, zlaté doly (na hoře Křemelná), zánik v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, obec zcela zbořena, kaple (kostelík) sv. Šebestiána, kaple 14 svatých Pomocníků, kaple sv. Valentýna, kaple sv. Vintíře, sklárna, kovárna, mlýny a pily na Mlýnském potoce, brusírna, elektrárna, hostince, škola, skupiny chalup a samoty, po r. 1945 odsun německých obyvatel, v r. 1952 zánik VVP Dobrá Voda, rozstřílení objektů ze střelnice v údolí Mlýnského potoka, nedošlo k pyrotechnické očiště, zákaz vstupu mimo cesty, dnes jen dřevěný kříž a odpočívadlo (stolek s lavičkami) s vyhlídkou do údolí Křemelné, obnovené křížky v lese mezi Stodůlkami a Malým Borem, návrh obnovy kaplí, *BR, EVL, PO, NP*

m.č. Nové Stodůlky, obyvl.: r. 1920 – 1684, osada , zničeny zcela v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, zcela zbořena

m.č. Poledník, 1315 m, na vrchu vojenské radarové věže (sledování provozu letadel v bavorském příhraničí, odposlouchávací zařízení), dnes vyhlídková věž

m.č. Šerlův Dvůr / Schörlhof, 820 m, obyvl. 34, osada , bývl. rozsáhlý dvůr s pilou a mlýnem u soutoku Prášilského a Zhůřského potoka, brusírny skla a zrcadel, zničen zcela 1952 – VVP Dobrá Voda

m.č. Tremmeln, samota , zničena 1952 Dobrá Voda

m.č. Velký Bor nad Křemelnou / Grosshaid, (1726), 780 m, obyvl.: 500, obec, skupiny chalup a samotay, mlýn, škola, zničena zcela, 1952 VVP Dobrá Voda, dnes jen kamen. pomník obětí 1. svět. války, obnovený křížek, návrh obnovy kaple, *BR, EVL, PO, NP*

m.č. Vysoká Hůl / Hohenstock, : obyvl.: 28, osada, zničena zcela, v r. 1952 VVP Dobrá Voda

m.č. Vysoké Lávky / Hohenstegen a Formberg, 860 m, (1787), obyvl.: 114, osady, zničeny zcela, VVP Dobrá Voda

m.č. Weberhäusel, obyvl.: 8 , samota, zničena v r. 1952 – VVP Dobrá Voda

m.č. Zadní Chalupy / Hinterhäuser, 830 m, (1850), obyvl.: 109, bývl. Dobrá Voda, obec, zničena zcela v r. 1952 – VVP

m.č. Zelená Hora Horní / Grünberg, Seckerberg / Horky, (1787), 1000-1100 m, obyvl.: 450, opraven křížek a boží muka, zničeny VVP Dobrá Voda 1952

m.č. Zelenohorská Hut' / Grünberghütte, 1040 m, osada, zničena zcela, nově postavená vyhlídka a odpočívka (r. 2013)

k.ú. a m.č. Hůrka u Železné Rudy / Hurkenthal (798932): (1732), 880 -1011 m, obyvl.: 800, bývl. prosperující obec nad malebným Hůreckým údolím u cesty ze Žel. Rudy k jez. Laka, zrcadlová sklářská hut', kostel sv. Vincence z r. 1788 (oltář z bývl. dominikánského kostele v Klatovech), kaple sv. Kříže s rodinnou kryptou (Abele, také ostatky rodičů K. Klostermanna) z roku 1820, hotel Schmid (vlastní elektrárna), zde psal K. Klostermann román Skláři, zlikvidováno a vykraden, obec zlikvidována zcela, zánik v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, dnes zarůstající hřbitov a pamětní kámen, *BR, EVL, PO, NP I Kotlina střední Křemelné, Plesná-Ždánidla*

m.č. Nová Hůrka /u Železné Rudy / Neuhurkenthal, 880 - 900 m, (1836), obyvl.: 220, ves uprostřed horských luk v mělkém údolí potoka pod vrchem Hůrka ve Vysokých Lávkách, bývl. sklárna (brusírna zrcadel z r. 1732), pila a sídlo majitele panství, kostel sv. Vincence Ferrarského se hřbitovem, kaple, mlýn, hotel škola, skupiny chalup, zlikvidováno r. 1950, VVP Dobrá Voda 1952 – 1989, kasárna, cvičná střelnice transportéry a tanky, hrobka vykradena, základy kostela zrekonstruovány v r. 2008, hřbit. kaple obnovená, opraven kříž a pamětní kámen, dnes dochovaný Dvorec Nová Hůrka (stylová šumavská chalupa s dřevěným štítem a poloalbovou střechou na cestě k jezeru Laka - stylová šumavská chalupa (ubytování), návrh obnovy kaplí, *Hůrecké slatě (I. zóna NP)*

m.č. Stará Hůrka u Hartmanic / Alt Hurkenthal, 880 (990) m, (1732), obyvl.: 1000 (55), bývl. skelná hut' na úpatí Hůreckého vrchu, (světově proslulá zrcadlová skla), dělnické domky, bar. kaple sv. Kříže s rodinnou kryptou sklářské rodiny Abelů, zničena a pak zachráněna, zničena v r. 1952, VVP Dobrá Voda, kasárna, cvičná střelnice, kontrolní bod při výjezdu z VVP, zánik, NP I stf. Křemelná

m.č. Feitenhausel, samota, zničena

m.č. Ferdinandov (Fedinandovo údolí) / Ferdinadsthal, 730 m, (1774), , obyv.: 49 , osada, býv. sklárny, zvonice se skleněným zvonem, zničena zcela, od r. 1996 turist. přechod

m.č. Horečky / Hóhal, 880 m, (1869), obyv.: 57, brusírna , zničeny v r. 1952 – VVP Dobrá Voda

m.č. Luternerova (Leturnerova) Hut' / Luternhütte (Leturner Hütte): obyv.: 28, zničena v r. 1952 VVP Dobrá Voda

m.č. (Malý) Bor (Dvořiště ?) / Haid a Haidwerk, obyv.: 48, osada, kaple, zničena zcela, zanikl VVP Dobrá Voda

m.č. Mühlgesprang / Mühlsporang, (1787), osada , zničena 1952 VVP Dobrá Voda

m.č. Na Kopečku / Bergel a Blaselwies, obyv.: 19 , zničeny v r. 1952 – VVP Dobrá Voda

m.č. Paseka (Paseky) / Holzschlag, 840 m, (1787) a Hóhal: 853 – 860 (760) m, obyv.: 197 + 97 , obec ze 3 skupin domů, na svazích Křemelné a Slatinném potoce, vodní nádrž, vodní kanál, sklárna, brusírny a leštírny skla, papírna, pila a hamr, sklárna, kovárna, mlýn, kostel, hostinec, škola, zemědělské dvory, obec zničena zcela, zánik v r. 1952 – VVP Dobrá Voda, v r. 1970 totálně zlikvidována

m.č. Rybářka / Ficherhütte , osada , zničena

m.č. Sluči Tah / Schnepfenstrich, 870 m, osada, statek, domky dřevařů, hostinec, dnes jen samota

m.č. Stodůlecké Podíly I. / Fischerhütte, býv. samoty, skupiny chalup, hostinec, mlýny, myslivna, zničeny

m.č. Wunderbach, obyv.: 16, osada, zničena v r. 1952 – VVP Dobrá Voda

REJŠTEJN (SU), městys (1584 město), 2756 ha, obyv.: 2218 / 305 / 270 / 247, trvale depresivní,
BR, EVL, PO, NP (84,10 %)

k.ú. a m.č. Rejštejn / Reichenstein, (740098): 568 m, (1337), 509 ha, obyv.: 1021 (870) / 201 / 166 / ? , městys v údolí Otavy při ústí Losenice, byl součástí Kašperský Hor, pův. rýžovnická osada – rýžování a dolování zlata, dřevařství, sklářství, v r. 1584 královské horní město, památkově cenné centrum, dvůr a mlýn klatovských benediktnů, kostel sv. Bartoloměje, na hřbitově pochována matka K. Klostermanna a jeho bratr, který zde byl farářem, na radnici zkřížená hornická kladiva, mlecí kameny z doby těžba zlata, na náměstí miskovitý balvan ze středověké úpravny zlatonosného křemene, kašna, socha sv. J. Nepomuckého, býv. pivovar, hostinec, mlýn, pila, továrna na dřevěné zboží, hostinec, býv. skupiny chalup a samot, Turnerova chata u Vydry na NS (prodej výrobků označených „Šumava – originální produkt“), návrh revitalizace pilře se sochou sv. J. Nepomuckého, *BR, EVL, PO, NP (84,10 %)*, *NP I Vydra-Křemelná-Otava*

m.č. Čenková Pila / Vinzensäge: 627 – 650 m, (1717), osada na soutoku Vydry a Křemelné, původně vodní pila a sklad dřeva (dřevo z kalamit r. 1863 a 1870), hydroelektrárna z r. 1912, elektrárna Vydra (1937-42) využívá vodu z Vchynické-tetovského kanálu, expozice Šumavská energie návštěva B. Smetany – býv. 3 památné Smetanovy smrky (1867)

m.č. Myší Domky / Mauselhäusel, 580 m, osada , zanikla

k.ú. a m.č. Klášterský Mlýn / Klostermühle I (740063) a II (799041): 560 m, (1790), 53 ha, obyv.: 151 / 48 / 52 / navazuje na Rejštejn, býv. sklárna na místě dvora a mlýna benediktnů (1836), býv. osada Rejštejna, dnes její částí, areál secesní vily čp. 4 p. Spauna z r. 1903 (arch. L. Bauer) čp.4, zbytek parku se vzácnými dřevinami, *BR, EVL, PO, NP I Vydra-Křemelná-Otava*

k.ú. Kozí Hřbet / Ziegenruk (740071): 850 m, (1459), 568/1618 ha, obyv. 195, osada na Zlaté stezce, zemědělství, dřevařství, býv. hájovna, myslivna, mlýn, návesní kaple P. Marie, boží muka, skupiny chalup a samot, *BR, EVL, PO, NP*

m.č. Malý Kozí Hřbet / Klein Ziegenruk, osada, částečně zničena

m.č. Velký Kozí Hřbet / Gross Ziegenruk , 850 m, (1459), 225, obec, dnes osada, částečně zničena, rázovité horské chalupy, kaplička, samota

m.č. Buchingrův Dvůr / Buchingerhof, 850 m, (1869), býv. sklárna na Vydře, skupiny chalup, zanikl

m.č. Dobronín / Nimpfergut 900 m, (1787), 900 m, samota u Malého Kozího Hřbetu, návrh obnovy kaple

m.č. Moosbauer, samota, zničena

m.č. Na Lukách / Lughäusel, samota, zničena

m.č. Plzenec / Pilsenhof, 800 m, (1584), obyv.: 50, osada, po válce zničena

m.č. Zhůří (u Horské Kvildy) / Haidl: 1062 (923-1140) m – nejvýše lokalizovaná obec na Šumavě na jv. svahu Hutské hory, mezi Horskou Kvildou a Svojší, (1613), na solné stezce, rýžování zlata v Ostružné, uhlířii, býv. kostel, letecká havárie, VVP Dobrá Voda od r. 1952, vojenské radiolokátory, vrtulníky, kasárna PS (zbořeny 2009), zbylé 4 domky – rekreace a dřevěný rozhledník, jedinečný výhled na panorama Šumavy s Roklanem,

zničena, návrh obnovy zaniklých kaplí, návrh realizace horského vyhlídkového hotelu s venkovními expozicemi

k.ú. a m.č. Radešov u Rejštejna / Schröbersdorf (740080): 560 - 571 m, (1572), 140 ha, obyv.: 148 / 21 / 14 / ? , osada v údolí Otavy mezi Rejštejnem a Annínem, lid. architektura chalup, býv. papírna, vodní elektrárna v činnosti, Mlýn Račovský, u řeky veřejné tábořiště, u hotelu památná lípa, *BR, EVL, NP*

k.ú. a m.č. Svojší / Zwoischen (740101): 778 m, (1584), 1049 ha, obyv.: 306 / 34 / 30 / ? , osada při Rýžovnickém potoce, býv. sklářská huť z r. 1523, dolování stříbra, rulové Dračí skály, , rázovité šumavské chalupy, zničeny, *BR, EVL, PO, NP I Vydra-Křemelná-Otava*

m.č. Jelenov /Hirschenstein, 738 - 740 m, (1790), býv. sklářská huť, dvůr, nad údolím Vydry, dvě dochovaná stavení se zvoničkami

m.č. Vysoká Myť / Hochreit, 957 m, samota v lesích

k.ú. a m.č. Velký Radkov I / Rogau, Radkowsy (740110): 700 m, (1542), 124 ha, obyv.: 177 , *BR, EVL, PO, NP I*

Výdra-Křemelná-Otava

k.ú. a m.č. Velký Radkov II / Stim(m)ling (799050): samota, zničena, rázovité horské chalupy, *PO*

k.ú. a m.č. Zhůří u Rejštejna / Haidl bei Innergefeld (740128): 900-920 m, 1140 m, (1720), 313 ha, obyv.: 623, pův. horská dřevař. a sklář. osada na šumavských pláních nad levým břehem Křemelné, rýžování zlata, býv. královácká zhůřská rychta, kostel Nejsvětější Trojice, mlýn, továrna na kartáče, obec vysídlena v květnu 1952 kvůli radarům protivzdušné obrany sev. od obce a pak zbořena, VVP Dobrá Voda 1952 – 1989, obec zplanýrována, zbyly jen trosky 2 budov, postavena kasárna a 4 domky, obnovu kaple na původních základech dlouhodobě nepovolovala Správa NPŠ, na místě kostela postavena kaplička v r. 1999, žulový památník amerických vojáků padlých v r. 1945 v boji o Zhůří, návrh obnovy kaple sv. Václava (základové zdivo), návrh horského vyhlídkového hotelu s venkovními expozicemi, *BR, EVL, PO, NP I Kotlina střední Křemelné, PR Zhůřská pláň*

m.č. Feitenhäusel, samota, zánik 1952 VVP Dobrá Voda

m.č. Hluboká / Tiefenau, (1850), 900 m, , osada , zanikla

SRNÍ (SU), 182 ha, obyv.: 1795 / 345 / 343 / 276, trvale regresivní , *BR, EVL, PO, NP (100 %)*, okolí obce je označováno krajinou Karla Klostermanna (1848 – 1923, z Hrádků u Srní pocházel jeho otec, který byl lékařem,

k.ú. a m.č. Srní I, (753092, Staré Srní, Stadlovské Podolí I / Rehberg (Stadler Anthail): 845 m, (1720), 1201 ha, obyv.: 1252 / 328 / 333 / ? , pův. dřevařská osada nad údolím Výdry, dnes rázovitá rekreační obec, kostel Nejsvětější Trojice opraven v r. 2013 a hřbitov, tzv. Velká Hauswaldská kaple s léčivou vodou - odstřelena 1957 dnes ruina, roubené chalupy, stavení horského typu – tzv. Klostermannův dům čp. 47 roubený s nízkým štítem, polovalbovou střechou a zvoničkou, hotely, penziony, apartmány, mlýn s pilou na Sekyrském potoce (u Vchynicko-tetovského kanálu), hradlový most, návrh obnovy poutní Hauswaldská kaple pod Kostelním vrchem (zůstalo jen obvodové zdivo), okolí citlivě upraveno, dnes minipivovar, *BR, EVL, PO, NP I Výdra-Křemelná, Otava, Srní*

m.č. Přední Srní, (1726), 885 m, osada , nad hlubokým údolím Výdry , osadu založilo 9 dřevařů

m.č. Dolní Hrádky / Unter Schlösselwald, 820 m, (1733), rozptýlená osada nad údolím Výdry, částečně zničena,

lid. architektura - rozložitě šumavské chalupy s bedněním ve štítech a polovalbovými střechami, dnes rekreace

m.č. Prostřední Hrádky / Mittel Schlössenwald, k.ú. Srní I, 900 m, (1733), samoty, opravený křížek

m.č. Horní Hrádky / Schlösselwald, (1733), 930 m, (1733), osada, býv. celnice a lesní úřad, převážně zanikly, samota, rekr. objekt , myslivna schwarzenb. myslivců – dnes penzion Kamenný dům (dějiště Klostermannova románu Kam spějí děti),

m.č. Mechov / Mosau, 860 m, skupiny malebných chalup, penzion Mechovský dvorec

m.č. Schätzův Les / Schätzenwald: (1868), obyv.: 20, zanikl

m.č. Schätzova Myť / Schätzenreit, (1850), obyv.: 25, zanikla

m.č. Schwartzův Statek, samota

k.ú. a m.č. Srní II (799068): obyv.: ? / ? / 21 / ? , *BR, EVL, PO, NP I Výdra-Křemelná-Otava, Srní*

m.č. Dolní Zelená Hora / Unter Grünberg, (1787), 930 m, osada, sklářská huť, zničena VVP Dobrá Voda 1954

m.č. Kaltebrunna, osada, zničena

m.č. Pfalzerhof, dvůr, zničen

m.č. Sedlo / Sattelberg, 860 m, (1710), obyv.: 1186 , obec převážně zničena, hradiště a nová rozhledna

k.ú. a m.č. Horky u Srní / Seckeberg (Zeckeberg) (798983): 880 m, (1800), osady , zanikly, *EVL, BR, PO, NP I Výdra-Křemelná-Otava*

k.ú. a m.č. Vchynice - Tetov I / Chinitz-Tettau (753084): 1041 m, (1792), obyv.: 498 / 11 / 10 / ? , pův. dřevařská osada s rozptýlenou zástavbou u Modravy, Vchynicko-tetovský plavební kanál s mostky a hradlový most Strašín, vysídleny, zánik, *BR, EVL, PO, NP I Výdra-Křemelná-Otava, Modravské slatě, Horní Výdra*

m.č. Antýgl (Dolní) / Antigelhof (Antigl, Antiegel), (1500), 950m, osada na břehu Výdry,

býv. královský dvorec, pak býv. sklárna na duté sklo a páteřiky , zánik, dnes ATC a parkoviště

m.č. Hůrky u Srní / Grüberhof, osada, zničena zcela

m.č. Rokyta, 907 - 930 m, skupiny chalup horského typus velkými vikýři, roubenka, zanikla, geologická expozice infostřediska NP

m.č. Údolí: areál mosteckého mlýna, skupiny chalup

STRÁŽOV (KT), (býv. město 1524), 3571 ha, obyv.: 2940 / 1343 / 1336 / 1340 , stabilizovaný, *BR, EVL, PO*, podhorské městečko nad Strážovským potokem , 1524 povýšeno na město

k.ú. a m.č. Strážov na Šumavě / Drosau (756806): 482 m, (1352), 526 ha, obyv.: 1528 / 807 / 836 / ? , **MPZ**, městečko v kotlině u Strážovského potoka, strážní místo na cestě z Bavor do Čech, dříve těžba stříbra, galenitu a snad i zlata, později paličkování krajek a modrotisk, býv. žid. čtvrť (1727-1938), kolem náměstí zděné přízemní domy šumavského typu se s polovalbovými střechami, např. čp. 59, 67, 69, šumavské roubené chalupy čp. 10, 119, 140, 150, kostel sv. Jiří, socha sv. J. Nepomuckého, klasicistní radnice, židovská čtvrť (čp. 181, 182, 185 aj.

k.ú. a m.č. Božtěšice na Šumavě / Boziessicz (782688): 523 m, (1386), 137 ha, obyv.: 71 / 22 / 9 / ? , *BR, EVL*

m.č. Víteň / Witten, 498 m, (1379), obyv.: 268, většina obce zanikla, dnes osada

k.ú. a m.č. Brtí / Brt (782696): 515 m, (1386), obyv.: 195 / 54 / 27 / 12 / ? , býv. mlýn Brťský, *BR, EVL*

m.č. Brťský Mlýn, samota

m.č. Javoříčko: 552 m, (1385), obyv.: 35 , osada

m.č. Na Stráni, samota
m.č. U Soušků, samota
k.ú. a m.č. České Hamry / Böhlich Hammer (756733): 578 m, (1625), 122 ha, obyv.: 76 / 17 / 12 / ?, skupiny chalup
k.ú. a m.č. Horní Němčice u Čachrova / Němčitz (782700): (1456), 595 m, 205 ha, obyv.: 76 / 17 / 19 / ?, osada, BR, EVL
k.ú. a m.č. Krotějov / Krotiv (756741): 518 m. (1380), 548 ha, obyv.: 153 / 16 / 21 / -, pův. český zemanský dvůr, býv. obec, býv. tvrz, osada v zahradách, kamenné zdi, myslivna, skup. chalup, pohodnice, samoty, Wolf, hostinec, BR, EVL, Lípa v Krotějově
m.č. Hájek, samota
m.č. Patraska, skupina chalup
m.č. Plázky, samota
m.č. Splž / Spiels: 549 m, (1379), obyv.: (159) 130 / 27 / 17 / ?, osada
k.ú. a m.č. Lehom (756750): 510 m, (1380), 153 ha, obyv.: 120 / 20 / 7 / ?
k.ú. a m.č. Lukavice (Lukavec) u Strážova / Lukawitz (756768): 535 , (1379), 320 ha, obyv.: 141 / 69 / 16 / ?
m.č. Kněžice: 517 – 540 m, (1379), obyv.: 48 / 19 / 16 / ?, osada, býv. tvrz - bar. zámek s parkem z pol. 18.st.
k.ú. a m.č. Mladotice u Čachrova / Mladotitz (782718): 635 m, (1574), 211 ha, obyv.: 18 , osada, zlikvidována, památ. klen (cca 250 let), BR, EVL
m.č. Hynkovice / Hinkowitz, (1547), 650 m, (1547), obyv.: 15, osada zbořena, návrh obnovy zbořené kaple
k.ú. a m.č. Opálka / Wopalka, 756776): 476 m. (1392), 296 ha, obyv.: 163 / 78 / 87 / ? , osada nad Městišťským potokem, got. tvrz z r. 1392 v havarijním stavu, kaple sv. Anny
m.č. U Traxlů, samota
k.ú. a m.č. Rovná / Ruwna, (756784): 451 m, (1379), 169 ha, obyv.: 124 / 27 / 14 / ? , osada
m.č. Malá Rovná, samota
m.č. Dvorecký Mlýn, samota
k.ú. a m.č. Víteň (782726): 498 m, (1379), 216 ha, obyv.: 138 / 93 / 81 / ? , BR, EVL
k.ú. a m.č. Zahorčice na Šumavě / Zahortschitz (756814): 517 m, (1379), obyv.: 191 / 69 / 60 / ? , osada
m.č. Červený Mlýn, samota
m.č. Na Strašidle, samota
m.č. V Loužku, samota
SUŠICE (SU), město (1290/1960), 5754 ha, obyv.: 9350 / 5993 / 11462 / 11390, mírně degresivní, BR, EVL, CHKO, EVL
k.ú. a m.č. Sušice n. Otavou / Schüttenhofen, I,II,III (759601): 472 m, (1233), 1660 ha, obyv.: 6856 / 10750 / 9381 / ? , historické město a centrum horního Pootaví při soutoku Otavy s Roušarkou, v místech keltského osídlení vzniklo slovanské sídlo rýžovníků zlata na Otavě pod Svatoborem (845 m) – rozhledna, rýžování zlata, výroba zápalek, MPZ s množstvím památek, měštanské domy, radnice, kostely, klášterní areál, slovan. hradiště, žid. památky, synagoga zlikvidována, památníček holocaustu z r. 2000, návrh obnovy kaple sv. Kříže, návrh obnovy sirkárny, BR, EVL, CHKO, EVL Ostružná CZ0323824, návrh PP, mihule potoční (Lampetra planeri)
m.č. Svatobor: samota, rozhledna, restaurace, býv. skokanský můstek
k.ú. a m.č. Albrechtice u Sušice / Albrechtsried (759694): (1305 král Václav II), 715 m, 444 ha, obyv.: 284 / 61 / 53 / ? , horská osada pod vrchem Sedlo (902 m), keltské halštatsko-laténské hradiště, nejstarší - got. kostel P. Marie a sv. Apoštolů Petra a Pavla a hřbitov na Šumavě, lid. architektura zemědělských usedlostí, samoty, návrh opravy kostela a obnovy 2 kaplí, NPR Pastviště u Fínů (švihlík krutiklas), památný topol černý (o 455 cm), EVL Pastviště u Fínů CZ0322058, návrh NPP, hořeček český (Gentianella bohemica)
m.č. Sedlo u Albrechtic (u Sušice): 902 m, pravěké hradiště Sedlo z 5. st. př. Kr., nově vybudovaná rozhledna
k.ú. a m.č. Červené Dvorce / Rothöfen (759759): 470 - 488 m, (1654), 93 ha, obyv.: 172 / 109 / 129 / ? , osada u Sušice, býv. panský dvůr se 7 dominikálními domy, návštěvy umělců (J. Kříčka, V. Talich, J. Jindřich a další, horská chalupa čp. 12, kaplička, v N. Dvorcích, BR, EVL
k.ú. a m.č. Divišov u Sušice / Diwischow (759724): 513 m, (1550), 120 ha, obyv.: 90 / 34 / 29 / ? , osada, býv. mlýn Divišovský, zlatonosné sejpy u Volšovky, BR, EVL
m.č. Nyklův Mlýn, samota na Divišovském potoce
k.ú. a m.č. Dolní Staňkov / Unter-Stankau (759741): 507 - 522 m, (1045), 629 ha, obyv.: 93 / 40 / 20 / ? , osada nad Volšovkou u Sušice, býv. dvůr, areál usedlostí čp. 7 a 8, skupiny chalup, BR, EVL
m.č. Hrneckův Dvůr / Hrneckahof, dvůr, zničen
m.č. Stráž / Warth, Strasch: 748 m, (1720), obyv.: 20 , ?
m.č. Volšovy / Wolschow: 498 m, (1045), obyv.: (369) 314 / 232 / 259 / ? , ves v údolí potoka Volšovka nad jejím ústím do Oravy, zámek s kaplí a parkem, pivovar, sejpy v údolí Volšovka, areál usedlosti čp. 9
k.ú. a m.č. Humpolec u Sušice / Kumpatitz (759716): 778 m, (1319), 299 ha, obyv.: 110 (204) , samota, návrh obnovy kaple
k.ú. a m.č. Malá Chmelná / Klein Chmelna (651915): 430 m, (1584), obyv.: 45 / 42 / 10 / ? , skupina chalup
k.ú. a m.č. Velká Chmelná / Gross Chmelna (651923): 498 m, (1584), 498 ha, obyv.: 312 / 197 / 42 / ? , osada

k.ú. a m.č. Milčice / Miltschitz (671550): 540 m, (1305), 213 ha, obyv.: 96 / 6 / 12 / ? , samoty na úpatí vrchu Sedlo, usedlost čp. 10

k.ú. a m.č. Nuzerov / Nuserau (759732): 570 m, (1353), 229 ha, obyv.: 149 / 15 / 12 / ? , osada na úbočí Nuzerovské stráže (802 m) nad levým břehem Otavy, dochovalo se několik hezkých chalup kolem návsi (usedlosti čp. 1, 3, 4), na jedné zvonička, *BR, EVL, památná lípa v Nuzerově*

k.ú. a m.č. Rok / Rock (759678): 632 m. (1720), 219 ha, obyv.: 84 / 38 / 47 / ? , osada u Sušice, bar. kaple P. Marie, venkovská usedlost čp. 12

k.ú. a m.č. Vrabcov (759686): 498 m, (1584), 498 ha, obyv.: 71 / 38 / 26 / ? , osada u Sušice
m.č. Záluží / Salusch, 688 m, (1779), obyv.: 64 / 50 / 54 / ? , samoty, usedlost čp. 12

VELHARTICE (SU), město (1511), 2721 ha, obyv.: 2409 / 977 / 939 / 897, trvale degresivní, BR, EVL, PO

k.ú. a m.č. Velhartice / Velhartitz (777935): 622 m, (1318), 799 ha, obyv.: 839, 463, 460, ? , pošumavské městečko v hezké poloze ve svahu nad Ostružnou, pův. rýžovnická osada, v r. 1444 povýšena na město, **MPZ, NKP hrad a zámek**, řada památek, hradby, pod hradbami menší skanzen (roub. Špýchar z Petrovic, pošumavské domy široké, s polovalbovými střechami, s dřevěným bedněním ve štítech, často špýcharového typu), kamenný most, hřbit. kostel sv. Maří Magdaleny, kostel Nanebevzetí P. Marie, žid. hřbitov, synagoga přestavěna na zbrojnici, ren. pivovar, býv. papírna, Werichova chata, býv. samota hostinec Zahálka, šlechtit. stanice brambor, *BR, EVL, Velhartické lípy, EVL Ostružná CZ0323824, 20,2674 ha, návrh PP, mihule potoční (Lampetra planeri)*

k.ú. a m.č. Drouhavec (Drouhaveč) / Drahou (644986): 660 m, (1290), 260 ha, obyv.: 126 / 21 / 9 / ? , osada u Velhartic
m.č. Konín, 654 m, (1290), obyv.: 30 , osada, dnes samota

k.ú. a m.č. Hory Matky Boží / Bergstadtl, Montes Mariani (644994): (býv. město 1522), 675 m, (1511), 107 ha, obyv.: 537 / 158 / 121 / ? , obec, býv. horn. osada (těžba zlata) nad Ostružnou, kostel P. Marie, Kalvárie – křížová cesta a kaple Proměnění Krista, muzeum

k.ú. a m.č. Chotěšov (Kotěšov) u Velhartic / Kotieschau (653136): 720 m, (1412), 273 ha, obyv.: 255 / 112 / 111, obec, roubené chalupy, náv. kaplička sv. Ant. Paduánského se zvoničkou, *BR, EVL*

k.ú. a m.č. Nemilkov / Nemelkau (703141): 637 m, (1382), 674 ha, obyv.: 318 / 158 / 169 / ? , ves nad levým břehem Ostružné, dochovaná ren. tvrz, šumavská stavení s polovalbovými střechami, napojená na hosp. část ukazuje vliv špýcharového domu, boží muka, hamr s původ. zařízením a vodními koly na Ostružné, místo pobytu arch. V. Menzela – autora knihy Lidová architektura v Československu a jeho žena Dobroslava Menclová, autorka díla České hrady, dvůr Chrástov, hájovna Mezovna, areál zámku s parkem, dnes statek, *BR, EVL, Nemilkovský dub u dvora Chrástov*

m.č. Braničkov / Braniczkowy, 700 m, (1555), obyv.: 51, osada v Rajském údolí na Pstružné, býv. hamr, dnes apartmány

m.č. Tvrdošlav / Droslau: 596 m. (1386), obyv.: 100 , osada

k.ú. a m.č. Radvanice u Chotěšova / Radwanitz (653144): 762 m. (1412), 335 ha, obyv.: 63 / 8 / 5 / ? , osada, areál hospodářské usedlosti čp.2, špýchar se sušárnou, *BR, EVL*

m.č. Jarkovice u Javorné / Jarkowitz: 828 m, (1404), obyv.: 6 , samota, sklář. huť, hosp. usedlost, zánik

m.č. Svinná, skupiny chalup, zánik

m.č. Veselka , samota, zničena

k.ú. a m.č. Stojanovice / Stojanowitz (653152): 700 m, (1404), 149 ha, obyv.: 87 / 38 / 35 / ? , osada, *BR, EVL*

ŽELEZNÁ RUDA (KT), město (1960), 760 – 1330 m, 7979 ha, obyv.: 5080 / 1680 / 2017 / 2264, progresivní, BR, EVL, PO, NP (17,16 %), CHKO

k.ú. a m.č. Železná Ruda / Eisenstein (796069): (1526), 754 m, 1889 ha, obyv.: 2648 / 1228 / 1586 / ? , horské město v údolí Řezné, původně obec, na historické trase obchodní Světelské (Výšinné) cesty z Prahy do Pasova, v pralesní oblasti zv. Hvozď (o který soupeřili Češi a Bavoři), nejprve železářská huť Eisenstein na hnědel – výroba železa (1526), pak sklářská (od r. 1676 do cca. r. 1900), železniční trať s tunelem (1877), kostel P. Marie Pomocné z Hvězdy (šesticípý s unikátní kopulí – cibulovitou bání, hřbitov se souborem pomníků a křížů, kaple sv. Antonína a sv. Barbory nádraží a umrlčí prkna, hřbitov barabů, křížová cesta k hornické kapli sv. Anny na Hladovém vrchu (Belveder), socha sv. J. Nepomuckého, objekty lid. architektury, roubené domy na Hladovém vrchu, roubená usedlost čp. 54, býv. dvory, železářský hamr a kovárna, továrna, hostince, myslivny, hájovny, skupiny vil, chalup a samot, vila sklářské rodiny Abele, pomník vojenské vzpoury, pobočka muzea Šumavy - expozice sklářství a hamernictví a informační středisko, pozdně bar. zámeček (panský dům s portálem) adaptován - muzeum historických motocyklů, geologický park, dnes největší středisko rekreace západní Šumavy, obnoven pivovar Belveder (pivo Pašerák), návrh obnovy velké kaple se sanktusníkem na hřbitově, návrh obnovy Mešní kaple, návrh obnovy kaple P. Marie Pomocné, návrh obnovy další kaple, *BR, EVL, PO, NP, CHKO, NPR Černé a Čertovo jezero, PP Královský hvozď*

m.č. Halla, samota, zničena

k.ú. a m.č. Alžbětín / Elisenthal (796077): 725/754 m, (1569), 780 ha, obyv.: 717 / 59 / 62 / ? , pův. osada na Řezné u hranice s Bavorskem, dnes součást města, býv. sklárny, společně česko-bavorské nádraží - společně inf. středisko Národních parků, *PO, CHKO*

m.č. Staré Hutě (Althütten), osada, zcela zničena

k.ú. a m.č. Debrník u Železných Rudy / Deffernik (796085): 804/780 m, (1774), obyv.: 200 ,
býv. sklárny, býv. bar. zámeček s mariánskou kaplí (lesní správa), po r. 1918 majetek rumunské královny, za války vojsko, v r. 1948 Pohraniční stráž, pak lesnické učiliště, v r. 1979 – zlikvidován, býv. cílem vycházek, od býv. hostince Birglhäusel býv. turist. cesta k Velké jedli (Grosse Tanne. výška přes 50 m, obvod přes 5 m), býv. samota Dudek, obec převážně zničena, v r. 1996 otevřen tur. přechod ve Ferdinandově údolí (k Falkensteinu), návrh obnovy zámečku vč. zámecké kaple P. Marie Pomocné, přírodní útvar malebné skupiny skal Brloh / Medvědí jámy / Bärenloch v údolí Debrnického potoka také býval cílem vycházek do depr. zámku, BR, EVL, PO, NP (17,16 %), NP I (Medvědí jámy)

k.ú. a m.č. Hojsova Stráž / Eisenstrass (640727): 890 m, (1575), 3196 ha, obyv.: 928 / 168 / 162 / ? , původně samostatná svobodná královácká Hojsovská rychta na úpatí hory Mústek nad údolím Zeleného potoka, pak horská hornická obec (železná ruda) ze 16.st., bar. kostel Neposkvrněného početí P. Marie (z pův. kaple v r. 1824-26), bar. fara, lidová architektura, býv. skupiny chalup a samot., Malý Bartlův dvůr, hostince, mlýny, pily myslivny, továrna, škola, pivovar Na Zátíší (1848-46) - zbytky, přečerpávací vodní elektrárna z Černého jezera (1008 m) z r. 1930, býv. výletní restaurace u Černého jezera, meditační kaplička Na Suchých studánkách pod Mústkem, „zámeček“ - penzion Villa Gradel připomínající zámeček (pro smetánka z Vídně) přestavěn na lyžařskou ubytovnu, dnes rekreační obec, návrh obnovy Juránkovy chaty na Svarohu (p.č. 1720/9), návrh obnovy 2 zbořených kaplí, BR, EVL, PO, CHKO, NPR Bílá strž, NPR Černé a Čertovo jezero, PR Svobodova niva, PR Mestištské rokly, PP Královský hvozď, Lípy na Vyhlídce

m.č. Brčálník / Frischwinkel, 870 m, (1569) , skupiny chalup, býv. Strnův dvorec, býv. skautské středisko Dakota, chata Rudolfova, dnes rekreační komplex, zoo farma s hostincem, návrh obnovy zaniklé kaple, Brčálnický jasan

m.č. Jezerní Chalupy / Seehäuser, samota, zničena

m.č. Mottlův Dvůr / Mottlhof, dvůr, zničen

m.č. Mústek / Brückl: 1234 m, horská šumavská hřebenová samota na hřebenové Výšinné (Světelské) obchodní stezce na nejvyšším bodě Pancířského hřbetu nad osadou Brčálník, býv. turist. chata s rozhlednou 18 m (z r. 1924) vyhořela o vánocích 1995 a byla stržena v 70.letech 20. století, dnes malá chatka , na sv. svahu památná kaplička, návrh obnovy vyhořelé chaty s rozhlednou

m.č. Prenet (Brennet, Spálenec): 1020-1071 m. (1408), obyv.: 45, hřebenová osada, býv. královácký dvorec, kostel sv. Wolfganga, kaple sv. Kunhuty na Malém Prenetu, pramen ve zděném objektu, poblíž hamr, návrh obnovy kaple

m.č. Schröderhof, dvůr, zničen

m.č. Storngut, osada, zničena zcela

k.ú. a m.č. Pancíř / Panzer (796093): 1140/1214 m, (1790), , obyv.: 111, býv. obec, býv. horské šumavské usedlosti, horská Matouškova chata (chata J. Mattuše), postav. KČT v r. 1923 s terasou, dnes pouze chata s rozhlednou, převážně zničena, dnes pouze samota, lyžař. sjezdovka Godl – malá sjezdovka, návrh obnovy kaple, návrh obnovy kaple, BR, EVL, PO, NP

m.č. Brennetské Samoty / Brenntenhäuser, samota, zánik

m.č. Hájek: samota pod Prenetem, svérázné roubenice

m.č. Pamferova Huť / Pamfethütte, 980 m, (1782), , osada, býv. sklárna pod Pancířem, částečně zničena, návrh obnovy ohrožené kaple

m.č. Pateřikova Huť: býv. sklárna pod Pancířem, zánik

m.č. Šmauzy: 1030 m, (1754), býv. sklářská huť, zánik

m.č. Přední Šmauzy: býv. hosp. usedlosti, zánik

m.č. Zadní Šmauzy: býv. sklářská huť (zal. Jiří Michal Schmauss – filigránové sklo), zánik

m.č. Tomandel: 1155 m, býv. hostinec, zánik, dnes Tomandlův křížek

k.ú. a m.č. Špičák (Sviní Hlava) / Spitzberg (Sauhügel) (796051): 847-900 m, (1569), 2114 (787) ha, obyv.: 787 / 211 / 198 / ? , býv. sklářská huť pod vrchem Špičák (1202 m), rozvodnicové Špičácké sedlo ve výšce 975 m, rozvodí – sedlo mezi Špičákem a Jezerní horou, doly na železnou rudu, myslivna, žel. tunel z l. 1874 – 77 (1747 m - první svého druhu v Rakousko – Uhersku), nádraží, hotel Prokop, Rixi, býv. vily, dnes centrum zimní rekreace, lyžařská sjezdovka, Komárkova cesta na Černé a Čertovo jezero a Alžbětín, velké parkoviště (Kaskády a u nádraží), lanovka, návrh obnovy 2 kaplí
BR, EVL, PO, CHKO, PP Královský hvozď

m.č. Girglův Dvůr (Girgelhof), býv. hosp. statek na Špičáku s restaurací na cestě k Čertovu jezeru a kaplička sv. Antonína Paduánského, zánik

m.č. Haildbauer, samota, zničena

m.č. Hofmanovy Boudy (Hofmanky) / Hofmannshof: cca 1050 m, osada na horských loukách na svahu Pancíře, mezistanice sedačkové lanovky Špičák – Pancíř, cvičné lyžařské louky

m.č. Kassenhäusel, samota, zničena

m.č. Reindlův Dvůr, samota, zničena

m.č. Seffenmichl, samota, zničena

m.č. Terezina Huť, (1883), býv. sklárna na břehu Jezerního potoka, zánikla

m.č. Thomenhof, samota, zničena.

D. TURISTICKÁ A REKREAČNÍ INFRASTRUKTURA

Motto:

NP Šumava je veřejným statkem, který je financován daněmi občanů a občanským právem je navštěvovat tento park. Setkávání lidí s parkem má obrovský výchovný efekt. *Prof. PhDr. V. Bělohávek, CSc.*

Prispět k navození trvale udržitelného vztahu mezi přírodou a člověkem. Posílit pocit sounáležitosti s existencí NP u místních obyvatel i návštěvníků. Smyslem komunikace je navození důvěry a spolupráce vyúsťující v pocit hrdosti na svůj národní park. *Plán péče Národního parku Šumava, 2000*

Osvěta a vzdělávání je v NP Šumava spjata s turismem a rekreací a prolíná se ve vztahu k domácímu obyvatelstvu.

hlavní webové stránky NPŠ

Národní parky jsou v ČR zřizovány v osídlené kulturní krajině. Proto by mělo být jejich posláním i vytváření podmínek pro udržení historického osídlení, místních tradic a poznávání přírody v rámci šetrného turismu, který může být významným zdrojem příjmů pro místní obyvatele. *Proklamativní prohlášení ředitele AOPK F. Pelce, OP 2/2013*

Kritikům zákona o Šumavě vadí prohlášení, že cílem NP je i využití k turistice, rekreaci, jakož i udržitelnému rozvoji samosprávných celků. *První dotaz redaktora MF Dnes V. Ševely na ministra Chalupu (6.5.2013)*

Turistika je podstatnou součástí ekonomiky a výrazně by to mělo být zejména na Šumavě. Turistika a s ní spojené služby vytvářely v ČR v roce 2012 (podle nevládní organizace World Travel and Tourism Council) 8,7 % HDP (a na zaměstnanosti 10,8 %), avšak kupodivu v Maďarsku to bylo 10,8 % HDP. **Současný trend rozvoje turistiky na Šumavě je poněkud nevyvážený, neboť rychle přibývá marketingových realit ubytovacích, stravovacích či léčebných reálií (hotely, penziony, apartmány, rekreační chalupy, restaurace, vinárny, wellness a SPA zařízení ...) což ale neodpovídá dlouhodobému uzavírání Šumavy a nedostatku přitažlivých přístupných přírodních míst Šumavy.** Poznání skutečné Šumavy nemohou nahradit nepřístupné suché lesy virtuálně imitující divočinu, ani herní areály k ideologické výchově „neviňátek“, ani adrenalinová lanová centra či pohádkové areály.

Základy českého turismu položil již před 200 lety svým putováním básník oslavující přírodu a člověka – Karel Hynek Mácha (1810-36). V romantickém přibližování přírody pokračovalo mnoho dalších umělců, např. Julius Mařák (1832-99), Antonín Slaviček (1870-1910), Max Švabinský (1873-1962), pro Šumavu však byli zásadní realistické výpovědi Karla Klostermanna (1848-1923, po němž je pojmenována i chata na Modravě a rozhledna na Javorníku) a Adalberta Stiftera (1805-68, který má rodný domek s muzeem v Horní Plané a pomník nad Plešným jezerem), z dalších to byli např. Jan Neruda, Eliška Krásnohorská, Jaroslav Vrchlický či Bedřich Smetana. Na Železnorudsku se turistika a lyžařství začaly rychle rozvíjet po vybudování železniční tratě Deggendorf – Plzeň v roce 1877, kdy dokonce bylo postaveno společné železniční nádraží při státní hranici v Alžbětíně, mezi bavorskou a českou Železnou Rudou (přičemž k podpoře turistiky bylo na Železnorudsku dokonce vybudováno 6 zastávek: Hamry, Brčálník, Špičák, Železná Ruda město, Železná Ruda centrum a Alžbětín. Rychlému rozvoji domácí turistika napomohlo založení Klubu českých turistů v roce 1888 (tj. před 125 lety) vlastencem, cestovatelem a mecenášem Vojtou Náprstkem (který byl 10 let v exilu v Americe) a také založil národopisné muzeum. Následně došlo k rozvoji jedinečného značení turistických cest, ale i turistických map a knižních průvodců, které obsahovaly velké množství atraktivních cest. V roce 1910 bylo také otevřeno železniční propojení Šumavy a Bavorského lesa přes hraniční hřeben Nové Údolí – Haidmühle z Vimperka přes Stožec do Pasova, což významně prospělo jak turistice, tak ekonomii.

Po období totalitního uzavření Šumavy i přes zásadní politicko-geografickou změnu, zůstalo po r. 1990, území české Šumavy převážně zapovězeno, takže dnešní situace pro poznání Šumavy je podstatně horší než před 100 lety. O možnost otevření turistické cesty z Březníku na Modrý sloup k Luznému se bojuje několik desítek let, podobně jako o obnovení dalších přechodů i proti Schengenské dohodě. Ze Stožce se autem ke hraničnímu přechodu nemůže (z rakouské strany však množství aut končí až na hranici) a vlak tam rovněž končí, přičemž o obnovení železničního propojení zřejmě není zájem. Za 1. republiky se ochrana přírody nerozcházela s "měkkou" pěší turistikou, lidé přírodu mohli prožívat a tak se jí naučili i ctít. Kulturní Šumava se dnes stala naoktrojovanou zneprístupňovanou exteriérovou experimentální laboratoří úzké skupiny

„vědců“, kteří zde chtějí vyrobit virtuální bezzásahovou divočinu a to v rozporu se smyslem ochrany Šumavy a její biodiverzity i jejím výchovně vzdělávacím posláním, ale i světovými zkušenostmi. Je ironií osudu, že po ideologii fašismu a komunismu ovládla region Šumavy ideologie bezzásahové divočiny ve zdejší kulturní krajině, jejíž hlavní výstupy spočívají ve znepřístupňování území a udržování nepropustnosti státní hranice, což negativně ovlivňuje turistické poznávání území a vyvolává rozsáhlé ekologické, ekonomické a krajinářské škody. Šumava v porovnání se světovými národními parky, připomíná strážené uzavřené území, kde jsou zejména inzerovány zákazy vstupu do rozsáhlé I. zóny, včetně území CHKO, avšak tam, ve fádnicích, druhově chudých, monotónních smrčínách, obvykle není co chránit (kromě ideology bezzásahové divočiny požadovaných „přírodních procesů“), přičemž služby a potřebná infrastruktura je poměrně omezená. **Výchovně vzdělávací, osvětové a rekreační funkce velkoplošně chráněné Šumavy (NP i CHKO), zejména žádoucí tzv. „měkká turistika“ byla tedy zásadně omezována znepřístupňováním Šumavy a postupným vyháněním obyvatel a návštěvníků, při výrobě virtuální divočiny, vynucované skupinkou ideologů bezzásahovosti. Důsledkem je rozsáhlé omezování druhové a biotopové biodiverzity (specifikované v předchozích kapitolách), kterou mají zájem ideologové divočiny nahradit introdukcí / repatriací velkých predátorů.** Území Černého a Čertova jezera, v dnešní CHKO, je chráněno již od roku 1933 (výnosem ministerstva školství a národní osvěty č. 143547/33), avšak tehdy byla Šumava rozsáhle turisticky zpřístupňována. **Šumava svou rozlohou národního parku 68 tis. ha a chráněné krajinné oblasti téměř 100 tis. ha, tedy téměř 1700 km², má dostatečný potenciál pro celoroční turistiku, která však není potřebně využívána.** Někdejší návštěvnost však poklesla z cca 2 mil. návštěvníků ročně na cca 1 mil. návštěvníků a dalším uzavíráním a nepříznivým vývojem biotopů a celkové biodiverzity má tendenci klesat směrem k 0,5 mil. návštěvníků ročně. Pro porovnání je možno uvést, že Bavorský NP o rozloze, jež nedosahuje 25 tis. ha, má návštěvnost cca 2,5 mil. návštěvníků ročně, Krkonošský národní park o rozloze cca 36 tis. ha ročně navštíví cca 7 mil. návštěvníků, náš nejmenší NP České Švýcarsko o rozloze pouhých 7,9 tis. ha má návštěvnost překračující 1 mil. návštěvníků ročně. Ideologická vize výroby divočiny „posvátnými přírodními procesy“ je doprovázena totálním omezováním území přístupného pro turisty, což dokládá mapa předválečných vyznačených turistických cest (mužům proslým vojenskou službou, připomíná dnešní Šumava svými zákazy a příkazy vojenská území). Současná Správa NP a CHKO Šumava, vedená ředitelem Ing. Mgr. Jiřím Mánekem, prohlašuje, že chce přilákat návštěvníky a zvýšit návštěvnost na 2,5 mil. návštěvníků ročně. Zatím marketinkově se uvažuje doplnění turistických tras (např. Březník – roklanská hájenka a zpět přes rašeliniště či kaňon Křemelné), rozšíření tras pro cyklisty, zavedení elektrobusů, příp. elektrovláčků, vybudování malých srubů pro přenocování na červené páteřní stezce a doplňování vyhlídkových stanovišť. Dále má zájem zpřístupňovat některé lokality handicapovaným turistům (na základě společného memoranda s Národní radou osob se zdravotním postižením). Vozíčkáři, zrakově a sluchově postižení, ale i méně pohybliví senioři budou moci využívat využívat půjčovnu elektrických vozíků, speciální ekologická vozítka pro vozíčkáře na 15 připravených bezbariérových okruzích, nový areál lesních her s mluvícími stromy, publikaci v Brailově písmu, bezbariérová informační střediska aj. Novým směrem je i návrat koní na Šumavu pro přibližování dřeva a také k turistickým vyjížděnkám, v zimě i na saních. Běžnou činností Správy je zabezpečování turistických chodníků (historické turistické trasy byly z velké části znepřístupňovány), včetně povalkových, opravy cest (Borová Lada, další v přípravě), budování doplňkových mostků (v přípravě Černý Kříž, Roklanský potok), zábradlí, oplocení, odpočívadel, vyhlídek (řada dalších v přípravě), přístřešků (které mají být obměněny na celé Šumavě), informačních tabulí (i informačních bodů) a protierozních opatření, ale i vyžínání a likvidace náletů v pobytových lokalitách. Problémem jsou náklady na úpravu lyžařských běžeckých tratí a také provozování „zelených autobusů“ spojujících turistická střediska, ale i hraniční lokality (Bučina), příp. cyklominibusy (Jelení). Nový návštěvní řád platí od 1.5.2013 na dobu bez omezení (na dobu neurčitou) po 10 letech krátkodobých provizorií. Nově na webových stránkách parku začne fungovat e-shop, kde mj. bude nabídka originálního a funkčního oblečení s originální značkou Národní park Šumava. Jiří Mánek, po roce vedení Správy NP a CHKO Šumava v rozhovoru prohlašuje: „Pro milovníky Šumavy se snaží současné vedení dělat maximum. Sem patří všichni ti, kteří na Šumavu rádi přijíždějí a samozřejmě i ti, kteří na Šumavě žijí a vidí zde svou perspektivu. Mezi spokojeností návštěvníků a šťastným životem místních obyvatel je těsné pojitko. To si uvědomujeme a snažíme se o vytvoření udržitelných podmínek života na Šumavě. Teprve při ekonomických přínosech z turismu v národním parku vzniká pravý sociální smír mezi ochranou přírody, místními a návštěvníky. Správa se snaží k tomu svými projekty a aktivitami maximálně přispívat.“

Obvykle lidé navštěvují hory proto, aby navštívili tamní přírodní krásy. Na Šumavě je možno konstatovat,

že základní atraktivita v území paradoxně tvoří dochované či obnovené pozůstatky kulturní a technické lidské činnosti, ne přírodní hodnoty, neboť tam je člověk rozsáhlým zneprístupňováním vylučován. Příkladem jsou zdejší typická rašeliništní území, která jsou většinou nepřístupná, kromě krátkých úseků Jezerní slatě, Chalupské slatě a nově otevřeného, odtěženého a revitalizovaného rašeliniště Soumarský most. Podobně je většina vrcholů nepřístupných a zejména je zamezován přístup na hraniční hřeben, který od sousedů je běžně přístupný (zřejmě abychom se „nenakazili“) a dokonce i historické hraniční přechody, např. pěší a cyklistický tzv. Modrý sloup (směrem k Luznému) či železniční a silniční přechod Nové údolí směrem k Pasovu. Ledovcová jezera vzhledem k tradici nebyla zavřena, ale např. obnova vyhlídkové „Lávkové stezky“ u Černého jezera za nic na světě není opětovně povolována. Zástupným důvodem uzavírání Šumavy je tetřev, který jako severský pták od nás ustupuje vzhledem k oteplování, avšak údajná ochrana cca 100 ks je prezentována jako společensky významnější, než požadavky 10 milionů místních obyvatel a množství zahraničních návštěvníků. Tetřev ještě donedávna byl u nás, stejně jako jinde, lovným ptákem (v minulosti se hojně vyskytoval i u Plzně). Proto většina publikovaných nabídek šumavských atraktivit uvádí značnou až většinovou část cílů mimo NP a CHKO Šumava - v blízkém i vzdáleném Pošumaví, příp. na bavorské straně. Při 4. ročníku obtížně povoleného výstupu na býv. Juránkovu chatu pro o.s. Otevřená Šumava (kterého se opět zúčastnilo cca 300 turistů) místo happeningu někteří pamětníci dokonce veřejně plakali nad tragickou současností v porovnání s památnou minulostí. Zatím můžeme jen závidět dopravně rozsáhlé zpřístupnění Bavorského národního parku nejen osobními auty, ale i železnicí a autobusy, přičemž je sledována také možnost návštěvy naší strany národního parku. Příkladem může být víkendový autobus (27.4. - 27.10. 2013) z centra NP Luzný / Lusen (kde je možno využít spoj na hraniční Bučinu a je tam také šumavské zoo a Stezka v korunách stromů), přes Kostelec / Waldkirchen (kde je možno přestoupit na vlak do Pasova / Passau) a Bavorské Lipky / Freyung až do Haidmühle Grenze – Nové Údolí (kde končí náš vlakový spoj, který jezdíval až do Pasova).

O některé konkrétní požadavky dlouhodobě usiluje o.s. Otevřená Šumava, avšak jen s nepatrnými úspěchy, např. dlouhodobě požaduje obnovení přístupnosti po silniční trase k tzv. Modrému sloupu (od Březníku k Luznému) a řadu dalších tras vč. obnovu tzv. Lávkové cesty, povolení užívání historických pěších hraničních přechodů a množství dalších letitých požadavků, což dokládá také kapitola Marné petice, interpelace, prohlášení. Proto jsou každoročně pořádány pochody občanského protestu z Bavorska přes bývalou hraniční Juránkovu chatu (kde bývá řada protestních projevů) do Železné Rudy, jež jsou velmi početně navštěvované Čechy i Němci (v r. 2012 cca 200 turistů). Trasa je velmi obtížná, neboť přesto, že se jedná o CHKO, je zde uplatňován „bezzásahový režim NP“, takže např. na historické tzv. Dámské stezce, vybudované KČT, jsou ke zneprístupnění záměrně ponechávány padlé smrky. Na základě povolení MŽP ČR a pozitivního vyjádření Správ NPŠ i Bavorský les byla turisticky vyznačena nestorem šumavských značkařů Emilem Kintzlem cesta Luzenským údolím k Modrému sloupu (umožňující přístup na hraniční vrch Luzný), která měla být slavnostně otevřena 15.7.2013. Na základě stížnosti Dagmar Kjučukové z Okrašlovacího spolku Zdíkovsko a České společnosti ornitologické vedené Zdeňkem Vermouzkem, za vydatné podpory člena Stínové vědecké rady - ornitologa Vladimíra Bejčka, bylo otevření zamítnuto Krajským soudem v Českých Budějovicích. Klub českých turistů a šumavské obce se však nevzdávají. Předseda Svazu šumavských obcí a starosta Modravy Antonín Schubert říká: „Ekoaktivistická hnutí ukázala, že jim nejde o ochranu tetřeva ani přírody, ale jen o vyštívání lidí a turistů ze Šumavy a to i z míst, kde pro to z hlediska ochrany přírody nejsou důvody. Primárním zájmem odvolatelů je vyhnání člověka ze šumavské přírody, jejich zájmem je zákaz vstupu do národního parku!“ Možné je říci, že tetřev je dlouhodobě zástupným důvodem k vyhnání lidí a turistů ze Šumavy, neboť vždy ho je nejvíce tam, kam by chtěli směřovat turisté (až do nedávné doby byl lovným ptákem, podobně jako dosud v řadě evropských zemí, pak ho bylo jen cca 100 ks a dnes je „operativně“ sdělováno, že je ho na Šumavě až 600 ks, přičemž sem byl dodáván i z chovů – tedy trvale spekulativní mlžení, nutné je však uvést, že tetřev, jako severský pták, vzhledem ke klimatickému oteplování ČR ustupuje zpět). Veřejný zájem 10 milionů našich občanů a zahraničních návštěvníků je tedy údajně menší, než spekulativní ochrana tetřeva, který navíc není v Evropě dlouhodobě ohrožen. I pro laiky stačí se podívat na letecký pohled Luzenským údolím k Modrému sloupu s širokým bezlesím, kudy je trasována stará zemská cesta, kde se tetřev nevyskytuje. O jisté umanutosti ideologické skupinky zajistit bezzásahovou výrobu prakticky nepřístupné virtuální divočiny svědčí i skutečnost, že stejní aktéři – pí. D. Kjučuková a p. Z. Vermouzek stáli v r. 2012 za stížnostmi na prováděné omezování výskytu kůrovce k Evropské komisi, kvůli níž k nám na kontrolu přijeli euroinspektoři.

V současnosti ředitel NPŠ Mgr. Mánek vyšel vstříc turistům umožněním použití náhradní, obtížnější

a podstatně delší trasy od Březníku doprava na Pytlácký roh a pak úbočím Špičnicku ke hraničnímu kameni 28/8 a dále po hranici k Modrému sloupu (kde byl však zrušen velmi navštěvovaný hraniční chodník a umístěna zákazová tabule Správy NPS - „území s omezeným vstupem“) a pak na Luzný (pokud tam budou ještě schopni dojít a včas se vrátit), která bude přístupná od 15. července do 15. listopadu. Jinou možností je využít cestu od Ptačí nádrže přes Velkou a Malou Mokrůvku (k níž bude info-středisko obce Modrava rozdávat mapky).

Vzhledem ke své rozlehlosti je Šumava navštěvovaná především cykloturisty. Problémová je však návštěva největších milovníků – starších turistů, kteří milují Šumavu, neboť velkou část bývalých silnic a zpevněných cest není dovoleno využívat auty, přesto výhledově je potřebné zvážit omezené využití některých uzavřených komunikací ekologickými mikrobusey, např. v trase Modrava – Alpská vyhlídka, rozcestí u Pramene Vltavy – Kvilda.

Zatím vymezené bezbariérové trasy pro handicapované turisty jsou následující:

- Schwarzenberský plavební kanál – cca 5 km
- Chalupská slat' – cca 1 km
- Jezerní slat' – cca 0,5 km
- Okolím Českých Žlebů – cca 3 km
- Dobrá na Šumavě – Stožecká Luka - Stožec – cca 5 km
- Dobrá na Šumavě VPZ tam a zpět – cca 10 km
- Rechle u Rokyty – cca 3 km
- Povydří (Antýgl – Turnerova chata – Čeňkova Pila) – cca 7 km
- Boubín (Idina Pila) – cca 4 km

Správa parku připravuje se nově, moderní pojetí informačního systému. Nově byly na Šumavě umístěny označené sloupkové identifikační body se souřadnicemi lokality (když někdo zabloudí) s čísly pro tísňové volání na záchrannou službu – 155, hasiče – 150, policii – 158, SOS – 112, horskou službu 420 1210 a informační a strážní službu NP.

Pro turistické využití Šumavy se dnes používá řada symbolických značek (piktogramů a log), např.:

- informační střediska: „i“
- parkoviště - „P“
- pěší turisty trasy: tradiční pásové značky na bílém podkladě (dle významnosti červená, modrá, zelená, žlutá)
- cyklistické trasy: pásové značky na žlutém podkladě
- lyžařské – běžkařské trasy: pásové značky na oranžovém podkladě
- hipostezky: barevný kruhový terč v bílém čtverci, červený – páteřní stezka, zelený – místní stezka
- nordic walking trasy: nemají zatím stanoveny značení
- trasy pro handicapované turisty (ale i pro osoby s dětským kočárkem): logo osoby na vozíčku
- naučné stezky: značeny šikmým zeleným pruhem v bílém čtverečku
- vycházkové okruhy z rekreačních středisek: v bílém čtverečku šikmá trojúhelníková polovička barevná (červená, modrá, zelená)
- trasy historických zemských stezek: specifické značení (např. Zlatá stezka v bílém čtverečku)
- vyhlídková místa: značena červenou čtyřcípou hvězdicí kolem bílého terčíku
- nouzová nocoviště: značena černě orámovaným zaobleným rámečkem s logem ležícího poutníka
- odpočívky (odpočinková místa): logo lavice, stolu a přístřešku.

Specifičností Šumavy jsou malá parkoviště v extravilánu vyznačená „Zaparkuj a jdi dál“. Opuštěné silnice a zpevněné cesty jsou často označeny zákazem vjezdu motocyklů a osobních aut, což neplatí pro držitele výjimky ze zák. č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Horská služba na Šumavě má své centrum v Domě HS Špičák 56, služebny jsou ve sportovním areálu Špičák, Prášilech, Kvildě, Zadově, Kubově Hutí, Nové Peci a Kramolíně. Turistická chata KČT je v Prášilech.

Mapa historických turistických tras vymezuje předválečné značené turistické cesty KČT na česká i bavorské straně Šumavy, dokládající nevhodné rozsáhlé znepřístupňování Šumavy, které však nepřináší zachování

a obnovu chráněných hodnot, ale naopak jejich ničení a mizení.

Mapa přírodních turistických cílů a významných vrcholů Šumavy vyznačuje zejména přístupné vrcholy a přírodní atraktivitu, přičemž nedostatečně obráží rozsáhle znepřístupněné území převážně bezzásahové a I. zóny, kde však vnucenou ideologií bezzásahovosti došlo či dochází k zániku chráněných druhů a biotopů a mnohdy tam není již co chránit (kromě „posvátných“ přírodních procesů).

D.1 Návštěvnícká střediska, informace, muzea, hrady a zámky, parkoviště, ATC, tábořiště, přístřešky pro turisty v nouzi, nouzová nocoviště

Motto:

Nemysli si, že když se otočíš k lidem zády, dostaneš se před ně.

Turchan Rasiev

Správa NP a CHKO Šumava sídlí ve Vimperku. Hlavní sídlo Správy CHKO je v Sušici, pracoviště jsou ve Vimperku (prodej výrobků „Šumava – originální produkt“), Nýrsku, Kašperských Horách, a Horní Plané.

Potřebné je zejména moderní centrální návštěvnícké středisko s venkovními botanickými a zoologickými expozicemi, nutné je rozšíření počtu a vhodného umístění exteriérových parkovišť s návaznými pěšími a cyklistickými okruhy. Zřejmě v místech větších návštěv bude potřebná i ostraha vzhledem ke krádežím (např. Svinná Lada). Novodobé informační materiály již neoslavují letité pralesní stromy, ale především ideologický rozpad lesa a organismy, které k tomu napomáhají.

Návštěvnícká a informační střediska NP a CHKO a jejich expozice

- Alžbětín (v historické budově hraničního nádraží): společně s NP Bavorský les , prodej výrobků „Šumava – originální produkt“, expozice netopýrů v přípravě
- Borová Lada informační centrum (se sovými voliérami), územní pracoviště Správy , pstruží líheň
- Březník: sezónní, expozice K. Klostermann, ukázka vývoje map, občerstvení
- Bučina u Kvildy: samoobslužné
- České Žleby: sezónní, územní pracoviště Správy
- Hamry: informační kamera, „i“ Ostrý
- Horská Kvilda: kamera, Obří hrad
- Idina Pila: sezónní, Boubínský prales
- Kašperské Hory: historie osídlení, šumavská rašeliniště, mokřady, ledovcová jezera, plavební kanály, ekosystémy s venkovním areálem, součástí je Středisko ekologické výchovy
- Klášterec u Vimperka: stanice pro handicapovaná zvířata
- Kvilda: historie osídlení (rýžování zlata, obchodní stezky, hamernictví), vegetace rašelinišť, problematika horského lesa, v přípravě návštěvnícké centrum a návazný výběh jelenů, divočáků, příp. i vlků na rozloze 5 ha
- Modrava: územní pracoviště Správy
- Nová Pec: územní pracoviště Správy
- Poledník: přístup pouze v letní sezóně, vyhlídková věž, expozice historie objektu, lesní vegetační stupně
- Prášíly: informační středisko, územní pracoviště Správy
- Rokyta: lesní hospodaření, plavení dřeva a Vchynicko-Tetovský plavební kanál, venkovní geologická expozice, příprava úprav, návazně vymezené stezky, velké parkoviště
- Srní: infocentrum, územní pracoviště Správy, v přípravě návštěvnícké centrum a návazný výběh vlků s visutou lávkou a kamerami
- Stachy: infocentrum (víceméně formální)
- Stožec: infocentrum - základní typy lesa a jeho historie vč. typických rostlin a živočichů, geologická expozice, areál lesních her a středisko ekologické výchovy
- Svinná Lada: šumavská rašeliniště, návazná bezbariérová stezka na Chalupskou slať
- Vimperk: Správa NP a CHKO, záměr revitalizace zámku a jeho zahrad a vybudování expozic
- Železná Ruda: muzeum Šumavy - železnorudská vzpoura, sklárství a hamernictví

Správa NPŠ umístila v 9 nejvíce navštěvovaných lokalitách fotopointy, kde se může návštěvník vyfotografovat a foto poslat e-mailem na určenou adresu.

Záměry

- výstavba centrálního návštěvnického střediska
- pět nových venkovních expozic a zajištění občerstvení v návštěvnických střediscích.

NP Bavorský les

- Návštěvnické centrum Falkenstein
- Návštěvnické středisko Lusen
- Informační středisko Hanse Eisenmanna v Neuschönau je typem návštěvního střediska s rozsáhlými sbírkami, botanicou zahradou a obůrkami zvěře, knihovnou a projekčním sálem, poblíž je atraktivní Stezka v korunách stromůs vyhlídkovou věží.
- Dům divočiny u Ludwigsthalu informuje o obou parcích, jsou zde výstavy, 3D kino, výběhy zvěře, vyhlídková věž, jeskyně z doby kamenné
- Skanzen venkovského osídlení u Finsterau soustřeďuje lidovou architekturu Bavorského lesa a Podunají
- Areál lesních her Spiegelau je určen pro rodiny a školy
- Infocentrum Plzeň a České Budějovice.

V národních parcích USA jsou Visitors Centra základními atraktivitami parků.

Informační centra a lokality („i“) obcí a organizací (ATIC aj.)

- Babylon u Domažlic: infocentrum v přípravě
- Běšiny: Eurocamp
- Čachrov: chybí, vydána publikace Čachrov a Čachrovsko
- České Budějovice: Informační centrum Bavorský les - Šumava
- Čeňkova Pila: Zč. energetika
- Český Krumlov: Informační centrum (náměstí)
- Domažlice: Městské informační centrum (náměstí)
- Frymburk: Městské informační centrum (náměstí)
- Hartmanice: Městské informační středisko, muzeum
- Hartmanice – Dobrá Voda: muzeum
- Horažďovice: Regionální informační centrum Prácheňská, náměstí, prodej výrobků „Šumava – originální produkt“
- Horská Kvilda: Informační centrum, prodej výrobků „Šumava – originální produkt“
- Horní Planá: Kulturní informační centrum
- Horšovský Týn: Regionální informační centrum
- Chanovice: Informační středisko (náves)
- Kaplice: Kulturní a informační centrum
- Kaplice u Zátone: Informační středisko Idina Pila, prodej výrobků „Šumava – originální produkt“
- Kašperské Hory: Městské kulturní a informační středisko (náměstí), webové stránky, kamery, hrad
- Kašperské Hory: Informační středisko a středisko environmentální výchovy, prodej výrobků „Šumava – originální produkt“
- Kdyně: Informační centrum
- Klatovy : Informační centrum města
- Klenčí pod Čerchovem: Informační středisko Svazku obcí Chodská liga
- Kvilda: Informační středisko, prodej výrobků „Šumava – originální produkt“, muzeum, webové stránky
- Lenora: Informační centrum
- Lipno nad Vltavou: Infocentrum
- Modrava: Informační turistické centrum Modrava v integrovaném objektu OÚ, návštěvnické centrum dřevařství Dřevák
- Netolice: Infocentrum
- Nová Pec: Informační centrum
- Nýrsko: Informační a kulturní centrum Města Nýrsko, ozvučená tabule
- Olšina: Informační centrum u rybníka Olšina na okraji VVP Boletice
- Plzeň: Informační centrum Bavorský les – Šumava
- Poběžovice: Městské kulturní a informační centrum, hrad
- Prachatice: Infocentrum
- Prášíly: Informační centrum obce Prášíly, sezónní

- Přední Výtoň: Infocentrum
- Rejštjn: Informační centrum, prodej výrobků „Šumava – originální produkt“
- Rokyta u Srní: Informační středisko, prodej výrobků „Šumava – originální produkt“
- Rožmberk n.V.: sezónní informační středisko v budově OÚ
- Srní: Informační centrum, muzeum
- Stachy: Turistické informační centrum, prodej výrobků „Šumava – originální produkt“
- Stožec: Městské informační středisko a středisko ekologické výchovy, prodej výrobků „Šumava – originální produkt“
- Strakonice: Informační centrum
- Sušice: Městské informační centrum (náměstí), prodej výrobků „Šumava – originální produkt“
- Svinná Lada: Informační středisko, prodej výrobků „Šumava – originální produkt“
- Švihov: Informační centrum
- Vimperk: Turistické informační středisko
- Volary: Infocentrum
- Vyšší Brod: Infocentrum
- Zadov: Infocentrum
- Železná Ruda: Informační a turistické centrum Města, Šumavatour, CK Retour
- Žihobce: Infocentrum

Návrhy

- Babylon u Domažlic
- Čachrov „i“
- Hamry

Muzea, expozice, hrady a zámky

- Březník: expozice K. Klostermann, ukázka vývoje map
- Čachrov: muzeum železničních drezín
- Čeňkova Pila:
- České Budějovice: muzeum koněspřežky, expozice historických motocyklů
- Český Krumlov: muzeum fotoateliéru Šumavy Seidel
- Český Krumlov: podzemní grafitový důl
- Český Krumlov: muzeum
- Hartmanice: horská synagoga (židovská kultura na Šumavě)
- Hartmanice – Dobrá Voda: židovské muzeum Dr. Šimona Adlera, židovská kultura na Šumavě
- Hluboká nad Vltavou: muzeum lesnictví, myslivosti a rybářství v býv. loveckém zámku Ohrada (je součástí Národního zemědělského muzea, přičemž je nejstarším specializovaným muzeem v Evropě, založeno v r. 1841)
- Hory Matky Boží: místní muzeum
- Hořice na Šumavě: muzeum pašijové hry
- Frymburk: muzeum
- Horní Planá: rodný domek A. Stiftera, muzeum
- Horská Kvilda: muzeum
- Hory Matky Boží: národopisné muzeum
- Hořice na Šumavě: pamětní síň Pašijových her
- Hus: zříc. hradu nad meandrem Blanice
- Husinec: rodný dům a památník Mistra Jana Husa
- Chanovice: skanzen lidové architektury Pošumaví
- Chanovice: zámecký areál
- Chudenice: zámek a muzeum J. Dobrovského
- Chudenice: NPP Americká zahrada (arboretum severoamerických dřevin)
- Chvalšiny: muzeum Schwarzenberského plavebního kanálu
- Kašperk: prohlídka hradu s průvodcem
- Kašperské Hory (na náměstí): Muzeum Šumavy – zaměřené na život a práci lidí na Šumavě vč. výtvarných děl inspirovaných krajinou a přírodou Šumavy, největší šumavské muzeum, soustředující historii regionu, těžby zlata a sklářství, hornictví, dřevařství a zemědělství (s pobočkami v Sušici a Železné Rudě)

- Kašperské Hory: muzeum historických motocyklů (s pobočkami v Železné Rudě a Bečově)
- Kašperské Hory: muzeum české hračky
- Kašperské Hory: hrad Kašperk
- Klatovy: Vlastivědné muzeum dr. Hostaše
- Klatovy: jezuitský kostel Početí P. Marie a katakomby
- Klatovy: bar. lékárna U bílého jednorozce
- Klenová: hrad, zámek a galerie
- Kratochvíle: renesanční (lovecký) zámek – muzeum animovaného filmu
- Kvilda: stálá expozice Kvildy a Bučiny
- Lenora: sklářské muzeum, obecní pec na pečení chleba
- Modrava: návštěvnické centrum dřevařství Dřevák (vč. rezonanční dřevo)
- Nepomuk: expozice veteránů motocyklů a aut ve stájích Zelenohorské pošty
- Netolice: národopisné muzeum (sbírka pohlednic)
- Netolice: středověký archeopark na vrchu sv. Jána
- Nezdice na Šumavě: Muzeum řemeslné výroby
- Nová Pec: Jelení: stálá expozice plavebního Schwarzenberského plavebního kanálu a milířů
- Nové Údolí: muzeum jihočeské železnice
- Nýrsko: muzeum Královského hvozdu
- Olšina (VVP Boletice): rybářská bašta, trvalá expozice
- Písek – hrad: Prácheňské muzeum, expozice Ryby a rybářství
- Plánice: rodný domek Františka Křížka
- Prachatice: Prachatické muzeum (paličkovaná krajka)
- Prášíly - archeopark – Jak žili Keltové
- Prášíly – Botanická zahrada
- Rabí: hrad Rábí
- Rožmberk: hrad
- Srní: muzeum
- Srní – Čeňkova Pila: Šumavská energie v hydroelektrárně
- Srní – Rokyta: geologická expozice u infocentra
- Stachy: Pošumavské hasičské muzeum
- Stožec – Nové údolí : muzeum pošumavské železnice (v upraveném železničním voze)
- Sušice: Muzeum Šumavy Sušice – minulost horního Pootaví, sirkařství, sklářství, Karel Klostermann, mechanický betlém
- Svatý Tomáš: zřícenina Vítkův Hrádek
- Švihov: vodní hrad
- Velhartice: muzeum
- Velhartice: hrad
- Vimperk zámek: Muzeum Správy NP a CHKO Šumava ,ochrana přírody, historie sklářství a knihtisku ve Vimperku
- Vimperk: minimuzeum Zlaté stezky ve Staré radnici
- Vodňany: městské muzeum
- Volary: Volarské muzeum (Zlatá stezka)
- Volenice u Strašic: muzeum selského statku
- Volyně: městské muzeum
- Vyšší Brod: klášter cisterciáků
- Vyšší Brod: poštovní muzeum v areálu cisterciáckého kláštera
- Zábrdí: Zábřdské betlémy
- Zvonková: expozice zaniklé obce
- Železná Ruda - Alžbětín (býv. nádraží): infocentrum, model železnice, muzeum lyžování, centrum výzkumu netopýřů
- Železná Ruda - vila Abele: Muzeum Šumavy – železnorudská vzpoura, sklářství a hamernictví
- Železná Ruda – zámek: historie lyžování na Železnorudsku, geologická expozice Český kráter, muzeum historických motocyklů

- Železná Ruda: geologická expozice u ZŠ

Parkoviště

- Antýgl: u dvorce
- Borová Lada (soví voliéry a vodáci)
- Boubín: u Idiny Pily, na Kubově Huti aj.
- Čachrov: náves u tvrze
- Čeňkova Pila: malý prostor u silnice (i pro vodáky)
- Černá v Pošumaví: u silnice, u ubytovacích zařízení
- Černé jezero: Špičácké sedlo velké parkoviště
- Čertova stěna: u silnice, ve směru na Lipno
- Čkyně: náměstíčko
- Dobrá Voda: u muzea
- Filipova Huť: potřebné vč. sociálního zařízení
- Františkov
- Frymburk: náměstí
- Gerlova Huť: u silnice
- Hamry: v obci
- Hartmanice: náměstí, u sjezdovky, u muzea Dobrá Voda
- Hojsova Stráž: poblíž sjezdovek a v centru
- Horní Vltavice
- Horská Kvilda:
- Horní Planá: náměstí, poblíž Stifterova domku
- Hořice na Šumavě: náměstí
- Husinec: poblíž Husova pomníku
- Churáňov: v centru
- Idina Pila: pro Boubín
- Javorná: u kostela
- Jelení: u dolního portálu Schwarzenberského kanálu
- Kašperk: parkoviště Račánek u silnice pod hradem (1 km)
- Kašperské Hory: náměstí, u sjezdovky
- Klenová: poblíž vstupu do hradního areálu
- Kubova Huť: v sedle u silnice, pro Boubín
- Kvilda: centrum a okraj obce
- Lenora: před OÚ, nádraží
- Lipno n.V.: několik ploch
- Loučovice: centrum
- Modrava: centrum nad soutokem, u hotelu
- Nová Hůrka: u odbočky na Starou Hůrku a k jezeru Laka
- Nová Pec: u nádraží velké parkoviště, u silnice ke Smrčíně
- Nové Hutě
- Nýrsko: centrum – několik ploch
- Petrovice: u silnice nad kostelem několik ploch
- Pěkná
- Pláně
- Polka
- Prachatice: náměstí aj.
- Prášíly: několik ploch centrum obce, u chaty KČT, Slunečná
- Rejštejn: u silnice v centru
- Rožmberk n.V.: náměstí
- Sedlo (rozhledna): u restaurace pod Sedlem (u Albrechtic)
- Soumarský Most: v meandru Vltavy u přejezdu žel. tratě
- Srní: centrum, u ubyt. zařízení

- Stachy: náměstí
- Stožec: centrum
- Strážný: centrum
- Strážov: náměstí
- Sudslavice: u silnice
- Sušice: náměstí
- Svatá Kateřina: v obci
- Svatý Tomáš: u kostela
- Svinná Lada: u silnice u odbočky na NS Chalupská slat'
- Špičák: velká parkoviště Špičácké sedlo, Kaskády, U nádraží
- Vacov: náměstí
- Velhartice: u kostela
- Vimperk: náměstí, u muzea (zámku)
- Volary: u hotelu Bobík
- Vyšší Brod: náměstí
- Zadov: u lyžařské sjezdovky
- Železná Ruda: centrum, Alžbětín (u nádraží), u hotelu Belveder, Špičácké sedlo, Špičák u nádraží, Špičák kaskády, u Samot, u kavárny Charlotte aj.
- Železná Ruda - Špičák: v sedle pro Černé jezero, u nádraží pro sjezdovky, pod lanovkou, „kaskády“
- Ždánov, Žlíbek – rozc. u Žlíbku

Malá parkoviště NP v extravilánu („zaparkuj a jdi dál“)

- Gerlova Huť: 50 míst pro auta + 2 invalidé (pro cyklostezku do Nové Hůrky a lyžařskou stopu)
- Stará Huť: 10 míst (pro Farmářskou stezku a Zhůří)
- Malý Bor: 4 místa
- Skelná: 10 míst
- Pod Vysokým hřbetem: 10 míst (výhled, turistická trasa)
- Dobrá Voda: 10 míst (muzeum J. Š. Adlera, Vintířova stezka)
- Vysoké Lávky: 4 místa
- Velký Bor: 10 míst (Křemelná)
- Mechov: 5 míst (Srnský okruh, Hauswaldská kaple, plavební kanál)
- Rokyta u Srní: 10 míst (NS Povydrí, plavební kanál, Tříjezerní slat')
- Hrablový most: 10 míst (plavební kanál)
- Jezerní slat': 40 míst (NS Jezerní slat')
- Pod Přílbou: 20 míst (rašeliníště Malý Polec, lyžařský areál Churáňov)
- Šindlov: 10 míst
- Svinná Lada: 25 míst (NS Chalupská slat', NS Les)
- Březová Lada: 25 míst
- Polka: 5 míst
- Dobrá: 10 míst
- V přípravě je projekt malých parkovacích ploch v jižní části Šumavy.

Autokempy a tábořiště

- Bezděkov u Klatov: ATC Rual
- Běšiny: Eurokemp
- Borová Lada: ATC
- Černá v Pošumaví – Dolní Vltavice: ATC, Jestřábí I
- Černíkov: ATC Úžlebec
- Dlouhá Ves – Anín I: ATC (první ATC na Šumavě u Otavy zajistila v r. 1959 sušická restaurace podniku Jednota na 9 ha, v r. 1964 Svazarm využil zchátralé objekty a otevřel další kemp)
- Dlouhá Ves – Nové Městečko: ATC
- Dobruška u Sušice: kemp
- Frymburk: ATC

- Frymburk – Lojsovy Paseky: chatová osada JAF
- Hašlovice: kemp U Vikinga u Vltavy
- Hašlovice: kemp Na pískárně u Vltavy
- Herbertov: tábořiště U tří veverek u Vltavy
- Hnačov: ATC a chatová osada u Hnačovského rybníka
- Horní Planá: Caravancamp
- Horní Planá – Karlovy Dvory: ATC
- Horní Planá – Pihlov: ATC
- Horní Vltavice: u Vltavy pro vodáky
- Klatovy: ATC
- Kochánov u Hartmanic: Farma Busil ECAI
- Lipno nad Vltavou: ATC Modřín, ATC Panorama
- Lenora: u Vltavy pro Vodáky
- Nahořany – Branná: kemp Branná u Vltavy
- Nahořany: kemp u Fíka u Vltavy
- Nová Pec I: ATC u Vltavy pro vodáky
- Nýrsko: ATC a restaurace u koupaliště
- Rejštejn – Klášterský mlýn: pension a ATC
- Rejštejn: tábořiště Paulina louka u Otavy
- Radešov u Kašperských Hor: autotábořiště
- Radešov: motorest a chaty u Otavy
- Rožmberk n. V.: tábořiště u Bílého mostu
- Rožmberk: kemp U Najdy u Vltavy
- Soumarský Most: u Vltavy rozsáhlé pro vodáky
- Srní – Antýgl: ATC
- Stachy – Úbislav: ATC Mléčná dráha
- Stožec: ATC Vlčí jámy
- Strakonice: Strakonický hrad
- Strážov – kemp U dvou ořechů
- Strážov – chatky a kemp koupaliště
- Sušice: Camp Jitřenka
- Sušice – Luh: chatová osada
- Sušice – Šimanov: rekreační středisko KOKY
- Sušice – kemp
- Světlík: kemp Mindl
- Velké Hydčice u Horažďovic – vodácké tábořiště Rosenauerův mlýn u Otavy
- Vimperk: ATC Vodník
- Vyšší Brod: ATC Pod hrází u Vltavy
- Zahrádky: u Vltavy pro vodáky
- Zátoň – kemp Vltava u Vltavy
- Zavlekov – Valcha: ATC
- Zátoň: ATC Boubínský prales
- Železná Ruda: ATC U mlýna
- Žichovice – kemp u Otavy

V území rychle vzniká, někdy i zaniká řada menších soukromých kempů.

Ubytovny NP

Správa NP disponuje ubytovny (kde je společná kuchyňka a sociální zařízení), které dosud byly poskytovány zdarma lesním dělníkům mimo šumavských oblastí, čímž se snižovala konkurenceschopnost místních obyvatel a navíc docházelo i ke značným ekonomickým ztrátám. Proto od r. 2013 budou nově vybaveny a poskytovány méně náročným turistům: v následujících lokalitách: Borová Lada, České Žleby, Dobrá, Hartmanice, Jelení Vrchy, Kašperské Hory, Kvilda, Rejštejn, Rokyta a Vimperk, Nadále chce Správa NPŠ poskytovat slevy pro ubytování škol v Českých Žlebech a studentům a zpracovatelům výzkumných úkolů v Kašperku a Vimperku.

Přístřešky pro turisty v nouzi

Dřevěné přístřešky pro turisty v nouzi, s polovabovou střechou, v počtu 16 objektů byly vybudovány po celém NP.

Nouzová nocoviště v NP

Podmínky: provoz 18-9 hodin celoročně, pouze 1 noc, nerozdělávat oheň, dodržovat klid, veškerý odpad odnést sebou. Jedná se o udržované ohrazené místo o rozloze 300 m² (velikost zahrádky v zahrádkové kolonii) se stolkem, lavičkou a WC, vybudované za ředitele J. Stráského). Správa připravuje další nouzová nocoviště. Současný ředitel chce přidat přístřešky a na pátevní turistické červené trase zvažuje vybudování malých („skandinávských“) srubů pro přenocování. Na území CHKO je táboření zakázané, přespání pod širákem bylo správou pokutované, avšak na základě soudního rozhodnutí (Městského soudu v Praze v r. 2011) není na pouhé přespání potřebná výjimka (za předpokladu, že nebude stavět stan, rozdělávat oheň, rušit klid a zanechávat odpad). Skupiny však souhlas na přespání potřebují. Lokality:

- Hůrka u Prášil (150 m od křižovatky u kaple)
- Poledník (na paloučku na vrcholu, bez vody, 13215 m)
- Modrava
- Bučina (poblíž hraničního přechodu do Bavorska, v sezóně rozsáhle využívané)
- Strážný
- Nové Údolí
- Pod Plešným jezerem.

D.2. Vrcholy, rozhledny a vyhlídky

Motto:

Lidé měli blízko k sobě i přírodě a krajině. Lidé lezli na vrcholy kopců a pohledem dolů sledovali linii obzoru což jim dávalo pocit identity - sem patřím, to je můj kraj. Vyháňení a vykořeňování lidí ze Šumavy je možno pokládat za krádež krajiny. Milujeme jen to, co známe. Vrcholy a jejich vyhlídky jsou od nepaměti přitažlivá místa, která v nás probouzejí ušlechtilé pocity, sounáležitost s okolní přírodou, burcující naši energii k dalšímu poznání. Lidé lezli na vrcholy kopců a pohledem sledovali linii obzoru zřejmě pro pocit identity - to je můj kraj, ale také můj citový a myšlenkový kontext, sem patřím.

lidová pravda

Odvěkou touhou je vylézt na kopec a rozhlédnout se. Dostat se blíže k vesmírnému božství, podobně jako kdysi Mojžíš si na hoře Sinaj převzal od Stvořitele jeho nadhled od denního pachtění na zdejšího světě. Proto naši dědové stavěli na vrcholech hřebenů chaty, např. v roce 1888 na Třístoličniku, v roce 1897 na Ostrém, v roce 1922 na Pancíři, Jezerní hoře a Juránkova chata na Svarohu, v roce 1934 na Roklanu a na Můstku.

Ing. V.A.Mazín, PhD.

Střední výška geomorfologického celku Šumavy je 922 m, přičemž na Šumavě (s.l.) se nachází 180 vrcholů vyšších než 1000 m (tj. téměř polovina tisícovek ČR). Šumavské pláně jsou ve výšce 1050 – 1100 m,, nejvyšší vrcholy jsou obvykle ve výšce 1300 – 1200 m n.m. Na Šumavě jsou zatím opomíjené četné vyhlídkové body, z nichž se otevírají daleké a široké obzory. Zvláštností Šumavy jsou tzv. alpské vyhlídky, které se otevírají jak z hraničních hřebenů, tak i mnohých vrchů a svahů vnitřního pásma. Viditelnost Alp (vzdálených 220 km na severu Šumavy – 150 až 130 km na jihu) bývá nejlepší ve dvou obdobích: od konce srpna do října a pak v lednu a únoru, zejména v inverzních situacích za mrazivého a suchého počasí. Největším dojmem působí při západu slunce v průzračném ovzduší před bouřkou.

Historické šumavské rozhledny jsou na Pancíři a Javorníku, obtížně vznikaly na Poledníku a Boubíně, v Pošumaví jsou na Svatoboru, Kleti, Libíně a nově také obtížně vzniklé na Sedle. Správa parku realizovala výstavbu rozhledny na Chlumu s výhledem na rašeliniště Vltavského luhu a obtížně připravuje na Anýglu / Sokolu, realizovala výstavbu vyhlídkových míst na na Černé hoře, na Plešné jezero z kamenného moře, na soutok Teplé a Studené Vltavy od Volar, ze Zelenohorské Hutě na Srní, dále připravuje na České Žleby, vyhlídku z Kamenné Hlavy či na lokality zaniklých vsí. Někdejší, převážně dřevěné, triangulační věže, které sloužily k prvotnímu geodetickému zaměřování, byly v podstatě rozhlednami (až 40 m vysoké), přičemž nejpočetnější byly právě na Šumavě. Mikroregion Hornoplánsko k podpoře pěší turistiky vytvořil „produkt“ „Šumavský Everest“, kdy výšlapem na 8 zdejších výškových bodů, zapsaných do osobního vrcholového pasu KIC (vrcholové knížky – k dispozici na „i“ Horní Planá), bude symbolicky zdolán Mt. Everest (8848 m). Byly vybrány následující body: nejvyšší vrchol české části Šumavy - Plechý (1378 m), Smrčina (1338 m), Třístoličník (1311 m), Knížecí stolec (1236 m), Špičák – lovecká chata (1221/1106 m), Moldaublick (1022 m), nejvýše položený rybník Olšina (732 m) a přívoz Horní Planá (725 m).

Velký Javor / Großer Arber, 1456 m - nejvyšší hora Šumavy

Tento vrchol za tereziánských dob patřil do Českého království, v minulosti bylo toto území často předmětem územních sporů. Takto je vrchol označován až od r. 1740. Z mohutného vrcholového plata vystupují 4 pararulové skalní vrchy: Grosser Arber, Richard Wagner-Spitze a Ostspitze. Masiv Javoru je zakončen rozhledovou plošinou se sporými porosty kleče, 60 m pod vrcholem je horská chata a od r. 1981 také dvě ocelové radarové věže. Velký Javor není součástí NP Bayerische Wald. Na svazích Javoru je rozsáhlý lyžařský areál (kabinková lanovka, 2 šestisedačkové lanovky, 3 vleky, bezbariérový panoramatický osobní výtah, 6 restaurací). Vrch je 8 km jz. od Železné Rudy. Při likvidaci "železné opony" v r. 1990 prošel národní průvod jako „lidský řetěz“ ze Železné Rudy na Javor. Pod vrcholem je Velké javorské jezero (Grosser Arbersee) na rozloze 4,5 ha, s restaurací a půjčovnou loděk. Vlastní Velké Javorské jezero, jezerní stěna a pralesovitý porost jsou vyhlášeny jako přírodní rezervace (Grosser Arbersee und Arberseewand) od r. 1939 na rozloze 130 ha. Vlastní jezero lze obejít, dříve to bylo možné i u Černého jezera pod jezerní stěnou, kde byla vybudována tzv. Lávková cesta (kterou dlouhodobě naši fundamentální ochranáři nechtějí obnovit). Otevření zdejšího bezbariérového výtahu požehnal duchovní slovy: „Na Javoru bylo pamatováno nejen na mladé lidi, kteří sem spěchají za sportem, ale též na ty, kteří byli až dosud z možnosti návštěvy našeho krále Bavorského lesa vyloučeni.“

Velký Roklan / Grosser Rachel, 1453 m

Druhý nejvyšší hora Šumavy, poblíž státní hranice, 9 km jz. od Modravy, přístupná pouze z bavorské strany, je součástí Bavorského národního parku. Na skalnatém vrcholu je velký kříž. Pod vrcholem je Roklanské jezero (Rachelsee) ve výšce 1071 m, na rozloze 3,7 ha (hluboké 14 m) pod ním je dřevěná kaple (Rachelkapelle). Z naší strany není přístup povolen, nejbližším východiskem jsou dosti vzdálené Prášily (přes pěší hraniční přechod Gsenget).

Malý Roklan / Kleiner Rachel, 1399 m

Z dvojhavého Roklanu menší vrch v bavorské části Šumavy, z naší strany přístup není povolen

Plechý / Plöckenstein 1378,3 m, nejvyšší vrch české části Šumavy

Vrch na česko-rakouské hranici v Jihočeském kraji, 5 km jihojihozápadně od Jelení (obec Nová Pec, v Plešské hornatině). Vrcholová skalka s rozpadajícími se bloky žul bez výhledu, dnes suchý odlesněný hraniční horský hřeben, bývala zde rozhledna. V sv. svahu je zahlučený ledovcový kar s Plešným jezerem a čelní morénou z mohutných žulových bloků (kamenné moře 6 ha), porostlých kleč. Vlajkové koruny smrků (dle převládajících větrů). U jezera býv. Lucemburská chata (z r. 1911). Nad karem, 600 m severně od vrcholku je pomník šumavského básníka A. Stiftera (ve výšce 1311 m, z let 1876-77, dlouhodobě zakázaný přístup). Plešné jezero má rozlohu 7,5 ha a jeho hráz byla v souvislosti s výstavbou Schvarzenberského kanálu zpevněna a zvýšena. I. zóna NP, přístup jen po značených turistických cestách (žlutá od Plešného jezera, v zimě lépe z hřebene po červené z Trístoličnicku), hraniční stezka Plechý – Trojmezná – Trístoličnick – Hochstein, vrchol tzv. „šumavského Everestu“, návrh obnovy býv. rozhledny

Blatný vrch / Plattenhausenriegel / Plattenhausen, 1376/1367 m

Nejvyšší vrch Šumavských plání a třetí nejvyšší na české straně Šumavy (za Plechým a Velkou Mokrůvkou), v hraničním hřebeni mezi Roklanem a Luzným, vyšší vrch je těsně za státní hranicí, nižší - 1367 m je na české straně (v Jihočeském kraji), 3,5 km od Kubovy Hutě, 7,5 km jz. od Modravy (Plattenhausen a Plattenriegel jsou dva nedaleko sebe ležící vrcholy, které nejsou v české toponymii rozlišovány a označují se souborně jako Blatný vrch, pod vrchem malá jezírka Březnické slatě odkud vytéká Březnický potok, z naší strany není přístup povolen).

Luzný / Lusen, 1373 m, hraniční šumavský vrch

Třetí nejvyšší přístupná hora Šumavy, známá hraniční hora Luzný se často vzpomíná v naší literatuře i jako česká hora, leží 10 km jižně od Modravy těsně (150 m) za státní hranicí v Bavorském národním parku. Ze žulového holého vrcholu Luzného je nádherný kruhový výhled. Jedno z největších kamenných moří Šumavy leží na temeni Luzného, jako pozůstatek ledových dob, na úpatí pramení řeka Otava / Vydra jako Luzenský potok (ve výšce 1275 m). Tato impozantní hora, se svým balvanitým vrcholem a vysokým dřevěným křížem, lákající fotografie Šumavy, byla z české strany prakticky po dvě generace nepřístupná. Pod vrcholem (cca 1,5 km, na bavorské straně) je horská chata (Lusenschutzhäus) a také u tzv. České cesty / Bohmweg je výtvarné dílo Skleněná archa. Protější vrchol české Šumavy Velká Mokrůvka (1370 m) je nepřístupný. V hraničním sedle je hraniční kámen, zvaný Marktfleckl, se znaky českých a bavorských biskupů. Pod vrcholkem procházela jedna větev solné stezky z Kašperských Hor do Pasova. Z bavorské strany vede z obce Waldhäuser pohodlná Česká cesta (Bohmweg). Z naší strany přístup po staleté historické cestě na Modrý slou / Balue Säule není dosud povolen, dlouhodobý požadavek (měl být obnoven 15.7.2013), takže z naší strany je velmi vzdáleným východiskem Kvilda přes přechod Bučina a pak z německé strany

Velká Mokrůvka / Moorberg, 1370,3 m

Hraniční granodioritový kupovitý suk v hraniční části Kvildských plání, s rozvrácenou hřebenovou smrčinou, 7 km jižně od Modravy, z naší strany přístup není povolen, návrh obnovení turistické hraniční stezky

Trojmezná / Bayerische Plöckenstein, 1364 m

V hraničním hřebeni mezi Trístoličnickem a Plechým, nad sedlem Trojmezí (s turistickou stezkou 1321 m, styk ČR, NSR, Rakousko), jižně od Vimperka (v Jihočeském kraji), 6,5 jz. od Jelení, na plochem vrcholu skalní bloky se zaklesnutými žulovými deskami (vysokými až 8m), navazuje kamenné moře, na české straně 1,6 ha chráněná kleč, přístup po červené hraniční turistické trase z Trístoličnicku na Plechý, I. zóna NP

Boubín u Kubovy Hutě, 1362 m

Nejvyšší bod Boubínské hřbetu, 3,5 km vsv. od Kubovy Hutě, zalesněná dominanta Boubínské hornatiny, NPR Boubínský prales na úpatí západního bočního hřebene (ve výšce 940 – 1120 m), naučná stezka (8 zastávek od žel. zastávky Zátoň), nová, nejvýše položená dřevěná rozhledna na Šumavě, vysoká 21 m (101 schodů) z r. 2005 – ochránci ji nechťeli povolit, nakonec uděleno povolení za podmínky, že nebude použita těžká technika (stavební materiál byl dopravován ručně, pomocí koní či lanovkou), volný přístup od 1.4. do 30.11, rozhled na jižní část Šumavy až po budějovickou pánev. Žulový obelisk připomíná návštěvu kardinála B. Schwanzenberka v r. 1867, kamenné pomníčky na svazích, chráněný trigonometrický bod I. řádu na vrcholu. Boubínské „jezírko“ na Kaplickém potoce vybudováno v r. 1833 a rozšířeno v r. 1857 k zadržování vody pro plavení dříví do sklárny v Lenoře (koryto potoka vyloženo žulovými deskami)

Špičák / Grosser Spitzberg, 1351/1350 m

Vrch v hraničním hřebeni mezi Blatným vrchem a Luzným, na české straně je nižší, na bavorské vyšší vrchol, 7 km jz. od Modravy, přístup z naší strany není povolen

Jezerní hora, 1343 m

Nejvyšší bod Královského hvozdu nad Černým a Čertovým jezerem, 3,5 km sz. od Špičáku, 3 km jz. od Hojsovy Stráže, vrch mezi ledovcovými karovými jezery - Černým a Čertovým, na konci strukturního hřebtu z modanubických granátických dvojslídých svorů a biotitické a silimanit-biotitické migmatitizované pararuly s vložkami kvarcitu (v horninách se nachází zajímavý minerál ilmenit), bývala zde turistická chata, první dřevěný srub, který na Jezerní hoře postavil plzeňský Ski-klub v r. 1922 (10 lůžek a stravování), byl hojně užíván při dálkových hřebenových trasách, po 10 letech však vyhořel a proto kousek opodál byla postavena nová Juránková chata (měla 50 lůžek a ústřední topení). Chata se stala oblíbeným útlukem lyžařů, takže za devět let její existence do jejího požáru v r. 1931 zde bylo přes 20 000 návštěvníků (byla pojmenována po plzeňském propagátoru lyžování Arna Juránka). Dne 30. 10. 1932 byla otevřena nová Juránkova chata v mělkém sedle mezi Svarohem a Jezerní horou, asi 400 m od vrcholových skalek, několik metrů od státní hranice, měla celoroční provoz, prostornou jídelnu a ústřední topení, tato však také vyhořela a tak zde byla postavena třetí chata, která však v důsledku 2. světové války nebyla otevřena. U býv. Juránkovy chaty byla umístěna pamětní tabule (s historií chaty a fotografiemi). V důsledku orkánu Kyrill (v r. 2007) se z vrcholu otevřel výhled na téměř celé Klatovsko, býval přístupný, dnes přístup není povolen, návrh obnovení přístupu

Plesná (Debrník) u Železné Rudy (Plesná) / Lackenberg, 1336 m

Nejvyšší bod Debrnické hornatiny, v hraničním hřebeni, 7 km jv. od Železné Rudy, 5 km z. od Prášil, vyhlídkový vrch, disturbovaná smrčina, jezero Laka pod sv. stěnou, přístup z naší strany není povolen, návrh hraniční turistické stezky

Temeník / Steinleckberg, 1341 m

Vrch v bavorské části Šumavy, jz. od Kvildy, sz od Finsterau

Vysoký hřeben / Hochkamm, 1341 m

Hraniční vrch ČR/BRD, záp. od Nové Pece, jižně od Třístoličníku, přístupný po červené turistické cestě

Smrčina / Hochficht, 1338 / 1332 m

Horský hraniční masiv sz. od Zadní Zvonkové, hraniční vrch 1338 m na rakouském území, u nás výškový bod 1332 m označovaný jako Smrčina, přístup po červené hřebenové turistické cestě, navazuje skiareál Hochficht (mimo alpskou oblast prý nejlepší lyžování v Rakousku, 8 lyžařských sjezdovek, 3 sedačkové lanovky a vleky), alpské vyhlídky, na naší straně býval Turistický dům, běžecké tratě a skokanské můstky, na naší straně s výhodnou severní expozicí výrazně lepší podmínky pro sjezdovku, avšak návrh lyžařské sjezdovky nepovolen, nepovoleno ani zpřístupnění Hochfichtu úpravou komunikace ani navrhovanou lanovkou, přičemž naše hotely v oblasti Lipna nabízejí zimní dovolenou s odvozem na Hochficht, jeden z vrcholů tzv. „šumavského Everestu“

Svaroh / Zwercheck, 1334 m

Hraniční šumavský vrcholový suk ve svorovém hraničním hřebeni Královského hvozdu, oddělena mělkými sedly od Jezerní hory (1343 m) a Velkého Kokrháče (1229), jižně od Hojsovy Stráže, západně od Železné Rudy, 5 km jz. od Špičáku. Od roku 1910 byl kolébkou plzeňského lyžování. 5 km jz. od Špičáku. V sedle bývala nejprve dřevěná rozhledna, později Juránkova chata (vybudovaná jako odezva na bavorské chaty na Javoru a Ostrém). Již ve dvacátých letech minulého století bylo sem vedeno několik turistických značených cest. Jednak do byla dálková červeně značená turistická magistrála Královským hvozdem k úbočí Jezerní hory do Alžbětína. Ze Železné Rudy sem byla vedena pohodlná tzv. Dámská cesta přes suťová pole. Nejkratší a nejstřednější výstup vedl ze Špičáku přes tzv. Dolní předěl (1180 m) po Arnově turistické modře značené stezce s odbočkou k imponantnímu výhledu do ledovcového karu Černého jezera. Z Hamrů stoupala na Svaroh přes Velký Kokrháč zeleně značená stezka. V r. 1935 bylo nabízeno 13 výletů ze Svarohu na všechny strany vč. dlouhých lyžařských sjezdů. Po 2. světové válce plzeňský Skiklub obnovil provoz Juránkovy chaty po její opravě. Po únoru 1948 došlo ke znepřístupnění území u "železné opony" na 40 let. Po sametové revoluci zeleně vyznačil KČT cestu tzv. Čertovými lávkami, ale ty museli být z příkazu Správy CHKO zlikvidovány. Proto je dnes Svaroh přístupný pouze z bavorské strany, např. po značené cestě LO5 od parkoviště Scheiben přes Svaroh na Lohberg. U býv. Juránkovy chaty byla umístěna pamětní tabule (s historií chaty a fotografiemi) a pravidelně tam konány „protestní pochody“. V důsledku orkánu Kyrill (I. 2007) se z vrcholu otevřel výhled na téměř celé Klatovsko vč. Nýrské přehrady. Dnes značený přístup pouze z bavorské strany po turistické stezce, např. po značené cestě LO5 od parkoviště Scheiben přes Svaroh na Lohberg. Původní přístup byl od nás zakázán

a došlo k likvidaci „lávkové stezky“. Zdejší území je chráněno již od r. 1933 (výnosem ministerstva školství a národní osvěty č. 143547/33), avšak za 1. republiky se nerozcházelá ochrana přírody s "měkkou" pěší turistikou, proto se navrhuje obnova přístupu. Dnes je zájmové území v ochranném pásmu PP Královský hvozd kam se nesmí. Dnes z naší strany přístup není povolen, návrh obnovy přístupu (od Bílé Strže) a návrh obnovy Juránkovy chaty.

Třístoličník / Dreisselsberg, Dreissesselfs, 1332 / ČR 1311 m

Skupina vrcholů v bavorské části Šumavy, hraniční v Jihočeském kraji, záp. od Nové Pece, předvrchol Hochsteinu (1322 m) již v Bavorsku, tři kamenné bloky připomínaly trůny, kaple sv. J. Nepomuka Neumanna, přístup jen po červeně značené turistické cestě, hraniční přechod (z Nového Údolí (kolem Rosenauerova pomníku) na Plechý, na německé straně horský hotel a malé Stifterovo muzeum (v povídce Hvozd / Der Hochwald popisuje moudré panovníky, kteří při pohledu na krásu svých zemí pokojně své problémy). Vrchol tzv. „šumavského Everestu“.

Malá Mokřůvka / Moorkopf, 1330 m

Hraniční vrch Šumavských plání (v místech zlomu stát. hranice), 6 km j. od Modravy, s rozvrácenou hřebenovou smrčínou, pod vrchem tzv. Medvědí doupě a pramen Ptačího potoka, z naší strany přístup není povolen, návrh obnovy turistické hraniční stezky

Trojmezí / Dreieckmark, 1321 m

Horské sedlo na hraničním hřebeni mezi Třístoličníkem a Plechým, kde je styk hranic ČR, SRN a Rakouska, kudy prochází přeshraniční turistická stezka (z Bavorska a Rakouska tudy se chodilo ke Stifterovu pomníku, původní hraniční kámen z r. 1765 byl vyměněn v r. 1993 trojbokým žulovým mezníkem se znaky tří zemí

Poledník u Prášil / Mittagsberg, 1315,2 m - nejvyšší přístupný vrch západočeské Šumavy

Šumavský plochý rulový vrch v pohraničním pásmu šumavských Plání, 20 km jižně od Prášil, při hranici s Bavorskem (geologicky je zbytkem třetihorního zarovnaného povrchu). Před válkou salašnický využívané pastviny (schachten). Na vrcholu stávala chata Na Tokáni, kde se pravidelně scházeli lovci tetřevů (vč. zahraničních). Na konci 60. let 20. st. vojenský areál protivzdušné obrany a odposlechová stanice. Po zrušení vojenského prostoru "Dobrá Voda" v r. 1991 byl Poledník (Mittagsberg) zpřístupněn. V době "železné opony" zde byla jedna z vojenských betonových radiolokačních věží ze systémové linie na hranicích východního bloku (sledování leteckého provozu v bavorském přihraní, odposlouchávací zařízení), po obtížných jednáních byla věž zachována a přeměněna na značně navštěvovanou rozhlednu (vysoká 37 m) - na třech vyhlídkových galeriích je trvalá fotografická expozice Šumavy, dole je bufet (na rozhlednu se platí vstupné). Kruhový výhled na Šumavu a Bavorský les, za dobrého počasí i Alpy (Dachstein, Watzmann) a střední Čechy, 4 km sz. je turistický hraniční přechod pro pěší a cyklisty Scheureck. Na severním svahu je karové Prášilské jezero (se 150 m vysokou karovou stěnou). Na vrcholu krátká zážitková cesta suchým lesem po kůrovci a orkánu Kyrill. Přístup obvykle z Prášil, po červeně značené turistické a cyklistické cestě se spojkou po zeleně značené cestě. (pouze od 15. 7. do 15. 11., údajně vzhledem k hnízdění a zimování tetřevů), tedy v době, kdy jsou ideální podmínky pro vyhlídky na Alpy.

Černá hora (Schwarzenberg), 1315 m

Význačný vrch Kvildských plání poblíž státní hranici, 7 km jv. od Modravy, pod nímž ve výšce 1172 m pramení Vltava (Teplá Vltava / Černý potok) Reschbach a Grosser Scharzbach, tekoucí do Bavorska, v r. 2012 byla na jižním svahu otevřena „alpská“ vyhlídka s odpočívadlem (cca 2 km nad Prameny Vltavy), která má být doplněna panoramatickou fotografií s popisem

Velký Falkenštejn / Großer Falkenstein, 1315 m

Rulový vrch v bavorské části Šumavy, 3 km od státní hranice, jv. od Železné Rudy, východně od Prášil, horská chata z roku 1932 (hostinec a noclehárna v letní sezóně přístupná denně, v zimě o víkendech), kaple sv. Františka, meteostanice, vrcholový kříž se skleněným jádrem (dokládající sklářskou tradici), přístup po tur. trase od přechodu Debrník od Ferdinandova údolí na Zwieslerwaldhaus přes pralesovou rezervaci Mittelsteighütte (300-letý prales s jedlemi), kolem vodopádů Steinbachfälle (příp. na kole od přechodu po CT 7)

Ždánidla / Steindlberg, 1309 m

Význačný bod Debrnické hornatiny, nad Prášilským jezerem, 2,5 km z. od Prášil, vyhlídkový vrch, před válkou salašnický využívané extenzivní pastviny (schachten). mezi vrcholem a státní hranicí Hubačova červená turistická trasa (otevřená od 16.3. do 15.7. do 1Ř.3.) z níž je vrchol vzdálen cca 1 km, přístup není povolen

Stráž / Postberg, 1308 m

Význačný bod Knížecích plání poblíž stát. hranice, 4,5 km j. od Kvildy, neznačený přístup od červené turistické značky

Studená hora, 1298 m

Plochý vrchol Šumavských plání, 5,5 km jz. od Modravy, přístup neznačen, pod ním Plattenhausenská (Šumavská) slat', kde pramení Březenský potok

Polom (Velký polom), 1295 m

Význačný vrch Debrnické hornatiny, 4 km v. od Železné Rudy, před válkou zde byly salašnický využívané pastviny (schachten), přístup z červené tur. cesty (ta prochází jv. vrcholem - 1291 m), výhledy, disturbančními porosty vede „zážitková“ trasa, pod vrchem vede naučná Tetřeví stezka z Debrníku k jezeru Laka. Na nižším vrcholu Malý Polom 1291 m je meteostanice.

Holý vrch, 1295 m

Kupovitý vrch Roklanských plání, 4 km j. od Kvildy, nově zalesněn smrčínou, výhledy, možný neznačený přístup od

červené tur. cesty

Nejkrásnější hora Šumavy Ostrý / Großer Osser, 1293 m

Tak jako nejkrásnější horou Evropy je označován Matterhorn, tak nekrásnější horou Šumavy je označován dvojrchol Velký Ostrý a Malý Ostrý („šumavský Metterhorn“), lidově označovány jako "Prsa Matky Boží". Výrazný vrchol Velký Ostrý je nejvyšším vrcholem ve skalnatém hřbetu hraničního Královského hvozdu, který je cca 250 m dlouhý a až 50 vysoký (kdysi zde býval i hrad). Příkře skloněný svorový hřbet (budovaný dvojslídovým biotiticko-muskovitickým svorem, propleteným křemennými žilami) byl vymodelován mrazovým zvětráváním do hrotitých a rozdvojených břitů, jež vytváří mini - soutěsku. Na hřbetě jsou šterbinovitá skalní okna, pod hřbetem je kamenné moře. Za horským sedlem navazuje vrch Malý Ostrý (1266 m), již na bavorské straně, takže oba vrchy tvoří jakýsi dvojrchol. Vzhledem k vynikajícímu rozhledu byl na Ostrém vybudován ve středověku malý strážní hrádek (koncem 13. století), který umožňoval vizuální kontrolu blízkých přeshraničních stezek. Ze stavby se zachovala jen uměle zarovnaná plošina, na níž byla vybudována horská chata (na německé straně) a do skály vytesaný příkop, který slouží jako průchod mezi skalami (jím prochází státní hranice). V sedle mezi oběma vrcholy je královácká kaple a starý hraniční kámen, pod vrcholem je „Kámen doteku“. Z vrcholové skalky je kruhový výhled na Šumavu a Bavorský les. Poblíž je dřevěný kříž již také na německé straně, dále je kaplička a historický hraniční mezník se znaky Čech a Bavorska. Romantická pověst o zázračném střelci byla podnětem k opeře Čarostřelec od C.M. Webera. Vrchol je chráněn jako přírodní památka. U cesty z Hamrů jsou zbytky starých mlýnů a horské osady se statkem, tzv. Stateček. Přístup pouze po modře značené turistické cesty od Hamrů (v zimě je turistický hraniční přechod uzavřen) nástup je možný i ze Špičáckého sedla (970 m), návrh obnovy hřebenové stezky Královským hvozdem.

Studená hora, 1289 m

Vrch, 5,5 km jz. od Modravy

Hraničník / Reischelberg, 1281 m

Kupovitý hraniční vrchol 5,5 km jz. Nové Pece, na hranicích s Rakouskem, již 10 let je odmítána nejen sjezdovka na naši severní a tedy příznivější straně, ale i přístup k příhraničnímu rakouskému lyžařskému areálu Hochficht, návrh přístupové lanovky k rakouskému areálu Hochficht

V koutě / Vrcholová slat', 1276 m

Kupovitý vrch Roklanských plání na státní hranici, 7,5 km jz. od Modravy, přístup není povolen

Jezernice, 1266 m

Vrch Prášílských plání, 5 km jv. od Prášil, přístup není povolen

Velký Bobík, 1264 m

Vrch v Boubínském hřbetu, spolu s Boubínem tvoří charakteristickou siluetu, přístup od červeně značené turistické trasy

Tetřev, 1260 m

Nejvyšší výrazný rulový vrch Modravských (Kvildských) plání, 2,5 km jv. od Kvildy, neznačený přístup, na severním úbočí je nepřístupná Tetřevská slat', nepřístupný

Stolová hora, 1256 m

Kupovitý vrchol 4,5 km záp. od Borových Lad, přístup po zelené turistické trase.

Mrtvý luh, 1254 m

Význačný bod Kvildských plání, na st. hranici, 6 km jjv. od Modravy, vstup nad soutokem Teplé a Studené Vltavy není dovolen, přístup na PR vrchovištního rašeliniště Mrtvý luh není povolen (351,5 ha, borovice blatka)

Sokol / Antýgl (Antigl), 1253 m

Žulový a rulový vrch Kvildských plání, se skalními výchozy a suťovými poli, dříve 4-patrová triangulační věž, dnes pouze nízký dřevěný kříž, 2 km jz. od Horské Kvildy (v Horním Antýglu památková horská usedlost se zvoničkou, dříve nejvýše položená sklářská huť na Šumavě - 1135 m), z výrazného vrcholu částečné výhledy na Horskou Kvildu, na vrcholu je vyhlídková knížka, přístup neznačen, návrh vybudování rozhledny (zatím povolena jen 18 m vysoká)

Vysoký stolec, 1251 m

Kupovitý vrch 4 km záp. od Borových Lad, nepřístupný

Čertův vrch, 1244 m

Vrch Modravských plání s několika skalisky (skalní okno), 3,5 km jv. od Modravy, neznačený přístup ze žlutě značené cesty Filipova Huť - býv. Černohorská nádrž (Černohorský močál v I. zóně)

Skalka, 1238 m

Význačný skalní výchoz Kvildských plání, 3 km jjv. od Prášil, neznačený přístup od Prášílského jezera

Můstek, 1234 m - nejvyšší vrch vnitrozemského hřebene Šumavy

Můstek je nejvyšším vrcholem Pancířského hřbetu Šumavy, který postupuje od Pancíře k Prenetu v délce 10 km nad údolím řeky Úhlavy (která pramení pod Můstkem) v CHKO Šumava. Oblý vrchol tvořený vložkami žulového porfyru ve svorech a svorových rulách. Na vrcholu stávala turistická chata KČT s rozhlednou 18 m (vyhořela v r. 1995 a byla zbourána), odkud bývala nejatraktivnější alpská vyhlídka Klatovska, býv. lyžařská sjezdovka od rekreačního střediska Hojsova Stráž dnes zarůstá. Kolem vrcholu vede hřebenová turistická cesta. Ve středověku vedla ze Zelené Lhoty přes Můstek a Pancíř tzv. Výšinná cesta (Světelská). Ve vrcholových partiích vysázena nepůvodní kleč. Přístup po zeleně značené turistické trase, návrh obnovy turistické chaty.

Hraniční hora / Klein Spitzberg, 1233 m

Je to hraniční výběžek hory Špičnick směrem k Luznému

Knížecí stolec, 1232

Výrazný suk 6 km v. od Pěkné, součást VVP Boletice, od r. 2013 přístupný po modré turistické stezce, dřevěná vyhlídková věž 4 m vysoká (byla nově vybudována Vojenskými lesy), jeden z vrcholů tzv. „šumavského Everestu“

Velký Kokrháč, 1229 m

Význačný bod Královského hvozdu v hraničním hřebeni, 4,5 km jz. od Hojsovy Stráže, přístup není povolen, návrh obnovy přístupu (od Bílé strže)

Lysá, 1228 m

Výrazný suk 7 km v. od Pěkné, bývala zde rozhledna, součást VVP Boletice, přístup není povolen, návrh obnovy rozhledny

Nad Plesem, 1227 m

Kupovitý vrch Debrnické hornatiny v hraničním hřebeni (mezi Plesnou a Ždánidly), 3,5 km z. od Prášil, přístup není povolen, ze svahů částečný výhled, poblíž Roklanská chata a býv. Novohuťská nádrž

Oblík, 1225 m

Nezalesněný vyhlídkový vrch mezi Modravou a Srní, severně od Javoří Pily, přístup po žlutě značené turistické odbočce, současná Správa uvažuje realizaci vyhlídky

Medvědí hora, 1224 m

Význačný bod Šumavských (Modravských) plání, 6 km jz. od Modravy, přístup není povolen

Špičák 1221 m

Vrchol ve VVP Boletice, jen omezeně přístupný, lovecká chata ve výšce 1106 m, jeden z vrcholů tzv. „šumavského Everestu“

Přilba, 1219 m

Význačný bod Kvildských plání, 3 km sv. od Kvildy, jz. od Plání, v dolní části lyžař. vleky, pod vrchem teče potok Spůlka (ústí do Volyňky u Bohumilic, atraktivní úsek Čábuze – Mlýny), přístup odbočce ze zeleně značené turistické cesty

Nad Bučinou, 1219 m

Nepojmenovaný plochý vrch Roklanských plání, 5 km j. od Kvildy, s. nad osadou Bučina, přístup po zeleně značené turistické cestě, býv. Zlatá stezka, vedlejší vrchy Knížecí pláně (1027 - 1005 m).

Pancíř u Železné Rudy, 1214 m, nejvíce navštěvovaný vrchol české Šumavy

Vystupující plochý vrchol na okraji vnitrozemského pancířského hřbetu v CHKO Šumava uzavírající pancířský hřbet, ze svorů a svorových rul moldanubika. Přístup po červeně značené turistické cestě, obvykle ze Špičáckého sedla, sedačková lanovka vede ze Špičáku (dlouhá 2750 m, výškový rozdíl 350 m, mezistanice Hofmanky, vozí i kola), na svahu Pancíře je lyžařská sjezdovka s lyžařským vlekem. Polygonální rozhledna (vysoká 18 m, z konce 19. století) s turistickou Matušovou chatou (z r. 1923, několikrát renovovaná) severně od Železné Rudy a Špičáku (na rozhlednu se platí vstupné), odtud rozhled na polovinu Šumavy od Ostrého až po Boubín a k jihu také tzv. "alpská vyhlídka" - za dobrého počasí jsou vidět Alpy (Falkenstein, Javor - Arber, Grossglockner, Watzmann). Na vrcholu je také vysílač. Poblíž je na hřebeni rozcestí Tomandlův křížek. Pancíř je pramennou oblastí Úhlavy a Křemelné v povodí Severního moře a Řezné v povodí Černého moře. Alpské vyhlídky jsou i z jižních svahů Pancíře – Hoffmanek, Weisovny, ale i z hotelů Horizont a Hrnčíř. Ve středověku tudy procházela Výšinná (Světelská) cesta z Bavor do Klatov a Plzně.

Špičák u Železné Rudy, 1201 m

Rulový vrchol Špičák sz. od rekreačního střediska Špičák, alpská vyhlídka. Nejvýznamnější lyžařský areál a bikepark západočeské Šumavy. Z vrcholu vede 5 lyžařských sjezdovek o celkové délce 7 km (nejdelší měří téměř 2 km, nejstrmější tzv. Šance jsou 0,5 km dlouhé a mají sklon 45°, největší v ČR). V roce 2005 došlo k rozsáhlé inovaci lyžařských vleků doplněním 4- sedačkové lanovky, ale i ke zlepšenému zajištění umělého zasněžování a k vybudování nové odbavovací budovy (vč. půjčovny). Jízdenky se prodávají s čárovým kódem a čipovou kartou (s možností volby bodového jízdného po celou sezónu), které platí i v Zadově a Kramolíně (u Lipna). Pod vedlejším sz. vrcholem Malý Špičák, 1159 m je Rozvodí mezi Černým a Čertovým jezerem. Ze sedla Špičáku vede lanovka na Pancíř, přístup po zeleně značené turistické trase, návrh výstavby rozhledny.

Habr, 1203 m

Plochý vrch v Železnorudské hornatině, 4,5 km jv. od Hojsovy Stráže, poblíž značené cesty mezi Pancířem a Mústkem

Sklářský vrch, 1195 m

Kupovitý vrch Debrnické vrchoviny na rozvodním hřbetu Polomu, 4 km vjv. od Železné Rudy, 3,5 km z. od Nové Hůrky, přes vrchol vede kamenice, vymežující býv. polnosti mezi Prášily a Železnou Rudou, neznačený přístup obdobný jako na vrch Polom

Březová hora, 1193 m

Význačný bod Šumavskýchplání, 2 km v. od Filipovy Hutě, přístup od žlutě značené turistické cesty a průsekem po jz. svahu k vrcholu (nízká stěna mrazového srubu a malé suťové pole na j. svahu, geodetický bod)

Malý Falkenstein / Kleiner Falkenstei, 1190 m

Vrch na bavorské straně, vodopády, tis (1000 let)

Malý Špičák, 1189 m

Kupovitý vrch Železnorudské hornatiny, 2,5 km sz. od Špičáku, přístup není povolen

Rozvodí, 1189 m

Kóta Rozvodí ležící mezi Černým a Čertovým jezerem je na linii hlavního evropského rozvodí Černého a Severního moře - vody z Černého jezera odtékají do Vltavy a Labe a pak do Severního moře, vody z Čertova jezera míří do Dunaje a do Černého moře. Zde v místě zvaném Červené příkopy (Rote Graben) u soutoku Jezerního a Železného potoka docházelo k historické těžbě železné rudy, která zde naposledy se uskutečnila v letech 1929-34. Na této kótě stojí také vysílač Českých radiokomunikací s digitálním dokrývačem. Dnes tato oblast leží na území Přírodní památky Královský hvozď, takže do většiny míst není přístup povolen, údajně z důvodu ochrany přírody. Přírodní památka Královský hvozď vyhlášena v prosinci roku 1991 byla vymezena na ploše 2076,62 ha s ochranným pásmem 3800 ha v nadmořské výšce 520 – 1315 m (zaujímá prostor horského hřebenu podél jihozápadních hranic Čech s Bavorskem od vrcholu Svarohu (1334 m) přes Jezerní stěnu (1343 m), vrchol Ostrého (1292 m) až na Lomničky, jinými slovy od Železné Rudy až po Zadní Chalupy). V minulosti odtud stoupala k hraničnímu hřebeni historická Arnova stezka, která spojovala Špičák s bývalou Juránkovou chatou – nejvýše položeným českým hotelem. Tudy z nádraží Špičák chodili turisté nahoru na hřeben. Juránkova chata na Svarohu byla postavena z iniciativy průkopníka šumavského lyžování Arno Juránka roku 1922 k ochraně a odpočinku letních i zimních turistů (na Vánoce 1931 vyhořela). Po válce zde byla zřízena železná opona a podél ní kontrolní komunikace. Návštěvníci Černého jezera, zpřístupněného až koncem šedesátých let, mohli železnou oponu vidět na levé straně v průseku, kde vede turistická cesta od jezera směrem na Rozvodí (žlutá značka). Klíčový bod ležel na druhé straně Černého jezera – byla to tzv. Pohraniční rota PS, která byla z iniciativy správy NP a CHKOŠ zbořena roku 2009. Byla vybavena hospodářstvím, psími kotci i střelnicí. Doleva i doprava se železná opona hlouběji zařezávala do vnitrozemí, takže oblast Rozvodí, vodopád Bílá strž a další krásná místa Královského hvozdu byly nedostupné. Zátarasý probíhaly těsně před hraniční obcí Železná Ruda – Alžbětín. Historické turistické cesty zde byly přerušeny. Na zátarasech, které nad Černým jezerem uhýbaly prudce doprava a pokračovaly nad Čertovo jezero a na Svarožnou, dosud stojí tzv. piket „Rozvodí“. Tento piket patřil k Pohraniční rotě Černé jezero a začal plně fungovat až v roce 1988, tedy rok před sametovou revolucí. Hned u ní stála asi 6 metrů vysoká dřevěná kontrolní věž. Doleva vycházela tzv. Lávková cesta, spojující Rozvodí s oblastí Čertova jezera. Z Lávkové cesty fotografové pořizovali obrázky jezera seshora, dokonce i za socialismu. Lávková cesta byla také historická stezka, kterou postavil Klub českých turistů v osmdesátých letech 19. století. Byla opatřena protilavinovými zátarasý. Nabízí krásné výhledy na Čertovo jezero, v zimě je jedním z mála míst, kde lze na Šumavě vidět ledopády. Turisté sem chodili až do roku 1948, poté ještě krátkodobě po roce 1989. Začátkem devadesátých let pak byla Lávková cesta kvůli ochraně přírody zcela uzavřena a byly podřezány i dřevěné lávky přes nepřístupné skalní výšvihy, které až do pádu železné opony udržovaly jednotky Pohraniční stráže (za 1. republiky se ochrana přírody nerozcházela s „měkkým“ turistickým ruchem). Projekt na rekonstrukci Lávkové cesty vypracovalo v roce 2008 město Železná Ruda v rámci přeshraničního programu Tierisch Wild a získalo na něj dotaci 100 000 Euro. Obnovu stezky však nakonec nepovolily orgány ochrany přírody.

Huťská hora / (Zhůřská hora) / Knappen Berg (Haidl), 1187 m

Význačný bod Kvildských plání, 1 km sz. od býv. Zhůří, býv. strážní věž nad Kašperskohorskou větví Zlaté (solné) stezky (bývaly zde sklářské hutě, na Flusárně se vyráběla potaš), na severním svahu pomníček letecké nehody ze štědrého dne 1937 (Vídeň – Praha – Paříž), kaple sv. Barbory, býv. základna protivzdušné obrany (radary, vrtulníky), pěkné vyhlídky na horské panorama od Bučiny přes Břežník, Roklan, Poledník, Ždánidla až po Javor, přístup po zeleně značené turistické cestě z Kašperských Hor na Horskou Kvildu.

Orel, 1182 m

Význačný bod Kvildských plání, 1 km sv. od Kvildy, neznačený přístup od modré turistické cesty

Jedlová, 1176 m

Plochý zalesněný vrch v Músteckém hřbetu, 3 km jz. od Javorné, na jz. svahu pramení Křemelná v PR Prameniště, na východním svahu býv. Páteříkova Huť, po sv. svahu vede lyžařská cesta

Lapka, 1171 m

Význačný bod Kvildských plání, 1 km sz. od Kvildy, vrcholové skalky - balvanitá suť, bez výhledu, přístup od žlutě značené turistické cesty

Žďárecká hora, 1165 m

Vrch poblíž státní hranice, na planině pod vrchem zaniklá ves Žďárek a nepřístupná Žďárecká slat' - pramenná oblast potoka Častá s umělým Žďáreckým jezírkem (ke zvyšování vody při plavení dřeva)

Nad Latschensee, 1163 m

Vrch na státní hranici, 7 km z. od Modravy, přístup není povolen

Bučina u Kvildy, 1162 m

Pěší a cyklistický hraniční přechod, v sezóně „zelený“ autobus NPS, alpská vyhlídka, Alpský hotel, část železné opony, z Bavorska přístup auty

Hůrka, 1161 m

Význačný bod Kvildských plání, 1,5 km ssv. od Kvildy

Hvězdáře, 1160 m

Skalnatý hřbet 3,5 km v. od Slunečné, VVP Boletice, přístup není povolen

Modravská hora, 1157 m

Význačný rulový vrch Modravských plání, 1,5 km jz. od Modravy, při úpatí a v sedlech rašeliniště, vyhlídka

U tří jedlí, 1153 m

Význačný vrch Kvildských plání, zalesněný, 6 km s. od Kvildy, samota Ranklov známá z Klostermannových románů, přístup po žlutě značené tur. cestě ze Zhůří na Zlatou Studnu

Malý Kokrháč, 1150 m

Vrchol v hraničním hřebenu Královského hvozdu, přístup z ČR není povolen, návrh obnovy hřebenové cesty

Perník, 1049 m

Vrch nad pravým břehem Vltavy, na Medvědí stezce, menší „skalní město“ (zvětráním plekenštejnské žuly), pod vrchem umělá nádrž klauza – Jelení jezírko, přístup po žluté turistické stezce

Obrovec, 1146 m

Ploché vrchol 1,5 km z. od Kubovy Huti v Knížecích pláních

Hvězda, 1145 m

Skalnatý hřbet 2,5 km v. od Slunečné, VVP Boletice, přístup není povolen

Zhůří, 1140 m

Vyhlídka na Trojmeznou, Poledník, Ostrý a Můstek

Medvěd, 1137 m

Význačný bod Kvildských plání, 5,5 km zjz. od Modravy.

Vlčí kámen, 1136 m

Nízký suk 5 km sv. od Perneku, VVP Boletice, přístup není povolen

Žlíbský vrch, 1133 m

Pod ním osada Žlíbky na vimperské větvi Zlaté stezky, v sedle zbytky Zlaté stezky, jv. od Horní Vltavice

Nad Roklanským potokem, 1133 m

Nepojmenovaný vrch Modravských plání, obklopený slatěmi, ve vrcholové části louka, 4 km západně od Modravy

Skalky, 1130 m

Skalnatý suk 5 km v. od Pěkné, VVP Boletice, přístup není povolen

Zámecký les, 1129 m

Ploché nepojmenovaný vrch Železnorudské hornatiny, 2,5 km v. od Železné Rudy, neznačený přístup od rozcestí lyžařských cest

Jelení kaliště, 1126 m

Nepojmenovaný vrch Svojské hornatiny u spočinku Lišák, 4,5 km jv. od Srní. Přístup z Horské Kvildy, na j. svahu louky s osadou Výhledy

Čekání, 1126 m

Vrch 7 km v hraničním hřebeni, z. od Hojsovy Stráže, přístup není povolen

Křemelná (hora) / Kieselitten Berg, 1125 m

Nejvyšší rulový vrch Svojské hornatiny nad soutokem Vydry a Křemelné, s křemennými žilami, těžba zlata, ve svahu býv. obec Stodůlky, 3,5 km jižně od Dobré Vody, 5,5 km j. od Hartmanic, v návazné východní dolní části dopadová plocha stělnice u býv. obce Stodůlky, neznačený přístup. Vedlejší severní vrchol zvaný Sněžné jámy 1112 m je označen podle propadlých štol, zvaných „sněžné jámy“, kde se sníh drží až do jara.

Světlá hora, 1123,3 m

Výrazný hřbet 4,5 km sz. od Kubovy Huti, pramen Volyňky pod vrchem, pamětní kámen zastřelení posledního vlka na Šumavě, pod vrchem býv. obec

Polecký vrch, 1125 m

Vrch východně od Knížecích Plání a západně od Polka, pod vrchem Polecká nádrž

Rulík, 1124 m

Vrch západně od Huťského Dvora, nepřístupný

Kopka, 1119 m

Skalnatý hřbet 3 km sz. od Zadní Zvonkové, přístup není povolen

Churáňovský vrch, 1118 m

Ploché vrch, 5 km jz. od Stachů, ploché vrchol, meteostanice ČHMÚ, PP Malý Polec, lanovka lyžařského areálu, horní plošina skokanského můstku upravena jako rozhledna

Výška, 1117 m

Plochá kupa 2,5 km s. od Nových Hutí, přístup po turistické stezce

Strážný, 1114 m

Významný bod Knížecích plání, 2,5 km sz. do obce Strážný, alpské vyhlídka, na vedlejším vrcholu zříc. hradu Kunžvart

Lišák, 1113 m

Význačný bod Kvildských plání, 4 km jv. od Srní

Janská hora, 1112 m

Význačný bod Kvildských plání, 3,5 km vjv. od Kvildy

Smrkový vrch, 1112 m

Význačný bod Kvildských plání, 5 km z. od Modrav

Helmwald, 1102 m

Nepojmenovaný plochý vrch Železnorudské hornatiny v hraničním hřebeni, nejzápadnější tisícovka Šumavy, 5,5 km z. od Hamrů, kaplička, přístup z ČR není povolen, návrh obnovení turistické cesty

Kamenná, 1101 m

Plochý vrchol 1,5 km sv. od Nového Světa

Hole, 1100 m

Plochý hraniční vrch 3,5 km z. od Hamrů, z české strany nepřístupný, návrh obnovení hřebenové cesty

Bukovec, 1099 m

Plochý vrchol 2 km vých. od Nového Světa, u jv. sedla osada Švajglova Lada s chatou KČT, Alpská vyhlídka

Hůrecký vrch, 1099 m

Význačný bod Debrnické hornatiny, 1,5 km jv. od Nové Hůrky, 4,5 km sz. od Prášil, neznačený přístup od modré turistické cesty z býv. Hůrek do Nové Hůrky

Trojmezí, 1098 m

V masivu Boubína s PR Milešický prales

Libín u Prachatic / Liebenberg, 1096 m

Zalesněný rulový hřbet Prachatické vrchoviny, na vyhlídkové plošině kamenná rozhledna 27 m vysoká, vedle turistická chata, přístup silničkou z Libínského sedla, na severním úbočí PR suťového lesa

Lovečná, 1091 m

Vrchol v Královském hvozdu, přístup není povolen

Popelná hora / Aschenberg, 1091 m

Výrazný hřbet s dvojrcholem, 3 km z. od Stachů, kamenné moře, kamenný „srub“ Klostermannova skála, pravěké mohylové pohřebiště, býv. stará huť, PR Pod Popelovou horou (jalovec na býv. pastvinách), naučná stezka, přístup po zelené turistické trase

Javorná / Ahornberg, 1090 m

Nejvyšší vrch Kochánovských plání, 2,5 km jv. od Javorné. v Bastlově štole se těžil křemen, který se páčil ve Starém Brunstu, Holý vrch, zimní lyžařské cesty, částečné výhledy, zimní lyžařské cesty, geodetický bod

Javorník, 1089 m

Vrchol v Pancířském hřbetu.

Klet', 1083 m

Nejvyšší bod hrástě Blanského lesa v Šumavském podhůří. Nejstarší šumavská rozhledna z r. 1825, vysoká 18 m – kruhový rozhled na Alpy (za příznivého počasí od Štýrských Alp s vrcholy Malého a Velkého Prielu, přes grimminský masiv a Dachstein až k hornorakouským Alpám). jižní část Šumavy, Novohradské hory, Českomoravskou vysočinu a Brdy, turistická chata, sedáčková lanovka, hvězdárna, televizní vysílač, přírodní rezervace

Žlebský vrch, 1080 m

Vrch západně od Českých Žlebů, nepřístupný, v I. zóně NP

Suchá hora, 1080 m

Skalnatý hřbet 4 km v. od Záhvozdí, VVP Boletice, přístup není povolen

Vysoký hřbet, 1078 m

Vrch Kochánovských plání, 6 km z. od Hartmanic, z vrcholu je pěkná vyhlídka, srub, geodetický bod, přístup není povolen

Adamova hora, 1078 m

Význačný bod Kvildských plání, 1,5 km sz. od Modrav, neznačený přístup od žluté turistické cesty z rozcestí Pod Oblíkem

Hrb, 1074 m

Krátký hřbet 3 km sv. od Nových Hutí, přístup po turistické stezce, bez výhledu (zalesněno)

Prenet / Velký Prenet, 1071 m

Význačný bod Pancířského hřbetu, 3 km v. od Zelené Lhoty, turistická chata a rozhledna, alpská vyhlídka, sedáčková lanovka, lyžařský vlek a sjezdovka, značená hřebenová cesta, býv. poutní kaple sv. Kunhuty s léčivým pramenem u níž býv. osada Prenet. Svahy mimo značenou cestu poskytují desítky neopakovatelných výhledů. Prenet je označován jako erbovní znamení na vstupní bráně Královského hvozdu. Na Prenetské planině bývala slavná zářijová pouť, kde se setkávali obyvatelé s širokého okolí. Hřeben Pancíř – Můstek bývala bezlesý (s loukami a horskými políčky). V sedmdesátých letech došlo k velkorysému zalesňování, na východním svahu, pod „Zlámanou jedlí“ bývalo říjiště jelenů.

Jelenská hora, 1068 m

Plochý kupovitý vrchol 5,5 km jv. od Stožce, na z. svahu pomník zastřelení posledního medvěda na Šumavě, Jelení jezírko (zásobárna vody pro plavení dřeva)

Nad Šmauzy, 1068 m

Plochý vrch 4 km Kochánovských plání, 4 km jz. od Javorné, přístup pouze od rozcestí žluté a zelené turistické trasy (Nový Brunst)

Vyhlička, 1068 m

Krátký hřbet 1 km jz. od Borových Lad, přístup po zeleném okruhu - naučná stezka Les, rozhledna

Velký Plešný, 1065,8 m

Nejvyšší bod Plešenské pahorkatiny, 5 km jjz. od obce Ktiš, VVP Boletice

Javorník, 1065,1 m

Nejvyšší bod Javornické hornatiny, 1 km z. od Javorníku, s. od Stach, 6 km od Vacova, 12 km sz. od Vimperka, rozlehlý rulový suk s plochým zalesněným vrcholem, kamenné moře, na úbočí vrchu vede naučná stezka z Javorné. Nově upravená kamenná Klostermannova rozhledna s kruhovým výhledem, Šumava (Ostrý, Jezerní hora, Polom, Ždánidla, Poledník, Javor, Falkenstein, Roklan, Třístoliční, Knížecí stolec) až po Klet' v Blanském lese. Základní kámen z popudu K. Klostermanna byl položen v roce 1914, rozhledna však postavena až v r. 1938 (Šumavská župa KČT). Z rozhledny vysoké 25 m byl díky vzrostlým stromům znemožněn výhled, v l. 2001 - 03 byla prodloužena o vysokou nástavbu na osmiúhelníkovém půdorysu s novou vyhlídkovou plošinou, takže její výška je téměř 40 m (vysílač), již za hranicí kraje. Za Protektorátu Čech a Moravy se stal nejvyšším přístupným vrchem okleštěných Čech. Stopy po těžbě křemene. Lyžařský vlek.

Ždánov / Zosum, 1065 m

Význačný bod Javornické hornatiny, 3,5 km sz. od Kašperských Hor, 2,5 km j. od Nezdic, zalesněn, na jižním svahu louky u býv. obce Ždánov, dnes jen myslivna a řopíky (bunkry předválečného opevnění), památné listnáče, neznačený přístup od červené turistické cesty, vyhlídka, naučná stezka

Stožec, 1064 m

Pod vrchem obec Stožec (jihozápadně), severovýchodně obec Soumarský Most, přírodní pralesovitá rezervace, vrcholový železný kříž, zbytky hrádku ze 13. st., (v r. 1982 zde vysazen párek rysů), Stožecká skála, poutní Stožecká kaple p. Marie s léčivým pramenem, 3 křížové cesty, poutní slavnosti

Přední Mlynářská slat', 1062 m

Vrch Modravských plání, 3 km z. od Modravy, přístup není povolen

Studničná, 1060 m

Hraniční vrch poblíž Trojmezí, západně od Klápy, poblíž turistické stezky, nepřístupný

Jezerní slat', 1060 m

Dřevěná krytá rozhledová věž na okraji slatě (povalový chodník) u Kvildy

Královský kámen / Kőnigstein, 1058 m

Kupovitý vrchol v Javornické vrchovině, 1,5 km sv. od Nicova, skály ze žulového porfyru (mrazový srub), kamenné moře, kaplička vytesaná v balvanu (1916), naučná stezka z Javorníku, přístup po turistické stezce

Kamenná hora, 1057 m

Kupovitý vrchol 3,5 km j. od Zdikova

Homole, 1056 m

Vrch u Strážného, a žulové skále 2 skalní bloky – Pohanské kameny

Vítkův Hrádek / Wittinghausen, 1053 m

Nejvýše položený hrad v Čechách (z pol. 13.st.), opraven a po dlouhé době zákazů zpřístupněn r. 2005 a na něm obnovena rozhledna, symbol vzájemnosti Česka, Rakouska a Německa

Perník, 1049 m

Vrch východně od Jelení, sz. od Nové Pece

Kamenáč, 1048 m

Krátký hřbet 2 km sz. od Borových Lad

Svatý Jan, 1045 m

Plochý vrchol 1,5 km sv. od Řetenic, v sedle kaple sv. Jana

Homole, 1044 m

Vrch jižně od obce Borová Lada

Zlatovec, 1042 m

Nízký suk 5 km jv. od Arnoštova, pozůstatky obcí Zlatá a Květná

Sulzberg, 1040 m

Rozhledna Moldaublick/Vltavská vyhlídka, postavená v r. 1967 v rakouské obci Schöneben, 2 km od Zadní Zvonkové, výhled na Lipenské jezero od Horní Plané po Vítkův hrádek, vedlejší rozhledna Alpenblick je vzdálena 2,5 km

Kamenný vrch, 1039 m

Skalnatý suk 6 km j. Markova, VVP Boletice, přístup není povolen

Vítkův kámen / Schloss Berg, 1035/1032 m

Výrazný suk na pravém břehu Lipenské přehrady, 0,5 km od Svatého Tomáše, na temeni zříc. Vítkova hrádku rodu Vítkovců, vojenská pozorovatelná

Zátoňská hora, 1034 m

Výrazný hřbet 2,5 km v. od Zátoně, přístup není povolen

Svatý Tomáš, 1026 m

Plochý suk 1 km jv. od osady Svätý Tomáš, poblíž zříc. Vítkova Hrádku

Kaprad', 1026 m

Vrch u státní hranice se SRN, pod ním zaniklá ves Krásná Hora / Schönberg, přístup není povolen

Hadí vrch / Natterberg, 1022 m

Vrch západně od Javorné a Zhůří s velmi pěkným výhledem na hřeben Můstku, Javor, Hůrku a Ždánidla

Tok u Železné Rudy, 1023 m

Plochý vrch v Debrnické hornatině na rozvodním hřbetu mezi Polomem a Pancířem, 4 km sv. od Železné Rudy, opuštěný lom pod vrcholem

Moldaublick, 1022 m

Výhledková věž s pohledy na Lipno, jeden z vrcholů tzv. „šumavského Everestu“

Černá stěna, 1018 m

Krátký hřbet 3 km j. od Arnoštova, VVP Boletice, přístup není povolen

Dolní Ždánidla, 1017 m

Skalnatý vrch v Debrnické hornatině, 1 km jz. od Prášil, před válkou salašnický využívaný extenzivní pastviny (schachten), neznačený přístup od žluté turistické cesty z Prášil na Gsenget

Medvědí vrch, 1017 m

Vrch záp. Svatého Tomáše, nepřístupný

Kostelní vrch, 1016 m

Význačný bod Kvildských plání, 2,5 km jz. od Srní, poutní místo - Hauswaldská kaple Nanebevzetí P. Marie s pramenem – obnoveno, přístup od Javoří Pily

Tokaniště, 1014 m

Vrch poblíž Zadní Zvonkové, nepřístupný

Větrný, 1013,5 m

V dopadové ploše býv. střelnice VVP Dobrá Voda (východně od turistické cesty z Prášil na jezero Laka, přístup není povolen)

Spálený, 1013 m

Význačný bod Svojské hornatiny, 1 km sz. od Srní, na z. svahu Vchynicko-tetovský plavební kanál, neznačený přístup ze Srní od zeleně značeného turistického okruhu

Na skále, 1011 m

Nízký suk 3 km z. od Arnoštova, VVP Boletice, přístup není povolen

Velký Plešný, 1010 m

Krátký hřbet v. od Svatého Tomáš, poblíž mohutná skalní hradba, přístup není povolen

Valy, 1010 m

Krátký hřbet 3,5 km jz. od Nicova, keltské hradiště Obří hrad nad údolím Losenice, pod hradištěm je osada Popelná s horským hotelem, přístup po turistické stezce

Skalky / Uhlíkovský kopec, 1008 m

Krátký hřbet 4 km v. od Pěkné, VVP Boletice, přístup není povolen

Březník u Dobré Vody (u Hartmanic), 1006 m - hora sv. Vintíře

Žulový skalnatý vrchol Kochánovských plání, na vrcholu opravený kříž, nad býv. osadou Březník, 2,5 km jz. od Hartmanic, nad Dobrou Vodou, ve "Vintířově" skále jsou tesané schody, pod vrcholem bývala poustevna benediktinského mnicha sv. Vintíře (který zde zemřel v roce 1045 a byl pohřben v břevnovském klášteře v Praze), na úbočí kaplička sv. Vintíře obnovena v r. 1992 (v místě původní poustevny), přístup po odbočce ze zeleně značené turistické cesty z Pustiny na Zhůří, jeden z nejkrásnějších výhledů Šumavy.

Malý Prenet, 1006 m

Plochý vrch v Prenetském hřbetu, 2 km od Zelené Lhoty, chata, býv. královácký dvorec, poutní kaple sv. Kunhuty (na sv. Straně) zdevastovaná, obnovena, studánka, přístup po červeně značené hřebenové turistické cestě

Kochánovský vrch, 1004 m

Významný vrch Kochánovských plání na pomezí Šumavy a podhůří, 1 km jz. od Kochánova, při cestě umrlčí prkna, na s. svahu osada Sova

Homole, 1001 m

Kupovitý vrch 1 km jz. od Nového Dvora, u sedla pinka křemenného lomu

Výhlídka u Borových Lad, 1000 m

Na vých. úbočí vrchu Výhlídka je malá dřevěná rozhledna z r. 1997

Silberberg, 995 m

Vrch na bavorské straně, sportovní centrum u Bodenmais (sjezdovka a sáňkařská dráha), v býv. štolách se léčí onemocnění dýchacích cest

Hausberg, 939 m

Vrch nad silnicí ze Želnavy do Horní Plané, údajně hrad Walterhausen, založený Karlem IV.

Zámecký vrch / Karlsberg (Schloss Berg), 934 m

Hřebenový výběžek Ždánova na němž je předsunuté opevněná hradu Kašperk, tzv. Pustý hrádek, opravený, vyhlídka, býv. vlčí jámy

Luč, 933 m

Zalesněný vrch na břehu Vltavy se žulovými skalami (Kazatelna), upravená jako vyhlídka, balvanité sutě, chráněné území, pod horou tunel 3,6 km z Lipenské nádrže do vyrovnávací nádrže Lipno II, území přičleněno k NPR Čertova stěna

Mářský vrch u Vimperka, 907 m

Nad obcí Svatá Máří 5 km v. od Vimperka s 12 m vysokou kamennou rozhlednou (1937), je součástí kaple ve tvaru románské rotundy, TV věž, na západním svahu PP Mářský vrch (Liščí skála) - kamenné moře 0,75 ha (syenitový porfyr)

Sedlo / Hafer Stein, 902 m

Vrch jv. od Sušice, na území přírodního parku Kašperská vrchovina. suk ve tvaru krátkého úzkého hřbetu z rul a porfyrů, nejvyšší bod Sušické vrchoviny, 1 km jižně od Albrechtic, 2 km sz. od Ostružna. Na vrcholu je lokalita druhého nejvyššího pravěkého opevněné keltského hradiště (z latéské doby – 5. st. př. n. l., cca 400 x 100 m) v ČR, k ochraně rýžovišť zlata i jako útočiště obyvatel, ovládající značnou část povodí horní Otavy s přístupy ke hraničnímu hvozdu. Po 2. světové válce zde byla vybudována vojenská rozhledna, která se v šedesátých letech zřítily. Nová rozhledna (vysoká 27,75 m, se 142 schody, z r. 2009, realizovaná Sdružením na obnovu rozhledny na Sedle) - kruhový výhled na šumavské vrcholy (Velký Javor, Pancíř, Poledník, Špičák, Javorník, Královský kámen), ale i hrad Kašperk, hrad Rabí, Český les s Čerchovem, Svatobor (altán se stolkem a lavičkami), parkov. u restaurace pod Sedlem

Vyklestilka, 887 m

Zalesněný vrchol nad pravým břehem Vltavy nad Loučovicemi, žulový skalní útes využíván horolezci, místo tajných schůzek Husova a Vicklafova učení – proto „Wicklefskirche, pod vrcholem výklenková kaplička

Hradní vyhlídka Kašperk, 886 m

Výhled ze zříceniny hradu (z r. 1356, postavený z příkazu Karla IV). Hrad měl chránit pomezí kraj s nalezišti zlata před Bavorsy a obchodní cestu do Pasova, přístup ke hradu po silnici a turistických stezkách, výhled na hraniční hory Šumavy a Pancířský hřbet

Na Hradě u Rohanova, 881 m

Mrazové sruby, kamenné polygony

Hamižná hora, 854 m

Vrch nad Hartmanicemi, zbytky důlních děl, trasa býv. Březnické stezka, PR – býv. pastvina (hořce a orchidejovité), památník Julia Komárka, ochranný koutek, naučná stezka

Svatobor u Sušice / Swatabor Berg, 845 m

Výrazná dominanta Sušicka - kupovitý rulový suk nad Sušicí, na vrcholku je zděná válcovitá rozhledna (31 m vysoká z r. 1935, původní kamenná z r. 1900 se v r. 1934 zřítily, na rozhlednu se platí vstupné), vedle ní je turistická chata KČT (restaurace, ubytování, mimo sezónu jen o víkendech), dále je zde rozhlasová a televizní retranslační věž (75 m vysoká), z kryté plošiny rozhledny je kruhový panoramatický výhled na Sušici, Klatovy a pásmo Šumavy, záměr výstavby nové horské chaty, v okolí skalní výchozy, na svazích kamenné sutě a proudy (Kočíčí skály).

Boudovka, 772 m

Vrch na terénním hřebeni nad Běšinami, se zříceninou kostela sv. Bartoloměje, kde vznikla v sedmdesátých letech odpalovací rampa sovětských raket (s podzemními prostorami).

Další významné vyhlídky na Šumavu

Nejvyšší vrch Českého lesa Čerchov – Kurzova věž, 1042 m

Nejvyšší vrchol v CHKO Český les, tvořený kupovitým sukem z břidličnatých migmatických rul, kruhový výhled na Český les a Hornofalický les. První dřevěnou rozhlednu zde vybudoval KČT v r. 1894 (17 m vysokou za 1 měsíc). V r. 1897 byla slavnostně otevřena turistická chata (útulna či chýše Pasovského). V r. 1898 navštívilo rozhlednu již přes 3 tisíce turistů, proto v l. 1904 - 05 byla zde vybudována kamenná věž (25 vysoká), nazvaná po poslanci říšské rady Kurzovou. V r. 1927 byla na Čerchově vybudována nová ubytovna se 30. lůžky. Po vzniku hraničního pásma od r. 1949 zde byla vybudována vojenská hláska, turistické chaty byly zbourány a vyhlídková věž byla demolována. Vojáci odešli z Čerchova v r. 1989, rozhlednu získal KČT zpět v r. 2000 a opětně zpřístupnil vyhlídkovou Kurzovou věž (jen v létě, býv. chata KČT není k dispozici, na rozhlednu se platí vstupné). V sousedství vojenská betonová věž a vysílač. Záměr obnovení rekreační lyžařské sjezdovky neuspěl, v současnosti v okolí vrcholu vymezena národní přírodní rezervace Čerchovské hvozdy (se smíšenými lesy, izolovanými skalami, mrazovými sruby, balvanovými poli), na Čerchov jsou pravidelně pořádány výběhy, ale i výšlapy (např. novoroční z Capartic), v přípravě návrh na turistické vybavení

Koráb u Kdyně, 773 m

Kupovitý suk z amfibolitů, v okolí izolované skalky a svahové balvanité sutě. První dřevěnou rozhlednu s malou chatou zde vybudoval KČT v r. 1938. Před válkou byla chata rozšířena a poblíž byl vybudován lyžařský můstek. V r. 1948 byla dřevěná konstrukce rozhledny obedněna. V 80. letech 20. století byla stará rozhledna stržena a vybudována nová ocelová rozhledna (s převaděčem) s občerstvením, otevřena v r. 1992 (na rozhlednu se platí vstupné). Odtud panoramatický pohled na šumavské pohraniční hory, bavorský Hoher Bogen, ale i Český les s Čerchovem. Turistická chata byla rovněž obnovena na hotel s ubytovnou (klíče k rozhledně). Přístup po silnici i turistické stezce, parkoviště.

Klatovy – Černá věž, cca 500 m

Dominanta Klatov ve výšce 420 m, vysoká 81,6, na vyhlídce se vystoupá po 226 schodech do výšky téměř 500 m n.m.

D3. Přírodní atraktivita: přístupná rašeliniště, vodopády, ledovcová jezera, prameny, vodní toky, vodní plochy, vodní kanály, geologické pozoruhodnosti, pozorovací místa zvířet

Motto: Příroda a její rozmanitost jsou největšími inspirativními zdroji člověka.

Horská šumavská rašeliniště

Rašeliniště se svými drobnými vodními plochami a svou pestrou a neobvyklou květenou patří k nejpůvabnějším přírodním místům Šumavy. Největší část rašelinišť leží na náhorních plošinách české části Šumavy, na bavorské straně jsou slatě označovány Filtz, přičemž tam je jen několik málo zrašelinělých míst v oblasti hlavního evropského rozvodí Dunaj / Vltava, např. Klečová slat' / Latschensee s jezírky a Hintere Sulz. Vzhledem k rozvrácení hřebenových smrčín dochází výsušnými větry k jejich vysychání a zarůstání.

Modravské (Rokyetské) slatě - nejrozsáhlejší šumavský komplex vrchovištních rašelinišť na rozloze cca 3600 ha ve výšce 980 – 1368 m: Rokytská, Mlynářská, Rybářská, Roklanská, Hraniční, Cikánská, Novohuťská, Blatenská, Březová, Tetřevská, Filipohuťská v I. zóně NP jsou neprístupné.

Jezerní slat' je náhorní vrchoviště na 120 ha mezi Kvildou a Horskou Kvildou (jedno z nejdešivějších a nejchladnějších míst Šumavy), slatí vede naučné stezka po povalovém chodníku, krytá vyhlídková dřevěná věž vysoká 7 m. Těžba rašeliny zde byla do vyhlášení rezervace v r. 1933.

Chalupská slat' - přechodný typ rašeliniště na okraji šumavských Plání, (ve výšce cca 900 m n.m.), na ploše 137 ha, 1 km od Borových Lad, původně těžené rašeliniště, pozůstatkem půvabné vodní plochy, od parkoviště vede povalový chodník s naučnou stezkou k největšímu rašelinnému jezírku ČR o ploše cca 1,3 ha, na Vydřím potoce

Tříjezerní slat' u Modravy - vrchovištní rašeliniště se třemi jezírky, s naučnou stezkou v I. zóně NP Šumava - povalový chodník ve vrchovišti se šlenky, bulvy a rašeliništní květenou, naučná ministezka, přístřešek, informační panely

Rašeliniště Soumarský most – těžbou zdegradované rašeliniště bylo revitalizováno (zavodněním) a zpřístupněno naučnou stezkou

Prameniště u Železných Rudy, PR (cca 332 ha), rašeliniště Zadní Šmauzy a Nový Brunst a prameniště a mokřady na svahu pancířského hřebene Šumavy. NP Šumava - přístup povolen jen po značených turistických stezkách

Zhůřský lom u Javorné, PR (cca 1 ha), druhotně vyvinuté iniciální rašeliniště se vzácnými druhy v opuštěném lomu u zaniklé obce Zhůří

Bílá strž - největší vodopád české části Šumavy v Královského hvozdu

Bílý potok pramení v Královském hvozdu na severním temeni Svarohu (1334 m) a ústí do Úhlavy v Hamrech. Bystřinný tok Bílého potoka vytváří cca 3 km dlouhou, hluboce zaříznutou skalnatou rokli Bílá strž, kde se potok zařezává do břidličnatých a rozpukaných krystalických hornin, místy prostoupených tvrdými křemenci (na dvou kilometrech klesá potok o 400 m). Toto území se starým horským porostem (220-240 let se smrky, buky a jedlemi) patří k nejpůvabnějším a nejromantičtějším částem v národním parku Šumava (v r. 1760 bylo okolí odlesněno, takže nejstarší stromy pocházejí z tohoto období). Vodopád je součástí národní přírodní rezervace Bílá strž (s horskými smrčínami o rozloze téměř 80 ha). Přístup je po značené turistické cestě, do rezervace vede asi třicetimetrový chodník zakončený vyhlídkou na vodopád. V kaskádách nad vodopádem je tzv. obří hrnc, odkud úzkou štěrbinou spadá potok po příkré stěně, který se postupně rozšiřuje. Na okraji rezervace bývala mohutná jedle (s výčetním průměrem kmene nad 100 cm), která však již odumřela. Voda valící se korytem plným balvanů vytváří běloskvoucí podívanou. Horní vodopád se třemi stupni má výšku 13 m, nižší vodopád vysoký 5 m má několik stupňů (za vodopád je považován vodní přepad vyšší než 5 m). Na vodopád navazují četné vodní kaskády a peřeje v roklinovitém skalnatém korytě horské bystřiny Bílého potoka. V rezervaci z r. 1972 roste např. vranec jedlový, plavuň pučivá a žebrovice různolistá.

V bavorské části Šumavy jsou vodopády pod Velkým Falkensteinem a Riesloch u Bodenmeisu.

Černé a Čertovo jezero - největší a nejhlubší ledovcová jezera Šumavy

Černé a Čertovo jezero tvoří od r. 1911 nejstarší rezervaci v kraji - národní přírodní rezervaci o rozloze cca 175 ha se subalpínskými bezlesými společenstvy a horskými smrčínami. Mezi jezery probíhá hlavní evropské rozvodí. Rezervace je součástí CHKO Šumava, přístup k jezerům je po značené turistické cestě (pohodlná žlutá od parkoviště ze Špičáckého sedla či z nádraží Špičák).

Černé jezero je největší, nejhlubší, nejnižší položené a nejnavštěvovanější jezero Šumavy - rozloha 18,47 ha, hloubka 40,6 m, nadmořská výška 1008 m. Vedlejší karová Jezerní stěna (1343 m n.m.) je vysoká 313 m, v okolí je pralesový porost. Na Jezerní stěně roste i kleč a řada alpínských a arko-alpínských druhů. Ve vodě jezera se vyskytuje velmi vzácná výtřustná rostlina šídlatka jezerní. Na dně jezera je velká vrstva pylu okolních jehličnanů. Voda z jezera odtéká Černým potokem k severu do Úhlavy a Vltavou a Labem do Severního moře. Toto jezero má nejvíce vody (2,878 mil. m³). V r. 1878 byl na břehu postaven dvoupatrový přístřešek – Gloriet, v r. 1906 zpřístupnil jezero nadlesní Julius

Komárek výstavbou cesty ze Špičáckého sedla. V r. 1933 byla zřízena rezervace Černé a Čertovo jezero. Černé jezero inspirovalo svou krásou řadu umělců (J. Neruda - Romance o Černém jezere, A. Heyduk, J. Vrchlický, E. Krásnohorská, A.V. Šmilovský, J. Preisler, A. Dvořák). Jezero slouží jako retenční nádrž pro první přečerpávací vodní elektrárnu Čech v Hamrech o 275 m níže v údolí Úhlavy. V r. 1929 byla jeho přirozená hráz zpevněna betonem a zřízena umělá propust, takže jezero sloužilo jako retenční nádrž pro první přečerpávací vodní elektrárnu Čech v Hamrech o 275 m níže v údolí Úhlavy. V r. 1923 zde byla vybudována turistická chata s hostincem, poštovním úřadem a půjčovnou loděk, pak sídlo roty a v padesátých letech vyhořela. V padesátých letech byly na břehu jezera zřízeny dřevěné domky stráže, nedaleko zděná budova pro rotu pohraniční stráže a poblíž zátaras napájený elektrickým proudem 4-5. tis. voltů. Někdejší „Lávková cesta“ jeho okolím byla (v r. 1990?) zlikvidována, její obnova nebyla povolena.

Čertovo jezero, je druhým největším šumavským jezerem, jež sousedí ve vzdálenosti 2,5 km, je v nadmořské výšce 1030 m, má rozlohu 10,3 ha a hloubku 36,5 m. Voda z Černého jezera odtéká Jezerním potokem k jihu do Řezné a dále Dunajem do Černého moře (jako jediné ze šumavských jezer). Je nejkyseljším jezerem Šumavy. Jezero bylo v minulosti využíváno jako zdroj vody pro provozy v Železné Rudě.

Jezero Laka - nejmenší a nejvýše položené jezero na české straně Šumavy

Ledovcové jezero Laka (Pleso) je na severním svahu hory Plesná (1336 m) ve výšce 1096 m, 3,5 km západně od Prášil, v NP Šumava, jezírko má rozlohu 2,78 ha, na obvodu měří pouze 870 m, je hluboké pouhých 3,59 m, avšak má největší povodí (1,35 km²). K omezení ztráty vody byla v 19. století zvýšena hráz - jezírko postupně zarůstá vegetací, má slatinné břehy a na hladině jsou plovoucí rašelinné ostrůvky, přičemž je nebezpečí, že přejde v rašelinný močál. Vodaz jezera odtéká Jezerním potokem do Křemelné, jedné ze zdrojnic Otavy. Voda z jezera byla v minulosti využívána pro plavení dřeva a k pohánění vodních kol sklářských provozů v blízké Hůrce. Zachoval se umělý vodní kanál v délce přes 2 km, svedený do koryta Drozdího potoka. Sklářny v Hůrce se staly námětem románu K. Klostermanna Skláři. U jezera se v r. 1947 natáčel film Divá Bára (a koupala se v něm V. Fialová). Jezero je s omezením přístupné po turistické cestě.

Prášílské ledovcové jezero

Ledovcové jezero na severním úpatí vrchu Poledníku (1315 m), ve výšce 1079 m, na rozloze 3,72 ha hluboké 14,9 m, s povodím 0,52 km², v I. zóně NP Šumava (okolní porosty, které byly narušeny se postupně obnovují). Jezero za dvojokarem je odvodňované Jezerním potokem (přes Prášilský potok) do Křemelné. Nad jezerem je 150 m vysoká stěna, přístupné po turistické stezce

Plešné jezero

Ledovcové jezero ve výšce 1090 m o rozloze 7,48 ha (max. hloubka 18,3 m), bylo nejvýznamnější plavební nádrží. Jeho čelní moréna byla v r. 1789 zpevněna, zvýšena a opatřena stavidlem (hladinu jezera bylo možno zvýšit podle potřeby až o 3 m a provoz kanálu prodloužit na dobu 3-4 jarních měsíců. Na moréně jezera byla v r. 1911 postavena Lucemburská chata, pak majetek KČT, která byla v r. 1935 přestavěna a rozšířena, v 50. letech 20. st. přestavěna na objekt Pohraniční stráže, v r. 1989 zbořena. Jezero přístupné po turistické stezce. Nad jezerem Stifterův pomník ze žulových kvádrů (r. 1877, 1311 m)

Pramen Vltavy

Hlavní zdroj Vltavy pramení na východním (jihočeském) svahu Černé hory (1315 m) jako Teplá Vltava (Černý potok) ve výšce 1172 m (kterým prochází hranice Plzeňského a Jihočeského kraje), jižně od Kvildy, 600 m od hranice s Německem, odkud sem přichází turistická stezka. Pramen je upraven jako studánka (kolem vede dřevěný povalový chodník), 2 km výše na jižním svahu Černé hory byla zřízena (v r. 2012) jednoduchá vyhlídka k Alpám. Voda ze skutečného pramene je svedena podzemními dřevěnými rourami do vyhloubené nádrže pod cestou. Turistická chata, postavená v l. 1922 - 23 Klubem českých turistů (KČT), byla za války nacisty použita jako vězení a pracovní tábor pro ruské a francouzské zajatce (z nichž nikdo nepřežil), zřejmě pro těžbu dřeva. Po 2.světové válce bylo pohraniční území nepřístupné a v roce 1957 (1953) byla chata zbourána. Odtud vytéká jako Černý potok, Teplou Vltavou je tok nazýván až do soutoku s Malou Vltavou pod Mrtvým Luhem u Borových Lad. Pramen Studené Vltavy (Altwasser) je u Haidmühle v Bavorsku (do ČR vstupuje u Nového Údolí, protéká Stožcem a pod PR Mrtvý luh u Černého Kříže se spojuje s Teplou Vltavou a dále teče jako Vltava. Pramen přístupný po turistické cestě. Někdejší posvátné místo Čechů pramene Vltavy, s letitými porosty a „Prezidentovou jedlí“ byly bezzásahovým rozpadem lesních porostů změněny v trstiní lokalitu. Ladislav Stehlík ve své trilogii Země zamyšlená vzpomíná na chrámovou velebnost 300-letých pralesních porostů na Černé hoře, z jejichž podkořání vytéká pramen Vltavy. Vltava nejprve protéká močálovitým územím, pod Soumarským Mostem vytváří přírodně cenný Vltavský luh s meandrujícím tokem, kde při jarním tání nebo silných deštích se vylévá z břehů a přeměňuje až v bouřící tok a následně s jedinečnou nivou a řadou odstavených ramen a tůní, dále nad Pěknou se spojuje se Studenou Vltavou, přítékající z Německa a u Nové Pece vtéká do Lipenské nádrže. Celková délka Vltavy do soutoku s Labem je 430,2 km.

Pramen Úhlavy

Úhlava pramení na sz. svahu šumavského Pancíře (ve výšce 1110 m), na horním toku teče malebným sevřeným údolím, nejhlubším na Šumavě, nad obcí Hamry je přečerpávací hydroelektrárna, poblíž vede turistická cesta

Pramen Otavy

Jako pramen Otavy je považován pramen Luzného potoka na úpatí vrchu Luzný ve výšce 1210 m, nepřístupný

Pramenná oblast Blanice pod Knížecím stolcem

NPP Blanice na 295 ha, Blanice je přítokem Otavy

Léčivý pramen Dobrá Voda u Hartmanic (Březník, původně Březnice)

Slabě mineralizovaný pramen železité vody v altánu u kostela sv. Vintíře v Dobré Vodě. Zdejší Dobrá Voda bývala poutním místem pro údajné léčivé působení pramene, který užíval sv. Vintíř v pol. 11. století. Zdejší voda prý zázračně vyléčila slepotu dvou dětí. Vzhledem ke značnému přílivu návštěvníků byla v r. 1706 nad pramenem postavena zděná kaple (baron Franz Katrl Villani, pán v Kunraticích a na Dobré Vodě). Ta byla v roce 1754 přestavěna na kostel sv. Vintíře. Při kostele je pramen, krytý opravenou altánovitou osmibokou barokní kaplí z r. 1820. Působnost vedlejších lázní je doložena mezi roky 1880 - 1920. V poválečném období bylo zdejší území v nepřístupném pohraničním pásmu, zdejší území bylo opětně zpřístupněno až po odchodu armády v r. 1989. Místní kostel sv. Vintíře po r. 1945 zcela zchátral jako sklad vojenské munice, v r. 1995 byl znovu otevřen a později doplněn originálním skleněným oltářem. Zajímavá je postava bavorského poustevníka Vintíře, který založil s podporou Přemyslovců poustevnu Březnici na Šumavě, dnešní Dobré Vodě u Hartmanic. Zde pak žil u léčivé studánky (s radioaktivní vodou) u skalnatého vrchu Březník. Vintíř (Günther), narozený cca 955 v Durynsku, pocházel z mocného hraběcího durynského rodu. Jako mladík se rád pohyboval v lehkomyšlné požívačské společnosti. Na přelomu století v r. 1005 (cca ve 45 letech), fascinován myšlenkami duchovní obnovy, vstoupil jako mnich do benediktinského kláštera v dolnobavorském Niederteichu. Po dalších třech letech na základě zásady benediktinů Ora et labora - modli se a pracuj, odešel poustevničit do šumavské divočiny. Před vstupem do noviciátu podnikl bos cestu do Říma. Řádový slib složil až po dovršení 60. let. Na bavorské straně založil nový klášter Rinchnach, otevřel cestu přes Šumavu (ručně proklesl "bavorskou stezku Březník" z Podunají k Rabí u zlatonosné Otavy). Z Březníka podnikl řadu misionářských i politických cest - diplomatickým jednáním ho pověřovali i čeští panovníci (např. Kníže Bořivoj). Vintíř, ovládající i slovanské jazyky svých sousedů, byl respektovaným diplomatem při řešení tehdejších konfliktů mezi Čechy a Němci. Zemřel na Březníku 9.10.1045, jeho ostatky byly přeneseny do břevnovského kláštera v Praze, kam ho údajně nechal přenést kníže Břetislav I, který prý byl přítomen jeho umírání). Tento německý benediktinský mnich a misionář je v Čechách a Bavorsku uctíván jako blahoslavený (avšak snaha Břevnova o svatořečení nebyla úspěšná). V Břevnově byla sepsána ve 13. století legenda o Vintířovi. Na Březníku byla obnovena kaplička sv. Vintíře v r. 1992.

Zázračný pramen pod poutním kostelem P. Marie Sněžné v Kašperských Horách

Při cestě z centra Kašperských Hor ke Zlatému potoku vyvěrá zázračný pramen u bar. kaple P. Marie Klatovské (ze 17. století, přestavěná v r. 1773 a 1816), kam původně směřovaly poutě za uzdravením. Protože kaple nedokázala pojmout množství věřících, byl nad pramenem v polovině 19. století postaven poutní kostel P. Marie Sněžné. V centru města je vymezena památková zóna.

Léčivý pramen ve Strašíně

Pramen na Hůrce pod Javorníkem, kde se poustevníkovi zjevila P. Maria s Ježíškem. Někdejší poutní románskogotický kostel Narození P. Marie ve Strašíně byl přestavěn ve stylu rakouských horských kostelů. Za kostelem je na místě zjevení výklenková kaple (uvnitř malba P. Marie zašlapující nebezpečného hada - Matka Boží Skalní). Minidůlek ve vedlejší vrcholové skalce naplněný vodou je nejmenší "studánkou" se zázračnou a léčivou vodou v Čechách. Poblíž je Strašická vápencová jeskyně (nepřístupná).

Léčivý pramen Hauswaldské kaple u Srní - "šumavské Lurdy"

U někdejší kaple (první byla postavena již v r. 1820), se pravidelně konaly poutní mše, návštěvníci zdejších "šumavských Lurd" přicházeli k léčivému prameni nejen z Čech a sousedního Německa, ale i Itálie a Tyrolska (kaple byla v r. 1957 odstřelena). Soška P. Marie Lurdské z býv. kaple je dnes v kostele v Srní. Léčivý pramen u býv. Hauswaldské kaple u Srní byl výtvarně obnoven občanským sdružením Karla Klostermanna (otevřen 12.8.2006). Došlo jen k obnovení základů kaple, "zázračný" pramen byl nově upraven - teče ručně tesanými vantroky, uloženými na 59 bludných kamenech (valounech), představujících korálky v růženci. Na konci koryta voda dopadá na skleněný blok s otiskem spojených dlaní člověka (od výtvarnice Vladimíry Tesařové, která je autorkou skleněného oltáře a křížové cesty na Dobré Vodě u Hartmanic). Návštěvníci mohou posedět na dřevěném trámovém kruhu u pramene.

Údolí šumavských bystrin s malebnými peřejemi, bystrinnými balvany a největšími obřími hrnci v ČR

Od mladších třetihor docházelo na okrajích šumavských plání k vodní hloubkové erozi s tvorbou kaňonovitých údolí. Romantická údolí šumavských říček Vydry a Křemelné jsou příkladem horských bystrinných toků, vyznačujících se silnou hloubkovou erozní činností a současně i velkou transportní schopností. Jejich unášecí sílu je možno posoudit z velké hmotnosti rulových a migmatitových balvanů v korytě. Peřejnatá údolí se značným spádem zejména při vyšším vodním stavu působí velmi impozantně. Voda obtéká nebo překonává žulové skalní balvany, rulový podklad je obrušován a unášený písek a oblázky hloubí v balvanech prohlubně. Obří hrnce v žulových a rulových balvanech vznikly vířivým pohybem proudící vody v korytech těchto horských bystrin (tzv. evorzí). Jejich značný počet je např. u Turnerovy chaty (lépe jsou vidět při nižším průtoku).

Území Vydry a Křemelné jsou vymezena jako I. zóna NP Šumava, kde se lze pohybovat jen po veřejných komunikacích a značených turistických stezkách. Soutokem Vydry a Křemelné vzniká u Čeňkovy pily řeka Otava.

Horní tok Vydry spojuje s Křemelnou Vchynicko - tetovský kanál, dlouhý 14,4 km, vyhloubený v l. 1799 - 1801 k plavbě dřeva z býv. panství Prášily do Křemelné a dále do Otavy. Tato vodní cesta umožňovala obejít nesplavný úsek řeky Vydry. Úseky kanálu byly citlivě upraveny vč. doprovodné stezky pro pěší turisty a cyklisty.

Na Čeňkově Pile u ústí Vydry je býv. vodní pila, přestavěná v r. 1912 na vodní elektrárnu, která jako technická památka je přístupná (její původní zařízení Francisova turbina a generátor slouží dodnes).

Křemelná: Pramení na v. svazích Můstku u Šmauzů a postupně přibírá přítoky Slatinného, Jezerního, Prášilského a Plavebního potoka. Její název připomíná nerost křemen, který se hojně vyskytuje podél jejího horního toku. Říčka si zachovala téměř přirozený hydrologický režim, dnes protéká téměř neosídlenou šumavskou krajinou. Zpočátku, na šumavských pláních, teče v mělkém úvalovém údolí a má malý spád, u kepelského Zhůří začíná meandrovat. Mezi zaniklou vesnicí Stodůlky a soutokem s Vydrou vytváří kaňonovité řečiště, hluboce zaříznuté do skalního podkladu. Toto území je chráněné jako klidové území, kde není dovoleno její splouvání. Po 16 km se u Čeňkovy Pily spojuje s Vydrou a vytváří Otavu. Turistická stezka vede k prameništi, říčku přecházejí turistické trasy v prostoru Stodůlek, hezké pohledy jsou od zaniklé osady Hůrky.

Vydra: Vydra vzniká soutokem Modravského, Roklanského a Filipohuťského potoka v Modravě. Pramení jako Luzenský potok pod Luzným ve výšce 1210 m. Osídlení na horní Vydře vzniklo koncem 18. století. V Modravě pracovala od r. 1836 továrna na smrkové rezonanční dřevo a pak pila. Po vymezení hraničního pásma došlo k postupné likvidaci okolního osídlení. V okolí Modravy se odehrával děj několika románů K. Klostermanna, především Ze světa lesních samot. V říčním korytě jsou v žulových a rulových balvanech vymlety největší "obří hrnce" v ČR, hluboké a široké více než 1 m (vymlety silným výřivým pohybem vodou unášených valounů a písku). Při ústí Zhůřského potoka je oblíbené výletní místo romantického údolí Turnerova chata, původně šumavská usedlost, která jako první poskytovala turistům občerstvení a nocleh. Současný objekt z r. 1932 sloužil po 2. světové válce jako podnikové rektreační středisko, dnes restaurace. Na údolních svazích jsou bizarní skalní věže (např. Hrádek, Panna, Baba a Mnich) a žulová kamenná pole, jež vznikly při mrazovém zvětvávání. Vydra pod býv. královským dvorcem Antýgl protéká nesplavným úsekem. U Antýglu vznikl autokemp. Údolím Vydry prochází naučná stezka Povydrří (od r. 1975, 7 km dlouhá, s 12 informačními panely). Vodní dílo Vydra (z l. 1437-42) na Vchynicko-tetovském kanál (od rozvodny Mosau podzemním potrubím do akumulací nádrže nad Srním, pak podzemím do vyrovnávací komory „Vodní zámek“ a dál ocel. potrubím do strojovny elektrárna Vydra na Čeňkově Pile (expozice Šumavská energie)

Údolí zlatonosné Otavy

Řeka Otava vzniká soutokem horských bystřin Vydry a Křemelné u Čeňkovy Pily a ústí zleva do Vltavy u Zvíkova. Otava je však také pokládána za řeku s největším počtem názvů. Jako její pramen je však považován pramen Luzného potoka na úpatí vrchu Luzný ve výšce 1210 m, od Březníka se pak nazývá Modravským potokem, od Modravy po soutoku s Roklanským potokem se nazývá Vydra. Na Otavě a jejích přítocích již Keltové rýžovali zlato (později se těžilo u Rejštejna a Kašperských Hor). Délka toku je 136 km. Horní tok je peřejnatý, od Sušice pak řeka teče otevřenou lučinatou krajinou mezi Sušicí a Horažďovicemi kolem romantických vápencových vrchů. Otava je romantickou spojnici mezi hornatou Šumavou a krajem jihočeských rybníků (na své délce 113 km), když u hradu Zvíkova vtéká do Vltavy. Otava jako vodní cesta byla využívána voraři, kteří plavili šumavské dřevo do Prahy. Do třicátých let 20. století byla Otava významnou losí řekou. Pro okolí řeky vznikl projekt Otavská plavba ve spolupráci měst Sušice, Horažďovice, Strakonice a Písek. Otava je většinou celoročně splavná (v délce 90 km ze Sušice přes Horažďovice do ústí do Vltavy). Cestovní kanceláře pořádají týdenní či víkendové plavby (z Radešova či ze Sušice do Vracovic nebo Písku, víkendové do Horažďovic). Oblíbená vodácká trasa po Otavě, ale i jako turistická či cyklistická trasa je lemována vápencovými vrchy krystalických vápenců pestré série moldanubika (s mocností až 300 m) s neobyčejně bohatou teplomilnou vápencovou květenou. Na řadě lokalit jsou vápence odtěženy, v území jsou vymezeny přírodní rezervace, kam je vstup povolen jen po značených turistických cestách: PR Čepičná u Rabí (na 178 ha) s genovou základnou buku a bohatou květenou, PR Pučanka u Hejné (na cca 25 ha) s teplomilnou květenou, PR Prácheň u Velkých Hydčic (na cca 27 ha) u zříceniny někdejšího župního hradu, který byl správním centrem středního Pootaví - Prácheňska. Dnes je zde přirozený smíšený les s bohatým bylinným podrostem.

Přeshraniční tok Řezná / Groß Regen

Pramení ve výšce 1031 m 1 km jižně od Pancíře (na východním svahu), její přítoky jsou Jezerní potok a Svarožná, odvodňuje Železnorudskou kotlinu a v Železnorudském průsmyku v Alžbětíně prochází do Německa jako Grosse Regen, kde u Řezna se vlévá do Dunaje.

Plavební kanály a vodní nádrže (klausy)

Pro dopravu dřeva (stavebního i palivového) byly upravovány vodní toky a budovány plavební kanály a vodní nádrže, které sloužily v průběhu 19. století až do poloviny 20. století. Dřevo se po nich dopravovalo od dubna do června. Plavební nádrže – klausy (na Šumavě označované také jako švele), byly citlivě přírodně začleněny do krajiny v mírně skloněných svahových žlebech tak, aby zabezpečovaly dostatečný objem vody pro plavení dřeva.

- Schwarzenberský kanál z l. 1789-93 vybudovaný pro dopravu dřeva do Vídně, je dlouhý 51 km, vede po úbočí Třístoličnicku, Plechého a Smrčiny a jižních svazích rakouské části Šumavy, pod horským sedlem mezi Plechým a Jeleními vrchy, 389 m dlouhý tunel zakončený portály. U Zvonkové vede do Rakouska a u Vítkova kamene se vrací do ČR a následně se za hranici vlévá do řeky Múhl – umožňoval dopravu polenového dříví k Dunaji a po něm do Vídně, později i Vltavě a železnici. Kanál napájelo kromě 26 bystřin a potoků 3 klausy: Resenauerova ve výšce 930 m, Jelení jezírko ve výšce 945 m, Říjiště (Nová Pec) ve výšce 880 m a také Plešné jezero. Mimoúrovňové křížení kanálu a Koňského potoka Rossbach. V rámci cíleného ničení pozůstatků lidské činnosti, byly hráze klauz většinou protrženy. Největší byla Březnická klauza (21 tis. m³), dále Rokytecká (18 tis. m³), Novohuťská (15 tis. m³), Roklanská (14 tis. m³), dále to byla Ptačí, Černošská aj. U kanálu nad Novou Pecí byl postaven Turistický dům pod Smrčinou, po r.

1938 to byl hotel Springer, poději hotel Klápa, následně sídlo Pohraniční roty. Novodobě byla kanál zrekonstruována, občas zde jsou ukázky plavení dřeva a stavění milířů. Na Jeleních Vrších je stálá expozice plavebního kanálu s maketou. U kanálu vede naučná stezka od Jeleních vrchů k Nové Peci.

- Vchynicko-tetovský kanál, unikátní technické dílo (Ing. J. Rosenauer) spojující horní tok Vydry s Křemelnou, je dlouhý 14,4 km, 4,5 m široký (se 3 skluzy a 8 historickými mosty), vyhloubený v letech 1799 – 1801 k plavbě dřeva z býv. panství Prášíly do Křemelné a dále do Otavy a Vltavy. Tato vodní cesta umožňovala obejít nespavný úsek řeky Vydry. U kanálu bylo vybudováno 7 umělých vodních nádrží, např. Luzenská či Ptačí (Vogeltanská) či Boubínské jezírko na Kaplickém potoce. Úseky kanálu byly novodobě citlivě upraveny vč. doprovodné silničky (16 km od parkoviště v Rokytě, vč. úpravy 8 obloukových mostů), kde je naučná stezka a stezka pro cyklisty.

Křišťanovický rybník

Rybník o rozloze cca 15 ha, ležící na pravém břehu Blanice, v okrese Prachatice nedaleko Libínského sedla, ve výšce 785 m, je nejvýše položeným rybníkem na Šumavě i v Čechách. Vzhledem ke svým mělčinám u pobřeží je rekreačně využíván jako přírodní koupaliště i sportovními rybáři (štika, candát, okoun, lín, sumec, amur, tolstolobik). Z Křišťanovic vede turistická stezka ke zřícenině hradu Hus.

Rybník Olšina

Rybník u Horní Plané na jižním okraji VVP Boletice, o rozloze 138 ha na, nejvýše položený rybník ve výšce 731 m, průtočný na Olšině. Možnost hotelového ubytování, v Rybářské baště expozice.

Lipenská vodní nádrž – největší vodní plocha Šumavy a ČR („Šumavské moře“)

Byla realizována v r. 1952-60 na rozloze cca 4870 ha (48,7 km²), délka vzdutí je 48 km, km, objem vody 306 mil. m³, tvoří 1. stupeň tzv. vltavské kaskády. Hráz přehrady je ve výšce 729 m n.m., největší hloubka je 25 m, délka je 296 m je doplněna podzemní elektrárnou. Vyrovňovací nádrž Lipno II je spojena podzemním tunelem. Kdysi široká říční niva s množstvím rašelinišť byla zaplavena v šedesátých letech minulého století, přičemž bylo zatopeno 25 obcí a osad (např. městečko Dolní Vltavice a části městečka Frymburk), kde bydlelo 3000 lidí cca v 500 domech, mlýny, pily, jezy a grafitové doly v Hůrce a Černé. Jednalo se o celá sídla nebo jejich části, na pravém břehu Vltavy Hory, Bližší Lhota, Rybářské Domky, Přední a Zadní Borková, Dolní a Horní Pestřice, Kyselov, Kozí Straň, Předmostí – Frýdava, Přední Výtoň a Nové Domky a na levém břehu Hory, Přední a Zadní Hamry, Jenišov, Hůrka, Černá, Bližná, Radslav, Dolní Vltavice, Hrušnice, Lojzova Paseka, Frymburk a Lipno, Zatopeno bylo meandrovité koryto Vltavy, tzv. srdce Vltavy, významné rašeliništní a mokřadní plochy a došlo k likvidaci jediných lokalit některých velmi vzácných druhů, např. kaprad' hřebenitá (*Dryopteris cristata*), hrotnosemenka bílá (*Rhynchospora alba*), rdest prorostlý (*Potamogeton perfoliatus*) aj. a 670 ha lesů. Lipno se stalo významnou zásobárnou vody a zdrojem elektrické energie a dnes je dnes centrem rekreační oblasti. Na Lipenské vodní nádrži jsou provozovány tři malé přívozy (dříve byl u Dolní Borkové unikátní nejdelší dřevěný most přes Vltavu), požadován je most přes vodní nádrž Lipno, vzhledem dlouhému objezdu a tedy obtížnému propojení druhého břehu, pravidelná (linková) osobní doprava na Lipně zatím provozována není (v zimě při zamrznutí hladiny se riskantně přejíždí vodní plocha podobně jako na zamrzlých vodních plochách Ruska). Ta by mohla (zejména ve spojení s nabídkou tras pro cyklisty a in-line bruslaře) představovat velmi vhodnou alternativu osobnímu automobilu. V současnosti je budována ochranná hráz, umožňující navýšení hladiny o 40 cm a tedy významně zvýšení ochrany před zátopami v okolí Vltavy.

Pralesové porosty někdejší „divočiny“

Většina pralesových torz Šumavy byla díky bezzásahovému šíření kůrovce zničena, zatím byl „revitalizován“ historický prales Boubín, který je opětně omezeně přístupný, přičemž základní faktory omezení jeho životaschopnosti nespočívají v návštěvnosti turistů. Díky ideologii výroby divočiny z kulturních lesů pod heslem „nechat být přírodu přírodou“ a znepřístupňování přírody, jsou bývalé běžné značené turistické trasy nahrazovány krátkými „zážitkovými stezkami“ suchou horskou smrčínou s lokální obnovou smrčků, Tristní je situace pod Luzným, Roklanem, u pramenů Vltavy aj. Podle ideologů bezzásahovosti „*les neodumírá, jen jeho nejstarší jedinci, přičemž pod ochranou mrtvých stromů roste nová generace v Evropě jedinečného divokého lesa*“ bez lidské pomoci, kde příroda rozhoduje co je přirozené. Vzhledem k dnešnímu nedostatku přístupných přírodních atrakcí a pro zlepšení celkového image jsou u informačních středisek doplňovány dětské herní areály (které mohou být však kdekoliv) a v různých lokalitách Šumavy a Pošumaví pohádkové atrakce.

Horské květnaté louky a pastviny

I přes neúměrnou rozlohu velkoplošně chráněné Šumavy, nejsou bývalé extenzivně obhospodařované plochy bezlesí šumavských plání předmětem jejich zachování současně prováděnou „bezzásahovou“ ochranou. Největší plochou je Vltavský luh, kterým je možno velmi omezeně vodácky projet, avšak je sukcesně odsouzen k zániku. Na bavorské straně sedláci z okolí Zwieselu také pásli dobytek od června do září na horských pastvinách „Schachten“, které byly po dlouhém odporu přičleněny do NP Bavorský les, přičemž v současnosti je proklamováno, že jako svědci dřívější kultury hospodaření našich předků by se mělo toto bezlesí zachovat i do budoucnosti.

Komplexní návštěvnické středisko

Zatím se pouze dlouhodobě plánuje. Na bavorské straně je dlouhodobě vybudováno pod Falkensteinem Visitors' Centre Mt. Falkenstein, další se vytváří na Luzném. Některá informační střediska NPŠ se pozvolna modernizují.

Venkovní geologická expozice hornin Šumavy na Rokytě u Srní

U informačního střediska NP Šumava je na Rokytě volně přístupná geologická expozice hlavních hornin Šumavy. Vedle

krátké venkovní stezky jsou vystaveny některé minerály, horniny metamorfované (jejichž je Šumava rájem) a horniny vyvřelé (žilné a hlubinné). V krytém pavilonku jsou následující témata expozice: Geologická minulost země, Horniny v proměnách, Stáří Šumavy, Geomorfologie Šumavy, Šumava a doba ledová, Horniny Šumavy, Minerály a horniny, Zlato na Šumavě, Zvětrávání hornin, Půdy Šumavy a Krajina a vegetace. V oblasti Šumavy a Českého lesa jsou zastoupeny nejstarší horniny Českého masivu, tzv. modanubikum pravděpodobně prahorního stáří. Jedná se o silně přeměněné horniny, především ruly a svory s vložkami křemenců (regionální přeměna těchto hornin probíhala pravděpodobně ve starších prvohorách).

Strašínská jeskyně - největší vápencová krasová jeskyně Šumavy

Ostrůvek krystalických vápenců v povodí horní Otavy, vystupující na povrch v drobných skalách na návrší je největším krasovým útvarem Šumavy. Strašínská (Nezdická) jeskyně vznikla erozním rozšířením puklin ve zkrasovatělé vápencové skále. Vstup do největší jeskyně Šumavy je pod vylámanou skalní stěnou od silnice ze Strašína do Rozesedel. V podzemní síni (dómu) o rozměrech 32 x 12 m a výšce 3 m, jsou dvě jezírka, dále navazují úzké odbočky (dlouhé cca 50 - 100 m). Jeskyně je bez krápníkové výzdoby, ale strop je členěn obřími hrnci a krátkými komíny. Dno zčásti pokrývají železité nánosy z unikátního opuštěného dolu železné rudy (limonitu) a okru (důl František, 1936). Jeskyně je zimovištěm několika netopýrů. Zatím je jeskyně veřejnosti neprístupná, vstup do území je veřejnosti zakázán.

Vápencová jeskyně Loreta u Klatov - největší hlubinný vápencový lom střední Evropy

Ve vápencovém výchozu u Týnce u Klatov s loretánskou kaplí je opuštěný největší hlubinný důl na vápenec ve střední Evropě (první štola z r. 1889 na popud hraběte Leopolda Kolowrata). Těžba trvala cca 20 let. Podzemní prostory tvoří 3 patra v délce cca 1100 m. V jeskyni je zimoviště netopýrů. V této lokalitě, chráněné jako přírodní památka na rozloze cca 14 ha je bohatá květena. Vytěžená jeskyně není běžně přístupná, návštěva možná po domluvě s klatovským Klubem přátel podzemí. Území je přístupné po silnici.

Mrazové srázy u Lazen s kamenným mořem u Strašína

Z hřbetu vrchu Krahulčice sestupují rulové skalní výchozy (migmatitizované biotitické pararuly ve výšce 625 - 670 m). Ruly jsou zvrásněny a rozpuštěny soustavou puklin, podél nichž se při mrazovém zvětrávání ve svahu dokonale vyvinul vysoký mrazový srub (vysoký až 15 m). Produktem mrazového zvětrávání v periglaciálním klimatu je mrazový srub a níže položené kamenné moře s vějířem rulových hranáčů, lokálně uspořádaných ve vějířovité balvanové suťové proudy. Lokalita je chráněna jako přírodní památka na rozloze cca 2 ha.

Kamenný Obří hrad (Obří zámek) s kamenným mořem u Kašperských Hor

Skalnatý vrchol Valy (1010 m) nad údolím Losenice, s nejvýše položeným keltským hradištěm v ČR (980 m) na cca 2,5 ha, z laténského období, jedna z nejstarších dochovaných kamenných architektur v Čechách, kamenné moře a přirozené porosty chráněny jako přírodní památka na rozloze cca 52 ha, lokalita je v Jihočeském kraji.

Kultovní pohanská svatyně u sv. Bernarda u Nýrska

Údajně stará pohanská svatyně je tvořena tajemnými žulovými kultovními balvany u "Medvědí" kaple - kaple sv. Bernarda na hřbetu vrchu Lišák, v nadmořské výšce cca 640 - 645 m. Někdejší velká svatyně se podobala věštírám megalitických civilizací. Někdejší uspořádání kamenů se svisle postavenými špičatými kameny bylo v minulosti narušeno, takže údajné vyzářování energie bylo rozptýleno. Jedná se o výchoz velmi tvrdých skal amfibolitického granodioritu ve kdynském masivu (spodního paleozoika). K přírodní památce (vyhlášené na rozloze necelého 1 ha) vede značená turistická cesta.

Historická těžba zlata – sejpy a doly

Zlato se rýžovalo zejména na šumavských zlatonosných tocích již v 9. století před naším letopočtem, velkého rozmachu dosáhlo v době keltského osídlení a později i slovanského. Jejich pozůstatkem jsou tzv. sejpy (z německého Seifen), což jsou hrůbky přesypaného písku a štěrku. Šumavská rýžoviště jsou doložena až ve výškách cca 1200 m v okolí Roklanu, např. sejpy u Roklanské nádrže. Nalézaly se zde jen šupinky zlata – zlatinky (ne valounky jako v klasických zlatých revírech. Zlato se už v této době používalo na výrobu zlatých mincí, tzv. duhovek, ale i zlatých ozdob (známé nálezy na Plzeňsku jak duhovek, tak např. ozdobných spon aj.).

Primární šumavská ložiska (kde byla koncem 13. st. prováděna přípovrchová těžba primárního zrudnění, mletí rudy ve vodních mlýnech a mechanicko-tepelné rozduřování v úpravkách:

- oblast Kašperské Hory - Rejstejn, nejbohatší revír (v současnosti jako slibném ložisku zlata byl prováděn průzkum, ten byl však pro ekologická rizika případné těžby - louhování toxickými roztoky a lokalizaci u hranic NP Šumava zastaven, vzhledem k odporu velké části veřejnosti)
- oblast Hartmanice - Dolejší Těšov.
Druhotná šumavská ložiska jsou ve zvětralinách (rozsypech) a náplavech. Po historickém rýžování se do dnešní doby zachovaly zarostlé hromady přesátého písku a kamení podél vodních toků, tzv. sejpy či hrůbata. Lokality sejpů jsou např. na tocích:
 - pod Roklanem u Horské Kvildy a Kvildy (až do výšky 1200 m)
 - přítoky Otavy u Kašperských Hor: Zlatý, Rýžovní, Hamerský a Pěnivý potok, přítok Otavy v Sušici: Ostružná, pod Velharticemi kaňonovité údolí
 - Losenice (pramení v rašeliníšti Zlatá studna u Churáňova a Mezilesní slatí mezi Kvildou a Vimperkem,

u Rejstejnase zprava vlévá do Otavy), romantické hluboké údolí (16 km) na dolním toku lemované sejpy, zastavení naučné stezky Zadov - Churáňov

- Vydra

- Otava: u Annína, Dlouhé Vsi, Sušice, Dobruška, Rabí, Hejné a Horažďovic.

Naučná stezka Cestou zlatokopů vede kolem Kašperský Hor: stezka u královského horního města prochází Amáliným údolím Zlatého potoka kolem starých důlních děl, štoly Krystina - seismická stanice, štoly Naděje - geologické průzkumy a středověké úpravny zlatonosné rudy.

Někdejší rýžování zlata bylo postupně nahrazeno těžbou ve štolách, kterými byly sledovány křemenné žíly se zlatem. Bylo to např. na skalním hřbetu vrchu Hamižná, kde propadliny (pinky) připomínají těžbu zlata (či Kašperských Horách). Směrem do vnitrozemí ubývalo nalezišť i ryzosti zlata a hlouběji v zemi přibývalo stříbra (např. Stříbrné Hory, dnes Nalžovské Hory). Zdejší lokalita v CHKO Šumava je chráněna jako přírodní rezervace s významnou flórou (na rozloze cca 15 ha), územím vede naučná stezka, je zde informační bod a ohniště.

Největší šumavský lom Kobylí hora u Žernovic

Z malého žulového lomu se dopravovala přes kopec žula na stavbu přehrady Husinec u Prachatic (specifickou vratnou lanovkou), z následného velkolomu pak kamenivo na stavbu jaderné elektrárny Temelín.

Stezka korunami stromů

Velice atraktivní stezka byla vybudována nad Lipnem po bavorském příkladu.

Pozorovací místa zvěře

z pozorovacích srubů Správy na objednávky prostřednictvím rezervačního systému informačních středisek a územního pracoviště (jelen, srnec, divočák, rys, liška, jezevec, ptáci

- Jelení vrchy u Nové Pece (U Herciána), „i“ Stožec, soboty XII-III

- Beranky u Srní, úz. pracoviště Srní, úterý a čtvrtek XII-III

- Velký Bor u Prášil, „i“ Rokyta, úterý a čtvrtek V-XI

Soví voliéra Borová Lada průchozí (pro handicapované jedince) a menší interiérová expozice

Bizoni v Prášílech (u Botanické zahrady) a v Křišťanově (pozorovací věž) na okraji VVP Boletice.

Venkovní expoziční zoo-výběhy připravuje Správa NPŠ, zatím vyrobila 13 druhů plyšových původních druhů zvěře.

Placené výlety s průvodcem do zakázaných míst

Správa NP a CHKO umožňuje do několika vybraných lokalit v měsících XI-X skupinkám po 5-12 lidech návštěvu po zajištění na rezervačním systému (na svých webových stránkách).během několika vycházek (Modravské pláně, Boubín, Černé a Čertovo jezero, Bílá stráž, Křemelná, Polom, Medvědin, Městišské rokle, Vltavský luh, Trojmezí, Smrčina, Zhůřská hnízdiště, Ždánidla)

Výlety na koních nebo s koňským potahem (kočár, sáně) připravuje Správa NP a CHKO Šumava (nutné je podotknout, že koně si musí na sebe vydělat, musí být již vychovaní a musí mít znalou obsluhu).

D.4. Turistické trasy, naučné a zážitkové stezky, hraniční přechody

Motto:

Ke kvalitě života patří právo na přírodu a krajinu. Právo používat veřejnou cestu je jednou ze základních občanských svobod.

Česká republika má světově jedinečné a zřejmě nejlepší značení turistických tras, kterou historicky zajišťuje Klub českých turistů. Jedná se o tradiční pásové značení, kde červenou barvou jsou vyznačeny dálkové trasy, modrou a zelenou regionální a žlutou spojovací. Tabulky jsou rozmístěny po 3,5 km, takže turista prakticky nepotřebuje mapu (v Rakousku jsou dvě na 40 km). Podle předsedy KČT PhDr. J. Stráského k nejkrásnějším přísluší trasy s dalekými výhledy, např. hraniční šumavská trasa ze Strážného přes Knižecí Pláně k pramenům Vltavy (28 km).

Do Schengenského prostoru vstoupila ČR 21.12. 2007, což zaručovalo všem osobám právo překračovat hranice kdykoli a na kterémkoli místě, resp. umožnilo volný přechod státní hranice. Tehdy Klub českých turistů společně se zástupci šumavských hraničních obcí Čech, Bavorska a Horního Rakouska dohodl k tehdy již 6 existujícím přechodovým bodům dalších 18: Pod Plesnou, Pod Poledníkem, Modrý sloup, Siebensteinkopf, Teufelbachstrasse, Pod Žďárkem, Hinterfirmiansreuth, Vorderfirmiansreuth, Schnellenzipf, Krásná Hora-Horní cesta, Krásná Hora-Dolní cesta, U Tokaniště, Kyselov, Zoubek, Sankt Oswald, Pasečná, Pod Pasečnou, Guglwald. Toto však nefunguje zejména na rozsáhlém pomezí jižně od Modravy a západně od Železné Rudy k Bavorsku a v oblasti Smrčiny k Rakousku, vzhledem k ovládnutí vedoucích pozic státní ochrany přírody fundamentalisty. Zástupnými důvody jsou:

- ohrožení sešlapem a erozními projevy turistickým provozem v horských, podmáčených a rašelinných smrčínách, horských vrchovištích, rašeliništích, suťových a roklinových lesích – jasná smyšlenka
- rušením tetřeva, tetřívka, datlíka tříprstého, sýce rousného, kulíška nejmenšího, kosa horského a ryse, z nichž část je aktivních v noci, kdy turisté se dnes horách nepohybují a další část plašení je pouze ideologická smyšlenka. Proto např. ideové propojení obcí Královského hvozdu na české a bavorské straně zatím symbolizuje Kamen doteku od sochaře Aloise Olingera: Lohberg, Lam, Arrach, Neukirchen, Eschlkam, Všeruby, Chudenín, Nýrsko, Dešenice, Strážov, Hamry, Ostrý.

Potřebná je obnova většiny historických turistických stezek na území NP i CHKO Šumava vč. Královského hvozdu. Jedná se nejen o cestu Luzenským údolím k tzv. Modrému sloupu (s možností návštěvy vrchu Luzný), ale třeba u Železné Rudy Dámské cesty, Rendlovy cesty, Lávkové stezky, Arnova cesta, cesty k Juránkově chatě, cesty údolím Svarožné aj. Potřebné je obnovit Králováckou hraniční hřebenovou turistickou trasu, která vedla po česko-bavorské hranici ze Svaté Kateřiny (Geishofu) k Heimbachu (Zadní Chalupy, Lomničky), přes Helmwald (1102 m), Jagerhübel (1101 m), Kamennou bránu (Steinernes Tor), Ostrý (1293 m), Malý Kokrháč, Velký Kokrháč (1228 m), Svaroh (1333 m), k Jezerní hoře a na Špičák (1200 m, a dále do Železné Rudy), která je přístupná pouze z německé strany! Původně zde vedla modře značená turistická trasa přes Svaroh, kde ve výšce 1330 m stála na křižovatce turistických a lyžařských tras oblíbená Juránkova chata (dále z Debrníku by mohla vést hřebenem Šumavy až k Bučině stezka „Hřebenem Zelené střechy Evropy“). Vzhledem ke zneprístupnění Svarohu z české strany a likvidaci „lávkové stezky“ je dnes Svaroh přístupný pouze z bavorské strany, např. po značené cestě LO5 od parkoviště Scheiben přes Svaroh na Lohberg. Lávkovou stezku nad Čertovým jezerem nechal vybudovat v letech 1880 - 82 kníže Hohenzollen, přičemž stavbu inicioval a řídil Julius Komárek, tehdejší lesmistr (Železnorudska a Domažlicka), vlastenec a propagátor zpřístupnění železnorudských lesů (který zpřístupnil oblast Černého a Čertova jezera). V těžko přístupných terénech budoval lesní cesty (tzv. horizontály), vč. dnešní k Černému jezeru. Lávková (Můstková) stezka, která umožňovala obejít Čertovo jezero, vedla Jezerní stěnou do sedla mezi Čertovým a Černým jezerem (podobná stezka Jezerní stěnou je užívána u Velkého Javorského jezera). Po únoru 1948 došlo ke zneprístupnění stezky u vytvořené „železné opony“ na dobu 40 let. Stezka vyznačená v katastrálních mapách, byla pak využívána pohraničníky a po listopadu 1989 ji Klub českých turistů vyznačil zelenou turistickou značkou. Velmi oblíbená Lávková stezka byla z iniciativy ortodoxních ochránců přírody Správy CHKO během krátké doby zlikvidována - počáteční a koncový můstek stezky byl demontován a rozebrán, aby se tam lidé nemohli dostat, načež Správa NP a CHKO zakázala přístup do této oblasti. Další specifický příběh je dnes zakázaná staletá cesta Luzenským údolím od Břežníku k hraničnímu Modrému sloupu (směrem k vrchu Luzný), či tzv. Dámská stezka ke Svarohu a býv. Juránkově chatě. K obnově přístupu na býv. Juránkovu chatu na Svarohu a turistického propojení českého a německého území jako tomu bývalo v minulosti, pořádá o.s. Otevřená Šumava, S.C.Bodenmais za podpory města Železná Ruda, HS Šumava, Bergwacht Bayerwald a SK Špičák opakovaný výstup na Juránkovu chatu po trase Rissloch – Chamer Hütte – Brennes – Scheiben – Svaroh – Juránkova chata – vyhlídka na Černé jezero – Rozvodí – Prokopova louka – Špičák. Kromě obnovy přístupu na Svaroh se navrhuje také obnova značené turistické trasy na Luzný a na Roklan. Někdejší územní plán VÚC Šumava stanovoval: "vytvoření dostatečné sítě turistických tras, překračujících státní hranice na nových hraničních přechodech."

Zatím vedou turistické cesty na Šumavě převážně po opuštěných silnicích a zpevněných cestách, přičemž velice pečlivě je turista varován před vstupem do rozsáhlé I. zóny, kde však dnes často již není co chránit, takže mnohé trasy připomínají „průhony pro dobytek“. Vlastní Šumava se bezzásahovostí homogenizuje, likviduje se její biodiverzitu a tradiční krajinný ráz, přičemž podle současných zjištění Pražáci mohou konstatovat, že současně se biodiverzita přírody v Praze podstatně zvyšuje, neboť tam kupodivu žijí srnci, mufloni, divočáci, lišky, kuny, jezevci, ježci, dravci (káně, poštolka, sokol), sovy, strakapoudi, kavky, kachny, labutě, bažanti, netopýři atd., zatím co na Šumavě se trvale ochuzuje.

Turistické trasy (TT), (údaje dle dostupných podkladů KČT)

Červené

TT0137 Vimperk – Veselka – Boubín – Na Kubrnech – býv. Obora – Pod Bobíkem – Bobík – Volary

TT0138 Vimperk – Stachy – Královský Kámen

TT0148 Pramen Vltavy – Furík – Stodůlky – Josefov – U Krmelce – Po Želivským vrchem – V Podkově – Nové údolí – Třístoličník – Trojmezí – Pod Plechým – Hraničník

TT0148 Pramen Vltavy – Bučina – Světlé Hory – Svatý Tomáš

TT0151 Popelná – Zlatá studna – Hrb – Paseka – Pod Bukovcem – Alpská vyhlídka – Pramen Volyňky – Světlá Hora – Vlčí kámen – Kubova Hut'

TT0151 Popelná – Zlatá Studna – Hrb – Pláně – Paseka – Pod Bukovcem – Pod Světlou horou – Alpská vyhlídka – Šindlov – Pramen Volyňky – Světlá hora – Vlčí kámen – Kubova Huť
 TT0226 Albrechtice – Sušice – Rejštejn – Čenková Pila – Antýgl – Roklanský potok
 TT0243 Kašperské Hory – Popelná
 TT0211 Švihov – Komošín – Kokšín – Klatovy – Strážov–Děpoltice – Prenet – Můstek – Pancíř – Špičák
 TT0215 Prenet – Děpoltice – Klatovy – Luby – Loreta – Velhartice–Sušice
 TT0216 Velhartice – Horní Staňkov – Odolenka – Sušice – Kašpárkovna – Makov
 TT0245 Orlovice – Pod Lišákem – Svatá Kateřina – U Zadních Chalup – Pod Lovečnou – Bílá Strž – Čertovo jezero – Debrník – pomník A. Kašpara – jezero Laka
 TT0226 Sušice – Nové Městečko – Annín – Čenková Pila – Rejštejn – Turnerova chata – Antýgl – Rokyta – Modrava
 TT0227 Sušice – Sedlo – Žlíbek – Ždánov – Královský Kámen
 TT0243 Kašperské Hory – Popelná
 TT0245 Svatá Kateřina – Pod Lovečnou – Stateček – Bílá Strž – Černé jezero – Čertovo jezero – Železná Ruda – Debrník – jezero Laka
 TT0250 Gsenget – jezero Laka – Prášily – Poledník – Javoří Pila – Tmavý potok – Modrava – Ptačí nádrž – Pramen Vltavy

Modré

TT1207 Lipka – Pod klínem – U Starých Hutí
 TT1224 Volyně – Javorník–Níčov
 TT1125 Stachy – Mláď (plánovaná obnova) – Zlatá Studna – Churáňov – Zdíkovec
 TT1226 Řepešinský mlýn – Na Kubrnech – Zátoň
 TT1228 Volary – U Cudrovic – Křišťanovický rybník
 TT1249 Horní Vltavice – Pod Polkou – Žďárecké sedýlko – Knížecí Pláně – Bučina
 TT1251 Zátoň – Boubínské jezírko – Boubín – Kubova Huť
 TT1252 Krásná hora – Auersbergsreuth (rozc.D)
 TT1261 Na rozvodí – Zbytiny – Koryto
 TT1272 Černý Kříž – Pod Stožickou kaplí – Sožecká skála – České Žleby – Lenora
 TT1275 U Starých Hutí – Kvilda – Hraběcí Huť – Sedmiskalí – pramen Vltavy
 TT1289 Strážný – Kunžvart
 TT1291 Rakouská cesta – Říjiště
 TT1294 U Oslince – Hučina – Rosenauerova nádrž – Rosenauerova kaplička – Raškov – Schwarzenb. kanál
 TT1427 Sušice – Kotálovské Dvory – Žihobce
 TT1457 Modrava – Březník – (Modrý sloup s návazností na Luzný
 TT1458 Tmavý potok – Pod Jezerním hřbetem – Stodůlky– Hartmanice
 TT1460 Nýrsko – Orlovice
 TT1597 V zátočně – Popelní Domky – Zámecký les
 TT1598 Hamerský potok – U Daniela
 TT1421 Nalžovské Hory – Ústaleč – Kolínek – Velhartice – Rajský mlýn – Čachrov – Chřepice – Můstek – Tomášův Dvůr – Hamry – Hojsova Stráž – Pod statečkem – Ostrý (CD/Z)
 TT1423 Špičák žst – vrchol
 TT1424 Sušice – Zhůří – Pod Hadím vrchem – Nová Hůrka – jezero Laka
 TT1428 Hartmanice – Velký Radkov – Rejštejn – Kašperské Hory
 TT1438 Pancíř – Belveder – Železná Ruda – pomník A.Kašpara (odb.)
 TT1439 Špičácké sedlo – Habr
 TT1441 Nový Brunst – Šmauzy
 TT1456 Antýgl – Horská Kvilda – Zlatá Studna
 TT1457 Modrava – Březník
 TT1458 Čenková Pila – Pod Kostelním vrchem – Tmavý potok – Srní – Javoří Pila – Stodůlky – Hartmanice – Rejštejn – Kašperské Hory – Pod Milovským vrchem
 TT1459 Nýrsko – Pajrek – Zadní Kámen – U zadních chalup (CZ/D)
 TT1460 Nýrsko – Orlovice
 TT1480 Nýrsko – Hadrava
 TT1599A Hofmanky – Tomandlův kříž

Zelené

TT3326 Javorník – Zadov – Churáňov – Přílba
 TT3321 Strážný – Žďárecké slatě
 TT3326 Chalupy – Krousov – Nad Zadovem – Pod Přílbou
 TT3327 Švajglova Lada – Svinná Lada – Nové Hutě – Na Rozvodí – Volary
 TT3330 Volary – Na rozvodí – Arnoštov
 TT3331 Volary – Dobrá – Zelená cesta – Jarní hon u Hliniště – Pod Homolí – Žďárecké sedýlko

TT3332 Boubínská sev. cesta – Boubínské jezírko (NS) – Pod Boubínem – Lenora
 TT3368 Stachy – Na Staré cestě – U Starých Hutí – Kvilda – Pláně
 TT3351 Kunžvartské sedlo – Pod Předním kopcem (CZ/D)
 TT3369 Nad hájovnou – Uhlíkov
 TT3387 Pravětín – Alej usmíření – Basumské louky – Lom před Soví skálou
 TT3389 Horní Vltavice – Šeravská Huť
 TT3406 Nová Pec – Koňský potok – Kamenné moře – Hučina
 (TT3407 Kvilda – Bučina, zrušena)
 TT3616 Chlumská – Pod Kněžhorou – Roupov
 TT3624 Sušice – Stráž – Hartmanice – Hořejší Těšov – Kochánov – Svinná – Čachrov – Opálka – Janovice n.Ú.
 TT3625 Kašperské Hory – Žlíbek – Strašín
 TT3626 Prácheň – Horažďovice – V luhu – Žichovice – Velká Chmelná – Sušice
 TT3627 Sušice – Hrádek – Čejkovy – Zavlekov
 TT3631 Debrník – Špičák – Železná Ruda – prameniště Řezné – Gerlova Huť – Šmauzy
 TT3632 Lovečná – Hamry – Zelená Lhota – Na Sedle – Prenet – Hamry – Hojsova Stráž – Brčálník
 TT3641 Petrovice n.Ú. – Děpoltice – Větrovec – Pajrek – Nýrsko
 TT3668 Kašperské Hory – Flusárna – Horská Kvilda – Modrava – U Modrého sloupu
 TT3671 Javorná – Suché Studánky – Městiště – Děpoltice
 TT3675 Brčálník – Špičácké sedlo – Rozvodí
 TT3680 Kaple sv. Bernarda – Medvědí kaple – sv. Bernard – Pod Lišákem – Fleky (CZ/D)
 TT3681 Vysoké Lávky – Prášily – Stodůlky – Gruberg – Přední Paště – Zazdní Paště – údolí Otavy
 TT3682 Radešov – Velký Radkov – U Malého Babylonu – Pod Březníkem – Vintířova skála – Vysoký hřbet – parkoviště – Zhůří
 TT3683 Slunečná – Liščí Díry
 TT 3684 Sušice – Horní Dvorce – Krušce – Hartmanice
 TT3686 Srní – Mechovpark – Vodní zámek – Klostermannova vyhlídka – Rokyta – Hakešická cesta – Hradlový most
 TT3689 Frantův most – Poledník rozc. – Zelenohorské Chalupy
 TT3895 Nový Brunst – U Obrázku – Na sjezdovce
 TT3896 Dolní Ždánidla – Gruberg
 TT3897A Pod Hadím vrchem – U Obrázku
 TT3899A Zlatá stezka – Nad Modravou
Žluté
 TT6315 Úbislav – Javorník
 TT6316 Vimperk – Pod Chválovnou – Arnoštka – Horní Vltavice – Strážný – Obecní vrch
 TT6317 Kunžvart – Slatina pod jilmem – Šeravská Huť – Lipka – Pod Kamennou – U Starých Hutí – Šindlov – Kvilda – Pod Březovou horou
 TT6375 Ovesná – Peprník – Medvědí kámen – Černý Kříž
 TT6376 Pěkná – Pod Dlouhým hřbetem – Dolní Sněžná
 TT6377 Pod Studenou – Včelná pod Boubínem – Boubín
 TT6378 Nové Údolí (CZ/D) – Stožec – Dobrá
 TT6385 Churáňov – U nového mostu – U hřebene Výšky
 TT6398 Pod Žďáreckou horou – Langruck (D)
 TT6405 Josefův – Dolní Světlé Hory (CZ/D)
 TT6411 Dolní Cazov – Schnellenzipf (D)
 TT6412 Churáňov – Pod Churáňovským vrchem
 TT6413 Obří hrad – Krousov – Popelná – Studenec – Stachy
 TT6414 Pomník A. Stiftera – Pod Plechým – Plešné jezero
 TT6416 Mechový potok – Dobrá – Brixův Dvůr – Vysoký les – Blažejovice
 TT6417 Borová Lada – Furík – Čertova voda
 TT6418 Rossbach – Nová Pec – Klápa
 TT6419 V Podkově – Spálenec
 TT6616 Nalžovské Hory – Vlkonice – Žichovice – Rabí
 TT6633 Dešenice – Křížový vrch – Pod Prenetem
 TT6635 Červené Dvorce – Svatobor – Hrádek
 TT6636 Kolínek – Cihelna – Petrovice – Hartmanice – Šerlův Dvůr – vodní kanál – Vysoké Lávky – Hůrka
 TT6639 Brčálník – Tomandlův kříž – Šmauzy – Javorná – Jarkovice – Rajský Mlýn – Nemilkov – Makov
 TT6674 Poledník
 TT6675 Rokyta – Pod Oblíkem – Tříjezerní slat
 TT6676 Antýgl – Filipova Huť – pod Březovou horou
 TT6677 Zlatá Studna – Zhůří – Klostermannův most – plavební kanál – Slunečná – Srní – Prášily – Gsenget (CZ/D)

TT6678 Černé jezero – Špičácké sedlo–Špičák–Čertovo jezero
 TT6679 Černé jezero – Špičák – Čertovo jezero
 TT6683 Kašperské Hory – Radešov
 TT6688 Kašperk – Žlíbek – Annín – Pustý hrádek
 TT6689 Filipova Huť – Černožská nádrž – Na Ztraceném
 TT6899 Nová Hůrka – Popelní Domky
 TT6690 Hamry – Hojsova Stráž–Bílá strž
 TT6695 Hamry – Hamerský Dvůr – Větrovec
 TT6696 Železná Ruda – Gerlova Huť
 TT6700 Prameniště Řezné – Gerlova Huť
 TT6706 Radkov – býv. Stará Huť
 TT6707 Zhůří – Nový Brunst – prameniště Řezné
 TT6709 Sušice – Velká Chmelná
 TT6718 Žihobce – Strašín – Javorní
 TT6725 Horažďovice – Střelské Hoštice – Dominka
 TT6892A Gerlova Huť – Filipova Huť
 TT6893A Grádl – U Polomského sedla
 TT6894A Nad Pošťákem – Pod Sklářským vrchem
 TT6895A Pod Pancířskou sjezdovkou – Nad silnicí – Tomášův Dvůr – Hojsova Stráž
 TT6896A Špičácké sedlo – Fofmanky
 TT6897A Špičák – Čertovo jezero
 TT9103 Volary – Vraniště
 TT9121 Volary
 TT9125 Churáňov
 TT9147 Volary
 TT9165 Vimperk – Klášterský viadukt
 TT9182 Boubínské jezírko
 TT9183 Churáňov

Příhraniční trasy z Bavorska a Rakouska mnohde překračují na naši stranu – označené typickými obrázkovými značkami (obvykle květin či zvířat), přičemž jejich stezky jsou často jen vyšlapané pěšiny v krajině (např. k prameni Vltavy). Nově se uvažuje s vyznačením dalších tras ve VVP Boletice.

Příkladem dalšího vývoje jsou certifikované pěší turistické stezky Goldsteig v sousedním Bavorsku, Severní dálková trasa pro náročnou je dlouhá 286 km, vede přes Velký Javor, po hřebeni NP Bavorský les, do Pasova a Horního Rakouska a člení se na 16 denních etap s přenocováním v horských chatách. Pohodlnější jižní trasa vede po Dunajském hřebeni a údolí Ilzu do Pasova, součástí jsou i hvězdicové či jednodenní trasy. Celkem 80 servisních partnerů Goldsteigu nabízí pasantům ubytování se snídaní, gastronomické nabídky vč. čerstvých regionálních produktů (domácí marmelády a sýr, maso od lokálního řezníka, bylinkový destilát Bärwurz aj.), ale i vyzvedávací servis či převoz zavazadel. Výhledová základní orientace turismu je tedy marketingová, zaměřená na civilizačně znužené městské obyvatele, s líbivými hesly „zážitky v divočině“, westernová městečka atd. (přičemž našim úkolem bylo na naší Šumavě připravit pro silný marketing našich sousedů rozsáhlou zážitkovou virtuální divočinu, doplněnou predátory, k čemuž opět kolaborovala řada kariérních osob, umožněním disturbančního kůrovcového rozpadu hraničních hřebenových lesních porostů na virtuální smrčákovou divočinu, která se skutečnou divočinou nemá nic společného).

Hraniční přechody v oblasti šumavského regionu

Silniční stávající:

- Všeruby – Eschlkam (D)
- Svatá Kateřina - Rittsteig / Neukirchen (D)
- Železná Ruda - Bayerische Eisenstein (D)
- Strážný – Philippsreuth (D)
- Stožec – Haidmühle (A)
- Zadní Zvonková – Schöneben (A)
- Přední Výtoň – Gugelwald (A)

Železniční stávající:

- Železná Ruda – Bayerische Eisenstein (D)

Železniční navrhované:

- Nové údolí u Stožce (A)

Turistické stávající (P- pěší, C - cyklo, L – lyže)

- Fleky - Hofberg (sezónní, P, C, L)
- Ostrý - Grosser Osser (sezónní, P)

- Železná Ruda - Bayerische Eisenstein (P, C, vozíčkáři)
- Debrník - Ferdinandstahl (P, C, L)
- Pod Plesnou (P, 15.7.-15.11.)
- Gsenget u Prášil - Scheureck (sezónní, P, C)
- Modrý sloup - Blaue Säulen (z Březníku Luzenským údolím a dále na Luzný) od 15.7. 2013 (po několik desetiletí požadovaný)
- Sedmiskalí – Siebensteinkopf (P)
- Bučina u Kvildy - Finsterau (P, C, L)
- Čertova voda – potok Teufelsbachstrasse (P)
- Pod Žďárkem (P)
- Dolní Světlé Hory – Hinterfirmiansreut (P)
- Pod Předním kopcem – Vordervirmiansreut (P)
- Strážný – Philippsreut (P,C,M)
- Dolní Cazov – Schnellenzipf (P)
- Mechový potok – Marchhäuser (P)
- Krásná hora – horní cesta (P)
- Krásná hora – dolní cesta (P)
- Nové Údolí – Haidmühle (P)
- Třístoličník – Dreisessel (C, L)

Rakousko

- hraniční kámen 1/10 pod Plechým (Plešné jezero) – Holzschlag (P,A)
- U tokaniště (P)
- Zadní Zvonková - Schöneben (P,C)
- Pestřice – Rothbach (P)
- Ježová – Iglbach (P, C, A)
- Koranda – St. Oswald (P, C)
- Přední Výtoň – Gugelwald (P, C)
- Studánky – Bad Leonfeldwen (P, C)
- Dolní Dvořiště – Wulowitz (P, C)
- České Žleby – Bichofsreuth (P, C)

Turistické - dlouhodobé návrhy

- Polom u Železné Rudy (a přes Ruckowitzschichten na Falkenstein)
- Střelecký průsek / Hochschachten – Roklan (hraniční kámen 18/8)
- Hamry (Zadní Chalupy) - Heimhof (P, L)
- Hamry - Kamenná brána (P, obnovení historického přechodu)
- Svaroh (býv. Juránkova chata)
- Roklanská nádrž (hr. k. 25) – Velký Roklan
- Roklan – od Javoří pily
- Juránkova chata – Svaroh
- Svarožná - Scheiben
- Plesná - Lackenberg
- Pod Plesnou Sonnenwald (hr.k. 9/10)
- Pod Poledníkem
- Nová Pec – Hraničník

Zatím co Bavorská strana (NP i parlament) má zájem o jejich otevření, z české strany je vyvíjen dlouhodobý tlak na nepovolání navrhovaných přechodů.

V předválečném období byly na východní Šumavě následující přechody:

- Nové Údolí – Haidmühle, silniční a železniční
- Zvonková – Schöneben, silniční
- Kyselov – Diendorf, silniční
- Dolní Hraničná – St. Oswald bei Haslach, silniční
- Rychnůvek – Hörslandsódt, silniční
- Kapličky – Guglwald, silniční

Naučné stezky (NS)

- NS Adalberta Stiftera (4 km) okolím Horní Plané (rodný domek A. Sxtiftera, kaple P. Marie Bolestné, Stifterův park, Stifterův smrk, Stifterův buk)
- NS Boubínský prales, celkem 11 km od žel. zast. Zátoň či Idina Pila (IS), 9 zastávek, okružní 3,6 km podél oplocen obory a umělého Boubínského jezírka, (PR 666 ha)
- NS Brčálnické mokřady (od nádraží v Brčálníku)

NS Cestou zlatokopů (kolem Kašperských hor)
 NS Čertova stěna
 NS Farmářská stezka u Hartmanic (22 km, zmizelé osady, hospodářství)
 NS Filipohuťský potok (mokřadní biotopy, z Modravy do Filipovy Huti), od r. 2011
 NS Hamižná u Hartmanic - okruh (územím býv. zlatých dolů), památka UNESCO)
 NS Hartmanice (rýžoviště)
 NS Historická krajina Netolicka
 NS Historie obce Špičák (6,8 km, 14 zastavení)
 NS Hornovltavické pastviny u Kubovy Hutě (zčásti po poválkovém chodníku)
 NS Hory Matky Boží – zbytky důlních šachet
 NS Chalupská slat' - minizezka u Svinných (Borových) Lad
 NS Churáňovský okruh (7 km, 10 zastávek)
 NS Javorník
 NS Jezerní slat' (minizezka, Kvilda)
 NS Keltové na Šumavě (aneb kudy k Obřímu hradu)
 NS Klostermannova stezka
 NS Kubova Hut'
 NS Lipno
 NS Medvědí stezka (15 km Stožec – Nová Pec, nejstarší NS na Šumavě a v jižních Čechách (1967), od žel. zast. Ovesná přes Jelení k žel. st. Černý Kříž, 14 km, k pomníčku posledního medvěda
 NS Modravský okruh k Filipově huti (Mlynářská slat' po tzv. Zelené cestě ke Starobřeznické cestě)
 NS Na soutoku – údolím Blanice (PR Blanice)
 NS Nýrsko – poznávací okruh
 NS Obří hrad (u Nicova)
 NS Okolím Velhartic a Werichovy chaty
 NS Okolo Kostelního vrchu (Hauswaldská kaple, u Srní)
 NS Okolo Borových Lad, uvažuje se doplnění areálem lesních her
 NS Okolo Kvildy, uvažuje se doplnění areálem lesních her
 NS Petrovice – po stopách středověkého budování zlata
 NS Po stopách Zlaté stezky (Prachatice)
 NS Povydrří (7 km Antýgl – Čeňkova Pila), obří hrnce, kamenná moře
 NS Prachatické hradby
 NS Radešovské skály vč. sklárna Annín
 NS Selské baroko Volyně (trasa 1 – 20 km, trasa 2 – 18 km)
 NS Schwarzenberský plavební kanál (Nová Pec, 10 km, Jelení – Raškov)
 NS Sklářská stezka, z r. 2012 (36 km, Železnorudsko)
 NS Sklářská A. Hartauera (Stachy)
 NS Soumarské rašeliniště (Soumarský most), z r. 2012, délka 1520 m, býv. těžba
 NS Stezka strážců hranic
 NS Stezka sv. Vintíře
 NS Stožecký prales (8 km, Stožecká skála)
 NS Sudslavický okruh (od žel. stanice Bohumilice v Čechách, 4 km, 15 zastavení, PR Opolenec, Sudslavická vápencová jeskyně, Sudslavická lípa)
 NS Svatopeterská (Prachatice)
 NS Svatý Tomáš (Vítkův kámen)
 NS Špičák – Černé jezero
 NS Špičák – historie obce, z r. 2012 (město Železná Ruda)
 NS Tetřeví stezka Železná Ruda, délka 5,8 km, 5 tabulí na červeně značené turistické cestě (silniče), z Debrníku přes Zámecký les a Vlčí jámy na sedlo Polom a k jezeru Laka
 NS Tříjezerní slat' (minizezka, 11 zastavení)
 NS Údolím vimperských památek (Vimperkú)
 NS Úhlavský luh (4 km)
 NS Utajená obrana železné opony – objekty železné opony a bunkry v okolí Železné Rudy (Belvederský okruh 1,5 km, 8 tabulí, Debrnický okruh 4,5 km, 12 km)
 NS Vchynicko-tetovský plavební kanál (Antýgl)
 NS Vimperk
 NS Vintířova stezka - dálková 150 km z Bavorska do Čech: Niederaltaich – Lalling – Rinchnach – Lindberg hraniční přechod Gsenget – Prášily – Březník – Hartmanice (Dobrá Voda) – Sušice – Horažďovice (Prácheň) – Chanovice – Kadov – Blatná. Výhledově se plánuje vyznačení přes Příbram do Prahy-Břevnova
 NS Vltava – vodácká, Borová Lada, Soumarský Most, Nová Pec, 53 km, 11 zastavení: hydrologie, savci, vodní hmyz,

ryba, popis NS, Vltavský luh, vodní měkkýši, soutok Teplé a Studené Vltavy, vodní rostliny, Lipno)
 NS Zlatá stezka – vimperská větev
 NS Železná opona - utajená obrana železné opony, z r. 2012 (od býv. celnice v Alžbětíně – Železnorudsko) ve 2 částech:
 a) trasa Belveder (obránné bunkry), b) trasa Debrník (protitankové a protipěchotní překážky)
 NS Železnorudsko
V přípravě
 NS Novohůrský okruh
 NS Prášílský okruh
 NS Zaniklé šumavské obce
 Návrhy
 NS Barokní stezka (z Kašperských Hor do Sušice)
 NS Cesta utrpení P. Marie Bolestné
 NS Gotická stezka
 NS Jantarová stezka
 NS Knaipovy vodní stezky (alternativní úseky vodních tras)
 NS Komárkova stezka (Černé a Čertovo jezero vč. Lávkové stezky)
 NS Královským hvozdem
 NS Luzenské údolí
 NS Mlynářská slat'
 NS Opatská stezka (kanál v Hamerském údolí do Vyššího Brodu)
 NS Ptačí nádrž (po její obnově)
 NS Srní okruh (vodní elektrárna, kanál)
 NS Úhlavský luh – prodloužení
 NS Zelená střecha Evropy (hřebenem Královského hvozdu a Šumavy k Bučině)

Zážitkové stezky byly vytvořeny zejména k prosazení „virtuální“ divočiny z disturbančně rozvrácených smrčín

- Březník – proměna horské smrčiny (mrtvý a živý les, okruh 3,5 a 8 km)
- Duch pralesa (u Plešného jezera)
- Les (4 km, u Borových Lad)
- Lesní dřeviny (13 km, 30 tabulí u Zátoně)
- Národní park (6,5 km přeshraniční u Bučiny přes býv. Knížecí Pláně)
- Nelesní krajina (5 km okolím Kvildy)
- Na soutoku (u Záblatí Údolím Blanice)
- Poledník (přirozená obnova lesa, otevřena v měsících VII-IX)
- Polom – rozvrácené smrkové porosty

Návrhy

- Rejštejn

SRN

- Dálková sklářská stezka Arrach – Lam – Lohberg – Bayerische Eisenstein – Rabenstein – Zwiesel – Lindberg – Bochenau – Frauenau (Glasmuseum) – Grafenau.

Nordic walking stezky

Zatím jsou nabízeny následující:

- Frymburk – Frýdava (cca 750 m) – Svatý Tomáš - Vítkův kámen (1035 m) a zpět (12 km)
- NS Medvědí stezka: žel. st. Ovesná u Nové Pece – Pernik – Jelení – žel. zast. Černý Kříž (14,5 km)
- Javorník – Klostermannova rozhledna (1066 m) – Královský kámen (Krásná Vyhlička 1058 m) – Javorník (6,5 km)
- Okolo Ždánidel: Prášily – býv. Fromberg – býv. Vysoké Lávky – býv. Hůrka – jezero Laka – Zlatý stolec – býv. Gsenget na hran. přechodu - býv. Dolní Ždánidla – Prášily (16 km)
- Hartmanice – Karlov – Březník – Pustina – Dobrá Voda – Hartmanice (10 km).

D.5. Cyklistické trasy a cyklostezky (CT, CS)

Vzhledem k rozsáhlosti Šumavy se cyklistické přesouvání mezi jednotlivými cíli stává hlavním způsobem putování, oproti ostatním našim horám nebo bavorské části Šumavy (kde je strmější reliéf), proto je nezbytné cyklotrasám a zejména cyklostezkám věnovat ze strany správců území a investorů prioritní pozornost. Turistické trasy územím NP a CHKO byly doplněny vymezením množství cyklotras (mnohdy společně s pěšáky nebo motoristy). Šumava je tak pro cyklisty značně rizikovým územím, neboť velká část

cyklistických tras, i přes značnou intenzitu motoristického či cyklistického provozu, je společně vedena po frekventovaných motoristických komunikacích, zejména pátevní CT 33, někdy dokonce pod honosným označením „šumavská (dopravní) magistrála“. Pro některé fundamentální ochránáře je zřejmě cena lidského života menší, než vykácený pás vsudypřítomných smrků. Kritizováno je i společné vedení pěších a cyklistických tras, avšak běžnou světovou praxí jsou společné nemotoristické aktivity: pěšáci vč. nordic walking, on-line jezdci, cyklisté a kolečkoví lyžaři (v zimě pak lyžaři). Základní obecná pravidla: vnímat ostatní uživatele cesty, být ohleduplný a zlaté pravidlo: rychlejší nesmí omezit a ohrozit pomalejšího (to platí i na silnici či sjezdovce). Zatím mnozí cyklisté (vybavení helmou) nedostatečně respektují zranitelnější pěšáky. Cyklisté se ponejvíce vyskytují v okolí vodní nádrže Lipno a v centrální části Šumavy: Prášíly - Srní - Modrava - Kvilda. Jen pomalu přibývají žádoucí tzv. cyklostezky, jež jsou segregované od motorové dopravy, např. v centrální části: Vysoké Lávky - Prášíly - Velký Bor - Mechov - (Srní). Pro jejich vedení se nabízí zejména linie elektrických vedení, kde je třeba udržovat bezlesí (např. z Kvildy do Srní). Oblíbené cyklistické cesty jsou zejména v okolí Lipna, podél Vchynicko-tetovského a Schwarzenberského kanálu, Otavy nebo v jižních Čechách po hrázích třeboňských rybníků (v ČR je nejvíce navštěvovaná Labská cyklostezka a vinařské stezky na jižní Moravě, buduje se stezka při Ohři, dlouhodobě se buduje přeshraniční stezka z Plzně při Radbuze přes Domažlice a Babylon na Furth im Wald a Regensburg, přičemž úsek Domažlic přes hranice je vybudován). Lokálně jsou vybudovány trendové on-line stezky obvykle společně s cyklostezkami (např. u Lipna, z Klatov do Vrhavče údolím Úhlavy) či terény pro bikery (Lipno, Špičák). Většina CT a CS je ve správě KČT, část je ve správě Nadace jihočeské cyklotrasy. Cyklistické trasy mají dvojí značení na žlutém podkladu - silniční a terénní (dva typy tabulek). Certifikace ubytovacích a stravovacích služeb pro cyklisty „Cyklisté vítáni“ je srovnatelná se standardy v EU (např. Bett & Bike v Německu či RAD freundliche Betriebe v Rakousku). Logo je zelenobílá značka s usmívajícím se kolem (např. v Železné Rudě, Horní Plané, Kvildě aj). Lokálně jsou provozovány i cyklobusy.

CT33: „Šumavská magistrála“: Všeruby - Nýrsko - Hamry - Špičák - Železná Ruda - Gerlova Huť - Nová Hůrka - Vysoké Lávky - Prášíly - Antýgl - Srní - Modrava - Horská Kvilda - Kvilda - Borová Lada - Polka - Horní Vltavice - Lenora - Nová Pec - Frymburk - Lipno - Vyšší Brod. V r. 2006 byl vybudován segregovaný úsek cyklostezky Gerlova Huť - Nová Hůrka - Prášíly, záměr do r. 2020 vybudovat segregovanou cyklostezku.

CT34: České Velenice - Nové Hrady - Horní Stropnice - Dolní Voda - Žofín - Leopoldov - D. Dvořiště - Vyšší Bod

CT38: Pátevní cyklotrasa na Šumavu: (Plzeň) - Dobřany - Přeštice - Švihov - Malechov - Dolany - Svrčovec - Tajanov - Klatovy - Luby - Vrhavč - Radinovy - Hubenov - Běšiny - Úloh - Nemilkov - Velhartice - Kochánov - Kepelské mokřady - Zhůří - Zhůřská pláň - Prameniště - Špičák - Železná Ruda - Alžbětín - Deggendorf - Mnichov (z Běšin do Železné Rudy nejde údolím Ostružné, ale značně se odklání). Segregovaná cyklostezka od motorové dopravy, zatím bylo vybudováno v úseku Malechov u Švihova - Klatovy - Vrhavč, potřebné je však dobudování celé pátevní cyklokomunikace jako CS, prioritně krátkých úseků do Švihov - Malechov a Vrhavč - Běšiny (kde jsou větší zdroje i cíle cykloturistiky). Do r. 2020 je záměr vybudovat úplnou segregovanou cyklostezku.

CT121: Husinec - Vlachovo Březí - Volyně - Nová Ves - Žichovice

CT305: Strážov - Srbice - Koloveč - Chocomyšl - Chudenice - Poleň - Drslavice - Tajanov - Mlázovy - Klatovy - Čejkovy - Hrádek - Sušice

CT 312, 313 Otavská cyklistická cesta, postupně se buduje jako cyklostezka v délce délka 151 km podél Vydry a Otavy: **Modrava** - Rechle - Antýgl - Rokyta - Pod Hauswaldskou kaplí - Dolní Zelená Hora - Pod Novou Studnicí - Velký Bor - Stodůlky - Malý Bor - Velký Babylon - Malý Radkov - Štěpanice - Kundratice - Palvínov - Mouřeneč - Nové Městečko - Dlouhá Ves - Červené Dvorce - **Sušice** - Malá Chmelná - Chmelná - Čepice - Žichovice - Velké Hydčice - **Horázd'ovice** - Střelské Hoštice - Horní Poříčí - Katovice - Pracejovice - **Strakonice** - Sedlíkovice - Čejetice - Štěkeň - Kestřany - Putim - soutok Otava Blanice - **Písek** - Vrcovice - Borečnice - Dědovice - ř. Lomnice - Varvažov - **Zvíkovské Podhradí**

CT331: Sušice - Dlouhá Ves - Annín - Radešov - Rejštejn - Jezerní slat' - Svojsě - Horská Kvilda - Kvilda - Bučina, potřebná realizace cyklostezky

CT332: Hubenov - Běšiny - Velhartice - Stará Huť - rozc. U Obrázku

CT1019: Frýdava - Pasečná - Frýdava

CT1020: Nové Chalupy - Přední Zvonková

CT1021: Frýdava, přívoz - Sv. Tomáš

CT1022: Černá v Pošumaví - Kyselov

CT1023: Modrava - Bučina - Knížecí Pláně - Strážný - Mlaka - Nové Údolí - Klápa

CT1024: Nové Údolí CZ/D - Stožec - Soumarský Most

CT1025: Mlaka CZ/D - České Žleby - Strážný

CT1026: Nová Pec - Rak. cesta - CZ/A

CT1027: Nová Pec - Jelení Vrchy - Černý Kříž

CT1028: Klápa – Říjiště – Hučina
CT1029: Plešné jezero – Stožec
CT1030: České Žleby – Dobrá, rozc.
CT1031: Pěkná, žst. – Pěkná
CT1032: Vimperk – Lipka – Kubova Huť – Horní Vltavice
CT1033: Nová Pec – Svatý Tomáš – Vyšší Brod
CT1036: Hliniště – Lenora
CT1037: Strážný CZ/D – Strážný – Polka
CT1038: Polka – Pod Homolí
CT1039: Polka – Žďarecké sedýlko
CT1040: Chalupská slat' – Pláně – Nové Hutě – Borová Lada – Buková slat' – Knížecí Pláně
CT1041: Pramen Vltavy – Kvida
CT1042: Horská Kvilda – Filipova Huť – Březník
CT1043: Před Svatým Janem – Ždánov rozc.
CT 1047: Černá v Pošumaví – Hořice – Kájov – Český Krumlov
CT1053: Borová Lada – Lipka
CT1055: Prachatice – Zbytiny – Volary – Soumarský Most, rozc. s CT 33
CT1068: Strakonice – Sousedovice – Kraselovice – Hoslovice – Vacov
CT 1069: Horažďovice – Hoslovice
CT1070: Strakonice – Mutěnice – Radošovice – Hoštice – Paračov
CT1071: Javorník – Vacov – Volyně
CT1074: Protivín – Vodňany – Bavorov – Vlachovo Březí – Vimperk
CT1088: Prachatice – Vítějovice – Žitná – Netolice
CT1110: Netolice – Strunkovice nad Blanicí – Vlachovo Březí
CT1138: Zátoň – Idina Pila
CT 1140: Kašperk – Ždánov – Krankoty – Javorník
CT 1141: Cikánka – Ždánov – Peklo
CT1142: Popelná – Obří hrad – Krankoty – Nicov – Churáňov
CT1201: Kašperské hory – Amáline údolí – Studenec – Římov – Zadov – U Babůrka – Vimperk
CT1202: Vimperk – Pravětín – Kubova Huť
CT1203: Ranklovská Rovina – Zl. Studna – Churáňov – Pláně – rozc. Pod Homolí
CT1227: Kamenný vrch – Zdíkov – Žírec – Račov – Putkov – Žár
CT1204: Pod Churáňovským vrchem – Po Popelnou horou – Studenec
CT1228: Říhov – Stachy – Benešova Hora
CT1229: Vimperk – Cejsice – Ráčov
CT1230: Albrechtce – Zdíkov – Branišov – Putkov
CT1231: Nahofany – U Dobré Vody – Horosedly – Honšovice
CT1232: U Dobré Vody – Čkyně – Budilov – Štítkov
CT1233: Čkyně – Zálezly
CT1245: Muckov – Světlík – Zátoň
CT1246: Na rozvodí – Bučinská cesta – Židovská cesta
CT 1250: Zbytiny rozc. – Markov – Tisovka – Ktiš – Smědeč
CT1252: Křišťanov rozc. – Arnoštov – Záhvozdský potok – Pernek
CT1253: Chvalšiny – Boletice
CT1254: Kájov – Boletice – Polná – Otice – Maňávka – Horní Planá
CT1255: Hodňov – Květišín – Polná
CT2019: Petrovice – Libětice – Přestanice
CT2031: Sušice – Odolenka – Svojsice – Cihelna – Horní Staňkov – Velhartice
CT2032: Bradné – Onen Svět – Chřepice – Březí – Víteň – Mestišské rokle – Plázky – Na strašidle – Patraska
CT2033: Hubenov – Sv. Bartoloměj – Podolský Mlýn – Javoří – Velhartice
CT2034: U obrázku Suché Studánky – Javorná – Keply
CT2035: Luby – Klenová – Janovice n.Ú. – Opálka – Záhorčice – Na Strašidle – Strážov – Patraska – Městiště – Na Draháč – Datelov – Děpoltice – Divišovice
CT2036: Mlázovy – Jindřichovice – Sluhov – Tržek – Podolí – Podolský Mlýn – Běšiny
CT2037: Javorná – Kunkovice – Kochánov – Onen Svět – Chřepice – Čachrov – Javorná (okruh)
CT2038: Běšiny – Lukavice – Strážov – Klenová
CT2047: Nýrsko – Dešenice – Děpoltice
CT2048: Běšiny – Hořákov – Brtí – Strážov – Opálka – Blata – Hodousice – Nýrsko
CT2049: Nýrsko – St. Lhota – Pod Hraničářem – Zadní Chalupy – Gubrův Dvorec – Pajrek
CT2050: Nýrsko – Chudenín – Přední Fleky CZ/D, Sv. Kateřina – Liščí Bouda

CT2052: Klatovy – Tajanov – Bezděkov – Janovice n.Ú. – Úborsko – Bystřice n.Ú. – Nýrsko
CT2053: Městišské rokle – Suché Studánky – Datelov – Zelená Lhota – Hamerský Dvůr
CT2055: Špičák – Černé jezero – Bílá Strž – U Zadních Chalup – Svatá Kateřina CZ/D – Červené Dřevo – Přední Fleky – Liščí Bouda
CT2072: Železná Ruda – Alžbětín
CT 2078: Hrádek – Svojšice rozc.
CT2079: Sušice – Kněžice – Petrovice – Kochánov – Keply
CT2086: Ústaleč – Tajanov – Malonice – Javoří
CT2087: Cihelna – Petrovice – Javoří – Dolejší – Hartmanice – Kundratice – Radešov
CT2091: Velhartice – Drouhaveč – Hory Matky Boží – Pozorka – Kašovice – Ústaleč – Nalžovské Hory
CT2092: Čeletice – Zámýšl – Hlavňovice – Cihelna – Drouhaveč – Hory Matky Boží – Kolinec
CT2093: Divišovice – Suché Studánky – Javorná – Zadní Chalupy – Keply
CT 2094: Běšiny – Rajske – Na skále – Nemilkov – Chotěšov – Čeletice
CT 2095: Běšiny – Rajký Mlýn – Dobřemilice – Chotěšov – Velhartice
CT 2096: Blata – Děpoltice – Na Drahách
CT 2097: Mlázovy – Jindřichovice – Střítež – Tržek – kostel sv. Bartoloměje
CT2100: Špičák–Hojsova Stráž–Zelená Lhota–Prenet–Mústek–Pancír–Špičák
CT2101: Petrovice – Puchwerk – Zbraslav – Zvíkov – Zámýšl
CT2102: Hamry – Stateček
CT2103: Stará Huť– Hartmanice – Dobrá Voda
CT2105: Červené Dvorce – Dlouhá Ves – Toškov – Kašperské Hory
CT2106: Kašperské Hory – Kašperk – Touškov – Radešov – Rejštejn – Kašperské Hory
CT2107: Kašperské Hory–Červená–Karlina Pila–Kašperské Hory
CT2108: Annín – Mouřenec – Palvínov – Kundratice
CT2109: Petrovice – Kněžice– Libětice – Přestanice
CT2113: Modrava – Rybárna – Javoří Pila – Zelená Hora – Poledník – Prášily – Laka – Železná Ruda
CT2114: Rechle – Vchynicko–tětovský kanál – Mosau – Srní
CT2115: Nová Hůrka – Hůrka
CT2116: Železná Ruda – Debrník – Gerlova Huť – Pod Sklářským vrchem – Medvědí Jámy
CT 2117: Javoří Pila – Tříjezerní slat' – Rokytka
CT2118: Hartmanice – Hamižná – Dobrá Voda – Stodůlky – Velký Bor – Zelená Hora – (Poledník)
CT2119: Prášilský potok – Hůrka – Ašerlak
CT2120: Gerlova Huť – Nad Pošťákem – Pamferova Huť
CT 2121: Srní – Pod Kostelním vrchem
CT2122: Rybárna – Tříjezerní slat' – Hakešická cesta
CT2123: Horská Kvilda – Ranklovská rovina – Zhůří
CT2165: Petrovice – Dolejší Těšov – Mochov – Keply
CT xxxx: Špičák (sedlo) – Singltrel (odb. na Rozvodí) – na Špičáku (sport. areál, žlutá TT)
 Nová cyklostezka propojila Železnou Rudu se sportovním areálem Špičák.
 Ve stavbě další část šumavské cyklomagistrály Skelná – Vysoké Lávky.

Pro Šumavu byly vydány letáky značených cyklotras (www.isumava.cz):

1. Domažlicko a příhraničí - doporučuje trasu Královským hvozdem (32,3 km): Nýrsko – Zadní Chalupy – Svatá Kateřina – Fleky – Liščí – Orlovice – Hadrava – Nýrsko (CT 35, 2049, 2055)
2. Klatovsko – doporučuje okruh ze Sušice (26,5 km): Sušice – Velká Chmelná – Rabí – Budětice – Tedražice – Rabí (CT 305, 313, 2084) a z Klatov na Velhartice (21 km) přes Běšiny (CT 38)
3. Centrální Šumava a příhraničí – doporučuje trasu podél Vchynicko-Tětovského kanálu (17,4 km): Modrava – Rechle – Rokytka – Mechov – Sedlo – Srní (CT 2114, 33) a k Černému jezeru (17,4 km): Železná Ruda – Špičák – Černé jezero – Špičák – Železná Ruda (CT 33, 2055)
4. Prachaticko. Doporučovanou trasou je okruh Úpatím Boubína (26,5 km): Vimperk – Lipka – Kuboba Huť – Pravětín – Vimperk (CT 1032, 1202)
5. Lipensko a příhraničí. V cyklisticky nejvíce oblíbeném Lipensku jsou doporučeny následující okruhy:
 - Údolím studené Vltavy (20,3 km): Stožec – České Žleby – Kamenná hlava – Bischosreuth – Haidmühle – Nové Údolí – Stožec (CT 33, 1025, 1023, 1024)
 - Z Lipna k Vyššímu Brodu a rakouskému pohraničí (51,8 km): Lipno n.V. - Loučovice – Vyšší Brod – Spáleniště – Pasečná – Svatý Tomáš – Frýdava – Frymburk – Lipno n. V. (ST33, 1033, 1021, 33)
 - Do vojenského újezdu Boletice (47,9 km): Horní Planá – Olšina – Květušín – Polná – Boletice – Chvalšiny – Polná – Horní Planá (CT 33, 1254, 1255, 1253, přičemž trasa je přístupná pouze o víkendech a svátcích).

SRN

Nationalparkweg 75 km Debrník-Bučina
NA 40 km Spiegelau-Oberfrauenau-Spiegelau
NB 20 km Spiegelau okruh
NC 35 km Vyhlídková cesta z Neuschönau
N3 29,5 km Eisensteiner Tour
N5 46 km Okolo Frauenau
N6 60 km Schachtentour z Lindbergu
N8 40 km K Velkému Javoru.

D.6. Zimní lyžařské běžecké trasy

Na obou stranách Šumavy docházelo k organizovanému lyžování již od r. 1890. První lyžařské závody proběhly na Železnorudsku již v r. 1902 na Weissově louce (běh a skok). V r. 1909, 1910 a 1911 zde proběhly již mezinárodní Seveřanské hry, kdy jako v jedné z prvních evropských zemí zahrnuly zahrnuly (kromě běhu, skoku a krasojízdy) i závody v lyžařském sjezdu z Pancíře na Weissovu louku - z výšky 1214 m do 970 m v délce 2,2 km (pro porovnání v Norsku se závody ve sjezdu uskutečnily až v r. 1935 při přípravě na olympijské hry).

V současném Schengenském bezvazivém prostoru EU lze jen tiše vzdychat na někdejší možnosti uskutečněného zimního 9-denního přechodu Šumavy v r. 1923 v délce cca 200 km, který popisuje šumavský sportovec a znalec historie lyžování na Šumavě Emil Kintzl (nar. 1934), v následující trase: Černá v Pošumaví (ž.st.) - Frymburk – Sv.Tomáš - Vítkův kámen – Dolní Vltavice, Kyselov – Schöneben (A) – Smrčina – Holzschlag (A), Plešné jezero – Stifterův pomník – Plechý – Trojmezí – Třístoličník – Nové Údolí, Schönberg – Kunžvart (Strážný) - Knížecí Pláně – Bučina, Černá hora – Mokřůvka – Luzný – hájenka Pürstring (Březník), Roklanská hájenka – Židovský les – Roklan – Frauenau, Waldhäuser – Kreuzeck – Vysoký Falkenstein – Bavorská Železná Ruda – Brennes – Javor – Lohberg, Srní – Schatzův Les – Modrava – Kvilda – podél Vltavy na Františkov – Borová Lada – Freyung (ž.st. A do Volar).

Na Šumavě je více než 600 km lyžařských běžeckých tras, z toho cca 380 km vede národním parkem (mnohdy v cyklotrasách), které jsou zajišťovány mezikrajskou pracovní skupinou Bílá stopa – www.bilastopa.cz (Správa, obce, RRA, oba KÚ, pomocí rolb, jež jsou v majetku obcí zimních středisek a firem). Problémové je zejména finanční zajištění úprav zejména sponzory, pro částečnou finanční podporu běžeckého lyžování jsou zakupovány dárcovské SPS a prodávány samolepky či těžítka s logem. Nutné je nenarušování běžeckých stop pěším a jiným provozem (min. od 15.12. do 31.3.). Lyžařským centrem je Gerlova Huť, oblíbené jsou tratě na šumavských pláních a zejména šumavská magistrála. Návaznost na německé udržované trasy je v Novém Údolí (Stožec) na Heidmühle a na Mechovém potoce (České Žleby) na Bischofsreuth - www.langlaufen-bayrischer-wald.de.

Dálková **šumavská magistrála** Železná Ruda – Debrník – Lipno, tzv. „bílá stopa“ má řadu nástupních míst
Některé doporučené trasy:

- Gerlova Huť (parkoviště, BUS) – Nová Hůrka a zpět, 27 km (podél silnice, strojově udržovaná)
- Gerlova Huť (parkoviště, BUS) – Hůrka – Zámecký les – Železná Ruda – Gerlova Huť, 17,5 km (udržovaná)
- Železná Ruda – Hůrecká silnice – Laka – Prášily, 21,5 km
- Železná Ruda – Polom – Hůrka – Gerlova Huť – Pancíř – Špičák, 28 km
- Železná Ruda – Belveder – Hofmanky – Pancíř – Tomandlův křížek – Můstek a zpět
- Železná Ruda Samoty – Debrník – Gerlova Huť – Můstek (tzv. dálnice)
- Železná Ruda – Debrník – Polom – Stará Hůrka – jezero Laka – Nová Hůrka – Železná Ruda
- Železná Ruda – Debrník – Zámecký les – vodní kanál – Hůrka – jezero Laka – Hůrka – Ascherlack – Gerlova Huť – Sklářský vrch – Samoty – Železná Ruda
- Debrník – Ferdinandovo údolí – navazují stopy na Zwieslerwaldhaus
- okruh pod skiareálem Špičák
- okruh Belveder
- okruhy Kvildy, Prášil, Srní, Nové Pece a Strážného
- Hofmanovy boudy (parkoviště) – Špičák a zpět
- Stará Huť – Kvilda – vrch Přílba – Stará Huť, 21 km
- Špičák – Hadí vrch – Alžbětín, 33 km

- Prášily – Slunečná – Prášílské jezero – Poledník – Zelená hora – Nová Studnice (červený okruh)
- Prášily – Gsenget – jezero Laka – Hůrka (žlutý okruh)
- Modrava – Horská Kvilda – Kvida – Modrava, 27 km
- Modrava – (Poledník) – Prášily, 17,5 km
- Modrava – Javoří Pila – Vchynicko-tetovský kanál – Srní
- Modrava – Na ztraceném – Březník – Ptačí nádrž – Černá hora
- Modrava – Černoohorská nádrž – Filipova Hut' – Horská Kvilda – Kvilda
- Modrava – Březník – Ztracený – Ptačí nádrž – Černá hora – pramen Vltavy Bučina
- Srní – Sedlo – Vchynicko-tetovský kanál – Sekerský potok – Staré Srní – Srní
- Kašperské Hory – Nicov – Javorník – Vacov
- Zelená Lhota – kaplička na Suchých studánkách – Ovčí louky – Alžbětín, 30 km
- Horská Kvilda – Pláně – Zlatá Studna – Zhůří – Horská Kvilda, 20,5 km
- Horská Kvilda – Zlatá Studna – Zhůří – Churáňov
- Horská Kvilda – Filipova Hut' – přes Lovčí skálu – Ptačí nádrž – prameny Vltavy – Kvilda
- Kvilda – Bučina – Černá hora – Ptačí nádrž – Březník – Modrava
- Kvilda – pramen Vltavy – Bučina – Kvilda, 17 km
- Kvilda – Horská Kvilda
- Rokyta – Černá hora – prameny Vltavy – Rokyta, 29 km
- Rovina (parkov. a chata mezi Skelnou a Dobrou Vodou) – Stodůlky – Paště – Babylon – Březník – Rovina, 18,5 km
- Antýgl (Bus, most) – údolím Hamerského potoka (po modré) – Horská Kvilda – Zlatá studna – na Pláně (po červené) – přes Nové Hutě na Šindlov (strojová stopa) – po žluté k TIM v Srněm (louky s kaplí, rozc.) – po modré do Lipky (žst.), 20,5 km
- Churáňov – Pláně – Nové Hutě – Staré Hutě – Přílba – Churáňov
- Zadov – Pláně
- Zadov – Zlatá Studna – rozc. pod Přílbou – Přílba – rozc. Nad Starými Hutěmi
- Zadov – Roviny – Popelná
- Zadov běžecký stadion – závodní tratě
- Borová Lada – Židovská cesta – Bučina – Knížecí Pláně a zpět
- Borová Lada – Pláně – Nové Hutě – Šindlov – Světlá Hora – Kubova Hut' („Věžecká“ magistrála)
- okruhy pod Obrovcem
- okolo Chalupské slatě
- Knížecí Pláně – Žďárské jezírko – Polka – Strážný
- Stožec – Plavební kanál – Radvanovice – Srážný – Mlaka – Krásná Hora – Stožec – České Žleby
- Nová Pec – Jelení vrchy – Plešné jezero – Říjiště – Raškov – Klápa – nad plav. Kanálem – Zadní Zvonková a zpět
- Kramolín – okruhy

SRN

udržované okruhy

- Zwieslerwaldhaus (700-900 m) propojeno se Železnou Rudou
- Bayerisch Eisenstein (700-850 m) z lyž. stadionu Bayerisch Häusl tratě Hohenzollernloipe (1,5 km je osvětleno, 4,9,12 km)
- Bretterschachten (1130-1270 m), nejlépe udržované množství okruhů na Šumavě, vč. dálkové trasy do sedla Eck (zpět bus) či na Javor (1456 m)
- Scheiben, Brennes, Loohberg (900-1150 m), v sedle Scheibensattel převlékárna a občerstvení, skibus.

D.7. Hipostezky

Postupně vznikají na Šumavě koňské trasy – hipostezky. V rámci podpory hipoturistiky připravuje Správa NP tři nové hipostezky a nechá vypracovat nový generel hipostezek. Průběžnou jezdeckou značkou hipostezky je bílý čtverec s červeným, modrým, zeleným nebo žlutým terčem. Ke službám pro koně a jezdce patří např.: ranče, úvaziště pro koně, kruhové ohrady, přístřešky pro jezdce, veterinář, sedlák, kovář a informační tabule. Při přejezdu a převozu koně přes státní hranici nebo z kraje do kraje je nutný: pas nebo průkaz koně, vakcinace proti chřipce, sérologické vyšetření na infekční anémii koní a hřebčí nákazu.

Pátevní hipostezka: Hájek u Všerub (stáj Pranty Prápořiště) – Na Šteflích – Chodská Lhota (Pošumavské zemědělství a.s.) - U Maňasů – Úborsko (Penzion a restaurace U Jandů) – Petrovice n.Ú. - Blata – Žiznětice – Děpoltice – Městiště – Onen Svět – Farma Štíhlov – Keply (Penzion) – Kochánov (Ekofarma Bílek) – Farma Busil u Hartmanic – Jiříčná (Jezdecký klub a jízdárna) – Kunderatice – Vatětice – Radešov – Tuškov – Kavrlík – Žlábek (Penzion Rychta na Račánku) – Nezdice – Pohorsko – Javorník.

Jezdecký areál v Pošumaví je v Krutěnicích u Nalžovských Hor, jízdárna je v Divišově u Sušice.

V přípravě jsou tři nové hipostezky a zpracování generelu hipostezek.

D.8. Vodácké trasy

Svaz obcí dlouhodobě považuje problematiku splouvání za klíčovou pro turistický ruch i služby a tím i pro místní drobné podnikatele.

Otava

Horní úsek Čeňkova Pila – Rejštejn je za příznivého vodního stavu možno splouvat v období 15.3. - 31.10 od 8 do 19 hodin. Protože tok tvoří hranici I. zóny NP, není možno vystupovat na pravém břehu. Nástup je pod elektrárnou na soutoku Vydry a Křemelné, tábořiště je na Paulině louce, výstup je v Rejštejnu u mostu pod soutokem s Losenicí. Jedná se o peřejnatý úsek v délce 5 km obtížnosti ww II-III. Od Rejštena se splouvá CHKO Šumava.

Vltava

Jarní úsek Borová Lada – Lenora je za příznivého vodního stavu možno splouvat v období 1.5. (dříve od 15.3.) - 31.10 od 8 do 20 hodin. Mimo letní prázdniny může vyjet skupina méně než 5 lodí bez průvodce. Splouvat mohou lodě v hodinových intervalech max. 63 lodí za den, při výšce hladiny 50 – 61 cm (při hladině vyšší než 61 cmu Soumarského mostu může vyrazit až 20 lodí za hodinu). Registrace (k omezení a regulaci vodáků) se provádí internetově, nebo v nástupním místě na Soumarském mostě – registrační známka stojí 300 Kč při internetové registraci a 500 Kč při registraci na místě. Nástup je v Borových Ladech pod mostem (na pravé straně), v Polce je odpočívání místo (panelový brod za mostem na levém břehu), další je v Horní Vltavici (za mostem na pravém břehu), výstup je v Lenoře (za mostem na pravém břehu), kde je tábořiště Houžná. Jedná se o meandrující bystřinu až zklidněnou řeku, s velkou rozkolísaností toku, délky 13 + 8 km, obtížnost ww I. Letní úsek Lenora – Soumarský Most – Nová Pec se splouvá od 1.6. do 31.10 v době 8-19 hodin. Nástup je pod silničním mostem v Lenoře, odpočívání místa jsou v Rechle, tábořiště Soumarský Most, v Dobré, Chlumu, Pěkné i tábořiště v Nové Peci, kde je výstupní místo za silničním mostem (na pravém břehu). Jedná se o klidný meandrující tok 6+27 km, obtížnosti ZW.

Na vodní nádrži Lipno je možno provozovat jachting, windsurfing, katamarán, šlapadla, projížďku parníkem či plachetnicí.

Úsek od Lipenské přehrady úsek Čertovými proudy do Loučovic (4 km) dobře sjízdný při upouštění přehrad, další úsek do Vyššího Brodu (8 km) technicky velmi náročný. Z Vyššího Brodu přes Rožmberk a Zlatou Korunu do Boršova (70 km) je oblíbená trasa s bezpečnými jezy – šlajzami (označovaná jako vodácká dálnice)..

D.9. Sportovní rybářství

Sportovní rybolov se řídí následujícími předpisy:

- zákon č. 99/2004 Sb. o rybářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) v aktuálním znění
- vyhláška č. 197/2004 Sb. k provedení zák. č. 99/2004 Sb., ve znění vyhl. č. 122/2010 Sb.
- směrnice Českého rybářského svazu, příp. jednotlivých rybářských revírů,
- které určují např. denní dobu lovu, nejmenší lovné míry jednotlivých druhů ryb, povolené způsoby lovu aj.

Tekoucí vody

433031 Otava 5P, MO Horažďovice. Od vtoku Mlýnského náhonu do Otavy v Horažďovicích Zářech (ř.km 74) k ústí Koznického potoka do Otavy pod Žichovicemi (ř.km 80,2). Dále Mlýnský náhon v Zářech od vtoku Maloborského potoka k Prácheňskému jezu a všechny další náhony a zátoky v revíru, Černičský k obci Černič a Koznický potok. Od ústí Koznického potoka 50 m po proudu je chráněná rybí oblast. Celý Koznický a Černičský potok od silnice Horažďovice – Sušice pod obcí Bojanovice až k obci Černič jsou chovné, kde je sportovní rybolov zakázán.

433041 Otava 5A, MO Horažďovice. Od jezu mlýna v Horním Poříčí ke vtoku mlýnského náhonu do Otavy v Horažďovicích Zářech. Dále mlýnský náhon v Zářech ke vtoku Mlýnského (Maloborského) potoka. K revíru patří

mlýnský (Maloborský) potok až k rybníku Zmrzlík a Veřchovský (Kozlovský) k obci Velechov a nádrž Malé Hydčice chovský (Kozlovský) potok je chovný a pro sportovní rybolov zakázán.

04 233 001 Otava 6, Klatovské rybářství a.s. Od Nezamyslického (Koznického) potoka až k mostu v obci Čepice, vč. náhonu k Podhrabskému mlýnu v Žichovicích.

433032 Otava 7P, MO Sušice 1. Od mostu v obci Čepice (ř. km 84,8) až k jezu v Dlouhé Vsi (ř. km 99,8) vč. Chmelenského náhonu. Od jezu na Fufernách k přepadu u Armádního domu, dále náhon na Pátečku a všechny přítoky jsou chovné, kde je sportovní rybolov zakázán. Celoročně je v celém revíru hájen pstruh obecný a lipan podhorní.

433033 Otava 7A, MO Sušice. Nádrž Divišovský.

433034 Otava 8P, MO Sušice 2. Od jezu v Dlouhé Vsi (ř.km 99,8) k silničnímu mostu v Rejštejně (ř.km 107,8) vč. potoka Losenice, náhonu v Radešově a náhonu na Klášterský Mlýn. Lov povolen pouze na umělou mušku. Na levý břeh od přepadu u Anninského náhonu k výtoku z odchovného zařízení Klatovského rybářství je vstup a sportovní rybolov zakázán. Celý Anninský náhon až ke vtoku do Otavy, potok Losenice a všechny přítoky v revíru jsou chovné kde je sportovní rybolov zakázán.

433901 Otava 8AP, MO Sušice, NP Šumava. Od silničního mostu v Rejštejně (ř.km 107,8) soutok Křemelné s Vydrou Čenkovy Pily (ř.km 112,9) vč. přítoků, mimo Losenice. Lov povolen pouze na umělou mušku. V I. zóně NP možný pohyb jen po značených cestách (pouze po pravém břehu mezi Rejštejnem a Paštěckým mostem). V úseku od soutoku Vydry s Křemelnou až po konec 1. opěrné zdi (konec oblouku řeky), dále v úseku 350 m nad a 300 m pod Paštěckým mostem, dále v úseku od soutoku s Rýžovným potokem až k vodočtu v obci Rejstejn platí zákaz vstupu na pobřežní pozemky levého břehu.

423035 Spůlka 1, MO Vimperk. Od ústí do Volyňky u Bohumilic k mostku v k.ú. Stachya druhé rameno Úbislavického rybníka.

423048 Volyňka 1P, MO Strakonice. Od jízku ve Strakonících k jezu mlýna Podhorský v Neměticích pod vtokem Peklovského potoka.

423049 Volyňka 2P, MO Volyně. Od jezu mlýna Podhorský v Newměticích pod vtokem Peklovského potoka až k jezu býv. mlýna Zámečnickova ve Čkyni, kromě Peklovského potoka.

423050 Volyňka 3P, MO Vimperk. Od jezu býv. mlýna Zámečnickova ve Čkyni k mostku pro pěší v Sudslavicích.

423041 Vltava 33MP, MO Volary. Od býv. Pašeráckého mostu v k.ú. Ovesná k žel. mostu tratě Černý Kříž – Volary.

423042 Vltava 33P, MO Volary. Od žel. mostu tratě Černý Kříž až k jízku pod krytou rechlí pod Lenorou.

433043 Vltava 34P, MO Lenora. Od jízku pod krytou rechlí pod Lenorou až k můstku přes Vltavu v Polce.

423044 Vltava 35P, MO Vimperk. Od můstku přes Vltavu v Polce až k můstku pod Kvildou, vč. potoka do Nového světa.

423045 Vltava Studená 1P, MO Volary. Od vtoku do Vltavy pod Černým Křížem ke státní hranici.

423046 Vltava Travnatá (Řásnice) P, MO Lenora. Od vtoku do Vltavy v Lenoře ke státní hranici.

433001 Andělice 1P, MO Kdyně. Přítok Chodské Úhlavy u Úborska až k obci Pocinovice a nad obcí Pocinovice až po obec Chodská Lhota. Chráněná rybí oblast v obci Pocinovice kde je sportovní rybolov zakázán.

433012 Chodská Úhlava 1P, MO Nýrsko. Od vtoku do Úhlavy k pramenům. Horní tok od silničního mostu Uhliště, Svata Kateřina - hranice, přítoky Hadravský potok, Jezvinský potok, Flecký potok, Skelnohuťský potok a Rančův potok jsou chovné, kde je sportovní rybolov zakázán

433013 Jelenka 1P, MO Klatovy. Od ústí do Úhlavy v Janovicích nad Úhlavou k soutoku Strážovského a Měštického potoka. Přítoky Strážovský a Měštický potok jsou chovné, kde je sportovní rybolov zakázán.

433041 Řezenský potok 1P, MO Nýrsko. Řezenský potok (Řezná), který je přítokem Dunaje, od státní hranice až k pramenům vč. Čertovo jezero. Lov ryb povolen od státní hranice k soutoku s Pancířským potokem a na pravostranném přítoku na Železném potoce až k železničnímu viaduktu u Špičáku. Ostatní části revíru jsou chovné, kde je sportovní rybolov zakázán.

433054 Úhlava 7P, MO Klatovy. Od jezu v Dolní Lhotě až k velkému jezu pod Bystřicí (jez u počátku Hartlova mlýna). Přítoky Granátka a Janovický náhon jsou chovné, kde je sportovní rybolov zakázán. Do revíru nepatří Chodská Úhlava, Andělice a Jelenka.

433055 Úhlava 8P, MO Nýrsko. Od velkého jezu pod Bystřicí n.Ú. po hranici ochranného pásma vodní nádrže nad Nýrskem (100 m od hráze). Část revíru protékající městem Nýrsko mezi mostem u pošty a podnikem Okula je chráněnou rybí oblastí, kde je sportovní rybolov zakázán. Potoky Hodousický a Dešenický jsou chovné, kde je sportovní rybolov zakázán. Ten je také zakázán z pravého břehu Úhlavy od stavidel u soutoku Dešenického potoka s Úhlavou až po vyústění náhonu z líhně do Úhlavy.

433056 Úhlava 9P, MO Nýrsko. Revír tvoří Zelenský potok od vodního stupně u ústí do vodárenské nádrže Nýrsko až k pramenům, dále potok Račí a Svinský (Lomnice) a ostatní nejmenované přítoky vodárenské nádrže Nýrsko od hladiny nejvyššího hnutí až k pramenům. Celý revír je chovný kde je sportovní rybolov zakázán. Vodárenská nádrž Nýrsko v rozsahu I. ochranného pásma do revíru nepatří.

433057 Úhlava 10P, MO Nýrsko. Od vodního stupně pod obcí Hamry až k pramenům v č. nádrže elektrárny Pod Černým jezerem. Horní část Úhlavy od ústí do nádrže elektrárny až k pramenům a přítoky jsou chovné, kde je sportovní rybolov zakázán.

Pozn: pstruhové vody mají u čísla revíru označení P.

Stojaté vody

Údolní nádrž Lipno, 4880 ha, pestrý výběr ryb, štiky, koupání, ubytování. Na Lipně se provozuje i windsurfing, nejlépe při západním větru větším než 7 m/s (Černá v Pošumaví, Jestřábi I,II,III).

Údolní nádrž Nýrsko, na Úhlavě je vodárenská pro Klatovsko, Domažlicko a Plzeňsko, vybudovaná 1965 – 69, kamenná sypaná hráz, 148 ha, koupání a sportovní rybolov je zde zakázán.

Rybníky Černá v Pošumaví, rybolov i bez povolenky, v zimě na dírkách, celoroční prodej ryb, půjčovna rybářského vybavení, rabářská bašta (úprava čerstvých ryb), www.rybnikycerna.blogpost.cz

Husinecká přehrada na Blanici je zdrojem pitné vody pro Prachatice, koupání a sportovní rybolov je zde zakázán.

Rybník Olšina Malá a Velká, ve voj. újezdu Boletice, 140 ha, 720 m n.m., Horní Planá, ubytovací zařízení u rybníka

Křišťanovický rybník na Blanici, obec Záblatí v okr. Prachatice, CHKO, 16 ha, sumec, candát, amur, štika aj., koupání (čistá rašeliništní voda), ATC (chatky), občerstvení stánek na hrázi

Ktišský rybník

Úbislavský rybník

D.10. Poutní místa

Celá oblast Šumavy byla zdejšími lidmi uctívána a postupně obohacována charakteristickými prvky drobné krajinné architektury: křížky, boží muka, kapličky, sochařské plastiky, umrlčí prkna, aleje, solitérní stromy aj. V období baroka docházelo ke krajinářským úpravám okolí sakrálních center, příp. feudálních sídel, jež vtiskly místní krajině osobitý půvab a dodnes, ty jež se zachovaly nebo byly obnoveny, se zde příznivě promítají. Trvalý historický význam pro poutníky Šumavou a Pošumavím mají zejména poutní místa, doprovázena drobnou architekturou a krajinnými úpravami:

- Brůdek u Všerub: poutní kaple / kostelík sv. Václava (obnoven v l. 1669-71), místo porážky Jindřicha III Břetislavem I
- Děpoltice – Městiště: křížová cesta k Suché studánce, v CHKO - ochranáři přírody znepřístupněno
- Drážov – Dobř: farní kostel Zvěstování Páně
- Frymburk: kaple Vysoká Marta nad levým břehem Lipenské nádrže s obnovenou křížovou cestou
- Hamry: kostel Neposkvrněného početí (Bolestné) P. Marie a. obnovená křížová cesta, poutní místo Kreuzwinkel v Zadních Hamrech
- Hartmanice - Dobrá Voda: návrší se studánkou s léčivou vodou, poutní bar. kaple P. Marie Bolestné na hřbitově, obnova německými obyvateli v l. 1993-97, poutní farní kostel sv. Vintíře, horská synagoga
- Hojsova Stráž: meditační kaple milovníků přírody na Suchých studánkách (lokalita býv. Kohlbrauschova statku)
- Horažďovice: filiální kostel Nanebevzetí P. Marie, farní got. kostel sv. Petra a Pavla
- Horažďovice – Svaté Pole: poutní kaple sv. Anny u léčivého pramene
- Horní Planá: poutní kaple P. Marie Bolestné na svahu vrchu Dobrá Voda / Vítkova hora se zázračnou studánkou
- Hory Matky Boží u Velhartic: poutní kaple Proměnění Páně na Kalvárii
- Hořice na Šumavě: poutní kaple P. Marie Bolestné na kopci Randsberg nad městem
- Chroboly: poutní kaple P. Marie Lurdské a farní kostel Narození P. Marie
- Chudenice: poutní kaple sv. Wolfganga, tzv. Bolfánek, poutní kaple sv. Anny
- Chudenín – Červené Dřevo: poutní kaple u léčivého pramene u býv. farního kostela P. Marie Bolestné
- Kájov u Českého Krumlova: poutní kostel Smrti P. Marie
- Kašperské Hory: poutní kostel P. Marie Sněžné s léčivým pramenem, kaple sv. Anny
- Kraselov u Strakonice: poutní kostel sv. Anny
- Lomec: poutní konventní kostel Nejsvětější Trojice
- Neukirchen bei Heiligenblut: poutní kostel Narození P. Marie s křížovou cestou, Františkánský klášter, kaple sv. Anny s křížovou cestou, Poutní pramen, Muzeum poutí
- Malý Prenet: poutní kaple sv. Kunhuty, devastovaná, obnovená
- Milejovice u Volyně – Dobrá Voda, poutní kaple Královny Nebeské, Nejblahoslavenější P. Marie a vedlejší studánka s kapličkou
- Nicov u Plánice: poutní kostel Nanebevzetí (Narození) P. Marie (Dientzenhofer)
- Nová Pec – Jelení Vrchy: česko - rakouské setkávání u Rosenauerovy kapličky
- Pocinovice – Dobrá Voda: poutní kaple P. Marie Bolestné
- (Prachatice: kostel sv. Jakuba Většího , s vyhlídkou ve výšce 40 m)

- Prenet – poutní kaple sv. Kunhuty s léčivou vodou
- Skočice: farní chrám Navštívení P. Marie
- Srní - Kostelní vrch: poutní Hauswaldská kaple u pramene a studánky (930 m), obnoveno r. 2005
- Stožec: poutní kaple P. Marie (950 m) pod vrcholem Stožecké skály, léčivý pramen, obnovena v l. 1987-88, 3 křížové cesty, kaple na Krásné Hoře
- Sušice – vrch Anděla Strážce: poutní kaple Andělů Strážných
- Strašín – vrch Hůrka: poutní a farní kostel Narození P. Marie u léčivého pramene
- Velhartice – Hory Matky Boží: poutní kaple Proměnění Páně
- Všeruby - Svatá Anna: poutní kostel sv. Anny
- Všeruby – Tannaberg u Hájků: poutní kaple sv. Anny
- Vyšší Brod: poutní kaple P. Marie Sněžné, tzv. Odpočívající na kameni s cisterciáckým klášterem (NKP)
- Zelená Lhota u Nýrska: farní kostel sv. Wolfganga
- Zbynice u Sušice, farní kostel Zvěstování Páně a poutní kaple P. Marie
- Zbytíny – Svatá Magdalena (Mošna): poutní kostel sv. Maří Magdaleny (obnoven r. 1993)
- Zdíkov - „Na Lizu“: poutní kaple P. Marie
- Železná Ruda: farní kostel P. Marie Pomocné z Hvězdy, křížová cesta ke kapli sv. Anny na Hladovém vrchu pod Belvederem, obnovena.

Dálková přeshraniční poutní stezka Via Nova spojuje některé jiné poutní cesty s heslem „už sama cesta je cíl“, byla otevřena v r. 2011 v Bučině u Kvildy, přičemž vede z Bavorska (St. Wolfgang – Vilshofen an der Donau -Freyung) přes Bučinu na Kvildu nebo Modravu, dále na Kašperské Hory nebo Hartmanice (Dobrá Voda), pak na Horažďovice, Blatnou, dále na Březnici nebo Rožmitál až na Svatou horu u Příbrami (je alternativou Svatojakubské cesty).

Svatojakubská cesta do španělského Santiago de Compostela (hrob sv. Jakuba): trasa z Příbrami (Svatá hora) na Rožmitál pod Třemšínem (kostel Povýšení sv. Kříže) – Kasejovice (kostel sv. Jakuba) – Nepomuk (kostel sv. Jakuba) – Plánice (kostel sv. Blažeje) – Klatovy (kostel Neposkvrněného početí P. Marie) – Kdyně (kostel sv. Mikuláše) přes hraniční přechod Všeruby na Eschlkam (kostel sv. Jakuba), přičemž na hraničním přechodu je rulový balvan s nápisem Santiago de Compostela 2825 km (po Východobavorské svatojakubské cestě).

D.11. Rekrece

Dokument Rajonizace cestovního ruchu ČSR, zpracovaný v r. 1981 Terplanem Praha, uváděl pro Oblast cestovního ruchu Šumava následující hodnoty:

- výměra cca 248 000 km²
- podoblasti: Železnorudsko, Prášílsko, Povydrří-Pláně, Stachy-Boubín, Volarsko, Lipno a Blanský les
- směrná denní návštěvnost cca 168,2 tis osob
- směrná lůžková kapacita: 57,2 tis. lůžek.

Územní plán VÚC Šumava z r. 1989 uváděl následující hodnoty:

- výměra cca 257 000 km²
- rekreační krajinné celky: Železnorudsko, Prášílsko, Povydrří, Kvildsko, Lipno, Studená a Teplá Vltava, Lenorsko, Boleticko, Stašsko, Horní Otava, Kochánovsko, Vimpersko, Volarsko a Vyšebrodsko
- předpokládaná optimální denní návštěvnost 155-170 tis. osob (tj. 0,6 osob/ha, jinak běžně 2-3 osoby/ha)
- ubytovací kapacita: 70-75 tis. lůžek.

Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje pro oblast Šumavy stanovují: „vytvářet územní podmínky pro vyšší využití rekreačního potenciálu oblasti, zejména pro krátkodobou rekreaci obyvatel Plzně a Prahy“. Zásady územního rozvoje Jihočeského kraje stanovují: Citlivě a přijatelně využívat rekreační potenciál Šumavy s ohledem na nejcennější území ochrany přírody. Situováním vhodných sportovně-rekreačních a socioekonomických aktivit a doplněním kvalitní veřejné dopravní a technické infrastruktury vytvořit předpoklady k celoroční prosperitě území a ke stabilizaci životní úrovně obyvatel.

Agroturistické ekofarmy a venkovská turistika jsou nově se rozvíjejícími, žádoucími aktivitami. Možno jmenovat např. jezdecký dvůr v Krutěnicích, western ranč v Kolinci, ekofarmu ve Svinné na Šumavě u Javorné, biofarmu Vojetice u Sušice, ekofarmu Šumava v Bystřici n.Ú. u Nýrska, ekofarmu Bílek Kochánov, farmu Loužná v Myslivi, farmu Holštýn v Dolní Lhotě u Janovic n.Ú. s minimlékárnou Joma, BG Karolina Děpoltice u Nýrska, Pošumavské zemědělství v Pocinovicích, či Šumavskou zvěřinu v Petrovicích u Sušice nebo Farmářskou stezku Hartmanice.

Pro ubytovací a stravovací služby byla vytvořena certifikace „Šumava – originální produkt“, kterou vlastní již více než 50 provozovatelů.

Zcela ojedinělou unikátní relaxační možností je vznik Šumavských bylinných lázní v historickém, transformovaném areálu Park hotelu Tosch (Kur & Spa) Kašperské Hory v roce 2013 (s návazným pobytovým řetězcem - hotel Alpská vyhlídka Bučina, hotel Nové Údolí, penziony Kašperk v Kašperských Horách, Klostermann v Nové Huti, Polka v Horní Vltavici, Hájenska Knížecích Pláních a apartmány U krále Šumavy v Borových Ladech). Technologicky moderní balneoprovoz využívá rozmanité lázeňské bylinné vodní i rašelinné procedury, speleoterapii v tesané jeskyni, tónizující bioklima a přírodní faktory.

V řadě lokalit se rozvíjí stavby komplexů nových apartmánů aj. prodejních ubytovacích zařízení, např. Borová Lada, Nová Pec – Nové Chalupy aj.

V současnosti se oblast vodní nádrže Lipno stala nejen klasickým rekreačním areálem, ale i zábavním parkem a proto by měla být vyjmuta z CHKO a NP Šumava.

E. USKUTEČŇOVANÁ VELKOPLOŠNÁ OCHRANA ŠUMAVY

Motto:

Aby se lidstvo mohlo rozvíjet, musí se rozvíjet příroda. Každý může přispět k péči o naši matku Zemi, kdo na to zapomene, toho zahubí. Bez úcty a spolupráce s přírodou není budoucnost. *lidová moudrost*

K tomu, aby Správa NP plně zajišťovala své poslání, nestačí jen mít patřičné legislativní pravomoci, ale musí pro svoji práci umět získat i patřičnou podporu místních obyvatel, široké veřejnosti, státu a jeho složek. *J. Štursa, OP 2/2013*

Protože jsou chráněná území mnohdy lokalizována do hospodářsky marginálních částí státu, často mají význam pro regionální rozvoj. Zkušenosti ze světa ukazují, že chráněná území mají obrovský potenciál, kterého je možno využít, aniž bychom ohrozili nejcennější – jedinečnou přírodu. *Proklamativní prohlášení ředitele AOPK F. Pelce, OP 2/2013*

Současná krajina Šumavy je schopna méně než polovičně uspokojovat a žít místní obyvatelstvo a umožňovat její poznávání než před 2. světovou válkou, přičemž biodiverzita úzkostlivě vyráběné „divočiny“ z kulturní Šumavy se snížila pod polovinu někdejší citlivě využívané krajiny.

Rigidní konzervativní ochrana hodnot druhotné přírody není funkční, nutné je na bázi ekologických principů, zákonitostí a vývojových trajektorií, umět predikovat a pozitivně asistenčně ovlivňovat vývojové změny biotopů. Bezzásahovost v druhotných biotopech je tragickou a zločinnou ideologií, přinášející rozsáhlé environmentální, ekonomické a sociální škody. Díky uskutečňované „ochraně přírody“ dochází k rozvrácení stability mezoklimatu Šumavy, neboť požadavkem bezzásahovosti došlo k rozpadu horských smrčín, s doposud nezhodnoceným rozsáhlým negativním dopadem. Vzhledem ke zvýšenému efektu výsušných větrů, neomezovaných mrtvými hřebenovými lesními porosty, při současné klimatické změně a vzrůstání podílu teplých a suchých situací, výrazně klesá funkčnost nejcennějších přírodních lokalit – vrchovištních rašelinišť („houbovitě“ nasáklivých) a současně dochází k jejich vysušování. Tuto skutečnost dokládá zanikání charakteristických mokřadních druhů, např. suchopýrů či charakteristických bahenních borůvek – vlochyní, a naopak rozšiřování populací suchomilných druhů, např. vřesu. Zatím co vzrůstá početnost a výška rostlin vřesu, která přesahuje 50 cm, omezuje se podíl a výška „bahenních borůvek“ – klikvy, jež zdaleka nedosahuje ani 50 cm a téměř neplodí, byť v normálních poměrech její výška běžně přesahuje 100 cm. Toto a další ukazatelé signalizují vysušování, zarůstání dřevinami a zanikání nejcennějších mokřadních rašelinišť (např. Chalupské slatě, Jezerní slatě a mnoha dalších dalších), které jinak stabilizují vodní režim Šumavy a Pošumaví. Navíc ideologové bezzásahovosti odmítají respektovat vybudované antropogenní vodní zdrže, takže u množství někdejších klaus (využívaných při plavení dřeva), byly hráze záměrně proraženy. Významná a legislativně vymezená vodohospodářská funkce Chráněné oblasti přirozené akumulace vod Šumavy je vysušování Šumavy výrazně snižována a kriticky omežována. Ideologové výroby divočiny v naší kulturní krajině vychází z předlohy převážně polopouštních geologických parků USA, kterou obyvatelé dávno opustili a kde se prioritně vyskytují tzv. skryté formy života, resp. nejjednodušší organismy (bakterie, sinice, řasy, plísně, roztoči aj. bezobratlí), které dokáží přežít v extrémních podmínkách během nepříznivých období v latentním stavu. Přitom však zde po dlouhá období žili indiánské kmeny, které pečovali o zdejší krajinu, neboť je živila, později zde přežívali kovbojové. Naši ideologové bezzásahovosti stále rozsáhleji zakazují vstup turistům a místním obyvatelům do NP a CHKO, takže co by tam měli dělat pastevci s chovanými zvířaty, zemědělci s kosou či lesníci, kteří chtějí něco sázet či kácet, nebo „hlučící a přírodě škodící“ turisté – území se stává „experimentální exteriérovou laboratoří“, vymezenou pro posvěcené zájmy úzké vybrané skupiny příznivců bezzásahovosti, vědecky pozorujících přírodní síly, vyrábějící virtuální divočinu, stopa obyčejného člověka způsobuje zásadní narušení „jejich“ území.

Asi je dobré uvést příklad ze současného, málo obydleného Nového Zélandu, který je pokládán za vzorovýv ochraně přírody, kde oblast řeky Whanganui byla navrhována jako národní park, ale na základě požadavku místních obyvatel bylo od toho upuštěno, přičemž ministr spravedlnosti Ch. Finlayson říká, že u některých přírodních zdrojů je dobré přiklonit se k názoru místních lidí, kteří je znají nejlépe, vč. potřeby jejich zachování (takže tam bude možno stavět vodní elektrárny a budou tam umožněny i jiné obchodní aktivity pod dohledem místních obyvatel a vlády).

Mapa ochrany Šumavy vyjadřuje současně uskutečňovanou velkoplošnou ochranu přírody, tj. BR UNESCO, EVL, PO, NP, CHKO, CHOPAV a NPR a jejich nedostatečně koordinované, příp. problémové vymezení.

E.1. Vymezené kategorie ochrany přírody

Motto:

Zákon má být jednoduchý, aby si ho lidé snadno zapamatovali.

Seneca

Od komplikovaných politických, akademických a právních konstrukcí bychom se měli vrátit ke „zdravému selskému rozumu“ a původním funkcím i někdejšímu citlivému extenzivnímu využití Šumavy při ochraně biodiverzity a stability, tedy k racionální spolupráci, ne k iracionálnímu vnučování bezzáshovosti. Divoká příroda je přirozeně tam, kde jsou také „divocí“ lidé a divoká zvěř (v Evropě např. v Albánii).

lidová moudrost

Národní park Šumava byl zřízen Nařízením vlády ČR č. 163/1991 Sb. k uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí delimitací části CHKO Šumava, která byla vyhlášena 27. 12. 1963. Podrobnosti péče o NP a CHKO stanovuje Plán péče. Závazné části – směrnice pro uspořádání Šumavy mohou být měněny pouze změnou územně plánovací dokumentace (ÚP Šumava - usnesení vlády č. 352/1992 Sb., dnes ZÚR PK a ZÚR JK, novým usnesením vlády, směrné části rozhodnutím MMR ČR.

Šumava má v současnosti netransparentní, mnohonásobný systém kategorií ochrany přírody:

- Biosférická rezervace Šumava měla chránit typickou přírodu v podmínkách evropských středohor (na rozloze 167000 ha, hranice na severu u Hartmanic vymezuje větší plochu než NP a CHKO (ale nezahrnuje Lipensko)
- Národní park NP Šumava (na rozloze 680,64 km², se 3 ochrannými zónami, přičemž 2. zóna má ještě 3 podzóny)
- Chráněná krajinná oblast CHKO Šumava (na rozloze 996,24 km², navazuje na NP a oficiálně je označována jako ochranné pásmo NP, se 4 ochrannými zónami)
- Evropsky významná lokalita EVL Šumava CZ0314024 (rozloha dle vyhlášky 171 958,7123 ha, tj. více než NP a CHKO Šumava dohromady)
- Ptačí oblast Šumava (vymezena na většina ploch NP a CHKO Šumava na rozloze 968 km², ale i mimo tuto velkoplošnou ochranu)
- Ptačí oblast Boletice (na rozloze 235 km² - zahrnuje celé území Vojenského újezdu Boletice)
- Ptačí oblast Novohradské hory (na rozloze 90 km²)
- Ptačí oblast Údolí Otavy a Vltavy
- Klidové zóny, bez legislativního opodstatnění, nahrazeny „územími s omezeným vstupem“, 6 rozsáhlejších území, kde jsou vylučováni turisté: Modravské slatě, Kaňon Křemelné, Zhůrecká slat', Plesná – Ždánidla, Vltavský luh, Trojmezí – Plechý, Smrčina (soudně zrušeny)
- Bezzásahové zóny (dnes převážně kalamitní kůrovcové porosty na cca 1/3 plochy NP (které bylo záměr rozšířit na 3/4 rozlohy území)
- Pufrční zóny (mezi bezzásahovými zónami a okolím, kde se zasahuje proti kůrovci)
- Maloplošná chráněná území přírody (většina jich byla zařazena do I. zóny, výjimečně do II. zóny)
- Ramsar side (mokřadní ekotopy): nejrozsáhlejší Modravské slatě, Černé jezero, Čertovo jezero, Prášílské jezero, jezero Laka, Povydlí, Bílá strž, Níva Úhlavy, Pastviště u Fínů, Zbynické - Čejkovské rybníky, V Morávkách aj.
- Chráněná oblast přirozené akumulace vod CHOPAV Šumava: zahrnuje současný NP a CHKO
- Genetické banky: I. zóny NP (nefunkční)
- Přírodní parky navazující na CHKO Šumava: Kašperská vrchovina (4472 ha), Kochánov (8259 ha), Buděticko (4400 ha), Vyšebrodsko (8410 ha).
- Prvky územního systému ekologické stability ÚSES : biocentra a biokoridory
- Evropská ekologická síť biologické a krajinné diverzity EECONET v přípravě (skladebné prvky jádrových území biocentra (keystone areas), biokoridory (corridors), zóny zvýšené péče o krajinu (nature development areas)
- Významné krajinné prvky VKP ze zákona a registrované (do nichž byly zahrnuty i náletové skupinky běžných dřevin v travních plochách, zřejmě jako „konceptně“ nadřazené pro konečný fiktivní cíl „zpralesovatění“)
- Chráněné druhy organismů a jejich biotopy (největší jejich podíl je v bezlesí, avšak programovou sukcesí je žádoucí druhová diverzita likvidována)
- Chráněné památné stromy (v NP zatím prakticky neznámé, obvykle bez záměru jejich zpřístupnění, často v lokalitách býv. osídlení)
- Bývalé vojenské plochy pyrotechnicky neočištěné (pravděpodobně záměrně k totálnímu znepřístupnění – v dokumentu AOPK / KS SPPOP bylo potvrzeno, že to není potřeba).

E.2. Biosférická rezervace UNESCO Šumava versus EVL , EVL a PO versus NP a CHKO

Motto:

„Všechno je jinak“ , řekl moudrý rabin na smrtelném loži jako hlavní odkaz pozůstalým.

Současná plošná ochrana Šumava vzhledem k netransparentní mnohonásobné a proklamativně různorodé ochraně BR UNESCO, EVL, NP, CHKO, CHOPAV, NPR a další kategorie. je poněkud schizofrénní a dovoluje zcela odlišné výklady realizovaného způsobu ochrany. Biosférická rezervace UNESCO Šumava dokonce není legislativně zajištěná. Jejím cílem je trvale uchovat typickou šumavskou krajinu se všemi jejími tradičními prvky, včetně způsobu hospodaření. Biosférické rezervace UNESCO mají představovat reprezentativní ukázky přírodních krajin ve kterých zároveň má významnou úlohu člověk a jeho aktivity. Generální konference UNESCO schválila v roce 1970 mezivládní program Člověk a biosféra / Man and Biosphere (MAB). Jejím smyslem je integrovaná ochrana životního prostředí, která má harmonizovat lidské činnosti a přírodní prostředí. V rámci tohoto programu vznikla mezinárodní síť biosférických rezervací. Kromě ochrany ekosystémů a rostlinných a živočišných druhů jsou sledovány aktivity zajišťující trvale udržitelný rozvoj místních obyvatel a také ekologická výchova, výzkum a věda. Většina biosférických rezervací zahrnuje jak přírodě blízká území, tak i území narušená lidskou činností člověka. To umožňuje studovat konflikty mezi člověkem a přírodním prostředkem a podporovat zvyšování biodiverzity v narušených oblastech. Management biosférické rezervace by měl být založen na rovnocenné, komplexní spolupráci vědců přírodovědných, včetně lesnických a společenských oborů, ochranářských a rozvojových skupin, zástupců státní správy a samosprávy a především místních obyvatel. Biosférická rezervace, kterých bylo celkem vyhlášeno 580, v ČR to jsou Šumava a navazující Třeboňsko, Krkonoše, Bílé Karpaty, Křivoklátsko a Dolní Morava, mají ve svých cílech a předmětu podporovat extenzivní využívání kulturní krajiny. Biosférická rezervace UNESCO Šumava byla vyhlášena v r. 1990, tedy rok před vyhlášením NP Šumava, na rozloze 1671 km². Ta prioritně chrání historické kulturní a přírodní dědictví tradičního využívání a extenzivního hospodaření ve vymezeném území, resp. vyvážený vztah přírodní a kulturní krajiny. Cílem BR je stále a udržitelné využívání přírodních zdrojů, ochrana biologické diverzity, vzdělávací a osvětové funkce, vědecký a odborný výzkum a zejména podpora trvale udržitelného vývoje. Biosférické rezervace, v souladu s tzv. Rámcovými stanovami programu MAB by měla obsahovat jádrovou zónu, zajišťující dlouhodobou ochranu krajiny, ekosystémů a druhů (začleňující zejména ledovcové kary a jezera a také rašeliniště, příp. pralesové lokality), vyrovnávací zónu (asistenční ekosystémová opatření - přeměna hospodářských smrkových lesů na ekologicky stabilnější přírodě blízké porosty a extenzivní údržba bezlesí pastvou či sečí) a vnější přechodovou oblast, což umožňuje harmonickou existenci obyvatel s přírodou. Plán péče o NP Šumava (2001) říká: chráněná oblast reprezentativního přírodního prostředí, které se dostalo mezinárodního uznání, jež je dlouhodobě právně chráněna a má upravený a institucionalizovaný management – avšak **v ČR je to pouze „nálepka“**, neboť MŽP ČR ji ani nevede ve svém ústředním seznamu.

Ing. Ivo Vicena, CSc. připomíná evropské a světové požadavky

Bezzásahovost nepožaduje a nepředepisuje NATURA 2000 ani vytýčení EVL a PO (Evropsky významných lokalit, ptačích oblastí), bezzásahovost nebyla proto zahrnuta ani do zákona č.114/92 Sb o ochraně přírody a krajiny ani do jeho novelizace v r. 2009. Požadavky těchto dokumentů nejsou v rozporu s běžným lesnickým hospodařením. Předepisují ochranu, tedy povinnost přírodu a lesy aktivně chránit, nikoliv pasivně nezasahovat. Cílem ochrany EVL je zajistit jejich nezhoršování. Jejím cílem je přispívat k udržení nebo obnově příznivého stavu. Dosavadní výklad těchto směrnic ze strany našich některých organizací i evropských pracovníků také o vlivu na populaci tetřevů je nesprávný. Bezzásahovost nevyžadují žádná doporučení IUCN (Mezinárodní unie na ochranu přírody) a to ani v původních směrnicích z r 1992, nevyžadují ani zařazení Šumavy do kategorie “Divočina“. Nehrozí nám proto ani „vyloučení“ z II. kategorie. Hlavním cílem těchto směrnic zůstává chránit přírodu, usilovat o její zachování a zajišťovat péči o ni, tedy předpokládají aktivní činnost, nikoliv bezzásahovost. Kategorie II. nevyklučuje hospodářskou činnost, která povede k ochraně území. Důležitým mezinárodním dokumentem je Ramsarská úmluva z r.1971, zaměřená na ochranu asi 20 šumavských rašelinišť. Na nich se správně uskutečňuje program revitalizace. Naproti tomu byl uplatňován bezzásahový režim v lesích, které s nimi sousedí, jako jsou Černohorská slat' nebo Modravské slatě, v jejichž sousedství byly velkoplošně zničeny lesy kůrovcem. Tím byly vyvolány změny v okolním mezoklimatu i vodním režimu, které dlouhodobě ovlivní jejich vnitřní poměry. Přemnožený

kůrovec poškodil i borovou kleč, která tato rašeliniště lemují nebo je i jejich součástí. Česká republika je od r.2004 signatářem dohody OSN z Ria de Janeiro O udržitelném rozvoji v přírodě což přímo navazuje na čl. 2 Kjótského protokolu. Odumření velkých ploch dospělého smrkového lesa bez zajištění jeho budoucí obnovy narušuje trvale udržitelný rozvoj, protože po kůrovci může vzniknout podstatně horší les až po dlouhých staletích, jak ukazují příklady našeho Židovského lesa nebo bavorských Schachten. Na řadě ploch nemusí vzniknout už les žádný. Takový vývoj je v rozporu s posláním, které má Šumava jako Biosférická rezervace UNESCO. Dalším mezinárodním dokumentem je Kjótský protokol, ke kterému ČR přistoupila v r.1997 a který se pokouší omezit obsah oxidu uhličitého v atmosféře vzhledem k tomu, že přispívá ke globálnímu oteplování. Právě zdravé lesy jsou prostředkem, který k tomu má přispět. Jestliže však na Šumavě odumřelo 20 000 ha lesů a další tuny oxidu uhlíku unikají do ovzduší z ležícího dřeva, pak jde o zcela zřetelné neplnění tohoto protokolu. Vinu na současném stavu nese EU. K nesprávnému výkladu těchto směrnic přispěli někteří pracovníci Evropské komise páni Miko, Solar, Crofts, Galland. Z dokumentů EU vyplývá, že lesní ekosystémy mají být co nejméně narušovány, což výslovně akceptuje i např. náš nově přijatý zákon č.199/2012 Sb. Aktivní zásahy a nikoliv bezzásahovost a vzájemné působení lidských faktorů a přírodních sil vyžaduje dále Evropská úmluva o krajině, ke které přistoupila ČR v r.2002.

Výzkumná zpráva „Participativní management chráněných území – klíč k minimalizaci konfliktů mezi ochranou biodiverzity a socioekonomickým rozvojem místních komunit“, zpracovaná v roce 1995 rozsáhlým kolektivem řešitelů Ústavu systémové biologie AV ČR České Budějovice pro MŽP ČR konstatuje:

„Biosférická rezervace (BR) Šumava ve srovnání s BR Třeboňsko a BR Křivoklátsko je z hlediska vzájemného vztahu mezi ochranou přírody a obcemi mediálně nejvíce konfliktním územím. Obě strany shodně hodnotí své vztahy jako velmi napjaté a vzájemnou komunikaci jako kritickou. Úředníci Správy NP a CHKO jsou obcemi kritizováni za byrokratičnost a zbytečnou přísnost, za svévolné ovlivňování chodu obecních záležitostí, znemožňování a zpomalování rozvoje obcí. Správa NP je rovněž kritizována pro chybné řízení, za špatný stav chráněných lesních porostů, za obcházení potřeb a názorů starostů obcí na území CHKO a NPŠ. Mediální prezentaci významně ovlivnila výměna ministrů životního prostředí spojená se změnou managementu NP, ale i vstup ČR do EU v květnu 2004, který s sebou přinesl přijetí evropského programu ochrany přírody Natura 2000. Dalším významným faktorem formujícím mediální obraz vztahu mezi ochranou přírody a obcemi je legislativní nepřipravenost vyhlášení NPŠ, jehož aktivity navíc překrývají aktivity CHKO. Po celou dobu existence NP se ukazuje, že tato situace vede k řadě konfliktů mezi obcemi a správou. Jedná se především o absenci legislativních norem, které by přímo řešily i otázku různých kompenzačních nevýhod, které obcím přináší poloha v chráněných oblastech, omezení jejich hospodářské, stavební a zemědělské činnosti. Šumavské obce však netvoří homogenní skupinu. Některé chápou nutnost existence parku a svoji příslušnost respektují (Borová Lada, Modrava, Srní, Prášily), avšak ty, v nichž je vysoká nezaměstnanost, vnímají příslušnost k NPŠ jako značné omezení, přičemž již od r. 1999 je patrná jejich silící snaha o odtržení (Nová Pec, Horní Planá, což podporují Stožec, Lenora, Horní Vltavice, Volary a Strážný). Ukazuje se, že střetové oblasti se týkají problémů, jejichž řešení má zásadní (až fatální) význam pro další existenci obcí. Jedná se např. o následující střety:

- kompenzace za hospodaření v lesích obcí
- historický majetek obcí, který byl až soudně navrácen Kašperským Horám a Volarům
- problematika navrácení půdního fondu, např. Pozemkový fond ho vydává jako restituční náhrady bez součinnosti s obcemi
- asanaci kůrovce i v I. zónách obce podporují
- Plán péče o NPŠ 2001 – 2010 nebyl řádně projednán s dotčenými obcemi, přičemž nový ministr ŽP v roce 2003 přijal novou koncepci vypracování Plánu péče o NPŠ
- nová zonace byla narychlo přijatá v r. 2001 bez řádného projednání s obcemi
- silí tendence vyjmout Lipno z CHKO a Lipensko z CHKO i NP
- dochází ke střetu o výstavbu lanovky na Hraničník ve Smrčině a přechod Zvonková (obce Horní Planá a Nová Pec)
- dlouhodobě se stupňuje spor o povolení přechodu Modrý sloup z Březníku (k Luznému)
- novým požadavkem je lyžařský areál v býv. vojenském újezdu Boletice
- výstavba rozhledny Boubín (mikroregion Horní Vltavice) byla dlouhodobě bojkotována
- je projednáván námět výstavby mostu přes Lipno.

Zajímavostí Šumavy je, že zde žije relativně vyšší podíl nespokojených lidí, avšak majících kladný vztah k ochraně přírody. Nezaměstnanost, příp. její hrozba se může stát nebezpečím pro ochranu přírody, neboť „když jsou lidé v situaci, že ztratí práci a musí se uživit za každou cenu, ohledy na přírodu jdou stranou.“

Při ochraně biodiverzity, resp. druhů a ekosystémů je významná jak participace místních obyvatel na managementu (rozhodování a aktivitách) správy chráněných území, tak správy těchto území na životě místní komunity, příp. regionu.

Kritické posouzení hodnot přírody Šumavy musí konstatovat, že přírodní hodnoty jsou dnes spíše virtuální, kromě malých lokalit glaciálních pozůstatků – kary s ledovcovými jezery, rašeliniště a kamenná moře, přičemž vynikající kulturní a zanikající kulturně biotopové hodnoty bezlesí na šumavských pláních byly ve střední Evropě ojedinělé. Díky uskutečňovanému způsobu „ochrany“ **při násilné výrobě virtuální divočiny došlo k degradaci velké části hodnot Šumavy, což je rozvedeno v předchozích kapitolách.**

Jedinou, téměř panenskou evropskou divočinou je severní území laponské Skandinávie s arktickou tundrou, propojené NP Padjelanta ve Švédsku, NP Rago a NP Ovve Divial v Norsku a NP Lemmenkoki ve Finsku, **avšak jejich arktické louky pomáhali utvářet dávní Sámové se svými sobími stády. Pozůstatky divočiny ve východní Evropě tvoří zejména velká část karpatského oblouku v Rumunsku (Retezat), Bělověžský prales na hranicích Polska a Běloruska, Rodopy v Bulharsku, části Dinárských hor v býv. Jugoslávii (Durmitor, Plitvická jezera), Neziderské jezero na hranicích Maďarska a Rakouska, Ochridské jezero v Makedonii, Rodopy (s Pirinem a Vitošou) v Bulharsku, Julské Alpy ve Slovinsku, ledovcová Mazurská jezera v Polsku, část puszty Hortobagy v Maďarsku, Železná vrata a delta Dunaje v Bulharsku a další. Přitom většina národních parků a biosférických rezervací východní Evropy mají v průměru desetinu rozlohy oproti vyhlášené ploše ochrany Šumavy, dokonce jedinečná BR a NP Bělověžský prales má rozlohu pouze o něco málo větší než 5 tisíc ha! Jistě vznikají otázky proč a k čemu je to dobré, resp. proč je to tak špatné.**

Vznik a vyhlášení NP Šumava následovalo po „něžné revoluci“, přičemž z dnešního pohledu je zřejmé, že toto rozhodnutí vznikalo v revoluční náladě, doprovázeno vznikem rezortu životního prostředí a potřebná odborná diskuse o cílech, předmětu a plošném rozsahu (hranicích) NPŠ chyběla. To se pak negativně promítlo do nekoncepčnosti ochrany přírody a chaotických změn v režimu managementu. Jednou se chránily určité taxony, jindy biotopy a vše dovršila ideologie bezzásahovosti.

Politika územního rozvoje ČR (PÚR ČR)

Politika územního rozvoje ČR je novým celostátním strategickým dokumentem, přijatým Usnesením vlády ČR č. 251/2006. Podle nového stavebního zákona č. 183/2006 Sb. "určuje ve stanoveném období požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech, zejména s ohledem na udržitelný rozvoj území, a určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů". Politika územního rozvoje je nadřazeným nad územně plánovací dokumentace krajů a obcí, resp. je "závazná pro pořizování a vydávání Zásad územní rozvoje (nové pojmenování územněplánovací dokumentace krajů), územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. Politika územního rozvoje ČR pro oblast Šumava uvádí:

"Přírodně cenná a společensky atraktivní oblast Šumavy má vysoký rekreační potenciál krajiny, který je potřebné rozvíjet a využívat s ohledem na udržitelný rozvoj území. V souladu s ochranou přírody posílit ekonomický a sociální rozvoj, zejména pro rozvoj drobného a středního podnikání v oblasti tradiční výroby a cestovního ruchu. Nutná je koordinace využívání území se sousedními spolkovými zeměmi Bavorskem a Horním Rakouskem."

PÚR ČR stanovuje rámcové podmínky a úkoly územního plánování pro odstranění problémů z hlediska udržitelného rozvoje území a pro rozvoj SOB1 Šumava:

- rozvíjet a využívat vysoký rekreační potenciál krajiny přírodně cenné a společensky atraktivní oblasti s ohledem na udržitelný rozvoj území
- posílit ekonomický a sociální rozvoj v souladu s ochranou přírody, vytvořit územní podmínky pro rozvoj celoroční rekreace a cestovního ruchu a místních tradičních řemesel
- rozvíjet zejména ekologické zemědělství, lesnictví a dřevozpracující průmysl
- koordinovat využívání území se sousední spolkovou zemí Bavorsko
- identifikovat hlavní póly a střediska ekonomického rozvoje a vytvářet zde územní podmínky pro zkvalitnění a rozvoj dopravní a technické infrastruktury, bydlení a občanského vybavení
- vytvářet územní podmínky pro rozvoj dopravní dostupnosti území a rozvoj přeshraničních dopravních tahů mezinárodního a republikového významu

- vytvářet územní podmínky pro propojení systému pěších a cyklistických tras se sousedními státy a koncepční rozvoj systému dálkových tras
- vytvářet podmínky pro rozvoj ekologických forem dopravy vč. železniční
- vytvářet územní podmínky pro řízenou nebo přirozenou obnovu lesních porostů.

Kriteria a podmínky pro rozhodování o změnách v území:

- vytvářet předpoklady pro dosažení vyvážených podmínek udržitelného rozvoje území v koordinaci s ochranou přírody a krajiny
- vytvářet podmínky pro zlepšení a stabilizaci životní úrovně obyvatel
- stanovit podmínky pro rozvoj zejména v oblasti ekologického zemědělství a zpracování dřeva
- zlepšit dopravní dostupnost území a přeshraniční dopravní vazby."

Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje (ZÚR PK) a Jihočeského kraje (ZÚR JČK), což je současná nadřazená územněplánovací dokumentace

ZÚR PK stanovují základní požadavky pro územní plánování kraje, týkající se území Šumavy, zejména:

- posílení stability osídlení a hospodářské výkonnosti ve specifických oblastech se sociálně ekonomickými problémy
- ochrana volné krajiny využitím zastavěného území a usměrněním výstavby v obcích, s cílem omezit vznik nových satelitních obytných lokalit vyvolávajících nadměrné infrastrukturní investice, vytvářející prostorově sociální segregaci s negativními vlivy na soudržnost obyvatel území
- v rekreačně atraktivních územích specifických oblastí usměrňovat lokalizaci a koncentraci vybavenosti především s ohledem na dopravní předpoklady a udržitelný rozvoj území
- ve velkoplošných chráněných územích preferovat ochranu a dotváření dochovaných krajinných hodnot před ostatními zájmy na využití území.

Specifická oblast Šumava

Kriteria a podmínky pro rozhodování o změnách v území:

Jihočeský kraj:

- Podporovat řešení směřující k vyváženosti zájmů ochrany přírody a zájmů na rozvoj socioekonomických aktivit a na rozvoj sportovního a rekreačního využívání oblastí.
- Podporovat řešení vytvářející podmínky pro zlepšení a stabilizaci životní úrovně obyvatel formou vytváření nových pracovních příležitostí a budováním chybějící veřejné infrastruktury, zejména v územích s vysokou mírou nezaměstnanosti a v územích ohrožených vysídlením.
- Stanovit podmínky pro citlivé a přijatelné využití rekreačního potenciálu oblasti s ohledem na nejcennější území s ochranou přírody.
- Podporovat řešení vytvářející podmínky pro rozvoj hospodaření se zaměřením na oblast ekologického zemědělství, výroby bioproduktů a obnovy tradiční řemeslné výroby citlivě využívající místní přírodní zdroje.
- Podporovat zkvalitnění a zlepšení dopravní dostupnosti území a vzhledem ke specifickým podmínkám příhraničního území vytvořit podmínky pro zkvalitnění přeshraničních dopravních vazeb, a to zejména v oblasti turistického a cestovního ruchu.

Plzeňský kraj

- Vytvářet předpoklady pro dosažení vyvážených podmínek udržitelného rozvoje území v koordinaci s ochranou přírody a krajiny.
- Vytvářet podmínky pro zlepšení a stabilizaci životní úrovně obyvatel.
- Vybavenost pro rekreační využívání území a ubytovací kapacity soustřeďovat především do sídel mimo území Národního parku Šumava a jejich zázemí.
- Využití území regulovat s ohledem na zachování příznivých podmínek životního prostředí a rekreačních předpokladů území. Posilovat tradiční podnikatelské aktivity, navazující zejména na rozvoj cestovního ruchu a rekreace, ekologické zemědělství a využití místních zdrojů, např. dřevní hmoty.
- Koordinovat zástavbu území v návaznosti na vytváření územních předpokladů pro rozvíjení systému přeshraniční dopravy, pěších a cyklistických tras.

Úkoly pro územní plánování obcí

Jihočeský kraj

- Situovat hlavní póly a střediska socioekonomického a hospodářského rozvoje zejména v rámci rozvojové osy nadmístního významu N-OS1 a do dalších středisek osídlení a do středisek cestovního ruchu, do ostatních částí území situovat zejména rozvoj sportovně rekreačních aktivit s ohledem na socioekonomické potřeby rozvoje kraje a s ohledem na přírodní hodnoty území.
- Situováním vhodných sportovně rekreačních a socioekonomických aktivit a doplněním kvalitní veřejné dopravní

a technické infrastruktury vytvořit předpoklady k celosezónní prosperitě území, k vytváření nových pracovních míst a ke stabilizaci životní úrovně obyvatel v této oblasti.

- Při řešení rozvojových ploch zpřesnit vymezení navržených ploch s ohledem na konkrétní podmínky v řešeném území, zejména s ohledem na ochranu přírody a krajiny.
- Při urbanizaci území připustit vznik i jednotlivých zařízení a objektů s funkcí zaměřenou na ekologické zemědělství a obnovu či údržbu kulturní krajiny ve spojení s oblastně tradiční drobnou řemeslnou výrobou a službami v oblasti rekreace, sportu a turistického ruchu šetrného k přírodě.
- Řešit kromě vymezené Severojižní – Pasovské rozvojové osy i kapacitní dopravní napojení vymezených sportovně rekreačních ploch nadmístního významu, a to i formou rozvoje ekologické železniční dopravy v rámci projektu Šumavských elektrických drah.
- Vytvořit dostatečně hustou síť hraničních přechodů na turistických stezkách tak, aby byla zajištěna optimální propustnost krajiny, a to i ve vazbě na zahraniční centra turistického a cestovního ruchu.

Plzeňský kraj

- Rozvoj jednotlivých obcí koordinovat podle územní studie Šumavy.
- Zabezpečit podmínky pro lokalizaci tradičních podnikatelských aktivit v sídlech a jejich zázemí se zohledněním požadavků na udržitelný rozvoj území.
- Vytvářet podmínky pro dokompletování technické infrastruktury a vybavenosti pro cestovní ruch.
- Plochy pro bydlení, ubytování a služby vymezovat přednostně v sídlech a jejich zázemí, ve velkoplošných chráněných územích pouze v sídlech a jejich těsném zázemí.
- Posilovat stabilitu osídlení v malých sídlech i včetně přiměřeného rozvoje druhého bydlení.
- Vytvářet podmínky pro komplexní využití rekreačního potenciálu území s ohledem na místní podmínky a při minimálních negativních dopadech na životní prostředí.
- Koordinovat územně plánovací činnost příhraničních obcí a územní rozvoj oblasti s německou stranou.
- Do územních plánů zapracovat návrhy změn vedení silnic II/145, II/169, II/171, II/190, II/191 a II/192 včetně výhledů, které budou zapracovány jako územní rezervy.
- Vytvářet podmínky pro dokompletování středisek cestovního ruchu a pro doplnění a zkvalitnění technické infrastruktury v jednotlivých sídlech.
- Nepřipouštět vymezování nových ploch pro bydlení bez vazeb na zastavěné území.
- K obnově zaniklých sídel přistupovat pouze v případech zajištění obsluhy území při zohlednění požadavků ochrany přírody a krajiny, přičemž se nejedná o sídla, která leží uvnitř velkoplošných zvláště chráněných území přírody.

V koncepci ochrany přírodních hodnot území je stanovena ochrana vzácných horských reliéfů Šumavy, kde platí absolutní prioritní ochrana přírody a krajiny, ochrana historických způsobů využívání území vč. způsobů a typů zástavby.

Na SOB1 bezprostředně navazuje rozvojová oblast nadmístního významu Klatovy RO2, rozvojová oblast nadmístního významu Sušice RO5 a specifická oblast nadmístního významu podhůří Šumavy SON2.

Další dokumenty

Poradní sbor Úmluvy o biologické rozmanitosti (Covention on Biological Diversity - CBD, SBSTTA) ve spolupráci s Programem OSN pro životní prostředí (United Nations Environmental Programme - UNEP) a Světové organizace cestovního ruchu (World Travel Organisation - WTO) vypracoval Zásady pro aktivity související s udržitelným rozvojem cestovního ruchu (CR) a biologickou diverzitou na území zranitelných ekosystémů. Udržitelný rozvoj znamená zajistit management k plnění ekonomických, sociálních a estetických potřeb tak, aby zůstala zachována kulturní identita, základní ekologické procesy, biodiverzita a podporovány biosystémy.

Tzv. Berlínská deklarace z r. 1997 vyjadřuje vazby biodiverzity a udržitelnosti CR. Uvědomělý a odborně orientovaný CR, zejména ekoturismus, vede k úsilí o uchování stavu místních ekosystémů. Masový, nešetrný konzumní CR však vytváří neúnosný tlak na místní ekosystémy, vede k ohrožování biodiverzity buď přímým poškozováním (sběr, sešlap, usmrcování, rušení), nebo nepřímým omezováním cenných biotopů, ničením či poškozováním habitatů flóry a fauny vč. světelného, tepelného a hlukového znečištění či fragmentací krajiny. Mezinárodní projekty orientované na příznivý vztah CR a biodiverzity jsou podporovány mj. organizací GEF a Rozhodnutím EU č. VI/14. Příznivé trendy CR a turismu je možno uvést např. v Rakousku a Švýcarsku, v ČR byla zpracována Koncepce státní politiky CR (MMR 2002).

Korektní řízení horských zdrojů a socio-ekonomický rozvoj zdejších obyvatel si zasluhuje okamžité zásahy a opatření (viz Agenda 21, kap. 13: Péče o křehké ekosystémy - Udržitelný rozvoj horských oblastí). Tento požadavek je rovněž zmíněn v dokumentu Mezinárodní spolupráce pro udržitelný rozvoj horských oblastí, přijatém na Světovém summitu udržitelného rozvoje v roce 2002 v Rio de Janeiro.

Ing. Václav Mazín, Ph.D. uvádí

Soustava Natura 2000, směrnice 79/409 EHS a 92/43 EHS, které jsou začleněny do zák. č. 114/1992 Sb., je soustava chráněných území, kterou společně vytváří členské státy EU a je určena k ochraně nejvzácnějších a nejvíce ohrožených druhů živočichů, rostlin a stanovišť. Záměrem je ochrana biologické rozmanitosti. Cílem této zvláštní ochrany je zachování příznivého stavu předmětu ochrany, tzn. ve stavu stejném nebo lepším, než v okamžiku vyhlášení. Při vymezení území Natura 2000 v roce 2000 došlo k překrytí území NP Šumava, k čemuž může dojít podle předpisu 92/43 EHS. Otázka však je, jaký to má v tomto případě nejvyšší úroveň ochrany (NP) význam. K. Brezova.web.cz uvádí: „Idea soustavy Natura 2000 se v EU prosazuje jen obtížně. Není tajemstvím, že tyto směrnice jsou nejhůře naplňované v rámci EU. Směrnice působí jako vědecký projekt a jsou proto brány benevolentně a různými způsoby politicky upravovány. Směrnice říkají, že odborné principy musí absolutně dominovat, zároveň se však musí brát v úvahu i požadavky hospodářství. Natura 2000 tak bude mít šanci zabránit velkým destruktivním projektům, jejichž dopady na přírodu jsou nezvratné“. Zdá se, že ani Natura 2000 nedokázala zabránit nezvratným dopadům nečinnosti a bezzásahovosti na území Šumavy. Jestliže je třeba tetřev hlušec indikátorem biodiverzity krajiny a biocenóz NP Šumava a jeho přirozeným prostředím je foton bezlesí a lesa, pak v lokalitách s jeho sledovaným výskytem toto jeho přirozené stanoviště od vyhlášení NATURY 2000 postupně zaniká. Bezlesí zarůstá náletem smrku a les z nepůvodního smrkového společenstva usychá po napadení kůrovcem. Vedle území Natura 2000 byl na území NP a CHKO Šumava vymezen Územní systém ekologické stability (ÚSES) jako síť biocenter a biokoridorů neregionálního, regionálního a lokálního významu, které umožňují existenci, migraci a komunikaci přirozených a přírodě blízkých společenstev. Tento institut je vhodné uplatňovat v podmínkách labilní, degradované krajiny intenzivně využívaných zemědělských oblastí, kde došlo ke ztrátě základních funkcí bioty, nikoli však v podmínkách přirozených a přírodě blízkých biocenóz chráněné Šumavy.

E.3. Zonace a zákon o NP Šumava

Kde je vůle, tam je i cesta.

G. B. Shaw

Politici a úředníci musí fungovat nikoliv jako autoritativní státní „vrchnost“, formulující sami ochranné vize, ale jako služebníci veřejnosti a moderátoři jejich diskuze s odborníky. Ideologové bezzásahovosti ve zkulturněné krajině programově likvidují rodinné stříbro – krajinu Šumavy pro imaginární vizi kočičího zlata – virtuální divočinu Šumavy.

Před přípravou návrhu zákona o Šumavě je třeba:

- odsouhlasit s místním obyvateli skutečně demokraticky dlouhodobé zásady provozování národního parku, které reflektují i ekonomickou stránku
- přehodnotit kategorizaci, velikost a zonaci velkoplošných území ochrany přírody Šumavy, tj. BR UNESCO, EVL, PO, NP, CHKO (každá má jinou hranici)
- vyložit pojem bezzásahovost ve zkulturněných biotopech Šumavy, který nikdy nebyl odborně definován a pozitivně zhodnocen, neboť tam se zcela degraduje původní biodiverzita
- vyložit zvyšování prakticky nepřístupné I. zóny nad 20 % a v dalším výhledu nad 30 % (neboť kdyby opravdu se ukázala racionální potřeba, dokážeme velmi rychle novelizovat jakýkoliv zákon), přičemž inspektoři Evropské komise (přivolaní na základě podporovaných soukromých žalob eurokomisaři), prohlásili, že přijatá zonace je pouze naší interní záležitostí
- umožnit výchovně vzdělávací funkce obnovením přístupu býv. vymezených turistických tras
- podle předchozí usance sledovat a min. po pěti letech vyhodnocovat dopady ochrany přírody na trvalou udržitelnost environmentální, ale i ekonomickou a sociální.

Zákon o Šumavě by měl vycházet z vyčísleného ekonomického přínosu jako faktor veřejné podpory, avšak ten je dlouhodobě propadající nejen pro vymezené území NPŠ, ale i další návazná chráněná území a celý region Pošumaví, ve vazbě na uskutečňovaný vynucovaný bezzásahový způsob ochrany přírody, omezování přístupnosti a další problematické požadavky (L. Miko a tzv. „stínová vědecká rada“: „obnovení

naší identity s vlky a medvědy“).

Pokud nevznikne Zatím zákon o Šumavě jako široká společenská dohoda, ale operativní manipulací aktérů bezzásahovosti, pak se nemůže dlouhodobě stát funkčním nástrojem. **Zákon o Šumavě zatím vznikl ad hoc pouze politickým přetlakem zásadních vůdčích názorových směrů a neměl své opodstatnění, vzhledem k rámcové analýze požadované bezzásahovosti a jejích dopadech.** Zpracovaný text rozsáhle dokládá environmentální, ekonomickou i sociální škodlivost živelně zaváděné neúměrné bezzásahovosti v kulturním prostoru „mírně zdivočelé“ Šumavy a jejího překotného zavádění. **Protože zločinné ideologické požadavky rozsáhlé „výroby virtuální divočiny“ na Šumavě (podporované vysokými „českými“ úředníky EK) neutuchají, bude zřejmě nutno uvedenou situaci v rámci EU řešit soudně. Podstatou je skutečnost, že svévolným výkladem a pojetím „ochrany přírody a krajiny“ nejsou respektována práva obcí, uživatelů chráněné Šumavy a trvalá udržitelnost dotčených území dle obecných směrnic EU. Velkoryse vymezený NP Šumava začíná postrádat smysluplnost. Náš největší národní park Šumava nebyl zřízen zákonem, ale pouze Nařízením vlády a tak existuje „protizákonně“ již téměř čtvrt století, neboť zákon o ochraně přírody říká, že NP se zřizuje zákonem. Sousední NP Bavorský les je třetinový, bez obcí, zatímco na naší straně byl NP vyhlášen na katastrálních územích 22 obcí. Obce v NPŠ se sdružily do Svazu obcí NP Šumava s cílem hájit oprávněné zájmy občanů. Na území NP mají obce své pozemky a nemovitosti, obvykle lesy, ale i řada dalších právnických a fyzických subjektů. Ve městech Kašperské Hory a Vimperk platí usnesení městského zastupitelstva o vystoupení z NP, pokud nedojde k dohodě. **Dogmaticky prosazovaná bezzásahovost ve zkulturněných biotopech v reálné situaci Šumavy, je zcela nesmyslným, reálně neodůvodněným, zločinným hazardem. V případě vyhlášení „divočiny“ (dle kategorizace IUCN I.b), by zonace Šumavy pozbývala svůj smysl, neboť by byla totálně znepřístupněna.** Návrh zákona o NP by měl být projednán a odsouhlasen obcemi na území NP a připomínkován jednotlivými ministerstvy.**

NP Šumava byl rozčleněn na tři zóny, které se postupně naoktrojovaně upravovaly v prospěch bezzásahovosti a vyloučení turistů

- I. zóna (přísná přírodní): území s nejvýznamnějšími přírodními hodnotami (rašelinště, smíšené lesy, horské smrčiny, reliktní bory, suťové lesy). Cílem zachovat genofond původních populací všech druhů zdejších lesních dřevin, vytvořit podmínky pro jejich další, pokud možno přirozený vývoj s minimalizací zásahů člověka. Původně stanovený podíl 13 %, tj. 8973,9 ha byl dlouhodobě „pokoutně“ rozšiřován na 22,9 % a neprojednanou bezzásahovostí rozšiřován až na 30 % (16 tis. ha). Turistům byl omezován přístup jen po značených turistických trasách (přičemž i historické turistické trasy byly znepřístupňovány)
- II. zóna (řízená přírodní): zahrnuje člověkem pozmeněné lesní a zemědělské ekosystémy. V této zóně probíhá hospodářská činnost, jejímž cílem je udržení přírodní rovnováhy s co nejširší druhovou rozmanitostí a postupné přibližování lesních ekosystémů přirozeným společenstvům přírodě blízkým hospodařením. Původně stanovený podíl 83 %, tj. 57 294,9 ha, byl pokoutně snižován na 74,0 % a posléze na 50-40 %. Tato zóna je využívána k turistice a rekreaci.
- III. zóna (okrajová): osídlená území a člověkem značně pozmeněná, citlivě lesnický a zemědělsky obhospodařovaná. Původně stanovený podíl 4 %, tj. ca 2800 ha, byl snižován na 3,1 %, avšak reálná potřeba je 20-30 %.

Aktualizované směrnice k vymezování zón NP z r. 2009

I. zóna

Do I. zóny (přísné přírodní) se zařazují území s významnými přírodními hodnotami, zejména přirozené nebo málo pozmeněné ekosystémy (lesní i nelesní), většinou schopné samořídících funkcí a významné lokality s výskytem geologických a geomorfologických útvarů, zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a jejich společenstev, především s ohledem na následující kritéria:

- reprezentativnost a unikátnost z hlediska biologické rozmanitosti (biodiverzity)
- stupeň přirozenosti ekosystémů
- reprezentativnost a unikátnost z hlediska geologického a morfologického
- max. kompaktnost jednotlivých zón ochrany přírody
- délka samovolného vývoje.

Nejpřísnější režim ochrany se stanovuje pro I. zónu, do které se zahrnují přírodně nejhodnotnější nebo nejzranitelnější části přírody NP a z důvodů arondace vymezené plochy této zóny též případně dílčí lokality bezprostředně plošně na tuto zónu navazující. Arondací je možno předmětnou plochu zóny rozšířit maximálně o 1/3. Dnes činí rozloha I. zóny cca 14 %, záměrem Správy NP bylo scelení roztráštěných 135 lokalit I. zón a jejich rozšíření min. na 20 - 50 %,

optimálně 50 - 70 %, což bylo uváděno jako potřeba zdárného fungování národního parku.

III. zóna

Do III. zóny (okrajové) se zařazují území s pozmeněnými ekosystémy a člověkem využívaná území. Jednotlivé samostatné části III. zóny nemají mít výměru menší než 5 ha. Zařazují se sem:

- území, kde zastavěné pozemky, stavby a pozemky tvořící se stavbami funkční celek činí alespoň 50 % plochy území
- pozemky sloužící k produkci zemědělských plodin
- býv. hospodářské lesy se zjednodušenou prostorovou a druhovou skladbou, zemědělské pozemky a vodní plochy (toky) vhodné k šetrnému lesnickému, zemědělskému, mysliveckému, rybářskému a rekreačnímu využívání.

Cílem III. zón by mělo být udržení a podpora podmínek pro trvalé bydlení, služby, zemědělství a potřebné zázemí pro turistiku a rekreaci. Dnes činí rozloha III. zón pouze 4,95 % plochy NP, přičemž obce v roce 2000 požádaly o zvětšení III. zón ve vazbě na sídelní lokality. Požadavkem obcí je, aby území, kde je omezen vstup a pohyb obyvatel a návštěvníků nezačínala za jejich humny.

K vymezení zón NP byl vydán Metodický pokyn č. 6 MŽP k vymezení, a dokumentování zón ochrany přírody v národních parcích ČR (Vě MŽP č. 10 /XIV 1994). V Metodickém pokynu se uvádí: Zonace nestanoví způsob péče o jednotlivá stanoviště. Ten stanoví plán péče na základě vyhodnocení stavu biotopů s ohledem na cíle ochrany národního parku. Území ponechaná samovolnému vývoji se vymezují na základě stavu biotopů bez ohledu na zonaci.

Návrh zonace národního parku bude ministerstvem následně projednán s dotčenými obcemi a se zástupci příslušného kraje. Připomínky obcí budou vypořádány a návrh zonace upraven na mezirezortním řízení. K výše uvedenému Metodickému pokynu byl vydán Dodatek č. 1 (Vě MŽP č. 7 / XVI 2006), který upravuje způsob projednávání návrhu zonace takto (účinnost od 25. 5. 2006, avšak oficiálně vyšlo až po 10. 7. 2006):

- návrh zonace NP zakreslený v katastrálních mapách spolu s textovou částí připraví ve smyslu § 40, odst. 1 správa NP
- **správa NP následně dohodne ve smyslu § 20, odst. 3 zákona návrh zonace se zástupci obcí, delegovanými do rady NP**
- **nedojde-li k dohodě, předloží rada NP dle § 20, odst. 4 zákona návrh zonace se svým stanoviskem řediteli sekce ochrany přírody a krajiny MŽP k rozhodnutí ve smyslu organizačního řádu MŽP**
- MŽP projedná dohodnutý návrh zonace dle § 40, odst. 2 zákona a dále postupuje v souladu s platnou právní úpravou a legislativními pravidly vlády.

Pro zonaci CHKO na LPF/PUPFL byla obecně stanovena mírnější kritéria (RNDr. Kender, 2000), avšak na Šumavě byla svévolně vymezována jako v NP (Královský hvozd)

I. zóna přírodní jádrová

Charakter: Přírodě blízká a přirozená lesní společenstva málo pozmeněná člověkem. Míra shody a přirozené a současné druhové skladby by měla být nejméně 60-70%. Porosty by měly úplně nebo v drtivé většině reprezentovat místní populace genofondu. Porosty by měly být alespoň pomístně víceetážové, nejméně však na 5-10 % plochy segmentu. V bylinném patře převažují přirozená bylinná společenstva. Charakter prostředí podmiňuje výskyt kriticky a silně ohrožených druhů rostlin a živočichů. Na většině plochy segmentu jsou přítomny unikátní a nadregionálně významné geomorfologické fenomény.

Cíl: Uchování a obnova lesních společenstev a jejich druhové diverzity.

Management: Účelové a nejjemnější formy lesního hospodářství (zpravidla maloplošné formy podrostní s přechody ke skupinově výběrnému hospodaření) a na vybraných částech v odůvodněných případech (významných rezervací) ponechání samovolnému vývoji. Při obnově využívat výhradně geneticky původní materiál, udržovat nebo zvyšovat míru přirozené druhové skladby a rozšiřovat víceetážové porosty.

II. zóna polopřirozená a ochranná

Charakter: Lesní porosty s významně pozmeněnou druhovou skladbou a zjednodušenou prostorovou výstavbou a s uchovanou mozaikou fragmentů přírodě blízkých lesních společenstev. Míra shody přirozené a současné by měla být nejméně 30-60 %. Porosty by měly ve většině nebo alespoň ve významné míře reprezentovat místní populace genofondu. Porosty jsou většinou stejnověké nebo pouze výjimečně víceetážové, zpravidla do 5 % plochy segmentu. V bylinné skladbě jsou ve významné, ne však převažující míře přítomna přirozená bylinná společenstva. Charakter prostředí podmiňuje výskyt alespoň ohrožených nebo silně ohrožených druhů rostlin a živočichů. Na významné části plochy segmentu jsou přítomny nadregionálně hodnotné geomorfologické fenomény.

Cíl: Uchovat druhovou rozmanitost lesních společenstev a přiblížit se přirozené druhové skladbě obnovovaných porostů.

Management: V porostech s geneticky a druhově přírodě blízkou druhovou skladbou zpravidla maloplošné formy podrostního hospodaření a na vybraných částech v odůvodněných případech s přechody ke skupinově výběru. V ostatních porostech i maloplošné pasečné a násečné hospodaření. Udržovat a celkově zvyšovat míru přirozené druhové skladby alespoň na 50-60 % a zvýšit podíl víceetážových porostů.

Původně byla vytypována 4 „jádrová“ území:

- Modravské slatě s horskými a podmáčenými smrčiny (jež byly bezzásahovostí zlikvidovány) a tetřevem
- Třístoličník – Trojmezna s ledovcovým karem, horským pralesem (který bezzásahovostí byl zlikvidován) a výškově zonovanou vegetací (smrkové bučiny, papratkové smrčiny)
- Křemelná s blatkovými bory, rašeliništi, územím VVP a tetřívkem
- Vltavský luh s údolními rašeliništi, mokřady a blatkovými bory.

Postupně pak požadavky na bezzásahová území dále rychle narůstaly, s tím, že některá území jsou označena jako přípravná, pro jejich předání přírodním procesům a živlům.

Z výše uvedených směrnic je patrné, že šumavské, převážně monokulturální smrkové porosty, ve velké míře neodpovídají ani kritériím CHKO natož NP. Ideologicky je však fundamentálními „naturisty“ požadováno vytvoření virtuální „divočiny“ pokud možno bez lidí, avšak divoký přechod není v souladu se stávajícími podmínkami, neboť z polokulturálního lesa s absencí druhů přirozených porostů nelze samočinným vývojem předpokládat vznik přírodního lesa.

Samovolný bezzásahový vývoj pomocí přírodních procesů, který je základním požadavkem ideologů divočiny, je bez obrovských environmentálních, ekonomických a sociálních škod možný jen v přírodních biotopech.

Deficit demokracie je tím, co trápí Šumavu, aneb o nás bez nás. Co vlastně chrání NP Šumava a pro koho?

Ing. Antonín Schubert, předseda Svazu obcí NP Šumava a starosta Modravy

Skupina zástupců Šumavy uskutečnila v květnu 2013 pracovní cestu po národních parcích Velké Británie. Návštěva směřovala do dvou NP v Anglii – Peak District a dvou NP ve Skotsku – Cairngorms, Loch Lomond a Trossachs, Nothhumberland. Do Velké Británie jsem nejel kvůli ochraně druhů či biotopů, hlavním cílem bylo seznámení s uskutečňovanou ochranou přírody v tradiční demokracii. Již dávno upozorňuji na skutečnost, že porovnávat Šumavu s Bavorským lesem příliš nelze, především pro rozvinutost německé a české demokracie. I s vědomím tohoto rozdílu jsem však obtížně skrýval úžas nad stabilitou a spravedlností systému, který jsem měl možnost poznat na Britských ostrovech. Většinovými vlastníky území tamních národních parků jsou soukromé osoby. Už to znamená, že vyhlášení národního parku se neděje na základě diktátu a planých slibů, ale na základě dohody a principu pevných pravidel a jejich dodržování. A je jedno, zda jde o nejstarší britský národní park vyhlášený v r. 1951, anebo o park vyhlášený v r. 2004. Národním parkem se tak vyhláší a označuje území, se kterým souhlasí zejména tamní region. Hlas mezinárodních organizací na ochranu přírody je výhradně poradní a v žádném případě není silnější, než vůle lidí, kteří na území parku žijí. Pravidla pro území britských národních parků vyplývají z jasných a neměnných dlouhodobých cílů. Český „zázrak“ spočívá v tom, že dokážeme strategii péče o území změnit klidně 3x do roka, pokud v tomto období dojde ke změně vlády a nástupu nového ministra, který jmenuje nového ředitele parku. Takové „zázraky“ ve Velké Británii nedokáží. Kupříkladu management plán pro NP Cairngorms je vypracován na 50 let. A co takový management plán obsahuje?: Zásady ochrany přírody a krajiny, zlepšení přístupnosti národního parku k jeho poznávání všemi cílovými skupinami, zlepšování ekonomiky území, rozvoj regionu a konečně PR a marketing s cílem zvýšení zájmu veřejnosti. Ředitelé tamních NP jsou mimo jiné spoluodpovědní za regionální rozvoj a přirozeně se na tomto rozvoji aktivně podílejí. Bylo pro mě velmi bolestné poslouchat ředitele NP Peak District Jima Dixona, který za pomoci masterplánu zcela zásadně pomohl regionu národního parku. Laické veřejnosti pojem masterplán pravděpodobně nic neříká, ale obdobný projekt téhož názvu byl plánován i na Šumavě. Jako mnoho jiných plánů, které jsou nám řadu let předkládány, i šumavský masterplán byl pouze prostředkem k manipulaci, ze kterého nevzešel žádný užitek. Z britské mise by se dalo upozornit na mnohé, ale jedno poznání je velmi zásadní. Od řady přírodovědců, politiků, býv. ministrů a aktivistů slyším rady, jak to v národních parcích Evropy dělají jinak a lépe než na Šumavě. Viděl jsem již mnohé a jsem si čím dál jistější, že největší rozdíl mezi Šumavou a dalšími evropskými parky spočívá především v přezíravosti ochránců přírody vůči místním obyvatelům. Ti jsou, spolu s divočinou, přirozenou součástí příběhu jménem Národní park Šumava. Slovo divočina v Británii neznámá, že by byl takového území vyhánění domorodci a území přestalo vytvářet měřitelné ekonomické hodnoty. Divočina je marketingovou pozvánkou, která u návštěvníků vyvolá zájem, na jehož

základě se ochrana přírody stává životním stylem. Spojené království je bezpochyby zemí, kde si královská rodina, vláda a parlament plně uvědomují svoji odpovědnost jak za přírodu, tak i za lidi, kteří jsou její nedílnou součástí.

Předseda Světové komise pro chráněná území Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) Nikita Lopoukhine (Lopuchin) se údajně písemně obrátil na našeho ministra životního prostředí Tomáše Chalupus obavou o budoucnost Národního parku Šumava. Učinil tak v kontextu připravovaného zákona o Národním parku Šumava. Za dvacet let bylo o šumavské kůrovcové specialitě napsáno či řečeno mnoho laických i odborných názorů v různé kvalitě. Názor pana předsedy světové komise však, dle mého názoru, vysoce ční nad odbornými, politickými, ombudsmanskými, selskými či fundamentalistickými názory na Šumavu. Pan Lopoukhine ve svém dopise píše: „Velké části šumavských lesů jsou nezkažené habitaty, což odůvodňuje jejich určení jako národního parku (kategorie IUCN II)“. Toto tvrzení je absurdní v kontextu faktu, že od 16. století probíhala v šumavských lesích, až na maloplošné výjimky, jejich přeměna na hospodářský les. Výsledek přerodu byl základem pro vyhlášení největšího lesnatého národního parku široko daleko a ani uplynulé dvacetiletí ponechávání některých částí šumavské přírody svému osudu nemohlo vytvořit 93% přírodní zóny parku, jak píše pan Lopoukhine. Názor pana předsedy se dle jeho sdělení opírá o informace řady členů WCPA a IUCN, kteří ho informovali o svých vážných obavách. Z toho usuzuji, že pan předseda nikdy na Šumavě nebyl, jelikož mimo vyjmenované významné populace rysa, puštika bělavého a losa evropského, by nezapomněl na tetřeva hlušce (coby ptáka roku 2012) či kulíška nejmenšího. Avšak mimo vyjmenované druhy je Šumava domovem člověka. Na to pan předseda zapomněl a nezbyvá než doufat, že nepatří mezi ty, kteří chtějí vyexpedovat šumavský lid mimo území národního parku, jak je tomu pravděpodobně u těch, z jejichž informací vycházel. Co je však na celém dopise zarážející je hodnocení ekonomického přínosu. Pan Lopoukhine zřejmě nemá informaci, že stávající I. (přírodní) zóna má 13 % výměry národního parku. Návrh zákona o národním parku, který jsem považoval za konsensuální produkt zástupců pracovní skupiny ministra Chalupy, předpokládá navýšení na 26%. Pokud dobře počítám, tak dochází k rozšíření přírodní zóny a nikoliv k jejímu zmenšení, což je v rozporu se zásadami uvažovanými v 5. cíli strategického plánu, jak hartusí Lopoukhine. Kde však příslušný komisař vyvěstil názor, že aktivní ochrana proti kůrovcům může mít pozitivní vliv na turistiku a místní ekonomiku? O Šumavě už bylo řečeno mnoho hloupostů, ale tato hloupost může kralovat. Přesto dopis pana Lopoukhina přináší zásadní informaci. Kategorie II dle IUCN znamená 93% přírodní zóny. To Šumava nesplňuje a nikdy, pokud budou v české kotlině žít lidé, splňovat nemůže. Je na vládě české republiky, která v roce 1991 šumavský park vyhlásila, aby jasným stanoviskem zamezila mezinárodně šířeným hloupostem, které degradují Šumavu „na prostor určený významné populaci losa evropského“.

Vyjádření býv. ředitele NP Šumava PhDr. Jana Stráského k zákonu o Šumavě (zkráceno – HN 21.2.2013)

Do roku 2013 vstoupil NPŠ v období dokončování příprav „Planu péče o NPŠ“ na období dalších 15 let. Rozvíjí se náročný program ochrany šumavského bezlesí, neboť dlouhodobými spory o „bezzásahovost“ došlo k zarůstání nejméně poloviny původního bezlesí, které tvoří významnou složku šumavské krajiny. Tento program souvisí s budováním ekofaremu na území Šumavy, které zajistí údržbu i využití bezlesí a zvýšení bezpečnosti a komfortu návštěvníků.

Mnohé záměry souvisí se souběžně připravovaným návrhem zákona o NP Šumava. Probíhají jednání o nové zonaci parku - stávající z r. 1995 se 135 ostrůvky I. zón na 13 % NP již nikomu nevyhovuje, dlouhodobý spor je o velikost I. zóny. Připomínám, že návrhů zákona o Šumavě bylo za 22 let existence parku napsána řada a všechny skončily ve stoupě. Naposled byl předložen návrh Plzeňského kraje a nový ministerský. Mluví se o nebezpečí likvidace parku (zřízeného dost překotně v r. 1991), ale v žádném návrhu takové stanovisko není, mluví se o nebezpečí developerů a nebezpečí změny na lunapark, ale žádné davy investorů na výstavbu infrastruktury nevidím. Nesmyslem však je požadavek bezzásahové Šumavy na 75 % území. Vzniká otázka, zda tento zákon potřebuje a co od něj očekáváme. Motiv plzeňského návrhu vyplývá nejen z kůrovcové hrozby, ale i potřeby zajištění prostoru pro šumavské obce a zaměstnanosti obyvatel a také péče o návštěvníky, kterých je ročně asi 1000 x více než obyvatel obcí a také z dostupnosti a prostupnosti Šumavy. Oba zákony sledují „vyšší stabilitu parku, tj. dlouhodobé dodržování přijatých podmínek a přesnější vymezení předmětů ochrany a základních pravidel, neboť v Praze se říká že Šumava nepatří jen Šumavanům, avšak na Šumavě, že z Prahy by se nemělo rozhodovat, kam může jít Šumavák na houby. Význam zákona nelze však přeceňovat. Kompromis nad ním není a nebude trvalým kompromisem mezi velmi odlišnými

představami jednotlivých aktérů o osudech Šumavy v 21. století, ale pro nejbližší období je velmi potřebný.

Ing. Ivan Žlábek, nejdéle sloužící ředitel NP a CHKO Šumava (1994-2003), k řízení lesních ekosystémů v NPŠ vysvětloval (v r. 2007 a 2013)

Hlavním cílem lesníků je zachovat všechny funkce lesních ekosystémů v určité rovnováze, zatím co přírodovědci preferují fázi rozpadu lesních ekosystémů jako součást jejich vývoje, přičemž naším cílem je lesy v NP převést do stavu, kdy dosáhnou určitého stupně samoregulace a jejich rozpad bude pozvolný a co nejvíce blízký přirozeným přírodním procesům (v rámci poplatnosti módní bezzásahovosti). V I. zónách byla snaha zajišťovat ochranný a udržovací management lesa, průběžný udržovací management bezlesí (pastva a kosení) a za mimořádných okolností specifická opatření, např. hašení požárů či potřebné zásahy při zvýšeném riziku rozšíření kůrovců, přičemž 20 % kůrovcového dřeva se ponechávalo na místě. - V lesích jsme zlikvidovali rozjetou kůrovcovou kalamitu, kůrovce jsme dostali do základního stavu, takže jsme věděli, že nám porosty nebudou plošně usychat. Jak vypadá Šumava teď, vidí všichni, na Šumavě se kůrovec zase pustil z dohledu. Na podzim (2013) jsem byl v lese na Srňsku a chtělo se mi brečet. Nechápu, jak tam mohli některé porosty nechat uschnout, které byli uměle založené a geneticky nehodnotné, založené pro ekonomický efekt. Vypadáme jako cvoci. Kdyby se alespoň polovina odvezla – lesnímu personálu jsem říkal, jak mohli takovou spoušť dopustit, řekli mi, že takové měli příkazy. O svěřené lesy jsem se staral, nechápu takové zvěrstvo. **Šumavské lesy by měly směřovat k přirozené druhové skladbě, samozřejmě, že příroda si opět sama nepomůže a budeme ji muset citlivě pomoci.**

Co ukázaly výsledky leteckého snímkování lesů NPŠ (výňatky)

Mgr. Jiří Mánek, Ing. Pavel Němčák, 2013

Podrobné infračervené snímky rozlišují jednotlivé suché a zdravé stromy. Od počátku existence NP v r. 1991 až do konce roku 2006 bylo na celém území NPŠ celkem 1326 ha porostů s uschlým horním stromovým patrem. Zatímco za prvních 15 let existence NPŠ uschlo něco přes 1000 ha smrkového lesa, v l. 2008-2011 usychalo 1000-1200 ha lesa každý rok v důsledku žíru kůrovců, ačkoliv veřejnosti bylo v l. 2007-2011 předkládáno, že kůrovec je pod kontrolou. Podle analýzy posledního leteckého snímkování narostla plocha suchého horního stromového patra za období mezi IX.2011-IX.2012 pouze o 17 % toho, co odeschlo za stejné období r. 2011. V bezzásahových oblastech již kůrovec nemá prostor se množit, protože téměř veškerý pro něho atraktivní („dospělý“) smrk zahubil. Plocha smrků, které byly napadeny kůrovcem a následně pokáceny z důvodů zamezení jeho dalšímu šíření byla v uplynulém období (IX.2011-IX.2012) 149 ha, což je nejmenší nárůst plochy pokácených lesů za posledních 6 let. Kůrovcová kalamita je u konce, historie šumavských lesů takovou nepamatuje. **Před 19. stoletím nikdy nebylo na Šumavě tolik smrkových monokultur jako dnes – zastoupení smrku z přirozených 50 % vzrostla na 80 %. Kdyby se v r. 2006 proti kůrovci zasáhlo, nemusela se kalamita rozvinout!!!** (Do kůrovcové kalamity nejsou započítány větrné polomy).

O počátcích bezzásahovosti v kulturní Šumavě

Ing. Vladimír Valenta, CSc., poradce ministra RNDr. M. Kužvarta

Proti obsesivní fikci bezzásahovosti jsme zásadně vystoupili v době našeho působení na MŽP v letech 1998-2002 za ministra Miloše Kužvarta. Bohužel spolčení ultragreen maniaků se podařilo Miloše Kužvarta načasovanou pomlouvačnou kampaní očernit a odstavit a zmocnit se MŽP v červenci 2002. Nástup Ambrozka a Mika na MŽP znamenal bartolomějskou noc pro ochranu lesů: náměstek pro ochranu přírody a krajiny Josef Běle byl pučisty odklizen a nakonec propuštěn, odbor ochrany lesa byl zlikvidován, Žlábek byl propuštěn. Ředitelem NPŠ byl jmenován Alois Pavlíčko. Ale ani ten spolčení fikce "divočiny" nebyl dost po chuti. Teprve nástup Krejčího a Bursíka & spol. do funkcí znamenal frontální útok proti Zelené střeše Evropy. Oni jsou ti, kteří by měli jednou provždy spolu s „bláhovci“ stanout před "norimberským" tribunálem pro holokaust lesních ekosystémů. Leč oni mají tolik drzosti a svévole, že se opět naparují na půdě Parlamentu. Pereant peccatores a facies Dei, pereant memoria eorum! V této "gangsterské" demokracii (V. Havel 1997), která toleruje a amnestuje stamiliardové "loupeže za bílého dne"(W. Komárek 1994) však mají šanci na svatořečení.

Začátkem 70. let lesy v Krušných horách, Jizerkách, Krkonoších atd. masivně odumíraly vlivem přímých

emisí z elektráren i spadem kyselých dešťů a další oslabené porosty podléhaly náporu škodlivého hmyzu (obaleč, kůrovec atd.). Lidé umírali na choroby spojené se zhoršením ŽP (zdokumentoval MUDr. Radim Šrám, 1974 – 1989). Tehdy jsem místopředsedovi vlády a předsedovi Komise pro ŽP Ing. Stanislavu Rázlovi předložil návrh na odsíření elektráren v Podkrušnohoří. Byl jsem usazen, že se mýlím, že Strana a vláda problém vyřešila doktrínou "globálního zamoření", tzn. vystaví se několikasetmetrové komíny a emise se rozptýlí široko daleko. Tak se také stalo se všemi důsledky. Měl jsem štěstí, že jsem byl považován za hlupáka a nikoliv za nepřítele Strany a vlády. Nebyl jsem zavřen, ale jenom sledován. Šéf mi pokrytecky pravil, jak si mohu dovolit za úspěšnou práci chtít vyšší plat či postavení, když se ho na mne chodí každý měsíc dotazovat pánové ze státní bezpečnosti: chci snad jít kopat metro nebo do dolů? Koncem 90. let jsem se dostal na Jezerní hřbet v NPŠ - a pochyboval jsem, zda mne stroj času nezavlekl zpět do krušnohorských porostů 70. a 80. let. Proto jsem se za ministra Kužvarta snažil jako poradce a tajemník na MŽP podporovat racionální směr pro zachování zelené Šumavy a její pozvolnou přestavbu na lesy přírodě blízké. Podařilo se stmelit lesníky a přírodovědce - výsledkem bylo v letech 2000-2003 stlačení kůrovce do základního stavu a svým vznikem kulturní lesy připravené k pozvolné přeměně a přestavbě do tvaru lesů přírodě blízkých při zachování a ochraně pralesních fragmentů.

Po roce 2007 ani ne tak Kyrillem jako především s nástupem šedozeleňého ekoteroru Bursíka, Mika, Krejčího, Bláhy, Pelce & spol. byla jimi úmyslně vyvolána kůrovcová pandemie: "necháme tam toho brouka namnožit, on to všechno sežere a nebudeme se muset s nikým dohadovat." To, co se dělo, a jaké jsou důsledky velmi pěkně popsal pan Petr Martan v knížce Suchá opona Šumavy. Po roce 2007 ani ne tak Kyrillem, jako především s nástupem šedozeleňého ekoteroru Bursíka, Mika, Krejčího, Bláhy, Pelce & spol. byla jimi úmyslně vyvolána kůrovcová pandemie: "necháme tam toho brouka namnožit, on to všechno sežere a nebudeme se muset s nikým dohadovat." To, co se dělo, a jaké jsou důsledky velmi pěkně popsal pan Petr Martan v knížce Suchá opona Šumavy.

Po několika letech jsem se v květnu 2013 opět dostal na Šumavu. Do Kašperských hor mne svezl můj bývalý šéf Miloš Kužvart, po NP Šumava nás přesunovali pracovníci správy Národního parku Šumava terénními vozy a zpátky jsem jel s botanikem, panem profesorem Opatrným z UK. Takže fyzicky nenáročná vycházka. Psychicky - to byl nápor. Wo die Wälder, meingott sind, wo sind sie geblieben? Das kann man nie verstehen, das kann man nie verstehen. Kde ty lesy, bože, jsou, kde pak jen zůstaly? To člověk nemůže nikdy pochopit... Svoji zprávu připojuji (je uvedena na CD).

K problematika zonace NP Šumava (Ing. V. Mazín, CSc.)

Publikace „Co vyprávějí šumavské smrčiny“ (Šantrůčková, Vrba, 2010) vychází z hypotézy, že smrk roste i bez pomoci člověka už 8000 let a bude růst na Šumavě, pokud mu to dovolí klimatické a půdní podmínky. Viníkem stavu rozvrácených smrčín v 8. vegetačním stupni je podle nich člověk, který způsobil acidifikaci, zasahoval hospodářsky do těchto lesních porostů a špatně vymezil zóny I. Podobně zaměření autoři Kindelman, Wichmann a Raun (2012) navrhuji po porovnání následků aktivního a pasivního managementu horských smrčín, aby minimální doporučená plocha jednoho bezzásahového území měla několik set hektarů. Představa takto rozsáhlých jader (I. zón) neodpovídá racionálním přístupům k současnému kolapsu bioregionu. Zastánci této pracovní hypotézy sází na regenerační potenciál horských smrčín jako přírodní sílu a tvrdí, že žádné lidské zásahy nezastaví brouka. Předkládají jako důkazy drobné případy lokalit, kde nedošlo k žádným zásahům že je již výskyt semenáčů. Zastávají přitom evoluční teorii, podle které by kůrovec nepřežil jedině tehdy, kdyby sežral všechny lesy. *Příroda podle nich nespěchá a kůrovec je klíčový druh, který vlastně udržuje biodiverzitu (někteří chránění ptáci podobně jako lýkožrout smrkový potřebují tlející dřevo). Brouk podle těchto teorií zmizí, až všechny lesy sežere, a pak se teprve rozvine dynamika celého systému.* V rozporu s těmito vědci v tzv. „stínové vědecké radě NPŠ“ (byť současnosti vědecká rada SNPŠ neexistuje) jsou vědci z řad lesníků, nikoli přírodovědců, kteří tvrdí, že z historie není známo, aby se kůrovec zastavil sám, a že už nejde o horské smrčiny, které už dávno padly, ale kulturní les. Samovolné obnovení je podle nich potřebné podpořit výsadbou a odstraňováním nejvíce napadených jedinců. Z historie, např. před 140 lety po vichřici obdobné jako Kyrill, bylo během 8 let vykáceno a vysázeno, co bylo třeba a díky tomu má Šumava dnešní podobu. Jako srovnávací studii uvádí případ Židovského lesa, který se neobnovil ani za 160 let. Prognóza obnovy divočiny bez zásahů by mohla podle nich trvat 200 let, což je 8 generací lidí (diskuse 6. 3. 2011 při prezentaci JČU Městská knihovna Plzeň). Zároveň tato strana vědecké obce poukazuje na další funkce lesů zvláštního určení, především vodohospodářskou. Již v roce 1991 po vyhlášení NP Šumava bylo vydáno ministrem ŽP Dejmallem a ministrem zemědělství Kubátem společné rozhodnutí

o likvidaci kůrovce. Byly vyhlášeny bezzásahové lokality Modravské slatě, Mokřůvka a Pytlácký roh (1325 ha). V roce 1995 byla provedena revize I. zón a došlo k jejich zmenšení s představou, že odolá invazi kůrovce jako bezzásahová. Již v roce 1997 bylo jasné, že bez asanačních zásahů je stav I. zón neudržitelný. Zpětné prosazení zásahů však již z politických důvodů nebylo možné (www.risy.cz). Zkušenost z Bavorského národního parku je bohužel taková, že na polovině ploch suchého lesa nevyrostl koberec zelených smrčků, ale tráva a kapradí s ojedinělým náletem stromků. Ze suchých stromů žádná semínka nepadnou (www.risy.cz). Je otázka, zda tyto nové sekundární sukcesní ekosystémy jsou cílem ochrany přírody ... Při těchto diskusích je žádoucí připomenout, že obavy z kalamity vyslovovali prorockým způsobem odborníci již před rokem 1998. Např. V. Zapletal: „Po zkušenostech vyhlášení bezzásahové zóny o rozloze 1325 ha v příhraniční oblasti Březníku v roce 1995, kdy došlo ke kůrovcové kalamitě, lze prohlásit, že ponechání kůrovcových ohnisek samovolnému přírodnímu vývoji je zcela mylné“ (Zapletal, 1998). Podle lesních hospodářů, kteří pečovali o les před ekologickou katastrofou, vznikly I. zóny tím, že byly pro lesní mechanismy nepřístupné (močály, svahy apod.). Tedy se nejedná ani tak o klimaxová stádia pralesa nebo ekologicky stabilní porosty na vyhraněných půdněekologických stanovištích, ale prostě mechanizačně nepřístupné části lesa nebo bezlesí. Tady končí veškerá věda. Přesto navrhuji někteří představitelé Přírodovědecké fakulty UK v Praze, Akademie věd a JČU v Českých Budějovicích bezzásahové, tzv. jádrové zóny kruhového tvaru o minimální výměře jedné lokality několik set hektarů. Na tato desítky až stoky hektarů rozsáhlá jádra by měly navazovat nárazníkové zóny o minimální šířce 0,5 – 1 km (Kindlmann, 2012). Je zřejmé, že tyto rozsáhlé plochy jádrových a nárazníkových zón tvoří převážně hospodářský les.

Jeden z důsledků nebezpečné mentality zastánců tzv. divočiny je znepřístupnění celého území, a to nejen návštěvníkům, ale prostě všem lidem. Pak by ale byla porušena nejen ústavní práva svobody pohybu, ale i zákony ukládající vlastníkům (NP Šumava) zajistit území před požárem (integrováný záchranný systém) a zajistit ochranu zdraví lidí. Bývalý ředitel NP Šumava J. Stráský k tomuto vznikajícímu problému nově navržených I. zón uvádí: „S uvažovaným rozšířením I. zón v NPŠ proti současnému stavu zhruba na dvojnásobek vzniká problém. Zatímco ve II. zónách (což je většina plochy NP) se návštěvník může pohybovat po všech cestách a prakticky i mimo ně, v I. zónách se může pohybovat jen po značených stezkách. Při připravovaném zdvojnásobení I. zón se tak stanou nepřístupné všechny neznačené cesty zhruba na 9000 ha. Odtud potřeba nových značených cest (Nová Šumava č. 21, 2012).

Zvláštní teorie koloběhu života a smrti předkládá veřejnosti na svých naučných tabulích při turistických stezkách SNP Šumava. Vysvětluje na nich, že stovky a tisíce hektarů mrtvého lesa jsou normální proces a odkazuje na K. Klostermanna, který ve svém nejznámějším románu popisuje, jak jednotliví přestárlí jedinci usychají, aby jejich místo zaplnily semenáči. Ano. To, co popisuje K. Klostermann je opravdu koloběh života, ale to, co se stalo a co se dál bude dít na Šumavě, je rozsáhlá destrukce celých ekosystémů a je jedno, zdali pralesních nebo monokulturních lesů. Šumava už nikdy v těchto lokalitách a územích nemůže být taková, jako před kůrovcovou kalamitou.

Rámcové představy rozsahu I. zóny NPŠ (r. 2013), příp. bezzásahovosti

- obce **13 % (tj. dosavadní podíl), max. 16 %**
- odborníci a racionální znalci **15 %, max. 20 %, bezzásahovost pouze v závorce**
- Plzeňský kraj (původně 22 %, nově: rozsah stanovit až následně odborníky MŽP a Správy dle aktuální situace)
- MŽP 26 %
- fundamentální ideologové virtuální divočiny 52, lépe 55 % zatím a co nejrychleji alespoň 75 % bezzásahovosti (považují se za spásonosné nadřazené vědce, v paktu s Hnutím Duha, které naverbovalo řadu nezkušených mladých, jež pocitově chtějí pomoci přírodě a označují se za ekology - přivazování ke smrkům proti jejich kácení v kůrovcové epidemii)
- veřejnost, resp. obyvatelé a turisté ve všech průzkumech přesvědčivě schvalují zasahování proti kůrovci
- úplatná média vystupují převážně jako stoupenci sofistických ideologů bezzásahové divočiny, ne jako zastánci veřejnosti!

Vládní návrh Zákona o NPŠ z r. 2013

Vládní návrh byl zpracován po více než půlroční přípravě u kulatého stolu, při předběžném projednávání zonace s obcemi národního parku jako tzv. kompromisní návrh. Snahou bylo specifikovat kritéria a podmínky, jak se bude o NP pečovat v dlouhodobé perspektivě (aby nedocházelo ke změnám koncepce pod

vlivem ministra ŽP a ředitele NP). Vládní návrh zákona o NPŠ nereflexuje současnou skutečnost a biotopové stabilizační potřeby. Návrh zákona dává najevo, že se společnost orkánem nepoučila a nehodlá z toho vyvozovat důsledky a mimořádná opatření. Ministr Tomáš Chalupa v lednu 2012 „obchodnickým“ způsobem připravil znění zákona o NP Šumava. Ostře sledovaná I. zóna by měla z původních 13 % být zvětšena na 26,53 % (z toho 22,08 % bezzásahová + 4,46 % dočasně zásahová), dále II.a. zóna 8,49 % – přípravná pro převod do I. zóny, takže I. zóna by dosáhla výměry 35 %. II.b. zóna se navrhuje 59,87 %. Pro bezzásahovou zónu je připraveno 15 tisíc ha, pro zónu s drobnými dočasnými zásahy člověka 3 tisíce ha a ve stejném režimu dalších 5,8 tisíc ha, což dohromady činí 24 tisíc ha v I. zóně, což je vlastně rozloha celého NP Bavorský les (kde je 12 tisíc ha v I. zóně). Tento návrh požaduje, aby III. zóna zaujímal pouze 5,12 % rozlohy NPŠ. V tomto území mají obce, podle platné územně plánovací dokumentace, se možnost rozvíjet pouze ve vymezeném zastavěném a zastavitelném území. Nově navrhovaná zonace vychází z ideologických, dogmatických požadavků zásadní bezzásahovosti, ne však z racionálních predikovaných dynamických vývojových změn. V současnosti tímto **nezodpovědným a bezohledným požadavkem bezzásahovosti** si ideologové „divočiny“ ze Šumavy vytváří privátní „ústav experimentální biologie, resp. jeho exteriérovou laboratoř.“ Vytváří se také požadavek izolovanosti od okolního světa, avšak i nevědecký ekolog ví, že vše souvisí se vším. Došlo tak ke zničení nejcennějšího horského hřebenového pásma smrčín s pralesovými lokalitami, přičemž toto území proti nepříznivé kritice „pro jistotu“ bylo zneprístupněno. Nárazným požadavkem je takto dále pokračovat na Šumavě a dalších územích a ještě to akcentovat! Tato zcela nová situace by měla být východiskem pro zaujetí zcela nového přístupu. Při současném „obchodu“ má být za ústupek 14 ha pro lanovku k lyžařské sjezdovce na rakouské straně („v prospěch obcí“) postoupeno dalších 22 % území NP ke zdivočení!!! Součástí tohoto návrhu byla lanovka Klápy – Hraničník, která by zpřístupnila z české strany Šumavy rakouský lyžařský areál Hochficht. Pro trasu lana a bezpečnostní evakuační odjezdovou dráhu byla z NP vyčleněna relativně velmi malá plocha 13,7 ha (v šíři 25 – 30 m), přičemž původní požadavek byl na zábor 1140 ha. V tomto území byla spekulativně v r. 1995 vyhlášena I. zóna, příp. II.a. zóna (tedy možno říci jako podobně spekulativně jako u Modrého sloupu zejména zamezení přístupu). Původním zájmem bylo realizovat sjezdovku na naší severní straně, kde jsou pro ni klimaticky výrazně lepší podmínky (severní strana). Případný zisk se mohl vrátit ke zlepšení stavu lesů v NPŠ. Současný „přínos“ MŽP mj. také spočívá v návrhu převodu části finančních prostředků MŽP na MF a dále v omezení financí pro Správu NPŠ.

Návrh Zákona o NPŠ Plzeňského a Jihočeského kraje

Návrh byl připraven Plzeňským krajem ve spolupráci s Jihočeským krajem před vládním návrhem. Obce na území NP Šumava nebyly při vymezení NP vyjmuty z chráněného národního parku jako je to obecně obvyklé. Proto návrh zákona vymezuje ještě další zónu IV. Dále upravuje pravidla co se v jednotlivých zónách může a co ne. Určuje, že ve II. a III. zóně musí NP zasahovat proti škůdcům lesa (např. kůrovci). Dále stanoví, že I. zóna bude v těch opravdu hodně nejcennějších územích a bude mít rozlohu 18 %. Druhé zóny, které do 20 - 30 let mohou cílenou lidskou činností přejít v I. zónu, budou mít rozlohu 17 %. Cestní síť, která prochází I. zónou, budou lidé moci využívat, takže návrh zákona více otevírá národní park lidem.

Druhé zóny dle zák. č. 4/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny neměly, a v některých paragrafech do dneška nemají, žádné kompetence ani právo se k věcem ochrany přírody a krajiny vyslovovat. Plzeňskému kraji se některá opatření ochrany přírody v NP Šumava nelíbí a nesouhlasí s nimi. Na Plzeňské části NP jsou z přírodního hlediska nejcennější oblasti, a proto je zde 42 % plochy NP bezzásahová, kde se nezasahuje ani proti škůdcům lesa – kůrovci a to má za následek plošné uschnutí lesa. Předchozí vedení PK bylo s takovou situací nespokojeno a tehdejší hejtman MUDr. P. Zimmermann inicioval vypracování návrhu zákona o NP Šumava. Tento návrh Zastupitelstvo PK jednohlasně schválilo. Nové vedení PK mělo a má na situaci v NP stejný názor jako jeho předchůdci. Původní návrh zákona se jevil jako málo účinný pro likvidaci kůrovce na Šumavě, a byl tedy stažen a přepracován do nové podoby.

Hlavní myšlenky návrhu zákona o NP Plzeňského kraje:

- Splňuje požadavek zák. č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny aby NP byl zřízen zákonem
- Zachovává současnou rozlohu NPŠ a přesně definuje předměty ochrany a účel vyhlášení
- Zavádí přehledný 4-stupňový systém zonace území NPŠ (doposud byl 3-stupňový), vycházející z převažujícího režimu péče:
 - I. zóna – nejcennější území s minimem zásahů člověka
 - II. zóna – cenné území potenciálně směřující ve střednědobém horizontu k první zóně
 - III. zóna – pozmeněné ekosystémy vyžadující intenzivní péči za účelem stabilizace a zlepšení stavu

- IV. zóna – intenzivně využívaná území, zastavěná a zastavitelná území.
- Sclučuje současnou roztržitou zónaci a zvyšuje podíl I. zóny ochrany přírody ze 13 na 18 % území NPŠ. Za 20-30 let by mohla I. zóna tvořit až zhruba 30 % území NPŠ.
- Vymezení I. a II. zóny je součástí zákona, a tedy příp. změny zónací bude možno provádět jen novelou zákona, což přispěje k větší stabilitě a dlouhodobější koncepci
- Vytváří předpoklady pro vznik bezzásahových oblastí pouze na území I. zóny
- Garantuje zvýšení počtu značených cest na území NPŠ, které budou zpřístupněny návštěvníkům parku. Pokud se však naskytne nějaký ochranný důvod, např. hnízdění tetřevů hlušců, může být každá cesta samozřejmě dočasně uzavřena
- Nastavuje na základě zonace limity pro využití NPŠ, např. pro rozvoj obcí, stavební činnost, turistiku a rekreaci, zemědělství, péči o les a ostatní pozemky
- Odděluje výkon státní správy od výkonu správy nad územím NPŠ zřízením obecně prospěšné společnosti (o.p.s.), která zlepší systém veřejné kontroly nad hospodařením se státním majetkem na území NPŠ, vytvoří pracovní příležitosti a příp. zisk vrátí do zlepšení stavu NPŠ
- Ve II. až IV. zóně parku posiluje předpoklady pro efektivní zásahy při mimořádných situacích, např. větrné kalamity nebo přemnožení kůrovce.

Uvedený návrh byl vládou odmítnut vzhledem ke skutečnosti, že ministr životního prostředí předloží ministerský návrh. Vadila navržená zonace, zejména malý podíl divočiny a IV. zóna, dále povinnost, nikoliv možnost, správce NP zasahovat proti kůrovci a dále obecně prospěšná společnost, která by vykonávala lesnické činnosti (kde byl posléze navržen alternativní návrh). Tento byl pak dle připomínek pozměněn.

Porovnání původní zonace NPŠ, návrhu Plzeňského kraje a MŽP (2013)

	původní stav	krajský návrh/výhled	ministerský návrh/výhled
I. zóna	13 %	(18 / 30 %)	26,53 / 35,02 %
II. zóna	83 %		
II.a (k převodu do I.)		(17 %)	8,49 %
II.b		50 %	59,89 %
III. zóna	4 %	15 % ?	5,14 %
IV. zóna	-	5 % ?	

Politická krize v r. 2013 a zákon o Šumavě

Zatím byly ve sněmovně v 1. čtení projednávány dva návrhy (k předložení zemědělskému výboru a výboru pro životní prostředí): Plzeňského kraje (podporovaný plzeňským i jihočeským hejtmánem) a býv. ministra Chalupy. Vzhledem k pádu vlády a brzkému ukončení překlenovací vlády, bude se o zákonu o Šumavě jednat až v nové vládě, proto by mělo by dojít k opětovnému předložení nových či upravených návrhů. Novou aktivitou byl otevřený dopis Iniciativa za záchranu Šumavy, vedená býv. ministrem životního prostředí Milošem Kužvartem v Zemanově vládě, která žádá vytvoření zákonodárního sboru k Šumavě. Ministr „úřednické vlády“ Mgr. Tomáš Podivínský (KDU/ČSL) při své návštěvě Šumavy podpořil výstavbu lanovky na Hraničnick (1282 m). Zdá se, že hlavním prosazovatelem „bezzásahové divočiny“ je strana Zelených a TOP 09 (Gazdík), avšak ekosystémovou péči nemá nikdo v programu. V předvolebních projevech politických stran a hnutí, kde byla Šumava jediným regionálním tématem, se potvrdilo, že lídři politických stran se v tématice naprosto neorientují, což není dobré pro další vývoj, pouze je jasné, že na Šumavě kůrovec zlikvidoval od r. 2007 více než milion smrků (díky prosazení bezzásahovosti).

Agitační požadavek ideologů divočiny na zonaci NP v době politické krize

(JČU – Křenová aj., Prof. Kindlmann, Hnutí Duha – Bláha, Kyzour, Piňos)

Skupinka ideologů divočiny má v období formování nové vlády v r. 2013 zájem protlačit své rigidní pojetí bezohledného rozšíření virtuální divočiny bez konsensu obyvatel, bez ohledu na kritická hodnocení odborníků (jen oni se považují za vědce), koncepci Správy NPŠ a jeho Plánu péče, legislativních směrnic, širší a zpětné vazby či aktuální situaci, resp. současné fatální snižování biodiverzity v NPŠ, zhoršování základních kritérií trvalé udržitelnosti, vysušování rašelinišť, vznikající ekologickou újmu a rozšiřující se škody. Převážně by se tedy jednalo o realizaci převážně bezzásahového území přírodními procesy vyráběné virtuální divočiny s převažujícím „unifikovaným“ nestabilním monokulturním smrčákem:

I. zóna: 52 % bezzásahová (doposud to bylo oficiálně 13 %, neoficiálně 18 %), zahrnující

- všechna rašeliniště, *dnes převážně vysychající a zarůstající díky vysušným větrům po uschnutí hřebenových horských smrčín*
 - přirozené horské smrčiny a podmáčené a rašelinné lesy, *kteří však obvykle byly až 3x vysázené, vč. samovolně zalesněných ploch vojenských prostorů*
 - zachovalé horské bučiny, které však byly převážně zlikvidovány
 - hlavní oblasti, kde žije a rozmnožuje se tetřev - *mnohde spekulativně vymezené, příp tetřev doplňován z chovu*
 - kaňony divokých řek
 - a jako formální přílepek louky s výskytem nejvzácnějších druhů rostlin nebo zvířat na 2 % (které by se snad mohly udržovat), *přičemž na bezlesí je vázán převážný podíl biodiverzity a bezlesí na Šumavě tvořilo až 30 %, přičemž většina travních ploch je sukcesně odsouzena k zániku*
- II. zóna 43 %, údajně obhospodařovaných lesů a zemědělských ploch - *tedy lesy, kde namísto původních listnáčů rostou uměle vysázené smrky – to však byla donedávna prakticky celá Šumava*
- III. zóna 5 % zahrnující území sídel a jejich bezprostředního okolí - *v podstatě současný stav.*

Zdůvodnění:

- *do I. zóny zahrnují všechna místa, kde zůstala zachována významná vzácná příroda – převážně však se jedná suchý smrčák, kde téměř není co chránit, navíc retenčně významná rašeliniště vysychají a zarůstají*
- *návrh dává prostor jak přírodě, tak turistům i rozvoji šumavských obcí, neboť pro turisty to bude silný magnet, který šumavským obcím přinese peníze i práci – dosud je tomu opačně, převážná část sídel je demograficky degresivní, neboť zdejší obyvatelé přicházejí o možnosti pracovních míst*
- *návrh publikovali v prestižním mezinárodním časopise European Journal of Environmental Sciences, přičemž studie prošla mezinárodní odbornou oponenturou – u nás však o této studii nikdo neví*
- *oni politicky nehandlují a nestřílejí od boku – oni se nedohadují, oni pouze nařizují, resp. diktují.*

V I. zóně by nebylo povoleno kácet ani dosazovat stromy. Tyto plochy by byly uspořádány do větších kompaktních celků. Navrhuje se z I. zóny vyřadit malé izolované plochy a podél hranice NP ponechat pásk ochraně okolních hospodářských lesů před kůrovcem – *což je vynuceno soudními požadavky na úhradu škod vzniklých rozšířením kůrovce za hranice NPŠ z pěstovaných kůrovcových ohnisek v NPŠ. Uvedený návrh vznikl bez účasti a souhlasu obyvatel a prohlubuje krizi biodiverzity vzniklou z prosazování marketingového produktu „Šumava - divoké srdce Evropy, jehož cílem je bezzásahovost na minimálně 75 % území* (nabízí se paralela s událostmi před 75 lety). K nepravdivým proklamacím tohoto požadavku patří i větší zpřístupnění. Nový návrh využívající politickou krizi, dokladuje nejen jednostrannou umanutost max. bezzásahovosti, ale i argumentační nepravdivost např. prohlášením: *Hnutí Duha prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku. Dokážeme rozhýbat politiky a úřady, jednáme s firmami a pomáháme domácnostem. Svých výsledků bychom nedosáhli bez podpory tisíců lidí, jako jste vy.*

Ing. V. Krečmer, CSc. prohlašuje:

Upozornit bych chtěl na to, co by měli pochopit politikové: les není vhodný jako politický fant (oni však s ním takto zacházejí - např. Topolánek versus Bursík). Dnes např. navrhovatel zákona o NPŠ pod tlakem jako politik může předpokládat, že provedl jednou ranou uspokojení tří subjektů: starostů povolením průseku na Hraničnick (plocha okolo 14 ha), zelených mužičků (cca 24 000 ha lesů v bezzásahovosti) i dřevařské lobby (asanační těžby ve II. zóně). Ihned se ovšem ukázalo ledví zelených, kteří hodlají mít svých 75 % NPŠ bezzásahových, bez jakéhokoli ohledu na cokoli dalšího. Posílají falešné informace do EU a IUCN a podněcují dalšího Nikitu k zasahování (i když se tím pan Lopuchin spíše zesměšňuje). Lesy hlavně horské prostě nejsou vhodným fantem k politickým machinacím. Např. z polí mohou solární panely zmizet a další rok už tam může růst pšenice. Omylem zavřená továrna může zahájit znovu výrobu v krátké lhůtě. Omyl s lesy v měřítku Šumavy je ovšem na století Tohle by si měli uvědomovat politici a ti rozumní s tím poměřovat tlaky na ně činěné a odolávat jim.

Ing. I. Vicena, CSc. připomíná:

Dosavadní vývoj znamenal pro přírodu, lesy Šumavy a životní prostředí v blízkém i vzdáleném okolí značné škody, při nichž nesprávným postupem uschlo na 20 000 ha dříve krásných horských lesů. Na Šumavě leží bez užitku milióny stromů, takže se zhoršila energetická situace. Velké plochy bez lesa zhoršily stav krajiny,

ovzduší a hydrologii území. Přinesly velké finanční ztráty, jejichž výše obnáší nyní na 50 miliard Kč. Tyto škody se dále zvyšují a jejich důsledky ponese 10 příštích lidských generací. Příčinou nynějších škod je „bezzásahovost“ nebo dokonce přechod k „divočině“, která nemá oporu ani v zákoně č.114/1992 Sb ani v žádných světových a evropských směrnicích. Takový postup je škodlivý, rozšiřování bezzásahových zón je naprosto nežádoucí, proto připomínám:

- Zákon by neměl v textu ani přílohách obsahovat „bezzásahovost“ v I. zóně ani ve II. zónách. V uplynulém období tím to vedlo ke kalamitnímu rozmnožení kůrovce a ke zničení rozsáhlých ploch lesů s vážnými důsledky pro ovzduší, hydrologii, lesy a přírodu. Vznik nového lesa na devastovaných plochách není zajištěn. Text správně uvádí, že v přírodě Národního parku se uplatňují specifické způsoby péče, tedy nikoliv bezzásahovost. O hospodaření v jednotlivých zónách Národního parku se uvádějí v návrhu zákona odborné chyby s možnými nepříznivými následky, jak jsou uvedeny v §5 a které jsou v rozporu se zákonem č.114/1992 Sb. Bezzásahovost je však skrytě zahrnuta v přílohách 4A a 4B, které je nutno z návrhu zákona vyloučit.
- Domníváme se, že provádění prací v NPŠ prostřednictvím tendrů a minitendrů se neosvědčilo. NP by měl zaměstnávat vlastní kádr dělníků pro provádění kvalifikovaných prací jako je zalesňování, prořezávky, podpora přirozených náletů, péče o vodní toky, cesty apod. Tyto práce vyžadují odborný přístup a znalost terénu, kterou cizí firmy nemohou zajišťovat. Takový postup by znamenal i zlepšení zaměstnanosti. Před schválením zákona považují za nezbytné posoudit dopady na podnikatelské prostředí, neboť stávající způsob zadávání prací pomocí tendrů zhoršuje kvalitu péstebních lesnických prací, znevýhodňuje zaměstnávání stálých obyvatel Šumavy a působí k jejímu vysídlování. Vysoké nároky na kvalitu a odbornost prací vyžadují, aby Národní park měl stálé pracovníky a mohl je odpovědně mzdově ocenit. Doporučuji uvést, že Národní park vzhledem k potřebě organizovat vysoce odborné práce může zaměstnávat vlastní dělníky a při potřebě rychlého řešení, například při kalamitách nejrůznějšího důvodu nemusí vypisovat tendry ani minitendry. Ty vedly v minulém období k omezení zaměstnávání místních zkušených pracovníků a ke zvyšování nezaměstnanosti v oblasti.
- Zákon by měl řešit nevyhovující stav tzv. státní správy, která v současné době je přímo podřízena řediteli parku a nemůže být proto objektivně nezávislá, tedy stanovit, že Správa Národního parku nemůže vykonávat funkci státní správy. Stávající praxe, kdy Správa parku vydává nařízení a sama vykonává státní dozor nad jejich oprávněností je neudržitelná. Na současný neúnosný stav upozornila již vláda v r. 2004, neboť zaměstnanci Národního parku jsou v pracovním poměru, jsou podřízeni řediteli parku, jsou povinni dbát pokynů svých nadřízených a jsou na svém zaměstnavateli ekonomicky závislí. Jde o případy, kdy veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody. Také Ústavní soud poukázal na to, že může přivádět zaměstnance do „schizofrenního postavení“, když mají brát zřetel jak na zájmy státu, tak i na zájmy Národního parku.
- Nesprávně se uvádí, že předmětem ochrany jsou ekologicky stabilní ekosystémy. Text vzbuzuje obavy, že ekologicky nestabilní ekosystémy nemají být chráněny. Takové ekosystémy v Národním parku existují. Ochranu vyžaduje celé pohoří. Do textu doplnit „s cílem zachovat, podpořit, obnovit nebo chránit ekologickou stabilitu ekosystémů.
- Doporučuji seřadit poslání Národního parku tak, aby ve využití území byl před turistiku zařazen výzkum a výchova a pak turistika a rekreace.
- V příloze doporučuji uvážit, zda by oblast Smrčiny neměla být od Národního parku oddělena, aby se vyhovělo přání k vybudování lanovky na vrchol. Oblast Smrčiny byla ve své naprosté většině v minulosti ovlivněna zemědělským hospodařením, odlesněním a pastvou, což lze historicky doložit. Jde o zcela malé území na okraji areálu Národního parku, který by tím neutrpěl.
- Měl by být lépe formulován vztah k ochraně lesů, které tvoří 90 % výměry parku. Jde o vztah k lesnímu zákonu a zákonu o vodách. Dále není jasné, co to jsou v přírodě „mimořádné“ okolnosti. Vztah k lesnímu a vodnímu zákonu doporučuji lépe formulovat. Souhlas k provádění zásahů v případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod nemůže být vyhrazen nekvalifikovaným úředníkům.
- Není jasná působnost Akademie věd a Lesnických fakult vysokých škol v Praze a v Brně.
- Doporučuji zařadit, že výbor projednává zonaci parku a její změny.
- Doporučuji z textu zákona vypustit dělení II. zóny na část IIA a IIB a přesunout je do „Plánu péče“ a to společně s časovými horizonty.
- Délka časových horizontů by měla být znovu uvážena, pro lesní ekosystémy je patrně příliš krátká.

Doporučuji její zařazení do textu zákona uvážít.

Připomínky poradce v lesnictví Petra Martana k navrhovanému zákonu MŽP o NP Šumava

V navrhovaném zákonu je nepřijatelný a nebezpečný požadavek rozsahu I. zóny 26,5% ihned a 35% později (nejlépe co nejdříve), tedy bezzásahové území na 24 000 ha NP. Zákon by tak chránil nepřírozenou strukturu lesů rozsáhlé I. zóny. Návrh zákona dává najevo, že se společnost orkámem Kyrill nepoučila a nehodlá z toho vyvozovat důsledky a mimořádná opatření.

- Lesy II. a III. zón nejsou schopny zvládnout kůrovcový nápor, který na ně bude přicházet z 1. zón. Bude tomu i v následujících 45 letech.
- Navrhovaný rozsah 1. zón není zárukou zachování vzrostlého zeleného stromového patra, který musí být ve většinovém podílu, aby byla přirozená struktura lesů.
- Navrhovaný rozsah 1. zón je zárukou toho, že na téměř celém 35% území se tamní smrkové monokulturní lesy budou periodicky rozpadat po dosažení věku 50 let. Lze předpokládat, že porosty, kterým je dnes 20-30 let, budou za 45 let suché. Ani za tuto dobu nelze dosáhnout 40% zastoupení buků a jedlí, aby ve všech lesích parku bylo dosaženo složení, které je schopno zvládnout kůrovcový nápor.
- Vzrostlé lesy v navrhované kat. II. A, tj. 9 000 ha, uschnou na 82 – 90 % plochy, jako je tomu dnes na 15 000 ha dosavadních bezzásahových lesů. Na tomto území budou za 15, 30, 45 let vyhlášovány 1. zóny; opět jen úředně, aniž by dosáhly odpovídající kvality. Pokud bude § 5 návrhu zákona ve znění „připravováno na vstup do 1. zóny“ vykládáno jako „nekáčet kůrovcem napadené stromy a nechat uschnout“, potom se do nich zařadí lesy se zcela uschlým stromovým patrem. (Zásahy v kat. II. A budou každoročním důvodem konání blokád ekologických aktivistů a MŽP nebude schopno zajistit potřebný výkon ochrany lesů.) Pokud se § 5 bude vykládat jako „dočasně a účinně zasahovat kácením“, tak téměř všechny vzrostlé smrky budou vykáceny. Do 1. zón se za 15,30, 45 let zařadí paseky a mlaziny, které jsou věkově nediferencované, monokulturní a na přímém oslunění hyperaktivně odrostlé (a tím labilní proti větru). Toto je konkrétní kritérium pro kvalitu lesa, která je nevhodná k vyhlášení I. zóny.
- V případě další velké větrné kalamity navrhovaná zonace dává předpoklad, že na 35% území budou ponechány vývraty a zlomy bez zpracování. Tím by se opakovalo to, co se stalo po orkánu Kyrill. V návrhu zákona je souhlas s vyčleněním území ke stavbě lanovky u Nové Pece, avšak za cenu obrovských ústupků, které nakonec sníží estetickou a rekreační hodnotu celého tamního lesního území. Lesní komplex kolem lanovky bude jednou suchým lesem - obdobně jako je tomu dnes kolem Plešného jezera, neboť vykácení 14 ha lesa je velká holoseč (14x větší, než je maximum povolené v hospodářském lese), která otevře les bořivému větru a vytvoří stěny atraktivní pro množení kůrovce. Lesnictví si s tím umí poradit. Bude zasahovat na otevřených stěnách kácením kůrovcových stromů. Bude to provádět včas a do takové míry, aby se 14 ha holoseče rozrostlo „jen“ na 50 ha. Byli bychom naivní, kdybychom věřili, že tam bude platit uvedený lesnický přístup. Bude tam platit „Chalupův kompromisní 26,5% / 35% prodivočinový“ zákon a blokádisté (finančně podporováni z MŽP) budou garantem jeho dodržování. Výsledek: vytoužená lanovka na Hochficht se stovkami hektarů suchých lesů okolo! Tedy lanovka ano – ale ne uprostřed bezzásahové zóny.

PhDr. Radovan Holub k tendencím v Národním parku Bavorský les

Současná politická reprezentace v Regenu je složena z představitelů Zelených, kteří prosazují názor ponechat přírodu přírodě. V nové části bavorského parku (Roklan – Falkenstein) bylo proto ponecháno 100 ha vývratů a zlomů po vichřici z 13. 7. 2011 v blízkosti státní hranice. Zároveň byla pomocí pořezaných stromů zatarasena cesta vedoucí do oblasti, aby kmeny nemohly být vyvezeny. Starostové obcí se obávají masivní kůrovcové kalamity, která by napřesrok mohla oblast zasáhnout až do Železné Rudy. Řešení cest je součástí politiky národního parku v bezzásahovém území podle F. Leibla. Současně vedení parku nechalo již vybagrovat několik cest a plánuje uzavírání dalších. Vedle těchto zelených tendencí současných politických představitelů je projekt Divoké srdce Evropy považovaný na bavorské straně jako nezákonný. Tato koncepce Šumavy bez turistů – divočina kategorie 1B kopírující návrh I. zón MŽP ČR by znemožnila propojení turistických cest přes hranice a přístup do těchto území by byl kontrolovaný.

Šumavu nelze bezzásahovostí dalších nárazníkových zón (IIa) navazujících na genofondové plochy I. zón zdvojit, ale jen poškodit to, co se v drobných enklávách ještě dá považovat za ekosystémy přírodě blízké (dřívější pralesové rezervace, horské a podmáčené smrčiny, květnaté louky). Je zřejmé, že člověka převyšují globální přírodní procesy, ale to neznamená, že „složí ruce v klín“ a nechá vše „osudu“ nebo bude spoléhat

na přírodní síly, chování brouka, případně neznámou vesmírnou energii. Podle všech ekologických zákonitostí a ochranných pravidel a zákonů západní civilizace je cílem zachování biodiverzity, nikoli ponechat přírodu přírodě včetně ohně či brouka. Uzavírání celých oblastí a jejich úmyslné zneprístupňování pro návštěvníky a hospodáře může mít v dlouhodobém horizontu negativní dopad na nejcenější genofondové lokality. Dopady do oblasti mentality intelektuálů z řad laiků jsou však daleko zničující.

Zvláštní pozornost při hodnocení komplexnosti a souladu všech struktur krajinného rázu je třeba věnovat rozporuplné až nekoncepční ochraně nejcenějších částí přírody NP Šumava v podobě zonace. Zóny jsou v průběhu posledního období měněny, jejich počet je vysoký, tvoří ucelené biocenózy a chybí jim tak jádro nejcenějších biocenóz. Jiné návrhy ze strany fundamentalních naturalistů jsou naopak megalomanské v podobě zneprístupněných bezzásahových zón o stovkách hektarů. Vzhledem k těmto nekoncepčním a jednostranným postojům státní správy a nevhodné aktivitě některých občanských iniciativ a přírodovědců je obtížné dojít ke shodě s obcemi, místní komunitou a jinými občanskými sdruženími. Tento neuspokojivý stav se negativně promítá také do ochrany sekundární a terciární krajinné struktury NP Šumava.

Občanské sdružení Otevřená Šumava upozornila předsedu vlády ČR na obavu z činnosti iniciativ požadujících vyhlášení tzv. „Divokého srdce Evropy“, které se snaží o uzavření velké části Šumavy, a to na obou stranách Čech i Bavorska. Dne 18. 3. 2011 se k této věci předseda vlády P. Nečas vyjádřil dopisem č. j. 03804/11-OSV, ve kterém rozptýlil obavy tohoto občanského sdružení s tím, že omezení přístupu na nějaké území je možné pouze na základě zákona či zákonného zmocnění, nikoli jen deklarace nebo myšlenky přeshraniční divočiny. V tomto směru, tvrdil předseda vlády, nebude MŽP ČR připravovat zákon o NP Šumava, ale naopak vláda chce stabilizovat situaci na Šumavě i ku prospěchu všech obyvatel a návštěvníků. Občanské sdružení Otevřená Šumava zaslala závěry bilaterální konference vládním činitelům, kde požaduje pro Šumavu vymezení kategorizaci dle IUCN V, příp. ponechat Šumavu bez kategorizace.

E.4. Aktuální potřeby koncepce udržitelné ochrany

Motto:

Bezzásahová ochrana přírody a krajiny Šumavy se stala proklamativním pojmem, která je v rozporu s potřebným managementem, pomocí níž ideologická skupinka dosahuje svých kariérních cílů, přitom však na úkor obyvatel, návštěvníků, ekonomiky regionu, přírodních hodnot Šumavy, ale i dalších základních přirozených funkcí Šumavy, např. být zdrojnicí a zásobárnou vody.

„Zrealizujeme strategii zkvalitnění pohybu a zadržování vody v krajině, s to především prostřednictvím přírodě blízkých opatření, výstavbou a obnovou malých vodních nádrží, rekonstrukcí vodních toků a důslednou ochranou oblastí akumulace spodních vod a změnami v lesním hospodářství a zemědělství.“ *Koaliční smlouva nové vlády, 2013*

„V NP Šumava je nezbytné přijmout opatření orientovaná na odstranění primárních příčin ekologické nestability lesních ekosystémů. Minimální doba potřebná k dosažení tohoto cíle se však počítá na desítky let. Podmínkou pro dosažení tohoto cíle je zvládnutí současné kůrovcové kalamity a zmírnění jejich následků na lesní ekosystémy. Vzhledem ke geografické poloze Šumavy je nutné všechna opatření ochrany přírody zvažovat v širším krajinném kontextu s ohledem na funkční účinky lesů (hydrické, půdoochranné, klimatické a další) daleko přesahující hranice národního parku. Těžiště péče o lesní ekosystémy NPŠ spočívá v činnostech orientovaných na obnovu přírodě blízké druhové skladby, záchranu a podporu původního genofondu lesních dřevin, obnovu přirozené prostorové výstavby lesů a nápravu narušeného vodního režimu. Podporována je přirozená obnova lesních porostů s doplňováním dřevin přirozené druhové skladby, které v obnově chybí, čímž se zvyšuje druhová diverzita podrostu.“ *In: Chráněná území ČR VIII, 2003*

Plány péče o NP Šumava a CHKO Šumava

Asistenční ekosystémové lesnické zásahy by měly sledovat zvýšení ekologické stability podporou vytváření přírodě blízkých lesů hercynské skladby odpovídajících jednotlivým lokalitám. Zásadní problematika spočívá v běžných plošných disturbancích díky nadměrnému podílu ekologicky labilního smrku – oproti přirozené skladbě až o 20 – 30 %, acidifikaci půd (dlouhodobými emisemi oxidů síry) a novodobě

deposicím dusíku (z dopravy až 30 kg / ha / rok). Ponechání části dřevní hmoty k zetlení a následnému hnojení (např. i Ca) má opodstatnění jen v některých odůvodněných lokalitách nad 1200 m, níže pouze lokálně (množárna dřevokorního hmyzu a lignikolních hub). Potřebné je i zajištění genofondových zdrojů a místních ekotopů (boubínský smrk, frauentálská borovice). Na Rokytě mělo vzniknout veřejně přístupné genofondové arboretum. *Plán péče NPS, 2000*

Plán péče o NP Šumava byl zpracován v r. 1999. Plán péče je základním klíčovým koncepčním a strategickým dokumentem, který stanovuje cíle péče o území, dlouhodobé a krátkodobé úkoly ochrany ekosystémů, chráněných rostlin a živočichů, management lesa a bezlesí, péči o vzhled krajiny, ekologické limity osídlení, turistiky a hospodaření na území NP. Plán péče je návodem, jak pečovat o území, s definovanými cíli a úkoly. Plán péče je podmínkou pro čerpání dotačních titulů na péči o lesy a bezlesí. Vedle péče o přírodu sleduje i péči o návštěvníky a definuje spolupráci s regionem a místními autoritami a úkoly informační a strážní služby (v současnosti v centrální části se pohybují cyklistické dvojice – policista a pracovník NP).

Návrh nového Plánu péče o NPS připravený v roce 2013 byl v polovině roku 2013 schválen Radou NP (měl být již v r. 2010) a je ve schvalovacím procesu na MŽP ČR a má být platný na dalších 15 let do roku 2028 (Rada na svém zasedání 13,12,2013 revokovala usnesení ze zasedání ze dne 20.6.2013, kterým návrhovou část Plánu péče schválila). I. zóna se rozšiřuje více než dvojnásobně na 36 % (na 18 tisíc ha) a 135 ploch I. zóny se sceluje na 35 velkých celků. Pro přírodní procesy se ponechává cca 15 tis. ha území NP, na ostatním území se péče a ochrana směřující ke zlepšení stavu ekosystémů přírodě blízkou péčí člověka. Plán péče o NPS byl v polovině roku 2013 schválen Radou NP (měl být již v r. 2010) a je ve schvalovacím procesu na MŽP ČR a má být platný na dalších 15 let do roku 2028. Předseda svazu obcí a člen výkonného výboru uvádí: „Nastala doba, kdy je nutné, aby Správa NP předložila regionu úplnou koncepci péče o území. Úsporná opatření dopadající na toto území mohou mít velmi negativní vliv jak na zaměstnanost místních obyvatel, tak na způsob péče o majetek a to nejen lesní, tak o cesty, návštěvnickou infrastrukturu a budovy. Jak obyvatelé, tak návštěvníci mají právo vědět, jak se snížené množství financí reálně v regionu projeví.“ Pro období 2013 – 2015 je schválen dotační titul v částce 15 mil. Kč na zajištění bezlesí.

Nový Plán péče o CHKO Šumava byl schválen v r. 2012 na 15 let, tedy bude platný do roku 2027.

V aktuálním Plánu péče CHKO Šumava je stanoveno územní členění zón

I. zóna 9,8 %, II. zóna 39,8 %, III. zóna 44,2 % a IV. zóna 6,2 % území

s následujícími cílovými kritérii:

- dlouhodobé zajištění ochrany ohrožených, jedinečných či zvláště chráněných částí přírody a krajiny
- zachování přirozených či polopřirozených druhově a strukturálně rozmanitých společenstev
- usměrnění trendu využívání krajiny tak, aby rozvoj a využívání přírodních zdrojů nevedly ke zničení hodnot, pro které byla CHKO vyhlášena
- podpořit a reflektovat vývojové tendence krajiny, osídlení a životních jistot obyvatel tohoto území.

Zkulturněné horské lesní ekosystémy Šumavy při zásadní redukci přírodní porostní skladby v prospěch smrku se staly téměř monokulturou, přičemž nejprve byly prohlašovány *za jedinečné klimaxové společenstvo, následně pak jako unikátní a jedinečný fenomén v rámci celé střední Evropy, vzhledem ke koncentraci mimořádně cenných přírodních hodnot* (což je obvyklá česká samochvála). Další nařizovaným vývojem jsou však **dochované přírodní i kulturní hodnoty výrazně omezovány nebo ničeny**, neboť dochází:

- k likvidaci příznivého podílu přírodní a kulturní krajiny, která vznikla tradičním extenzivním využíváním Šumavy,
- k zásadnímu omezení biodiverzity a vymírání vzácných a chráněných taxonů, vázaných převážně na bezlesí, jež je však sukcesně je likvidováno, přičemž dochází k homogenizaci území,
- víceméně chtěným disturbančním rozpadem hřebenových smrčín došlo k omezení výsušných větrů a následně k vysušování nejcennějšího přírodního potenciálu vrchovišních rašelinišť a radikálního omezení vodohospodářských funkcí

- postupné ztrátě cenných taxonů glaciálních reliktních, alpských migrantů a šumavských endemitů,
- k totálnímu narušení krajinářských hodnot přechodem na téměř celoplošné zalesnění,
- k likvidaci charakteristického rozptýleného osídlení i jeho památek vč. sakrálních objektů drobné architektury.

Současné vůdčí environmentální seskupení teoretických biologů JČU, zčásti i UK a entomologů z pracovišť AV ČR, prostřednictvím MŽP ČR, naoktrojovalo jedinečnou vývojovou alternativu: **obnovu horských smrčín Šumavy pomocí jejich rozpadu.** Ideologická výroba „virtuální divočiny“, nevyhází z předchozích potvrzených závěrů na maloplošném území, což zřejmě pro nařízení velkolepých vidin není potřebné. Bezzásahová ideologie je v antagonistickém rozporu s racionální asistenční biotopovou koncepcí zkulturněných biotopů. Ideologové bezzásahovosti si neuvědomují, že si půjčují krajinu od svých vnuků, nevnímají globální vývoj biomů, zvyšování CO₂ a oteplování ovzduší a s tím spojené častější a větší meteorologické jevy, vzrůstající ohrožování kalamitními vichřicemi z jz. směru ve vazbě na nestabilní smrčiny (vždy při větru nad 20 m/s – v minulém století téměř po 10 letech, v současnosti se intervaly zkracují), ani postupně sušší, teplejší a větrnější klima, nevyhovující dominantní a navíc téměř monokulturální dřevině smrku. **Velkoplošný experiment je typický pro ideologické záměry a zcela postrádá jinak proklamovanou a vyžadovanou racionální a experimentálně ověřenou skutečnost, ale i předběžnou opatrnost.** Uskutečňovanou „přirozenou obnovou horských lesních ekosystémů“, vzniká málo strukturovaná krajina s velmi omezenou biodiverzitou a skladbou společenstev neboť:

- V řídkém stromovém patře (E3) bude zcela dominantní geneticky různorodý smrk (*Picea abies*) v podílu vyšším než 90 % a to i v nižších vegetačních stupních (tj. cca pod vrstevnicí 1200 m n.m.), přičemž před nuceným rozpadem zkulturněného lesa to bylo cca 80 %, neboť ten se po rozpadu lesa chová jako pionýrský druh (po rozpadu lesa bývá na 1 ha průměrně 400 – 4000 jedinců, mnohdy na tlejících odumřelých kmenech – proto požadavek ponechávání odumřelých kmenů na místě). Zde se jako ojedinělá „příměs“ uplatní bříza (*Betula pubescens*), jejíž plachtivá semena byla přenesena větrem a jeřáb (*Sorbus aucuparia*), jehož semena byla přenesena ptáky při konzumaci plodů, příp. ojediněle topol (*Populus tremula*). Ekologické podmínky pro generační vývoj plodných smrků budou omezovány snižováním vlhkosti v půdě i v mikroklimatu ovzduší a zvyšováním větrných porывů, které dovolí jen dílčí rozvoj semenných smrků. Žádoucí druhovou skladbu, blízkou té, která zde byla před někdejšími vytěžením dřevařsky kvalitnějších druhů, nebude možno docílit, díky ideologickému „zákazu lidských vlivů“ - tedy zde bude absence jedlí (*Abies alba*), buků (*Fagus sylvatica*) a klenů (*Acer pseudoplatanus*). Bude zde však docházet k živelnému rozvoji lignokolních parazitických hub a „dřevokazného“ podkorního hmyzu. Současně sukcesně zarůstají dřevinami, převážně smrky plochy bezlesí.
- V keřovém patře (E2) budou keře obvykle chybět a místo nich se lokálně expanzivně uplatní polokeře, např. borůvka (*Vaccinium myrtillus*) na chudších půdách, maliník (*Rubus idaeus*) na živnějších substrátech, omezeně keřovité vrby (*Salix cinerea* aj.) a vzácně keřovitá bříza (*Betula nana*), pro něž se však zhoršují podmínky vzrůstající suchostí a sukcesními procesy. Tristně se mění skladba polodřevin ve vysychajících rašeliništích v prospěch suchomilného vřesu a redukce vlhkomilných vlohyní.
- V bylinném patře (E1) převládou expanzivní, rychle vzrůstné, vysoké trávy, např. třtina (*Calamagrostis villosa*), metlička (*Avenella flexuosa*), chundelka metlice (*Apera spica-venti*), bezkoleneček modrý (*Molinia caerulea*), které v důsledku plošného, prostorového a světelného omezení neumožní existenci vzácných a ohrožených druhů, jež právě z místních území činily jakousi floristickou i faunistickou horskou pokladnici. Z dalších bylin se prioritně uplatní např. věsenka (*Prenanthes purpurea*), starček (*Senecio ovata*), svízel (*Galium saxatile*), příp. ve vlhčích lokalitách vzrůstnější kaprad' (*Dryopteris dilatata*). Vzácné a ohrožené druhy postupně vymizí, neboť nebude docházet k blokaci sukcesních procesů býložravci, příp. drobnému narušování půdního povrchu, dokonce i příznivým turistickým ruchem (např. pro existenci dřípatky horské - *Soldanella montana*, podbělice alpské – *Homogyne alpina*, violky bahenní – *Viola palustris* a rozsáhlé škály dalších oreofytních / horských druhů). Nejčastěji se u zakazovaných cest vyskytne stálozelená kapradina žebrovice (*Blechnum spicant*). Uváděnou likvidaci vzácných druhů je možno doložit i z dynamických změn v KRNAPU, kdy nikdy oreofytních druhů byly zlikvidovány výsadbou rozkladité kleče po imisně zlikvidovaném smrku, takže ty se musely uchýlit na okraj turistických tras, příp. rozšířených užíváním terénních vozidel Správou NP. Kompetičně slabé druhy nebudou zde mít šanci pro svou trvalou existenci, neboť „přirozeně vytvořené biotopy“ z konkurenčně schopnějších druhů jim to neumožní. Zakazování používání historických turistických cest je

bezprecedentním příkladem násilného prosazování racionálně nezdůvoditelných nařízení.

- V mechovém patře (E0) budou vzhledem k vysoušení bezzásahových ploch omezována zejména společenstva mechorostů, ale i plavuní (*Lycopodium annotinum*).

Dnešní rašeliništní lokality trpí vysušováním a snižováním vodní dotace (pokud se antropogenně nebudují přehrázky), příp. zarůstáním, ne však lidskou návštěvou, glaciální jezírka byla narušena okyselováním (snižováním pH), potencionálně eutrofizací z ponechaných tlejících suchých smrků a také intoxikací vyplavením hliníku z výše položených půd, avšak jen zcela minimálně lidskou návštěvou.

Celkově krajina Šumavy bude dále ztrácet přitažlivé krajinné a přírodní prvky, které nemohou být nahrazeny „antropogenním“ dovozem rysa na Šumavu nebo rozsáhlými propagandistickými proklamacemi záchrany ustupujícího tetřeva, a proto lidé, aby ho nerušili nemají právo vstupovat do horské Šumavy. Jistě je zajímavý dotaz, zda prioritním veřejným zájmem je záchrana cca 100 - 200 ks u nás dlouhodobě ustupujícího tetřeva, který ale světově není ohrožen (a dobře prosperuje i v chovu) a kvůli tomu **zakazovat vstup do rozsáhlého území Šumavy 10 milionům našich obyvatel, příp. zahraničním návštěvníkům**, neboť tam vyrábíme „unikátní virtuální divočinu“ s tetřevem a dovezeným rysem (který se už rozšířil do dalších rozsáhlých ploch Čech). Násilná režie výroby virtuální divočiny přírodními procesy (na základě světových poznatků dokonce z vegetačně příznivějších oblastí) neposkytne očekávané výsledky „správné přírody“, neboť po rozpadovém stadiu převládnu expanzivní druhy, navíc reagující na radikálně změněné stanovištní podmínky (zejména vodního a světelného režimu). Dle prof. Kindelmana je třeba vytvářené „přírodní ekosystémy“ nechat na pokoji a pozorovat je jako umělecké dílo, na druhou stranu prohlašuje, že v demokracii mají lidé právo na občanskou neposlušnost, tj. nenásilně dát najevo, že si váží společných hodnot, které se nedají koupit (přičemž právě řada hlasatelů bezzásahovosti je zkorumpovaných, příp. sledujících vlastní profit). Při výrobě „virtuální divočiny“, se horská Šumava stala jakousi nepřístupnou „oplocenkou“ do níž mohou vstoupit „stejnověrci“ dotovaní „vědeckými granty“, s jednoznačnými pochvalnými výstupy. K jejímu fungování je však požadováno „narázníkové“ pásmo pufrace, které by jednak zamezilo nepříznivým vlivům z „lidského“ území, na druhé straně umožnilo odtud doplňovat chybějící přírodní prvky a druhy do „nového přírodně unikátního jádrového“ území (poněkud to vše připomíná někdejší rozsáhlé hraniční pásmo a železnou oponu, avšak v režii jiné ideologie). Potřebu ochranného pásma dokládá i rozsáhlá vědecká studie vývojové dynamiky pralesových lokalit ČR, ježv podstatě sděluje, že ani historické pralesové lokality nedokáží u nás bez ekosystémové asistence člověka přežít. Záměrně ponechané mrtvé kmeny ležící přes historické turistické stezky jen dokládají „nenávisť“ ideologů divočiny k běžným lidem a jejich životu a přirozeným potřebám obyvatel a návštěvníků. Stačí tedy na území BR UNESCO, EVL, PO, NP a CHKO vymezit převážně nepřístupnou I. zónu virtuální divočiny a návazně ochranné pásmo, které bude-li dobře fungovat se také přičlenění ke kreativně vybájené divočině a dále, děj se vůle Přírody. Lidé jsou zde v podstatě škodlivý hmyz (ale pro ideology je však hmyz likvidující živou organickou hmotu a „staré pořádky“ přínosný). My sleduje „skutečnou ochranu přírody“ a ostatní nás nezajímá...

Při „vědeckém“ porovnávání způsobu řešení kůrovcových a větrných kalamit

a) bezzásahovou obnovou lesa přírodními procesy

b) asistenční obnovou lesních ekosystémů nejprve při asanaci kůrovcových stromů

se vychází z několika nesprávných predikcí:

- v zájmovém území se nachází *horská zonální „klimaxová“ lesní společenstva*, byť se jedná o smrčiny obvykle postupně historicky 3 x vysazené a ochuzené o stabilizační dřeviny (buk, jedle, klen)
- výsledný *sukcesní „produkt“ přírodních procesů odpovídá stanovištním podmínkám*, byť je výrazně nepříznivě změněn
- *asistenčně vytvářený „produkt“ je horší*, neboť je věkově stejnorodý, avšak ten je vytvářen jako druhově, prostorově i věkově rozrůzněný a výhledově mnohonásobně ekologicky stabilnější porost, než předchozí ochuzené smrčiny
- na plochách „bezzásahového managementu“ došlo k dílčí obnově smrků, ale to obvykle již v předchozím zapojeném smrkovém porostu a v některých případech i výsadbou
- *holiny vzniklé po asanacích zůstávají dlouho bez vegetačního krytu, takže se tam extrémizuje mikroklima* byť nastupuje okamžitá výsadbová a další opatření

- celkově však plošný rozsah a celkový dopad je nesrovnatelný: při aktivní asanaci kůrovce rozsah postižení tvoří třeba desetinu postižených ploch, i méně, při minimalizaci následných škod.

Patrné je tedy neobjektivní a spekulativní ideologické charakterizování mlhavých vizí dopadů přírodních procesů a bezprecedentně dehonestující charakteristika ekosystémové asistence. Ideologická zvučle je parná i z nepřipouštění možnosti porovnání konkrétního tradičního řešení, resp. obavy z nepříznivého porovnání výsledků a poukazování na „moderní vědecké poznatky“, které však zcela protichůdně hovoří o nutné ekosystémové asistenční intervenci ve zkulturněných biosystémech!

Uskutečňovaná ochrana Šumavy pasivním managementem samovolného vývoje výroby virtuální divočiny postrádá své opodstatnění, neboť její „hlavní náplní“ je pouze záměr dalšího rozšiřování a znepřístupňování – dnes již fakticky značně více než 20 % (výhledově postupně přes 30, 50, 70, 80 %) při znemožňování základních výchovně-vzdělávacích funkcí (počet návštěvníků od vyhlášení NP se snížil na polovinu). Někdejší značná biodiverzita území je rozsáhlým bezzásahovým hazardem dále likvidována. „Konzervativní“ ochranou tak většina chráněných ohrožených druhů přechází z červeného seznamu ohrožených taxonů do černého seznamu vymizelých druhů Šumavy. Pasivní ochrana Šumavy v současné velikosti a požadované kategorizaci není přínosem pro region Šumavy ani České republiky!!!

Prosazovaná pasivní velkoplošná ochrana území Šumavy – BR UNESCO, EVL, PO, NP, CHKO, ekonomicky a sociálně bezprostředně postihuje obce v regionu o celkové rozloze 270 tisíc hektarů s počtem 70 tisíc obyvatel. Zatím je možno chápat vnučovanou bezzásahovost jako rozsáhlou „zprivatizovanou“ experimentální exteriérovou „laboratoř“, přístupnou pro (štědře dotované a mediálně propagované) ideology divočiny – převážně teoretické biology a entomology (neboť suchý les je skutečnou množárnou dřevokorního hmyzu). Tomu nasvědčuje i informace entomologa Josefa Ruska z české Akademie věd, že ve smrčínách Šumavy našel 15-20 zde doposud neznámých druhů hmyzu – chvostoskoků a hmyzenek (údajně glaciálních reliktnů). Zajímavý je pak dovětek, že proto *těmto unikátním lesům je třeba zajistit lepší ochranu*, o níž by se měly zasadit státní instituce a nevládní organizace, např. „Česká krajina“, dle její mluvčí Soni Meikle (v Železnorudském zpravodaji VIII/2012) - tedy alespoň něčemu je vnučovaná virtuální divočina prospěšná. **Problematika schnoucího dřeva na stojato, versus neustále rostoucí plochy nedotknutelného lesa v ČR, rychle rostoucí ceny dřeva a skutečnost, že obyvatelé regionu Šumavy nemají čím topit, že nemají ve svém regionu práci a že kdysi kvetoucí region se ekonomicky stále propadá, ideology bezzásahové „divočiny“, kteří prosadili iracionální „ochranu přírody“, nezajímá.**

Pro porovnání uvádíme **sukcesní vznik sekundárního lesa obklopeného původním pralesem přírodní sukcesí po likvidaci deštného pralesa ve vegetačně jedinečných podmínkách v zóně tropických deštných pralesů**

1. fáze: vznikne otevřená plocha vystavená vysušujícímu slunci, příp. větru

- zachované původní tzv. „spící“ semenáčky, příp. semenáčky z „půdní banky“ využijí uvolněného prostoru nasadí růstový vývoj

- rychle se prosadí heliofilní byliny, např. širokolisté druhy (Heliconia, Maranta, Arum, Melastomaceae, Strelitziaceae), expanzivní bambusy (expanzivní trávy, vč. šáchorovité – Scleria) a popínavé liánovité druhy

2. fáze: prvotní sekundární společenstvo

- uplatňují se semenáčky pionýrských dřevin, např. Cecropia, Ochroma, Vismia

3. fáze: nový biotopový prostor s „lesní střešou“

- vymírání 1. generace heliofilních pionýrů a nastupování stínobytných druhů

- postupně se uplatňují druhy z okolí roznášené z vedlejších pralesních porostů větrem, vodou či živočichy

4. fáze: vývoj sekundárního lesa

- závisí na konkrétních půdních, hydrologických a mikroklimatických podmínkách, může trvat až 1000 let.

Hlavní ohrožení přirozené sukcese spočívá v narušení půdních, hydrologických a mikroklimatických poměrů, výrazném ochuzení biodiverzity, nebezpečí vzniku polopouště na písčitéch substrátech či vzniku téměř monokulturních porostů převládáním expanzivních a invazních druhů, např. bambusů (Guadua), kapinic (Acacia), Albizzií, vysokých travin apod.

Nechráněné Pošumaví zajišťuje biodiverzitu kterou ztrácí chráněná Šumava

Přírodovědci nebyla dosud doceněna a odborně prezentována tradičně extenzivně využívaná draha, která jako přírodní fenomen krajiny venkova Pošumaví se přírodovědecky stává dokonce cennější než ostře sledovaná a mnohonásobně chráněná Šumava. Draha jsou extrémní stanoviště na okrajích obcí, převážně

značně suchá či značně vlhká, obvykle s balvany a skalními výchozy, která, protože nebyla vhodná pro zemědělské využití, byla využívána jako obecní pastviny. Draha ležela „ladem“, resp. byla využívána jako „nekulturní“ pastviny, neboť pozemky byly těžko obdělávatelné pro výskyt balvanů a nerovný, mnohdy skalnatý povrch. Také jsou to travnaté stráně širokých úvozů nebo neobdělávané cípy mezi poli. Obvykle jsou obecním majetkem, kromě pastvy byla někdy využívána jako výběhy drůbeže. Draha v zemědělsky zkulturněné krajině jsou dnes vzácná místa přirozeného výskytu četných rostlinných a živočišných druhů, kde je třeba zachovat jejich přirozený ekosystém a genofondovou základnu, která je na území chráněné Šumavy bezprecedentně likvidována. Příkladem může být situace v administrativním území města Nalžovské Hory, kde v rámci územně plánovací dokumentace jsou pro specifické využití vymezena Těchonická draha, Žďárská draha, Velenovská draha, Kocovská draha, Šaro a V Žebrácích. Jedná se o charakteristickou ukázkou téměř zmizelé typické venkovské krajiny Česka, s pestrá květenou, se snosy kamení a pozůstatky větrání skalního podloží (kamenné žoky, svědecké skály, ruwary, polní kazy) a excelentními dřevinami, která by byla specificky využívána a propojená stezkou. Uvedenou situaci dokládá uvedený seznam chráněných a vzácných organismů Nalžovohorska.

Flóra: *Antennaria dioica* – kociánek dvoudomý, *Carex davalliana*, *diandra*, *hartmanii*, *pulicaris*, *umbra* – ostřice Davallova, přiohlá, *Hartmanova*, *blešní*, *stinná*, *Comarum palustre* - zábělník bahenní, *Dactylorhiza majalis* – prstnatec májový, *Drosera rotundifolia* – rosnatka okrouhlostá, *Gentiana pneumonanthe* – hořec hořepník, *Gentianella praecox* ssp. *bohemica* – hořeček český, *Gymnadenia conopsea* – pětiprstka žežulník, *Hylotelephium triphyllum* - rozhodníkovec nachový, *Menyanthes trifoliata* – vachta trojlistá, *Odontites rubra* - zdravínek červený, *Orchis morio* – vstavač mužský, *Orthilia* (*Ramischia*) *secunda* – hruštica jednostranná, *Parnasia palustris* - tolíje bahenní, *Pedicularis sylvatica* – všivec lesní, *Pinquicula vulgaris* – tučnice obecná, *Platanthera bifolia* – vemeník dvoulistý, *Polygala chamebuxus alpestris* – zimostrážek alpský, *Salix repens* ssp. *rosmarinifolia* - vrba plazivá, *Soldanella montana* – dřípátka horská, *Trifolium spadiaceum* - jetel kaštanový, *Valeriana dioica* - kozlík dvoudomý

Fauna: *Sciurus vulgaris*, *vydra říční* – *Lutra lutra*, *křeček polní* – *Cricetus cricetus*, *ještěrka obecná* – *Lacerta agilis*, *slepýš křehký* – *Anguis fragilis*, *užovka hladká*, *u. obojková* – *Coronella austriaca*, *Natrix natrix*, *zmije obecná* – *Vipera berus*, *ropucha obecná*, *r. zelená* – *Bufo bufo*, *B. calamita*, *skokan zelený* – *Rana esculenta*, *kuňka žlutobřichá* – *Bombina variegata*, *rosnička zelená* - *Hyla arborea*, *čolek obecný* - *Triturus vulgaris*, *čáp bílý*, *č. černý* – *Casmoderius albus*, *Ciconia nigra*, *čírka obecná*, *č. modrá* – *Anas crecca*, *A. querduela*, *potápka roháč*, *p. černokrká*, *p. rudokrká* – *Podiceps cristatus*, *P. nigricollis*, *P. griseigena*, *bekasina otavní* – *Gallinago gallinago*, *chhřástal vodní* – *Rallus aquaticus*, *konipas luční* – *Motacilla flava*, *křepelka polní* - *Coturnix coturnix*, *koroptev polní* – *Perdix perdix*, *holub doupňák* – *Columba oenas*, *jestřáb lesní* – *Accipiter gentilis*, *krahujec obecný* – *Accipiter nisus*, *moták pochop*, *m. pilich* – *Circus aeruginosus*, *C. cyaneus*, *sova pálená* – *Tyto alba*, *sýček obecný* - *Athene noctua*, *krutihlav obecný* - *Jynx torquilla*, *rorys obecný* - *Apus apus*, *vlaštovka obecná* – *Hirundo rustica*, *řuhák obecný*, *šedý* – *Lanius collurio*, *pěnice vlašská* - *Sylvia nisonia*, *slavík obecný* - *Luscinia megarhynchos*, *žluva hajní* – *Oriolus oriolus*, *škeble rybníční* – *Anonda cygnea*, *rak říční* – *Astacus astacus*, *čmelák polní*, *č. zemní*, *skalní* – *Bombus agrorum*, *B. terrestrina*, *B. lapidarius*, *mravenec lesní* – *Formica rufa*, *batolec duhový* - *Apatura iris*, *modrásek hořcový* - *Neculinea alcon*, *otakárek fenyklový* - *Papilio machaon*.

Pro zachování původních druhů bylin i dřevin a zabezpečení genetické proměnlivosti populace je třeba udržet, příp. obnovit jejich přirozenou skladbu. Hlavním cílem managementu by mělo být zachování biologické rozmanitosti flóry, případně i fauny, k čemuž by měl být přizpůsoben i režim hospodaření. Základním způsobem reprodukce by měla být přirozená obnova, v ojedinělých případech, kdy je vhodné obnovit přirozenou skladbu umělou obnovou, je potřebné použít rostliny pocházející z téže lokality, příp. proveniencie ekotopově souhlasné. Navrhovaný management drah je pastva ovcí, doplňovaná ruční sečí a výběrovou likvidací sukcesních a náletových dřevin a potřebný monitoring.

Zatímco místní lidé a turisté jsou „vědci“ vyháněni z Šumavy, přičemž na Šumavě je biodiverzita a krajinný ráz pod taktovkou některých „vědců“ zásadně zhoršována, v Pošumaví skupinky neodborných nadšenců mající přirozený opravdový vztah ke klenotům krajiny, se snaží je zachránit (např. občanské sdružení vedené Jiřím Korešem z Těchonic).

Nechceme-li přijít o bohatství druhové diverzity, nemůžeme vystačit s pouhým vyhlášením jakéhokoliv stupně ochrany některých území, což se u nás obvykle zvrhne v administrativní úřednickou „ochranu“, tj. znepřístupnění nejen pro obyvatele, ale i pro potřebné extenzivní hospodaření, ve jménu rozmachu „vědeckého pozorování“. Následné „využití“ je pak mnohdy pouze pro „parazitické fundamentální, akademicky sterilní puristické stejnověrce“, kteří se označí za posvěcené vědce, přičemž skutečné zachování biodiverzity je v naší

praxi obtížně zajišťováno s osobním nasazením entuziastickými „pragmatickými amatéry“.

Pokud opravdu chceme zajistit smysluplnou racionální ochranu Šumavy a to všech druhých jejich vymezených velkoplošných územích, je potřebné nastolit **změněný režim zajištění ochrany vymezených hodnot**. Základní zodpovědnost za řízení způsobů ochrany vč. přístupnosti a management je nutné přiblížit vlastnímu území, tj. na Správu NP a CHKO, kontrolní činnost pak na MŽP a odvolací na vládu. Zásadní nutností je vyjmout slovo bezzásahovost z přijímaných opatření a managementu, neboť v praxi může jít pouze o časově omezenou fázi, odvislou od mnoha proměnných faktorů, navíc zneužívanou ekologickými aktivitami k soudním žalobám a Evropské komisi, místo ohlášení jejich námitek na MŽP. Zásadní je využití přírodních zákonitostí a principů k zajištění přírodě blízkých lesních i nelesních společenstev. Nezbytné je však stanovit základní **indikátory vývoje** a ty trvale sledovat, zejména:

- stav a vývoj chráněných druhů organismů
- stav a vývoj chráněných biotopů
- demografický a sociální vývoj regionu Šumavy (tj. administrativního území sídel, na jejichž části je vymezena velkoplošná ochrana)
- ekonomický vývoj regionu Šumavy (ve stejných hranicích).

Podmínkou je i **povinný audit** v pětiletých obdobích, sledující:

- udržení biodiverzity a trvale udržitelného vývoje
- udržení ekonomického rozvoje vč. demografického vývoje
- spokojenost obyvatel a návštěvníků.

V regionu Šumavy, díky konzervativní uskutečňované konzervativní velkoplošné ochraně zkulturněných území, dochází na základě prosazovaného iracionálního požadavku uplatňování bezzásahových přírodních procesů k likvidaci chráněných hodnot, jak biodiverzity druhové a biotopové, tak krajinného rázu a zejména trvalé udržitelnosti environmentální, ekonomické a sociální. Jistě zde by měl být prioritní zájem Rady vlády pro udržitelný vývoj, sledující udržitelný rozvoj ČR. Předsedou je předseda vlády, výkonným místopředsedou ministr životního prostředí, místopředsedy ministr průmyslu a obchodu a ministr práce a sociálních věcí.

Ekonomická a existenční problematika šumavských obcí

Rozvojová problematika šumavských sídel

Zachované obce a osady Šumavy jen pozvolna ožívají, ne vždy se však šťastně obnovují či rozvíjejí.

Hlavní problémy a potřeby řešení jejich rozvoje jsou:

- nejasnost jejich dalšího rozvoje
- nesledování možnosti zaměstnání trvalých obyvatel
- problematické, nevyvážené územní řešení s neujasněnými programy rozvoje obcí – potřebné je vycházet z respektování původní urbanistické zástavby, zamezovat výstavbě na krajinných horizontech, k čemuž živelně dochází nepovolováním výstavby ve zlikvidovaných lokalitách a parcelách.
- potřeby řešení obnovy a doplnění zachovaných sídel
- území rozsáhlé rekreačně-sportovní výstavby např. na Lipně a Frymburku či na Zadově a Churáňově, jejichž potřeby jsou značně specifické, by měly být vyjmuty z NP a CHKO
- sledování urbanistického řešení potřebné vazby výstavby rozsáhlých lokalit apartmánových domů na občanskou a turistickou infrastrukturu, např. Borová Lada, Nová Pec – Nové Chalupy, Bližná u Černé v Pošumaví
- řešení potřeby obnovy osídlení ve vybraných vhodných lokalitách, např. hraniční obec Bučina pro horské klimatické lázně, Starý Brunst a Zhůří u Javorné (u silnice I/27 do Železné Rudy) pro obnovu agroekologického osídlení, Zhůří na Pláních u Horské Kvildy pro vyhlídkový hotel s expozicemi, Zadní Zvonková, Spáleníště, Ovesná, Klášterec u Vimperka a také Radvanovice a Horní Cazov s četnými kamennými snosy pro horské osídlení či ve VVP Boletice např. Květná, Stará Huť, Dolní Sněžná, ale také např. Knížecí Pláně pro ekoagroturistické farmy
- přesto, že převážně byla zlikvidována charakteristická horská rozptýlená zástavba, je potřebné zajistit pro „údržbu krajiny“, zejména bezlesí, obnovu či výstavbu turistických agroekologických farem ve vhodném

krajinném prostoru (a tuto možnost stanovit v ZÚR Jijóčeského a Plzeňského kraje)

- u zachovaných sídel
 - častá neujasněnost veřejných prostranství a jejich zanedbanost
 - neudržované plochy v zastavěném území
 - absence či nekonceptčnost sídelní zeleně
 - zanedbané, odpuzující šedivé paneláky bytových domů, s potřebou jejich revitalizace, zateplení a barevného řešení fasád
 - rozpadající se objekty zarůstající náletovou zelení (např. hotel Nová Pec v centru rekreační obce Nová Pec)
 - živelně řešené veřejné parkování bez ostrahy a úprav prostor, často podnikatelský úplatné (tam, kde chce turistický subjekt přitáhnout návštěvníky, bývají ve světě bezplatná)
- nedostatečné nebo i chybějící informační ukazatele na hlavní cíle.

Při ojedinělé obnově osídlení, k zajištění péče o některé složky krajiny, je vhodné preferovat lokality s mohutnými staletými listnatými stromy (ty dlouhodobě bojují o přežití oproti jehličnanům, které odumrou rychle), od nichž vedou krajinné aleje, neboť věrohodně signalizují místa upravená lidmi a dlouhodobě vhodná k trvalému životu. Zatím, i přes řadu proklamací, jakoby z obavy infekce uvolněné návštěvnosti Šumavy, záměrně nedochází k žádoucímu kulturnímu propojování a sblížování s návaznou bavorskou a rakouskou stranou – příkladem může být dlouhodobě zamítané obnovení propojení na tzv. „Modrém sloupu“ či Hochfichtu nebo na Bučině, kde „zelený bus“ ani z jedné strany neprojíždí přes státní hranici, nebo Nové Údolí se zrušeným železničním napojením do Pasova.

Charakteristika urbanistického poválečného vývoje městyse Horní Planá (v publikaci Horní Planá a okolí, Jelínek P., Hůlková L., 2011) dobře charakterizuje obvyklou situaci sídel: V období socialismu se tvářnost Horní Plané proměnila, někdy v dobrém, dosti často však k horšímu. Malebnost středu města zprvu utrpěla chátráním a pozdějšími demolicemi, na jejich místech vznikly nové „bytovky“, jejichž půdorysy často nerespektovaly parcelaci původní zástavby. Některé staré domy byly přestavěny a jejich fasády modernizovány. Bez náhrady byly zbořeny některé charakteristické měšťanské domy, proluky byly postupně vyplňovány novou zástavbou. Další části města byly v 70. letech 20. století poznamenány sídlištní výstavbou. Typické šedivé, krabicové panelákové stavby byly poněkud přizpůsobeny zdejšímu prostředí (sedlové střechy, dřevěné stavební prvky). Město se rozrůstalo o množství rodinných domků (samostatných i řadových). V okrajových částech obce, vyhrazených zemědělské velkovýrobě nebo místnímu průmyslu, vyrostly před rokem 1990 stavby, které působily a bohužel stále působí mnohdy velmi rušivě. Zatímco hladina umělého přehradního jezera se během času do krajiny vtiskla, typické velkokapacitní stáje, skladové a výrobní haly, kotelny a jejich komíny se staly opravdovým šrámem na tváři města. Tzv. „špačkárný“ čili vyhlídkové věže pohraniční stráže již naštěstí zmizely. Podobným šrámem však může být novodobá výstavba, pokud nebude prováděna citlivě, ať se jedná o výstřelky „podnikatelského baroka“ nebo aglomerace a monumenty „turistického průmyslu“.

Výjimečným příkladem přitažlivého rozvoje jsou Prášily, kde díky dlouhodobým snahám firmy Ekosad, vedené erudovaným ekologickým zahradníkem p. Milošem Šedou, se obec stává vyhledávanou přitažlivou turistickou destinací na Šumavě. Ten citlivě sadovnický upravil centrum obce, založil zde žádoucí, ojedinělou a velice navštěvovanou botanickou zahradu, která využívá zejména drobné skalničky a výhledově připravuje expozici šumavské květeny, realizoval bizoní výběh a účastní se i na žádoucí realizaci rehabilitačního léčebného domu pro nejvíce postižené osoby (který je však retardován vzhledem k podlažnosti, avšak bude zakomponován funkční zelení do konkrétní situace a to výrazně lépe, než množství stejně podlažních objektů v řadě blízkých sídelních lokalit Šumavy). Příkladné jsou další atraktivita, např. Keltský archeopark, výstavy ve Stodole, muzeum a informační středisko, horská služba, skiareál, pekárna, cukrárna, bohaté programy či budování segregovaných cyklostezek.

Běžným nešvarem je nedostatečné značení cílů a atraktivit, příkladem může být soví voliéra v Borových Ladech, ale i infocenter, např. ve Stachách.

Ing. Michal Šneberger, starosta největšího turistického střediska západní Šumavy Železná Ruda prohlašuje: „Rozhodně je ke škodě věci, že zde chybí průmysl vycházející z možností, které nám Šumava doslova připravila, mám na mysli dřevozpracující průmysl. Mám obavu z toho, abychom na české straně Šumavy nenabízeli jen divočinu, která však nebude pro návštěvníky lákadlem, spíše nad takovou Šumavou člověku ukápně slza. Nechat na pospas padlé stromy v lese je pro mě nepochopitelné, stačí se podívat na blízký

Polom. Jestliže nechceme, aby Železnorudsko se stalo vysídlenou oblastí, protože zde nebudou pracovní příležitosti, je nutné investovat. Nemůže to být jen záležitostí města, protože na Šumavu jezdí lidé z celé republiky. Jestliže ze Šumavy uděláme divočinu, lidé k nám jezdit nebudou. Kdo chce divočinu, ať se podívá na Polom a udělá si názor. Jestliže díky tetřevovi se nám budou zakazovat aktivity pro rozvoj turistického ruchu, jako je Lávková cesta jezerní stěnou Čertova jezera, v poslední době neotevřený pěší přechod Modrý sloup, pak „zelená střecha“ Evropy pro návštěvníky skončí. Lidem, kteří k nám přijíždějí, musíme nabídnout odpovídající zázemí, možnost turistického využití a dokonalý servis. Zájem o Železnorudsko je stále velký, proto musíme pro návštěvníky mít vždy nějakou novou nabídku, aby se k nám vraceli. Příkladem nám mohou být naši bavorští sousedé. Z vesnice Lohberg jezdí vláček na břeh Malého Javorského jezera, kde je navíc občerstvení ve stylové restauraci. Zatímco na břehu Černého jezera je pusto a prázdná a turisté zde nemají ani základní sociální zařízení, natož další servis, což dokládají lesní zákoutí po skončené turistické sezóně, v minulosti byla na jejím břehu restaurace. Dnes to není možné a někdy mám dojem, že ochranáři přírody chtějí turistům Šumavu co možná nejvíce zavřít.“

Rozpočtové určení daní a rozdělování státních peněz na obce

Vzhledem k rozsáhlosti chráněné Šumavy, je zcela nezbytné aby Správa NP a CHKO sledovala i ekonomiku obcí a měst, které se převážně demograficky i ekonomicky propadají. Závažná je i situace kontaktních sídel, např. Vimperku, který slaví 750 let vzniku a kde je sídlo Správy, ale dnes je tam natolik neudržitelná situace, že občané musejí vyjíždět za prací do okolních sídel, přičemž dříve tomu bylo opačně a většina pozoruhodného zámeckého areálu dlouhodobě chátrá.

Specifičností současné Šumavy je vytvoření jakýchsi „sdužených obcí“ jejichž katastrální rozloha je více než 10 x větší než běžná obec, neboť vedle počtu obyvatel **není potřebně zohledněna katastrální velikost a tedy zvýšená potřeba investic na veřejnou infrastrukturu. Obcí o rozloze 3 tisíce – 22 tisíc ha je 35** (podle velikosti výměry jsou uvedeny v díle I. této publikace str. 142 – 143). **Většina z nich je současnou vládní politikou postižena - ty jsou uvedeny podtrženě a finanční ztráty v tis. Kč uvedeny v závorce** (dle J. Luzumové), Jedná se o následující: Boletice (?), Stožec (3 226), Prášíly (4 028), Volary, Horní Planá, Modrava (3 928), Vimperk, Železná Ruda, Přední Výtoň, Čachrov (663), Vyšší Brod, Borová Lada (948), Nýrsko, Nová Pec, Horní Vltavice, Sušice, Frymburk, Černá v Pošumaví, Strážný, Chudenín, Kvilda 919), Kašperské Hory, Loučovice, Stachy, Zbytiny, Prachatice, Vacov, Ktíš, Hamry na Šumavě 989), Strážov, Hartmanice, Chroboly, Zdíkov, Hořice na Šumavě, Dešenice, Horská Kvilda (737). Z nich však, i přes svou velkou rozlohu, má nad 1 tisíc obyvatel pouze 15 obcí: Prachatice, Sušice, Vimperk, Nýrsko, Volary, Železná Ruda, Horní Planá, Loučovice, Kašperské Hory, Nicov, Vacov, Strážov, Frymburk, Stachy a Hartmanice.

Problematika činnosti MŽP ČR

Ministerstvo životního prostředí ČR je podle kompetičního zákona č. 2/1969 Sb. orgánem vrchního dozoru ve věcech životního prostředí a ústředním orgánem lesního hospodářství na území národních parků. Je rovněž ústředním orgánem pro státní ekologickou politiku a ochranu přírody a krajiny (§ 19). Tyto kompetence jsou všeobecně známé a promítají se do rezortních zákonů, především zákona č. 114/1992 Sb. Kompetenční orgán mimo jiné ukládá ve svém § 24 MŽP ČR povinnost připravovat návrhy zákonů a jiných právních úkonů a činit podle zákonů potřebná ustanovení k nápravě. Podobně z § 22 vyplývá povinnost MŽP ČR zkoumat společenskou problematiku v okruhu své působnosti a analyzovat dosahované výsledky. A dokonce v návrzích nápravných opatření by mělo MŽP ČR přiměřeným způsobem informovat veřejnost. Dále jsou MŽP ČR svěřeny kompetence při koordinaci všech rezortů a ústředních orgánů při řídicí a kontrolní činnosti vlády (§ 19 odst. 3). Podle § 19 zákona č. 2/1969 Sb. je MŽP ČR také ústředním orgánem pro ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod, ale i pro ochranu zemědělského půdního fondu. To jsou již kompetence, které jsou v rezortních zákonech aplikovaných na území NP Šumava méně známé a vnímané okrajově. Přitom Šumava jako vyhlášená Chráněná oblast přirozené akumulace vod vykazuje vysoký celkový odtok vody, dochází ke zrychlenému odtoku povrchové vody, vyšší evapotranspiraci, erozi půdy, snižování její mocnosti a transportu jemnozeme do povrchových toků v nižších částech povodí a její sedimentace v korytech toků, čímž dochází ke snížení jejich průtočné kapacity. To má negativní vliv nejen na celkový vodní režim Šumavy, ale i mikroklima a v důsledku zvýšení povodňového nebezpečí na středních částech povodí toků Plzeňského a Jihočeského kraje. V posledním období politického vývoje v ČR lze vyzorovat zvláštní fenomén ve státní správě na úrovni ústředních orgánů, kdy jednotlivé rezorty, včetně životního prostředí, jsou odborně

vedeny přes poradce ministrů a profesionální úředníci stojí v pozadí. Tím je ohrožena nejen odborná úroveň rozhodovacího procesu, ale i kontinuita a širší souvislosti tak složitých multidisciplinárních oborů, jako je životní prostředí člověka nebo ochrana přírody.

Nejen MŽP, ale i uživatelé zemědělských a lesních půd jsou odtrženi od bezprostředních vazeb na udržení zdravé krajiny. V ČR bylo zlikvidováno soukromé vlastnictví půd vč. lesních, dnes je u nás přes 3 miliony vlastníků, avšak jen asi 25 tisíc uživatelů zemědělských půd a podobně je tomu s lesními plochami. V ČR je jeden z největších podílů pronajatých ploch (až 85 %, evropský průměr je 55 %). K vlastní půdě, k vlastnímu lesu se majitel chová obvykle velmi zodpovědně (např., když cítí potřebu, vezme motyku a vykope potřebnou stružku). Přitom však ti, kdo na půdě hospodaří, mají zásadní vliv na udržení jejího příznivého vodního režimu (vododržnosti), úrodnosti (množství humusu), ale i příznivém využití. Jemná filigránská stavba krajiny, kdy Česko bylo označováno jako zahrada Evropy byla změněna na unifikovanou krajinu. Rozsáhlými tzv. melioracemi a likvidací mokřadů došlo k vysoušení půd, likvidací tzv. „dočasně nevyužívaných půd“ vč. drobné krajinné trvalé zeleně, přičemž došlo k průmyslovému zblokování do 2-3 set hektarových honů, při likvidaci drobné krajinné infrastruktury. Od středověku máme největší podíl lesů, které byť jsou mnohdy monokulturními plantážemi smrků či borovic, jsou ze zákona stanoveny významnými krajinnými prvky. Přesto ve vazbě na povodňové škody a jejich saturaci či biodiverzitu je zřejmé, že naše krajina není zdravá a je jí třeba ozdravit, což úředními předpisy či vynucovanou bezzásahovostí nelze.

Běžnou problematikou je neprojednání nebo nedostatečné projednání chráněných segmentů přírody a krajiny s vlastníky, a to nejen prvků ÚSES, VKP, složek Natury 2000, ale mnohdy i mnoha částech zvláště chráněných územích přírody.

Činnost Ministerstva životního prostředí je svými návrhy obvykle značně odtržena od celostních potřeb reálného života. MŽP prakticky nevede Biosférickou rezervaci UNESCO, která je tak pouze nálepkou. MŽP spolu s domácí pozicí strukturou a pokyny z Bruselu, ideologicky diktuje „výrobu nepřístupné virtuální divočiny, přičemž však chybí nezbytná zodpovědnost“. Toto mocenské naoktrojování bez projednání a posouzení, způsobuje rozsáhlou likvidaci dochovaných ekosystémů NP a CHKO Šumavy vč. pralesových torz a bezlesí, a jejich znepřístupnění (resp. přístup pro „bezzásahovou vědeckou elitu“). Naše demokracie zatím zklamala, neboť činnost MŽP, AOPK a ČIŽP nedostatečně reflektovala požadavky asistenčního ekosystémového přístupu v ochraně Šumavy. Minorita fundamentálních iracionálních ideologů „posvátné“ bezzásahové divočiny, za pomoci finančně zkorumpovaných aktivistických ekologů a nevědomých masmedií znásilňuje majoritu rozumově uvažujících obyvatel a aplikovaných biologů (lesníků, zemědělců, vodohospodářů), kteří vycházejí z běžné praxe, ne iracionálních ideologických záměrů (ti starší znají již dvě). **Proto vnucované požadavky, odtržené od reálné celostní problematiky, jsou základním důvodem navrhovaného sloučení MŽP s ministerstvem zemědělství na ministerstvo venkova** a agendu péče o ovzduší převést na Ministerstvo zdravotnictví (nejmenovaný předák minulého i současného parlamentu to podrážděně kategoricky odmítl se zdůvodněním, že MŽP regulačně nařizuje a MZe vykonává). Pozitivním příkladem je společný dokument MŽP a MZe z konce r. 2013 - „Plán péče o bobra evropského“, který pro bobra v Česku vymezuje 3 zóny (z toho pouze jednu jeho ochrany). Svými kroky a činnostmi MŽP potřebně nereflektuje geopolitickou a ekologickou situaci ČR a Evropy natož globální. Současnou činnost MŽP a jeho „součinnost s realitou“ v oblasti Šumavy dokládá kapitola Marné petice, interpelace, prohlášení. Neschopnost celistvě sledovat a řešit řadu problémů dokládá množství nevhodných a špatných kroků, např. likvidace hodnot Šumavy pod ideologickým praporem výroby bezzásahové divočiny včetně jejího znepřístupňování, nereflektování potřeb vyhlášených biosférických rezervací UNESCO, nevhodné členění dotačních titulů z EU, nedomyšlené řešení energetiky, např. polní expanze fotovoltaického solárního byznysu, býv. elektrické přímotopy, uskutečňovaná konzervativní ochrana přírody při likvidaci dochované biodiverzity ... atd. MŽP ČR zrušilo svoji knihovnu (se 40 tis. svazky) a jím vydané publikace prakticky nelze získat (např. kompendium prof. S. Vacka Péče o lesní ekosystémy v chráněných územích ČR). Zatím u kormidla řízení činnosti, vč. ovládnutí finančních toků, jsou převážně fundamentální ideologové bezzásahovosti. **Znepřístupňování kulturní Šumavy, při její naoktrojované přeměně na bezzásahovou virtuální divočinu, pod patronací MŽP, je v přímém rozporu se základním posláním velkoplošného chráněného území.** To v praxi znamená udržování „hraniční zdi“ místo sledování potřebného setkávání obyvatel z obou stran hranice v bilaterálním NP. (jistou alegorií je „Berlínská zeď“, která měla zabránit setkávání lidí ve směru Východ – Západ, a ta, byť existovala relativně dlouho, je dnes pouze děsivou vzpomínkou – takže kde je jí konec ...).

Ochrana přírody a krajiny pod vedením MŽP ČR ani nemůže být koncepční, neboť od r. 1990 se zde vystřídalo již více než 15 ministrů:

1990 – 1991	RNDr. Bedřich Moldán, CSc.
1991 – 1992	Ing. Ivan Dejmal
1992 – 1996	Ing. František Benda
1996 – 1998	Ing. Jiří Skalický
1998	RNDr. Martin Bursík
1998 – 2002	RNDr. Miloš Kužvart
2002 – 2006	RNDr. Libor Ambrozek
2006 – 2007	Ing. Petr Kalaš
2007 – 2009	RNDr. Martin Bursík
2009	RNDr. Ladislav Miko, PhD.
2009 – 2010	JUDr. Jan Dusík, MSc.
2010	Ing. Jakub Šebesta
2010	Ing. Rut Bízková
2010	Mgr. Pavel Drobil
2011 – 2013	Mgr. Tomáš Chalupa
2013	Mgr. Tomáš Jan Podivínský
Ředitelé Správy NP a CHKO	
1991 – 1993	Ing. Kec
1993	Ing. Miroslav Filip
1994 – 2003	Ing. Ivan Žlábek
2004 – 2007	Ing. Alois Pavlíčko
2007 – 2010	Ing. František Krejčí
2010 – 2012	PhDr. Jan Stráský (krizový manažér)
2012 –	Mgr. Jiří Mánek

Jistá provázanost ekologických aktivistů v oficiální pracovníky se jeví na dalším propletenci, tentokrát Strany Zelených, kterou navrhují její zakládající členové ke zrušení. Před volbami do poslanecké sněmovny v r. 2006 byla ústředím SZ (M. Bursík, D. Kuchtová, K. Jacques, O. Liška) na lídra SZ v Plzeňském kraji prosazena Eva Tylová (býv. přední pracovnice MŽP ČR). Následně pak došlo k rozkolu SZ v Plzni, aktivista SZ p. Marek v kauze NPŠ ve spolupráci s dalšími aktivisty se přivazoval v tričku SZ ke stromům a mediálně poškozoval SZ. Vzhledem ke znechucení ze situace ve SZ řada členů ukončila členství a někteří podali podnět k šetření a řízení zrušení Strany zelených pro nedemokratické jednání a vážné porušování stanov na Ministerstvo vnitra (sekce pro veřejnou správu a legislativu – 30.9.2013).

F. POROVNÁNÍ VIZE BEZZÁSAHOVÉ DIVOČINY A KONCEPCE ASISTENČNÍCH INTERVENČÍ PŘÍRODNÍHO VÝVOJE

CD

G: MARNÉ PETICE, INTERPELACE A PROHLÁŠENÍ

CD

H. ŠKODY ZPŮSOBENÉ BEZZÁSAHOVOSTÍ, PASIVNÍ OCHRANOU, NEDOSTATEČNÝM MANAGEMENTEM A ABSENCÍ MONITORINGU

Motto:

Posláním národního parku je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí.

Nařízení vlády č. 163/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Šumava, § 2

Zachování lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí a podpora trvale udržitelného hospodaření v něm je nutná pro plnění všech jeho funkcí. *Zák. č. 285/1995 Sb., o lesích, § 1*

V ochraně přírody je problém s vědci v tom smyslu, že akademické úvahy bývají v řadě případů odtržené od reality. Ochránáři často chrání přírodu kvůli tomu, aby dostáli zákonům či vyhláškám, a ne proto, aby zachránili to, co je opravdu cenné či ohrožené a uvažovali v širších souvislostech. Notorickým problémem je nedostatečná a neefektivní komunikace s veřejností. *Doc. RNDr. David Storch, PhD., Ochrana přírody 5 / 2012*

Bezzásahová ideologie současně uskutečňované ochrany přírody se staví nad všechny legislativní předpisy, např. zák. Č. 167/2008 Sb. o předcházení ekologické újmy a její nápravě.

Od dávných dob si lidé uvědomovali, jaký význam pro ně mají lesy. Uvědomovali si to i panovníci. Karel IV. vydal v r.1370 zákoník Maiestas Carolina, který obsahoval 7 článků k přísné ochraně lesů nebo Marie Terezie, která o tom vydala v r.1754 „Císařský patent lesů a dříví“. Věděli to všichni sedláci i chalupníci, kteří dovedli podle „Josefínského katastru“ z r.1785 rozeznat les dobrý a špatný a podle toho jej také ocenit v peněžní hodnotě. Již tehdy se vycházelo z výměry, zásob, stáří a doby obmýtní. I tehdy byla např. na Schwarzenberském panství v jižních Čechách „kategorie lesů, nepřinášejících žádného užítku“, avšak přesto byla finančně ohodnocena a platila se z nich nižší daň.

NP Šumava byl vymezen v plochách s převládajícími kulturními lesními ekosystémy a to v kulturní obytné krajině. V důvodové zprávě k nařízení vlády č. 163/1991 Sb. ke zřízení NPS, bylo mj. uvedeno, že území Šumavy patří k nejzachovalejším částem krajiny nejen v České republice, ale i ve střední Evropě. Šumava byla tvořena relativně zdravými lesními porosty a spolu s Bavorským lesem vytvářela nejrozsáhlejší středoevropský komplex. Na Šumavě se nacházely pestřejší a stabilnější ekosystémy a přírodně významnější, než na straně bavorské. Zřízením národního parku Šumava a stanovení jeho ochranných podmínek mělo jen v malé míře a s dostatečným časovým odstupem omezit lesnické postupy, a to transformační v kulturních lesních ekosystémech, v souladu s dlouhodobými zájmy ochrany přírody na Šumavě. Lesnictví bylo popsáno jako nejvýznamnější plošná aktivita na území národního parku se zřetelem na zvláštní poslání lesů, což bylo rozuměno jako zlepšení přírodních veřejně prospěšných funkcí lesa, tj. funkcí lesa jako složky životního prostředí. V maloplošných I. zónách se měly lesnické zásahy postupně omezovat na opatření vedoucí k obnově a udržení samovolného vývoje lesních ekosystémů. V II. zónách mělo jít především o prodloužení obmýtní doby a o postupnou změnu druhové skladby ve prospěch vyššího zastoupení listnatých dřevin. (Podklady pro důvodovou zprávu v roce 1991 zpracoval Ing. J. Matas, Ing. V. Polák a Ing. K. Simon).

Nová strategie ochrany biodiverzity EU požaduje zhodnocení tzv. ekosystémových služeb ve smyslu společenských přínosů po členských státech do r. 2014. Pilotní hodnocení travinných biotopů ČR, které zaujímají cca 11% území našeho území, zpracovalo Centrum pro otázky životního prostředí UK v l. 2010-11 (Vačkář D., Melichar J., Lorencová E., Hönigová I., In: *Ochrana přírody 2/2012*). **Konstatuje jejich ohrožování např. zanecháním hospodaření s následným zarůstáním lesem.** Z mapy celkové hodnoty služeb vyplývá, že průměrné ekonomické hodnoty jsou cca 50 tis. Kč / ha. Nejvyšší hodnoty mají vlhké a aluviální louky 75–100 tis. Kč / ha, příp. více, přičemž jsou zejména na severu Čech či Českomoravské vysočině, zatím co Šumava spíše „propadá“. Nejnižší hodnotu ekosystémových služeb mají intenzivní louky a pastviny. V rámci regulačních služeb bylo hodnoceno ukládání uhlíku (regulace klimatu), zadržování a odtok vody, regulace půdní eroze, odstraňování dusíku (zneškodňování odpadů) a odolnost invazním druhům. Jako rekreační funkce estetická hodnota, jako zásobovací funkce produkce travin, resp. masa. Uvádí se, že horské louky nejlépe slouží rekreaci a nejlépe odolávají invazím, avšak travní biotopy v mírném pásu jsou podmíněny lidskou péčí. Závěrem se sděluje, že identifikace a zhodnocení služeb přírody je nezbytným krokem k zastavení degradace přírodního prostředí a začlenění složek přírody do rozhodovacích procesů.

Krátkozrace vynucované spontánní degradační procesy náhlou destrukcí stromové složky lesních porostů, zejména ve vyšších polohách, mají rozsáhlé dlouhodobé negativní dopady, zejména vysycháním rašelinišť a současně fatálním omezením vodohospodářské funkce Šumavy. Další nepříznivé dopady byly a dále budou rámcově zmiňovány – nepříznivá bilance C, eroze, kontaminace glaciálních jezer, trístní omezení biodiverzity atd. V optimálním případě nový, funkčně účinný les vyroste za dobu 3 lidských generací. **Pozitivní přínosy vnučené bezzásahovosti nebyly analyzovány a racionálně zdůvodněny, protože jsou založeny na ideologické a nedefinované výrobě „divočiny“.** Přesto byl tento princip urychleně „politicky“ prosazován. Uvedený text rozsáhle publikuje škodlivost této fundamentální ideologie, vycházející z tzv. „hlubinné ekologie“ a to jak v environmetální, tak ekonomické i sociální oblasti. **Selhalo zejména Ministerstvo životního prostředí ČR a Správa NP a CHKO Šumava, k selhání vydatně napomohli někteří členové tehdejší vědecké rady a fundamentální aktivisté divočiny.** K pochopení rozsahu vzniklých škod je potřebné závěrem analyzovat konkrétní vyhodnocení dopadu avanturistického hazardu nátlakové skupinky požadující bezzásahovost proto, aby získali experimentální objekt dílčích oborů přírodních věd a mohli doma vidět průběh přírodních procesů v kulturním území bez ohledu na společnost. Dochází tak k „privatizaci státní správy chráněné Šumavy pro skupinové, úzce

odborné zájmy“ (do jisté míry je zde vzdálená paralela s ostrovy Brioni v Chorvatsku). **Škody v oblasti Šumavy již specifikovalo více než 10 soudních znalců a některá města, zatím však nebyly soudně řešeny. Současné škody způsobené bezzásahovostí již přesahují 100 mld Kč, přičemž nejsou sledovány dlouhodobé a trvalé škody !**

Bezzásahovost a její ekologické důsledky – Ing. Ivo Vicena, CSc.

Výsledkem dosavadního uplatňování bezzásahovosti jsou rozsáhlé plochy mrtvých porostů po kůrovci. Jejich výměra se dnes odhaduje na 20 000 ha. Za hlavní příčinu je možno označit nepoučenou bezzásahovost. Na místech, kde dnes stojí mrtvé stromy se dříve les sám přirozeně obnovoval, v některých místech činil podíl přirozené obnovy např. ve Stožci za decenium až 42%. Přirozená obnova pod mrtvými stromy nyní nemůže probíhat, poněvadž plodících stromů zůstalo velmi málo, povrch půdy pokryla buřeň, která neumožňuje semenům vyklíčit. Zvyšuje se vzdušná teplota a její kolísání je větší. Přímé záření na plochách pod mrtvými stromy neprospívá zbylým mladým smrkům a zvláště nepříznivě působí na jedle a buky i kleny. Doba, než stromy dosáhnou výšky 1 m trvá v polohách nad 1000 m celých 100 let, během nichž jsou stávající přirozené nálety vystaveny více než 20 škodlivým vlivům, jsou proto existenčně ohroženy a mnoho z nich uhynie. Nepříznivě působí, že byly kůrovcem zničeny původní šumavské smrky a nebylo z nich získáno semeno ani vypěstovány nárosty nebo odpovídající sazenice. Byly zničeny mladší stromy, které mohly ještě celá staletí růst. Došlo k destabilizaci zbylých okolních porostů, které byly proředěny a vznikly v nich otevřené stěny. Velké plochy bezzásahového lesa po kůrovcovém žíru mají nepříznivý vliv nejen na lesy, ale na celou přírodu, na klima, vlhkost, srážky a jejich jímání i retenci. Ovlivňují nepříznivě celou hydrologii povrchových i spodních vod, zvyšují nebezpečí povodní, způsobují erozi. Naopak na neprostupných podložích se povrch půdy zabahňuje, protože mrtvé stromy neodčerpávají vodu. Zhoršuje se jakost vody, která má vysoké obsahy dusičnanů a organických látek z rozkladu humusu. Zhoršuje se jakost ovzduší, snížila se stromová transpirace a utrpěla tak vlhkost vzduchu. Suché stromy nefiltrují ovzduší, nezachycují plynné a prašné nečistoty, takže přispívají ke tvorbě smogu v okolí Šumavy i ve vnitrozemí. Koruny stromů bez jehličí nepoutají oxid uhličitý a nevyrábějí kyslík, takže přispívají k sekundárnímu oteplení. Je rychlejší větrné proudění, které více vysušuje povrch půdy. Nenahraditelné škody vznikly na chráněných rašeliništích, u nichž se zhoršil půdní pokryv a snížila se jejich retenční kapacita i stav jejich okolních porostů. Odumřela řada lesních rezervací, která byla po dlouhá desetiletí pečlivě chráněna. Velké plochy mrtvého lesa ohrožují bezpečnost lidí, pracovníků NP i turistů, vzniká akutní nebezpečí požárů, které mohou po úderu blesku nebo nepozorností turistů zachvátit rozsáhlé území, na němž chybí zásoby přístupové cesty i voda pro hašení. Zelené koruny stromů nemohou produkovat kyslík ani vonné a prchavé látky, které příjemně pociťuje člověk, když prochází zdravým lesem. Mrtvé stromy neprodukují biomasu, tuto ztrátu nemohou přizemní travní porosty nahradit. Zhoršil se charakter krajiny a její estetika. Nevytvořilo se vhodné prostředí pro ptactvo a zvláště ne pro chráněného tetřeva a datlíka. Odumřelé porosty nepříznivě ovlivňují stav sousedních našich i rakouských a německých lesů. Suché stromy zhoršují naši energetickou situaci, poněvadž miliony kubických metrů tlejícího dřeva musí být nahrazeny jiným a dražším topivem jako je elektřina, plyn nebo uhlí. Také velké množství tlejícího dřeva, které mohlo být použito jako stavební materiál, bude nahrazováno dražším dřevem z dovozu, plasty nebo kovy. Utrpěla biodiverzita, neboť věk nového lesa je až o 550 let nižší a přimíšené dřeviny hynou. Rozsah poškození šumavských horských hřebenů přestává být vnitřní záležitostí Národního parku i ministerstva životního prostředí.

Vliv vědy

Nastal čas, kdy se musíme zabývat důvody, proč k této katastrofě došlo. Jde především o uplatňování bezzásahovosti, kterou prosadilo ministerstvo životního prostředí pod vlivem některých nevládních organizací a některých univerzitních a akademických pracovišť se zdůvodněním, že jde o požadavky vědy. Uvedu nejméně 22 tzv. vědeckých teorií, které přesvědčovaly, že se *proti kůrovci nemá zasahovat, že se na horách kůrovec vůbec nerozmnoží, že napadne pouze nemocné stromy, že kalamita sama odezní, že kůrovec nenapadne autochtonní domácí smrky, že se les v rámci autoregulace sám obnoví a to údajně i v dokonalejším stavu, že ležící dřevo pohnojí půdu pro příští les, že přirození hmyzí a houboví nepřítelé se rozmnoží a zabrání kalamitnímu přemnožení, že smíšené lesy kůrovci odolají, že brouk napadá jen stromy starší, že příčinou je smrk, že asanace kůrovcových stromů ohrožuje tetřeva, že se v půdě zachová původní semeno dřevin celá desetiletí, že lesníci usilují o genocidu brouka a jeho úplné vyhubení, že příčinou je*

přebytek dusíku v ovzduší, že vztah smrků a kůrovců má tisíciletou tradici, že přemnožení kůrovce je přírodní jev, že se lýkožrouta podaří soustředit do určených míst, že bude účinná asanace odvozem, že předchozí semenný rok 2006 zajistí přirozený nálet smrku a jeřábu a tyto dřeviny zajistí zalesnění. Vždy, když se jedna tzv. teorie ukázala jako chybná, byla vymyšlena další. Dnes vidíme, že nešlo o vědecké pravdy, ale jen o fikce, přání, romantické představy a možná i o dřevo. Stav, kdy Národní park neuvádí přesné údaje, jak lesy odumírají a k jakým změnám dochází v jejich skladbě i v životě rostlin a živočichů ukazuje, že ani nyní není vědecké sledování dokonalé. Všechny námitky proti bezzásahovému postupu jeho obhájci dosud odmítali primitivními důvody a heslem kácet nebo nekácet. V průběhu posledních let se i na MŽP přesvědčili, že **v podmínkách střední Evropy není ponechání lesů Šumavy samovolnému vývoji možné** a od roku 2004 připustili z bezzásahovosti 6 výjimek. Týkají se protipožární ochrany, údržby cest, lovu vybraných druhů zvěře, bránění invazních druhů, ochrany listnáčů a jedle a revitalizace vodního režimu. (jedná se i o revitalizaci rašelinišť, kácení nebezpečných souší, záchranná opatření pro zachování některých druhů – např. při přívalovém vyplavení perlorodky ...). Tyto výjimky jsou správné, avšak problematiku odumírání lesů neřeší. Kromě uvedených šesti výjimek se provádějí v bezzásahových územích další neuváděné zásahy např. reintrodukce raků nebo šídlatek nebo i výsadba listnáčů. Bezzásahovost je uplatňována stále nesmyslně pouze vůči kůrovci. **Před kůrovcovou kalamitou se šumavské lesy přirozeně obnovovaly.** Na mrtvých horských hřebenech se přesvědčujeme, že proces autoregulace, tedy samovolné obnovy lesa se na holinách po kůrovci může dostavit až po staletích a že do té doby se půda a její humus mohou zhoršit tak, že nové lesy nemusí vzniknout vůbec a stromy co přežily, budou mít pro svůj růst a existenci podstatně horší podmínky. Po tak dlouhé době nebudou semenné stromy, z nichž by mohly nové lesy vzniknout. Pokud zůstanou stávající přirozené nálety, budou budoucí porosty opět jen čistě smrkové bez jiných dřevin a budou pouze stejnověké, tedy s horší biodiverzitou než ty stávající. V ČR se vědecky sleduje přes sto lesních přírodních rezervací, avšak Národní park Šumava se nepodobá žádné z nich.

Právní rámec zonace

Právní rámec zonace NP je dán zákonem č.114/1992 Sb. Jeho ustanovení výslovně uvádí povinnost zavést v I. zóně nejprísňější režim ochrany lesa. Z ustanovení známého a nesprávně vykládaného § 22, odst. 1 nevyplývá, že by se zásahy proti škůdcům nesměly používat. Orgány ochrany přírody mají podle §1 povinnost přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy, přírodních krás a k šetrnému hospodaření. Výklad právních norem ze strany justičních orgánů není jednotný. Tak Nejvyšší správní soud ve svém usnesení z 31.12.2004 výslovně uvádí, že nařízení vlády č.163/1991 Sb ukládá povinnost činit opatření k omezení škodlivých vlivů a k provádění zásahů, aby přispěly k dosažení přirozenější skladby lesa. V platnosti zůstávají i povinnosti Národního parku provádět podle zák. č.289/1995 opatření k ochraně lesa. V protikladu s tím je usnesení Městského soudu v Praze z prosince 2011, kdy zamítl žalobu 12 měst a obcí na poškozování přírody a také nedávná rozhodnutí některých soudů o protestech na Modravě. Význam lesního zákona je pro NP důležitý, poněvadž lesy pokrývají 90% jeho území. Pravomoc orgánů ochrany přírody nespočívá v zakazování opatření na ochranu lesa nebo jejich odkládání, pravomoc je omezena na rozsah a způsob použití. Na stav v Národním parku se vztahují další zákony, neboť NP je nejen objektem péče o přírodu, ale také subjektem, který je povinen provádět opatření k ochraně lesa podle §4, lesního zákona a další opatření k zajištění ustanovení vodního zákona č. 254/2001 Sb, například nezhoršování odtokových poměrů, jakosti spodních vod, předcházení povodním. Závazné je pro MŽP i NP vládní nařízení č.163/91 Sb, kterým se v § 2 **ukládá zachovat stávající stav lesů i přírody, vzhled krajiny, životního prostředí, prostředí pro turistiku a rekreaci, tedy nikoliv zavádění bezzásahových zón.** Ustanovení pro I. zóny předpokládá pouze omezení lidských zásahů. Má jít o nejvýznamnější přírodní hodnoty, vhodné pro rychlou obnovu samořídících funkcí a udržení tohoto stavu. Existence nebo zavádění bezzásahových ploch a snaha o jejich rozšiřování není v žádném z těchto zákonů obsažena. Vše, co se v NP děje, má být v souladu s jeho posláním. V novelizovaném trestním zákonu č.132/2002 se v §181 uvádí, že proředění lesů nebo vznik holin větších než 3-5 ha je trestním činem. Tisíce hektarů holin lze proto považovat za zřetelné porušení trestního zákona. Je třeba upozornit i na občanský zákoník, v němž je výslovně uvedena povinnost pro každého počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku, na přírodě a na životním prostředí. K odpovědnosti za tento stav se výslovně přihlásil bývalý ministr Martin Bursík na zasedání senátu ČR na jaře v r. 2007. Tvrzení, že nejde o lesy hospodářské, ale o lesy zvláštního určení a že se na tyto lesy zákonná ustanovení nevztahují, není nikde doloženo. Žádný z uvedených zákonů neobsahuje ustanovení, že se jejich obsah nevztahuje na Národní park Šumava nebo na lesy zvláštního určení.

Ekonomické důsledky bezzásahové zonace

Les má kromě produkce dřeva i další mimoprodukční funkce, mezi které patří funkce zdravotně hygienické a rekreační i kulturně naučné, jejichž hodnota byla podle švýcarské, německé i naší metodiky vyčíslena na 60 000 Kč/ha ročně, takže ke ztrátám na dřevě je nutno ještě připočíst 65 % na uvedené nepříznivé vlivy. Nesprávné je tvrzení některých funkcionářů MŽP, že v lesích zvláštního určení v NP nemohou vzniknout žádné finanční škody nebo budoucí újmy. Ústav státu a práva AV zřetelně vysvětlil, že i v lesích zvláštního určení mohou vznikat škody, poněvadž v nich jejich mimoprodukční funkce jsou sice přednostní, avšak jejich produkční funkce zůstávají zachovány. Jejich mimoprodukční funkce jsou pouze nadřazeny funkcím produkčním. Na velké škody, které tento postup způsobil lesu, přírodě a životnímu prostředí byly ústřední orgány mnohokrát upozorňovány šesti soudními znalci a desítkami zkušených odborníků i vysokými školami a vědeckými ústavy. Znalci vyčíslili škody v r. 2000 na 5 mld Kč, v r. 2005 na 10 mld Kč, v r. 2008 na 32 mld. Kč, v r. 2010 na 50 mld. Kč, nyní již na 100 mld Kč.

Závěr

Zón na Šumavě je několik, jsou zóny přísné, jádrové, cílové, puфраční, asanační, mrtvé, přechodové, první, druhé a třetí, zóny scelené nebo rozdrobené. **Otevírá se otázka, zda mrtvé lesy zničené kůrovcem mají ještě charakter I. zóny**, když jejich samořídící funkce je zničena, chybí plodící stromy a jejich obnova může trvat staletí. K charakteru I. zón chybí klimaxové dřeviny, jejich prostorově a věkově strukturované porosty, ekologická samostatnost a stálost, porostní klima s vyšší vlhkostí a nižšími průměrnými teplotami, s vyrovnanými rychlostmi větru, s půdou chráněnou před erozí a ztrátou humusu nebo zabahněním, s ochranou vod ve vodohospod. chráněných oblastech. Tyto polohy by neměly být ponechány samy sobě.

Rozsah současných bezzásahových ploch je velký a není třeba ho zvětšovat. V nové zonaci Národního parku Šumava by neměla být bezzásahovost uplatňována, neměla by být zařazována ani do lesních hospodářských plánů ani do plánů péče. Přírodě je lhostejné, do které kategorie nebo zóny ji člověk zařadil. Zničení lesa v kterékoliv zóně je nenahraditelná ztráta.

Historická poznámka

Uplatňování bezzásahového režimu je nyní vysvětlováno jako tzv. *moderní přístup k přírodě*. Víme, že největší vliv na přírodu se vždy připisoval lesům. Význam jejich ochrany si začal uvědomovat císař Karel IV. ve svém zákoníku „*Maiestas Carolina*“ ve 14. století. Ekonomický význam lesů podpořila císařovna Marie Terezie a její syn Josef II. v 18. století svými katastrálními operáty. Po velkých polomech v lesích se v roce 1875 sešla porada německých, rakouských a českých lesníků ve Strážném na Šumavě, kde se rokovalo o kůrovci a kde jistý pan Haury z tehdejší Fyziokratické společnosti doporučoval podobně jako dnes ekologičtí aktivisté proti brouku nezasahovat, že údajně zmizí sám od sebe. Tehdejší lesníci byli však rozumní. Proto lesy neuschly a mohl z nich být v r.1991 vytvořen Národní park. Lesnická věda za staletí vypracovala a ověřila postupy, které respektují zákony přírody a chrání naše životní prostředí. Proto dnešní snahy o uplatňování bezzásahovosti nebo dokonce rozšiřování bezzásahových území se jeví jako archaické.

VZHLEDEM K IDEOLOGICKÉ ZVŮLI, „MÓDNĚ“ SLEDUJÍCÍ NÁSILNÉ ZAVEDENÍ „BEZZÁSAHOVÉ DIVOČINY“ NA ŠUMAVĚ, PODPOŘENÉ SLEPOU POLITICKOU MOCÍ A MASMEDIÍ, DOŠLO BEZ RACIONÁLNÍHO ZDŮVODNĚNÍ A LEGISLATIVNÍHO OPODSTATNĚNÍ K NEZMĚRNÝM MNOHAGENERAČNÍM, REGIONÁLNÍM I CELOSTÁTNÍM ŠKODÁM, JEŽ V KULTURNÍM SVĚTĚ NEMAJÍ OBDOBU.

Jedná se o škody vzniklé na veřejném majetku způsobeném jmenovanými správci a jejich poradci. Poslední z dlouhé řady ideologů bezzásahovosti náměstek ministra životního prostředí Ing. Tomáš Tesař v roce 2012 sděluje, že *bezzásahovostí žádné škody na Šumavě nevznikají, neboť se jedná o národní park*, avšak běžní lidé se selským rozumem říkají: právě proto tam vzniká nejvíce škod. Možná z neznalosti, možná účelově, neboť již po generace sledují enviromentální a lesnické vědy jako složku životního prostředí ve vazbě na bioklimatické, hydrické, vodohospodářské a protierozní funkce.

Protagonisté této zhoubné ideologie obvykle sledovali osobní profit a kariérní posty, ne však trvalou udržitelnost a veřejný, celospolečenský zájem. Byla narušena zásada trvalé udržitelnosti, proklamovaná EU, takže vznikají rizika rozsáhlých environmentálních, sociálních a ekonomických

ohrožení a poškození, o nichž vyšla řada seriózních vědeckých a odborných analýz s užitím standardních vědeckých poznatků, na které není odpovídáno vědeckými argumenty. Místo zodpovědné správy svěřených přírodních hodnot dochází k hazardnímu experimentu, v jehož pozadí se rýsují zločinné škody. Dochází k situaci, kdy je potřebné sledovat náklady, které má společnost nést k uspokojení skupinového zájmu „bádání“ jak si příroda pomáhá sama a to ve velkém měřítku v kulturní krajině a současně náklady nevyužitých příležitostí.

Nynější způsoby výpočtů ceny lesa nebo škod na něm nejsou nové. Nové jsou jen metody výpočtů. Nové jsou také kategorie lesů. Metody výpočtů lze uplatnit i na „lesy zvláštního určení“, do nichž podle lesního zákona č. 289/95 Sb. a zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/92 Sb. v platném znění se zahrnují všechny lesy v národních parcích. Jde o lesy s převažujícím společenským mimoprodukčním posláním. Podle výkladu Ústavu státu a práva Akademie věd ČR č.j.305/99 mají však i takové lesy funkci produkční, která je pouze určitým způsobem podřízena jiným mimoprodukčním účelům. Proto i v lesích zvláštního určení může vzniknout škoda, vyčíslitelná v penězích.

Krátkozrace vynucované spontánní degradační procesy náhlou destrukcí stromové složky lesních porostů, zejména ve vyšších polohách, mají rozsáhlé dlouhodobé negativní dopady. V optimálním případě nový, funkčně účinný les vyroste za dobu 3 lidských generací. **Pozitivní přínosy bezzásahovosti nebyly analyzovány a racionálně zdůvodněny, protože jsou založeny na ideologické a nedefinované „divočině“.** Přesto je tento princip urychleně „politicky“ prosazován. Uvedený text rozsáhle publikuje škodlivost této fundamentální ideologie, vycházející z tzv. „hlubinné ekologie“ a to jak v environmentální, tak ekonomické i sociální oblasti. **Selhalo zejména Ministerstvo životního prostředí ČR a Správa NP a CHKO Šumava, k selhání vydatně napomohli někteří členové tehdejší vědecké rady a fundamentální aktivisté divočiny.** K pochopení rozsahu vzniklých škod je potřebné závěrem analyzovat konkrétní vyhodnocení dopadu avanturistického hazardu nátlakové skupinky požadující bezzásahovost proto, aby získali experimentální objekt dílčích oborů přírodních věd a mohli doma vidět průběh přírodních procesů v kulturním území bez ohledu na společnost. Dochází tak k „privatizaci státní správy chráněné Šumavy pro skupinové, úzce odborné zájmy“.

Škody jsou způsobené v následujících oblastech:

Škody na chráněných biotopech a biodiverzitě

- **škody na chráněných biotopech:** ohrožení předmětů ochrany přírody, pro něž byla vyhlášena ochrana: BR, EVL, PO, NP, CHKO, PR, TUH (trvale udržitelné poškození hospodářství, poškození genetického základu - odumření geneticky cenných stromů a celých porostů, zhoršení podmínek pro zachování rašelinišť, markantní úbytek stromového patra v bezzásahovém území, rozsev kůrovce po celém území Šumavyz bezzásahových lokalit I. zóny
- **škody na biodiverzitě a chráněných organismech:** nižší počet ptáčích druhů, malé věkové rozpětí stromů, nižší počet druhů bylinné vegetace, zánik biotopů mnoha druhů rostlin a živočichů

Škody na lesích

- **škody na lesních pozemcích :** dočasné i trvalé
- **škody na horní hranici lesa :** nebezpečí trvalého odlesnění
- **škody na lesních porostech :** řediny, zabuřnění, likvidace přirozené obnovy, prodloužení doby obnovy, vznik historicky největších holin, ohrožení obnovy porostů, zhoršení genetické struktury porostů
- **škody na dřevoprodukčních funkcích -** ztráty na dřevě, dřevo k zetlení, tlející stojící stromy, ztráty přírůstu na mladých stromech, vysoký úhyn mladých stromků z přirozené i umělé obnovy, nutnost náhrady dřeva jinými materiály, např. železem či plasty z neobnovitelných zdrojů
- **škody na nedřevoprodukčních funkcích:** sběr plodin, klestu

Škody na krajině a krajinném rázu - změna typického vzhledu krajiny a krajinného rázu

Škody na vodním režimu - změny vodního režimu krajiny, zadržování vláhy, vsak do půdy, rychlejší tání sněhu, nebezpečí povodní, kvalita spodních vod, eutrofizace, regulace oběhu vody včetně výparu, přísušky, snížení retenčních schopností Šumavy, ohrožení hydrických funkcí chráněné oblasti přirozené akumulace

vod Šumava, hrozby akutních záplav v nižších oblastech

Škody na půdním režimu: eroze půdy, ztráty humusu a živin, obnažení skalního podloží, ochuzení půdního edafonu, zamokření, zhoršení půdní bonity, přehřátí

Škody na mezoklimatu

- **škody na zhoršeném mezoklimatu:** omezená produkce kyslíku, ztráta schopnosti vázat oxid uhličitý, oteplování, obsah oxidů uhlíku, zhoršení vlhkosti, zrychlení větru, zkrácení doby sněhové pokrývky, zvýšené přímé sluneční záření, nižší vázání vzdušného dusíku
- **škody na zdravotních funkcích klimatu:** zhoršení smogové situace, zhoršení filtrace ovzduší i horizontálních srážek, přenos imisí do vzdálených míst, menší tvorba vzdušného kyslíku a antialergenů i příznivých volatilních látek

Škody ekonomické

- **škody ekonomického vývoje:** snížení zaměstnanosti, likvidace dřevozpracujících řemesel, živností a průmyslu
- **škody vlastníků**
- **škody na sousedních i vzdálených majetcích:** škody na sousedních hospodářských lesích a její refundace, šíření škodlivých vlivů na lesy v ČR i škody na lesích Bavorska a Rakouska
- **škody ze zvýšení požárního nebezpečí - škody na stabilitě lesa:** proředění porostů, snížení zakmenění, otevření porostních stěn, ukazatelem může být objem nahodilé těžby
- **škody na možnostech prodeje dřeva:** potíže s certifikací PEFC, FSC
- **škody na ceně majetku:** dle zák.č.151/1997 Sb. a oceňovacích vyhlášek, náhrada lesa za travní biotop
- **škody finanční:** mimořádné náklady na zpracování, odkorňování nastojato umělé krácení tj. lámání stojících stromů, spotřeba odparníků, dotace ze státního rozpočtu pro NP a nevládní organizace, poskytování grantů, zaměstnávání dočasných specialistů ke zjišťování výskytu kůrovce, neúčelná asanace napadených stromů po výletu kůrovce.

Škody sociálně společenské - zvýšené nebezpečí a hrozba požáru, zhoršení bezpečnosti proti úrazům vč. smrtelných, a proti požárům, omezení přístupu, likvidace cest.

Současná rigidní, konzervativní územní ochrana přírody často snižuje chráněné hodnoty biotopů a biodiverzity, přičemž naše nadměrná ochrana začíná závažně limitovat a ohrožovat vyváženost environmentálního, ekonomického a sociálního rozvoje. Opodstatněnost prováděné velkoplošné ochrany je potřebné dokládat referenčním porovnáním stavu chráněných subjektů před vyhlášenou ochranou a následně vždy po 5 letech. Bez věducí asistenční ekosystémové pomoci dochází pouze ke snižování žádoucí biodiverzity. Současně realizovaný způsob ochrany přírody fatálně selhal, zejména zcela nezodpovědně politicky prosazovaná bezzásahovost v druhotných / kulturních biotopech. Selhalo MŽP ČR, Správa NP a CHKO Šumava, ČIŽP, ale i demokratické principy. Selhává také právo.

Demagogická vize bezzásahové divočiny byla většinové opoziční společností vnucována nejprve pokradmu a nenápadně, následně pak s využitím „klasických“ metod prosazení skupinových zájmů: účelová sofistovaná propaganda, mlžení, korumpování a zastrahování. Ideologie bezzásahovosti, uplatňovaná v kulturním území Šumavy, přinášející dlouhodobé škody, připomíná revoluční, tragicky realizované komunistické vize „lysenkismu“ sovětského bloku v zájmu světlých zítřků, „kulturní revoluci“ a etapu „velkého skoku“ v Číně, nebo současnou skutečnost v převážně bezzásahové Kubě, s fatálními dopady. Žel mladší, nebo i starší generace, neznalá světových situací, není ochotna tyto zkušenosti reflektovat. Pro zamezení a opakování podobných rozsáhlých katastrof je nutno hledat osobní selhání a odpovědnost jednotlivých konkrétních pracovníků. Jedná se o období let 1991 – 2010, zejména po roce 1999.

UVEDENÉ SKUTEČNOSTI SI VYŽADUJÍ PŘEHODNOTIT SOUČASNĚ USKUTEČŇOVANÝ ÚZEMNÍ ZPŮSOB OCHRANY PŘÍRODY V ČR, VČETNĚ OCHRANY ŠUMAVY.

Dílčí specifikace škod

CD

I. ZÁVĚRY

Motto:

Když začne přibývat úředníků vysávajících stát a obratných řečníků, je jasné, že se to zvrtilo. Ke zhroucení civilizací přispívá i mizení přírodních zdrojů. *doc. Miroslav Bárta, egyptolog a odborník na zániky civilizací*

Středoevropský životní prostor se výrazně mění. Při industrializaci zemědělství dochází ke ztrátám ornice a narůstání Červených knih ohrožené domácí květeny a zvířeny. Je to důsledek hospodaření s přírodními statky a kulturní půdou, zatím to však nevzbuzuje rozruch. Pouhá láska k přírodě a znalost přírody dnes již nestačí. K zachování základů našeho života potřebujeme odvážná a prozíravá politická rozhodnutí. Pole, louky a lesy nás nechávají žít, ztratíme-li jejich úrodnost, ztratíme půdu pod nohama a základ naší civilizace a můžeme prohrát natrvalo. Kulturní krajina vytvořená člověkem, tvořená mozaikou polí, luk a pastvin, lesů, hájů, vod a ovocných sadů, do nichž byly nenásilně včleněny vesnice a města byla krásná s přirozenou harmonií. Aktivní péče o cenné biotopy je nezbytná k zachování druhů kulturní krajiny, což se týká nás všech. Každý jednotlivec je spoluzodpovědný za naše životní prostředí.

*Prof. Dr. Josef Reichholf, krajinný ekolog Technická univerzita Mnichov,
předseda Vědecké rady při Světovém fondu pro ochrany přírody / World Wildlife Found (WWF)*

Kategorie IUCN jsou určeny jen u 70 % velkoplošných chráněných území, což potvrzuje jejich nezávažnost. Kategorie IUCN nejsou kvalitativně nadřazeny jedna druhé, je nesmyslné si myslet, že kategorie II znamená více než V, tj. že bezzásahovost je hodnotnější než zásahovost. Takový přístup u nás přetrvává přesto, že oba (všechny) přístupy mají v ochraně přírody své nezastupitelné místo. Cíle území určuje jeho správce.

Vrchní ředitel Sekce ochrany přírody a krajiny MŽP Michael Hašek, Ochrana přírody 2/2013

Předmětem politiky je hrozba ztráty domova, obrazu krajiny, se kterým se člověk hluboce identifikoval.

doc. M. Tůma, 2002

Právě Šumava byla a je po staletí předmětem politiky, ať již v období kolonizace, osídlení Němci, jejich odchodu, exploatace a ochrany přírody či vyhnání obyvatel komunistickou zvlášť. A dnes se stává Šumava politikou, která rozděluje celou společnost. Nejde jen o teřeva nebo stromy a lesy, ty už stojí jako mrtvé memento, nebo leží jako potrava pro brouka. **Ve hře je vnitřní identita těch, co zde žijí a neorientují se v současném způsobu výkonu státní moci a akcích občanských aktivit, za kterými jsou vědecké hypotézy, neznámé ideologie a spiritualita.** Přitom tento zmatený občan předal politikům část své svobody, aby ho vládní moc chránila před nebezpečím některých skupin a jednotlivců. To je základní princip demokracie. Politikům ve vyspělé části Evropy je jasné, že pokud nedokážou navázat aktivní spolupráci mezi veřejnou správou a příjemci služeb, což jsou občané, ztrácí svůj vliv a voliče. Dochází k neporozumění, nesouhlasným postojům a nedůvěře vůči veřejné moci (Tauchelová, 2003).

K tomuto došlo v případě výkonu veřejné správy, či spíše státní správy, na území NP Šumava, za přispění MŽP ČR, které do roku 2011 oficiálně podporovalo některé aktivity, bohužel ty, které byly orientovaná ideologicky, bez zodpovědnosti řádného hospodáře a správce tak cenného a výjimečného území, jako je Šumava. Situace se stala tak nepřehlednou, že se vymkla z vlády státní moci (demokracie) a stala se předmětem neřízené veřejné diskuse, lobbistických nátlaků a bohužel i radikálních projevů místní komunity (poškozování aut aktivistů apod.). Ideologií bezzásahovosti je ponechání přírody přírodě k výrobě přírodních společenstev – což však ve zkulturněných porostech nefunguje a tedy toto bez rozsáhlých a trvalých škod nelze. Tato skutečnost je doložena po celém světě řadou příkladů, kdy po opuštění hospodaření nenastoupily přírodní biotopy, ale dominovala zdivočelá krajina ovládaná invazními a expanzivními druhy, příp. postupně přecházela v polopouštní teritoria, např. Velikonoční ostrovy, Madagaskar, či Kuba, Myanmar, Srí Lanka nebo většina Středozezemí. **Ideologové bezzásahovosti nevnímají tyto zkušenosti, nerespektují princip opatrnosti či princip trvalé udržitelnosti – enviromentální, ekonomický i sociální, přijatý Evropskou unií a také řadu přijatých legislativní mezinárodních, evropských a českých závazků. Memento prosazených rozsáhle disturbovaných hřebenových smčín Šumavy by mělo být varováním před dalšími nezodpovědnými požadavky bezzásahové ochrany v kulturním území. Šumava byla v posledních letech „zprivatizována“ pro zcela hazardní barnumský exteriérový experiment egoistické skupinky ideologů, kteří likvidují tradice, nerespektují interakce, zpětné a širší vazby. Neuvědomují si, že přírodu si půjčují od svých potomků – přičemž bez skrupulí likvidují pro řadu generací základ jejich existence – vyváženou domácí krajinu. Zdá se, že nejen v ekonomice, ale i v ochraně přírody do značné míry jsme spjati s Německem. Zásadní tlak na výrobu bezzásahové divočiny vycházel od 1. a 2. ředitele Bavorského národního parku a německé strany Zelených, kteří se před 30. lety**

dostali do parlamentu a dokonce se stali třetí nejsilnější stranou s 12 % preferencí (za CDU/CSU a SPD, přičemž do parlamentu má snaha vstoupit postkomunistická Levice, i Německá Pirátská strana či euroskeptická Alternativa pro Německo). Ideologové bezzásahovosti – především teoretičtí biologové a entomologové, jsou dosud nesmiřitelní k racionálním aplikovaným biologům – lesníkům, zemědělcům, vodohospodářům i rozumově uvažujícím obyvatelům. Proto znevažují zásadní nezbytnou potřebu, tj. ekosystémovou asistenční péči. Ideologové bezzásahovosti znesvětili i pralesní stromy, které uctívali i naši pohanští předkové, neboť v rámci umanutosti je ponechali kůrovci pro urychlení rozpadu pozůstalých horských smrčín. Ve velkém jsou likvidováni cenní endemité a dochovaná refugia biodiverzity. Závažný je zejména nedozírný rozsah vzniklých a vznikajících škod. V rozsáhlé vědecké literatuře nenajdeme konkrétní vize a potřeby zajištění takového bezzásahového experimentu. Jen okrajově je možno vysledovat následující požadavek k zabezpečení bezzásahových ploch: po obvodu experimentu udržovat široké (alespoň 2 km) ochranné, resp. pufrální / vyrovnávací pásmo vzrostlého strukturně kvalitního a udržovaného lesa proto, aby experimentální plochy neprosychaly, nepronikaly do nich polomové větry, aby se do nich nerozšiřovaly epidemičtí škůdci, aby do nich nepronikaly druhy nepůvodní, expanzivní a invazní, nežádoucí pro „přirozenou“ skladbu. A tak – děj se vůle přírody – třebaš nám to spláchně humus až na skálu, nevádí, je to příroda, třebaš se nepříznivě změni mezoklima – nevádí, vyschnou nám rašelinště a Šumava ztratí základní vodohospodářskou retenční funkci – nevádí, širší region Šumavy se vylidňuje, lidé ztrácejí práci a turisté svoji krajinu – nevádí. Zcela je zamlčováno, že rozsáhlé bezzásahové území – na velké části NP, ale i CHKO Šumava (pod neoblomným vedením P. Hubeného), je programově řízeno a stejně zneprístupňováno jako NP a to v rozporu s jeho vzdělávacím a výchovným posláním je určeno jako „příkladná“, vyrobená „virtuální divočina“, avšak pro zvířata, zejména pro velké predátory – vlky a medvědy. To vše ve jménu „Přírody“, jako ukázkový příklad pro následování v dalších velkoplošných chráněných územích ČR. „Vědci bezzásahovosti“ chtějí-li obhajovat výrobu české středoevropské divočiny, by neměli vycházet z imaginárních představ, ale z konkrétního vyjadřování tvrdými daty. V rámci vytvořené účelové „pavědy“ dochází k mlžení, sofistickovanému manipulování a ovlivňování veřejnosti pomocí zneužitých úplatných medií. Zatímco stoupenci bezzásahovosti si rozdělují tučné prebendy a granty na jimi vybrané účelové výzkumy, jinověrci jsou považováni za kacíře a tak je s nimi zacházeno. Při zběžném srovnání způsobu ochrany, péče nebo „hospodaření“ na území NP Šumava a CHKO Šumava je zřejmé, že výsledky těchto lidských aktivit, konání a správy věcí veřejných, je jakoby mimo rámec zákonných norem. Šumava není jen o tetřevovi nebo I. zónách ochrany přírodovědecky významných biotopů, ale o komplexně dlouhodobě a cílevědomě pojatém managementu a monitoringu celého území, který doposud chyběl. Zdá se, že právě tím, jak je od počátku neobjektivně a neracionálně chápán NP i CHKO Šumava jako předmět rigorózní ochrany přírody, dochází stále více k prohlubování rozporu mezi zákonnými normami, předpisy, metodikami a skutečným přírodním stavem krajiny. Toto minutí se cíle ze strany státu dává pak prostor pro radikalizující se tendence nebo vědecké hypotézy založené na výsledcích několika pokusných ploch při časově zanedbatelné řadě (možno říci, že na úrovni „alchymistů“), ve srovnání s ekologickými periodami přesahujícími délku lidského života. Výsledkem neracionálních přístupů k velkoplošné ochraně tak nekriticky rozsáhlého území NP Šumava a CHKO Šumava uprostřed civilizované Evropy je nepravňavý stav, kdy nejsou naplňovány globální cíle mezinárodní legislativy, například v podporování tradičního extenzivního hospodaření v Biosférické rezervaci UNESCO, nejsou přijímána specifická opatření pro obnovu a vytváření typů krajiny v souladu s Evropskou úmluvou o krajině. Podobně národní legislativa je na území NP Šumava problematicky naplňovaná, a to jak ze strany MŽP ČR, jako orgánu vrchního dozoru ve věcech životního prostředí a koordinátora všech rezortů (kompetenční zákon, vodní zákon, lesní zákon, zákon o ochraně ZPF), ale i v případě samotného zákona o ochraně přírody a krajiny (např. krajinný ráz - neměnit současnou skladu a plochu kultur, neměnit dochované přírodní prostředí apod.). Nelze také ignorovat samotnou ekonomickou stránku konfliktu, kdy Šumava se trvale vylidňuje a od roku 2006 velmi razantně klesá návštěvnost území NP Šumava turisty, na které jsou závislé obce a podnikatelé (celkem byl od roku 2006 příjem z této aktivity o 1,8 miliardy Kč menší). Je možné vysledovat změnu chování lidí žijících v regionu, který se nerozvíjí a jehož přírodní prostředí má stále nevlídnější, homogenizující se obraz, tvář a krajinný ráz pro běžné návštěvníky, ale i obyvatele. Požadavky některých přírodovědců a aktivistů na zneprístupnění rozsáhlých území NP Šumava, vycházejí z abnormální epizody období 1938 – 1989, kdy došlo z politických důvodů a dopadů II. světové války k vylidnění území a narušení sekundární struktury krajinného rázu.

Prof. RNDr. Stanislav Vacek, Dr.Sc. sděluje:

Po etapě přírodních katastrof a lidských omylů nelze nechat ohrožené lesní porosty na Šumavě bez aktivního managementu. Žádoucí je přírodě blízké pěstování lesa vycházející z diferenciací stanovištních a porostních poměrů. Způsob managementu však musí brát ohled i na dlouhodobý vliv člověka v této oblasti a potřeby místních obyvatel. Důležitá je zejména promyšlená reintrodukce vytlačených druhů dřevinné složky ekosystémů. Nejdůležitější je návrat buku, jedle a ušlechtilých listnáčů do prostředí, které na Šumavu podle typologické rekonstrukce patří. Podle současných výzkumů návrat těchto dřevin s sebou přinese i návrat několika set populací bezobratlých živočichů, hub a cévnatých rostlin. Je to účinný krok k rehabilitaci ekologické stability lesních porostů a celé zdejší Šumavy.

V současné situaci nejde již jen o projevy občanské neposlušnosti nebo odbornou diskusi, ale v některých směrech hrozí nebezpečí tzv. NIMBI syndromu (Not In Back Yard), který vzbuzuje odpor vůči postupu správních úřadů a projektů, které mají negativní vliv v místě, kde žijí občané. Jedná se o jednání občanů, které z hlediska technických nebo právních norem nemá racionální základ. V případě nevládnutí situace kompetentního orgánu může vzniknout i skupinová hysterie. *Tauchelová, 2003*

Zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů i v tak výjimečném, přírodovědecky významném území, jako je Šumava, se nemůže omezovat jen na rozšiřování výsledných rozhodnutí a jednostranných informací, většinou zákazů a nařízení (např. návrh na zrušení 50 km turistických tras v roce 2010 a rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7A06/2010-44 viz kap. B. 2.4.4.). Je zřejmé, že konečné rozhodnutí je v kompetenci a zodpovědnosti správního úřadu, ale měla by mu předcházet informovanost veřejnosti. Tím, že dvacet let po založení NP Šumava neexistovala širší veřejná opozice vůči jednostrannému výkonu státní správy, narůstal postupně konflikt. Zapojením veřejnosti a obcí do rozhodovacích procesů NP Šumava v případě územních plánů by bývalo bylo dosaženo snížení pravděpodobnosti občanských protestů, vyjadřování nesouhlasných stanovisek proti rozhodnutí veřejných orgánů. Nespokojenost obyvatel, místních podnikatelů a návštěvníků dosáhla takové míry, že náprava a získání důvěry bude trvat dlouhou dobu. Z hlediska komunitního práva a principů participace veřejnosti byl od roku 1991 až do současnosti NP Šumava praktikován nejnižší stupeň zapojení veřejnosti do demokratického rozhodování, a to: manipulace s veřejným míněním jak pomocí úplatných médií, hnutí Duha, strany Zelených, tak některých vysokoškolských pedagogů (kteří se nadřazeně označují za jediné správné vědce). Pokusy o manipulaci veřejného mínění jsou používány tam, kde zásadní rozhodnutí již byla učiněna a jsou pouze oznámena občanům. To je nejprimitivnější pokus o zapojení veřejnosti do spolurozhodování a působí až arogantně vůči místním občanům. **Lidé, žijící v krajině, jsou historickými spoluvůrci a správci krajiny**. Toto tvrzení platí jak v územích, která nejsou vyhlášena jako chráněná, tak v chráněných územích ČR (kterých je cca 16 % rozlohy státu). V současnosti je možnost vykonávat správce a řádného hospodáře v krajině omezena nejen ochranou přírody, ale i ekonomickými podmínkami a agroenvironmentální politikou EU a ČR. Tvůrčí sepětí a přirozená role místní komunity bylo na území NP Šumavy narušeno od roku 1938 tragickým selháním lidské společnosti, válkou a pak následky „studené války“ 1948 – 1998 a po roce 1989 přechodem na vyhlášení NPŠ, kterému **nepředcházelo seriózní posouzení**. Dělo se tak v době revoluční, kdy vznikl rezort životního prostředí a komunistickým režimem potlačovaná ekologie dostala prostor v legislativě a politice. To je jedna z hlavních příčin neúměrně rozsáhlého území a hranic vymezeného Národního parku Šumava. Místní komunita je cílovým příjemcem výkonu úředníků, na které je přenesena zákonem moc. Takže nikoli příroda nebo krajina jsou příjemcem výkonu úřední moci, tyto věci jsou objektem ochrany kulturních a historických hodnot, ale příjemcem výsledku rozhodnutí správních úřadů je občan, a to především ten, který žije v územně správní jednotce, ale i návštěvník tohoto území. To vše způsobuje nedostatečnou identitu místní komunity, která je ovlivněna novou funkcí a rozměrem krajiny ve prospěch cestovního ruchu, rekreace i nepřiměřeného tlaku ze strany invaze zbohatlých podnikatelů, kteří nejsou domorodci. Celá situace se stala nepřehlednou po roce 2004, kdy se zemědělství podnikatelé na území NP Šumava stali příjemci dotací, které zdeformovaly nejen vztah k půdě, ale i trh se zemědělskou půdou a její cenu. V tomto směru sehrál Pozemkový fond České republiky nevhodnou roli v privatizaci státní půdy, která mohla být využita pro veřejné zájmy a využita pro pozemkové úpravy, umožňující převod státní půdy na pozemky I. zón a zvláště chráněných území rezervací a přírodních památek. Komunita na území NP Šumava, byť by se jednalo o pouhých 1000 trvale bydlících lidí, a to převážně potomků tzv. přídělců po 2. světové válce, ztratila přirozené propojení s krajinou a historickou kontinuitu, tradici a tím i identitu se zemí, domovem a odkazem otců. Lze tvrdit, že jí vlastně nikdy neměla, protože se jedná převážně o přistěhovalce

po roce 1945 až 1948 a několik vln osídlení z měst v období socialismu i obnoveného kapitalismu po roce 1989. Do této neutěšené situace je třeba zahrnout i nedořešený a přetržený etnický problém Němců a Čechů, ale i Židů. Je proto důležité respektovat tento zmatený stav v místní komunitě na území NP Šumava, dovršený politickou změnou v roce 1989, který přetrvává i dvacet let po obnovení demokracie západního typu. Argumentace některých zastánců znepřístupnění rozsáhlých území NP Šumava, vycházející z diskriminace přistěhovalců (přídělců) po roce 1945, je z dnešní politické situace uprostřed EU velmi nebezpečná. To, že se jedná o potomky Maďarů, Volyňských Čechů, Rumunských Slováků a dalších národností, neopravňuje některé vědce předpokládat, že k půdě a krajině nemají po šedesáti letech osobní vztah. Cesta vpřed je iniciací nové generace osídlenců po roce 1990 a podpora jejich pravdivého a kulturního vztahu k obývanému místu NP a CHKO Šumava.

Občanská sdružení jako dobrovolná nevládní organizace a sdružení občanů mají v participačním procesu a veřejné činnosti roli konzultanta, ale i účastníka řízení. Jejich vliv na rozhodovací procesy a tvorbu krajinných, územních a rozvojových plánů a projektů je limitován jednak ochotou a angažovaností a na druhé straně odbornou úrovní nebo znalostí problematiky. Klíčovým problémem pro úspěšnost neziskových organizací je získat pro věc místní komunitu a zároveň předkládat fundovaná, správního řízení znalá řešení, která jsou akceptovatelná pro státní správu. Občanská sdružení se tak mohou stát jakýmsi mostem mezi státní správou, obcemi a místní komunitou. V některých případech však mohou působit proti zájmům místní komunity a obyvatel. Jedná se o iniciativy sledující „vyšší cíle“ nebo ideologie přesahující region a samotnou jeho problematiku (např. Hnutí Duha na Šumavě). Předpokladem propojení místní komunity se státní správou přes neziskové organizace je vhodné stanovení cílů v programech a získání místní komunity pro vymezený cíl. Další podmínkou je komplexnost nebo zarámování cílů do celostního pohledu a dostatečný stupeň odborné erudice při definování problému. Tato komplexnost a konsenzualita předkládaných programů „neziskovek“ je často neakceptovatelná pro státní správu. Podceňovaným v tomto hledání konsensu není ani tak nezisková organizace, jako místní komunita (*J. Maxa, 2002*). Státní správa tak svým přístupem může podporovat proces dalšího odloučení místní komunity od krajiny a přetržení zbytků tradice, protože vznik občanského sdružení je vždy reakcí na problém mezi místní komunitou a státní správou. Možným řešením konfliktu všech stran je proto přístup právě těchto místních neziskových organizací, které jsou schopny nastartovat participaci. Na území NP Šumava působí několik občanských sdružení, které se snaží o změnu koncepce nepřístupnosti a bezzásahovosti: o. s. Otevřená Šumava, o. s. Šumava 21, o. s. Zachraňme Šumavu, Euroregion Šumava – Historický spolek Schwarzenberg a další. Také na straně Bavorského parku vznikají takto orientované občanské iniciativy, např. Hnutí občanů za záchranu Bavorského lesa.

Také existuje řada petic, např.: Závěry konference Šumava na rozcestí, Petice za zdravou Šumavu, Prohlášení Euroregionu Šumava – JZ Čechy a množství dalších. Podobně jsou dokladovány otevřené dopisy lesníků, přírodovědců a univerzitních učitelů ministři ŽP a množství dalších. Uvedená občanská sdružení vznikla když už byly zřejmé negativní dopady nekonceptnosti státní správy a prokazatelných škod na Šumavě, způsobené ideologickými přístupy k ochraně přírody pro přírodu, nikoli člověka. Jedná se o opravdová občanská sdružení, která nejsou podporovaná žádnou vládnoucí nebo nevládnoucí institucí a jejich členové jsou občané, žijící nebo nějak spjatí s regionem Šumavy. Bohužel jsou postoje, prohlášení a názory těchto sdružení méně zajímavá pro média a ze strany státní správy, samosprávy a SNP Šumava přehlížena a podceňována.

Ze znění základních ustanovení krajinné politiky vyplývá, že nelze vyhodnocovat krajinu jen z hlediska ochrany přírody, ale je nutné a pro státní správu závazné využívat všeobecných principů, strategií a zásad. Z hlediska zákona č. 114/1992 Sb. „o ochraně přírody“, který je nadřazen podle některých výkladů ostatním „složkovým zákonům“ (zákon o lesích, vodní zákon, zákon o ochraně zemědělského půdního fondu, stavební zákon a další), pro komplexní a celostní pojetí krajinného plánování je nejbližší institut krajinného rázu - § 12 zák. č. 114/1992 Sb., který by měl být uplatňován pomocí § 70 (za účasti občanů) a § 71 (za účasti obcí). Na základě současného nepříznivého stavu přírodního prostředí, ekosystémů lesních společenstev, stavu bezlesí, ale i nízké úrovně partnerského prostředí, lze konstatovat, že v přístupech řízení a rozhodovacích procesech zodpovědného správního úřadu chybí celostní vyhodnocení přírodních, kulturních a historických hodnot. Zároveň chybí po dvaceti letech zákon o NP Šumava, vágní je zonace a dlouhodobá vize udržitelného rozvoje, tak jak je vnímaná Evropskou smlouvou o krajině. Dochází tak stále více k prohlubování rozporu mezi závaznými právními normami EU a ČR a skutečným stavem přírodního prostředí a celého regionu.

Vláda ČR schválila Státní politiku životního prostředí ČR, která zastřešuje všechny ostatní koncepční materiály politiky, týkající se jednotlivých složek životního prostředí. Jde tedy o to integrovat hlediska životního prostředí do sektorových politik při sociální přijatelnosti environmentálních programů, projektů a činností na mezinárodní, celostátní, krajské a regionální úrovni.

Kompetence MŽP ČR a zodpovědnost Správy NP Šumava za řádný výkon státní správy na svěřených úsecích se netýká jen ochrany biotické části přírody, ale na stejné úrovni i vody, půdy a ostatních složek životního prostředí. Přístup k výkonu státní správy ve svěřených kompetencích se tak jeví jako nevyvážený, nedostatečně reflektující míru rozporů a bez potřebných opatření, reflektujících narůstající kolaps regionu.

Podle kompetenčního zákona ČR je zřejmé, že krajinná politika je svěřena MŽP ČR, které by mělo koordinovat činnost všech rezortů ve vztahu k životnímu prostředí a je tedy zodpovědné i za výkon státní správy na území NP a CHKO Šumava. Podmínky pro výkon státní správy na území NP a CHKO Šumava upravuje nařízení vlády č. 163/1991 Sb., kterým byl park zřízen a zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. Podle § 2 nařízení vlády a obdobně § 15 (2) zákona je posláním parku: **uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí**, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, dále pak přísná **ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny**, naplňování vědeckých a výchovných cílů, **jakož i využití území k turistice a rekreaci nezhoršující přírodní prostředí**. Dále musí být **hospodářské a jiné využití národního parku podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů**. Z těchto základních právních ustanovení pro výkon státní správy na území NP Šumava vyplývá povinnost cílevědomé činnosti pro všechny zúčastněné strany, otevřenost pro vědecké přístupy a racionální aplikaci všech výsledků výzkumu při respektování výjimečnosti přírodního prostředí. Ze zákona č. 114/1992 Sb. vyplývá, že je zaměřen na ochranu přírody, **to však neznamená, že společnost a zodpovědné státní orgány nechají dojít kalamitu rozsáhlých území po vichřicích a kůrovci tak daleko, že jsou ohroženy ostatní složky životního prostředí, jako je vodní režim, půdní pokryv, mikroklima, krajinný ráz a další hodnoty krajiny. Zároveň je ze zákona zřejmé, že území NP a CHKO Šumava je hospodářsky využíváno, tedy nejedná se o „divočinu“ a tyto způsoby využívání, tedy vkladů lidské práce, mají být využity pro zachování a zlepšení přírodních poměrů. Podobně je orgán ochrany přírody a krajiny v roli zodpovědného koordinátora a řádného hospodáře**. V tomto světle zákonných ustanovení se jeví současná strategie bezzásahovosti a spoléhání na přirozenou obnovu narušených ekosystémů na území NP Šumava jako nepatřičná. Mezinárodně uznávaným přístupem k ochraně přírody je **zachování biodiverzity**, ke kterému má bezzásahovost na kalamitních plochách nepůvodního lesa a zarůstajícím bezlesí daleko.

Zákon o územním plánování a stavebním řádu č. 183/2006 Sb. řídí stavební úřady, obce jako jeho pořizovatele a zpracovatele územního plánu, upravuje postup vyhodnocování vlivů na udržitelný rozvoj území, rozhodování o území (§ 1 (1) zák. č. 183/2006 Sb. Orgány obce a kraje zajišťují ochranu a rozvoj hodnot území obce a kraje. Orgány územního plánování postupují ve vzájemné součinnosti s orgány ochrany přírody a ostatními správními úřady. Územní plán obce na území NP Šumava by měl vytvářet vyvážený vztah podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území. Tento vyvážený stav by měl uspokojovat potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích. Úkolem územního plánování je mj. vytvářet v území podmínky pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstranění jejich důsledků, a to přirozeným způsobem (§ 18 a § 19 zák. č. 183/2006 Sb.). Kdyby byla tato zákonná ustanovení řádně aplikovaná do života Šumavy bez neracionální „nadvlády“ zákona o ochraně přírody, nýbrž ve vstřícné spolupráci státních orgánů (orgán územního plánování – obce a orgán ochrany přírody – SNP Šumava), nemohla by dojít krize regionu do současného kolapsu. Dalším závažným problémem, především v poloze důvěryhodnosti Správy NPŠ a stavebním úřadům obcí, jsou megalomanské stavby multimilionářů, kteří kupují pozemky na území NP Šumava a postaví stavbu v rozporu se stavebním povolením a dokumentací stavby. Úřady tyto stavby dodatečně povolují. Děje se tak v rozporu se zásadami územního plánování i stavebního úřadu.

Je zřejmé, že k úspěšnému zpracování plánu péče nebo územního plánu či jiných krajinných plánů je nezbytný odborný pohled, a to vždy multidisciplinární. Přitom však záleží na schopnosti jednání a úrovni identifikace zpracovatele těchto dokumentů s historií, tradicí a důsledky civilizačních dopadů do krajiny. Závěrečný výsledek posouzení a návrhu všech opatření je limitovaný také kulturou chování, vzděláním a kvalitou spolupráce ostatních partnerů, obyvatel, obcí a občanů, ale i vědců a odborníků.

Lesní zákon č. 285/1995 Sb. v § 1 uvádí, že les tvoří nenahraditelnou složku životního prostředí, a proto je postup správního řízení ve věci bezzásahovosti MŽP ČR v rozporu se zákonem č. 285/1995 Sb. „o lesích“. V roce 1991, kdy vznikl NP Šumava, patřilo jeho území k nejzachovalejším částem střední Evropy. Část Šumavy, patřící do Čech, byla druhově pestřejší a stabilnější, než Bavorský les. Po rozšíření kůrovce NP a CHKO Šumava zpracovávala nastartovaný rozpad a odumírání lesních porostů, ve snaze zabránit škodám na ekosystémech, ale docházelo k odvolacím řízením. Dramatické zhoršení stavu nastalo v roce 2007 po orkánu Kyrill, kdy bylo oficiálně ponecháno 140000 m³ dřevní hmoty na místě a nezpracováno (Opatření MŽP ČR č. j. 48452/ENV/07) a bylo tak rozšířeno bezzásahové území na ploše více jak 10000 ha (Simon, 2012). V současnosti je bezzásahovost na cca 20000 ha. Vyčíslená škoda na životním prostředí soudním znalcem na objednávku Policie ČR byla dne 1. září 2008 přesahovala 32 miliard Kč.

Z hlediska vodního zákona č. 254/2001 Sb. je zvláště opomíjené zákonné ustanovení § 16, tj. zákaz měnit stávající vodní režim pozemků, který navazuje na „vodní zákon“ a „zákon o ochraně ZPF“. Holiny postižené vodní erozí, kde je aplikovaná teorie bezzásahovosti, jednoznačně urychlují odtok z povodí a významně přispívají ke zvýšení povodňového nebezpečí v povodí řek Úhlava a Otava a níže položených území, což se projevilo v roce 2002. Pokud by vykladači zákona a právní experti připustili, že na území NP Šumava platí a mají být respektovány i jiné zákony, než zákon o ochraně přírody a krajiny, pak je jednoznačné, že svojí nečinností a strategií bezzásahovosti, která urychlila kalamitu, je porušován především vodní zákon č. 254/2001 Sb., a to v § 27, který ukládá vlastníkům pozemků povinnost nezhoršovat vodní poměry a odtokové poměry, odnos půdy a retenční schopnosti krajiny. Retenční potenciál Šumavy s vysokými srážkami a na hlavní rozvodnici Evropy tvoří především slatinné formace rašelinišť, mokřadů a potočních niv. Horninové podloží krystalinika na hřebenových partiích je méně propustné a jímavé. O to více mají vodohospodářský význam lesy, především podmáčené smrčiny a horské smrčiny, které jsou ale ponechány působení kůrovce bez asanačních zásahů a postupně hynou. **Šumava není jen národní park a CHKO, ale také Chráněná oblast přirozené akumulace vod** (§ 28 zák. č. 254/2001 Sb.). Řešit ochranu CHOPAV bezzásahovosti a samovolnou sukcesí a udělováním výjimek MŽP ČR je nežádoucí a nesprávné. Zákonné povinnosti vyplývající z § 16 vodního zákona jsou podle Nařízení vlády č. 262/2007 Sb. upraveny do plánu hlavních povodí České republiky vycházející z hlavních zásad a strategie EU pro udržitelný rozvoj. Tyto zásady podporují zadržení vody v území, podporují obnovu ekologické stability krajiny a integrovaný přístup k ochraně vody ve všech sektorech a samosprávě. Jedná se zejména o dlouhodobý výhled, kdy se předpokládá, že se budou výrazněji projevovat důsledky předpokládaných klimatických změn. Jedná se tedy o **princip předběžné opatrnosti, kterým se žádný z územně kompetentních správních úřadů nezabývá.** V případě vědecké nejistoty je vhodné použít hodnotící postupy a preventivní opatření s cílem zabránit poškození lidského zdraví nebo životního prostředí. Tato evropská strategie také počítá se zapojením veřejnosti a posílením účasti občanů na rozhodování.

Zákon o ochraně zemědělského půdního fondu č. 231/1999 Sb. ukládá vlastníkům a nájemcům zemědělské půdy **hospodařit tak, aby nepoškozovali příznivé fyzikální, biologické a chemické vlastnosti půdy** a chránili obdělávané pozemky podle schválených projektů pozemkových úprav. Toto zákonné ustanovení lze dát do souvislosti desítek a stovek hektarů zemědělských půdy, které během čtyřiceti let existence CHKO a NPŠ zarostly náletem dřevin z důvodu neobhospodařování a absence energomateriálových vkladů. **Kořenový systém hustého náletu kulturních smrků způsobuje nenávratné znehodnocení zemědělské půdy, která mohla být využita pro ekologické zemědělství a diferencovanou péči o pestré horské louky s vysokou biodiverzitou.**

Občanský zákoník č. 40/1964 Sb. a integrovaný záchranný systém obsahuje **podobný princip odpovědnosti a předcházení hrozcím škodám** (v § 415 a 417), kdy každý je povinen si počínat tak, aby nedocházelo ke škodám na přírodě a životním prostředí. Uvedené paragrafy lze vztáhnout na vlastníka pozemku nebo pověřeného správce, což je za stát SNP Šumava, případně PF ČR a Státní lesy ČR, kteří jsou zodpovědní za stav pozemků jak v lesích, tak na zemědělské půdě Šumavy. Vzhledem k rozsáhlým plochám suchého, nevytěženého lesa v bezzásahových zónách, které jsou komunikačně nepřístupné, hrozí nebezpečí požáru velkého rozsahu (SNP Šumava pod vedením ředitele Stráského se chystalo v roce 2012 vstoupit do Integrovaného záchranného systému a nakoupit potřebnou techniku).

Podle trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. ve znění zákona č. 330/2011 Sb. § 294 (1) se uvádí, že kdo s jiným právním předpisem z hrubé nedbalosti poškodí nebo ohrozí půdu, vodu, ovzduší nebo jinou složku životního prostředí, a to ve větším rozsahu nebo území anebo jde-li k odstranění následků takového jednání třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na 6 měsíců nebo zákazem činnosti. Podobně zní § 301 – poškození chráněných částí přírody (zvláště chráněných území, Evropsky

významných lokalit, Ptačích oblastí).

Z hlediska evropské politiky ochrany životního prostředí je možné pochybovat o tom, zda jsou dodržovány základní principy ochrany ŽP, a to především princip prevence a princip integrace. Podle těchto principů koordinované politiky ES je levnější a účinnější vzniku poškození životního prostředí zabránit, než řešit poškození až když nastane a také, že nelze sledovat jen jeden aspekt ochrany ŽP a opomenout ostatní.

Dlouhodobě nefungovaly zásadní legislativně-právní nástroje, vyplývající ze zák. č. 114/1992 Sb., to je plán péče, z něhož vyplývají návštěvní řád a hlavně zákon o národním parku. Nejvyšší ústavní soud přiznal ve svém rozsudku č. j. 7A06/2010-45, že SNP Šumava má nedostatek pravomocí právě z důvodu absence zákonného podkladu zřízení NP Šumava, a to v případě zákazu vstupu na obrovská neprostopupná území (68 km²) pro turisty, přestože zde existují asfaltové cesty. Místo přiměřeného zpřístupnění území pro turisty je navrhovaná a neustále měněná zonace, která je nekoncepční, s velkým počtem menších lokalit, bez respektování základních ekologických zákonitostí a požadavků na minimální prostorově funkční parametry pro existenci a migraci přírodních nebo přírodě blízkých společenstev. V současnosti není platný ani plán péče (platnost vypršela 31. 12. 2010) a ze strany NP Šumava je dlouhodobě přehlížena zákonem stanovená součinnost krajů a obcí. Rada NP má starosty obcí jako povinné členy, ale dlouhodobě byly upřednostňovány názory členů ze strany přírodovědeckých vědců (*Zahradník, 2012*).

V roce 2007 vyzval Jihočeský kraj vládu usnesením svého zastupitelstva, aby rozhodla o tom, jaký je veřejný zájem v ochraně přírody NP Šumava a upozornil vládu, že postupem Správy NP Šumava dochází k porušování zákona č. 114/1992 Sb. a nařízení vlády, jímž byl park zřízen. Podobně Plzeňský kraj využil své zákonodárné kompetence a předložil návrh zákona o NP Šumava, ale bez adekvátní odezvy. **NP Šumava existuje již 23 let protiprávně,** protože nebyla naplněna zákonná podmínka § 15 zák.č. 114/1992 Sb., kdy národní parky včetně podmínek, režimu a poslání, mají být vyhlášeny zákonem a nikoli jen nařízením vlády.

Předseda o. s. Zachraňme Šumavu v usnesení této neziskové organizace z roku 2011 uvádí: Valná hromada Zachraňme Šumavu občanské sdružení, o. s. a naši hosté, zástupci občanských sdružení Šumava 21 a Otevřená Šumava, oceňují vedení parku za jeho snahu o zastavení kůrovcové kalamity. Chápeme toto úsilí jako nadlidský zápas a doporučujeme boj s kůrovcovou kalamitou do budoucna ještě zintenzivnit. K tomu doporučujeme, aby ředitel Správy NPŠ Jan Stráský požádal o souhlas podle § 22 zákona 114/1999 Sb. o povolení zásahů proti škůdcům a o případě mimořádných okolností a nepředvídaných škod podle ustanovení § 32 a 33 lesního zákona v I. zónách národního parku. Tento souhlas by podle našeho názoru zefektivnil úsilí o zastavení kůrovcové kalamity. Problém v návrhu zákona o Národním parku Šumava vidíme m.j. ve skutečnosti, že zákon chce ochraňovat les výjimkami, které jsou společensky nepřijatelné. Národní park je podle našeho názoru nástrojem ochrany přírodních hodnot Šumavy, nikoli cílem ochrany přírody. Také zonace je nástrojem ochrany a řídí se reálně dosažitelným deklarovaným cílem, tedy stavem předmětu ochrany, ekosystému nebo biotopu. Úmyslné zásahy v zónách musí být vždy individuálně posuzovány s ohledem na aktuální stav předmětu ochrany a predikaci dosažení deklarovaného cíle. Jednotlivé zásahy musí být vždy přísně individuální pro každou jednotlivou lokalitu. Doporučujeme do zákona zahrnout oddělení správního úřadu (orgán státní moci) od vykonávání ochrany přírody a lesnických činností a ostatních činností parku (*Jirsa T., 2012*).

Situace rozporů a protichůdných postojů v případě NP Šumava dosáhla takových rozměrů, jak z hlediska vědy, politiky, hospodářství, návštěvnosti a výkonu státní správy, že se stále více objevují neetické projevy chování na všech stranách vzniklého konfliktu.

Ze současného stavu progresivně se prohlubujícího kolapsu regionu, je třeba uvažovat o tom, zda byly dodrženy všeobecně uznávané principy prevence, integrace a odpovědnosti za hrozící škody a znehodnocení přírodních složek. Ze srovnání ustanovení zákona a právních norem EU se skutečnými výsledky a trendy legislativy a výkonu státní správy na území NP Šumava vyplývají zřejmé rozpory až nezákonné postupy, které se negativně projevují v životě společnosti, občanů, obcí, ale i samotném životním prostředí člověka. Jestliže chybí po dvaceti letech zákon o NP Šumava, je možné označit legislativní proces předkladatele (MŽP ČR) za nenaplněný, pasivní, bezradný a nečinný ve smyslu povinnosti vyplývající z § 24 zák. č. 2/1969 Sb.

Konfliktní situace přerostla místní význam a dostala se na mezinárodní úroveň, vymyká se právnímu rámci a je dlouhodobě neudržitelná. Došlo ke snížení původní ekologické stability a biodiverzity geosystému, ztrátě dochovanosti krajinného rázu a porušení etniky území. To vše v relativně krátkém období dvaceti let. Jedná se tedy o kolaps, který snížil komplexnost jak přírodního prostředí, tak sociální sféry. Podle všech indicií je kolaps Šumavy teprve v počátečním stádiu a období regenerace socioekoregionu bude trvat desítky let. Tím, že se neustále prohlubuje neřád, ztráty v ekonomice a celkový úpadek civilizace, zvyšuje se náročnost na občanské postoje každého jedince. Ze současného stavu progresivně se prohlubujícího kolapsu regionu, je třeba uvažovat o tom, zda byly dodrženy všeobecně uznávané principy prevence, integrace a odpovědnosti za hrozící škody a znehodnocení přírodních složek. Ze srovnání ustanovení zákona a právních norem EU se skutečnými výsledky a trendy legislativy a výkonu státní správy na území NP a CHKO Šumava vyplývají zřejmé rozpory až nezákonné postupy, které se negativně projevují v životě společnosti, občanů, obcí, ale i samotném životním prostředí člověka (zarážející je rozdílný, nestandardní přístup k výkonu státní správy v rámci ČR na území NP Šumava a například KRNP). Jestliže chybí po dvaceti letech zákon o NP Šumava, je možné označit legislativní proces předkladatele (MŽP ČR) za nenaplněný, pasivní, bezradný a nečinný ve smyslu povinnosti vyplývající z § 24 zák. č. 2/1969 Sb.

Teorii bezzásahovosti prosadila bývalá vědecká rada NP Šumava, zrušená až v roce 2012 ředitelem Stráským. V tomto směru se naplnila teorie antropogenního kolapsu, a to především v sociální dysfunkci, kdy stát vládl v období 1980 – 2010 pomocí specificky vytvářené ideologie bezzásahovosti, přičemž na druhé straně probíhala těžba dřeva ve velkém.

Struktury ekologů a „zelených“ postupně pronikaly do rezortu životního prostředí jako poradci nebo občanská sdružení, která byla do roku 2010 financovaná přímo ze státního rozpočtu. Vedle toho tyto názorové postoje pronikaly do Správy NP Šumava a CHKO Šumava. Celou nepřehlednou situaci dovršily dva aspekty. Jednak skupina vědců parazitujících na následcích bezzásahovosti a následných přírodních kalamitách a vedle toho radikalizující se občanské hnutí nemístních skupin vyznavačů naturistického purizmu a hlubinné ekologie, navázaných na mezinárodní organizace (Greenpeace). Města, obce, občané a návštěvníci regionu se tak pro tyto zájmové skupiny, státní úředníky a vědce stali objektem, vůči kterému se mohly vymezit „ve jménu bohyně matky přírody“. Bdělost a předvídatost, kterou se věda a ochrana přírody má označovat, se tak vyměnila za experiment na ploše rozsáhlého regionu uprostřed Evropy. Zvláště věda jako „včasný varovný systém“ má povinnost a zodpovědnost včas upozornit veřejnost na potenciální nezvratná rizika (*Ruh, Brugge, 1990*). Předmět a důvod ochrany (objekt) se postupně zamlžoval a jednotlivé snahy z oficiálních a neoficiálních míst byly v čím dál větším rozporu. Tajuplné důvody ekologické stability a **odvádění pozornosti od kolapsu ekosystémů** směrem k jednomu představitelům přírodních systémů, tedy „původnímu“ smrku a tetřevovi, dokázalo vyhroutit sociální situaci Šumavy do dnešní podoby radikálních projevů. **Šumava se tak v rámci České kotliny stala obětním beránkem na oltáři ekologů, naturalistických puristů, občanských radikálů bez vzdělání a náboženských fanatiků. Díky zodpovědným lidem, kterým není lhostejný současný stav na Šumavě, se situace začala v roce 2011 měnit k lepšímu. Na některá preventivní a nápravná opatření je však již pozdě.** Můžeme se jako milovníci Šumavy a občané tohoto státu utěšovat známým tvrzením, že „nikdy není pozdě“. Co lze za současných krizových možností a kolapsu regionu Šumavy udělat, je vyhodnotit zodpovědnost. Některé změny v přírodním prostředí Šumavy totiž nesouvisí ani tak s přirozeným vývojem po kalamitách, ale se způsobem výkonu státní správy na této územně správní jednotce za posledních 20 až 40 let. K tomu patří i zarůstání bezlesí náletem monokulturního lesa a tím způsobený zánik lučních společenstev včetně chráněných a ohrožených druhů. Tato zanedbaná péče o národní bohatství je zodpovědností politiky a výkonu státní správy. Veškeré závazné právní normy správní úřad k tomu vybízí.

K nápravě současného negativního stavu lze dojít jedině tehdy, když předmětem a centrem ochrany nebude jen příroda, ale celé kulturní a přírodní dědictví Šumavy jako veřejného statku. Mravně a eticky správné je v současné situaci Šumavy působit vůči krajině a přírodě jako obětavá asistenční služba a iniciační pomoc. Naopak pasivní, rigidní a konzervační postoje vůči sukcesnímu vývoji a degradaci životního prostředí jsou neetické a proti přirozenosti člověka a přírody. V tomto směru platí známá pravda, že „ten, kdo chce pochopit současnost, musí znát minulost“. Pak je ale nezbytné odstranit z problematiky zhoubné ideologie, ať již pramení z občanských iniciativ nebo akademické půdy. Potom teprve by bylo možné zahájit konstruktivní dialog a diskusi, jak chránit oficiálně definované hodnoty Šumavy a pozitivně změnit politiku ochrany přírody a státní správy na území NP a CHKO Šumava. Jeden fenomén kolapsu Šumavy se týká administrativní bariéry, která byla legislativci a lobistickými

skupinami vytvořena za dvacet let existence NP Šumava a zákona č. 114/1992 Sb. V některých směrech je v současnosti blokována jakákoli změna chování nejen občanů, ale především správních úřadů na úrovni Správy NP a CHKO Šumava, Krajských úřadů Jihočeského a Plzeňského kraje a MŽP ČR Praha.

Vhodné je využívat i závěry publikace Zachraňte Alpy (L. Lukschanderl), která sleduje jako prioritu ekologického využívání území, přičemž např. prohlašuje, že bez selského pastevního hospodaření zde není plnohodnotná krajina, na obnovu rostlin je potřebná doba 500 let a že v půdách je „hliníková bomba“.

Dosavadní chimérické koncepce ochrany šumavské přírody prosadila jako rozhodující přírodní procesy, což vychází z krátkozrakého pohledu nereflektujícího širší a zpětné vazby. Přírodní procesy zahrnují negativní trendy, disturbance, požáry, rostlinné a živočišné invaze, zarůstání krajiny a nenávratné ničení zbytků cenných biotopů a konkurenčně slabých chráněných rostlinných a živočišných taxonů. Pokud se však nezamezí nepříznivým přírodním procesům, nezachráníme torza chráněných přírodních a krajinných hodnot.

Potřebné je zajištění ekosystémové péče směřující k přírodě blízkým biotopům. Plochy bezlesí zřejmě potřebují zajistit extenzivní management prostřednictvím ekologických agroturistických farem. Bezbréhá podpora výroby virtuální divočiny přírodními procesy má jistou analogii s prioritní podporou přírodně obnovitelných zdrojů energie, ze kterého se vyklubal rozsáhlý „solární tunel“ - kde se dnes konečně volá po odpovědnosti.

Tam, kde chybí rozměr člověka spoluvůrce, participujícího na péči o přírodě blízkých nebo přirozených ekosystémech, otevírá se prostor pro neetické chování a egoistické, individualistické postoje, které působí ve výsledku kontraproduktivně a zhojně. Tyto změny souvisejí se zákonem o NPŠ a reorganizací Správy NP a CHKO Šumava. Na území NP a CHKO Šumava chybí komplexní, dlouhodobě a cílevědomě pojatý management a monitoring.

Potřebné je vymezení cílů řešení kolapsu a konfliktu v regionu Šumavy:

Krátkodobé cíle

- zajistit spolurozhodování sídel v NP a CHKO na uskutečňované ochraně přírody
- zařadit NP Šumava do V. kategorie IUAN (stejně jako KRNP), zmenšit jeho rozlohu v prospěch CHKO a nově vymezit racionální, ne ideologickou zonaci na základě kritického posouzení potenciálu území a skutečného aktuálního stavu (ve vazbě na Bavorsko a Rakousko)
- zpracovat analýzu vývoje NP a CHKO a vznikajících škod bezzásahovou „výrobou“ virtuální divočiny
- upravit hranice NP a CHKO ve vazbě na BR UNESCO, EVL a Ptačí oblast a vyčlenit oblast hromadné rekreace Lipna z chráněné přírody Šumavy
- restrukturalizovat Správu NP a CHKO Šumava
- zahájit chybějící systémový monitoring na reprezentativních modelových územích a zónách
- zajistit extenzivní management bezlesí krajinnými ekologickými agroturistickými farmami a smluvní péčí
- zpřístupnit historické turistické trasy vč. Lávkové cesty, Dámské cesty, hřebenové cesty Královským hvozdem (která byť je mezinárodní je přístupná jen ze SRN, aj.)
- zpřístupnit dohodnuté styčné hraniční body (dle Schengenských dohod hraničních obcí)
- zajišťovat realizaci segregovaných cyklistických stezek
- vyjmout v souladu se zásadami ochrany přírody zastavěné části sídel, kterými prochází hranice CHKO z chráněného území
- zavést taktovou železniční dopravu v trase (Plzeň) – Klatovy – Železná Ruda – Zwiesel – (Regen)
- zajistit snadné dopravní propojení na rakouský Hochficht, pokud se nepovolí lyžařská sjezdovka na naší podstatně výhodnější severní straně
- zajistit přírodě blízký management lesních i nelesních ekosystémů (vč. využívání repatriace chybějících taxonů, pozitivní a negativní selekce, transfer aj.)
- zajistit obnovu u navrhovaných staveb
- odstranit nevhodný a zneužívaný pojem bezzásahovost z písemných dokumentů a verbálních projevů, neboť jinak je předpoklad, že v intervalu 50-70 let se bude přírodními procesy opakovat tristní odumírání smrčín a trvale budou ekologickými aktivisty podávány soudní žaloby a stížnosti k EK
- změnit mediální politiku a práci sdělovacích prostředků v pravdivé, vědecky podložené informace o situaci na Šumavě bez doktrín a iracionálních ideologií

Střednědobé a dlouhodobé cíle

- změnit strategii ochrany přírody ze strany státu na základě ekologických principů a zákonitostí ekosystémové dynamiky a odstranit sociální dysfunkce a elitářské přístupy
- urychlit systémovou záchranu zbytků přirozených ekosystémů lesa a bezlesí a provádět důslednou aktivní ochrana přírodě blízkých genofondových I. zón pomocí aktivní diferencované tvorby ochranných pásem II. zón
- zpracovat rozbor geopolitické situace a povlovného kolapsu regionu Pošumaví s návrhem na střednědobý plán záchrany a regenerace ve všech vrstvách problematiky, včetně etického kodexu
- zpracovat ekonomickou a demografickou analýzu a strategický plán udržitelného vývoje regionu Šumavy
- elektrifikovat železniční trať Klatovy – Železná Ruda v návaznosti na německou část
- modernizovat trať Volary – České Budějovice
- ukončit vojenské využití Boleticka, zpřístupnit ho a obnovit vybrané osídlení
- sledovat potřebné zabezpečení urbanistické rozvojové osy Plzeň – Klatovy – Železná Ruda – Deggendorf
- zjednodušit a změnit právní normy – zákon, vyhlášky, nařízení, směrnice a metodiky ve směru asistenční ekosystémové ochrany biotopů Šumavy
- zajistit nezbytný audit po pěti letech činnosti „Správy“, k prověření účinnosti monitoringu a zvoleného managementu při zajišťování biodiverzity (úbytek chráněných taxonů, přírůstek nepůvodních druhů), heterogenity území, erozních projevů, krajinného rázu (rázovitosti / identity) a trvalé udržitelnosti environmentální, ekonomické a sociální, při využití srovnávacích podkladů historického využití ploch (landuse) před vyhlášením ochrany Šumavy
- politicky projednat finanční podporu navržené strategie záchrany ohrožených biotopů a taxonů na evropské, národní a komunální úrovni
- obnovit osídlení některých vybraných obcí, např.: Bučina pro horské klimatické lázně, Starý Brunst a Zhůří u Javorné (u silnice I/27 do Železné Rudy) či Knížecí Pláně pro ekoagroturistické farmy, Zhůří na Pláních u Horské Kvildy pro vyhlídkový hotel s expozicemi či Zadní Zvonková, Spáleníště, Ovesná, Klášterec u Vimperka a také Radvanovice a Horní Cazov s četnými kamennými snosy pro horské osídlení a ve VVP Boletice Květná, Stará Huť, Dolní Sněžná aj.

Základním omylem je nepochopení území jako celku, nesledování potřeby souladu všech přírodně krajinných a kulturně civilizačních hodnot území Šumavy, resp. vazeb ekologicko-environmentálních, ale i ekonomických a sociálních. Člověka a přírodu nelze oddělovat. Skupinka ideologů bezzásahovosti, která se odtrhla a nadřadila nad běžný život, je charakteristická nezodpovědnou posedlostí bezzásahové výroby velkoplošné virtuální divočiny ze sekundárních smrčín kulturní Šumavy a také vytěšňováním lidí z velkoplošných chráněných území. Pro dynamické udržení biodiverzity, pro které byl vyhlášen NP a CHKO Šumava, je potřebný návrat k tradičním řešením, jež jsou znevažovány a odmítnutí laciných populistických návodů bezzásahovosti, samozvanými spasiteli, kteří se snaží využít nepříznivou situaci ve svůj prospěch. Nutné je zamezení prosazených, naoktrojovaných nesmyslných byrokratických regulací pomocí příkazů a zákazů (vynucovaných obstrukcemi, žalobami, mlžením, sofistikovaným mediálním nátlakem či zneužíváním nedokonalé zákonnosti, např. hnutím Duha a stranou Zelených), jež jsou odtrženy od reálné situace a racionálních potřeb, v rozporu se zdravým selským rozumem. Potřebné je nalézat odvahu pojmenovat nešvary a nedopustit, aby rozsáhlá oblast Šumavy se stala téměř nepřístupnou, neudržovanou zdivočelou plochou porostů smrkových monokultur, vyhrazených jako rozsáhlý oborní prostor (dovezených zvířecích predátorů), pro specifickou komerční klientelu (dnes i v některých národních parcích Afriky se mnohdy vyrábí nepřirozená krajina, vybavená komerčně přitažlivými pěti velkými savci, pro exkluzivní návštěvníky a bohatou loveckou klientelu).

Pod čarou

Fundamentální skupinka ideologů, prosazující bezzásahovou výrobu marketingové virtuální divočiny ze sekundárních smrčín v kulturní Šumavě, má trvalou snahu „ubránit své území před jinak smýšlejícími lidskými vetřelci“. Dokládá to zejména zásadní odpor proti turistickému využívání historických turistických cest, historických hraničních přechodů, či pokud možno nepovolování obnovy historických kapliček nebo realizaci rozhleden (Poledník, Boubín, Sedlo) a také snaha trvale rozšiřovat nepřístupnost Šumavy pomocí

neopodstatněného zvětšování I. zón, přičemž ve „vyrobeném“ uschlém smrčáku se uplatňují zejména expanzivní druhy a prakticky tam není co chránit. Naproti tomu oblasti Pošumaví, zejména tam, kde jsou lesy ve vlastnictví obcí, díky poučení z tristní skutečnosti rozvrácené Šumavy, dochází lidskou pomocí k racionálnímu uskutečňování pozvolné přeměny lesů na přírodní skladbu, např. na Kašperskohorsku, Nalžovohorsku, Dešenicku aj., bez zbytečného omezování návštěvníků, území přátelských ke svým obyvatelům i turistům. To se projevuje např. i v množství vyznačených vycházkových okruhů, realizovaných krytých odpočívkách, nových ubytovacích možnostech atd. Současná Správa NP a CHKO stojí před problematikou své ekonomické existence, což nelze zajistit dosavadní dvoukolejnou trajektorií. Paradoxně se dnes Pošumaví stává více přitažlivé pro návštěvníky, než „ostře“ chráněná Šumava. Iracionální ideologii výroby virtuální divočiny dokládá i aktuální výstava v Kašperských Horách (podzim 2013) Krajina a lidé Šumavy ve 3. tisíciletích. Na vystavených panelech je záměr dokládat „prozíravé směřování současné ochrany přírody“ např. počítáním vzešlých smrčků v rozvrácených suchých lesích. Současná nepříznivá situace uskutečňované ochrany přírody se nezmění, pokud na MŽP a Správě NP a CHKO Šumava bude dostatek iracionálních ideologů bezzásahové divočiny, navíc podporovaných kariéerními pedagogy JČU a hnutím Duha. Otázkou je, proč kritické názory jsou umlčovány, zatímco ideologické nepravdy jsou mediálně rozšiřovány. Nutné je připustit diskuzi nad uskutečňovanou evropskou a státní ochranou přírody (EVL, PO, ZCHÚ) ve vazbě na jejich přínos a udržitelnost a také ekonomickou a sociální udržitelnost příslušných regionů a zejména na vyhlášenou mezinárodní biosférickou rezervaci UNESCO.

Civilizační deformací je ztráta pospolitosti lidí a sounáležitosti s přírodou, resp. vzájemně nedostatečné vnímání jak okolních obyvatel, tak svého prostředí a zejména nedostatek schopnosti se vzájemně domluvit, což se projevuje jak v naší politické scéně, tak v našem běžném „evropském i světovém“ životě.

J. EPILOG

Motto:

Zajímám se o budoucnost, protože v ní hodlám strávit zbytek života.

Charles Chaplin

Přírodu je nutno prožít, nestačí vymezené „průhony“ v suchém smrčáku, vzdělávací panely a proklamativní prohlášení.

Získat území je snadnější než ho udržet, neboť to znamená ctít historické tradice.

lidová moudrost

Stoupenci bezzásahové divočiny obdivují přírodní procesy jež zničily „staré pořádky“ a rozvrátily kulturní stálezelenou Šumavu, sledují spektakulární rozpad lesních biotopů, padlé či stojící tlející staré stromy vč. likvidace staletých stromů, prohlubující se erozní rýhy, lokálně pak agresivní nové smrčky, expanzivní trávy a „úžasnou podívanou na přírodní výrobu virtuální pralesní divočiny“ ve střední Evropě, která zde byla naposledy ve 3. století po Kristu (stačí 1000 let a máme Šumavu jakou ji chceme mít). Litují však, že rozsáhlá, všudypřítomná sofistickovaná mediální psychologická propagace obyvatel k marketingové výrobě divočiny se poněkud zadrhla.

Bývalý ředitel NP Bavorský les Karl Fridrich Sinner těžce snáší, že jeho sen zřízení „největšího pralesa v Evropě mezi Atlantikem a Uralem“ byl narušen neschválením min. 75 % bezzásahovosti v Česku, že nebyly rozorány všechny staré cesty šumavskými porosty a že „obyvatelé Evropy přicházejí o možnost prožívat sílu divočiny a ohromení její krásou, hrozivostí a pestrostí“.

Milovník Šumavy stoupá přes záměrně vytvářené překážky k vrcholům pohoří a nevnímá fiktivní hranice NP a CHKO a jejich zón, CHOPAV, NPR, PR, NPP, PP, EVL, PO či BR UNESCO. S žalostným pohledem a smutkem v duši sleduje zuboženou Šumavu, zmar a škody přesahující válečné, dosažené slepou dogmatickou ideologickou marnotratností evropských, českých a německých úřednických gubernátorů, vynucujících si megalomanský experiment tisíciletí (nepoučení ideologickou paralelou válečné expanze někdejších předáků Německa), spolu s profitujícími přírodovědeckými lobbistickými ideology. Jeho pes si nevšímá ojedinělých, zvědavě pokukujících tetřevů. Jizvy jsou velké a zvětšují se, zmocňuje se ho bázeň z umanutosti, prezírání našich a světových zkušeností a ptá se – **jsme schopni postavit se zlu?**

Nezávislý polyhistor, sledující globální situaci a mezioborové vazby, chápe umanutost módní „moderní“ ideologické vlny bezzásahovosti, prosazovanou převážně kariéerními teoretickými biology,

i skutečnost, že ti racionálnější, kteří již začínají chápat negativní dopady náhlých disturbancí na prosazených, rozsáhlých bezzásahových územích, nechťejí „ztratit tvář“ a odvolat svá původní tvrzení, přičemž řada z nich stále ještě „bobtná“. Chápe i jejich necitlivost vůči pralesům, které byly dědictvím minulosti, trvalou snahu dehonestovat tradiční postupy extenzivní péče a obhospodařování, resp. racionální exploataci i nepochopení ekologických principů a zákonitostí, nevnímání širších a zpětných vazeb, avšak diví se obskurní myšlenke zřízení divočiny z kulturních porostů, která může být pouze virtuální, přičemž přiznává, že pojem divočina na Šumavě je marketingově přitažlivá, byť je nepravdivá. Chápe, že ideologům divočiny nevadí, že tento barnumský experiment je v rozporu s požadavky na vyhlášenou Biosférickou rezervaci UNESCO a Evropsky významnou lokalitu Šumava. Pokud se nezmění nastoupený ochranný přístup a nenastoupí ekosystémová asistenční péče, bude se Šumava pohybovat v bludném kruhu a můžeme předpokládat, že za půl století opět dojde k disturbančnímu rozvrácení přírodně obnovených, dospělých nestabilních „monokulturních“ smrčín, kterým schází původní kosterní stabilizační dřeviny. Fatální skutečností je rozsáhlé snížení vodohospodářských retenčních schopností šumavských biotopů při vysychání zdejších nejvzácnějších biotopů – rašelinišť, díky likvidaci hřebenových smrčín. Racionální pohled se nemůže smířit s hazardně naoktrojovanou velkoplošnou bezzásahovostí v kulturních porostech, přinášející rozsáhlé snížení biodiverzity, homogenizaci biotopů, tristi narušení krajinného rázu, zásadní zhoršení vodního režimu a mezoklimatu, erozi půd, ale i doprovodné vytěsnání obyvatel i turistů, závěrem pak zejména nezměrné ekonomické škody, které jsou trvalého rázu. Proto věří, že Šumava bude postupně opět citlivě obnovována a využívána a prohlašuje: současné mediální mlžení kariérních ideologů s osobními ambicemi je cestou do pekel, poctivě čtème krajinu, ctème staletími potvrzené tradice a objevujme utajované pravdy jako základní hodnoty života.

Dodatek

V publikaci Vegetace ČR IV – Lesní a křovinná vegetace (editor Milan Chytrý) se uvádí:

„Na příznivých místech u nás lesy rostly i poslední době ledové, ačkoli tehdejší krajina byla převážně bezlesá. Po oteplení a zvlhčení klimatu v pozdním glaciálu a zejména na přelomu pleistocénu a holocénu před asi 11600 lety došlo k výraznému rozšíření lesa na původně nelesní plochy. Již v té době však v nížinách a pahorkatinách mezolitičtí lovci a sběrači z různých důvodů šíření lesa omezovali. V teplém a vlhkém období atlantiku sice vznikly klimaticky velmi příznivé podmínky pro další šíření lesa, současně se však u nás v 6. tisíciletí př.n.l. rozšířilo neolitické zemědělství, které vytvořilo mnohem silnější tlak na udržování bezlesých ploch. Naše nížiny a pahorkatiny tak byly s největší pravděpodobností po celý holocén mozaikou lesa a bezlesí. Naopak podhorské a horské oblasti zůstaly v pravěku převážně neosídleny, a les zde proto pokrýval téměř souvisle celou krajinu až do středověké kolonizace, která vytvořila krajinnou mozaiku lesa a bezlesí i ve vyšších polohách. Dnes pokrývají lesy 34,9 % rozlohy ČR.

Všechny naše lesy jsou dlouhodobě silně ovlivňovány člověkem; nížinné lesy po několik tisíciletí, horské lesy po několik století. Přímý i nepřímý lidský vliv se odráží v dnešním zastoupení dominantních dřevin, struktuře porostů i druhovém složení bylinného patra. Nížinné lesy se tradičně obhospodařovaly buď jako lesy výmladkové, nebo lesy pastevní. V prvních byly zvýhodňovány stromy se schopností snadné vegetativní obnovy z pařezových výmladků (např. habr), v druhých se udržovaly konkurenčně slabé světlomilné druhy (např. dub). Lesní hrabanka běžně sloužila jako stelivo do stájí, což ochuzovalo půdu o živiny a podporovalo šíření oligotrofních druhů. Od těchto tradičních způsobů hospodaření se postupně upouštělo už od 18. století a definitivně zanikly kolem poloviny 20. století. V podhorských a horských lesích, které středověká kolonizace zastihla ve víceméně přirozeném klimaxovém stavu, se výběrově těžily některé dřeviny, např. buk na pálení dřevěného uhlí v milířích. To vedlo k výrazné změně druhové skladby porostů, zejména šíření smrku na úkor buku. Od přelomu 18. a 19. století se u nás začaly pěstovat monokultury jehličnanů, zejména smrku ztepilého a borovice lesní, menší míře modřínu opadavého. Ze současné plochy lesů je smrk zastoupen na 47,7 %, borovice na 13,9 % a modřín 3,8 % plochy.“

Květena ČR skýtá cca 3000 rostlinných druhů, světová květena se počtem druhů postupně blíží k půl milionu, avšak značná část je jich ještě nepopsaná. Vzhledem k dlouhodobému odtržení od světa naši botanici rozvíjeli popisování „malých druhů“, např. u rodů jestřábník (*Hieracium*), pampeliška (*Taraxacum*), ostružiník (*Rubus*), avšak světově dochází spíše ke sdružování druhů do jednomu rodu. Díky uskutečňovanému způsobu ochrany přírody, ale i průmyslovému obhospodařování zemědělských ploch, trvale dochází k rychlému ochuzování naší květeny a homogenizaci biotopů i přes trvalé rozšiřování chráněných území. Žel, nikoho nezajímá, proč situace chráněných území se stále zhoršuje. Na místo někdejších zájmových „konzervátorů“ ochrany přírody nastoupily štáby úředníků, převážně novodobě odchovaných přírodovědeckými fakultami, bez vazby na rozumné využívání a možné obohacování přírodních zdrojů. Proto také při uvádění ohrožení území je vždy na prvním místě uváděn člověk, avšak ten bývá na nepodstatných koncových místech. Lidé jsou z přírody vylučováni, výchovně vzdělávací funkce nahrazují převážně informační tabule, např. o významu kůrovce pro les poblíž pramenů Šumavy. Módní ideologická bezzásahovost je povyšována na vědecký směr, avšak bez jakýchkoliv průkazných dokladů. Tzv. „otevřená území“ v chráněných územích jsou „posvátnými přírodními procesy“ sukcesně likvidována, avšak na ně je celosvětově vázána převážná biodiverzita, na našem území uskutečňovaná extenzivní pastvou a kosením (tj. blokovanou sukcesí) - podíl bezlesí v chráněné Šumavě byl přes 30 % a klesá pod 5 %. Rozsáhlé chráněné území Šumavy se stalo experimentální exteriérovou laboratoří „elitních“ vědců za rozsáhlé sofistikované propagandy médií, možno téměř říci skupinově zprivatizovanou, neboť běžní obyvatelé a turisté tam převážně nemohou. Tristní je zejména vývoj Šumavy, kde pouze ideologicky je záměr dále hazardně naoktrojovat bezzásahovost na většině území, jež přináší ve zkulturněném území pouze rozsáhlé škody. Od roku 1959 se tzv. „táborská skupina“ snažila o zajištění legislativní ochrany Šumavy, v r. 1963 pak byla vyhlášena CHKO Šumava. Po revolučním kvasu v r. 1989 byl v r. 1991 vyhlášen NP Šumava, Biosférická rezervace UNESCO byla však vyhlášena již v roce 1990. Vedle Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) vyhlášené v r. 1978, byla zde v r. 2005 vymezena další ochrana – Evropsky významná lokalita a Ptačí oblast. Pro jistotu každá velkoplošná ochrana Šumavy je v jiné hranici a s jiným statutem.

Spolehlivé posouzení mohou podat ti, kdo více než 50 let vnímají přírodní procesy a cykly, kteří podávají svědectví, jež je pro ideology divočiny v kulturním území kacířské. Proto několik jmen: Kaskoun Oto, MUDr., nar. 1917, ve své publikaci Šumavské putování za přírodou, historií, přáteli a pacienty pevně věří, že Šumava opět ožije i se svými kostely a sakrálními památkami Ložek Vladimír, RNDr., DrSc., nar. 26.7.1925, ve svých publikacích Po stopách pravěkých dějů (O silách, které utvářely naši krajinu), Zrcadlo minulosti (Česká a slovenská krajina v kvarteru) varuje před neuváženou módní bezzásahovostí Jeník Jan, Prof.Ing.RNDr.,dr.h.c., nar. 6.1.1929, na základě bohatých světových zkušeností dlouhodobě varuje před zneužitím bezzásahovosti a následujícími škodami (jako akademikovi UK mu bylo také vyhrožováno) Mezi další vynikající vědce, kteří jako dlouhodobí odpůrci bezzásahovosti, byli „odstavováni“ patří, např.: Krečmer Vladimír, Ing.CSc., Vicena Ivo, Ing.CSc. Mrkva Radmir, Prof.Ing.CSc., Simon Karel, Ing. Kinzl Emil, předseda občanského sdružení Za otevřenou Šumavu pořádá pravidelné protestní česko-bavorské pochody k býv. Juránkově chatě.

Urban František, Ing. spoluzakladatel NP Šumava, býv. pracovník MŽP, AOPK a býv. viceprezident

IUCN pro Evropu, střední a severní Asii: „Národní park Šumava jsem spoluzakládal a dnes z toho mám výčitky svědomí. Bez něj mohla být Šumava plná života, „naturové lokality“ nepoškozené. Je hrozné sledovat diskuzi o kategorizaci – jako kdyby plnění byrokratických kritérií (a kategorizace IUCN nic jiného není), mělo přednost před ochranou přírody. Zklamal mě postoj některých lidí v IUCN, druhá mise byla zmanipulovaná a manipulace zřejmě pokračují. Kategorizace IUCN nemá pro praktickou činnost v národních parcích ani jiných chráněných území žádný význam. Dělat z kategorizace známkovací systém je hloupost a je to proti smyslu tohoto systému. Navíc je zařazení do jednotlivých kategorií velmi sporné. Národním parkem je území proto, že ho jako národní park vyhlásil stát a do toho nemá IUCN co mluvit.

V ČR pokradmu vznikla **ideologická skupinka prosazující hazardní bezzásahovost**, snažící se ovládnout významné posty. Propagační kariérní skupinka, podporovaná nezkušeným mládím (hnutí DUHA) a nevědoucími medii, vnucuje hochštaplerskou ideologii vytvoření bezzásahové divočiny ze zkulturněných území Šumavy (a následně i v dalších chráněných územích ČR, příp. Evropy). Ideologie bezzásahovosti byla dlouhodobě připravována a spuštěna až ve vhodné politické situaci, kdy se Zelení dostali do vlády. Hlavními protagonisty je kariérní skupinka osob (JČU / stínová vědecká rada NP) za podpory nezkušených, převážně mladých osob (Hnutí DUHA dotované MŽP) a úplatné sofistikované pomoci medií - jejich ideologická propagandistická kampaň byla opětovně spuštěna okamžitě po znalosti osoby nového ministra životního prostředí.

Ideovým záměrem vynucovaného rozšiřování kůrovcové epidemie pomocí partyzánského vymezení bezzásahových zón je uschnutí současných smrkových porostů porostů k výrobě kulisy virtuální divočiny - stačí doplnit vlky a medvědy. Přitom však i podle současného našeho zákona o ochraně přírody krajiny č. 114/1992 Sb., ve smyslu § 22 odst.1 je asanace kůrovce možná i v I. zónách ochrany přírody! - souhlas a rozsah opatření se buď uvede v platném plánu péče o území NP anebo v samotném správním rozhodnutí orgánu ochrany přírody. Vynucovaná bezzásahovost je dokonce protiprávní. **Ideologie bezzásahovosti Šumavy nesleduje celistvost problematiky, širší a zpětné vazby a zejména dlouhodobou udržitelnost, která je narušována jak environmentálně, tak sociálně - trvale degresivní demografický vývoj (vyliďňování) a zejména ekonomicky propad širšího regionu Šumavy (s dopady na celou ČR).** V březnu 2014 proběhl na KÚ PK workshop na téma německé zkušenosti se strategickým plánováním měst a regionů, s důrazem na nadmístní úroveň pod vedením předního německého odborníka Prof. Dr. Dr.h.c. Jörga Maiera. Zde byl zejména dáván důraz na ekonomické aspekty strategického marketingu a managementu, přičemž vždy je nutno sledovat nejen aspekty ekonomické, ale i environmentální a sociální. Upozorňováno bylo na potřeby řešení příhraničních oblastí, nezbytnost schopnosti spolupráce a nutnost sledování budoucnosti, s upozorněním, že mladá generace to nesleduje a nedokáže. Závěr: exponenti bezzásahovosti Šumavy nesledují jak další zpětné a širší vazby, tak dlouhodobou udržitelnost. **Šumava, kromě ochuzení o stabilizační tvrdé dřeviny, zažila již 3 generace výsadeb smrků, příp. dalších dřevin, takže jsou zde polokulturní porosty a kulturní území sídelního bezlesí a horských luk.** Tato dlouhodobě připravovaná bezzásahovost k „výrobě divočiny“ byla spuštěna až za vhodné politické situace, která nastala, když se Zelení dostali do vlády, takže od r. 1997 ji spustil ministr Martin Bursík. Vyráběná a rozsáhle propagandisticky prosazovaná „divočina“ může být pouze virtuální, s bezobsažnou kulisou suchých, nepřístupných smrčín, jejichž hlavním „posláním“ má být doplnění o vlky a medvědy – tedy poněkud málo – za nimi si můžeme zajet nedaleko. K objasnění celé problematiky byla zpracována kolektivem autorů rozsáhlá analýza Šumava a její perspektivy I,II. Na publikaci se podílelo více než 30 spoluautorů z vědeckých a společenských pracovišť, několik občanských sdružení, ale i řada soudních znalců. Tato encyklopedie současné Šumavy uvádí i množství unikátních tematických map (na CD). Proto nemá již smysl „nosit dříví do lesa“, resp. do schnoucí Šumavy, která dosud postrádá potřebnou podporu proti jejím škůdcům. Mrazivý je výrok jednoho z

předních ideologů: **I bez ohledu na zoonózy bychom dali přednost tomu, aby kůrovec zapracoval a zlikvidoval tyto nepřirozené porosty.** Tito ideologové nevnímají, že zkulturněné, zcivilizované porosty na celém světě bez asistenční ekosystémové pomoci přecházejí v lepším případě pouze v méněhodnotné porosty expanzivních, příp. invazních druhů a patogenů, tedy že pozitivní přínosy bezzásahovosti ve zkulturněných porostech nefungují na celém světě. I v pralesových torzech ČR je nezbytná ekosystémová lidská asistence – viz publikace Dynamika vývoje pralesových rezervací v ČR I-III, Academia Praha 2012, na základě dlouhodobého výzkumu kolektivu autorů. Současnou bezzásahovostí byla většina dochovaných pralesových, pro naše předky posvátných, stromů na Šumavě v přítomnosti zlikvidována - díky neomezovanému napadení kůrovcem.

Kdo stojí za sofistikovanou propagační kampaní „divočiny“ dobře placené partičky ?

Přesně v den znalosti nové osoby ministra životního prostředí Mgr. Richarda Brabce, dne 23. ledna 2014 byla zahájena mediální masáž skupinky prosazující totální bezzásahovou divočinu na Šumavě. Vybrány byly deníky MF Dnes (Šárka Mrázová ČTK) a Lidové noviny (Vladimír Ševela), ne však Plzeňský deník, kde místní obyvatelé dobře znají současnou problematiku Šumavy. Lidové noviny sdělovaly sladké tajemství, že budoucí ministr se kloní k „ekologům“, tzn. na jejich stranu (ostatní jsou „nevěřící bezbožní, které je třeba zatratit), což údajně překvapuje mluvčího aktivistů hnutí DUHA Jana Piňose. Předseda svazu obcí NP Šumava Ing. Antonín Schubert však prohlašuje, že na nikoho netlačí a čekají, až přijde někdo, kdo situaci na Šumavě konečně uspořádá. Honosný nadpis: **Hotely ? Lanovky ? Ne. Šumavě může nejvíce vydělat divočina** doplňoval luxusní obrázek zatím nezničeného Vltavského luhu naoktrojovanou výrobou bezzásahové virtuální divočiny. Prof. Pavel Kinndlmann, tvrdý obhájce divočiny, propaguje zřejmě dobře zaplacenou studii britské konzultační společnosti EFTEC (Economics for the Environment Consultancy) spolu s Michalem V. Markem, ředitelem Centra výzkumu globální změny AV ČR (která studii objednala). Závěrem je uváděno tvrzení, že rozšiřování divočiny je pro Šumavu mnohem výhodnější, než mnohé developerské projekty. Studie prohlašuje, že turismus na Šumavě přináší téměř 2 mld Kč, *celkový ekonomický přínos NP dosahuje až 44 mld Kč ročně*, vč. tzv. ekosystémových služeb, jako je zadržování vody a zlepšování její kvality či regulace klimatu a ukládání uhlíku. **A právě ekosystémové služby jsou fatálně likvidovány násilně prosazovanou výrobou virtuální divočiny proti vůli většiny obyvatel. Požadovaný rozpad (disturbance) hřebenových smrčků, který „nejrychleji obnoví přírodní společenstva“ způsobuje zvýšením větrného proudění vysušování Šumavy a zejména odumírání nejcecnějšího potenciálu živých rašeliníšť a současně nepříznivé narušování vodní bilance vč. zhoršování kvality vod v rozporu s vyhlášenou Chráněnou oblastí přirozené akumulace vod, trističní snižování ukládání uhlíku, zásadní zhoršování a extrémizaci klimatu, ale i rychlé snižování biodiverzity druhové a biotopové a to v rozporu nejen s vyhlášenou Evropsky významnou lokalitou, ale zejména potřebami vyhlášené mezinárodní Biosférické rezervace UNESCO.**

Mladá Fronta Dnes barnumsky uváděla další článek: Rys, los, jelen spolu na Šumavě. Není jasné, jak ještě dlouho. Zde se nepravdivě prohlašovalo: Jedním z posledních míst v Evropě, kde šelmy loví velké kopytníky, je Šumava (jelení maso údajně tvoří 51 % rysího jídelníčku), přičemž divočinu mohou zničit plánované stavby a neřízený rozvoj turistiky. Opět se poukazovalo na studii objednanou Centrem výzkumu globální změny Akademie věd ČR a závěry Mgr. Pavla Šustry z NPŠ, který pomocí telemetrických obojků sleduje pohyb jelenů, jenž údajně říká, že když krajinu neuváženými zásahy rozbijeme, nepůjde to vrátit zpátky. Toto rozbití, resp. rozvrácení a devastaci kulturní krajiny však způsobil požadavek rychlé a celoplošné bezzásahové výroby divočiny, která však může být pouze virtuální.

Po propagaci divočiny v domácích denících bezprostředně navazovala mediálně rozšiřovaná informace o novém výroku Krajského soudu v Plzni, který údajně obhajuje kontinuální veřejné shromáždění aktivistů Hnutí Duha proti omezování rozšiřování kůrovce u Ptačího potoka na Šumavě. Nevadí, že zákon zakazuje přítomnost jiných osob v území těžby lesa vzhledem k ohrožení

jejich života, nevdá protiprávní živelné rozšiřování bezzásahovosti, nevdá „nelegálnost NP“, který by měl být zřízen zákonem, nevdá zásadní střety v požadavcích na uskutečňovanou „ochranu“ dříve vyhlášené Biosférické rezervace UNESCO či Chráněné oblasti přirozené akumulace vod, nebo Evropsky významné lokality. A také nevdá, že aktivisté Hnutí Duha se mohou volně pohybovat ve vyhlášených nepřístupných územích při svých protestech i jindy, avšak „normální“ lidé při svých protestech proti uzavírání někdejších turistických cest dokonce i na území CHKO musí mít k pochodu ke zřícenině býv. turistické chaty na Svarohu mnohonásobné povolení. Tam však občané z Bavor běžně mohou, stejně jako na hraniční stezky. Nevdá závazky Schengenu, nevdá odlišný přístup např. na vedlejším bavorském Javoru či rakouském Hochfichtu. Nevdá, že desítky žalob proti uskutečňované „ochraně“ nejsou soudně projednávány, avšak žaloby některých osob jsou okamžitě řešeny – např. zneprístupnění „Modrého sloupu“ po historické středověké cestě – dnes zpevněné silnici, kterou aktivisté „bezzásahovosti“ chtějí rozebrat a odvézt!, podobně jako stížnosti do Bruselu k EK (kde máme svého propagátora divočiny L. Míku).

Okamžitě následovala další propaganda v týdeníku Respekt, kde již 3.2.2014 redaktor M.Švehla prohlašoval: Hnutí Duha a jeho přátelé obdrželi glejt, po němž touží každá podobná organizace, neboť soud potvrdil, že je to ona, kdo v tomto případě hájí veřejný zájem, nikoli stát, kraj, nebo šumavské obce. Nejistým politiků včetně nového ministra Brabce může být rozsudek soudce Krysla vhodným vodítkem.

Poslední aktivitou ideologické skupinky bezzásahové divočiny je, že členka strany Zelených RNDr. Jitka Seitlová, někdejší zástupce býv. ombudsmana, dnes nová vedoucí ombudsmanka. Na tomto úřadě již v minulosti „*prokázala svoje objektivní a nestranné posouzení*“ a to podporou bezzásahovosti Šumavy aktivisty Hnutí Duha.

Sobotní Lidové noviny z 24.3.2014 po dvou měsících pokračují v další propagaci virtuální divočiny na Šumavě rozsáhlým článkem: „Lunapark ze Šumavy nebude, divočina naláká další turisty“ (redaktor J. Charvát). Zde se uvádí: „MŽP schválilo Plán péče připravený Správou NPŠ pouze na 3 roky a to bez lanovky na Hraničnick, hotelů, bytů a dalších velkých developerských projektů, prosazovaných nejrušnějšími podnikateli na Šumavě a také bez zonace, neboť umožňovala výjimky a úlevy umožňující výstavbu na nejcennějších územích I. zón“. Předseda stínové rady Jakub Hruška údajně sděluje: „je zřejmé, že parkem předložený plán péče je založen na handlech s jeho územím jako obchodním artiklem developerů, obchodníků a těžařů, teprve co zbylo, bylo ponecháno pro ochranu přírody“. Obce však potřebují zonaci pro svůj rozvoj, přičemž podporují některé projekty, např. lanovku na Hraničnick. Předseda Svazu obcí NPŠ Antonín Schubert uvádí, že obce v požadované zonaci vycházejí ze skutečného stavu přírody, ale i ze skutečnosti, že v Krkonoších je plno lanovek a ničemu nevdá. Do současnosti zde oficiálně bylo 13 % I. zóny. Náměstek ministra Vladimír Dolejský sděluje, že zonace bude řešena zvláštní vyhláškou, přesto uvádí, že již v r. 2014 budou I. zóny tvořit dle dohody 26 % (zřejmě jsou požadovány „dohody“, či spíše požadavky pouze ze strany obcí, ne však od MŽP) a dále, že postupně se bude jejich plocha rozšiřovat na 75 %, přičemž jednostranní teoretičtí „ekologové a vědci“ požadují, aby co nejdříve (nejlépe okamžitě) I. zóna tvořila 50 %, což zdůrazňuje přední aktivista Hnutí Duha a pivotman ideologické skupinky bezzásahovců Jaromír Bláha. Současný náměstek ministra V. Dolejský údajně stojí za těmito požadavky, a sděluje: po 3 letech se vydá plán na dalších 15 let a současně se připraví zákon o národním parku a vyhláška o zónách. V rámci perfektně připravené propagandy se zastrašuje současný ředitel Správy NP J. Mánek sdělením, jak škodí Šumavě, neboť si dovolil zasahovat proti epidemickému rozšiřování kůrovce. Na druhou stranu se farizejsky slibuje větší zpřístupnění parku i přeshraničních přechodů. Příkladně se poukazuje se na skutečnost, že „divoká příroda v Bavorském lese údajně tvoří 75 %, přičemž území je protkáno dřevěnými chodníčky, vedoucími až do středu pralesa“ (jak přitažlivé, přičemž jedním z požadavků vyráběné divočiny byla likvidace cest v NP a stále větší zneprístupňování zástupným důvodem ochrany tetřeva). Na podporu rozšiřování „divočiny“ se vzpomíná memorandum mezi bilaterálními parky. Cílem je

údajné vytvoření jednoho z největších evropských národních parků s divokou přírodou – již tento argument svědčí o neznalosti Evropy, světa a skutečné divočiny. Bavorský NP je nepoměrně menší, přičemž se jedná o marketingový požadavek Bavorska, zdůvodňovaný pro jejich vládu následným profitem Bavorska z nově vybudovaných rekreačních areálů při okraji.

V propagačním článku se však nesdělují, že bezzásahovostí dochází fatálnímu vysušování Šumavy a likvidaci nejcennějšího přírodního potenciálu – živých rašelinišť, zásadnímu snižování biodiverzity a narušování trvalé udržitelnosti nejen environmentální, ale i ekonomické a sociální nejen regionu Šumavy, ale i ČR. Výše uváděné požadavky jsou v rozporu s požadavky obyvatel, obcí i turistů, NPŠ je v podstatě dosud „nezákonný“ a zejména pokradmu naoktrojovaná bezzásahovost v kulturní Šumavě je v rozporu s dosavadní legislativou, ale zejména s celosvětovými zkušenostmi. Toto je dokladováno ve dvou dílech publikace Šumava a její perspektivy (zčásti volně přístupné ke stažení) a zejména v 8. dílech Květeny světových regionů (rovněž volně přístupné ke stažení). Celistvé pohledy jsou však pro ideologické „vědce a ekology“ zřejmě nepotřebné (Bláha, Míko, Kindelmann, Hruška, Šantrůčková, Hubený aj.), avšak každý racionální subjekt se zajímá o názory protistrany. Ideologický požadavek výroby virtuální kulisové divočiny (vynucovaný dobře placenou partičkou) se opožděně opírá pouze o objednanou studii britské konzultační společnosti EFTEC, která fabuluje ekosystémové přínosy vyrobené „divočiny“, přičemž ty však byly vynucenou bezzásahovostí fatálně narušeny a ohroženy.

Snad jen na okraj je vhodné uvést, že někdejší Šumava byla uvedena v rozsáhlé publikaci Přírodních divů světa, v novém vydání byla však již vypuštěna. Nekritické záměrné nadhodnocování Šumavy může připomínat náš pavilon na Expo 2010 v Šanghaji. Dlouhodobé usilovné mediální vychvalování našeho pavilonu neodpovídalo však reálné poptávce návštěvníků (kupodivu připomíná jinou situaci obchodního domu Kotva v Praze, o kterém při otevření media prohlašovala, že je čtvrtý největší v Evropě). V kategorii několika pronajatých „krabicových“ pavilonů jsme za Slovinskem získali druhou cenu (další pak za multikulturní výměnu a pronikání do čínských medií). Přestože náš pavilon bylo možno prakticky projít, návštěva většiny pavilonů znamenaly několikahodinové čekání. Naše TV až do ukončení trvale vysílala neměnicí se mantru: „jsme křížovatkou myšlenek, kultur a technologií, svou pověstnou kreativitou přetváříme myšlenky do nápaditých řešení, takže máme tam s čím jet a náš pavilon bude skvělých nápadů plný“.

Na Šumavě dle publikace Vegetace ČR 4 – Lesní a křovinná vegetace (ed. M. Chytrý) byla převážně vymezena třída LF boreokontinentální jehličnaté lesy / Vaccinio-Piceetea, svaz LFC středoevropské acidofilní smrčiny / Piceion abietis, asociace LFC01 horské třtinové smrčiny / Calamagrostio villosae-Piceetum abietis. Tato asociace představuje přirozenou vegetaci supramontánního stupně našich nejvyšších pohoří, kde vytvářejí souvislý výškový stupeň mezi horskými bučinami a horní hranicí lesa, na Šumavě zhruba od 1200 m po nejvyšší vrcholky pohoří. Na Šumavě však vznikly z původních smíšených lesů smrko-jedlo-bukových, ze kterých byl během novověké kolonizace horských oblastí cíleně vybírán buk na pálení dřevěného uhlí a jedle na stavební dříví. Rozsáhlé porosty s dominancí smrku však snadněji podléhaly hmyzím kalamitám. Zejména v exponovaných vrcholových částech pohoří jsou však tyto lesy ovlivňovány vichřicemi, které mohou v delších časových intervalech narušit nebo zcela zničit stromové patro na rozsáhlých plochách. Porosty této asociace tvoří převážně stejnověké kmenoviny smrku ztepilého. V podúrovni stromového patra je přimíšen jeřáb ptačí a v menších nadmořských výškách místy také buk lesní a jedle bělokorá. Keřové patro je slabě vyvinuto a vyskytuje se hlavně na porostních světlinách, přičemž převládají v něm zmlazující se druhy stromového patra. V bylinném patře se jako dominanty uplatňují zejména (expanzivní) třtina chloupkatá, metlička křivolaká a brusnice borůvka. Z dalších druhů jsou zastoupeny zejména Dryopteris carthusiana, D. dilatata, Galium saxatile, Homogyne alpina, Luzula pilosa, L. sylvatica, Maianthemum bifolium, Oxalis acetosella, Trientalis europaea. Roztroušeně se vyskytují Blechnum spicant, Gentiana asclepiadea, Lycopodium annotium, Polygonatum verticillatum a Streptopus amplexifolius. V porostech se obvykle vyskytuje

5-15 druhů cévnatých rostlin na plochách o velikosti kolem 400² m. Dobře je vyvinuto mechové patro, ve kterém jsou nejhojnější mechy *Dicranum scoparium*, *Plagiotheceum laeteum*, *P. undulatum*, *Pleurozium schreberi*, *Pleurozium formosum* a druhy rodu *Sphagnum* vázané na minerální půdy, zejména *S. girgensohnii*. Běžně se vyskytují játrovky *Brbilophozia lycopodioides*, *Bazzania trilobata* a *Lepidozia reptans*.

Proč ne bezzásahovost na Šumavě

- bezzásahovost ve zkulturněných porostech celého světa umožňuje invazním, expanzivním druhům a patogenům pouze vznik degradovaného společenstva
- vynučená divočina může být pouze virtuální, kde odumřelé suché smrky vytváří jakousi kulisu
- bezzásahovost nesleduje trvalou udržitelnost nejen environmentální, ale i ekonomickou a sociální a nesleduje širší a zpětné vazby
- naoktrojovanou a neodsouhlasenou bezzásahovostí je v této druhově velmi chudé asociaci biodiverzita trvale snižována, dochází k velkému eroznímu ohrožení, k vysoušení Šumavy, postupné likvidaci živých rašelinišť
- biodiverzitu je ekologicky fatálně škodlivá a přináší rozsáhlé ekonomické škody s dopadem na širší region Šumavy i ČR
- současná bezzásahovost likviduje biodiverzitu, ekologicky je fatálně škodlivá, zejména vodnímu režimu a přináší rozsáhlé škody
- chudé hřebenové horské třtinové smrčiny mají díky uskutečňované „ochraně“ výrazně se snižující biodiverzitu, takže se nejedná o unikátní společenstva, ale o biotopy, kde postupně není co chránit
- bezzásahovost je na Šumavě vnucována pro vůli většiny obyvatel (se selským rozumem)
- „divočina“ Šumavy je dlouhodobě připravovaným marketingovým produktem s předpokládaným profitem Bavorska (stačí dodat medvědy a vlky)
- požadované „odcivilizování Šumavy“ z bavorské strany oživuje historické asociace nařízeného „fašistického zcivilizování nordickou rasou“ (odpůrci byli i fyzicky likvidováni, spolupracovníci byli obyčejnými lidmi označováni jako kolaboranti), stačí uvést požadavky likvidace cest (vč. silnice k Modrému sloupu), či likvidace antropogenních vodních zdrží - klaus
- jako experiment by bezzásahovost byla přijatelná jen na malém území, ve vazbě na velikost ČR
- komplexní pohled je zpracován v publikaci Šumava a její perspektivy I,II a 8-dílné publikaci Květena světových regionů.

AUTOŘI I. a II. dílu**Samuel Burián**

Ing. Samuel Burián, autorizovaný krajinný architekt, člen ČKA a IFLA, soudní znalec v oborech ochrana přírody a ekonomika (oceňování ekologické újmy), pracoval ve Výzkumné ústavu okrasného zahradnictví v Průhonících a na Pražském magistrátě, dnes má vlastní firmu, je autorem odborných publikací, např. Ošetřování dřevin, Oživlá architektura, Využití proucných dřevin v sadovnické tvorbě, Živé ploty v zahradě, Zakládáme zahradu. E-mail: sam@gardenandbotany.com

Ondřej Fibich

Ondřej Fibich, básník a spisovatel Šumavy, člen Mezinárodního PEN klubu, znalec a obdivovatel K. Klostermanna, dlouholetý vydavatel samizdatu, autor řady publikací o Šumavě a okolí, např.: Nejúplnější místopisný slovník Šumavy, Básníci a samotáři, Tulák po světech, Prácheňský poklad I,II,III, Rytíři svatého Jana aneb duše jihočeské krajiny, Vzpomínky na Šumavu I,II, Šumavská dramata, Pasovské elegie, Podoby soumraku, Země Jana Křtitele, Topografie, Nebe studánek I-III (trilogie o zapomenutých pramenech Šumavy) a další, přednáší v obcích, školách i domovech důchodců o lásce k domovu a úctě k tradicím. E-mail: knihy@literis.cz

Radovan Holub

PhDr. Radovan Holub, Šumavák, publicista, šéfredaktor Železnorudského zpravodaje, člen o.s. Otevřená Šumava. E-mail: radovan.holub@seznam.cz

Vladimír Horpeniak

PhDr. Vladimír Horpeniak, Šumavák, historik a regionální etnograf Muzea Šumavy, autor řady publikací, např. Zaniklé Čechy – Střední Šumava, Život a práce lidí na Šumavě, Advent a zvyky na Šumavě, Šumavské muzeum v Kašperských Horách, Kašperk. E-mail: horpeniak@sumavanet.cz

Jiří Hůlka

Jiří Hůlka, starosta Města Horní Planí, býv. předseda, dnes místopředseda Svazu obcí NP Šumava. E-mail: starosta@horniplana.cz

Jan Jeník

Prof. RNDr. Ing. Jan Jeník, CSc., Dr.h.c., světová kapacita v oblasti vývoje lesních ekosystémů, geobotaniky a vývojové botaniky s poznatky ekosystémů z celého světa. Působil na několika zahraničních univerzitách a projektech koordinovaných UNESCO, je čestným předsedou Českého výboru MAB. Je autorem anemo-orografických systémů. Doposud pracuje na katedře botaniky přírodovědecké fakulty UK v Praze a v Botanickém ústavu AV ČR. Byl oceněn Cenou ministra životního prostředí za celoživotní práci v oblasti ochrany životního prostředí. Publikoval množství vědeckých prací týkající se i poznání a rozvoje tropického a subtropického lesnictví (Kapitoly ze života v tropech). Měl i výstavu svých fotografií z celosvětových lesních biotopů. E-mail: jenik@natur.cuni.cz

Jiří Ježek

Doc. RNDr. Jiří Ježek, PhD. vyučuje regionální geografii a strategické plánování na ZČU v Plzni a je vedoucím Střediska regionálního výzkumu. E-mail: jezekji@keu.zcu.cz

Emil Kintzl

Šumavák, předseda občanského sdružení Otevřená Šumava, organizátor „protestních pochodů“ na zlikvidovanou hřebenovou Juránkovbu chatu z obou stran státní hranice, učitel, sportovec, zakladatel sjezdového lyžování na Šumavě, značkař Klubu českých turistů, kronikář, pamětník a autor knih o Šumavě, např. O počátcích lyžování na Šumavě, v době „normalizace“ jako nepohodlný pro režim pracoval jako kotelník, v současnosti se s ním zpracovává filmový seriál Zmizelá Šumava. E-mail: emil.kintzl@seznam.cz

Vladimír Krečmer

Ing. Vladimír Krečmer, CSc., emeritní předseda Národního lesního komitétu, emeritní předseda České bioklimatologické společnosti, čestný člen ČAZV, vědecký pracovník, dříve v VÚLHM Zbraslav – Strnady (specialista pro funkce lesa jako složky životního prostředí), přednášel bioklimatologii na přírodovědecké fakultě UK v Praze, od roku 1951 se jako vědecký pracovník zabýval vazbami lesů a prostředí a mimoprodukčními funkcemi lesů, je autorem a spoluautorem více než 400 odborných a vědeckých prací. Je soudním znalcem v oboru funkcí lesa jako složky životního prostředí a byl členem Expertní pracovní skupiny II. hejtmanů pro kauzu NP Šumava v l. 2009 – 2010. E-mail: v.krecmer2@seznam.cz

Milan Körner

Ing.arch. Milan Körner, CSc., vedoucí někdejší Koncepce urbanizace ČR v rámci Terplanu Praha, dnes má vlastní ateliér AURS Praha, dlouhodobě se zabývá problematikou urbanizace evropských regionů, je autorem řady územněplánovacích dokumentů regionů a měst. E-mail: aurs@iol.cz

Zdeňka Lelková

Ing. Zdeňka Lelková býv. starostka obce Stožec, předsedkyně Mikroregionu Vltava-Boubínsko, v současnosti pracovnice Správy NP a CHKO Šumava - manažér pro regionální vztahy. E-mail: zdenka.lelkova@npsumava.cz

Petr Martan

Petr Martan, ředitel Komunity pro duchovní rozvoj, o.p.s.. Čkyně, poradce v lesnictví, autor řady publikací sledující současnou situaci lesů Šumavy, např. Suchá opona Šumavy, Šumava umírající a ohrožená, Šumava krajina živitelka, Lesnické principy, je dlouhodobým kritikem bezzásahovosti a autorem petice proti rozšiřování I. zóny NPŠ nad 20 %. E-mail: martanckyne@seznam.cz

Pavel Mařík

Ing. Arch. Pavel Mařík, projektant řady staveb v oblasti Šumavy, člen o.s. Otevřená Šumava, zpracoval projekty obnovy řady historických turistických tras na Šumavě (Lávková cesta, Dámská cesta, Rendlova cesta, Arnova cesta, cesta k Juránkově chatě, cesta údolím Svarozné aj.) a rozhledny na Antýglu. E-mail: pavel.marik@seznam.cz

Václav Mazín

Ing. Václav Mazín, Ph.D., pedolog, soudní znalec v oboru ochrana zemědělských půd a oboru krajinná ekologie, býv. vědecký pracovník, ředitel Pozemkového ústavu Plzeň, člen o.s. Otevřená Šumava, autor řady publikací, zpracoval návrhy obnovy zemědělské činnosti na Šumavě. E-mail: alexandr.vaclav.mazin@seznam.cz

Radomír Mrkva

Prof. Ing. Radomír Mrkva, CSc., ekolog (ochrana lesa), člen ČAZV, akademický pracovník Mendelovy univerzity v Brně, soudní znalec v oborech ochrana přírody (ochrana lesů) a ekonomika (ceny a odhady škod na lesních porostech), býv. předseda Vědecké sekce Rady NPŠ, který vzhledem k nekorektnímu fanatickému prosazování subjektivních představ „divočiny“ některými členy žádal o její rozpuštění a nové ustavení ve shodě s praxí v NP Bavorský les, jeden z iniciátorů odporu proti bezzásahovosti na Šumavě. E-mail: mrkva@mendelu.cz

Ladislav Řežáb

Ing. Ladislav Řežáb, zpracovatel turistických informací ze Šumavy, vydavatel cyklistických map průvodců Šumavy, majitel vydavatelství a nakladatelství Kletr. E-mail: kletr@kletr.cz

Martin Říha

Ing.arch. Martin Říha, býv. náměstek ministra životního prostředí ČR (1990-92), pak výrobní náměstek ředitele Terplanu a.s. Praha, v letech 2000-2004 ředitel odboru (posuzování vlivů na životní prostředí) MŽP ČR, následně vedoucí odboru SEA Útvaru rozvoje hl. m. Prahy, v současnosti místopředseda Společnosti pro trvale udržitelný život. Je držitelem Ceny Josefa Vavroušky. E-mail: arch.martin.riha@seznam.cz

Alena Salašová

Doc. Ing. Alena Salašová, PhD., pracovník Ústavu plánování krajiny MZLU Brno a přední znalec problematiky krajinného rázu, zabývá se i problematikou suburbanizace a jejím vlivem na krajinu. E-mail: salasa@zf.mendelu.cz

Antonín Schubert

Ing. Antonín Schubert, původně lesník, starosta obce Modrava (na jejímž území je nejrozsáhlejší celek I. zóny NP), předseda Svazu šumavských obcí a předseda mikroregionu Šumava-západ, dlouhodobě je hlavním mluvčím a obhájcem potřeb obcí, obyvatel a návštěvníků Šumavy. E-mail: antonin.schubert@seznam.cz

Karel Simon

Ing. Karel Simon, býv. pracovník České inspekce životního prostředí, znalec v oboru lesní hospodářství, funkce lesů v krajinném – přírodním a životním prostředí, zpracoval řadu znaleckých posudků škod na Šumavě, dlouhodobý kritik bezzásahovosti na Šumavě. E-mail: simonkarel135@seznam.cz

Jan Stráský

PhDr. Jan Stráský, bývalý ředitel Správy NP a CHKO Šumava, který jako krizový manažér ve spolupráci s obcemi vytvářel podmínky pro přechod od ideologického bezzásahového režimu vytváření „virtuální“ divočiny k ekosystémovému asistenční pojetí ochrany přírody Šumavy, dnes předseda Klubu českých turistů a guru českých turistů, který projel a prochodil 103 zemí a většinu značených turistických tras ČR, někdejší dvojnásobný ministr i předseda vlády ČR. E-mail: strasky@kct.cz

Petr Smutný

Ing. Petr Smutný, býv. senátor, pak radní Plzeňského kraje pro oblasti životního prostředí a zemědělství, který se podílel na přípravě krajského návrhu zákona o Šumavě. E-mail: petr.smutny@plzensky-kraj.cz

Miloš Šeda

Ekologický zahradník Miloš Šeda, provozovatel firmy Ekosad, realizuje ojedinělou Botanickou zahradu se skalničkami, výhledově s expozicí květeny Šumavy a sadové úpravy v Prášilech, přičemž jeho umělecký rukopis se projevuje i v dalších lokalitách. E-mail: milos.seda@seznam.cz, milos.seda@e-mail.cz

Michal Šneberg

Ing. Michal Šneberg, starosta největšího turistického střediska západní Šumavy – Železná Ruda, dlouhodobě má zájem na obnově přístupu turistických cest v Královském hvozdu včetně tzv. Lávkové cesty. E-mail: starosta@zeleznaruda.cz

Jiří Štich

Ing. Jiří Štich, lesní inženýr a předseda Občanského sdružení Šumava 21 pro záchranu zelených lesů Šumavy.
E-mail: sumava21@volny.cz

Václav Tremel

RNDr. Václav Tremel, vedoucí oddělení územního plánování Krajského úřadu Plzeňského kraje a dlouholetý redakční pracovník časopisu Urbanismus a územní rozvoj. E-mail: vaclav.tremel@plzensky-kraj.cz

Stanislav Vacek

Prof. RNDr. Stanislav Vacek, DrSc., akademický pracovník katedry pěstování lesů fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze a Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti Opočno, věnuje se ekosystémům lesních dřevin Šumavy, je autorem řady publikací o vývoji lesních ekosystémů, např.: Stav, vývoj a management lesních ekosystémů v průběhu existence NP Šumava, Lesní ekosystémy v NP Šumava, Péče o lesní ekosystémy v chráněných územích. E-mail: vacekstanislav@fle.czu.cz

Vladimír Valenta

Ing. Vladimír Valenta, CSc., lesnický a zemědělský expert, býv. poradce ministra životního prostředí RNDr. Miloše Kužvarta.
E-mail: valenta.vlad@gmail.com

Pavel Valtr

Ing., aut. Arch. Pavel Valtr, editor a vydavatel publikace Šumava a její perspektivy I,II, urbanista, krajinář a ekolog, sleduje již od padesátých let minulého století celostní problematiku regionu Šumavy. Původně člen TISu (Svaz pro ochranu přírody), po jejím zrušení v r. 1971 do stranicky povolených organizací ochrany přírody již nevstoupil, dnes člen mezinárodních ekologických a krajinářských organizací IALE a IFLA a dlouholetý člen ČBS. Od r. 1959 jako usazený v Táboře vyvíjel počáteční aktivity k legislativní ochraně Šumavy, dnes je kritikem uskutečňovaného způsobu ochrany, neboť je nepříznivý pro přírodu i obyvatele, návštěvníky, turisty a ekonomiku. Vzhledem ke vzrůstající problematice Šumavy uspořádal v roce 2009 konferenci Šumava na rozcestí. Od roku 1990 pracuje ve svém ateliéru UrbioProjekt Plzeň, ateliér urbanismu, architektury a ekologie a také přednáší územní plánování a urbanismus na Západočeské univerzitě v Plzni. Je soudním znalcem v oborech ochrana přírody (životní prostředí, ekologie a dendrologie) a ekonomika (vlivy antropogenních činností) a je oprávněnou osobou pro posuzování vlivů koncepcí a staveb na životní prostředí („SEA“, „EIA“). Studijní cesty uskutečnil do více než 70 zemí ve všech světadílech, navštívil množství jejich národních parků, přehledy květeny světových regionů uveřejnil na svých webových stránkách. Vzhledem k politickému profilu nesměl v minulosti graduovat ani publikovat (nabídnutou možnost habilitace v rámci rehabilitace nevyužil). Ve svých publikacích se věnuje živým aktuálním problémovým tématům: Šumava a její perspektivy, Současná Čína a my očima Evropanů, Extrémní civilizace – Singapur, Myanmar, Emiráty a také Arábie a Svatá země. E-mail: valtr.p@volny.cz

Viktor Valtr

RNDr. Viktor Valtr, CSc., absolvent Geologicko-geografické fakulty UK v Praze (inženýrská geologie, hydrogeologie a geofyzika), publikoval 27 vědeckých prací, např.: Určování inženýrsko-geologických parametrů hornin geofyzikálním měřením ve vrtech (1981), Aplikace karotáže v IG průzkumu (skripta UK Praha 1989), Laboratory based systém of computerized evaluation of engineering - geological parameters of rock from borehole logging (Balatonszemesi 1983), Application of geophysical methods in solving of the problems of the Krušné Hory Mts. slopes stability in connection with the development of coal quarries (1984 Sofia), Borehole logging in investigation of slope deformation – Balkema (1990 Rotterdam), Primenenje seismo-akustičeskich metodov v gidrogeologii a inženěroj geologii (1992 Moskva), Akustika v karotáži pro inženýrskou geologii I,II (Metodická příručka, Geofyzika Brno 1990). Vedl zahraniční terénní průzkumy např. v Súdáně (1971, 1972), Kubě (1988), Indii (1993, 1994), geofyzikální a inženýrsko-geologické průzkumy v ČR, jako expert navrhoval stabilizaci úpravy sypané hráze vodárenské nádrže Nýrsko v Pošumaví. Původně pracovník Geofyzikálního ústavu AV ČR, dnes pracuje se synem geologem Viktorem jun. ve vlastní firmě SIHAYA spol. s.r.o. Brno. E-mail: vvaltr@email.cz

Ivo Vicena

Ing. Ivo Vicena, CSc., soudní znalec v oboru lesnické ekonomiky, specialista pro ochranu lesa, býv. dlouholetý vědecký pracovník Ústavu pro hospodářskou úpravu lesa, čestný předseda Národní lesnické společnosti, člen obnoveného historického spolku Schwarzenberg, je zásadním odpůrcem bezzásahovosti na Šumavě. Autor řady publikací o lesích Šumavy, např.: Bezzásahový les na Šumavě na příkladu Židovského lesa, Ochrana proti polomům, Námraza v našich lesích. E-mail: ivo.vicena@seznam.cz

Ilja Vyskot

Prof. Ing. Ilja Vyskot, CSc., akademický pracovník Lesnické a dřevařské fakulty Mendelea Brno, autor metodiky posuzování škod na lesních biotopech a řady publikací o lesích, např. Lesy v regionálním rozvoji, Atlas celospolečenských funkcí lužních lesů na Soutoku, Krajinná rekreologie I,II. E-mail: ilja.vyskot@mendelu.cz

Jan Zahradník

RNDr. Jan Zahradník, někdejší hejtman Jihočeského kraje, býv. prorektor Jihočeské univerzity České Budějovice, v současnosti akademický pracovník pedagogické fakulty JČU, předseda Občanského sdružení Zachraňme Šumavu a dlouholetým odpůrcem bezzásahovosti na Šumavě. E-mail: jzahradnik@pf.jcu

Lubomír Zenkl

Ing. Lubomír Zenkl, dopravní inženýr dlouhodobě se zabývající dopravní koncepcí Šumavy a jižních Čech, původně ve Stavoprojektu České Budějovice, v současnosti má vlastní ateliér ZESA. E-mail: lzenkl@volny.cz

Prosba závěrem

Publikace vznikla jako potřeba vyrovnat se s intenzivně vnucovanou, rozsáhle škodlivou ideologií bezzásahové divočiny v kulturní Šumavě, v rozporu s celosvětovými poznatky a zkušenostmi. Vzhledem k potřebě adekvátní odborné a politické odezvy, byla tato publikace zpracována ve velmi krátké době a to s velkým rozsahem faktografických údajů, proto předpokládáme nepřesnosti, které chceme napravit a prosíme o sdělení potřebných úprav a oprav pro další vydání.

Informační server
ŠumavaNet.CZ

www.sumavanet.cz

Publikace Šumava a její perspektivy I, II je encyklopedií současné Šumavy, na níž se podílelo více než 30 autorů, jak z vědeckých a univerzitních pracovišť, tak z představitelů občanské společnosti Šumavy a množství zájmových i profesních organizací. Druhý díl sleduje přírodu, osídlení a turistickou infrastrukturu i jejich vývoj a také se věnuje „čtení v krajině a utajovaným pravdám“. V publikaci je uveden výčet vzácných a ohrožených organismů Šumavy, chráněná společenstva Šumavy i uskutečňovaný způsob ochrany přírody. Zcela ojedinělé dílo doplňují dokumentující fotografie. Mapová příloha na přiloženém CD vymezuje např. ochranu přírody, předválečné turistické cesty či zaniklá sídla.

